

TR21 TRAKYA BÖLGESİ

MEVCUT DURUM

ANALİZİ

TRAKYA
10 Haziran 2013

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
TABLolar LİSTESİ.....	10
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	19
KISALTMALAR.....	23
A. MEVCUT DURUM ANALİZİ.....	26
1. TR21 TRAKYA BÖLGESİNE GENEL BAKIŞ.....	26
1.1. İdari Yapı.....	26
1.2. Coğrafi Yapı.....	27
1.2.1. Topografik ve Jeomorfolojik Yapı.....	27
1.2.2. Toprak Yapısı ve Arazi Kullanımı.....	29
1.2.3. Su Kaynakları.....	31
1.2.3.1. Yeraltı Suları.....	33
1.2.3.2. Akarsular.....	35
1.2.4. İklim.....	37
1.2.4.1. TR21 Trakya Bölgesi Temel İklim Göstergeleri.....	37
1.2.4.2. TR21 Trakya Bölgesi Kuraklık Durumu.....	39
1.3. Bölgesel Rekabetçilik ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik.....	44
1.3.1. Bölgesel Rekabetçilik ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişliği Ölçmek Amacıyla Yapılan Çalışmalar.....	44
1.4. Temel Göstergeler.....	61
1.4.1. Bölgesel Gayri Safi Katma Değer.....	61
1.4.2. Gelir Dağılımı.....	62
1.4.3. İşgücü Ve İstihdam.....	66
1.4.4. Dış Ticaret.....	68
1.4.5. Enflasyon.....	69
1.4.6. Mevduat ve Kredi Büyüklükleri.....	71
2. BEŞERİ VE SOSYAL YAPI.....	72
2.1. Nüfus.....	72
2.1.1. Nüfus Büyüklüğü.....	72
2.1.2. Nüfus Artışı.....	75
2.1.3. Nüfus Yoğunluğu.....	77
2.1.4. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus.....	77
2.1.5. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus.....	84

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2.1.6.	Eğitim Durumuna Göre Nüfus	88
2.1.7.	Göç	90
2.1.7.1.	Göç Analizi.....	92
2.1.8.	TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Projeksiyonları	93
2.2.	Eğitim	98
2.2.1.	Okullaşma.....	98
2.2.2.	TR21 Trakya Bölgesi İlçelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Sınıflandırılması ..	99
2.2.3.	Örgün Eğitim.....	102
2.2.3.1.	Okul Öncesi Eğitim.....	102
2.2.3.2.	İlköğretim.....	102
2.2.3.3.	Ortaöğretim	105
2.2.3.4.	Özel Eğitim	107
2.2.3.5.	Yüksek Öğretim	107
2.2.4.	Yaygın Eğitim	112
2.3.	Sağlık	112
2.4.	Kültür.....	117
2.4.1.	Müzeler.....	120
2.4.2.	Kütüphaneler	121
2.4.3.	Sinema	123
2.4.4.	Tiyatro	123
2.4.5.	Kültürel Etkinlikler	123
2.4.6.	Medya.....	125
2.5.	İşgücü, İstihdam ve İşsizlik	126
2.5.1.	İşgücü	126
2.5.1.1.	Eğitim Durumuna Göre İşgücü	131
2.5.2.	İstihdam.....	131
2.5.2.1.	Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam	131
2.5.2.2.	İşteki Duruma Göre İstihdam.....	133
2.5.2.3.	Eğitim Duruma Göre İstihdam.....	134
2.5.2.4.	Yaş Gruplarına Göre İstihdam	136
2.5.2.5.	Yerleşim Yerine Göre İstihdam Sayısı	138
2.5.3.	İşsizlik	139
2.5.3.1.	Eğitim Durumuna Göre İşsizlik	141

2.5.3.2.	Yaş Gruplarına Göre İşsizlik	143
2.5.3.3.	Uzun Dönemli İşsizlik	144
2.5.3.4.	İşgücüne Dâhil Olmayanların İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri	145
2.6.	Girişimcilik.....	147
2.7.	Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal İçerme	148
2.7.1.	Engelliler	148
2.7.2.	Sosyal Güvenlik	149
2.7.3.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma.....	150
2.7.4.	Sivil Toplum.....	153
3.	EKONOMİK YAPI	156
3.1.	Tarım ve Hayvancılık	156
3.1.1.	Tarımsal Yapı.....	157
3.1.1.1.	Arazi Kullanım Durumu	157
3.1.1.2.	İşletme Büyüklükleri.....	157
3.1.1.3.	Arazi Sınıfları.....	159
3.1.1.4.	Tarımsal Ekonomik Göstergeler	160
3.1.2.	Çiftçi Algısı	162
3.1.3.	Tarımsal Üretim ve Verimlilik.....	164
3.1.3.1.	Bitkisel Üretim.....	164
3.1.3.1.1	Tarla Bitkileri Üretimi ve Verimi	167
3.1.3.1.2	Sebze Üretimi.....	173
3.1.3.1.3.	Meyve Üretimi ve Verimi	174
3.1.3.1.3	Organik Üretim ve Verim	177
3.1.3.1.4	Örtüaltı Üretimi.....	178
3.1.3.1.5	Endemik Bitki Tür ve Sayıları	181
3.1.3.2	Hayvansal Üretim	181
3.1.3.2.1	Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık	183
3.1.3.2.2	Kümes Hayvancılığı.....	190
3.1.3.2.3	Arıcılık	191
3.1.3.2.4	Balıkçılık.....	193
3.1.3.3	Sulama.....	197
3.1.3.4	Mekanizasyon	199
3.1.3.5	İlçelere göre Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Mekansal Yoğunlaşma	201

3.1.4	Örgütlenme.....	202
3.1.4.1	Kooperatifler.....	203
3.1.4.2	Birlikler.....	204
3.1.5	Tarımsal Sanayi.....	205
3.1.6	Tarımın Diğer Alanlarla Etkileşimi.....	206
3.1.6.1	Tarım ve Çevre.....	206
3.1.6.2	Tarım, Gıda ve Biyoteknoloji.....	206
3.1.6.3	Tarım ve Sanayi.....	207
3.1.6.4	Tarım ve Ulaşım.....	207
3.1.6.5	Tarım, Gıda ve Sağlık.....	207
3.1.6.6	Tarım ve Eğitim.....	207
3.1.6.7	Tarım ve Bilgi ve İletişim Teknolojisi.....	207
3.1.7	Bölge Tarımının ve Tarımsal Sanayinin Sorunları.....	208
3.1.7.1	Yayımdan Kaynaklanan Sorunlar.....	209
3.1.7.2	Çevresel Sorunlar.....	209
3.1.7.3	Pazarlama Sorunları.....	210
3.1.7.4	Finansman Sorunları.....	210
3.1.7.5	Bitkisel Yağ ve Yağ Ürünleri Sanayi.....	210
3.1.7.6	Un ve Unlu Ürünler Sanayi.....	211
3.1.7.7	Süt ve Süt Ürünleri Sanayi.....	212
3.1.7.8	Kırmızı Et ve Et Ürünleri.....	213
3.1.7.9	Bağcılık ve Şarapçılık Sektörü.....	214
3.1.8	Yatırım Fırsatları ve Genel Değerlendirme.....	215
3.2	Sanayi.....	218
3.2.1.	Temel Sanayi Göstergeleri.....	218
3.2.1.1.	Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmeler.....	218
3.2.1.2.	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği(TOBB)'a Kayıtlı İşletmeler.....	222
3.2.1.2.1.	İllere göre TOBB'a Kayıtlı İşletmelerde Ürüne Göre Alınan Kapasite Rapor Sayıları.....	223
3.2.1.3.	Mevcut Sanayi Alanlarının Dağılımı.....	228
3.2.1.4.	Yatırım Teşvikleri.....	233
3.2.1.5.	Yerel Birimler.....	238
3.2.2.	İmalat Sanayinin Teknoloji Düzeyi.....	240
3.3.	Hizmet Sektörü.....	243

3.3.1.	Ticaret.....	243
3.3.1.1.	İş Demografisi.....	243
3.3.1.2.	İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları.....	248
3.3.1.3.	Bölgeye Yönelik Kamu Yatırımları.....	250
3.3.1.4.	Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri.....	253
3.3.1.5.	Gayrisafi Katma Değer.....	255
3.3.1.6.	Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer.....	258
3.3.1.7.	Dış Ticaret.....	259
3.3.1.7.1.	Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre Dış Ticaret.....	262
3.3.1.7.2.	Dış Ticaret Potansiyeli.....	262
3.3.1.7.3.	Dış Ticarete Yoğunlaşma ve Çeşitlilik.....	264
3.3.1.8.	Rekabet Analizi.....	267
3.3.2.	Finans.....	268
3.3.2.1.	Mevduat ve Krediler.....	271
3.3.2.2.	Mevduat ve Kredilerin Türleri.....	274
3.3.2.3.	Sigorta Acente Sayıları.....	277
3.3.2.4.	Vergi Tahakkuku ve Tahsilâtı.....	279
3.3.3.	Ulaştırma ve Lojistik.....	280
3.3.3.1.	TR21 Trakya Bölgesi Karayolları Ağı.....	281
3.3.3.1.1.	Trafik Yoğunluğu.....	285
3.3.3.2.	Demiryolu.....	289
3.3.3.3.	Denizyolu.....	292
3.3.3.4.	Havayolu.....	295
3.3.3.5.	Erişilebilirlik, Yayılma ve Cazibe Parametreleri.....	296
3.3.4.	Haberleşme.....	300
3.3.5.	Turizm.....	301
3.3.5.1.	Dünyada ve Türkiye’de Turizm.....	301
3.3.5.2.	Bölgenin Turizm Varlığı.....	302
3.3.5.2.1.	Bölge Turizm Varlığının Türkiye İçindeki Konumu.....	302
3.3.5.2.2.	Bölge Turizm Varlığının Komşu Ülkelerdeki Sınır Bölgelerine Göre Konumu	307
3.3.5.3.	Kültür-Turizm Envanteri.....	308
3.3.5.3.1.	Deniz ve Doğa Turizmi.....	308
3.3.5.3.2.	Antik Kentler ve Tarihi Mekânlar.....	308

3.3.5.3.3.	Osmanlı Dönemi Eserleri.....	309
3.3.5.3.4.	Gastronomi Turizmi.....	309
3.3.5.4.	Marka Değeri Taşıyan Turizm Varlıkları	309
3.3.5.5.	Turizm Sektöründe İstihdam ve Rekabet Gücü Verileri.....	311
3.3.5.6.	Sonuç ve Değerlendirme	311
4.	ALTYAPI.....	313
4.2.	Fiziki Altyapı.....	313
4.2.1.	Barajlar, Göletler, Sulama ve Taşkın Tesisleri	313
4.2.2.	İçme ve Kullanma Suyu	318
4.2.3.	Ulaşım Altyapısı.....	318
4.2.3.1.	Karayolları	319
4.2.3.2.	Demiryolları.....	319
4.2.3.3.	Limanlar	320
4.2.3.4.	Havaalanı	320
4.2.4.	Haberleşme Altyapısı	320
4.2.5.	Afet Altyapısı	320
4.2.5.1.	Sivil Savunma Birimleri	321
4.2.5.2.	Yangın Kontrol ve Önleme Birimleri	322
4.2.6.	Kanalizasyon Şebekesi ve Atıksu Arıtma Tesisleri	322
4.2.6.1.	Kanalizasyon Şebekesi.....	322
4.2.6.2.	Atıksu Arıtma Tesisleri.....	323
4.3.	Enerji	323
4.3.1.	Elektrik	323
4.3.1.1.	Elektrik Kurulu Güç.....	323
4.3.1.2.	Elektrik Üretimi	324
4.3.1.3.	Elektrik Dağıtımı	328
4.3.1.4.	Elektrik Tüketimi	328
4.3.1.5.	Elektrik Kayıp-Kaçak Oranları	331
4.3.2.	Yenilenebilir Enerji Kaynakları	332
4.3.2.1.	Rüzgâr	332
4.3.2.2.	Hidroelektrik Santraller	336
4.3.2.3.	Güneş	336
4.3.2.4.	Biyogaz	336

4.3.2.5.	Jeotermal Enerji	336
4.3.3.	Kömür.....	337
4.3.4.	Doğalgaz.....	338
4.3.5.	Petrol	341
4.3.6.	Madenler.....	341
4.3.7.	Enerji Verimliliği	344
4.4.	Bilişim ve Teknoloji	345
4.4.1.	Kaynaklar	350
4.4.1.1.	İnsan Kaynakları	350
4.4.1.2.	Sermaye ve Destek.....	353
4.4.2.	Yenilikçi Faaliyetler	359
4.4.2.1.	Yatırım	359
4.4.2.2.	İşbirliği ve Girişimcilik.....	361
4.4.2.3.	Sınai Haklar	367
4.4.3.	Performans Göstergeleri.....	368
4.4.3.1.	Yenilikçi KOBİler.....	368
4.4.3.2.	İstihdam, Ticaret Hacmi ve Hibe	368
4.4.4.	Değerlendirme	369
5.	ÇEVRE.....	370
5.2.	Su ve Atıksu Yönetimi	371
5.2.1.	Bölgenin Su Kaynakları Potansiyeli	371
5.2.2.	Atıksu Yönetimi	373
5.2.2.1.	Bölgedeki Atıksu Durumuna Genel Bakış.....	373
5.2.2.2.	Bölgedeki Atıksu Arıtma Tesisine Sahip Belediyeler	378
5.2.2.3.	Bölgedeki Su Kaynaklarının Kirlenme Nedenleri	378
5.2.2.4.	Tekirdağ İlindeki Kirlenme Nedenleri.....	379
5.2.2.5.	Edirne İlindeki Kirlenme Nedenleri.....	380
5.2.2.6.	Kırklareli İlindeki Kirlenme Nedenleri.....	380
5.2.3.	Atık Suların Diğer Etkileri Ve Atıksu Kirliliğine İlişkin Çözüm Önerileri .	381
5.3.	Katı Atık Yönetimi	381
5.4.	Endüstriyel Atıklar	387
5.4.1.	TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Endüstriyel Atıkların Kompozisyonu.....	387
5.5.	Hava Kalitesi	387

5.6.	Akarsu Kirliliği.....	389
5.7.	Göl-Gölet ve Baraj Kirliliği.....	390
5.8.	Deniz Kirliliği.....	390
5.9.	Ormanlar ve Tabiat Varlıkları	391
5.10.	Genel Değerlendirme	392
5.10.1.	Geçmişten Geleceğe Trakya.....	393
5.10.2.	Bölgeye Özel Kalkınma Yaklaşımı Senaryoları.....	397
5.9.2.1.	Mevcut Durumun Devam Ettirilmesi.....	397
5.9.2.2.	Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayiye Öncelik Verilmesi Sonrası Durum.....	398
5.9.2.3	Dış Yatırımların Artması Sonrası Durum	400
5.9.2.4	Karma Senaryo.....	402
6	EKLER.....	404
7	KAYNAKÇA	428

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: TR21 Trakya Bölgesi İdari Bölümlenme, 2012.....	26
Tablo 2: TR21 Trakya Bölgesi Ovaları.....	29
Tablo 3: İllere Göre Arazi Kullanım Durumu, 2003.....	30
Tablo 4: TR21 Trakya Bölgesi Su Potansiyeli, 2013.....	31
Tablo 5: Türkiye'nin Hidrolik Havzaları ve Ergene Havzası.....	33
Tablo 6: TR21 Trakya Bölgesinde Yeraltı Su Potansiyelinin Kullanımı (hm3), 2013.....	34
Tablo 7: TR21 Trakya Bölgesindeki Akarsular.....	35
Tablo 8: TR21 Trakya Bölgesi Temel İklim Verileri.....	37
Tablo 9: Tekirdağ İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970-2011)	37
Tablo 10: Edirne İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970-2011)	38
Tablo 11: Kırklareli İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970- 2011).....	38
Tablo 12: Erinç İndis Değerleri İle Bunlara Bağlı Bitki Örtüsü Ve İklim Sınıfları.....	44
Tablo 13: Erinç Analizi ile hesaplanan Yağış Etkinlik İndisi.....	44
Tablo 14: 2003 ve 2010 Yılları İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi.....	46
Tablo 15: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, 2004.....	47
Tablo 16: İller Arası Rekabetçilik Endeksi Sonuçları.....	48
Tablo 17: İller arası Rekabetçilik Endeksi Araştırması-Beşeri Sermaye ve Yaşam Kalitesi Alt Endeksi.....	49
Tablo 18: Türkiye için Bir Rekabet Endeksi Raporu.....	49
Tablo 19: Türkiye için bir rekabet Endeksi Raporu -İnsani Sermaye Alt Endeksi.....	50
Tablo 20: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, 2012.....	50
Tablo 21: EG ve EKB Kriterlerine Göre Endeks Değerleri Ve Sıralamaları, 2012.....	51
Tablo 22: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması Sosyal Gelişmişlik Endeksi, 2012.....	51
Tablo 23: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması İşgücü Gelişmişlik Endeksi Sıralaması, 2012.....	52
Tablo 24: 2005-2010 Yılları Arası Sosyal Gelişmişlik Endeksi Değişimi.....	52
Tablo 25: Düzey 2 Bölgeleri Bazında İnsani Gelişme Endeksi ve GSYH Endeksi*.....	52
Tablo 26: Düzey 2 Bölgelerinin Sosyal Sermaye Endeksi (SSE) Değeri ve Sıralaması.....	54
Tablo 27: Nace Rev.2 Faaliyet Sınıflaması.....	57
Tablo 28: TR21 Trakya Bölgesi Shift Share Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 29: Düzey 2 Bölgeleri Mekânsal Oran Analizi.....	60
Tablo 30: TR21 Trakya Bölgesinde Yaratılan Gayri Safi Katma Değer.....	61
Tablo 31: TR21 Trakya Bölgesinde Yaratılan Kişi Başına Katma Değer.....	62
Tablo 32: Düzey-1 Bölgelerine Göre Sıralı %20’lik Gruplar İtibariyle Hane halkı Kullanılabilir Gelirin Dağılımı, 2011.....	62
Tablo 33: Türkiye Geneli ve Batı Marmara Bölgesi, Yoksulluk Sınırı.....	65
Tablo 34: TR21 Trakya Bölgesinde İstihdam Edilenlerin Sektörel Dağılımı, 2012.....	66
Tablo 35: TR21 Trakya Bölgesinde Dış Ticaret, 2012.....	68

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 36: TR21 Trakya Bölgesinde Mevduat ve Kredi Büyüklükleri, 2011	71
Tablo 37: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusu	72
Tablo 38: TR21 Trakya Bölgesi İlçe Nüfusları, 2012.....	72
Tablo 39: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusa Göre İlçelerin Kademelendirilmesi	73
Tablo 40: TR21 Trakya Bölgesi 1990-2012 Nüfus Değişimi	76
Tablo 41: TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Yoğunluğu	77
Tablo 42: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yaş Gruplarına Göre Nüfus	79
Tablo 43: TR21 Trakya Bölgesi İlçelere Göre Yaş Sınıf Ortalaması	82
Tablo 44: TR21 Trakya Bölgesinde İl/ilçe Merkezi ile Belde/Köy Nüfusları, 2012.....	84
Tablo 45: TR21 Trakya Bölgesi Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranları.....	86
Tablo 46: TR21 Trakya Bölgesinde Eğitim Durumuna Göre Nüfus, 2012	88
Tablo 47: TR21 Trakya Bölgesinde Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü, 2011	89
Tablo 48: TR21 Trakya Bölgesi Temel Göç Verileri, 2012	90
Tablo 49: Göç Alan ve Göç Veren İllerin Göç Etme Nedenine Göre Yüzde Dağılımı (1995-2000).....	91
Tablo 50: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfusa Kayıtlı Olduğu İlde İkamet Etme Oranı (%)	92
Tablo 51: TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Projeksiyonu, 2009	93
Tablo 52: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları – Tekirdağ	95
Tablo 53: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları - Edirne.....	96
Tablo 54: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları - Kırklareli	96
Tablo 55: TÜİK Nüfus Projeksiyonu, TR21 Trakya Bölgesi Yıllara Göre Nüfus	97
Tablo 56: TR21 Trakya Bölgesi Net Okullaşma Oranları	98
Tablo 57: Eğitim Gruplarına Verilen Temsili Değerler – A Sınıflaması.....	99
Tablo 58: A Sınıflamasına Göre İlçelerin Temsili Eğitim Değerleri Ortalamaları.....	100
Tablo 59: Eğitim Alma Durumlarına Verilen Temsili Değerler – B Sınıflaması	101
Tablo 60: B Sınıflamasına Göre İlçelerin Temsili Eğitim Değerleri Ortalaması.....	101
Tablo 61: TR21 Trakya Bölgesinde Okul Öncesi Eğitim (2012-2013).....	102
Tablo 62: 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılı İlköğretimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci sayıları	102
Tablo 63: İlköğretimde Öğretmen, Derslik, Şube ve Okul Başına Düşen Öğrenci Sayıları, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı.....	103
Tablo 64: 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı İlçelere Göre Derslik ve Öğretmen Başına Öğrenci Sayıları	104
Tablo 65: Taşınmalı Uygulaması Yapılan İlkokul, Ortaokul, Okul Ve Öğrenci Sayıları(2012-2013 Öğretim Yılı Başı Tarihli).....	105
Tablo 66: 2012-2013 Öğretim yılı Ortaöğretimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları	106
Tablo 67: Ortaöğretimde Okul, Şube, öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı... 106	
Tablo 68: Türlerine Göre Özel Okullardaki Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları (2012-2013)....	107
Tablo 69: TR21 Trakya Bölgesi Akademik Personel Sayıları, 2012.....	108
Tablo 70: Yıllara Göre Öğretim Elemanı Sayıları	109
Tablo 71: 2011-2012 Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları	110
Tablo 72 : Bölge Üniversitelerinin SCI, SSCI, AHCI'da Yayımlanan Yayınların Sayısı, 2010	111

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 73: İllere ve İlçelere Göre Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Barınan Öğrenci Sayısı ile Yurt Kapasitesi (2011-2012)	111
Tablo 74: 2010-2011 Öğretim Yılı Sonu	112
Tablo 75: TR21 Trakya Bölgesinde Hastane Sayısı, 2011	113
Tablo 76: TR21 Trakya Bölgesi 1000 Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı.....	114
Tablo 77: TR21 Trakya Bölgesinde Sağlık Personeli Sayısı, 2011	115
Tablo 78: 1000 Kişi Başına Düşen Hekim Sayısı	116
Tablo 79: TR21 Trakya Bölgesinde Eczane Sayısı, 2013.....	117
Tablo 80: Ülkemizde ve Bölgemizdeki Tescilli Taşınmaz ve Kültür Varlıkları, 2011	118
Tablo 81: Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesi'nde Çeşitlerine Göre Sit Alanları, 2011	119
Tablo 82: Kültürel Miras, 2011.....	119
Tablo 83: Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzelerde Eser ve Ziyaretçi Sayıları, 2011	120
Tablo 84: Çeşitlerine Göre Müzeler.....	120
Tablo 85: Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı, 2011	121
Tablo 86: Halk Kütüphaneleri, Kitap, Yararlanma ve Ödünç Alınan Kitap Sayısı, 2011	121
Tablo 87: Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumu Kütüphaneleri, 2011.....	122
Tablo 88: Türkiye'de ve TR21 Trakya Bölgesi'nde Sinema Göstergeleri, 2011	123
Tablo 89: Türkiye'de ve TR21 Trakya Bölgesi'nde Tiyatro Göstergeleri, 2011.....	123
Tablo 90: Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Orkestra Koro ve Toplulukların Turne ve İzleyici Sayıları, 2011	124
Tablo 91: Devlet güzel sanatlar galerilerinde serginin yapıldığı illere göre sergi, eser, ziyaretçi sayısı ve sergi süresi, 2011	125
Tablo 92: Matbaa Sayıları	125
Tablo 93: Gazete ve Dergilerin Yayın Bölgesine Göre Sayısı, 2011.....	126
Tablo 94: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun İşgücü Durumu - 15+ Yaş, 2012, (Bin Kişi)..	127
Tablo 95: Yaş Gruplarına Göre İşgücü [15 Yaş ve Üzeri-Bin Kişi] (2012)	128
Tablo 96: Yaş Gruplarına Göre İşgücüne Katılma Oranı - 15 Yaş ve Üzeri, 2012	129
Tablo 97: Eğitim Durumuna Göre İşgücü - 15 Yaş ve Üzeri (Bin Kişi), 2012	130
Tablo 98: İstihdam Edilenlerin Ekonomik Faaliyetlere Göre Dağılımı* - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012.....	131
Tablo 99: İşteki Duruma Göre İstihdam - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012.....	133
Tablo 100: Eğitim Duruma Göre İstihdam Sayısı - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi) Ve Oranları.	134
Tablo 101: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Verileri - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012.....	136
Tablo 102: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranları - 15 Yaş ve Üzeri (%), 2012	137
Tablo 103: Sigortalı Çalışan Sayısı	138
Tablo: 104 Yıllar İtibarı İle İşsiz Sayısı ve İşsizlik Oranı.....	140
Tablo 105: Eğitim Duruma Göre İşsizlik [15 Yaş ve Üzeri, Bin Kişi]	141
Tablo 106: TR21 Trakya Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları (%).....	142
Tablo 107: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi) ve Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, 2012	143
Tablo 108 Uzun Dönemli İşsizlik - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012.....	144
Tablo 109: İşgücüne Dâhil Olmayanların Yıllara Göre İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri (15 Yaş ve Üzeri Bin Kişi), 2012	146
Tablo 110: TR21 Trakya bölgesi Engelli Sayıları, 2011	148

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 111: TR21 Trakya Bölgesi Engelli İstihdam Sayıları, 2012.....	149
Tablo 112: Sektörel İstihdama göre Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumu*, 2011	149
Tablo 113: TR21 Trakya Bölgesinde Yıllar itibari ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişi Sayısı*	150
Tablo 114: TR21 Trakya Bölgesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişi Sayısının Nüfusa Oranı (%).....	152
Tablo 115: 2007-2010 yılları arasında TR21 Trakya Bölgesinde 26 İl/İlçe içerisinde SYDV'den yardım alanların nüfusa oranı en yüksek 10 il/ilçe	153
Tablo 116 TR21 Trakya Bölgesi Faal Dernek Sayıları,2013.....	153
Tablo 117: Esnaf ve Sanatkâr Odası Üyelikleri, 2013	155
Tablo 118 TR21 Trakya Bölgesi Tarımsal Üretim Değeri*, 2011	156
Tablo 119: TR21 Trakya Bölgesi Kişi Başına Tarımsal Üretim Değerleri.....	160
Tablo 120: Bitkisel Üretim Ekim Alanları	165
Tablo 121: TR21 Trakya Bölgesi Tarla Bitkilerinin Ekim Alanlarına Göre Dağılımı	166
Tablo 122: TR21 Trakya Bölgesi Seçilmiş Ürünlerde Verim Oranları (kg/da), 2008-2012 yılları ortalaması.....	169
Tablo 123: Seçilmiş Meyvelerde İllerin Bölge Üretimine Katkıları (2008-2012 ortalaması üretim miktarına göre), 2012	175
Tablo 124: TR21 Trakya Bölgesi Örtüaltı Üretimi	178
Tablo 125: İllere Göre Örtü altı Tarım Alanları.....	179
Tablo 126: TR21 Trakya Bölgesi Ürün Çeşitlerine Göre Örtü altı üretim	179
Tablo 127: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İllerinde Ürün Çeşitlerine Göre Örtü Altı üretimi (ton)	180
Tablo 128: TR21 Trakya Bölgesi Canlı Hayvanlar Değeri ve İllerin Payları.....	182
Tablo 129: Büyükbaş Hayvan Sayıları, 2007-2011 yılları ortalaması	183
Tablo 130: TR21 Trakya Bölgesi İllere göre Küçükbaş Hayvan Sayıları, 2007-2011 yılları ortalaması	183
Tablo 131 TR21 Trakya Bölgesi Arıcılık İstatistikleri, (2007-2011 yılları ortalaması)	191
Tablo 132: Avlanan İçsu (Tatlı su) Ürünleri Miktarları (2007-2011 Verileri Ortalaması)....	194
Tablo 133: İlçelere Göre Kişi Başına Hayvan Sayısı.....	196
Tablo 134: Mekanizasyon İstatistikleri, İllerin Bölge İçinde ve Bölgenin Türkiye geneli İçinde Payı, 2011	200
Tablo 135: Bölgede Bulunan Kooperatifler	203
Tablo 136: Bölgedeki Birlikler	204
Tablo 137: Tekirdağ Gıda Sektörü Kapasite Kullanım Oranları, 2003	205
Tablo 138: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı,2013.....	219
Tablo 139: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektör Payları, 2013.	219
Tablo 140: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Siciline Kayıtlı Firmaların İlçelere Göre Dağılımı	221
Tablo 141: TOBB' Kayıtlı Firma Sayıları, 2013	222
Tablo 142: Tekirdağ ilinde en çok Kodlanan ilk 20 ürün ve kapasite rapor sayıları, 2013 ...	224
Tablo 143:Edirne ilinde En Çok Kodlanan İlk 20 Ürün ve Kapasite Rapor Sayıları, 2013 ..	225
Tablo 144: Kırklareli ilinde En çok Kodlanan İlk 20 Ürün ve kapasite Rapor Sayıları, 2013	226

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 145: TR21 Trakya Bölgesi Mevcut Sanayi Alanlarının Dağılımı	228
Tablo 146: Organize Sanayi Bölgeleri, 2012	230
Tablo 147: Küçük Sanayi Siteleri, 2012	232
Tablo 148: Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Dağılımı ve Yaratılan İstihdam	236
Tablo 149: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yıllara Göre Büyük Ölçekli yatırımların Gelişimi ...	237
Tablo 150: 2005-2012 Yılları Verileri Ortalaması Sektörlere göre Yatırım Teşvik Belgeleri	237
Tablo 151: Yerel Birim Sayılarının Sektörel Dağılımı (NACE1).....	239
Tablo 152: Yerel Birim Sayılarının Sektörel Dağılımı (NACE2).....	240
Tablo 153: TR21 Trakya Bölgesi İşyeri Sayısı ve Sigortalı Sayısına göre Teknoloji Düzeyi, 2012.....	241
Tablo 154: 2008-2012 yıllarında TR21 Trakya Bölgesinin İşyeri Sayısı ve Sigortalı Sayısına göre Teknoloji Düzeyi.....	242
Tablo 155: TR21 İmalat Sanayi İhracatındaki Teknoloji Yoğunluğu Oranları	242
Tablo 156: Kurulan Veya Kapanan Şirket ve Kooperatifler İle Ticaret Unvanlı İşyeri Sayıları, 2012.....	244
Tablo 157: Hukuki Statüsüne Göre Şirket Sayıları, 2010.....	245
Tablo 158: Yerleşim Yerine Göre İşyeri Sayıları	246
Tablo 159: İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları, 2011	248
Tablo 160 Kamu Yatırım Tahsislerinin İllere Göre Dağılımı (cari fiyatlarla – bin TL).....	250
Tablo 161: Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı, 2012*	252
Tablo 162: Sektörlere Göre Kamu Yatırımları	252
Tablo 163: Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri, 2011.....	253
Tablo 164: Ticaret Borsalarının İşlem Hacimlerine Göre Türkiye genelindeki sıralaması, 2011	254
Tablo 165: Cari Fiyatlarla Bölgesel Gayrisafi Katma Değer (GKD) Ve Sektörlerin Gayrisafi Katma Değer İçindeki Payı - İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Temel Fiyatlarla, 2008	256
Tablo 166: Bölgesel Gayrisafi Katma Değerin Sektörler Bazında Ülke Oranları, 2008	257
Tablo 167: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (GSKD), 2008	258
Tablo 168: Kişi Başına GSKD bazında Düzey-2 Bölgelerinin Sıralaması	258
Tablo 169: Bölgesel Gayrisafi Milli Gelir	259
Tablo 170: Kişi Başına Gayri safi Bölgesel Hâsıla (ABD Doları)	259
Tablo 171: Yıllara Göre İhracat Ve İthalat Verileri (Vergi Kimlik Numaralarının Bağlı Olduğu İle Göre), 2012	260
Tablo 172: Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre İhracat ve İthalat Verileri (bin ABD Doları)*, 2011	262
Tablo 173: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre İhracat Pazarları	263
Tablo 174: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Dış Ticarete Rekabet Gücü Yüksek Sektörler	263
Tablo 175: TR21 Trakya Bölgesi İhracatçı Firma Sayısının Yıllara Göre Gelişimi	264
Tablo 176: TR21 Trakya Bölgesi, İhracat ve İthalatın Teknoloji Seviyeleri ve Dış Ticarete Teknoloji Açığı	264
Tablo 177: TR21 Trakya Bölgesi Sektörlerin Rekabet Gücü*	268
Tablo 178: TR21 Trakya Bölgesinde Mevduatlar (Bin TL)	275

Tablo 179: TR21 Trakya Bölgesindeki Toplam İhtisas Kredileri (bin TL).....	275
Tablo 180: İllere Göre Şube Başına Ortalama Nüfus	276
Tablo 181: İllere göre nüfus başına ortalama mevduat, 2011	276
Tablo 182: İllere Göre Şube Başına Ortalama Nüfus	277
Tablo 183: Toplam Vergi Tahakkukunda İllere Göre Sıralama	279
Tablo 184: Tahakkuk Edilen Verginin Tahsilat Nispeti (%)	280
Tablo 185: TR21 Trakya Bölgesindeki, Devlet ve İl Yolları, Bölünmüş Yollar, Otoyollar (2013)	284
Tablo 186: Otoyolların Yıllık Ortalama Trafik Değerleri, 2011	285
Tablo 187: Giriş-Çıkış Yapan Yıllık Ortalama Araç Sayısı, 2011	288
Tablo 188: Sınır Kapılarındaki Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT), 2011	289
Tablo 189: TR21 Trakya Bölgesi Demiryolu ile Taşınan Yolcu Sayıları.....	290
Tablo 190: Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ İline Bağlı İstasyonlardan Demiryolu Yük Taşımaları (Net ton)	291
Tablo 191: Bölgede Bulunan Limanlar ve Teknik Kapasiteleri	292
Tablo 192: Liman Başkanlıkları Bazında Yük Elleçleme İhracat ve İthalat (Ton)	294
Tablo 193: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Uçuş Trafığı	295
Tablo 194: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Yolcu Trafığı.....	295
Tablo 195: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Yük Trafığı (ton).....	296
Tablo 196: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik Durumu	297
Tablo 197: TR21 Trakya Bölgesi Yayılma Durumu.....	298
Tablo 198: TR21 Trakya Bölgesi Cazibe Durumu	299
Tablo 199: Giriş ve Çıkış Kapılarının Bağlı Olduğu İl ve Ulaşım Yoluna Göre Giriş ve Çıkış Yapan Vatandaşların Sayısı, 2012	303
Tablo 200: Giriş ve Çıkış Kapılarının Bağlı Olduğu İl ve Ulaşım Yoluna Göre Giriş ve Çıkış Yapan Yabancıların Sayısı, 2012	303
Tablo 201: Belediye ve Turizm Belgeli Konaklama Tesis, Oda ve Yatak Sayıları (2011) ...	304
Tablo 202: Batı Marmara, Doğu Marmara ve İstanbul Bölgelerindeki Belediye ve Turizm Belgeli Konaklama Tesis, Oda ve Yatak Sayıları, 2011	305
Tablo 203: Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Konaklamalar, 2011	306
Tablo 204: Batı Marmara, Doğu Marmara ve İstanbul Düzey 1 Bölgelerindeki Yıllık Tesise Giriş ve Geceleme Sayıları, 2011	306
Tablo 205: Ekonomik Faaliyetlerine göre Rekabet Gücü Yüksek Sektörler, 2010	311
Tablo 206: Devlet Su İşleri (DSİ) XI. Bölge Müdürlüğü Baraj ve HES Tesisleri.....	313
Tablo 207: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Gölet ve Sulamaları, 2013	314
Tablo 208: Tablo 207'nin Devamı - DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Gölet ve Sulamaları, 2013.....	315
Tablo 209: DSİ XI. Bölge Müdürlüğünün İnşa Halindeki Göletleri, 2013.....	315
Tablo 210: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Sulama Tesisleri, 2013	316
Tablo 211: DSİ XI. Bölge Müdürlüğünün İnşa Halindeki Sulama Tesisleri, 2013	316
Tablo 212: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki ve İnşa Halindeki Taşkın Koruma, Erozyon ve Rusubat Kontrol Tesisleri, 2013	317
Tablo 213: DSİ Bölge Müdürlüğü Sulama Projeleri.....	317
Tablo 214: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki İçme Suyu Tesisleri	318

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 215: TR21 Trakya Bölgesi Satih Cinslerine Göre Devlet Yolları Uzunlukları (km), 2013.....	319
Tablo 216: TR21 Trakya Bölgesi Satih Cinslerine Göre İl Yolları Uzunlukları (km), 2013	319
Tablo 217: Marmara Bölgesi Bazında DASK Polİçe Dağılımları, 2013 –	321
Tablo 218: TR21 Trakya Bölgesinde Kanalizasyon Altyapısı.....	322
Tablo 219: TR21 Trakya Bölgesinde Atıksu Arıtma Tesisi Bulunan Belediyeler, 2010	323
Tablo 220: TR21 Trakya Bölgesi Lisanslı Elektrik Üretim Santralleri, 2012	327
Tablo 221: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Dağıtım, 2013.....	328
Tablo 222: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Tüketimi (MWh), 2011	329
Tablo 223: Kişi Başına Elektrik Tüketimi (2011).....	329
Tablo 224: Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesinde Elektrik Enerjisi Tüketimi(kWh).....	330
Tablo 225: TR21 Trakya Bölgesinde Kullanım Yerine Göre Elektrik Tüketimi (kWh).....	330
Tablo 226: Kullanım Yerlerinin Toplam Tüketime Oranı	331
Tablo 227: Coğrafi Bölgelere Göre Rüzgâr Gücü Yoğunluğu	334
Tablo 228: Lisanssız Rüzgar Santrali Örnek Çalışma	335
Tablo 229: TR21 Trakya Bölgesinde Çeşitli Firmalara Verilen Rüzgâr Santrali Lisans Hakları Dağılımı, 2007.....	335
Tablo 230: TR21 Trakya Bölgesinde Kurulabilecek Rüzgâr Enerjisi Santrali Güç Kapasitesi, 2009.....	336
Tablo 231: Geçici Kabulü Yapılarak İşletmeye Alınan Rüzgâr Santralleri.....	336
Tablo 232: TR21 Trakya Bölgesindeki Linyit Rezervleri, 2010	338
Tablo 233 Tekirdağ İlinde Çıkan Doğalgaz Miktarı, 2008.....	339
Tablo 234: TR21 Trakya Bölgesi Maden Rezervleri, 2008 (ton)	343
Tablo 235: TR21 Trakya Bölgesinde İllere Göre Maden İşletme Ruhsatları, 2008	343
Tablo 236: İnovasyon Göstergeleri	347
Tablo 237: TR21 Trakya ve Türkiye İçin Yükseköğretim Kurumlarından Mezuniyet *	350
Tablo 238: Yükseköğretim Kurumlarında Mezun Olanların 15+ Nüfusa Oranı	352
Tablo 239: TR 21 Trakya Bölgesinde Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarına Katılım (2009).....	352
Tablo 240: TR21 Trakya Bölgesi İllerinin ÖSYS’de Başarı Durumu	353
Tablo 241: Mütercim Tercümanlık Bölümünde Eğitim Gören Öğrenci Sayısı, 2010.....	353
Tablo 242: Türkiye geneli ve TR21 Trakya Bölgesi’nde AR-GE harcamaları	354
Tablo 243: Faaliyette Olan Ar-Ge Merkezleri, 2012	355
Tablo 244: TR21 Trakya Bölgesi İllerinde Ar-Ge Merkezi Belgesi Alan Firma Sayısı, 2012	355
Tablo 245: Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetlerine Akademik Destek Verebilecek Üniversite Birimleri	356
Tablo 246: Öğretim Üyesi (Yrd. Doç., Doç. ve Prof.) Başına Düşen Öğrenci Sayısı	357
Tablo 247: Yıllara Göre TR21 Trakya Bölgesindeki Bilimsel Yayın Sayıları, 2010.....	358
Tablo 248: Trakya Teknopark Bünyesinde Gerçekleşen AR-GE Harcaması, 2010.....	360
Tablo 249: Ürün Geliştirme için Yapılan Harcamalar, 2010 (TL)	360
Tablo 250: TR21 Trakya Bölgesindeki Ar-Ge Merkezleri (adet).....	360
Tablo 251: Trakya Üniversitesi Ar-Ge Bütçesi.....	360
Tablo 252: KOSGEB’e Başvuran ve Desteklenen Firma Sayısı	361

Tablo 253: Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programına Başvuran Sayıları	362
Tablo 254: TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Firma Dağılımı ..	362
Tablo 255: TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Proje Dağılımı....	363
Tablo 256: TÜBİTAK TEYDEB Hibe Destek Tutarı ve Proje Başına Düşen Ortalama Destek Tutarı Dağılımı.....	364
Tablo 257: TÜBİTAK TEYDEB Destek Programları Kapsamında Desteklenen Projelerin Ortalama Süresi (ay).....	364
Tablo 258: TÜBİTAK TEYDEB Destek Programları kapsamında en çok başvuru yapılan sektörler.....	365
Tablo 259: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yıllara Göre ARDEB'e Önerilen Proje Sayısı.....	365
Tablo 260: Desteklenmesi uygun Bulunan San-Tez Proje Listesi.....	366
Tablo 261: TÜBİTAK'da Görev (Hakem) Alan Öğretim Görevlisi Sayısı	366
Tablo 262: Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı.....	367
Tablo 263: ARDEB'in Desteklediği Proje Sayısı.....	368
Tablo 264: Teknopark'ta Faaliyet Gösteren Firmaların İhracat Dökümleri* (2010).....	369
Tablo 265 ARDEB'in Verdiği Finansal Destek (bin TL).....	369
Tablo 266: TR21 Trakya Bölgesi Toplam Su Potansiyelinin illere göre Dağılımı, 2013.....	371
Tablo 267: TR21 Trakya Bölgesinde Yeraltı Suyu Potansiyelinin İlleri Göre Kullanımı, 2013, (hm ³).....	372
Tablo 268: TR21 Trakya Belediyeleri Atıksu Yönetimi (2010).....	375
Tablo 269: İl Sınırları İçerisinde Kirliliğe Maruz Kalmış Su Kaynaklarının Kirlilik Nedenleri, 2010.....	379
Tablo 270: Bertaraf Yöntemine Göre Katı Atık Yönetimi (2010).....	382
Tablo 271: Tekirdağ İli Katı Atık Yönetimi	Error! Bookmark not defined.
Tablo 272: Edirne İli Katı Atık Yönetimi	Error! Bookmark not defined.
Tablo 273: Kırklareli İli Katı Atık Yönetimi	Error! Bookmark not defined.
Tablo 274: Tıbbi Atık Verileri	385
Tablo 275: Tekirdağ İlindeki Endüstriyel Atık Kompozisyonu (2008).....	387
Tablo 276: Marmara Bölgesinde Yer Alan İl Ve İlçelerin Kirlilik Dereceleri, 2010.....	387
Tablo 277: TR21 Trakya Bölgesi Kış Sezonu Kükürtdioksit ve Partiküler Madde Ortalamaları	388
Tablo 278: TR21 Trakya Bölgesi Koruma Alanları, 2013.....	391
Tablo 279: 2007-2008 Döneminde TR21 Trakya Alt Bölgesinde Yer Alan İllerin Çevre Sorunlarının Öncelik Sırası	392
Tablo280: Shift Analizi Sonuçları – TR21 Trakya Bölgesi.....	404
Tablo 281: Shift Analizi Sonuçları – TR10 İstanbul.....	405
Tablo 282: Shift Analizi Sonuçları – TR31 İzmir.....	406
Tablo 283: Shift Analizi Sonuçları – TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik.....	407
Tablo 284: Shift Analizi Sonuçları – TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova.....	408
Tablo 285: Shift Analizi Sonuçları – TR51 Ankara.....	409
Tablo 286: Shift Analizi Sonuçları – TR52 Konya, Karaman	410
Tablo 287: Shift Analizi Sonuçları – TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari	411

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 288: Shift Analizi Sonuçları - TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis.....	412
Tablo 289: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik, Km Cinsinden Mesafeler	423
Tablo 290: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik Dakika Cinsinden Mesafeler	424

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: TR21 Trakya Bölgesi İllerinin Yüzölçümü (km ²).....	27
Şekil 2: TR21 Trakya Bölgesinde Su Kaynaklarının Oransal Dağılımı	32
Şekil 3: TR21 Trakya Bölgesinde Yeraltı Su Potansiyelinin Kullanımı (hm ³), 2013	34
Şekil 4: TR21 Trakya Bölgesinde Sıcaklık Ortalamaları (1970-2011).....	39
Şekil 5: SPI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 Aylık Kuraklık Değerlendirmesi	41
Şekil 6: PNI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 Aylık Kuraklık Değerlendirmesi ⁹	42
Şekil 7: PDSI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 aylık kuraklık değerlendirme	43
Şekil 8: Lorenz Eğrileri - Hane Halkı Gelirlerinin %20'lik Dilimlere Göre Dağılımı, 2011 ...	63
Şekil 9: Gini Katsayısı.....	64
Şekil 10: Tüketim Harcamaları- Ana Harcama Gruplarının Dağılımı, 2011	66
Şekil 11: TR21 Trakya Bölgesinde Sektörel İstihdam, 2012.....	68
Şekil 12: TR21 Trakya Bölgesinde Enflasyon*: TÜFE Değişim Oranları	69
Şekil 13: TR21 Trakya Bölgesinde Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon, 2012*	70
Şekil 14: TR21 Trakya Bölgesinde Kişi Başı Kredi-Mevduat Büyüklükleri, 2011.....	71
Şekil 15: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusa Göre İlçelerin Kademelendirilmesi.....	74
Şekil 16: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfus Artış Hızı (%)	75
Şekil 17: Trakya Bölgesi Cinsiyete Göre nüfus Dağılımı, 2012.....	80
Şekil 18: Türkiye’de Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012.....	81
Şekil 19: TR21 Trakya Bölgesinde Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012	81
Şekil 20: TR21 Trakya Bölgesi Yaş Ortalaması Dağılımı.....	83
Şekil 21: Türkiye’de İl/İlçe Merkezi ve Belde/köy nüfusları oranları (1990-2012).....	85
Şekil 22: TR21 Trakya Bölgesinde İl/İlçe Merkezi ve Belde/köy nüfusları oranları (2007-2012).....	85
Şekil 23: TR21 Trakya Bölgesi Kır-Kent Nüfusu.....	87
Şekil 24: Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İllerinde Kır-Kent Nüfusları	87
Şekil 25: Net Göç Hızı	91
Şekil 26: TR21 Trakya Bölgesi 2023 Projeksiyonuna Göre Nüfus Değişimi.....	94
Şekil 27: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İlleri Kentsel/Kırsal Nüfus Oranları Projeksiyonu.....	97
Şekil 28: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Toplam Öğretim Elemanı Değişimi.....	110
Şekil 29: Toplam İstihdam içinde Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Payları, 2012. 132	
Şekil 30: Yıllara Göre TR21 Trakya ve Türkiye’de Kadın İstihdam Oranları	135
Şekil 31: İstihdam Edilenler İçinde Kadın İstihdam Payı (2011-2012).....	135
Şekil 32: TR21 Trakya Bölgesi İstihdamın Dağılımı.....	139
Şekil 33: Yıllara Göre İşsizlik Oranlarının Dağılımı	140
Şekil 34: TR21 Trakya Bölgesi Yükseköğretim Mezunu İşsiz Sayılarının Yıllara Göre Değişimi (bin kişi).....	142
Şekil 35: Uzun Dönemli İşsizlikte TR21 Trakya Toplamının Türkiye Toplamına Oranı (%)	144
Şekil 36: TR21 Trakya Bölgesi İşletme Büyüklükleri	158
Şekil 37: İllere Göre Arazi Büyüklük Grupları, 2007.....	159
Şekil 38: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Sınıfına Göre Toprak Dağılımı, 2007.....	159
Şekil 39: Cari Fiyatlarla Sektörlerin Bölgesel Gayrisafi Katma Değer Oranları, 2008.....	161

Şekil 40: Tarım Sektörlerinin Üretim Değerlerinin Yıllara Göre Değişimi.....	162
Şekil 41: İllerdeki Bitkisel Ürün Ekim alanlarının TR21 Alt Bölgesi Toplam Bitkisel Ürün ekim alanına Oranları, (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)	164
Şekil 42: Tarla Bitkilerinde illerdeki ekim alanının TR21 Trakya Bölgesine oranı (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)	168
Şekil 43: İllere Göre Tarla Bitkileri Üretim Miktarlarının TR21 Üretim Miktarına Oranı Ve TR21 Tarla Bitkileri Üretim Miktarının Türkiye Geneline Oranı, 2008-2012 Yılları Ortalaması, 2012	169
Şekil 44: TR21 Alt Bölgesi'nde Üretilen Sebzelerin Ekilen Alan Açısından Bölgedeki Payları, (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)	173
Şekil 45: TR21 Alt Bölgesi'nde Üretilen Meyvelerin Hasat Edilen Alan ve Üretim Miktarları Açısından Bölgedeki Payları (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)	175
Şekil 46: TR21 Trakya Bölgesi, İldeki Tür/İldeki Toplam hayvancılık, (2007-2011 Ortalaması), 2012	181
Şekil 47: Süt, Yumurta ve Bal Üretiminde İllerin Bölge Üretimine Katkıları, 2007-2011 yılları ortalaması	183
Şekil 48: TR21 Trakya Bölgesi Hayvan Türlerinin İllerdeki Payları, 2007-2011 yılları Ortalaması	184
Şekil 49: TR21 Trakya Bölgesi İldeki Türlerin Süt Miktarlarının Bölge Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları, 2007-2011 Yılları Ortalaması	185
Şekil 50: İldeki türün süt miktarının İldeki toplam süt miktarı içindeki payı, (2007-2011 yılları ortalaması)	186
Şekil 51: TR21 Trakya Bölgesi Türlerin Süt Miktarlarının Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları, (2007-2011 Yılları Ortalaması).....	186
Şekil 52: İldeki Türlerin Toplam Bölge Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları	187
Şekil 53: İllere göre Büyük ve Küçükbaş Kesilen Hayvanlardan Elde Edilen Et Miktarının Bölge Üretimindeki Payları, 2006 – 2009 Yılları Ortalamaları	188
Şekil 54: Büyük ve Küçükbaş Kesilen Hayvanlardan Elde Edilen Deri Miktarının Bölge Üretimine Katkı Payları (2007 – 2009 Yılları Ortalamaları)	189
Şekil 55: TR21 Trakya Bölgesi, Kümes Hayvancılığı (2007-2011 Yılları Ortalaması).....	190
Şekil 56: Yumurta Üretiminin İllere Göre Dağılımı Ve İllerin Yumurta Verim Miktarları, 2006-2009 Yılları Ortalaması.....	191
Şekil 57: TR21 Trakya Bölgesi Arıcılık İstatistikleri, (2007-2011 yılları ortalaması)	192
Şekil 58: Bal ve Balmumu Üretimi, 2007-2011 Yılları Ortalaması.....	192
Şekil 59: Avlanan İçsu (Tatlı su) Ürünleri Miktarları (2007-2011 Verileri Ortalaması).....	195
Şekil 60: Tekirdağ Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı	197
Şekil 61: Edirne ili, Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı.....	198
Şekil 62: Kırklareli ili, Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı	198
Şekil 63: TR21 Trakya Bölgesi Mekanizasyon İstatistikleri, 2011	199
Şekil 64: TR21 Trakya Bölgesi'nde İlçelere Göre Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Yoğunlaşma.....	201
Şekil 65: Sanayi Kuruluşlarının Bölge İçi Dağılımı, 2013.....	218
Şekil 66: TR21 Trakya Bölgesi'nde Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı	220
Şekil 67: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Siciline Kayıtlı Firmaların İlçelere Göre Dağılımı..	221

Şekil 68: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Sektöründe Çalışanların ilçelere Göre Dağılımı	222
Şekil 69: Bölge Genelinde Planlı Sanayi Alanlarının Dağılımı	229
Şekil 70: Çerkezköy, Çorlu, Muratlı D100 Aksı Mevcut Sanayi Alanları	229
Şekil 71: TR21 Trakya Bölgesi OSB'lerin Fiili Doluluk Oranları	231
Şekil 72: Yatırım Teşvik Belge Sayılarının Yıllara Göre Değişimi.....	233
Şekil 73: TR21 Trakya Bölgesi Geneli Yıllara Göre Sabit Yatırım Tutarları	234
Şekil 74: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Sabit Yatırım Tutarları	235
Şekil 75: Yerel Birim Sayılarının Yıllara Göre Değişimi	238
Şekil 76: Kurulan ve Kapanan Şirket, Kooperatif ve Ticaret Unvanlı İşyerleri (Kurulan/Kapanan Oranları)	243
Şekil 77: TR21 Trakya Bölgesi İşyeri Sayıları Dağılımı	247
Şekil 78: Girişim Sayıları Oranları, 2011	249
Şekil 79: Kamu Yatırım tahsislerinde İllerin Payları	250
Şekil 80: Toplam Kamu Yatırım Tahsislerinde TR21 Trakya Bölgesi'nin Payı	251
Şekil 81: Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri	255
Şekil 82: TR21 Trakya İçin Yıllara Göre İhracat ve İthalat Miktarları	261
Şekil 83: Herfindahl-Hirschman Endeksi'ne Göre (HH) Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik, 2012	265
Şekil 84: Gini-Hirschman Endeksi'ne Göre Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik	265
Şekil 85: Entropi Endeksi'ne Göre Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik	266
Şekil 86: Mevduat Bankası Şubesi Sayıları	269
Şekil 87: 100.000 Kişiye Düşen Şube Sayısı	270
Şekil 88: Mevduatın İllere Göre Dağılımı *	271
Şekil 89: Kişi Başı Mevduatın İllere Göre Dağılımı (TL)	272
Şekil 90: Kredilerin İllere Göre Dağılımı	273
Şekil 91: Kişi Başı Kredilerin İllere Göre Dağılımı (TL)	273
Şekil 92: Kişi Başı Mevduat-Kredi Farkı (TL)	274
Şekil 93: Sigorta Acente Sayısı	277
Şekil 94: 100.000 Kişiye Düşen Acente Sayısı	278
Şekil 95: TR21 Trakya bölgesi 100 Firmaya Düşen Acente Sayısı *	278
Şekil 96: Brüt Vergi Tahakkuku (bin TL).....	279
Şekil 97: Kişi Başına Vergi Tahakkuku (TL)	280
Şekil 98: TR21 Trakya Bölgesinde Karayolların türü ve uzunlukları	281
Tablo 99: TR21 Trakya Bölgesindeki Karayolları Yol Çeşitleri*	282
Şekil 100: TR21 Trakya Bölgesindeki Karayolları Yol Çeşitlerinin Toplam İçindeki Payları	282
Şekil 101: Bölgemizdeki Bölünmüş Yol Ağı.....	283
Şekil 102: Devlet Yolları Toplam Trafik Hacim Haritası (2009)	285
Şekil 103: Otoyol Trafik Değerleri	286
Şekil 104: Devlet Yollarındaki Yıllık Ortalama Günlük Trafik Değerleri, 2011	287
Şekil 105: Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu Hatları	290
Şekil 106: 2011 Yılı Bölge İllerinde Gerçekleşen Demiryolu Yük Taşımacılığı Oranları	291
Şekil 107: TR21 Trakya Bölgesi Demiryolu ile Taşınan Yükün Yıllara Göre Değişimi	292
Şekil 108: Akport Limanı Marmara Bölgesi Ro-Ro Bağlantıları	294

Şekil 109: TR21 Trakya Bölgesi Yayılma Durumu.....	300
Şekil 110: Türkiye'de Enerji Kurulu Gücünün Yakıt Türlerine Göre Dağılımı, 2011.....	324
Şekil 111: Üretimin Kaynaklara Göre Dağılımı, EPDK, 2011	325
Şekil 112: Üretimin Kaynaklara Göre Gelişimi,2011, EPDK	326
Şekil 113: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Kayıp Kaçak Oranları.....	331
Şekil 114: Dünyada Kurulu Rüzgâr Elektrik Santrali Gücü Gelişimi (MW)*	333
Şekil 115: Türkiye Rüzgâr Atlası.....	333
Şekil 116: Türkiye'deki Kömür Rezervlerinin Dağılımı, 2009	337
Şekil 117: TR21 Trakya Bölgesinden Geçen Doğalgaz Boru Hatları	340
Şekil 118: Türkiye-Avusturya (NABUCCO) Doğalgaz Taşıma Projesi	340
Şekil 119: TR21 Trakya Bölgesi Maden Haritası	341
Şekil 120: Enerji Yoğunluğu, 2012.....	345
Şekil 121: TR21 Trakya ve Türkiye için Yükseköğretim Kurumlarından Mezuniyet Oranı	351
Şekil 122: Öğretim Görevlisi Başına Öğrenci Sayısı.....	357
Şekil 123: Yeraltı Suyu Potansiyelinin İllere Göre Kullanımı, 2013.....	373
Şekil 124: Trakya'nın Dünü.....	394
Şekil 125: Trakya'nın Bugünü	395
Şekil 126: Trakya'nın Yarını.....	396
Şekil 127: Mevcut duruma hiçbir müdahale olmaması durumunda 2023 görünümü	398
Şekil 128: Tarım Ve Tarıma Dayalı Sanayiye Ağırlık Verilerek Diğer Alanların Göz Ardı Edilmesi Durumunda 2023 Görünümü	400
Şekil 129: Dış Yatırımların Artması Sonrası Durum.....	402
Şekil 130: Karma Bir Yaklaşım İle Bölgenin Doğusunda Sanayi Ağırlıklı Bir Büyüme Batıda İse Tarım Ve Tarıma Dayalı Sanayinin Desteklenmesi Durumunda 2023 Görünümü.....	403
Şekil 131: Lüleburgaz Cıvarı Su Seviye Grafikleri-1	413
Şekil 132: Lüleburgaz Cıvarı Su Seviye Grafikleri-2	414
Şekil 133: Hayrabolu Cıvarı Su Seviye Grafiği	415
Şekil 134: Saray Cıvarı Su Seviye Grafiği.....	416
Şekil 135: Doyran Cıvarı Su Seviye Grafiği.....	417
Şekil 136: Karacakılavuz Cıvarı Su Seviye Grafiği.....	418
Şekil 137: Kuleli Cıvarı Su Seviye Grafiği.....	419
Şekil 138: Çorlu Cıvarı su Seviye Grafiği	420
Şekil 139: Havsa Cıvarı Su Seviye Grafikleri.....	421
Şekil 140: Babaeski Cıvarı Su Seviye Grafikleri	422
Şekil 141: Trakya Havzasında Kömürlü Danışmen Formasyonunun Çökelişi	425
Şekil 142: Trakya Havzasının Jeoloji Haritası ve Önemli Kömür-Gaz Sahaları.....	426
Şekil 143: Ergene (Trakya) Havzasının Genelleştirilmiş Stratigrafik Kesiti.....	427

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHCI	Arts Humanities Citation Index
ARDEB	Araştırma Destek Programları Başkanlığı
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
ASB	Avrupa Serbest Bölgesi
BAE	Birleşik Arap Emirlikleri
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BİDEB	Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BM	Birleşmiş Milletler
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş
CIA	Central Intelligence Agency
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
Da	Dekar
DASK	Doğal Afet Sigortaları Kurumu
DGBH	Doğalgaz Boru Hattı
DHMİ	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DMİGM	Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı (Kalkınma Bakanlığı)
DSİ	Devlet Su İşleri
EDAM	Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi
EFTA	Avrupa Serbest Ticaret Birliği (European Free Trade Association)
ENH	Enerji Nakil Hattı
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EÜAŞ	Elektrik Üretim A.Ş
FAOSTAT	Food and Agriculture Organization of The United Nations
GİB	Gelir İdaresi Başkanlığı
GSBH	Gayri Safi Bölgesel Hasıla
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GZFT Analizi	Güçlü- Zayıf Yanlar&Fırsatlar-Tehditler
Ha	Hektar
HES	Hidroelektrik Santralleri
HH	Herfindahl-Hirschman Endeksi
Hm ³	Hektometreküp
IEA	Uluslararası Enerji Ajansı (International Energy Agency)
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
ISIC	Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sınıflaması(International Standard Industrial Classification of All Economic Activities)
İGE	İnsani Gelişmişlik Endeksi
İGR	İnsani Gelişme Raporu
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KDO	Kapasite Doluluk Oranı

KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KHGM	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
KIRKKAB	Kırklareli Katı Atık Bertaraf Tesisi
Km ²	Kilometrekare
Km ³	Kilometreküp
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KWh	Kilovat-saat
LLP	Hayat Boyu Öğrenme Programı (Lifelong Learning Programme)
LNG	Sıvılaştırılmış Doğalgaz (Liquefied Natural Gas)
M ³	Metreküp
MAKSİFED	Marmara ve Kuzey Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MİGEM	Maden İşleri Genel Müdürlüğü
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
Mw	Megavat
MWh	Megavat-saat
NACE	Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması
NKÜ	Namık Kemal Üniversitesi
OECD	İktisadi Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-Operation and Development)
ORTGSM	Mobil Baz İstasyonu Başına Düşen Ortalama Mobil Telefon Abonesi
ORTİNT	Toplu İnternet Kullanım Sağlayıcısı Başına Düşen Kullanıcı Sayısı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSBUK	Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu
ÖSYM	Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖSYS	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Sistemi
PDSİ	Palmer Kuraklık Şiddet İndeksi
PISA	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (OECD Programme for International Student Assessment)
PİGM	Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
PM10	Partiküler Madde-duman
PNI	Normalin Yüzdesi İndeksi
PRODCOM	Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması
RES	Yenilenebilir Enerji Kaynakları
SAGM	Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü
SANTEZ	Sanayi Tezleri Programı
SCI	Science Citation Index
SEGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SO ₂	Kükürtdioksit
SPI	Standart Yağış İndeksi
SSCI	Social Sciences Citation Index

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

SSE	Sosyal Sermaye Endeksi
STH	Sabit Telefon Hattı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SYDV	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim A.Ş
TEKMER	Teknoloji Geliştirme Merkezi
TEN	Avrupa Kuzey Güney Yol Ağı (Trans European Networks)
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TEYDEB	Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı
TKK	Tarım Kredi Kooperatifleri
TMO iskelesi	Toprak Mahsülleri Ofisi İskelesi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPAO	Türkiye Petrolleri A.O
TR10	İstanbul
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
TR51	Ankara
TR61	Antalya, Isparta Burdur
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan
TRACECA	Avrupa-Kafkaslar-Asya Ulaşım Koridoru (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia)
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari
TREDAŞ	Trakya Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜ	Trakya Üniversitesi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Türkonfed	Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu
TÜROFED	Türkiye Otelciler Federasyonu
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
TYDTA	Türkiye Yatırım, Tanıtım ve Destek Ajansı
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme)
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
URAK	Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu
UVS	Uzun Vadeli Sınır Değeri
WTO	Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization)
YEGM	Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü
YGS	Yükseköğretime Geçiş Sınavı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

A. MEVCUT DURUM ANALİZİ

1. TR21 TRAKYA BÖLGESİNE GENEL BAKIŞ

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi'nin yüzölçümü (göl hariç) 18.665 km²'dir. Bölgedeki illerin yüzölçümleri birbirine oldukça yakındır. TR21 Trakya Bölgesi'nin yüzölçümü olarak en büyük ilçesi 1.507 km² ile Kırklareli ilinin Merkez ilçesi, en küçük ilçesi ise 112 km² ile yine Kırklareli ilinin Pehlivanköy ilçesidir. Bölgede toplam 83 belediye, 26 ilçe ve 678 köy bulunmaktadır. İllerin yüzölçümleri birbirlerine yakın olmasına rağmen, Tekirdağ ve Edirne illeri ile Kırklareli ilinin belediye ve köy sayıları arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Bu farklılık nüfus yoğunluğunun bazı bölgelerde göreceli yüksek olmasından ve coğrafi koşullardan kaynaklanmaktadır. Edirne ve Kırklareli illerinin yapısının yakın gelecekte değişmesi beklenmemektedir. Tekirdağ'ın Büyükşehir olması ile birlikte ilin idari bölümlenmesinde bazı değişiklikler meydana gelecektir. Buna göre, 6360 sayılı Kanun ile Tekirdağ Belediye'sinin mahalleleri merkez olmak üzere Süleymanpaşa İlçesi ve Belediyesi, Kapaklı Beldesi merkez olmak üzere Kapaklı İlçesi ve Belediyesi ve Marmaracık Beldesi merkez olmak üzere Ergene İlçesi ve Belediyesi kurulacaktır. İlçelerin mülki sınırları içerisindeki köyler mahalle olarak; beldeler ise belde ismi ile tek mahalle olarak ilçe belediyesine katılacaktır. İl Özel İdaresi ve ildeki bucaklar ve bucak teşkilatları kaldırılacaktır¹.

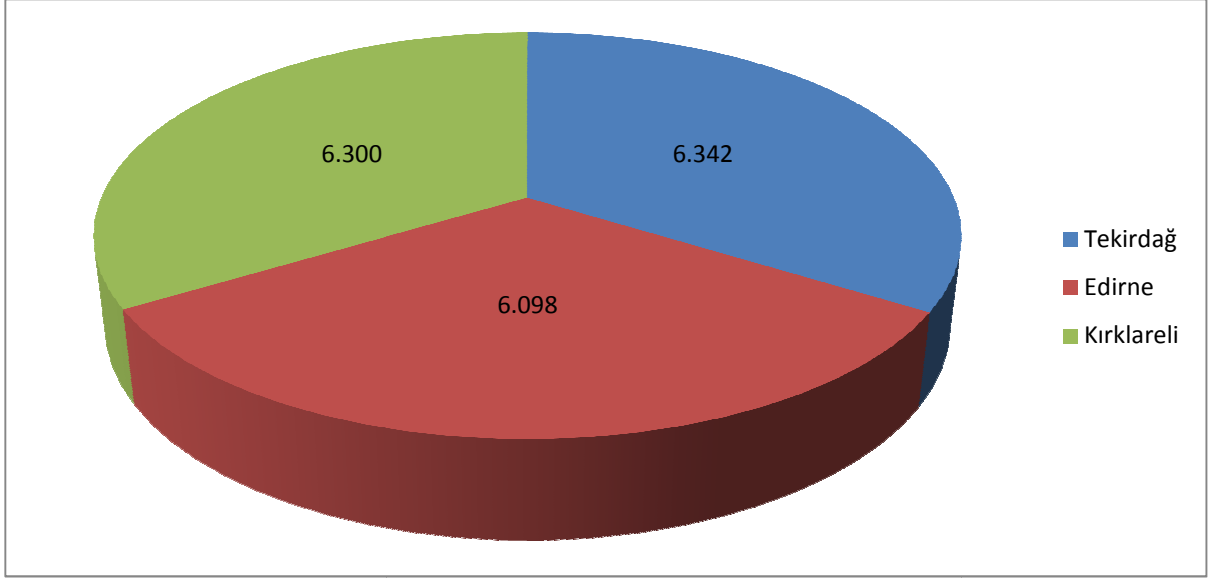
1.1. İdari Yapı

Tablo 1: TR21 Trakya Bölgesi İdari Bölümlenme, 2012

Bölge / İl	Alan (göl dâhil) km ²	Alan (göl hariç) km ²	Belediye sayısı	İlçe sayısı	Köy sayısı
TR21 Trakya	18.739,99	18.664,94	83	26	678
Tekirdağ	6.342,30	6.312,81	33	9	257
Edirne	6.097,91	6.074,45	24	9	248
Kırklareli	6.299,78	6.277,68	26	8	173

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

¹ İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Şekil 1: TR21 Trakya Bölgesi İllerinin Yüzölçümü (km²)

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

1.2. Coğrafi Yapı

Düzyey-2 TR21 Trakya Bölgesi Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşmaktadır. Yüzölçümü 18.665 (göller hariç) km²'dir. Bölge yüzölçümü, Türkiye yüzölçümünün %2,4'ünü oluşturmaktadır. Bölgenin Karadeniz, Marmara Denizi ve Ege Denizi olmak üzere üç deniz ile sınırı vardır. Güneyde Çanakkale'nin Gelibolu ilçesi, güneydoğuda Marmara Denizi, güney batısında Ege Denizi, kuzeyinde ve kuzey batısında Bulgaristan ve Yunanistan sınırları, doğu sınırında ise İstanbul ili bulunmaktadır.

1.2.1. Topografik ve Jeomorfolojik Yapı

TR21 Trakya Bölgesi, Marmara Bölgesi'nin batı kesiminde Ergene Bölümü ile Istranca Bölümü üzerinde yayılmıştır. En önemli dağları Tekir Dağları, Istranca Dağları ve Kuru Dağları'dır. Tekir Dağları, Kumbağ Beldesi Gelibolu kıstağı arasında Marmara Denizi'ne paralel olarak 60 km uzanır. Istranca Dağları ise Çerkezköy ilçesinden kuzeye gittikçe yükselir. Kuzey Anadolu Dağları'nın TR21 Trakya Bölgesi'ndeki uzantısı olarak kabul edilir. Bulgaristan sınırından başlar ve alçalarak Durusu Gölü'ne kadar uzanır. En yüksek noktası, 1.031 metre ile Mahya Tepesi'dir. Ganos Dağı, 945 metre yüksekliğe kadar erişir ve TR21 Trakya Bölgesi'nin Istrancalar'dan sonra en yüksek noktasıdır. Istranca Dağları, Karadeniz'e dökülen ve güneyde Ergene Ovası'na inen akarsular ile derin olarak parçalanmıştır. Ergene Ovası'na doğru yükselti yerini düşük yükselti platolarına bırakır. Batı Istranca Dağları, Edirne'nin kuzeyindeki Lalapaşa İlçesi'ni kaplar. Kuru Dağı, Keşan İlçesi'nin güneydoğusundadır. En yüksek noktası, 725 metre yüksekliğindeki Yerlisu Tepesi'dir. Candır Dağı, İpsala ve Enez ilçeleri arasındadır. Uzunköprü dağları ise bu ilçenin güneydoğusundadır.

Bölgede geniş düzlükler ve alçak tepelerden oluşmuş platolar mevcuttur. Orta kesimler geniş platolardan oluşur. Yıldız Dağları Masifi, dış etkenler (akarsu, sel, rüzgâr vb.) ile parçalanarak aşınmış, platoları oluşturmuştur. Platolar, kuzey ve güney platoları olmak üzere ikiye ayrılır.

Kuzey Platoları, Yıldır Dağları ile Karadeniz kıyı kuşağı arasında çeşitli yükseltilerde yerleşmişlerdir. Güney Platoları ise Ergene Ovası ile Yıldız Dağları arasındaki sahayı kapsar. Bu platoların yükseltisi güneye indikçe düşer ve ova tabanındaki alüvyal kesimler ile birleşir. Bölgenin hemen hemen tüm ovaları Ergene Havzası'nda toplanmaktadır ve bu ovaların tümüne Ergene Ovası denilmektedir. Ergene Havzası, III. jeolojik zamanda Trakya yarımadasının güneye kıvrılmasıyla çukurlaşmıştır. Çukurlaşan bölgeleri, Istranca dağlarından sürüklenen alüvyonlar doldurmuştur.

Trakya-Kocaeli yarı ovaları, Tekirdağ ilinin büyük bir kısmını kapsar. Bu yarı ovaların ortalama yükseltisi 150-200 metre civarındadır. Bu bölgeler, aşınma yüzeyi özelliği taşır. Platonun kuzey ve güney kesimleri arasındaki parçalanmışlık farkı, Marmara'ya dökülen akarsuların vadilerinin derinleşmesidir. Tunca ovası küçük parçalar halinde ve Tunca nehri vadisindedir. Meriç vadisinde, Kazanova ve İpsala ovaları vardır. İpsala ovası, bu ilçenin topraklarının çoğunu içine alır ve Enez'e kadar uzanır. Ergene ovası, Uzunköprü ve Meriç ilçe topraklarının büyük bir bölümünü içine alır.

Bölgedeki en önemli akarsular Meriç, Tunca, Arda ve Ergene nehirleridir. Yaz döneminde normal debilerini muhafaza ederler, ancak bahar aylarında yağış yoğunluğuna paralel olarak debide artış görülür. Tunca Nehri, Bulgaristan'dan doğar ve Edirne Bülbül Adası'nda Meriç Nehri ile birleşir. Arda Nehri de Bulgaristan'da doğup, Meriç ile birleşir. Ergene Nehri ise Istranca dağlarından doğar ve Meriç ile birleşir. Meriç Nehri, Bulgaristan'da doğar; Enez'de denize dökülür ve Türk-Yunan sınırını oluşturur.

Tablo 2: TR21 Trakya Bölgesi Ovaları

İl	Ova Adı	Bulunduğu İlçe/lerin Adı
Tekirdağ	Kınık Ovası	Sultanköy-M.Ereğlisi arası
	Kumluca Ovası	M.Ereğlisi-Yeniçiftlik arası
	Şerefli Ovası	Karaevli-Yeniçiftlik arası
	Naip Ovası	Barbaros-Kumbağ arası
	Şarköy Ovası	Hoşköy-Kızılcaterzi arası
Edirne	Meriç Havzası	Edirne-Uzunköprü-Meriç-İpsala-Enez
	Ergene Havzası	Uzunköprü-Meriç
	Kazan Ova	Merkez
	Soğukkuyu Ovası	Merkez
	Mehter Ova	Merkez
	Kirişhane Ovası	Merkez
	Tunca Ovası	Merkez
	Keşan Ovası	Keşan
	Çamlıca Ovası	Keşan
	Gala Ovası	Enez
	İpsala Ovası	İpsala
	Süloğlu Ovası	Süloğlu
Kırklareli	Ergene Ovası	Merkez
	Vize	Vize
	Pınarhisar	Pınarhisar
	Pehlivanköy	Pehlivanköy
	Babaeski	Babaeski
	Lüleburgaz	Lüleburgaz

Kaynak: Sayılarla Edirne (2010), Tekirdağ Tarım Master Planı (2004), DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, T.C. Edirne Valiliği, İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü.

1.2.2. Toprak Yapısı ve Arazi Kullanımı

Tekirdağ'da toplam 5 ana grupta toplanabilecek toprak çeşidi vardır. Toprak ağır yapıya sahiptir. %30 oranında veya daha fazla kil içerir ve Trakya çiftçisinin “kepir” tabir ettiği bu tarz topraklarda ayçiçeği tarımı hâkimdir. Kahverengi orman toprak grubu, ayçiçek-buğday nöbetleşmesine elverişlidir. Kireçsiz kahverengi toprak grubunda tahıl tarımı yapılmaktadır. Alüvyal toprak grupları ise oldukça verimlidir ve özellikle sebzeçiliğe elverişlidir. Hidromorfik alüvyal grup, tarımsal değeri olmayan topraklardır.

Kırklareli'nde Ergene ve Karadeniz havzalarında altı büyük toprak grubu bulunmaktadır. Kireçsiz orman toprak grubu 314.000 ha, kireçli orman toprak grubu 35.000 ha, vertisoller 102.000 ha, kahverengi toprak grubu 138.000 ha, alüvyal toprak grubu 33.500 ha, kolüvyal toprak grubu ise 800 ha'lık alanı kaplamaktadır.

Edirne’de ise, genellikle killi olan alüvyal arazi topraklarının bir kısmı kireçli bir kısmı kireçsizdir. Akarsu tortulu oldukları için kumlu, milli ve killi tabakalar çapraz tortulaşma göstermektedir. Edirne’de altı büyük toprak grubu içerisinde en yaygın olan çeşitler, kalkersiz kahverengi topraklar ile kalkersiz kahverengi orman topraklarıdır.

Tablo 3: İllere Göre Arazi Kullanım Durumu, 2003

	Arazi Kullanım Şekli	Alan (ha)	Oran (%)
Türkiye	Tarım Alanı	26.968.000	34
	Çayır-Mera	20.500.000	26
	Orman-Fundalık	20.763.000	26
	Tarım Dışı Alan	10.184.700	13
	Toplam Alan	78.355.700	100
TR21	Tarım Alanı	1.041.351	55
	Çayır-Mera	186.761	10
	Orman-Fundalık	448.340	24
	Tarım Dışı Alan	227.930	12
	Toplam Alan	1.904.383	100
Tekirdağ	Tarım Alanı	392.778	63
	Çayır-Mera	31.629	5
	Orman-Fundalık	104.762	17
	Tarım Dışı Alan	92.618	15
	Toplam Alan	621.778	100
Edirne	Tarım Alanı	380.262	61
	Çayır-Mera	81.279	13
	Orman-Fundalık	104.228	17
	Tarım Dışı Alan	61.826	10
	Toplam Alan	627.595	100
Kırklareli	Tarım Alanı	268.311	41
	Çayır-Mera	73.853	11
	Orman-Fundalık	239.350	37
	Tarım Dışı Alan	73.486	11
	Toplam Alan	655.000	100

Kaynak: TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2007

Türkiye genelinde arazi kullanım durumu incelendiği zaman tarım alanlarının toplam içindeki payının %34 olduğu gözlenmektedir. TR21 Trakya Bölgesi’nde ise tarım alanlarının toplam içindeki payı %55 düzeyindedir. Çayır ve Mera alanlarının Türkiye genelindeki payı %26 iken bölgede %10’dur. Orman ve fundalık alanların Türkiye genelinde ve TR21 Trakya Bölgesi’ndeki payları sırasıyla %26 ve %24, tarım dışı alanların Türkiye genelinde ve bölge genelindeki payları ise sırasıyla %13 ve %12 düzeyindedir.

TR21 Trakya Bölgesi’nde arazi kullanımı ile ilgili en önemli sorun; konut, sanayi ve kamu yatırımları gibi amaçlarla artan ve verimli tarım alanlarını tehdit eden düzensiz yapılaşmadır.

1.2.3. Su Kaynakları

Türkiye’de kişi başına düşen su miktarı 1.450 m³ olup, Trakya Bölgesi’nde bu miktar 500 m³’tür. Dünya’da ise 8.000 m³’tür. Dünya su konseyine göre, kişi başına düşen su miktarı 1000-2000 m³ arasında olan ülkeler, su sıkıntısıyla karşı karşıya olan ülkelerdir. Bu durumda susuzluk, gıda üretimi, ekonomik gelişme ve doğal hayatın korumasında ciddi sorunların yaşanacağı ileri sürülmektedir. Eğer yıllık kişi başına düşen su miktarı TR21 Trakya Bölgesi gibi 1000 m³’ten aşağıda ise ciddi su sorunun olduğu yerler olarak nitelendirilmektedir² TR 21 Trakya Bölgesi’ndeki su yetersizliği, bölge tarım alanlarının sulanamaması yanında, çok su kullanan tarım sektörünün devre dışı kalması nedeniyle fark edilememektedir. TR 21 Trakya Bölgesi’nin ekonomik olarak, sulanabilir nitelikteki tarım topraklarının bir kısmının bile sulanması, Bölgede istenmeyen su krizinin çıkmasına neden olabilir. Çünkü bölgede artan sanayileşme ve şehirleşme ile kirlenen su kaynakları ve İstanbul’un 1 km³’ü aşan günlük su ihtiyacının 2030 yılında 3 km³ olacağı tahminleri, gelecekte bölgede karşılaşılabilecek su krizinin ne denli büyük olacağını göstermektedir. Bölgenin su ihtiyacı değerlendirilirken, İstanbul metropolitenin Istrancalar bölgesinden su sağladığı düşünülerek TR21 Trakya Bölgesi ve İstanbul metropoliteni birlikte düşünülmelidir.

Türkiye’nin kullanılabilir su varlığı yaklaşık 112 km³’tür. Bu miktar TR 21 Trakya Bölgesi için 4 km³ olup, bunun 2,9 km³’ü yerüstü, 0,7 km³’ü dış kaynaklı (Meriç Nehri) ve 0,4 km³’ü ise yeraltı suyudur. Su potansiyeli açısından ise rakamlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: TR21 Trakya Bölgesi Su Potansiyeli, 2013

	Birim	Bölge Toplamı	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yerüstü Suyu	<i>hm³/yıl</i>	2.461,0 (84%)	713,0 (%81)	611,0 (%78)	1.137,0 (%90)
Yeraltı Suyu	<i>hm³/yıl</i>	460,70 (16%)	167,70 (%19)	168 (%22)	125 (%10)
Toplam Su Potansiyeli	<i>Hm³/yıl</i>	2.921,70 (100%)	880,70 (%100)	779 (%100)	1.262 (%100)
Meriç Nehri (Sınır Girişi)	<i>hm³/yıl</i>	5.842,0	-	5.842,0	-
Meriç’e (Yunanistan Kesiminden)	<i>hm³/yıl</i>	1.158,0	-	1.158,0	-
Bölge Toplam Su Potansiyeli	<i>hm³/yıl</i>	9.921,70	880,70	7.779	1.262
Doğal Göl Yüzeyleri	<i>Ha</i>	3.860,0	273,0	3.224,0	363,0
Baraj Rezervuar Yüzeyleri	<i>Ha</i>	5.551,0	2.211,0	1.433,0	1.907,0
Gölet Rezervuar Yüzeyleri	<i>Ha</i>	1.781,0	143,0	1.584,0	54,0
Akarsu Yüzeyleri	<i>Ha</i>	1.250,0	-	1.136,0	114,0
Toplam Su Yüzeyleri	<i>Ha</i>	12.442,0	2.627,0	7.377,0	2.438,0

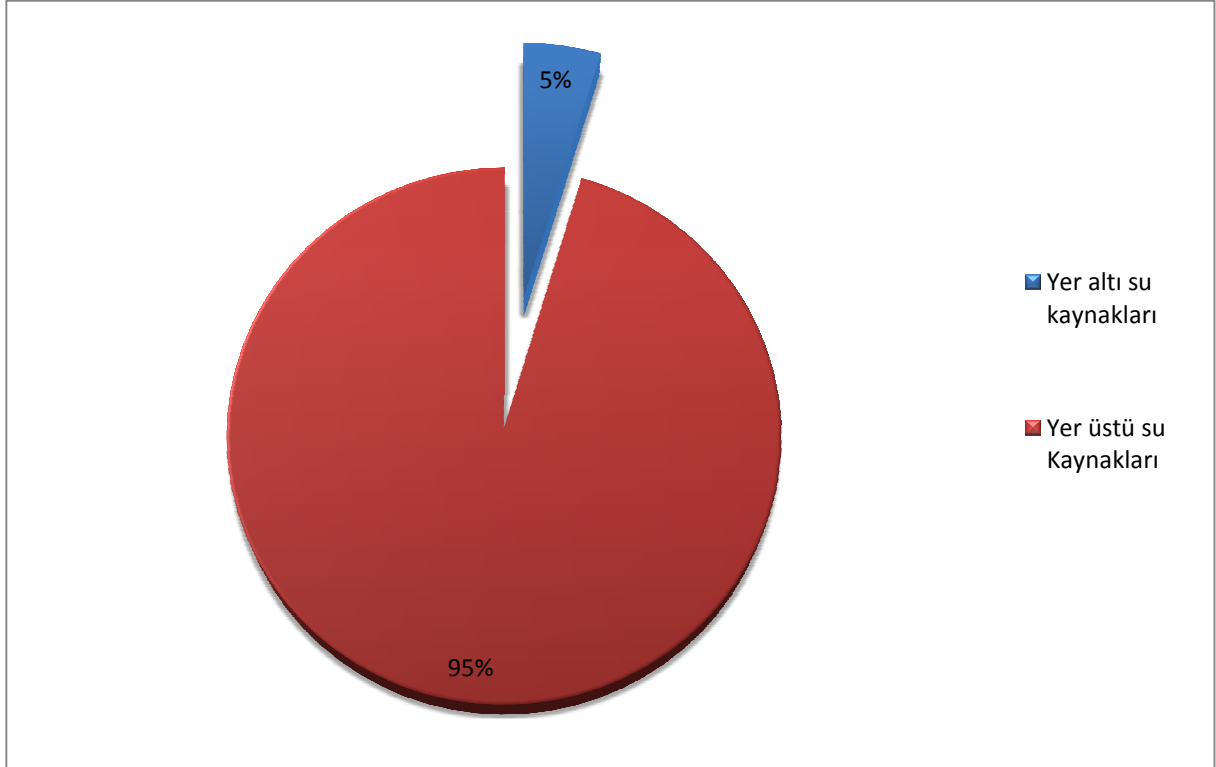
Kaynak: DSİ, 2013

² Trakya Bölgesi Su kaynakları ve Gelecek Projeksiyonu, 2012

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bu durumda, çeşitli kaynakların verileri arasında bir miktar farklılıklar bulunmakla birlikte, TR21 Trakya Bölgesi'nde kişi başına düşen su miktarı yaklaşık 500 m³'tür. Türkiye'de kişi başına düşen su miktarının yaklaşık 1.450 m³ olduğu göz önüne alındığında, TR21 Trakya Bölgesi'nin su varlığının yetersizliği ortaya çıkmaktadır. Ancak, bölgedeki su yetersizliği tarım alanlarının tam kapasite sulanamamasından dolayı fark edilememektedir.

Tablo 4'ten de görüleceği üzere, TR21 Trakya Bölgesi illeri içerisinde yeraltı suyu potansiyeli 168 hm³/yıl ile en fazla Edirne ilinde bulunmaktadır. Bunu 167,7 hm³/yıl ile Tekirdağ, 125 hm³/yıl ile Kırklareli izlemektedir. Yerüstü suyu potansiyeli ise, 1.137,0 hm³/yıl ile Kırklareli ilindedir. Yerüstü suyu potansiyeli açısından Tekirdağ ve Edirne sırasıyla 713,0 hm³/yıl ve 611,0 hm³/yıl ile Kırklareli'ni izlemektedir. Bölgenin toplam su potansiyeli, Meriç Nehri'nin de katılmasıyla 9.9721,7 hm³/yıl'a ulaşmaktadır. Bölgede, doğal göl yüzeyleri ve gölet rezervuar yüzeyleri en geniş olan il Edirne'dir. Baraj rezervuar yüzeyleri ise en fazla Tekirdağ'da bulunmaktadır. Ayrıca, Meriç Nehri'nin tek başına bölgenin su potansiyelinin %70'ini oluşturduğu görülmektedir. Bu çerçevede, Meriç Nehri'nde oluşan kirlenmenin önüne geçilmesi hayati önem taşımaktadır.

Şekil 2: TR21 Trakya Bölgesinde Su Kaynaklarının Oransal Dağılımı

Kaynak: Devlet Su İşleri (DSİ) verilerinden hesaplanmıştır.

Tablo 5: Türkiye'nin Hidrolik Havzaları ve Ergene Havzası

Havza Adı (1 km ³ = 1 milyar m ³)	Yağış alanı (km ²)	Ortalama yıllık akış (km ³)	Ortalama yıllık verim (l/s/km ²)	Potansiyel iştirak oranı (%)
Fırat-Dicle Havzası	184.918	52,94	21,4	28,4
D. Karadeniz Havzası	24.077	14,90	19,5	8,0
Doğu Akdeniz Havzası	22.048	11,07	15,6	6,0
Antalya Havzası	19.577	11,06	24,2	5,9
Batı Karadeniz Havzası	29.598	9,93	10,6	5,3
Batı Akdeniz Havzası	20.953	8,93	12,4	4,8
Marmara Havzası	24.100	8,33	11,0	4,5
Seyhan Havzası	20.450	8,01	12,3	4,3
Ceyhan Havzası	21.982	7,18	10,7	3,9
Kızılırmak Havzası	78.180	6,48	2,6	3,5
Sakarya Havzası	58.160	6,40	3,6	3,4
Çoruh Havzası	19.872	6,30	10,1	3,4
Yeşilirmak Havzası	36.114	5,80	5,1	3,1
Susurluk Havzası	22.399	5,43	7,2	2,9
Aras Havzası	27.548	4,63	5,3	2,5
Konya Kapalı Havzası	53.850	4,52	2,5	2,4
B. Menderes Havzası	24.976	3,03	3,9	1,6
Van Gölü Havzası	19.405	2,39	5,0	1,3
Kuzey Ege Havzası	10.003	2,90	7,4	1,1
Gediz Havzası	18.000	1,95	3,6	1,1
<i>Meriç-Ergene Havzası</i>	<i>14.560</i>	<i>1,33</i>	<i>2,9</i>	<i>0,7</i>
K. Menderes Havzası	6.907	1,19	5,3	0,6
Asi Havzası	7.796	1,17	3,4	0,6
Burdur Göller Havzası	6.374	0,50	1,8	0,3
Akarçay Havzası	7.605	0,49	1,9	0,3
TOPLAM	779 452	186,86		100,0

Kaynak: DSİ, 2010

TR21 Trakya Bölgesi'nde 14.560 km²'lik Meriç-Ergene Havzası'nın yanı sıra; kapladığı alan 4.105 km² olmak üzere Kuzey Marmara Havzası da bulunmaktadır. Bu havzalar gerek yerüstü gerekse yeraltı suları için büyük önem taşımaktadır.

1.2.3.1. Yeraltı Suları

2013 yılı Devlet Su İşleri verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nin yeraltı su potansiyeli 460,7 hm³/yıl'dır. Bu miktar, 14 milyar m³/yıl'lık Türkiye yeraltı su potansiyelinin yaklaşık %3'ünü oluşturmaktadır. Havzaların rezerv su miktarları ise sırasıyla şu şekildedir: Ergene Havzası, yaklaşık 376,2 hm³/yıl olarak, Meriç Havzası da yaklaşık 59 hm³/yıl olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, Enez Havzası rezervi de yaklaşık 25,5 hm³/ yıl olarak hesaplanmaktadır.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

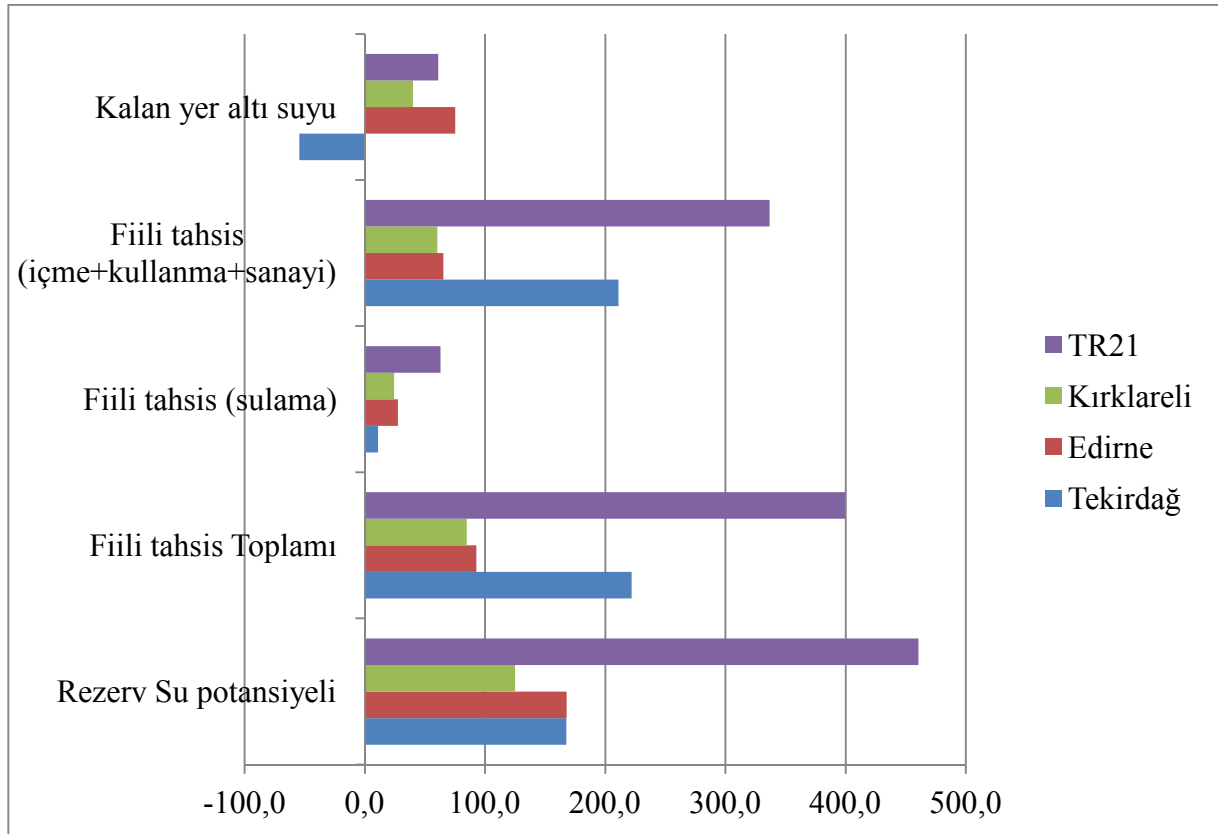
Tekirdağ başta olmak üzere Edirne ve Kırklareli’nde içme ve sulamadaki ihtiyacın önemli bir bölümü yeraltı sularından karşılanmaktadır. Özellikle Tekirdağ ilinde içme suyu ihtiyacının tamamı yer altı sularından karşılanmaktadır.

Tekirdağ ilinin yeraltı su potansiyeli fiili tahsis toplamı 222,0 hm³/yıl olup, bu su potansiyelinin 11,0 hm³’ü sulamaya, 211,1 hm³’ü içme, kullanma ve sanayiye tahsis edilmiştir.

Tablo 6: TR21 Trakya Bölgesinde Yeraltı Su Potansiyelinin Kullanımı (hm³), 2013

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
Rezerv Su Potansiyeli	167,7	168	125	460,7
Fiili Tahsis Toplamı	222	92,8	84,9	399,7
Fiili tahsis (Sulama)	11	27,5	24,5	62,9
Fiili tahsis (içme+kullanma+Sanayi)	211,1	65,3	60,4	336,8
Kalan yer altı suyu	-54,3	75,2	40,1	61

Kaynak: Devlet Su İşleri (DSİ).

Şekil 3: TR21 Trakya Bölgesinde Yeraltı Su Potansiyelinin Kullanımı (hm³), 2013

Kaynak: DSİ

TR21 Trakya Bölgesi’nde yeraltı su rezervinin %87’si sulama, içme-kullanma ya da sanayi amaçlı olarak tahsis edilmektedir. Tekirdağ’da fiilen tahsis edilen miktarın %5’i,

Kırklareli’nde %30’a yakını, Edirne’de ise %30’u sulama için kullanılmaktadır. Sanayiye ve içme-kullanma suyu sağlamaya tahsis edilen yeraltı suyu oranı, toplam fiili tahsisin Edirne’de %70’i, Kırklareli’de %71’i ve Tekirdağ’da ise yaklaşık %95’idir. Bölge genelinde rezervin %87’sini oluşturan fiili tahsisin yaklaşık %84’ü içme-kullanma ya da sanayi suyu olarak kullanılmaktadır.

Yeraltı sularının sürdürülebilirliği konusunda en önemli tehdit, yeraltı su kaynaklarının kontrolsüz olarak çekimidir. DSİ XI. Bölge Müdürlüğüne, TR21 Trakya Bölgesi’nde mevcut 29 adet gözlem kuyusundan aylık, mevsim başı (Nisan-Mayıs) ve mevsim sonu (Ekim-Kasım) yeraltı suyu seviye ölçümleri yapılmaktadır³. Marmaracık Beldesi yakınındaki kuyuda 1990’lı yıllarda başlayan su seviyesi düşümü son dönemlerde 25 metreye ulaşırken, Çerkezköy ve Yukarı Sevindikli kuyularındaki seviye düşümü 60 metreye varmıştır. Çerkezköy kuyusunda yeraltı su seviyesi 1990 yılında -45 metre iken bugün -105 metre olarak ölçülmektedir. Sanayileşmenin yoğun olmadığı, Saray ilçesi civarında ise statik seviye düşümlerinin uzun yıllar boyunca 20 metre dolaylarında olduğu görülmektedir. Keza yıllardır sulama yapılmayan Haznedar’da düşüm 8-10 metre dolayındadır. Yenilenen Havsa ve Doyran kuyularında ise farklı bir durum görülmektedir. Yöredeki çeltik ekimi nedeniyle sulama zamanında düşen seviyeler, sulama sezonu bitince eski seviyelerine geri dönmektedir⁴. Ek-2’de rasat kuyularına ilişkin su düşümü grafiklerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak, su çekimi ve kirlilik riski açısından Ergene yeraltı suyu havzasının en kritik kesimini Çorlu-Çerkezköy hattı oluşturmaktadır. Bölgedeki akarsuların kuzeyde Işıranca Dağları’ndan doğup, güney ve güneybatıya doğru yönelerek aktığı, dolayısıyla Bölgedeki yüzeysel akış ve yeraltı suyu beslenmesinin kuzeyden güneye doğru olduğu düşünüldüğünde, bölgenin kuzeyindeki alanların korunması özel önem kazanmaktadır.

1.2.3.2. Akarsular

Tablo 7: TR21 Trakya Bölgesindeki Akarsular

³ TR21 Trakya Bölgesi Rasat Kuyu Haritası ek-2’de verilmiştir.

⁴ Osman Candeğer, Düünden Yarına Trakya’da Yeraltı Suları Konferansı, Babaeski, 10 Mart 2010.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Akarsu Adı	Uzunluğu (km)	Geçtiği İller
Ergene Nehri	283,0	Tekirdağ-Edirne-Kırklareli
Hayrabolu Deresi	96,3	Tekirdağ
Çorlu Deresi	86,2	Tekirdağ
Muzalı Deresi	50,5	Tekirdağ – Edirne
Beşiktepe Deresi	38,2	Tekirdağ
Işıklar Deresi		Tekirdağ
Olukbaşı Deresi		Tekirdağ
Gölcük Deresi		Tekirdağ
Poğaç (Karaidemir) Deresi		Tekirdağ
Kavak Çayı (Kocadere)		Tekirdağ
Meriç Nehri	211,0	Edirne
Tunca Nehri	55,0	Edirne
Arda Nehri	-	Edirne
Süloğlu Deresi	87,0	Edirne
Pravadi Deresi	50,5	Edirne
Havsı Deresi		Edirne-Kırklareli
Rezve (Mutlu) Deresi		Kırklareli
Şeytan (Babaeski) Deresi	60,0	Kırklareli
Paşaköy Deresi		Kırklareli
Soğucak Deresi	55,0	Kırklareli
Lüleburgaz Deresi	58,0	Kırklareli
Teke Deresi	80,0	Kırklareli
Derin Geçit Deresi		Kırklareli
Bulanık Dere		Kırklareli
Pabuç Deresi		Kırklareli
Kazan Deresi		Kırklareli
B. Karıştıran Deresi		Kırklareli
K. Karıştıran Deresi		Kırklareli
Sazlı Dere	65,0	Kırklareli
Balaban Dere		Kırklareli
Büyük Dere		Kırklareli
Vize Deresi		Kırklareli
Turgutbey Deresi		Kırklareli
Uğurlu Deresi		Kırklareli
Evrensekiz Deresi		Kırklareli
Lişko Deresi		Edirne – Kırklareli
Kocadere		Kırklareli

Kaynak: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı TR2 Batı Marmara Bölgesi Tarım Master Planı, 2007, Edirne Valiliği, İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Sayılarla Edirne, Ocak 2010.

1.2.4. İklim

1.2.4.1. TR21 Trakya Bölgesi Temel İklim Göstergeleri

Tekirdağ ve Edirne illeri, hidrografik bölgeler endeksine göre yarı nemli iklim tipi kategorisi içindedir. Tekirdağ ilinde sahil şeridi boyunca yazlar sıcak, kışlar ılıktır. Ergene Havzası içindeki şerit ise karasaldır. Edirne ilinde ise karasallık hâkim olup yazlar sıcak ve kurak, kışlar çok soğuk ve sert geçer. Ancak güney kesimde, Saroz Körfezi'nde ve sahil şeridinde Akdeniz iklimi etkisi vardır. Kırklareli'nde ise yöresel özellikler iklim karakterini belirler. Yıldız Dağlarının kuzey cephesinde Karadeniz iklimi hâkimdir ve bu kesimde yaz ve kış sıcaklık farkları azdır. Ayrıca, don olayları da iç kesimlere göre daha az görülür.

Tablo 8: TR21 Trakya Bölgesi Temel İklim Verileri

İller	Ort. Sıcaklık (oC)(*)	Ort. Rüzgâr Hızı (m/s)(**)	Ort. Oransal Nem (%)(**)	Yıllık Yağış (mm)(*)
Edirne	13,68	1,70	70	582,8
Kırklareli	13,20	3	73	552,2
Tekirdağ	13,96	3,10	75	576,8

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

(*)Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 1970-2011 yılları arasına ait verilerinin ortalamasıdır.

(**)Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 1975-2008 yılları arasına ait verilerinin ortalamasıdır.

Tablo 9: Tekirdağ İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970-2011)

	Ort. Sıcaklık (°C)	Ort. En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ort. En Düşük Sıcaklık (°C)	Ort. Güneşlenme Süresi (saat)	Ort. Yağışlı Gün Sayısı	Ort. Yağış Miktarı (kg/m ²)
Ocak	4.9	8.3	2.2	2.5	11.2	60.3
Şubat	5.1	8.8	2.2	3.3	10.4	54.5
Mart	7.4	11.1	4.2	4.2	10.2	55.2
Nisan	11.9	15.7	8.1	5.6	10.0	41.9
Mayıs	16.7	20.5	12.4	7.4	8.1	38.4
Haziran	21.4	25.3	16.5	9.1	7.1	37.1
Temmuz	23.8	27.9	18.9	9.5	3.8	24.3
Ağustos	23.6	28.0	19.2	9.0	3.1	14.6
Eylül	19.9	24.3	15.8	7.2	4.9	37.8
Ekim	15.3	19.5	11.9	5.1	7.7	65.2
Kasım	10.5	14.4	7.4	3.2	9.3	73.7
Aralık	7.0	10.3	4.1	2.3	11.2	73.8

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM)

Tablo 10: Edirne İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970-2011)

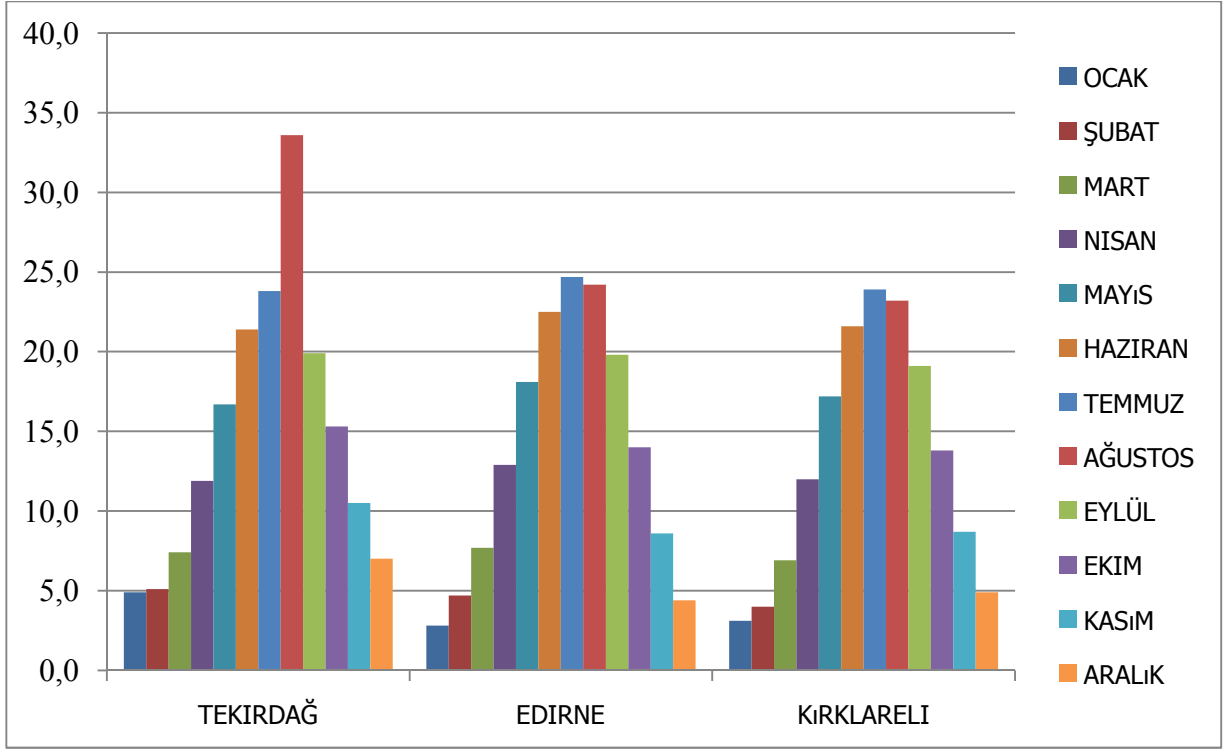
	Ort. Sıcaklık (°C)	Ort. En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ort. En Düşük Sıcaklık (°C)	Ort. Güneşlenme Süresi (saat)	Ort. Yağışlı Gün Sayısı	Ort. Yağış Miktarı (kg/m ²)
Ocak	2.8	6.7	-0.5	2.3	11.9	53.5
Şubat	4.4	9.3	0.3	3.5	8.8	50.3
Mart	7.7	13.4	2.9	4.4	9.5	51.9
Nisan	12.9	19.2	7.1	6.3	10.5	47.4
Mayıs	18.1	24.7	11.4	8.3	9.9	53.1
Haziran	22.5	29.3	15.4	9.5	8.1	40.5
Temmuz	24.7	31.7	17.3	10.4	5.9	33.8
Ağustos	24.2	31.5	17.1	10.0	4.5	25.1
Eylül	19.8	27.2	13.4	7.5	4.8	38.9
Ekim	14.0	20.3	9.0	5.1	7.7	56.8
Kasım	8.6	13.6	4.6	3.2	10.3	67.4
Aralık	4.4	8.2	1.1	2.1	12.9	64.1

Kaynak: MGM

Tablo 11: Kırklareli İlinde Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama İklim Verileri (1970-2011)

	Ort. Sıcaklık (°C)	Ort. En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ort. En Düşük Sıcaklık (°C)	Ort. Güneşlenme Süresi (saat)	Ort. Yağışlı Gün Sayısı	Ort. Yağış Miktarı (kg/m ²)
Ocak	3.1	6.7	0.2	2.5	10.5	51.6
Şubat	4.0	8.2	0.6	3.5	8.9	45.1
Mart	6.9	11.8	2.9	5.1	9.5	46.3
Nisan	12.0	17.5	7.1	6.4	10.5	42.9
Mayıs	17.2	23.1	11.5	8.5	9.8	48.7
Haziran	21.6	27.8	15.4	9.2	8.5	48.3
Temmuz	23.9	30.5	17.7	10.2	4.9	28.9
Ağustos	23.2	30.2	17.4	10.2	3.9	22.0
Eylül	19.1	25.9	13.8	8.0	4.8	33.1
Ekim	13.8	19.4	9.7	5.1	7.6	53.5
Kasım	8.7	13.0	5.3	3.5	9.0	69.0
Aralık	4.9	8.3	2.1	2.2	11.1	62.8

Kaynak: MGM

Şekil 4: TR21 Trakya Bölgesinde Sıcaklık Ortalamaları (1970-2011)

Kaynak: MGM

1.2.4.2. TR21 Trakya Bölgesi Kuraklık Durumu

Kuraklık, yağışların, kaydedilen normal seviyelerinin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu, arazi ve su kaynaklarının olumsuz etkilenmesine ve hidrolojik dengenin bozulmasına sebep olan doğal olay olarak tanımlanabilir.⁵ Meteorolojik olarak kuraklık yaşanan dönemler, yağışların uzun yıllar ortalamasından daha az yağdığı dönemlerdir. Tarımsal kuraklık ise, bitkilerin suya ihtiyacı olduğu dönemde, toprakta yeterli suyun bulunmaması veya toprakta bulunan suyun bitkiler tarafından alınmasına engel olan veya sınırlandıran etmenlerin olduğu durumlardır. Tarımı etkileyen en önemli meteorolojik faktörler yağış, sıcaklık, rüzgâr, nem, güneşlenme süresi ve şiddeti olarak sayılabilir. Ülkemiz, coğrafik konumu ve yapısı nedeniyle çok farklı iklim bölgelerine ve mikroklima alanlarına sahiptir. İklim elemanları ve özellikle üretim üzerinde en büyük etkiye sahip olan yağış faktörü, zamansal ve mekânsal olarak çok büyük değişimler göstermektedir. Türkiye’de yıllık yağış ortalaması 640 mm civarında olmasına rağmen yağış dağılımının düzensizliğinden dolayı birçok bölgede su sıkıntısı ve kuraklık yaşanmaktadır. Meteorolojik karakterli doğal afetler içerisinde en kapsamlı etkiye sahip olanı kuraklık olayıdır. Kuraklık sosyal, çevresel ve ekonomik olarak önemli zararlar oluşturmaktadır.⁶

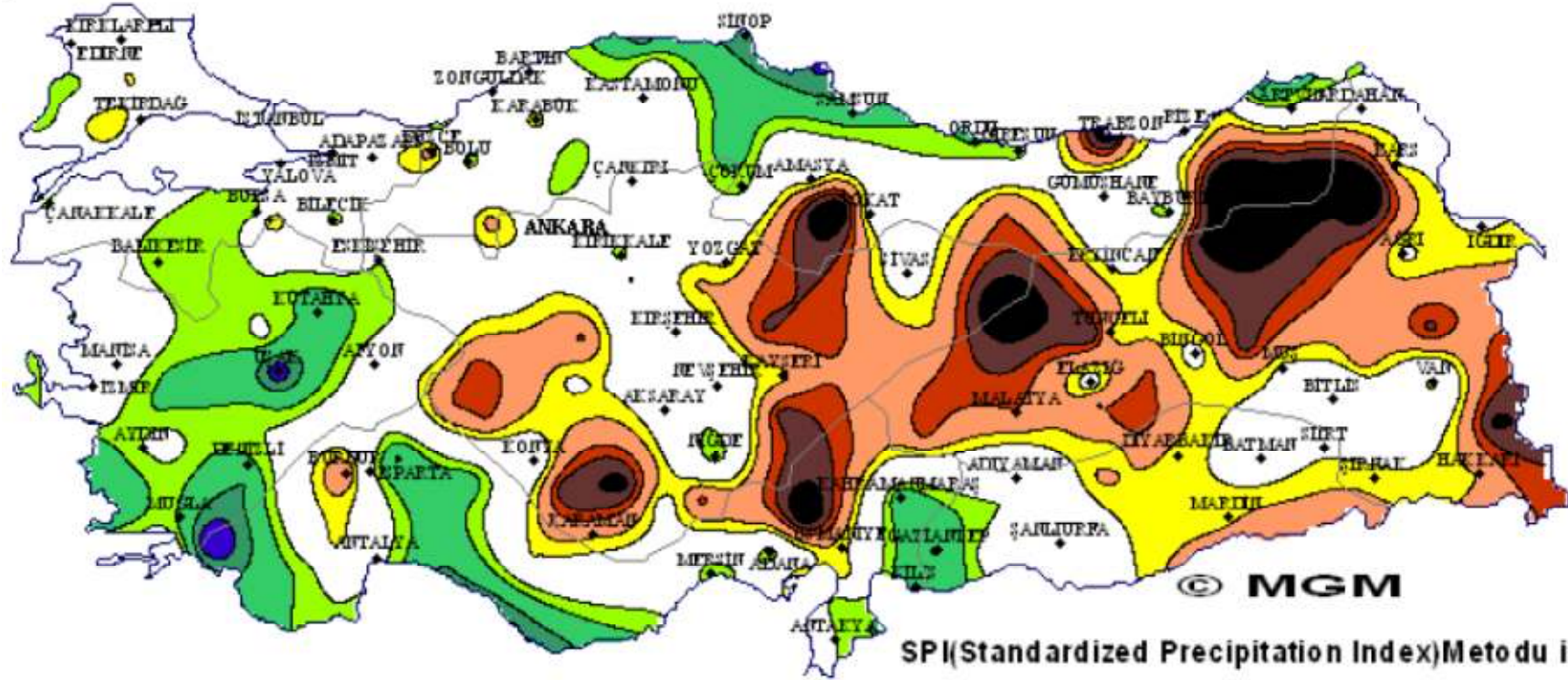
TR21 Trakya Bölgesindeki Kuraklık durumuna baktığımızda Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Standart Yağış İndeksi (SPI) metodu ile 2011-2012 tarım yılı 12 aylık (Ekim 2011-Eylül 2012) kuraklık değerlendirmesine göre (Şekil 5’ten görüleceği üzere) Tekirdağ İli’nin kuzeyi ve batısında yerel olarak hafif kuraklık yaşanmıştır. Yine aynı

⁵ <http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/kuraklik-analizi.aspx?d=yontemsinif>

⁶ Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı, “Türkiye’nin 2011–2012 Tarım Yılı Kuraklık Analizi”

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

dönemde Normalin Yüzdesi İndeksi (PNI) ile hazırlanan Şekil 6'daki harita incelendiğinde yine Tekirdağ İlinin batısında hafif ve orta şiddette kuraklık yaşandığı gözlenmiştir. Aynı dönemde Palmer Kuraklık Şiddet İndeksi (PDSI) ile yapılan değerlendirme de TR21 Trakya Bölgesinin tamamında kuru devre başlangıcı, hafif kurak ve orta kurak seviyelerinde tarımsal kuraklık yaşandığı görülmektedir.

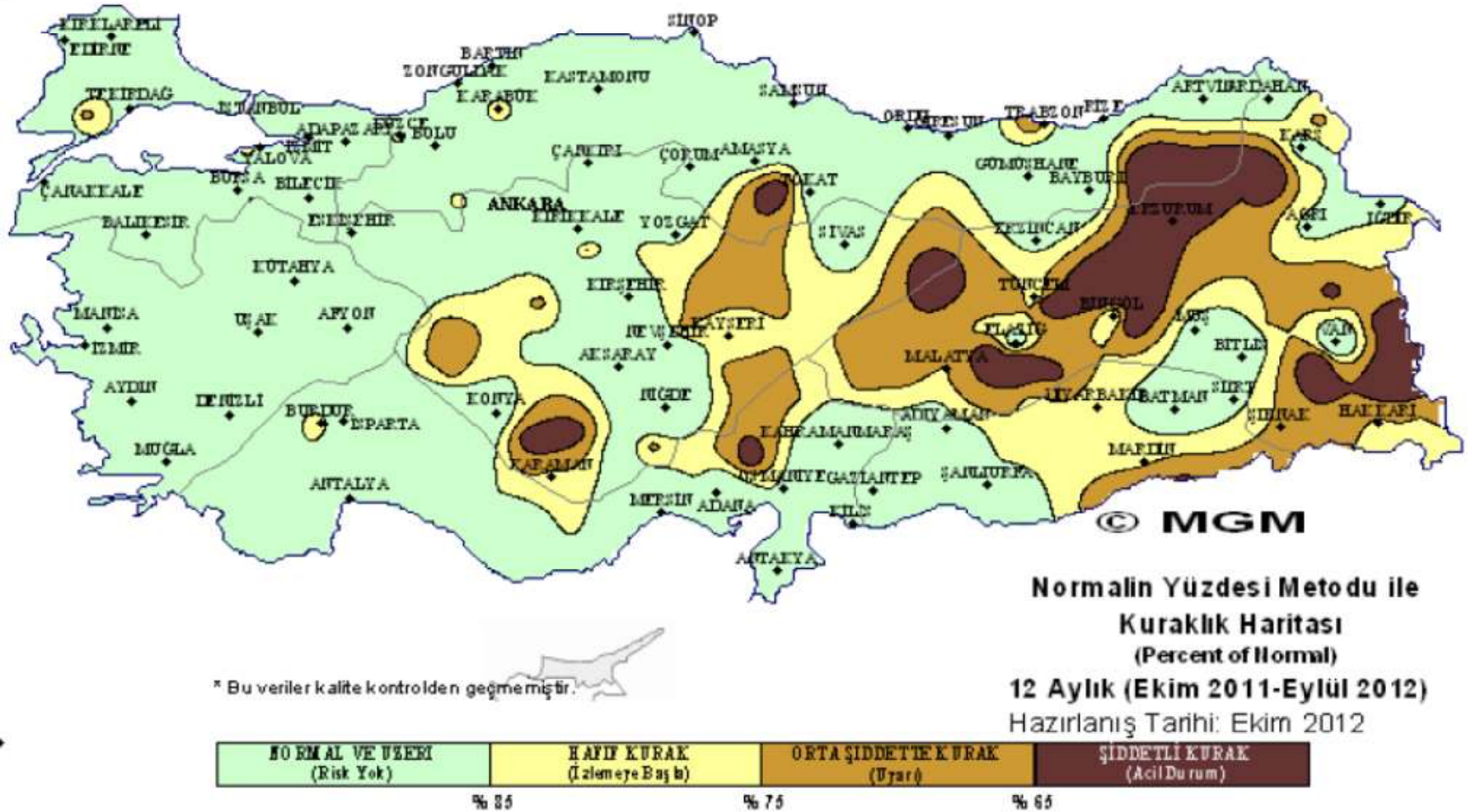

* Bu veriler kalite kontrolden geçmemiştir.

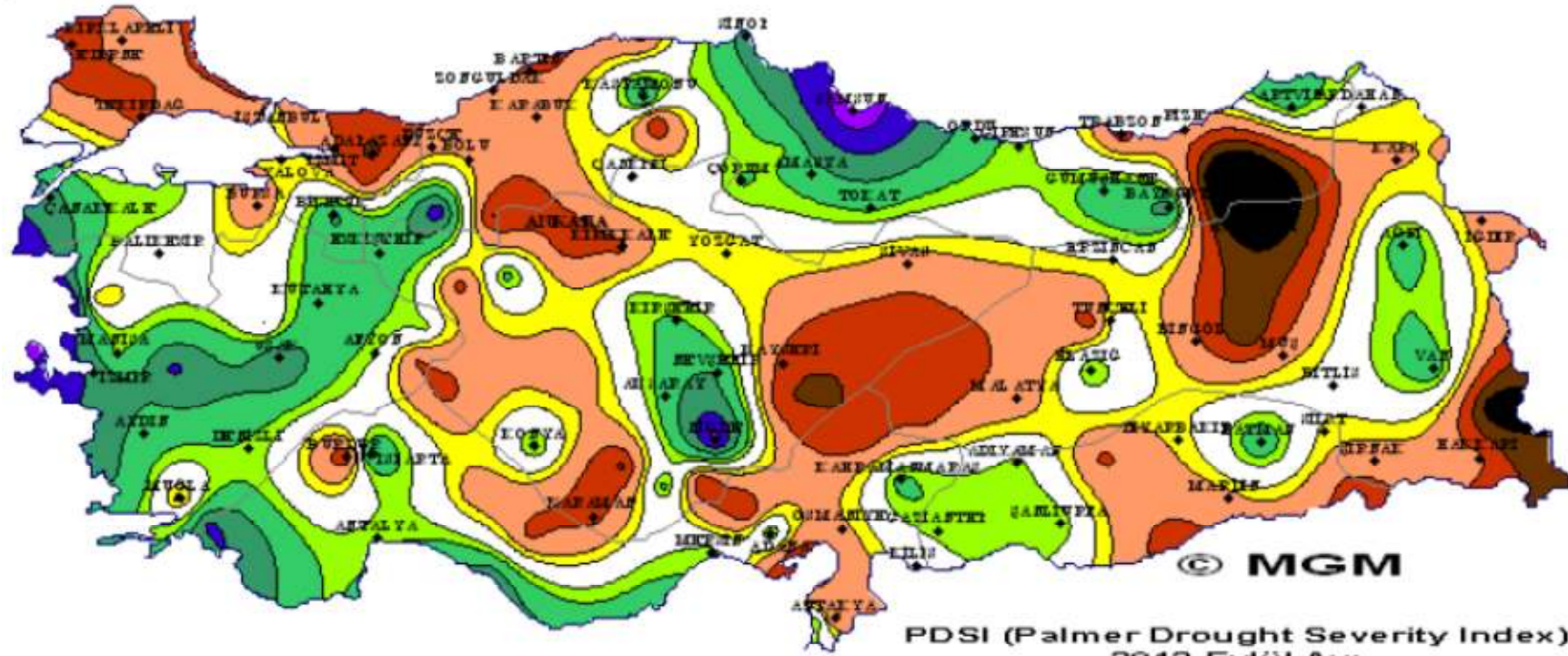
Şekil 5: SPI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 Aylık Kuraklık Değerlendirmesi

Kaynak: Türkiye'nin 2011–2012 Tarım Yılı Kuraklık Analizi, Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı.

Şekil 6: PNI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 Aylık Kuraklık Değerlendirmesi⁹

Kaynak: Türkiye'nin 2011–2012 Tarım Yılı Kuraklık Analizi, Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı.

PDSI (Palmer Drought Severity Index)
2012 Eylül Ayı
Tarımsal Kuraklık Haritası

* Bu veriler kalite kontrolden geçmemiştir.

Şekil 7: PDSI Metodu ile 2011–2012 Tarım Yılı 12 aylık kuraklık değerlendirmesi

Kaynak: Türkiye'nin 2011–2012 Tarım Yılı Kuraklık Analizi, Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı.

Eriñç İklim Sınıflandırmasına⁷ göre (Denklem 1) yıllık toplam yağışın(mm.) yıllık ortalama maksimum sıcaklığa (°C) oranlanması sonucu iller bazında hesaplanan ve Tablo 13’de belirtilen yağış etkinlik indislerine göre TR21 Trakya Bölgesi’nin tüm illerinin yarı nemli iklim sınıfında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 12: Eriñç İndis Değeri İle Bunlara Bağlı Bitki Örtüsü Ve İklim Sınıfları⁸

İklim Sınıfı	İndis Değeri (Im)	Bitki Örtüsü
Tam kurak	<8	Çöl
Kurak	8-15	Çöl-step
Yarı Kurak	15-23	Step
Yarı Nemli	23-40	Park görünümlü kuru orman
Nemli	40-55	Nemli orman
Çok Nemli	>55	Çok nemli orman

Tablo 13: Eriñç Analizi ile hesaplanan Yağış Etkinlik İndisi

İller	Yağış Etkinlik İndisi	İklim Sınıfı
Tekirdağ	32,74	Yarı nemli
Edirne	30,03	Yarı nemli
Kırklareli	28,69	Yarı nemli

Yukarıda bahsi geçen kuraklık analizleri TR21 Trakya Bölgesi’nde yaşanan kurak dönemlerin bitkisel üretimi nasıl etkilediğinin görülmesi bakımından önem taşımaktadır. Bölgenin düzensiz bir yağış rejimine sahip olması zaman zaman kuraklık riski ile karşı karşıya bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumda bölgedeki tarımsal üretimi ve bölgenin özellikle batı ve kuzeyinde geçim kaynağı ağırlıklı olarak tarımsal faaliyet olan üreticileri olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

1.3. Bölgesel Rekabetçilik ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik

1.3.1. Bölgesel Rekabetçilik ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişliği Ölçmek Amacıyla Yapılan Çalışmalar

Sosyo-ekonomik gelişmişlik ve bölgesel rekabet düzeyinin ortaya çıkarılmasına yönelik olarak yapılan çalışmalarda, birçok değişken ve çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak farklı endeksler elde edilmektedir. Bu çalışmalarda genellikle araştırma ve analiz birimi, pratik nedenlerden dolayı “bölge” değil, “il” olarak belirlenmektedir. Bölgesel rekabetçilik ve Sosyo-Ekonomik gelişmişlik alanında aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

- 1- İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2003), (2011)

⁷ Eriñç, S., 1984, Klimatoloji ve Metotları, İ.T.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, İstanbul

⁸ Yağış Etkinlik indisi $I_m = \frac{P}{T_{om}}$

P= yıllık toplam yağış (mm),

T_{om}= yıllık ortalama maksimum sıcaklık⁵.

- 2- İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası Araştırması (2004)
- 3- Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu ile Deloitte Türkiye'nin 2007-2008, 2008-2009 ve 2009-2010 dönemlerine ait "İller arası Rekabetçilik Endeksi"
- 4- Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi (EDAM) ile Deloitte Türkiye tarafından yayımlanan "Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi" (2009)
- 5- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması(2010)
- 6- 2012 yılında İş Bankası tarafından yayımlanan Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması
- 7- Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılan 'Türkiye'nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasının Analizi' Çalışması
- 8- Nurettin Tüysüz tarafından yapılan 'Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması' Çalışması
- 9- Bölgeler arasındaki değişimi sektörler ve bölgeler arasında kıyaslamak üzere, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan 2008-2012 yılı için Tüm Türkiye'deki sigortalı sayıları Düzey2 Bölgeleri ve Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflamasını NACE Rev.2 dikkate alarak Trakya Kalkınma Ajansı tarafından yapılan Shift Share ve Mekansal Oran (Location Quotient) Analizleri

Bu çalışmalar itibariyle, TR21 Trakya Bölgesi'ne ilişkin değerlendirmeler farklı değişken seçimlerine ya da farklı analiz yöntemlerine bağlı olarak, bir miktar değişiklik gösterebilmektedir.

Bu anlamda, sosyo-ekonomik gelişmişlik ve rekabet endeksi açısından TR21 Trakya Bölgesi illerinin en üst %35'lik dilimde yer aldığı görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli etkenlerden biri, TR21 Trakya Bölgesi'nin İstanbul metropoliten alanın ardbölgesi içinde yer alıyor olmasıdır.

2013 yılında Kalkınma Bakanlığı tarafından yayımlanan 2011 illerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri toplamda bulunan 6 grup içinde ikinci grup gelişmiş iller arasında yer almıştır. Düzey-2 bölge sınıflandırmasına göre bir değerlendirme yapıldığında TR21 Trakya Bölgesi 8. sırada yer almaktadır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre Tekirdağ ili işgücü göstergeleri bakımından Türkiye genelinde oldukça yüksek değerlere sahiptir. İmalat sanayii istihdamının sigortalı istihdam içerisindeki oranında Tekirdağ tüm iller içerisinde ilk sırada gelmektedir. Araştırmada kaydedilen bilgilere göre Tekirdağ yanında Edirne ve Kırklareli illeride Tekirdağ gibi İstanbul'un etki alanı altında bulunmakta ve gösterge değerleri itibariyle Türkiye genelinde yüksek sıralarda yer almaktadır.

Bununla birlikte Bölge illerine tek tek bakıldığında, illerin rekabetçilik düzeyleri arasında dikkate değer bir farklılık bulunmaktadır. Tekirdağ'ın gelişiminde sanayi yoğunlaşmasının belirleyici faktör olduğu görülürken; Edirne açısından -genel gelişmişlik sıralamasında görece

olarak üst sıralarda yer almasına rağmen- sanayi dışı sektörlerin daha belirleyici olduğu görülmektedir.

Tekirdağ, ticaret ve üretim açısından önemli bir potansiyeli barındırmakla birlikte, beşeri sermaye alanında alt dilimlerde yer almaktadır. Öte yandan, TR21 Trakya Bölgesi'nde Edirne ilinin beşeri sermaye açısından görece olarak daha iyi bir konumda olduğu görülmektedir. Ulaştırma alanındaki gelişmişlik endeksinde ise bir bütün olarak TR21 Trakya Bölgesi önemli avantajlara sahip bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Edirne ve Kırklareli illeri sağlık alanında da nispeten gelişmiş bir altyapıya sahiptir.

Aşağıdaki tablolarda, yukarıda sözü edilen bu araştırmaların rekabetçilik ve sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi sonuçlarına verilmektedir. Bu araştırmalara ilişkin ilk tabloda illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralarının ve endekslerinin 2003, 2010 ve 2011 yıllarındaki değerlerinin karşılaştırması bulunmaktadır.

Tablo 14: 2003, 2010 ve 2011 Yılları İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi

2003 Araştırması			2010 Araştırması			2011 Araştırması		
Sıra	İl	Endeks	Sıra	İl	Endeks	Sıra	İl	Endeks
1	İstanbul	4,808	1	İstanbul	17,1245	1	İstanbul	4,5154
2	Ankara	3,315	2	Ankara	13,3247	2	Ankara	2,8384
3	İzmir	2,524	3	İzmir	9,2423	3	İzmir	1,9715
7	Tekirdağ	1,059	10	Tekirdağ	3,5553	9	Tekirdağ	0,9154
11	Kırklareli	0,863	13	Kırklareli	3,0434	12	Edirne	0,6383
16	Edirne	0,562	14	Edirne	2,9301	15	Kırklareli	0,5923

Kaynak: İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2003), Türkiye'de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2010), İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2011).

Tablodaki karşılaştırmaya göre TR21 Trakya Bölgesi illeri olan Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 2010 yılında 2003 yılına göre bir miktar gerileme kaydedilmiştir. Edirne ili ise 16'ncı sıradan 14'ncü sıraya yükselmiştir. 2011 yılındaki değerleri incelediğimizde ise Tekirdağ ilinin 9'ncü, Edirne ilinin 12'nci ve Kırklareli ilinin de 15'nci sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 15: Düzey-2 Bölgelerinin Sosyo-Ekonomik gelişmişlik Sıralaması ve Endeks Değerleri, 2011

Kod	Bölge Adı	Endeks Değeri	Sıra
TR10	İstanbul	4,5154 1	1
TR51	Ankara	2,8384 2	2
TR31	İzmir	1,9715 3	3

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	1,2667 4	4
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	1,2305 5	5
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	1,0528 6	6
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	0,8257 7	7
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	0,7736 8	8

Kaynak: İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2011)

Tablo 16: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, 2004

İl	İlçe	872 İlçe İçinde Gelişmişlik Sıralaması	Gelişmişlik Grubu	Gelişmişlik Endeksi
Edirne	Merkez	30	2	2,14004
	Keşan	135	2	0,84485
	Uzunköprü	203	3	0,41792
	Havsa	258	3	0,19245

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

	Enez	297	3	0,06856
	Süloğlu	302	3	0,06363
	İpsala	415	3	-0,17208
	Lalapaşa	472	3	-0,26206
	Meriç	643	4	-0,58358
Kırklareli	Lüleburgaz	35	2	2,08161
	Merkez	106	2	1,06821
	Babaeski	147	2	0,74868
	Pınarhisar	214	3	0,37047
	Vize	219	3	0,3364
	Demirköy	259	3	0,19085
	Pehlivanköy	262	3	0,17995
	Kofçaz	460	3	-0,24096
Tekirdağ	Çorlu	15	1	3,08189
	M.Ereğlisi	18	2	2,74491
	Çerkezköy	29	2	2,23899
	Merkez	44	2	1,8642
	Murath	111	2	1,04158
	Saray	154	2	0,69015
	Şarköy	166	2	0,62666
	Malkara	252	3	0,20256
	Hayrabolu	267	3	0,1528

Kaynak: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Devlet Planlama Teşkilatı.

2004 yılında yapılan çalışmada Türkiye’de bulunan 872 ilçenin gelişmişlik durumları ortaya konulmuştur. Araştırmada, 6 adet gelişmişlik grubu oluşturulmuştur. TR21 Trakya bölgesindeki ilçeler ise bu gelişmişlik gruplarından ilk 4 grup içinde yer almışlardır.

Tablo 17: İller Arası Rekabetçilik Endeksi Sonuçları

	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Sıra	Endeks	Sıra	Endeks	Sıra	Endeks
İstanbul	1	86,33	1	86,83	1	86,01
Ankara	2	49,68	2	49,35	2	49,73
İzmir	3	43,35	3	43	3	42,72
Tekirdağ	8	27,25	8	29,49	7	29,71

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Edirne	26	21,32	25	21,62	24	22,16
Kırklareli	31	19,55	30	19,21	31	20,2

Kaynak: İller arası Rekabetçilik Endeksi, 2009-2010, Deloitte Türkiye&URAK.

Tablo 16’da iller arası rekabetçilik endeksi sonuçlarına yer verilmiştir. Tablodaki bilgilere göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin endeks sıralamalarının 2007-2008, 2008-2009 ve 2009-2010 yıllarında çok fazla değişmediği görülmektedir. Tekirdağ 2007-2008 ve 2008-2009 yılı endeks sıralamalarında Türkiye genelinde 8’nci 2009-2010 endeks sıralamasında ise 7’nci sırada yer almıştır. Edirne 2007-2008 endeks sıralamasında 26’ncı 2008-2009 endeks sıralamasında 25’nci ve 2009-2010 endeks sıralamasında ise 24’ncü sıradadır. Kırklareli ili ise 2007-2008 endeks sıralamasında 31’nci 2008-2009 endeks sıralamasında 30’ncü ve 2009-2010 endeks sıralamasında da 31’nci sırada yer almıştır.

Tablo 18: İller arası Rekabetçilik Endeksi Araştırması-Beşeri Sermaye ve Yaşam Kalitesi Alt Endeksi

	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Sıra	Endeks	Sıra	Endeks	Sıra	Endeks
İstanbul	2	59,97	2	62,22	2	61,84
Ankara	1	70,51	1	69,18	1	67,52
İzmir	4	46,74	4	44,92	4	45,21
Tekirdağ	34	22,74	39	20,86	35	21,4
Edirne	9	31,86	11	29,59	8	30,75
Kırklareli	36	22,06	40	20,85	34	21,45

Kaynak: İller arası Rekabetçilik Endeksi, 2009-2010, Deloitte Türkiye&URAK.

İller arası rekabetçilik endeksi sıralamasında TR21 Trakya illeri arasında en üst sırada Tekirdağ yer alırken ‘Beşeri sermaye ve yaşam kalitesi’ alt endeksi sıralamasında Edirne Tekirdağ ‘ın önüne geçmiştir. Beşeri sermaye ve yaşam kalitesi alt endeksi sıralamasında Edirne 9’ncü Tekirdağ 34’ncü Kırklareli ise 36’ncı sıradadır.

Tablo 19: Türkiye için Bir Rekabet Endeksi Raporu

İl	Sıra	Endeks
Ankara	1	100
İstanbul	2	97,8
İzmir	3	87,3
Tekirdağ	9	73,5

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Kırklareli	13	67,1
Edirne	14	66,9

Kaynak: Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi Raporu 2009, EDAM&Deloitte Türkiye.

EDAM ve Deloitte Türkiye'nin 'Türkiye için bir Rekabet Endeksi Raporu' araştırmasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin endeks sıralamaları sırasıyla 9, 14 ve 13'tür.

Tablo 20: Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi Raporu -İnsani Sermaye Alt Endeksi

İl	Sıra	Endeks
Ankara	1	100.0
İzmir	7	96.4
Edirne	8	94.5
İstanbul	11	90.8
Kırklareli	15	89.5
Tekirdağ	22	86.3

Kaynak: Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi Raporu 2009, EDAM&Deloitte Türkiye.

EDAM ve Deloitte Türkiye'nin 'Türkiye için Bir Rekabet Endeksi Raporu' çalışmasında rekabetçilik endeksleri hesaplanırken kullanılan alt endekslerden birisi olan İnsani Sermaye Alt Endeksi sıralamasında 1'nci sırada Ankara ili yer almaktadır. TR21 Trakya illerinden biri olan Edirne, İzmir'den sonra 8'nci sırada yer alarak 11'nci sırada olan İstanbul'un önüne geçmiştir. Tekirdağ ve Kırklareli ise sırasıyla 22 ve 15'nci sıralarda yer almışlardır.

2011 yılında ise, 2003 yılında yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" tekrar yapılmıştır. Bu araştırmanın güncellenmiş haline göre Tekirdağ 9, Edirne 12 ve Kırklareli 15'nci sırayı almıştır. Ancak araştırmanın güncellenen halinde endekslere ilişkin verilere yer verilmemiştir.

Tablo 21: Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, 2012

	Sıra	İllerin Gelişmişlik Endeksi
İstanbul	1	30,9
Ankara	2	12,23
İzmir	3	7,65

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tekirdağ	10	1,93
Kırklareli	22	0,53
Edirne	24	0,39

Kaynak: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, İş Bankası.

İş Bankası’nın yapmış olduğu İllerin Gelişmişlik Endeksi sıralaması araştırmasında iller aldıkları endeks değerlerine göre en gelişmişten en az gelişmişe doğru 5 farklı gruba ayrılmıştır. Bu kapsamda Tekirdağ 2’nci grup, Edirne ve Kırklareli ise 3’ncü grup iller arasında yer almıştır.

İş Bankası’nın araştırmasında ekonomik gelişmişlik endeksi hesaplanırken İGE’de en fazla değişken içeren ekonomi kriteri 2 farklı şekilde değerlendirilmiştir. İldeki kümülatif büyüklükleri yansıtan EG kriteri ilin mevcut makro ekonomik performansını yansıtırken, kişi başına değişkenlerin yer aldığı EKB kriteriyle de ilin ekonomik potansiyelinin gösterilmesi hedeflenmiştir.

Tablo 22: EG ve EKB Kriterlerine Göre Endeks Değerleri Ve Sıralamaları, 2012

Bölge	Toplam Ekonomik Gelişmişlik Kriteri Değerleri (EG)		Kişi Başı Ekonomik Gelişmişlik Kriteri Değerleri (EKB)	
	Endeks Değeri	Sıralama	Endeks Değeri	Sıralama
İstanbul	33,4	1	25,7	1
Ankara	8	2	8,9	2
İzmir	6,1	3	5,5	4
Tekirdağ	0,3	14	1,4	10
Kırklareli	-0,7	29	0,2	20
Edirne	-0,8	35	-0,3	26

Kaynak: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, İş Bankası.

İldeki makro ekonomik performansı yansıtmaması beklenen ve kümülatif büyüklüklerden oluşan EG kriterine göre hesaplanan endeks değerleri sıralamasında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri sırasıyla 14, 35 ve 29’ncü sıralarda yer almaktadır. İldeki kişi başına değişkenlerin yer aldığı ve ilin ekonomik potansiyelini yansıtmaması hedeflenen EKB kriterine göre yapılan endeks sıralaması Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 10, 26 ve 20’dir.

EKB kriterinin alt gruplarına baktığımız zaman traktör sayısına göre yapılan sıralamada Edirne ili 1’nci sırada yer almaktadır.

Tablo 23: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması Sosyal Gelişmişlik Endeksi, 2012

	Sıra	Endeks
Ankara	1	6,6

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Eskişehir	2	5,8
İstanbul	3	4,7
İzmir	4	4,7
Edirne	7	3
Tekirdağ	27	0,9
Kırklareli	31	0,8

Kaynak: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, İş Bankası.

İş Bankası’nın yapmış olduğu araştırmada ele alınan bir başka değer de ‘Sosyal Gelişmişlik Endeksi’dir. Sosyal gelişmişlik endeksi sıralamasına bakıldığında zaman Türkiye genelinde ilk sırada yer alan ilin Ankara olduğu dikkati çekmektedir. Bu sıralamada Edirne 7’nci sırada, Tekirdağ ili 27’nci sırada ve Kırklareli ili de 31’nci sırada yer almaktadır.

Tablo 24: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması İşgücü Gelişmişlik Endeksi Sıralaması, 2012

	Sıra	Endeks
İstanbul	1	17,9
Ankara	2	5,4
İzmir	3	3,4
Tekirdağ	14	0,4
Kırklareli	28	-0,3
Edirne	37	-0,4

Kaynak: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, İş Bankası.

İş Bankası’nın yapmış olduğu ‘Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması’nda yer verilen bir başka endeks değeri de İşgücü gelişmişlik Endeksi sıralamasıdır. Buna göre İstanbul 1’nci sırada yer alırken Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri sırasıyla 14, 37 ve 28’nci sıralarda yer almaktadır.

Tablo 25: 2005-2010 Yılları Arası Sosyal Gelişmişlik Endeksi Değişimi

	2005	2010
Tekirdağ	9	10
Kırklareli	13	22
Edirne	19	24

Kaynak: Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması, İş Bankası.

İş Bankası’nın yaptığı araştırmaya göre 2005 ve 2010 yılları arasındaki değişime bakıldığında zaman TR21 Trakya Bölgesi illerinin 2010 yılında daha geri sıralarda yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya göre 2005-2010 yılları arasında en çok gerileme kaydeden iller arasında Kırklareli ili de yer almaktadır.

Tablo 26: Düzey 2 Bölgeleri Bazında İnsani Gelişme Endeksi ve GSYH Endeksi*

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Düzyey 2 Alt Bölgeler	Yaşam Beklentisi Endeksi	Eğitim Endeksi	GSYİH Endeksi	İnsani Gelişme Endeksi Değeri
TR10-İstanbul	0,791	0,956	0,763	0,837
TR42- Kocaeli	0,798	0,927	0,77	0,832
TR31-İzmir	0,787	0,94	0,759	0,829
TR41- Bursa	0,798	0,93	0,723	0,817
TR32-Aydın	0,787	0,885	0,71	0,794
TR51- Ankara	0,698	0,926	0,752	0,792
TR22- Balıkesir	0,768	0,901	0,698	0,789
TR21-Tekirdağ	0,686	0,934	0,733	0,784
TR61-Antalya	0,743	0,888	0,681	0,77
TR62-Adana	0,674	0,874	0,714	0,754
TR81-Zonguldak	0,689	0,885	0,687	0,754
TR33-Manisa	0,737	0,847	0,663	0,749
TR52-Konya	0,714	0,838	0,654	0,735
TR83-Samsun	0,69	0,837	0,64	0,722
TRC1-Gaziantep	0,715	0,816	0,613	0,715
TR72-Kayseri	0,687	0,838	0,613	0,713
TR63-Hatay	0,659	0,839	0,637	0,712
TR71-Kırkkale	0,628	0,838	0,656	0,707
TR90-Trabzon	0,684	0,808	0,614	0,702
TR82-Kastamonu	0,651	0,807	0,63	0,696
TRB1-Malatya	0,647	0,799	0,617	0,687
TRA1-Erzurum	0,617	0,788	0,578	0,661
TRC2-Şanlıurfa	0,683	0,665	0,58	0,643
TRC3-Mardin	0,639	0,685	0,546	0,623
TRA2-Ağrı	0,589	0,731	0,511	0,611
TRB2-Van	0,619	0,665	0,509	0,598

Kaynak: Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Kalkınma Bankası.

*Hesaplamalarda UNDP, Türkiye 2004, İnsani Gelişme Raporu verilerinden yararlanılmış ve illerin bölge nüfusu içindeki payları dikkate alınmıştır.

İnsan Geliştirme Endeksi (İGE) üç göstergeye dayanan birleşik bir endekstir: Bebek ölüm oranları, erişkin okuryazarlık oranı ve birleşik ilk, orta ve yükseköğretim kayıtlı oranları kombinasyonu ile ölçülen eğitim düzeyi ve kişi başına gelirden oluşmaktadır. 2011 yılında UNDP tarafından yirincisi yayımlanan “İnsani Gelişme Raporu (İGR)” her yıl düzenli olarak yayımlanmakta olan, tüm dünya ülkelerinin insani gelişme açısından performansını değerlendiren, uluslararası arenada geçerliliği kabul edilmiş bir rapordur. İGR’de yer alan en

önemli gösterge İGE'dir⁹. İGE sıralamasına göre Türkiye dünyada 187 ülke içerisinde 92'nci sırada yer almaktadır. Gelir hariç tutularak bir sıralama yapıldığı zaman Türkiye, 187 ülke içerisinde 116'ncı sırada yer almaktadır¹⁰. İllere ait İGE değerinden hareketle, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü'nce hesaplanan bölgesel İGE değerleri incelendiğinde ise en yüksek İGE değerinin 0,837'lik bir rakam ile İstanbul 'a ait olduğu gözlenmektedir. TR21 Trakya Bölgesi ise 0,784'lük bir endeks değeri ile Türkiye sıralamasında 8'nci sırada yer almaktadır.

Tablo 27: Düzey 2 Bölgelerinin Sosyal Sermaye Endeksi (SSE) Değeri ve Sıralaması

⁹ Kalkınma Bakanlığı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, 'Türkiye'nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasının Analizi'

¹⁰ <http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=3475>

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bölge Kodu	Bölge Adı	SSE Değeri
TR31	İzmir	0,93
TR51	Ankara	0,83
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	0,79
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	0,72
TR22	Balıkesir, Çanakkale	0,64
TR10	İstanbul	0,62
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	0,62
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	0,6
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	0,59
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	0,55
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	0,46
TR52	Konya, Karaman	0,41
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	0,32
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	0,27
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	0,25
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	0,14
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	0,06
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	-0,05
TR62	Adana, Mersin	-0,09
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	-0,55
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	-0,63
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	-0,7
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	-1,53
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	-1,7
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	-1,74
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	-1,82

Kaynak: Tüysüz, N., 2011, Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması, Uzmanlık Tezi, Devlet Planlama Teşkilatı.

2011 yılında Nurettin Tüysüz tarafından yapılan ‘Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması’ adlı DPT uzmanlık tezi araştırması kapsamında Düzey 2 Bölgelerine göre ‘Sosyal Sermaye Endeksi Değeri’ hesaplanmıştır. Çalışmada Türkiye’de Düzey 2 bölgelerine ait sosyal sermaye göstergelerine ‘Temel Bileşenler Analizi’ uygulanarak bölgesel bazda sosyal sermaye endeksi hesaplanması amaçlanmıştır.

Çalışma sonucunda ortaya çıkan değerlere göre Sosyal sermaye endeksi sıralamasında ilk sırayı 0,93’lük değerle TR31 İzmir Bölgesi almıştır. TR21 Tekirdağ, Edirne, Kırklareli bölgesi ise 0,60 ile Sosyal Sermaye Endeksi değeri Sıralamasında 8’nci sırada yerini almıştır.

Çeşitli endüstrilere göre verilen bir yatırım değişkeni (istihdam) için belli bir analiz döneminin başında ve sonunda alınan değerlerle bir ölçüleme ve referanslama yöntemi olarak Shift-Share analizi kullanılmaktadır. Araştırmacılar tarafından yaygın olarak bölgesel ekonomik performansları ölçmek ve analiz etmek için kullanılan Shift-Share analizi TR21 Trakya Bölgesi ve tüm Türkiye için yapılmıştır.

Bu analizin detaylarına geçmeden önce, analizde kullanılan bulgu ve sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

National Share (Ulusal Pay): Bu parametre, bölgedeki istihdam oranındaki değişikliğin ülkedeki istihdam oranına olan etkisini göstermektedir.¹¹

Industrial Mix (Sektörel Karışım): Ülke ve bölge arasındaki sektörel büyüme farklılığından kaynaklanan oransal değişimin bir ölçüsüdür.¹²

Regional Shift (Bölgesel Değişim): Ulusal kaynaklar, bölgesel politikalar, mukayeseli avantaj ve dezavantajlar gibi etkenlerin sonucunda bölge ve ülke arasında aynı sektör için büyüme oranlarındaki değişimden kaynakların oransal farklılıklar cinsinden ölçülmesidir.¹³

Analiz yapılırken, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan 2008-2012 yılı için Tüm Türkiye'deki sigortalı sayıları Düzey2 Bölgeleri ve Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması NACE Rev.2 dikkate alınmıştır.

¹¹ Stimson, R. J., Stough, R.R. and Roberts, B.H. (2006). Regional economic development: analysis and planning strategy, Springer, New York.

¹² Stimson, R. J., Stough, R.R. and Roberts, B.H. (2006). Regional economic development: analysis and planning strategy, Springer, New York.

¹³ Stimson, R. J., Stough, R.R. and Roberts, B.H. (2006). Regional economic development: analysis and planning strategy, Springer, New York.

Tablo 28: Nace Rev.2 Faaliyet Sınıflaması

A Tarım, Ormancılık Ve Balıkçılık
B Madencilik Ve Taş Ocakçılığı
C İmalat
D Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri
F İnşaat
G Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı
H Ulaştırma Ve Depolama
I Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J Bilgi Ve İletişim
K Finans Ve Sigorta Faaliyetleri
L Gayrimenkul Faaliyetleri
M Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler
N İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O Kamu Yönetimi Ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik
P Eğitim
Q İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor
S Diğer Hizmet Faaliyetleri
T Hane halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri; Hane halkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U Uluslararası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Tablo 29: TR21 Trakya Bölgesi Shift Share Analiz Sonuçları

	Total Shift (Toplam Değişim)	National Share (Ulusal Pay)	Industrial Mix (Sektörel Karışım)	Regional Shift (Bölgesel Değişim)	Zone (Alan- Zon)
A	2,691	915	860	916	1
B	-229	860	-587	-1,61	3
C	-21,168	51,544	-25,767	-46,945	3
D	-3,264	1,179	-821	-3,622	3
E	2,984	506	-523	3,001	2
F	-11,307	21,42	-2,642	-30,085	3
G	23,553	10,008	2,292	11,253	1
H	6,681	5,058	4,464	-2,841	4
I	19,76	872	10,527	8,361	1
J	4,382	78	1,321	2,983	1
K	-464	849	-317	-996	3
L	1,354	11	776	567	1
M	-22,403	5,193	-13,549	-14,047	3
N	22,99	3,337	9,713	9,94	1
O	19,527	2,713	7,676	9,138	1
P	17,396	651	7,035	9,71	1
Q	-18,849	2,58	-11,014	-10,415	3
R	-25,54	5,488	-12,154	-18,874	3
S	282	75	-264	471	2
T	-109	25	-106	-28	3
U	-	-	-	-	-

Kaynak: SGK 2008-2012 yılları verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

İlk olarak, TR21 Trakya Bölgesi için tüm sektörleri içeren analiz sunulmuştur. Bu tablo incelendiğinde NS sütununda Trakya Bölgesi'ndeki istihdam oranlarının 2008-2012 yılları arasında ülkedeki değişime oranlanması sonucu sektörler göre dağılımı yer almaktadır. Dikkatle incelenmesi gereken iki sütundan bir tanesi olan IM incelendiğinde; İmalat, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Kültür Sanat Eğlence Dinlence ve Spor, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri alanlarında negatif işaretli sonuçlar elde edilmiş olup bu sektörler bölgemizde yavaş büyüyen sektörler olarak ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Kamu Yönetimi ve Savunma ve Eğitim gibi sektörlerde 2008-2012 yılları arasında hızlı büyüyen sektörler olmuşlardır.

Analizdeki diğer bir önemli sütun olan RS değerlendirildiğinde; başta İmalat sektörü olmak üzere Kültür, Sanat, Eğlence, İnşaat, Dinlence ve Spor, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde bölgede rekabetçi bir avantajın olmadığı gözlemlenmiştir. Ancak, Toptan ve Perakende Ticaret Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Eğitim, Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik sektörlerinde bölgesel ekonomi rekabetçi bir şekilde pozitif yönde değişim göstermiştir.

Tablolarda, bölgeler çeşitli zonlara ayrılmıştır. Bu ayırım yapılırken IM ve RS değerleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda;

Zon 1 IM (+), RS (+) : Sektör o bölge için hızlı büyümekte ve o sektör için bölgenin ülkedeki payı artmaktadır.

Zon 2 IM (-), RS (+) : Sektör o bölge için yavaş büyümekte ve o sektör için bölgenin ülkedeki payı artmaktadır.

Zon 3 IM (-), RS (-) : Sektör o bölge için yavaş büyümekte ve o sektör için bölgenin ülkedeki payı azalmaktadır.

Zon 4 IM (+), RS (-) : Sektör o bölge için hızlı büyümekte ve o sektör için bölgenin ülkedeki payı azalmaktadır.

Aynı çalışma Türkiye’de bulunan Düzey2 bölgelerinden bir kısmı seçilerek yapılmış olup, TR10, TR31, TR41, TR42, TR51, TR52, TRB2 ve TRC1 için elde edilen sonuçlar Ek:1’ de sunulmuştur.

Ayrıca, tüm bölgelerdeki tüm sektörlerin yoğunluğunu ortaya koymak üzere Mekansal Oran (Location Quotient - LQ) analizi yapılmıştır. Bu analiz sadece 2012 yılı için yapılmıştır. Bölgeler ve sektörler için bulunan LQ değerleri şu şekilde açıklanabilir;

LQ=1: Bölgenin o sektördeki istihdam oranının payı kıyaslama yapılan diğer 25 bölge ile eşittir. Bu yaklaşımla bölge o sektör için tamamen kendine yetebilmektedir şeklinde düşünülebilir.

LQ<1: Bölgenin o sektördeki istihdam oranının payı kıyaslama yapılan diğer 25 bölgeden küçüktür. Bu yaklaşımla bölge o sektör için tamamen kendine yetememekte olup, o sektördeki bölgesel mal ve hizmet taleplerini karşılayabilmek için bölge dışına ihtiyacı vardır.

LQ>1: Bölgenin o sektördeki istihdam oranının payı kıyaslama yapılan diğer 25 bölgeden büyüktür. Bu yaklaşımla, o sektör için değer ne kadar büyükse o kadar ihtisaslaşmış olduğu söylenebilir.

Tablo 30: Düzey 2 Bölgeleri Mekânsal Oran Analizi

Bölge	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
TR21	1.10	1.45	1.74	0.82	2.07	0.75	0.92	0.65	0.42	0.55	0.65	0.71	0.56	0.68	0.82	1.14	0.99	0.61	2.36	0.83	0.19
TR10	0.16	0.09	1.04	0.58	0.24	0.80	1.31	1.04	0.93	1.72	2.05	1.63	1.70	1.14	0.08	0.96	1.04	1.09	1.91	1.03	1.07
TR22	2.44	2.26	0.82	1.83	1.42	1.22	0.89	1.14	1.10	0.54	0.45	0.71	0.54	0.73	1.34	0.76	1.39	1.00	0.40	0.11	1.87
TR21	0.96	0.46	1.15	0.90	0.90	0.81	1.20	1.10	0.92	0.65	0.81	1.06	0.94	1.11	0.97	0.80	1.06	0.65	1.59	0.45	0.95
TR32	1.57	1.48	0.95	1.10	0.90	1.06	0.80	1.12	2.08	0.56	0.62	1.46	0.67	0.64	0.92	0.81	1.30	1.05	0.78	0.19	1.01
TR33	1.91	3.87	1.26	1.23	2.31	1.00	0.70	0.96	0.69	0.49	0.45	0.33	0.51	0.72	1.33	0.82	0.69	0.74	0.16	0.04	1.40
TR41	1.07	1.35	1.59	0.64	0.98	0.83	0.86	0.81	0.66	0.87	0.57	0.92	0.65	0.70	0.86	0.74	1.02	0.92	0.57	0.14	0.29
TR42	1.12	0.41	1.47	0.52	1.08	0.91	0.70	1.27	0.72	0.81	0.42	0.40	0.89	0.83	0.92	0.73	0.57	0.70	0.25	0.58	0.93
TR51	0.33	0.49	0.66	1.00	0.39	0.93	0.96	0.78	0.75	1.09	0.84	1.66	1.22	1.42	2.54	1.10	1.13	1.61	1.72	5.13	0.51
TR52	1.44	1.07	1.10	1.42	1.02	1.06	0.92	0.98	0.55	0.44	0.58	0.54	0.72	0.69	1.70	0.99	1.36	1.00	0.22	1.00	1.29
TR61	1.68	1.45	0.36	0.63	1.06	1.00	0.96	0.81	4.18	0.51	0.62	1.41	0.58	1.22	1.01	0.89	2.16	0.81	0.21	0.04	0.57
TR62	1.89	0.88	0.76	0.94	2.16	1.15	1.13	1.27	0.64	0.70	0.84	0.75	0.97	0.88	1.16	1.39	1.08	0.99	0.29	1.32	0.62
TR63	1.16	1.21	1.10	1.72	1.66	1.27	0.76	1.22	0.48	0.75	0.50	0.31	0.48	0.89	1.24	1.25	0.61	0.37	0.13	0.22	1.34
TR71	1.89	2.02	0.83	1.72	1.91	1.36	0.83	1.01	0.99	0.57	0.57	0.07	0.48	0.64	1.26	1.31	0.41	1.07	0.07	0.19	2.00
TR72	1.48	2.56	1.09	2.16	1.50	1.16	0.87	0.80	0.48	0.40	0.62	0.34	0.73	0.49	1.09	1.42	0.48	1.71	0.05	0.69	0.96
TR81	0.83	7.13	1.07	2.33	1.23	0.96	0.79	0.85	0.65	0.55	0.50	0.18	0.69	0.53	1.59	0.76	1.52	1.03	0.44	0.92	2.28
TR82	3.20	2.23	0.99	1.54	1.30	1.44	0.66	0.75	0.75	0.46	0.39	0.13	0.47	0.56	1.14	1.35	0.45	1.14	0.04	0.19	1.70
TR83	1.49	1.11	0.78	1.27	1.45	1.30	0.95	1.06	0.88	0.61	0.61	0.30	0.69	0.85	1.35	1.27	0.62	1.10	0.22	0.23	1.18
TR90	1.15	0.95	0.67	1.22	1.52	1.47	0.95	0.81	0.85	1.50	0.61	0.27	0.67	1.01	1.68	1.05	0.89	0.49	0.53	0.20	2.43
TRA1	1.80	1.97	0.40	2.39	1.89	1.57	0.78	0.93	0.73	1.52	0.84	0.04	0.69	0.84	1.68	1.11	0.44	2.02	0.11	3.55	0.37
TRA2	1.36	0.60	0.27	3.07	3.75	1.65	0.65	1.29	0.43	0.70	0.30	0.06	0.51	1.32	1.91	1.17	0.51	2.07	0.12	0.03	1.08
TRB1	1.75	1.97	0.68	1.76	1.20	1.68	0.72	0.57	0.64	0.40	0.46	0.05	0.41	1.07	1.63	1.19	0.84	0.96	0.05	0.84	1.41
TRB2	0.75	1.26	0.28	2.13	1.99	2.29	0.48	0.63	0.38	1.03	0.31	0.03	0.52	1.36	1.66	1.19	0.24	0.79	0.05	0.30	0.28
TRC1	0.72	0.72	1.37	1.16	1.35	0.93	0.87	0.81	0.47	0.46	0.57	0.48	0.48	1.13	1.39	1.15	0.54	0.76	0.85	0.54	0.47
TRC2	3.56	1.05	0.45	1.88	1.39	1.40	0.76	1.21	0.51	0.97	0.54	0.23	0.60	1.34	1.68	1.83	0.66	1.33	0.02	0.13	2.23
TRC3	0.89	1.90	0.38	1.56	2.55	1.38	0.71	2.37	0.49	0.69	0.43	0.04	0.49	1.65	1.36	1.37	0.60	0.55	0.04	0.00	0.80

Tablo incelendiğinde, her sektörün bölgelerdeki 2012 yılı için yoğunlaşma dereceleri görülmektedir. TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe tüm bölge ve sektörlerde en yüksek orana sahiptir. TR10 (İstanbul) Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Bilgi ve İletişim sektörlerinde ön plana çıkmaktadır. TR51 (Ankara) Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik sektörlerinde en yüksek çalışan yoğunluğuna sahiptir. TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri alanında dikkat çekmektedir. TR21 (Tekirdağ, Kırklareli, Edirne) İmalat sektöründe en yüksek paya sahiptir. Diğer taraftan; Tarım ve Maden sektörlerinde TR10 (İstanbul) ve TR51 (Ankara) bölgelerinin, İmalat sektöründe TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan), TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari), TR61(Antalya, Isparta, Burdur) oldukça az çalışan yoğunluğuna sahip olduğu görülmektedir. Tüm Türkiye için sektörler genel olarak bakıldığında, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık, Su Temini Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Elektrik, Gaz Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım ve İnşaat sektörlerinde yoğunlaşmalar göze çarpmaktadır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı, Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri ve Gayrimenkul Faaliyetleri gibi sektörler de istihdamın kısmen az olduğu anlaşılmaktadır.

1.4. Temel Göstergeler

1.4.1. Bölgesel Gayri Safi Katma Değer

Türkiye nüfusunun %2,1'inin yaşadığı TR21 Trakya Bölgesinin yarattığı gayrisafi katma değer (GSKD), Türkiye toplamının %2,7'sine tekabül etmektedir.

Tablo 31: TR21 Trakya Bölgesinde Yaratılan Gayri Safi Katma Değer

Yıl	Bölge Kodu	Gayrisafi katma değer / Değer (1000 TL)	Tarım / Değer (1000 TL)	Tarım / Pay (%)	Sanayii / Değer (1000 TL)	Sanayii / Pay (%)	Hizmetler / Değer (1000 TL)	Hizmetler / Pay (%)
2004	TR	494.884.058	52.997.645	10,7	138.411.772	28	303.474.641	61,3
2005	TR	571.714.470	60.713.747	10,6	160.331.023	28	350.669.700	61,3
2006	TR	668.418.265	62.662.754	9,4	188.646.805	28,2	417.108.706	62,4
2007	TR	754.384.542	64.331.717	8,5	209.515.201	27,8	480.537.624	63,7
2008	TR	854.585.214	72.274.585	8,5	232.475.082	27,2	549.835.548	64,3
2009	TR	864.449.686	78.775.886	9,1	218.623.211	25,3	567.050.589	65,6
2010	TR	980.547.016	92.739.021	9,5	259.022.057	26,4	628.785.937	64,1
2004	TR21	12.401.839	2.039.616	16,4	4.069.217	32,8	6.293.006	50,7
2005	TR21	14.851.456	2.215.329	14,9	4.883.715	32,9	7.752.412	52,2
2006	TR21	17.679.847	2.218.415	12,5	6.007.980	34	9.453.452	53,5
2007	TR21	19.869.898	2.323.860	11,7	6.975.313	35,1	10.570.725	53,2
2008	TR21	23.227.726	2.679.030	11,5	8.268.925	35,6	12.279.770	52,9
2009	TR21	22.579.113	2.509.327	11,1	7.973.287	35,3	12.096.499	53,6
2010	TR21	26.219.460	2.918.267	11,1	9.699.313	37	13.601.880	51,9

Kaynak: Bölgesel Göstergeler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).

TR21 Trakya Bölgesi'nde gayrisafi katma değer içinde sanayi ve tarımın payları, Türkiye'ye kıyasla daha yüksektir. Bununla birlikte, hizmetler sektörünün payı Türkiye genelinde, TR21 Trakya Bölgesinde olduğundan daha yüksektir.

Tablo 32: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yaratılan Kişi Başına Katma Değer

Yıl	Bölge Kodu	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)
2004	TR	7.307	5.103
2005	TR	8.338	6.187
2006	TR	9.632	6.686
2007	TR	10.744	8.267
2008	TR	12.020	9.384
2009	TR	12.000	7.769
2010	TR	13.406	8.926
2004	TR21	9.022	6.300
2005	TR21	10.617	7.878
2006	TR21	12.426	8.625
2007	TR21	13.733	10.567
2008	TR21	15.682	12.243
2009	TR21	14.981	9.699
2010	TR21	17.288	11.511

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2010 yılında Türkiye genelinde kişi başına yaratılan GSKD 8.926 \$ iken TR21 Trakya Bölgesi'nde bu değer 11.511 \$'dır. TR21 Trakya Bölgesi'nde yaratılan kişi başına GSKD Türkiye genelinde yaratılan kişi başına GSKD'den yaklaşık %29 daha fazladır.

1.4.2. Gelir Dağılımı

Genel refah seviyesini ölçmek için kullanılan araçlardan bir diğeri, gelir dağılımı istatistikleridir. Gelir dağılımı ile gelişmişlik arasında doğru bir orantı olduğu varsayılır. Diğer bir ifade ile daha gelişmiş ülkelerin, daha adil bir gelir dağılımı olduğu düşünülür.

Tablo 33: Düzey-1 Bölgelerine Göre Sıralı %20'lik Gruplar İtibariyle Hane halkı Kullanılabilir Gelirin Dağılımı, 2011

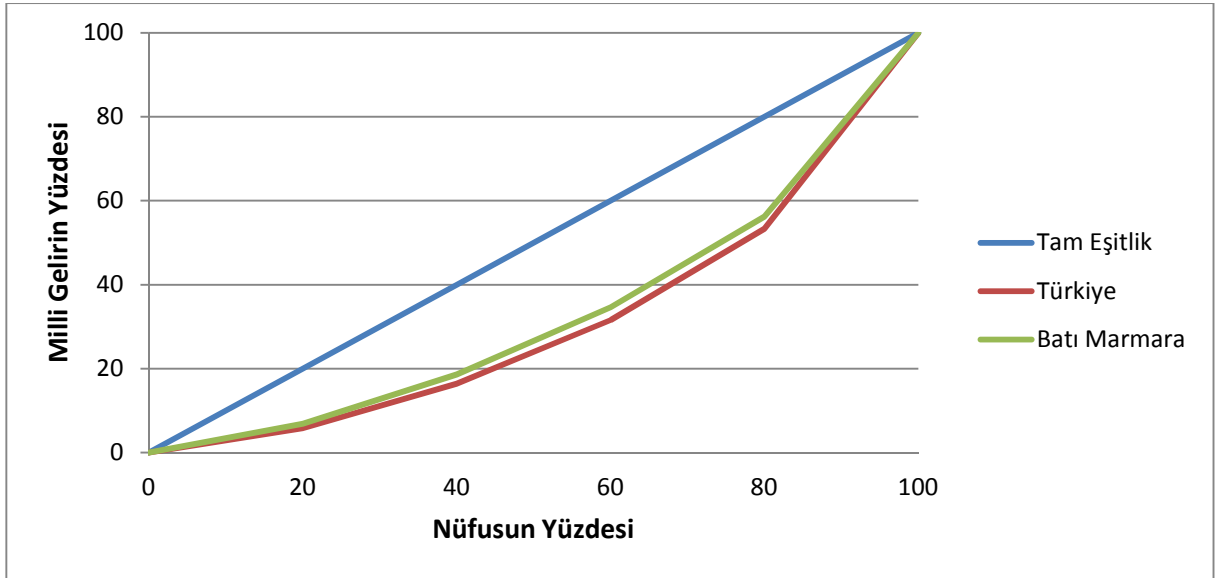
	İlk %20	İkinci %20	Üçüncü %20	Dördüncü %20	Son %20
Batı Marmara					
2006	6,4	11,8	16,3	22,9	42,6
2007	7,2	12,2	16,6	23,4	40,6
2008	7,1	12,1	16,8	23,3	40,7
2009	6,6	11,5	15,8	22,3	43,9

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2010	6,4	11,2	16,0	22,7	43,7
2011	6,5	11,2	15,6	22,2	44,5
Türkiye					
2006	5,8	10,5	15,2	22,1	46,5
2007	6,4	10,9	15,4	21,8	45,5
2008	6,4	10,9	15,4	22,0	45,3
2009	6,2	10,7	15,3	21,9	46,0
2010	6,5	11,1	15,6	21,9	44,9
2011	6,5	11,0	15,5	21,9	45,2

Kaynak: İstatistiksel Tablolar, TÜİK.

Hane halkları kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "İlk yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "Son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır. Buna göre 2011 yılında Türkiye genelinde geliri en düşük olan gruba denk gelen ilk %20'lik grubun milli gelirden aldığı pay %6,5'tir. Geliri en yüksek son %20'lik grubun milli gelirden aldığı pay ise %45,2 civarındadır. Aynı rakamlar Batı Marmara Bölgesi için sırasıyla %6,5 ve %44,5'tir. Bu veriler ışığında Batı Marmara Bölgesi ve Türkiye ortalaması arasında fazla bir fark olmamakla birlikte; Batı Marmara Bölgesi'ndeki gelir dağılımının Türkiye geneline kıyasla bir miktar daha adaletli olduğu söylenebilir. TR21 Trakya Bölgesi'nin gelir dağılımının incelenmesine olanak verebilecek bir veriye maalesef ulaşamamıştır. Ancak TR21 Trakya Bölgesi özelindeki gelir dağılımı koşullarının Batı Marmara Bölgesi'ndeki koşullarla uyum içinde olduğu tahmin edilmektedir.

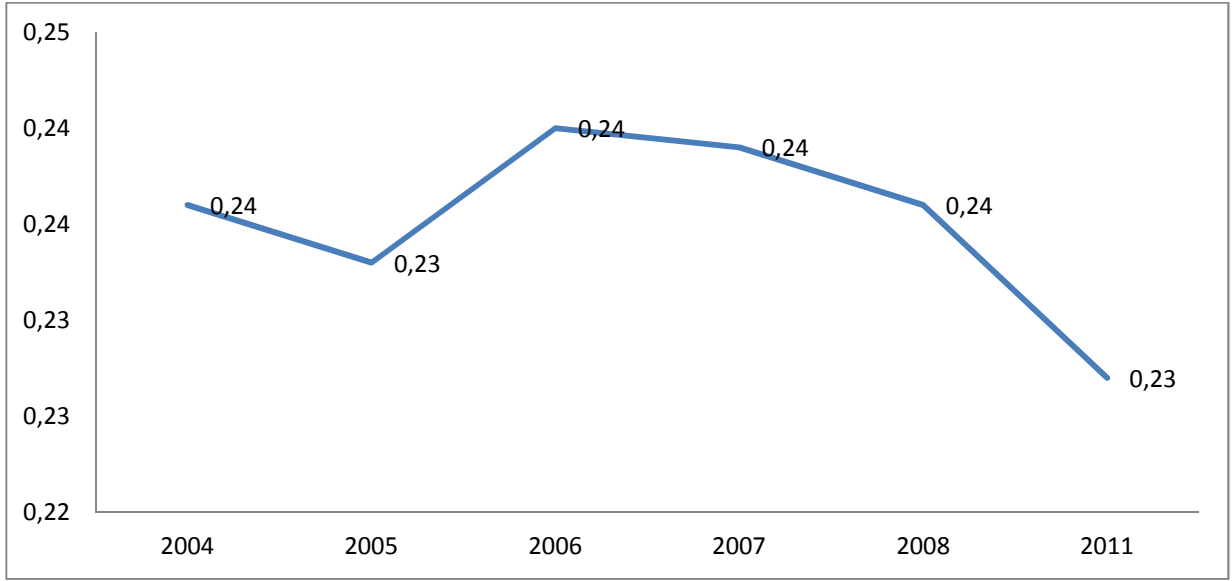

Şekil 8: Lorenz Eğrileri - Hane Halkı Gelirlerinin %20'lik Dilimlere Göre Dağılımı, 2011

Kaynak: TÜİK gelir dağılımı istatistikleri temel alınarak grafik oluşturulmuştur.

Lorenz eğrisi, gelir dağılımındaki eşitliği açıklamakta kullanılan, bir ekseninde nüfusun birikimli yüzdesi, diğer ekseninde gelirin birikimli yüzdesinin olduğu bir eğridir. Grafikteki

mavi tam eşitlik durumunu göstermektedir. Bu doğrudan meydana gelen sapmalar, gelir dağılımındaki eşitsizliği ortaya koyar. Türkiye ile Batı Marmara Bölgesi kıyaslandığında, gerek Türkiye’de gerekse Batı Marmara Bölgesi’nde dengesiz bir gelir dağılımının söz konusu olduğu görülmektedir. Fakat TR21 Trakya Bölgesi’nde gelir dağılımının Türkiye’ye kıyasla bir miktar daha dengeli olduğu söylenebilir.

Şekil 9: Gini Katsayısı*

Kaynak: BGUS Taslak Raporundan yararlanılarak hesaplanmıştır.

*Hesaplamalar yapılırken Düzey 2 verileri kullanılmıştır.

Şekil 9’da Türkiye geneli için yıllar itibariyle gini katsayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Gini katsayısı bölgeler arası eşitsizliği ölçmek için kullanılan bir kriterdir. Buna göre gini katsayısının değeri sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında daha adaletli bir duruma geçilmiş demektir. Şekil 9’daki bilgilere göre gini katsayısının zamanla sıfıra daha çok yaklaştığı görülmektedir. Dolayısıyla bu yöntemde kullanılan hesaplamalara göre Türkiye’de 2006 yılından sonra gelir dağılımının daha adaletli hale geldiği gözlenmektedir.

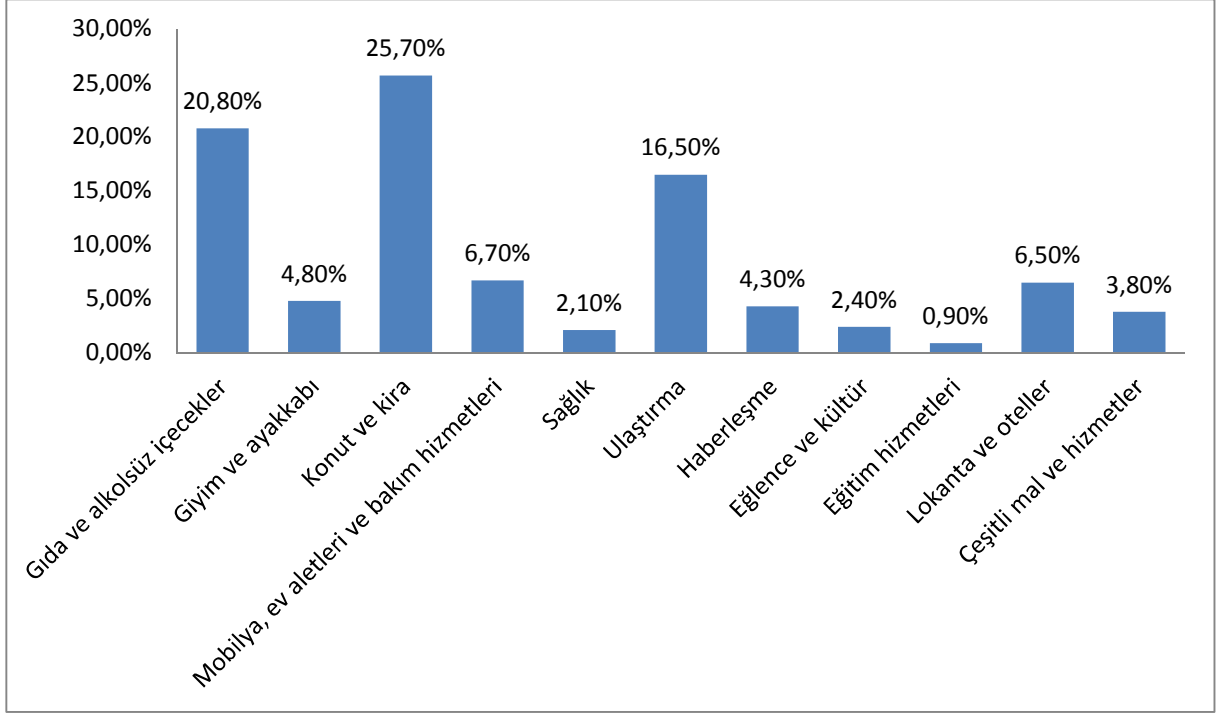
Tablo 34: Türkiye Geneli ve Batı Marmara Bölgesi, Yoksulluk Sınırı

YIL	BÖLGE ADI	Yoksulluk sınırı (TL)	Yoksulluk sınırı (TL)	Yoksul sayısı (bin kişi)	Yoksul sayısı (bin kişi)	Yoksulluk oranı (%)	Yoksulluk oranı (%)
	Yoksulluk risk oranı	% 50	% 60	% 50	% 60	% 50	% 60
2006	Türkiye	2.351	2.821	12.548	17.165	18,6	25,4
2007	Türkiye	3.041	3.649	11.163	16.053	16,3	23,4
2008	Türkiye	3.164	3.797	11.580	16.714	16,7	24,1
2009	Türkiye	3.522	4.227	12.097	17.123	17,1	24,3
2010	Türkiye	3.714	4.457	12.025	16.963	16,9	23,8
2011	Türkiye	4.069	4.883	11.670	16.569	16,1	22,9
2006	Batı Marmara	2.676	3.211	426	602	14,9	21,1
2007	Batı Marmara	3.232	3.879	350	555	12,1	19,1
2008	Batı Marmara	3.369	4.043	380	582	12,9	19,7
2009	Batı Marmara	3.628	4.353	437	648	14,3	21,2
2010	Batı Marmara	3.878	4.654	451	624	14,6	20,2
2011	Batı Marmara	4.135	4.961	361	550	11,6	17,7

Kaynak: Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Yoksulluk konusuna ilişkin il düzeyinde veri bulunamaması sebebiyle bölgesel düzeyde bulunan verilerden hareketle yorumlar yapılmıştır. Tabloda 2006-2011 yılları arasındaki gelire dayalı görel yoksulluk sınırlarına göre bölgesel yoksul sayıları ve yoksulluk oranları yer almaktadır. Yoksulluk sınırı; kişinin iyi beslenme yanında ihtiyaç duyduğu giyim, barınma, ulaştırma, haberleşme gibi minimum yaşam düzeyini ya da temel gereksinimlerini karşılayabilmesi için gerekli olan tüm mal ve hizmetleri satın alırken ödemesi gereken para miktarıdır. Başka bir deyişle, yoksulluk sınırı, kişinin asgari düzeyde bir yaşam kalitesine sahip olabilmesi için yapması gereken minimum harcama miktarıdır.¹⁴ Tablo 33'te görüldüğü gibi, gerek Türkiye genelinde gerekse TR21 Trakya Bölgesini de içine alan Batı Marmara Bölgesinde %60'lık yoksulluk risk oranının yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, gerek %50'lik yoksulluk oranı gerekse de %60'lık yoksulluk riski oranlarının Batı Marmara Bölgesinde Türkiye ortalamasına göre düşük olduğu görülmektedir.

¹⁴ TÜİK, Tüketim harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı

Şekil 10: Tüketim Harcamaları- Ana Harcama Gruplarının Dağılımı, 2011

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Şekil 10'da hane halkı bütçe anketine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde harcama gruplarının dağılımı yer almaktadır. Bölgede toplu tüketim harcamaları içinde en büyük pay %25,7 ile konut ve kira grubuna aittir. Konut ve kira grubunun hemen arkasında ise %20,8 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubu yer almaktadır. Bunu sırasıyla ulaştırma, mobilya ev aletleri ve bakım hizmeti, lokanta ve oteller ve giyim ve ayakkabı grupları izlemektedir. Grafikteki verilerden Bölgede eğitim hizmetleri, sağlık ve eğlence ve kültür gibi gruplara oldukça az pay ayrıldığı görülmektedir.

1.4.3. İşgücü Ve İstihdam

2010 yılında Türkiye genelinde işsizlik oranı %11,9 iken, TR21 Trakya Bölgesi genelinde işsizlik oranı yaklaşık %9,8 olarak gerçekleşmiştir. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerindeki işsizlik oranları ise sırasıyla %9,6, %9,2 ve %10,8 düzeyindedir. TÜİK 2011 verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde işsizlik oranı %8,8, 2012 verilerine göre ise %7,4 düzeyindedir. 2004-2012 yıllarını kapsayan süreçte TR21 Trakya Bölgesi işsizlik oranları 2008 yılı hariç Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir. 2004-2012 yılları arasında İşgücüne katılma oranı TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir. TÜİK 2011 yılı verilerine göre işgücüne katılma oranı da Türkiye geneli olan %49,9 düzeyine kıyasla daha yüksektir ve %55,4 seviyesindedir. 2012 yılı verilerine göre ise TR21 Trakya Bölgesi'nde işgücüne katılma oranı %54,8 ile Türkiye ortalaması olan %50'nin üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 35: TR21 Trakya Bölgesinde İstihdam Edilenlerin Sektörel Dağılımı, 2012

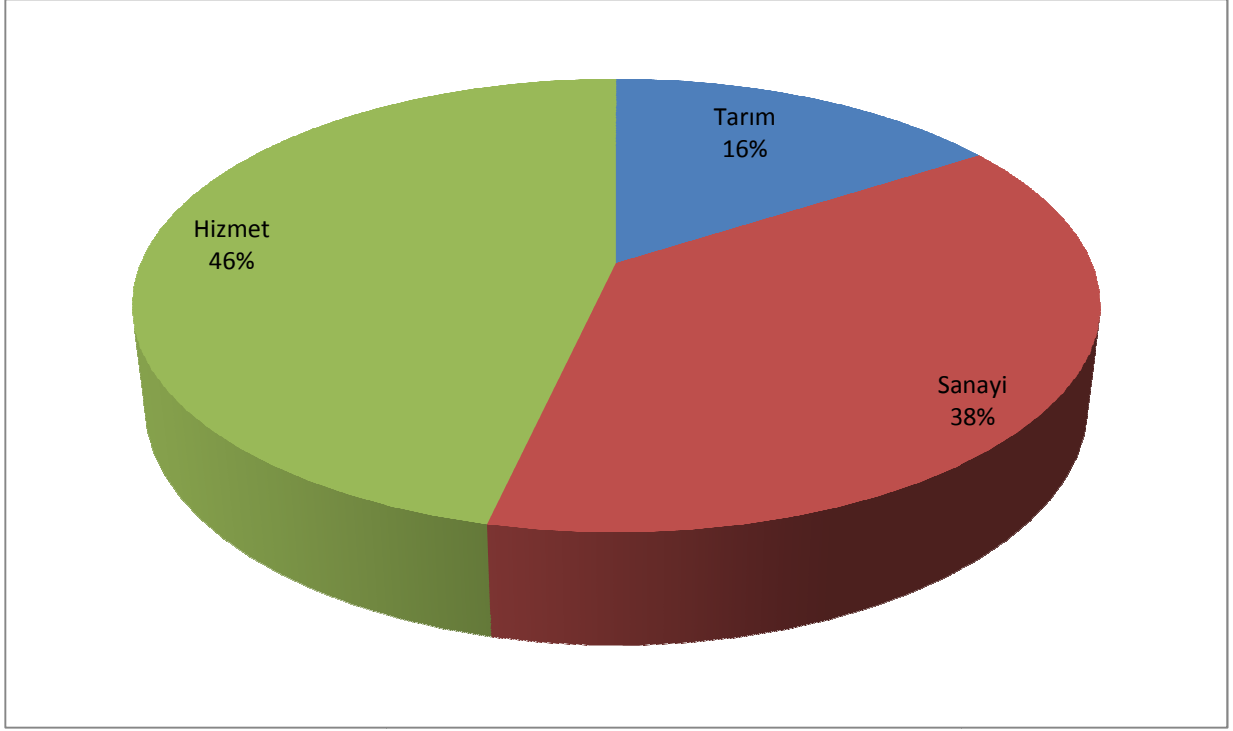
Yıl	Bölge	15 yaş ve üzeri bin kişi			(%)			
		Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Tarım	Sanayi	Hizmet

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2004	TR21	514	176	136	201	34,3	26,5	39,1
	Türkiye	19.632	5.713	4.885	9.033	29,1	24,9	46
2005	TR21	529	133	150	247	25,1	28,3	46,7
	Türkiye	20.067	5.154	5.284	9.628	25,7	26,3	48
2006	TR21	525	111	159	255	21,1	30,4	48,6
	Türkiye	20.423	4.907	5.465	10.050	24	26,8	49,2
2007	TR21	525	111	174	241	21,1	33,1	45,9
	Türkiye	20.738	4.867	5.544	10.327	23,5	26,7	49,8
2008	TR21	544	110	188	246	20,3	34,6	45,2
	Türkiye	21.194	5.016	5.682	10.495	23,7	26,8	49,5
2009	TR21	559	124	183	252	22,1	32,7	45,1
	Türkiye	21.277	5.240	5.385	10.652	24,6	25,3	50,1
2010	TR21	588	127	224	237	21,7	38,1	40,3
	Türkiye	22.594	5.683	5.927	10.985	25,2	26,2	48,6
2011	TR21	632	123	244	265	19,4	38,7	41,9
	Türkiye	24.110	6.143	6.380	11.587	25,5	26,5	48,1
2012	TR21	660	105	249	307	15,9	37,7	46,5
	Türkiye	24.821	6.097	6.460	12.264	24,6	26	49,4

Kaynak: İstatistiksel Tablolar, TÜİK.

Trakya Bölgesi'nde istihdam edilenlerin sektörel dağılımına bakıldığında; sanayi sektöründe istihdam edilenlerin oranının Türkiye genelinden fazla olduğu, hizmet ve tarım sektöründe istihdam edilenlerin oranlarının ise Türkiye genelinin altında bulunduğu görülmektedir. İstihdam oranlarına bakıldığında 2012 yılı itibariyle tarımın oranı Türkiye'de %24,6 iken Trakya'da %15,9'dir. Sanayide Türkiye'de %26, Trakya'da ise %37,7'dir. Aynı şekilde bu oranlar hizmetler sektöründe Türkiye ve Trakya'da sırasıyla %49,4 ve %46,5'tir.

Şekil 11: TR21 Trakya Bölgesi'nde Sektörel İstihdam, 2012

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

1.4.4. Dış Ticaret

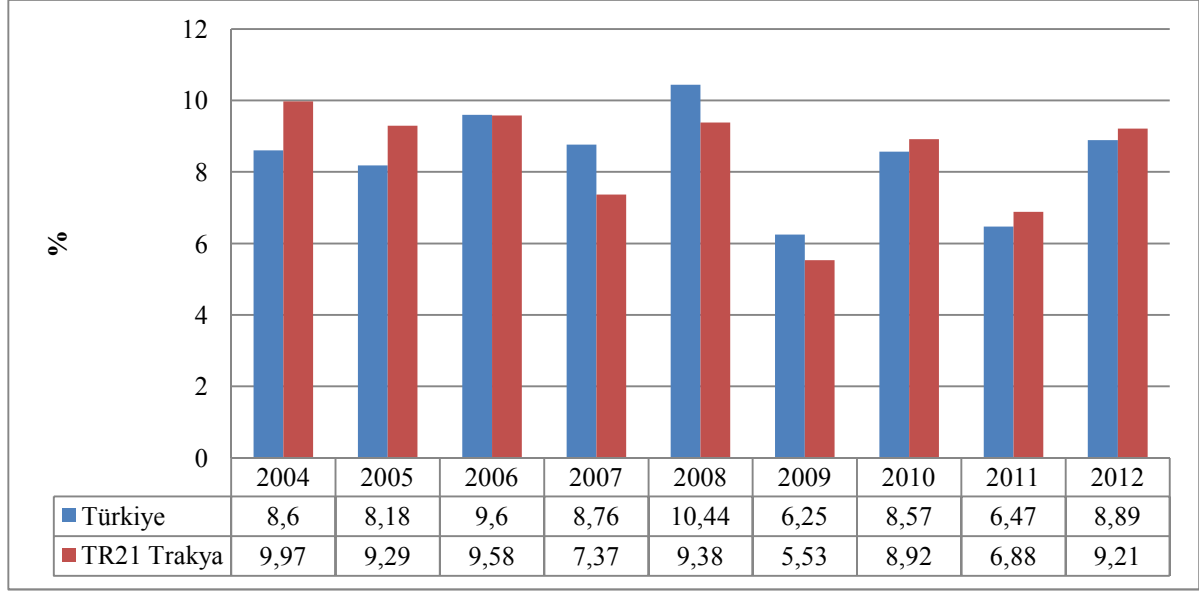
Tablo 36: TR21 Trakya Bölgesi'nde Dış Ticaret, 2012

	Kişi Başına İhracat(\$)	Kişi Başına İthalat (\$)	İhracatın ithalatı karşılama oranı
Türkiye	2.016	3.127	64,5
TR21 Trakya	492	564	87,2
Tekirdağ	700	752	93,1
Edirne	117	301	38,9
Kırklareli	413	405	102

Kaynak: Dış Ticaret, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki kişi başına ithalat ve ihracat değerleri, Türkiye genelinin üçte birinden daha düşüktür. Bunun önemli bir nedeni, Edirne ve Kırklareli illeri için kişi başına ithalat ve ihracat değerlerinin oldukça düşük kalmasıdır. Bununla birlikte, ihracatın ithalatı karşılama oranı Türkiye genelinde %64,5 iken, TR21 Trakya Bölgesinde bu oran %87,2'dir.

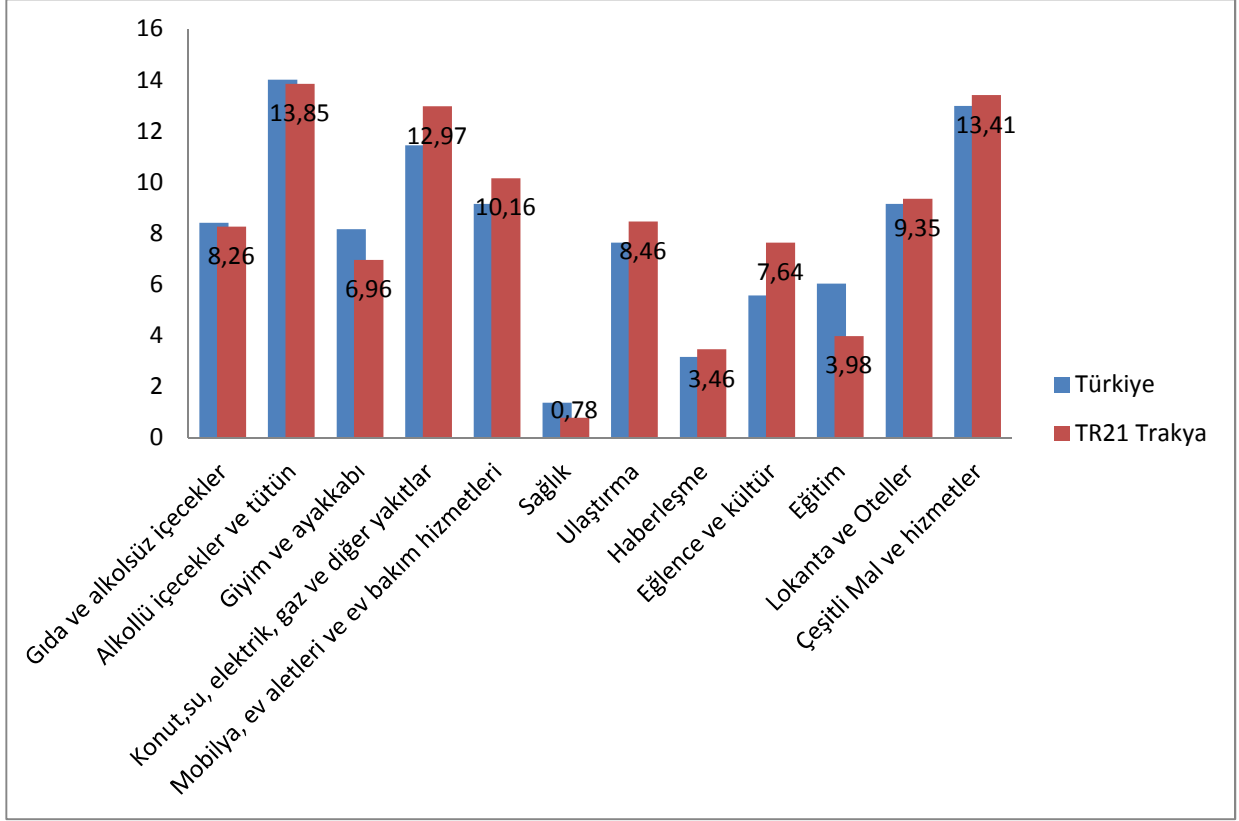
1.4.5. Enflasyon

Şekil 12: TR21 Trakya Bölgesinde Enflasyon*: TÜFE Değişim Oranları

Kaynak: Enflasyon ve Fiyat, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

*(Yılısonu itibariyle 12 aylık ortalamalara göre tüketici fiyatları endeksi değişim oranı (%), 2003=100: Genel)

TÜFE değişim oranlarına bakıldığında, TR21 Trakya Bölgesi'ndeki enflasyon oranlarının genellikle Türkiye geneline paralel hareket ettiği görülmektedir. Fakat 2006-2009 yılları arasında Bölge değerleri, Türkiye genelindeki değerlerin bir miktar altında seyretmektedir. 2009 yılında ise, küresel finansal krizin etkisi ile gerek Türkiye genelinde gerekse TR21 Trakya Bölgesi'nde enflasyon oranlarında belirgin bir düşüş meydana gelmiştir. Türkiye geneli enflasyon oranı %6,25 düzeyine inerken, TR21 Trakya Bölgesi'nde enflasyon %5,53 düzeyine inmiştir. 2010-2012 yılları arasında ise Bölgede enflasyon oranları Türkiye genelinin üzerinde seyretmiştir. Enflasyon oranlarının ana harcama gruplarına göre sınıflandırılmış durumu analiz edildiğinde, en yüksek enflasyon oranının yaklaşık %14 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleştiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, eğitim sektöründeki tüketici fiyatları endeksi değişimi Türkiye genelinde %6 olurken; TR21 Trakya Bölgesi'ndeki endeks değişimi yaklaşık %4 düzeyindedir.

Şekil 13: TR21 Trakya Bölgesinde Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon, 2012*

Kaynak: Enflasyon ve Fiyat, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

* (Yılsonu itibariyle 12 aylık ortalamalara göre tüketici fiyatları endeksi değişim oranı (%))

TR21 Trakya Bölgesi'nde 2012 yılı TÜİK verilerine göre ana harcama gruplarında enflasyon oranlarına bakıldığı zaman, en yüksek TÜFE değerine sahip ana harcama grubu Türkiye genelinde olduğu gibi 'Alkollü İçecekler ve Tütün grubu' dur. Alkollü içecekler ve tütün grubunda 2012 yılındaki TÜFE değeri Türkiye genelinde %14,01 iken TR21 Trakya Bölgesi'nde %13,85 olarak gerçekleşmiştir. Alkollü İçecekler ve tütün grubunu sırasıyla çeşitli mal ve hizmetler (%13,41) grubu ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar (%12,47) grubu izlemektedir.

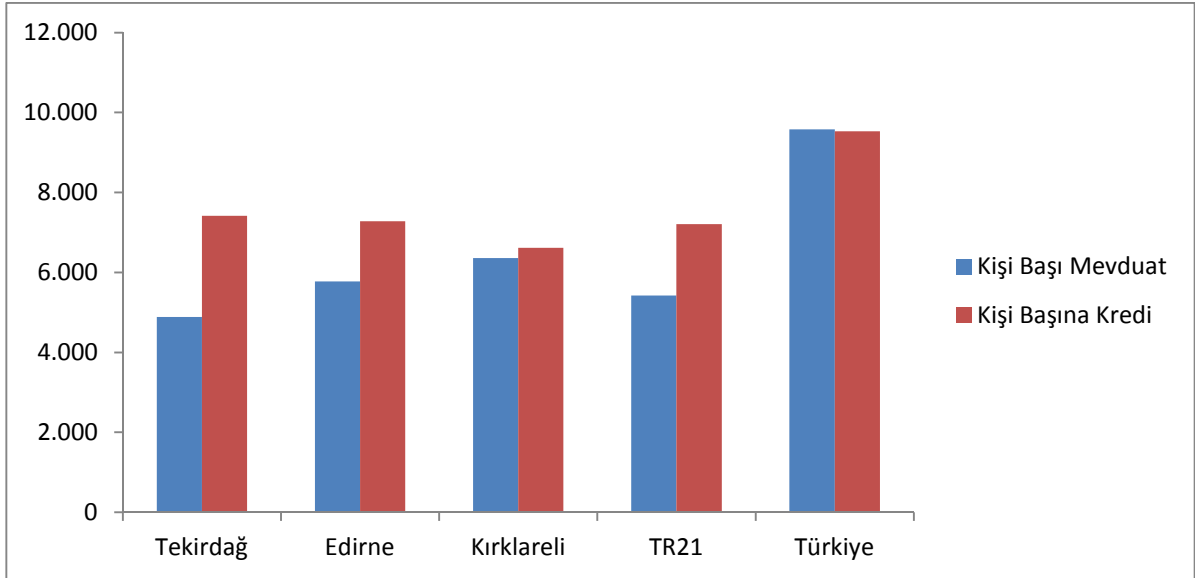
1.4.6. Mevduat ve Kredi Büyüklükleri

Tablo 37: TR21 Trakya Bölgesi'nde Mevduat ve Kredi Büyüklükleri, 2012

	Toplam Mevduat (Bin TL)	Toplam Kredi (Bin TL)	Kişi Başı Mevduat (TL)	Kişi Başı Kredi (TL)	Kredi/Mevduat (%)
Tekirdağ	4.162.642	6.321.640	4.884	7.417	151,9
Edirne	2.307.060	2.911.406	5.772	7.284	126,2
Kırklareli	2.169.083	2.257.529	6.357	6.616	104,1

Kaynak: İstatistikî Raporlar, Banka ve Sektör Bilgileri, Türkiye Bankalar Birliği.

TBB 2012 verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam mevduat 8 milyar TL'nin üzerinde iken, bölgede kullanılan toplam kredi miktarı 11 milyar TL'nin üzerindedir.

Şekil 14: TR21 Trakya Bölgesi'nde Kişi Başı Kredi-Mevduat Büyüklükleri, 2012

Kaynak: İstatistikî Raporlar, Banka ve Sektör Bilgileri, Türkiye Bankalar Birliği.

Bölgede ortalama kişi başı kredi, kişi başı mevduattan %33 daha fazladır. Ancak, Bölgedeki kişi başı mevduat ve kişi başı kredi Türkiye geneline kıyasla daha düşüktür. Örneğin, kişi başı kredi miktarı Türkiye genelinde 9.532 TL iken, Trakya Bölgesi'nde yalnızca 7.212 TL'dir. En yüksek kişi başı mevduat 6.357 TL ile Kırklareli iline ait iken, Tekirdağ ilindeki kişi başı mevduat miktarı TL 4.884 ile en düşük düzeydedir. Yapılan sosyo-ekonomik gelişmişlik araştırmalarında, Tekirdağ ili Kırklareli ve Edirne illerine kıyasla gelişmişlik açısından üst sıralarda yer alsa da, Bölgede en düşük kişi başı mevduat Tekirdağ'dadır. Fakat kredi/mevduat oranlarına bakıldığında, %151,9'luk kredi/mevduat oranı ile Tekirdağ gerek Bölge gerekse Türkiye geneline göre daha yüksek kredi kullanma oranına sahiptir.

2. BEŞERİ VE SOSYAL YAPI

2.1. Nüfus

2.1.1. Nüfus Büyüklüğü

Demografik yapı, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler politikalarını derinden etkilemektedir. Demografi, bölgenin yaş ve cinsiyet dağılımı, yaş bağımlılığı, kent ve kırsal nüfus oranları gibi alanlarda bilgi sunarak sosyal gelişim politikalarına yön vermektedir. Bunun yanında uzun ve orta vadeli nüfus projeksiyonları ile eğitim ve sağlık yatırım planlarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Türkiye genelinde görülen nüfus hareketlerinden farklı dinamiklerin gözlemlendiği bölgelerde nüfus bilimi çalışmaları bölgesel yatırımlar ve planlamalar için yol gösterici niteliktedir. Bölgesel olarak incelendiğinde, göç ve hızlı kentleşmenin yol açtığı dengesiz nüfus dağılımı bazı yerleşim yerlerinde yoğunluk yaratırken, bazı yerleşim yerlerinin atıl kalmasına sebep olmaktadır. Türkiye, gelişmiş ülkelere kıyasla daha yüksek bir nüfus artış hızına sahiptir. 2012 yılı tahmini nüfus büyümesi Türkiye için %1,2 iken, AB için bu değer %0,3, ABD için %0,9, İngiltere için 0,55%, Almanya için %0,2'dir.¹⁵ 1927'de 13.648.270 olan Türkiye nüfusu 1965 yılında 31.391.421'e, 2012 yılında ise 75.627.384'e yükselmiştir. 1965 yılında 849.001 olan TR21 Trakya Bölgesi nüfusu ise 2009 yılında 1.511.952'ye, 2012 yılında ise 1.593.247'e yükselmiştir.

Tablo 38: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusu

	TR	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
1965	31.391.421	849.001	287.381	303.234	258.386
1980	44.736.957	1.007.436	360.742	363.286	283.408
1990	56.473.035	1.182.953	468.842	404.599	309.512
2000	67.803.927	1.354.658	623.591	402.606	328.461
2007	70.586.256	1.458.114	728.396	396.462	333.256
2008	71.517.100	1.502.358	770.772	394.644	336.942
2009	72.561.312	1.511.952	783.310	395.463	333.179
2010	73.722.988	1.521.328	798.109	390.428	332.791
2011	74.724.269	1.569.388	829.873	399.316	340.199
2012	75.627.384	1.593.247	852.321	399.708	341.218

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Aşağıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinin nüfuslarına yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde nüfusu en büyük ilçe 273.362 kişi ile Tekirdağ ilinin Çorlu ilçesidir. Çorlu ilçesini Çerkezköy, Tekirdağ-Merkez, Edirne-Merkez ve Lüleburgaz ilçeleri izlemektedir. Kırklareli ilinin nüfus bakımından en büyük ilçesi olan Lüleburgaz 137.872 kişi ile Bölgedeki nüfusu en büyük 5'nci ilçedir.

Tablo 39: TR21 Trakya Bölgesi İlçe Nüfusları, 2012

Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
----------	--------	------------

¹⁵ CIA- The World Factbook

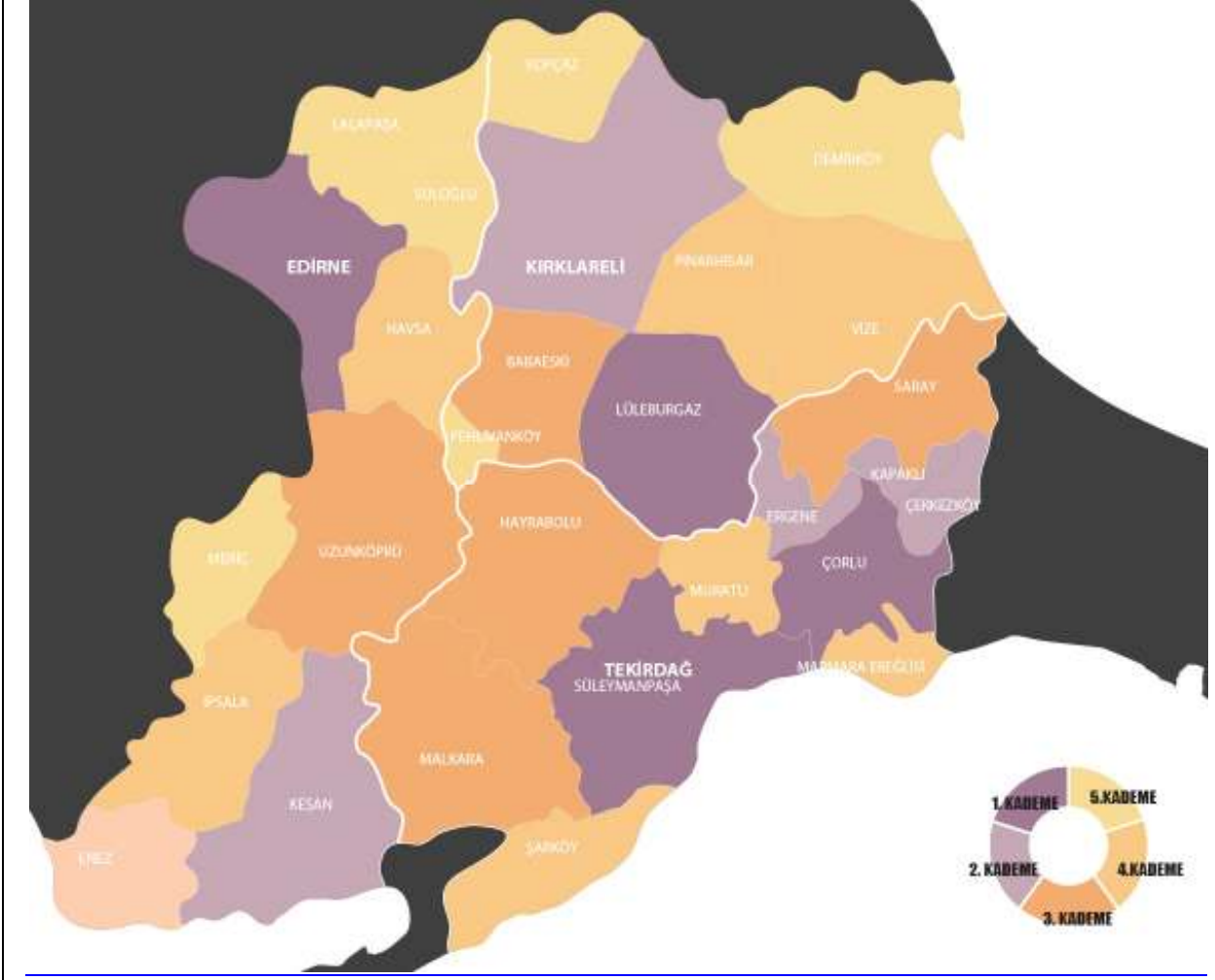
TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Toplam	852.321	Toplam	399.708	Toplam	341.218
Çorlu	273.362	Merkez	162.161	Lüleburgaz	137.872
Çerkezköy	188.712	Keşan	79.716	Merkez	88.956
Merkez	176.848	Uzunköprü	66.061	Babaeski	50.559
Malkara	54.121	İpsala	29.770	Vize	28.228
Saray	46.999	Havsa	20.457	Pınarhisar	19.686
Hayrabolu	34.478	Meriç	15.365	Demirköy	8.782
Şarköy	29.991	Enez	10.516	Pehlivanköy	4.211
Murathı	26.341	Süloğlu	8.383	Kofçaz	2.924
Marmara Ereğlisi	21.469	Lalapaşa	7.279		

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi İstatistikleri, TÜİK.

Tablo 40: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusa Göre İlçelerin Kademelenmesi

I. Kademe Kentsel Merkezler	II. Kademe Kentsel Merkezler	III. Kademe Kentsel Merkezler	IV. Kademe Kentsel Merkezler	V. Kademe Kentsel Merkezler
Çorlu (273.362)	Çerkezköy (188.712)	Uzunköprü (66.061)	Şarköy (29.991)	Pınarhisar (19.686)
Süleymanpaşa (176.848)	Kırklareli (88.956)	Malkara (54.121)	İpsala (29.770)	Meriç (15.365)
Edirne (162.161)	Keşan (79.716)	Babaeski (50.559)	Vize (28.228)	Enez (10.516)
Lüleburgaz (137.872)	Ergene	Saray (46.999)	Murathı (26.341)	Demirköy (8.782)
	Kapaklı	Hayrabolu (34.478)	M.Ereğlisi (21.469)	Süloğlu (8.383)
			Havsa (20.457)	Lalapaşa (7.279)
				Pehlivanköy (4.211)
				Kofçaz (2.924)

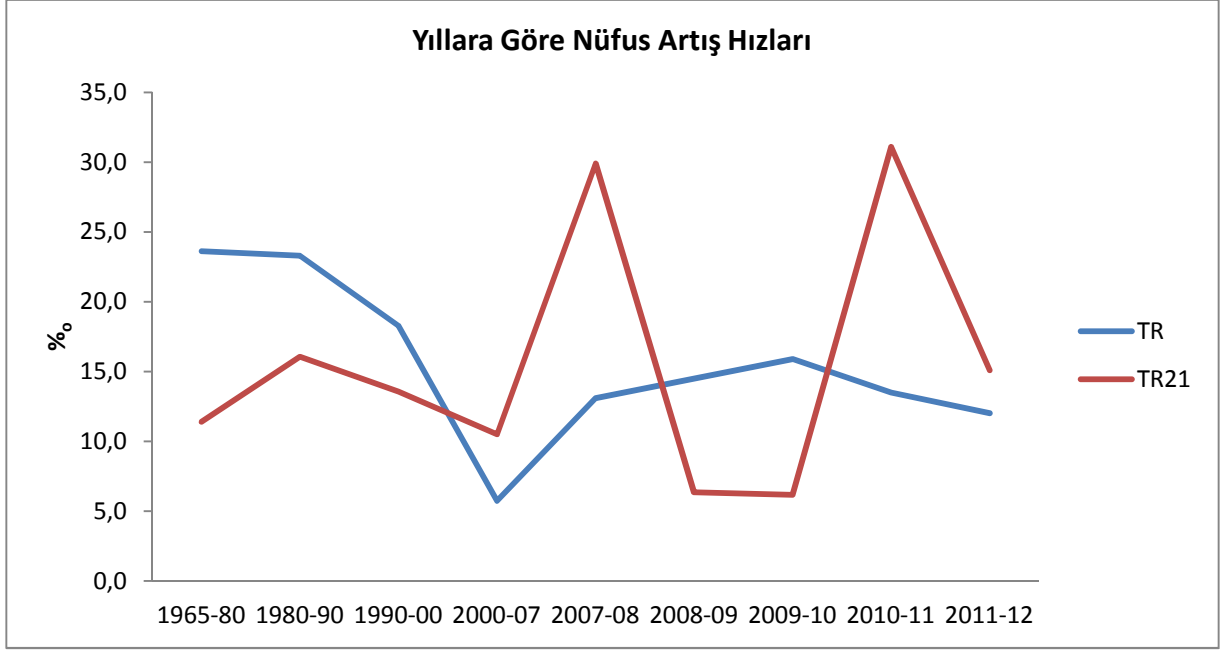

Şekil 15: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusa Göre İlçelerin Kademelendirilmesi

Kaynak: TÜİK ADNKS verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 15'te TR21 Trakya Bölgesi'nde nüfus dağılımına göre ilçelerin kademelendirilmesine yer verilmiştir. Harita hazırlanırken Tekirdağ ilinin Büyükşehir Belediyesi olacağı göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre Tekirdağ ilinde Ergene, Kapaklı ve Süleymanpaşa olmak üzere 3 ilçe daha kurulacaktır. Haritada Çerkezköy ilçesinin nüfusu bakımından (2012 ADNKS sonuçlarına göre) 1. Kademe kentsel merkezler arasında bulunmasına rağmen 2. Kademe Kentsel Merkezler içerisinde yer almış olmasının sebebi buraya bağlı Kapaklı Beldesi'nin ilçe olacak olmasıdır.

2.1.2. Nüfus Artışı

Şekil 16: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfus Artış Hızı (%)¹⁶

Kaynak: Nüfus İstatistikleri, TÜİK

Yıllık nüfus artış hızı, bir yıl içinde doğum ve ölüm sayısına bağlı nüfus artışına verilen isimdir. Yıllık nüfus artışının yüksek seviyede olması nüfusun yoksullaşmasına ve hizmetlere erişiminin kısıtlanmasına sebep olabilmektedir. Tam tersi olan artış hızındaki azalma da uzun vadede nüfusun yaşlanmasına, üretim ve ekonomik büyüme kapasitesinin düşmesine sebep olmaktadır. Nüfus artış hızının azalması doğurganlık oranının düşmesi, ölüm oranlarının artması ve dışa göç gibi çeşitli etkenlere bağlıdır. 1965-1990 yılları arasında Bölgede dengeli bir nüfus dağılımı gözlemlenirken; 2000-2012 yılları arasında Tekirdağ nüfusu Bölgenin toplam nüfusunun neredeyse yarısını oluşturmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi'nin nüfus artışı hızı, 1965'ten 2000'li yıllara kadar daima Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. 2000 yılı sonrasında Türkiye'ye paralel olarak TR21 Trakya Bölgesi'nin nüfus artış hızı düşmüştür, fakat bu düşüş Türkiye geneline kıyasla daha düşük kalmıştır. 1965'ten 2012'ye kadar olan dönemde Türkiye nüfusunun %18,7 artış göstermesine karşın, TR21 Trakya Bölgesi'nin nüfusu %13,4 artarak 849.001'den 1.593.247'ye yükselmiştir. Bölgede nüfusu en çok artan il olan Tekirdağ'ın nüfusu ise %23,1 artarak, 287.331'den 852.321'a yükselmiştir. Tekirdağ ilindeki bu büyük nüfus artışına karşın, Kırklareli ve Edirne illerindeki nüfus artışı %5,9 düzeyinde gerçekleştiğinden, Bölge genelindeki 1965-2012 nüfus değişimi Türkiye'ye göre daha düşük kalmıştır. Ancak yıllara göre nüfus artış hızları ayrı ayrı incelendiğinde 2000 yılından sonra TR21 Trakya Bölgesi'nde nüfus artış hızının Türkiye geneline kıyasla daha yüksek seyrettiği dikkat çekmektedir.

¹⁶ Nüfus Artış hızı Hesaplamasında Kullanılan Yöntem: $((\ln(P_{t+n}/P_t))/n)*1000$

P_{t+n} : Son Yıl Nüfusu

P_t : Başlangıç Yılı Nüfusu

N: Aradan Geçen Yıl Sayısı

Bölgeyi iller bazında incelediğimizde ise Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin nüfuslarında bir önceki yıla göre dikkate değer bir artış gözlemlenmektedir. Bölgenin sanayi gelişimi dikkate alındığında nüfustaki artışı en fazla olan il Tekirdağ'dır. Bu bağlamda, Bölgenin artan nüfusu ve nüfus artış hızı dikkate alındığında, Bölgenin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla geleceğe dönük bölge ve il bazlı yapıcı ve yenilikçi politikaların geliştirilmesi gerekecektir.

Tablo 41: TR21 Trakya Bölgesi 1990-2012 Nüfus Değişimi¹⁷

Yerleşim Yeri	Nüfus Artış Hızı-%o
Tekirdağ	27,2
Merkez-Tekirdağ	18,6
Çerkezköy	69,0
Çorlu	43,8
Kırklareli	4,4
Lüleburgaz	17,9
Edirne	-0,6
Merkez-Edirne	12,1

Kaynak: TÜİK Nüfus İstatistiklerinden türetilmiştir.

Yukarıdaki tabloda 1990 yılından 2012 yılına kadar Bölge nüfusunun nasıl değiştiği gösterilmiştir. 1990-2012 yılları aralığında Bölgede nüfusu en çok artan yer %69'luk bir oran ile Tekirdağ ilinin Çerkezköy ilçesi olmuştur. Çerkezköy'ü sırasıyla Çorlu ilçesi ve Tekirdağ ili genelindeki nüfus artış miktarı izlemektedir. Çorlu ve Çerkezköy ilçelerindeki nüfus artış hızının başlıca nedeni bu bölgelerde sanayinin gelişmesi ile gelen göçtür. Tablodaki verilerden hareketle dikkati çeken bir diğer nokta ise Edirne ilinin nüfus artış miktarının negatif olması, yani Edirne ili geneli nüfusunun 1990 yılında 2012 yılındaki değerinden daha yüksek olmasıdır. Bahsi geçen yıllar arasında Edirne ili genelinde nüfus değişiminin negatif olmasında en büyük katkı ilin kırsal kesiminde yaşayan nüfusun göç etmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Edirne ilinin Merkez ilçesinde ise negatif bir nüfus değişimi söz konusu değildir. Tablodaki verilerden de görüleceği üzere 1990 yılından 2012 yılına gelindiğinde Edirne il merkezinde nüfusun %12 artmıştır.

¹⁷ Nüfus Artış hızı Hesaplamasında Kullanılan Yöntem: $((\ln(P_{t+n}/P_t))/n)*1000$

P_{t+n} : Son Yıl Nüfusu

P_t : Başlangıç Yılı Nüfusu

N: Aradan Geçen Yıl Sayısı

2.1.3. Nüfus Yoğunluğu

Tablo 42: TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Yoğunluğu

	TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Yoğunluğu					
	1990	2000	2009	2010	2011	2012
Türkiye	73	88	94	96	97	98
TR21 Trakya	63	73	81	81	84	85
Tekirdağ	74	99	124	126	131	135
Edirne	67	66	65	64	66	66
Kırklareli	49	52	53	53	54	54
Tekirdağ Çorlu	116	199	271	281	294	304
Tekirdağ Merkez	106	128	154	151	156	159
Edirne Merkez	150	170	188	184	191	195
Tekirdağ Çerkezköy	127	254	473	503	544	578
Kırklareli Lüleburgaz	91	116	129	132	134	135

Kaynak: TÜİK ADNKS verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

1990-2012 yılları arasındaki nüfus artışlarının sonucunda 2012 yılında Çerkezköy ve Çorlu ilçeleri sırasıyla 578 kişi/km² ve 304 kişi/km² ile nüfus yoğunluğu en büyük ilçeler olmuştur. 2012 TÜİK verilerine göre Türkiye’de kilometrekare başına düşen kişi sayısı ortalama 98 iken, Tekirdağ’da 135, Edirne’de 66, Kırklareli’nde ise 54’tür. Buna göre Tekirdağ nüfus yoğunluğu açısından 81 il arasında 15, Edirne 36, Kırklareli ise 48’nci sırada yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında, Bölgenin nüfus değerlerini en fazla yükselten ilin Tekirdağ olduğu söylenebilir. İlçe bazında nüfus incelediğinde ise Bölge içinde iller arasında görülen nüfus farklılıklarının ilçeler arasında da gözlemlendiği ifade etmek mümkündür. İlçe ve il merkezlerindeki nüfus dağılımı Kırklareli ve Edirne’de dengeli olmakla birlikte nüfusun büyük bir kısmı sanayinin yoğunlaştığı Babaeski, Lüleburgaz ve Uzunköprü ilçelerinde toplanmaktadır. Nüfus, Tekirdağ’da ise Çerkezköy ve Çorlu aksında yoğunlaşmaktadır.

2.1.4. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus

Birleşmiş Milletler (BM) ölçütlerine göre 0-14 yaş arasındakiler çocuk, 15-64 yaş arasındakiler yetişkin veya çalışabilir nüfus / faal nüfus, 65 yaş ve üzeri ise yaşlı nüfus olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye geneline göre daha yaşlı bir nüfusa sahip olan TR21 Trakya Bölgesi’nde nüfusun %9’u 65 yaş ve üzerinde iken, Türkiye genelinde bu oran %7 civarındadır. Çocuk grubu olarak adlandırılan 0-14 yaş grubu nüfusunun payı Türkiye

genelinde yaklaşık %25 civarında iken, bu oran TR21 Trakya Bölgesi'nde yaklaşık %19 düzeyindedir.

Toplumdaki üretim faaliyetlerine katılmadıkları varsayılan çocuk ve yaşlı nüfusa bağımlı nüfus adı verilmektedir. Yaş bağımlılık oranı, aktif nüfus olan 15-64 yaş grubundaki her 100 kişinin teorik olarak bakmak zorunda olduğu çocuk ve yaşlı nüfusu belirtmektedir. Türkiye genelinde faal nüfus oranı 2007-2012 yılları arasındaki zaman serisi içerisinde yaklaşık %67 dolaylarında iken, TR21 Trakya Bölgesi'nde %71 dolaylarındadır. Dolayısıyla, TR21 Trakya Bölgesi'nin tabloda incelenen her altı yılda da yaş bağımlılık oranı Türkiye geneli yaş bağımlılık oranının altındadır.

Tablo 43: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yaş Gruplarına Göre Nüfus

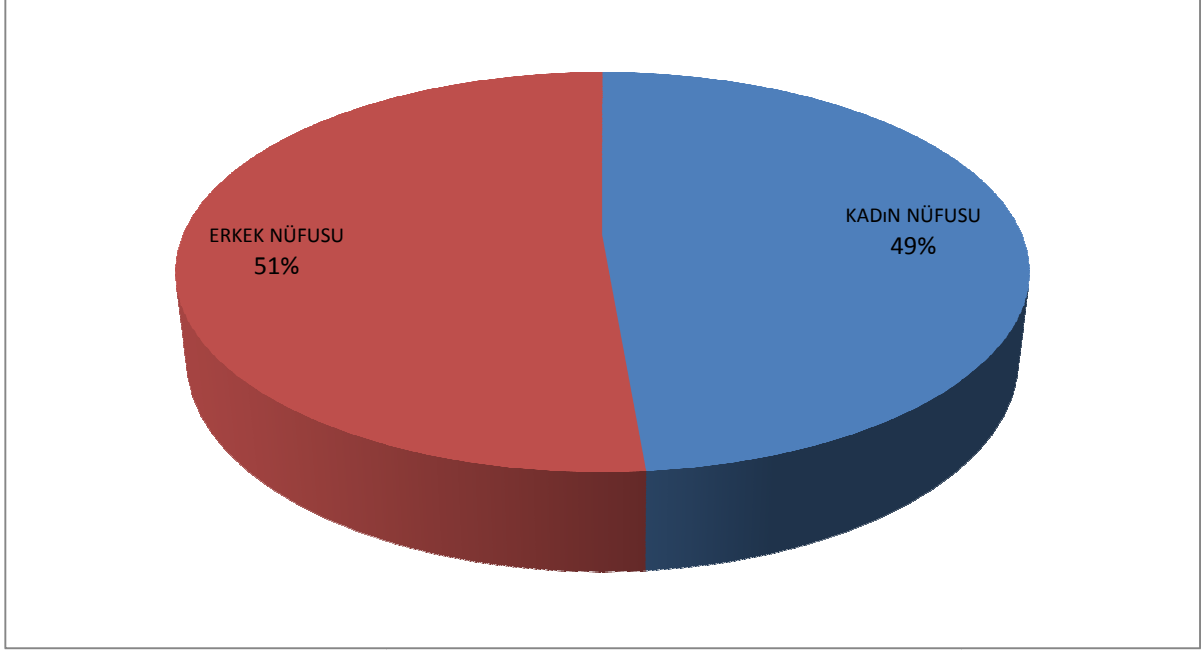
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye						
<i>Toplam Nüfus</i>	70.586.25	71.517.10	72.561.31	73.722.98	74.724.26	75.627.38
<i>0-14 yaş grubu nüfus</i>	18.642.39	18.788.58	18.859.33	18.878.58	18.886.57	18.857.17
<i>15-64 yaş grubu nüfus</i>	46.943.69	47.835.09	48.618.56	49.516.67	50.346.97	51.088.20
<i>65 yaş ve üzeri nüfus</i>	5.000.175	4.893.423	5.083.414	5.327.736	5.490.715	5.682.003
<i>Toplam yaş bağımlılık</i>	50,36	49,51	49,25	48,89	48,42	48,03
TR21 Trakya						
<i>Toplam Nüfus</i>	1.458.114	1.502.358	1.511.952	1.521.328	1.569.388	1.593.247
<i>0-14 yaş grubu nüfus</i>	291.692	297.001	297.673	298.655	300.880	302.621
<i>15-64 yaş grubu nüfus</i>	1.035.399	1.073.490	1.079.302	1.082.781	1.124.697	1.142.692
<i>65 yaş ve üzeri nüfus</i>	131.023	131.867	134.977	139.892	143.811	147.934
<i>Toplam yaş bağımlılık</i>	40,83	39,95	40,09	40,5	39,54	39,43
Tekirdağ						
<i>Toplam Nüfus</i>	728.396	770.772	783.310	798.109	829.873	852.321
<i>0-14 yaş grubu nüfus</i>	159.617	167.808	170.540	173.853	178.039	182.013
<i>15-64 yaş grubu nüfus</i>	515.992	549.303	557.379	566.220	591.734	607.958
<i>65 yaş ve üzeri nüfus</i>	52.787	53.661	55.391	58.036	60.100	62.350
<i>Toplam yaş bağımlılık</i>	41,16	40,32	40,53	40,95	40,24	40,19
Edirne						
<i>Toplam Nüfus</i>	396.462	394.644	395.463	390.428	399.316	399.708
<i>0-14 yaş grubu nüfus</i>	70.130	68.638	67.845	66.485	65.675	64.344
<i>15-64 yaş grubu nüfus</i>	284.055	283.798	284.603	279.588	288.295	289.003
<i>65 yaş ve üzeri nüfus</i>	42.277	42.208	43.015	44.355	45.346	46.361
<i>Toplam yaş bağımlılık</i>	39,57	39,06	38,95	39,64	38,51	38,31
Kırklareli						
<i>Toplam Nüfus</i>	333.256	336.942	333.179	332.791	340.199	341.218
<i>0-14 yaş grubu nüfus</i>	61.945	60.555	59.288	58.317	57.166	56.264
<i>15-64 yaş grubu nüfus</i>	235.352	240.389	237.320	236.973	244.668	245.731
<i>65 yaş ve üzeri nüfus</i>	35.959	35.998	36.571	37.501	38.365	39.223

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Toplam yaş bağımlılık	41,6	40,17	40,39	40,43	39,05	38,8
------------------------------	------	-------	-------	-------	-------	------

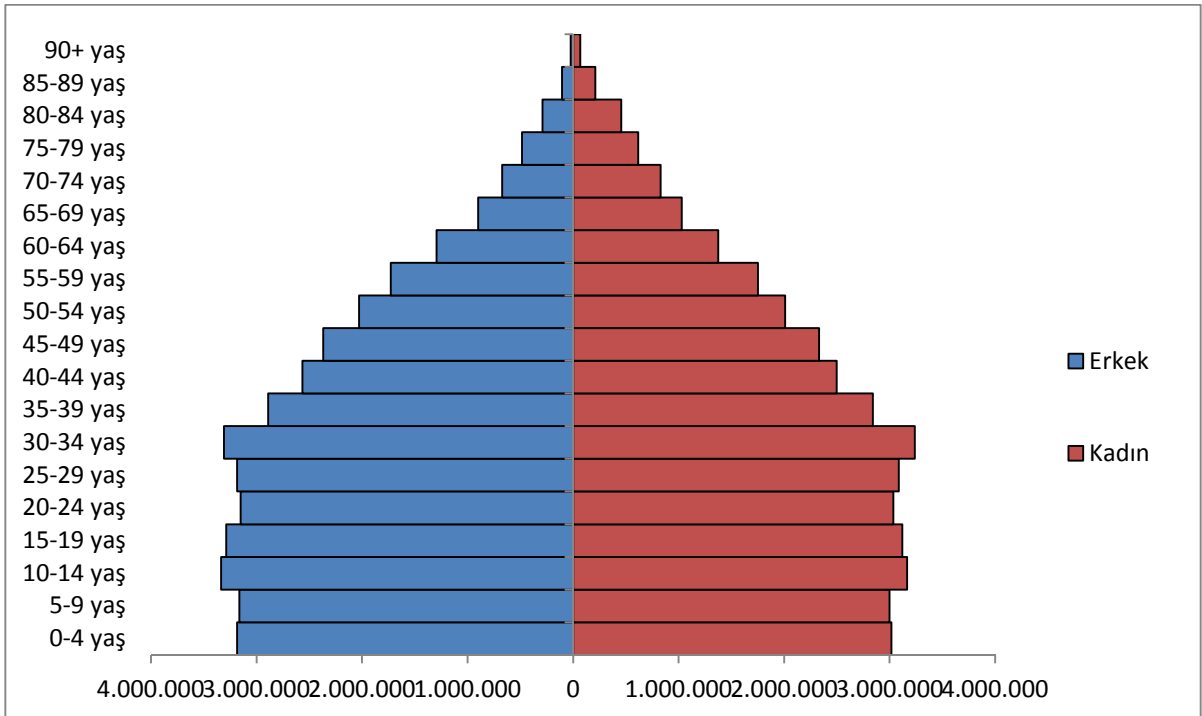
Kaynak: ADNKS, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi nüfusunun %51'ini erkekler, %49'unu kadınlar oluşturmaktadır.

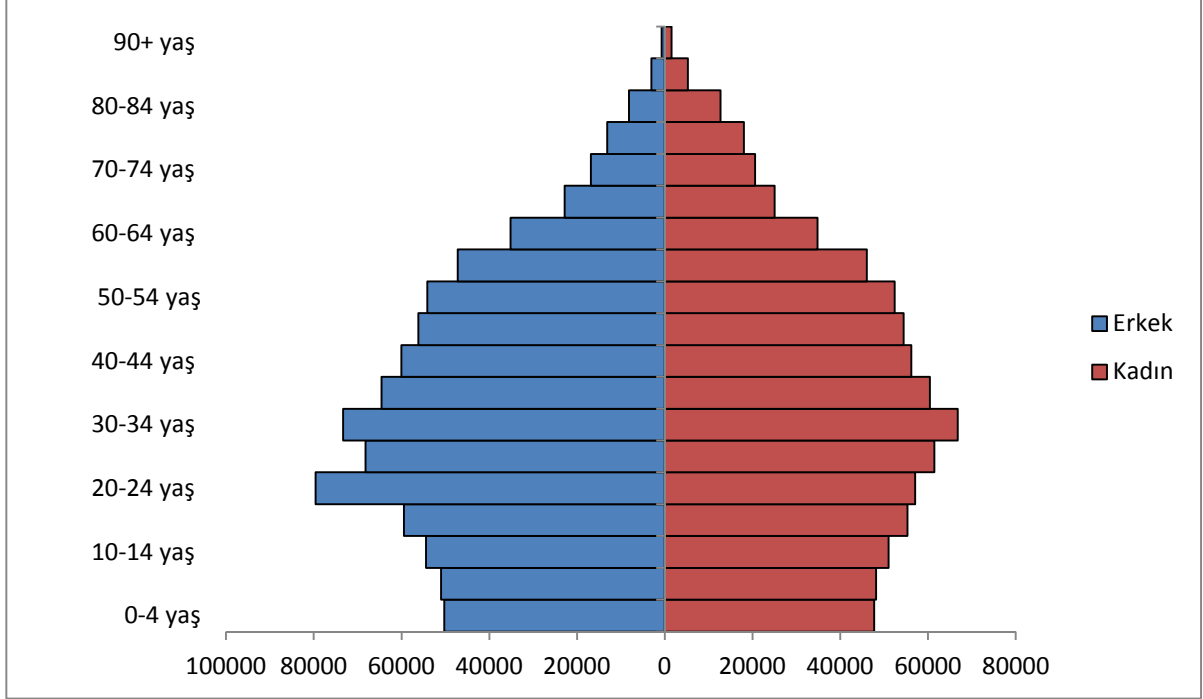
Şekil 17: Trakya Bölgesi Cinsiyete Göre nüfus Dağılımı, 2012

Kaynak: ADNKS, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Şekil 18: Türkiye’de Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012**Kaynak:** Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK.

Türkiye genelinde nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımı incelendiği zaman 55-59 yaş aralığına kadar erkek nüfusun payının kadın nüfusun payından daha fazla olduğu 55-59 yaş aralığından itibaren ise kadın nüfusun payının daha fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 19: TR21 Trakya Bölgesinde Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012**Kaynak:** Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi'nde ise 65-69 yaş grubuna kadar erkek nüfusun payının kadın nüfusun payından daha fazla olduğu 65-69 yaş grubundan itibaren ise kadın nüfusun payının daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle 20-24 yaş grubundaki erkek sayısı ile bayan sayısı arasında önemli bir fark vardır. Bu yaş grubundaki erkek sayısı bayanlara göre %39 daha fazladır.

Tablo 44: TR21 Trakya Bölgesi İlçelere Göre Yaş Sınıf Ortalaması

Yerleşim Yeri	Toplam	Erkek	Kadın
Pehlivanköy	46,1	44,8	47,5
Kofçaz	45,3	43,1	48,1
Meriç	44,6	43,2	46,2
Havsa	41,9	41,0	42,9
Lalapaşa	41,9	40,3	43,6
Enez	41,2	40,4	42,0
Pınarhisar	40,6	38,3	43,2
Vize	40,1	39,0	41,2
Uzunköprü	39,9	38,7	41,2
Babaeski	39,3	38,0	40,8
Şarköy	39,3	38,9	39,7
Malkara	39,0	37,8	40,2
İpsala	38,5	37,3	39,8
Hayrabolu	38,4	37,1	39,8
Demirköy	37,3	36,0	38,8
Süloğlu	37,3	34,6	41,2
Kırklareli Merkez	36,7	35,6	37,7
Keşan	36,6	35,5	37,8
Murath	36,3	35,5	37,1
Lüleburgaz	35,4	34,5	36,3
Marmara Ereğlisi	35,3	34,9	35,8
Edirne Merkez	35,3	34,5	36,0
Tekirdağ Merkez	35,1	34,3	35,9
Saray	34,9	34,4	35,5
Çorlu	31,9	31,4	32,5
Çerkezköy	28,2	28,0	28,4

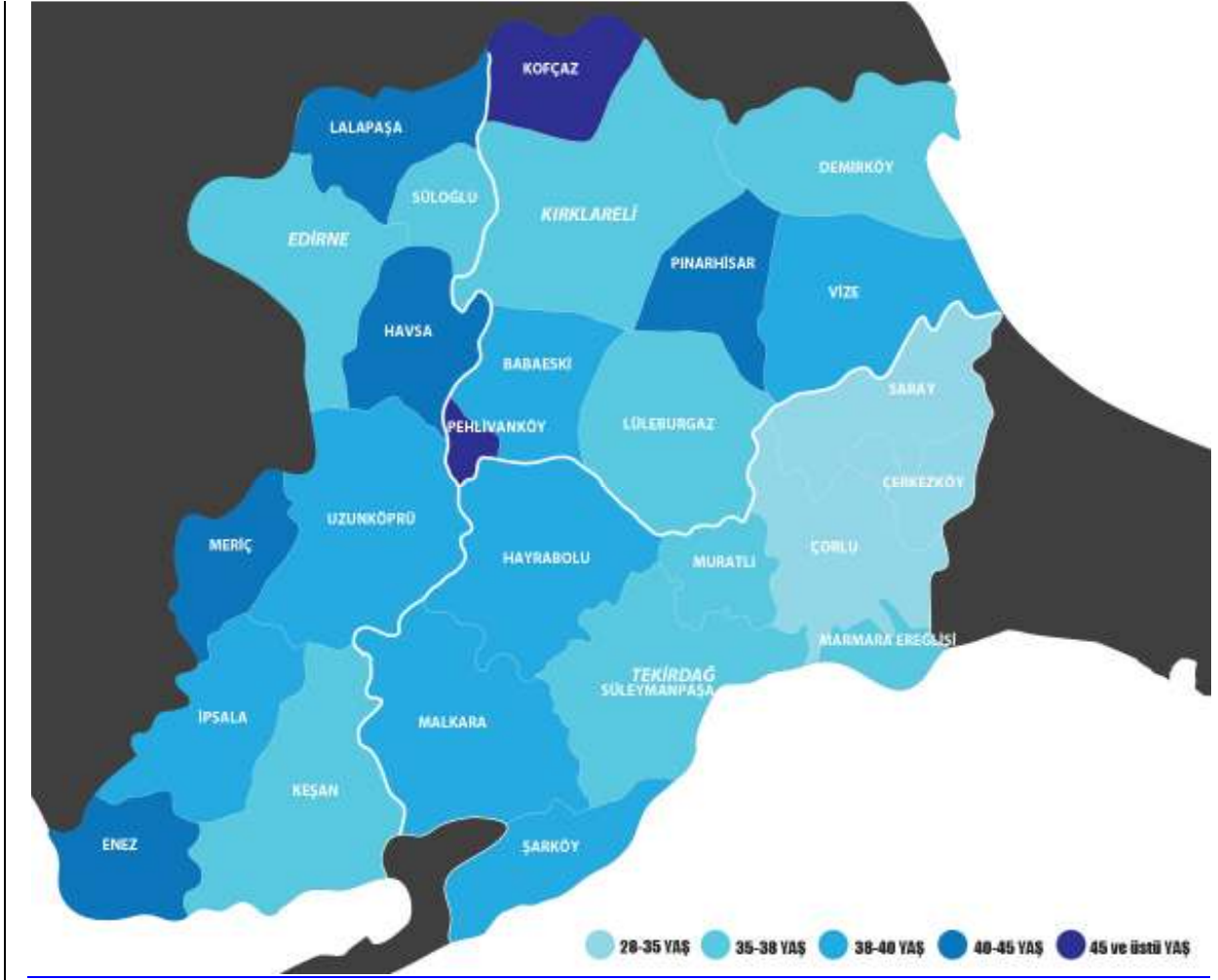
Kaynak: 2012 TÜİK ADNKS verilerinden türetilmiştir.

Not: Hesaplamalar yapılırken Yaş Sınıfları

0-4, 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59, 60-64, 65-69, 70-74, 75-79, 80-84, 85-89, 90+ olarak kabul edilmiştir.

Tabloda yer alan bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi ilçeleri arasında en yüksek yaş ortalamasına sahip olan yer Pehlivanköy ilçesidir. Pehlivanköy'ü sırasıyla Kofçaz, Meriç ve Havsa izlemektedir. Yaş ortalaması en küçük olan son üç ilçe ise Saray, Çorlu ve Çerkezköy'dür. Esasında TR21 Trakya Bölgesi'nde ilçelerin yaş ortalamaları ile ilçede yoğunlukla uğraşılan ekonomik faaliyet arasında doğrudan bağlantı kurmak mümkündür. Örneğin; yaş ortalamasının nispeten daha düşük olduğu Lüleburgaz, Çorlu ve Çerkezköy ilçeleri sanayi faaliyetlerinin; yaş ortalamasının nispeten daha yüksek olduğu Pehlivanköy,

Kofçaz, Meriç ve Havsa gibi ilçeler ise tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yoğunlukla yapıldığı yerleşim yerleridir.

Şekil 20: TR21 Trakya Bölgesi Yaş Ortalaması Dağılımı

Kaynak: TÜİK 2012 ADNKS verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

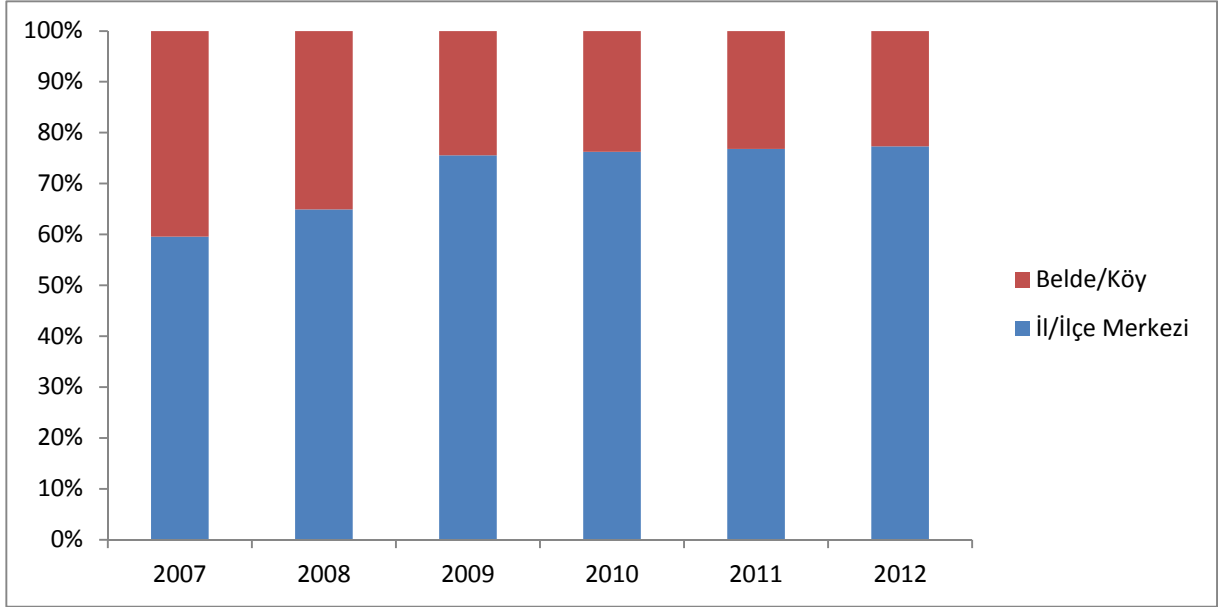
2.1.5. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

Tablo 45: TR21 Trakya Bölgesinde İl/ilçe Merkezi ile Belde/Köy Nüfusları, 2012

	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
2007					
<i>Şehir Nüfusu</i>	33.656.275	618.393	258.440	210.421	149.532
<i>Köy Nüfusu</i>	22.816.760	564.560	210.402	194.178	159.980
2008					
<i>Şehir Nüfusu</i>	44.006.274	815.487	395.377	230.908	189.202
<i>Köy Nüfusu</i>	23.797.653	539.171	228.214	171.698	139.259
2009					
<i>Şehir Nüfusu</i>	54.807.219	1.011.635	530.278	264.213	217.144
<i>Köy Nüfusu</i>	17.754.093	500.317	253.032	131.250	116.035
2010					
<i>Şehir Nüfusu</i>	56.222.356	1.026.734	545.481	261.920	219.333
<i>Köy Nüfusu</i>	17.500.632	494.594	252.628	128.508	113.458
2011					
<i>Şehir Nüfusu</i>	57.385.706	1.073.653	572.359	272.294	229.000
<i>Köy Nüfusu</i>	17.338.563	495.735	257.514	127.022	111.199
2012					
<i>Şehir Nüfusu</i>	58.448.431	1.097.782	589.049	276.579	232.154
<i>Köy Nüfusu</i>	17.178.953	495.465	263.272	123.129	109.064

Kaynak: ADNKS, TÜİK Veritabanı.

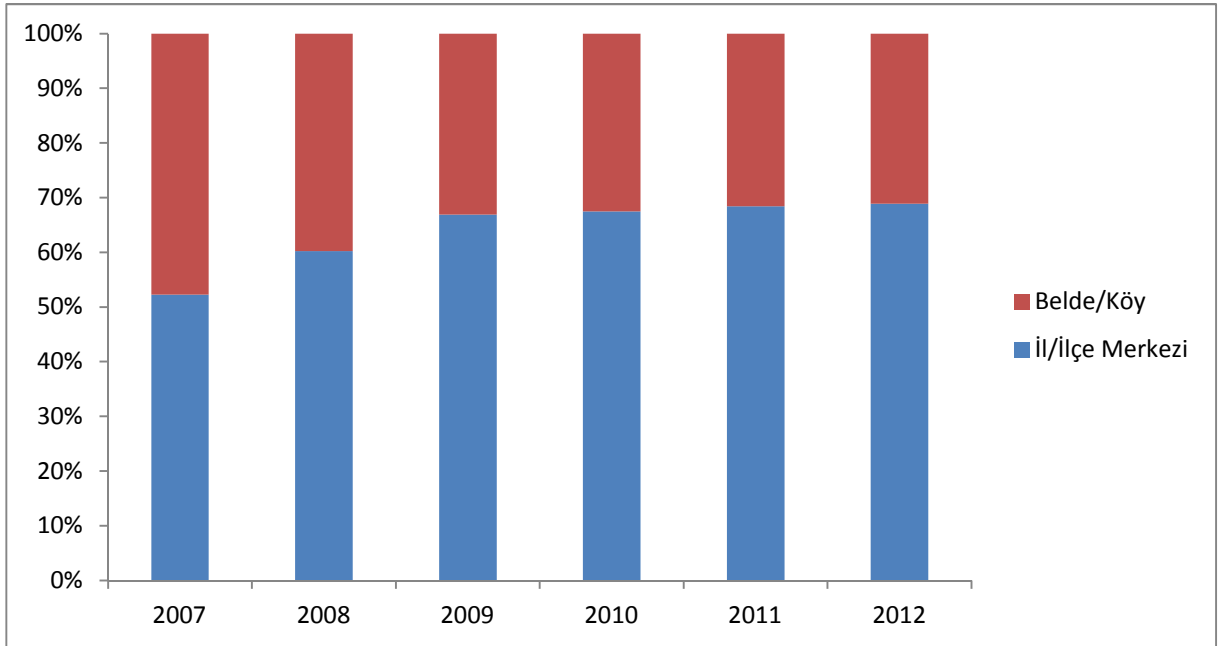
1990'dan 2012'ye kadar olan dönemde şehir nüfusundaki artış, TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye geneline kıyasla daha yüksektir. Bu dönemde şehir nüfusundaki artış Türkiye genelinde %73,7 iken, TR21 Trakya Bölgesi'nde %77,5'dir.

Şekil 21: Türkiye’de İl/İlçe Merkezi ve Belde/köy nüfusları oranları (1990-2012)

Kaynak: ADNKS, TÜİK Veritabanı.

Türkiye genelinde şehir nüfusunun toplam nüfusa oranı, 1990 yılında %60 seviyesinden 2000 yılında %65 seviyesine yükselmiştir ve 2009 yılı itibari ile bu oran %76 düzeyine ulaşmıştır. 2012 yılında ise %77,3 olmuştur.

Şekil 22: TR21 Trakya Bölgesinde İl/İlçe Merkezi ve Belde/köy nüfusları oranları (2007-2012)

Kaynak: ADNKS, TÜİK Veritabanı.

TR21 Trakya Bölgesi’nde nüfusun şehirde yaşayan kısmı, 1990 yılında %52,3 iken, 2000 yılında %60, 2009 yılında %67 ve 2012 yılında %69 olmuştur.

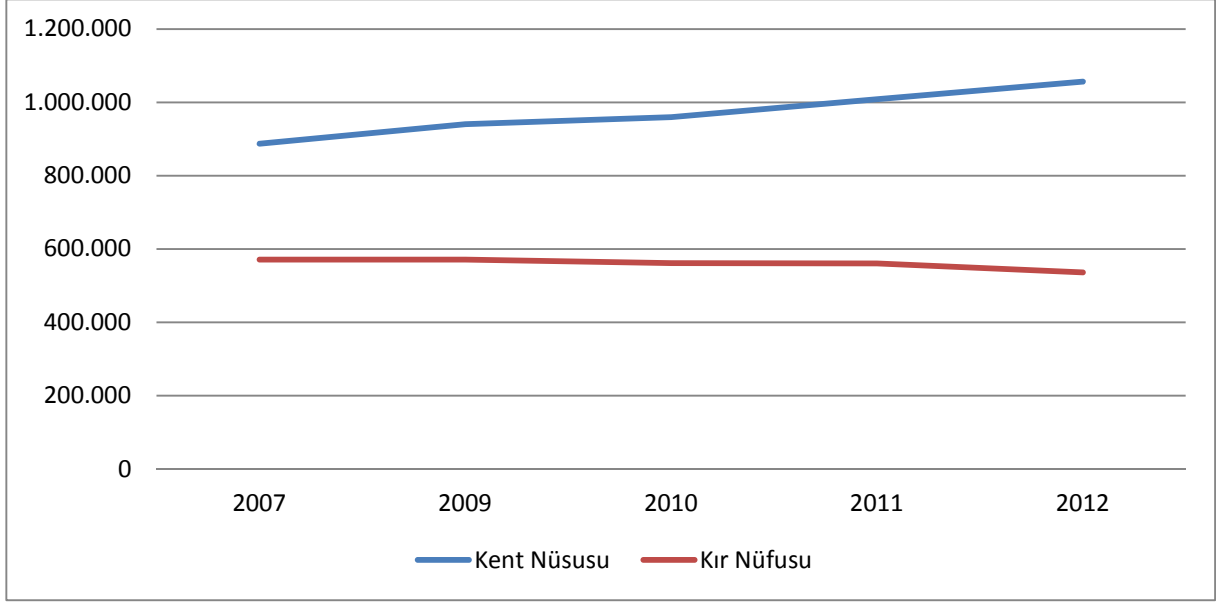
Tablo 46: TR21 Trakya Bölgesi Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranları*

		Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
2007	<i>Kent</i>	474.705	229.559	183.067	887.331
	<i>Kır</i>	253.691	166.903	150.189	570.783
2009	<i>Kent</i>	516.343	235.548	188.686	940.577
	<i>Kır</i>	266.967	159.915	144.493	571.375
2010	<i>Kent</i>	536.183	233.261	190.276	959.720
	<i>Kır</i>	261.926	157.167	142.515	561.608
2011	<i>Kent</i>	566.858	242.346	199.291	1.008.495
	<i>Kır</i>	263.015	156.970	140.908	560.893
2012	<i>Kent</i>	608.468	246.295	201.968	1.056.731
	<i>Kır</i>	243.853	153.413	139.250	536.516
2007	<i>Kent(%)</i>	65,17%	57,90%	54,93%	60,85%
	<i>Kır(%)</i>	34,83%	42,10%	45,07%	39,15%
2009	<i>Kent(%)</i>	65,92%	59,56%	56,63%	62,21%
	<i>Kır(%)</i>	34,08%	40,44%	43,37%	37,79%
2010	<i>Kent(%)</i>	67,18%	59,74%	57,18%	63,08%
	<i>Kır(%)</i>	32,82%	40,26%	42,82%	36,92%
2011	<i>Kent(%)</i>	68,31%	60,69%	58,58%	64,26%
	<i>Kır(%)</i>	31,69%	39,31%	41,42%	35,74%
2012	<i>Kent(%)</i>	71,39%	61,62%	59,19%	66,33%
	<i>Kır(%)</i>	28,61%	38,38%	40,81%	33,67%

Kaynak: 2012 TÜİK Veritabanı verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

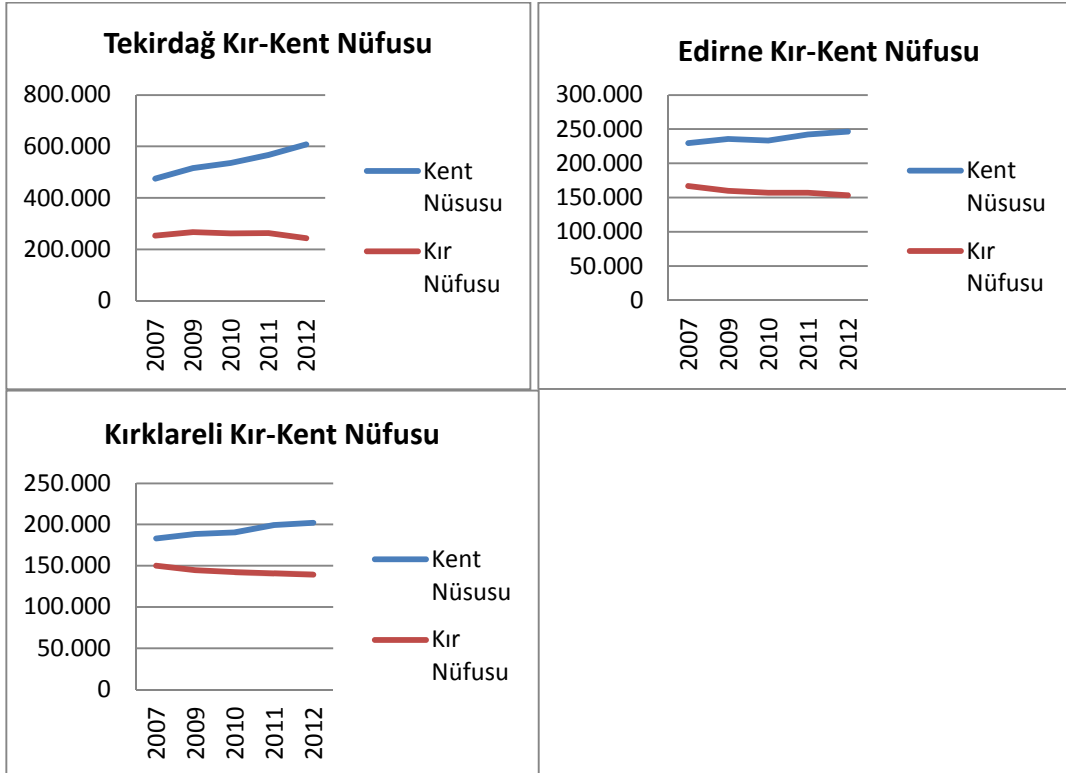
*Hesaplamalar yapılırken nüfusu 20.000'in üzerinde olan yerler kent ve nüfusu 20.000'in altında olan yerler ise kır olarak nitelendirilmiştir.

TR21 Trakya Bölgesi'nde 2012 itibariyle kent ve kır nüfusu oranları sırasıyla %66,33 ve %33,67 düzeyindedir.

Şekil 23: TR21 Trakya Bölgesi Kır-Kent Nüfusu

Şekil 23'te görüldüğü gibi TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye genelinde olduğu gibi kır nüfusunun toplam nüfus içindeki payı azalırken kent nüfusunun toplam nüfus içindeki payı artmıştır. Kent nüfusunun toplam nüfus içindeki payında gözlemlenen artış Tekirdağ ilinde Edirne ve Kırklareli illerine nazaran daha belirgindir.

Şekil 24: Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İllerinde Kır-Kent Nüfusları

Kaynak: TÜİK Veritabanı ADNKS Verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi illerinin üçünde de zamanla kent nüfusları artarken kırsal nüfusları azalmıştır.

2.1.6. Eğitim Durumuna Göre Nüfus

Tablo 47: TR21 Trakya Bölgesinde Eğitim Durumuna Göre Nüfus, 2012

	TR21			Türkiye		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Eğitim durumuna göre nüfus (15 yaş ve üzeri)	1.286.151	660.709	625.442	56.521.805	28.171.616	28.350.189
Okuma yazma bilmeyen	37.795	8.017	29.778	2.784.257	474.016	2.310.241
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	63.077	23.117	39.960	3.784.667	1.209.967	2.574.700
İlkokul mezunu	400.375	175.629	224.746	15.220.028	6.606.954	8.613.074
İlköğretim mezunu	252.172	144.561	107.611	11.617.159	6.587.279	5.029.880
Ortaokul veya dengi okul mezunu	70.874	42.183	28.691	2.849.999	1.736.233	1.113.766
Lise veya dengi okul mezunu	300.754	174.814	125.940	12.096.830	6.951.695	5.145.135
Yüksek okul veya fakülte mezunu	124.360	70.952	53.408	5.913.187	3.400.307	2.512.880
Yüksek lisans mezunu	7.122	4.193	2.929	416.741	245.621	171.120
Doktora mezunu	1.829	1.136	693	122.619	75.746	46.873
Bilinmeyen	27.793	16.107	11.686	1.716.318	883.798	832.520
Toplam	1.286.151	660.709	625.442	56.521.805	28.171.616	28.350.189
Yüksek okul veya fakülte mezunu oranı	9,67%	10,74%	8,54%	10,46%	12,07%	8,86%
Lise veya dengi mezunu oranı	23,38%	26,46%	20,14%	21,40%	24,68%	18,15%

Kaynak: Eğitim, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi okuryazarlık oranı açısından Türkiye geneline kıyasla daha gelişmiş bir bölgedir. 15 yaş ve üzeri nüfusunun %97'sinin okuma yazma bildiği TR21 Trakya Bölgesi'nde, okuma yazma bilmeyen 15 yaş ve üzeri bayanların oranı %2,32'dir. Türkiye genelinde ise bu oran %4,08'dir. Yüksek okul ve fakülte mezunu oranı, Türkiye geneline kıyasla bir miktar düşük olan TR21 Trakya Bölgesi'nde, lise veya dengi okul mezunu oranı bayanlarda %20,14 ve erkeklerde yaklaşık %26,46 ile Türkiye geneline göre yüksektir.

Tablo 48: TR21 Trakya Bölgesi'nde Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü, 2011

İl	Hane Sayısı	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	Hane Halkı Büyüklüğü				
			1	2	3	4	5+
Edirne	124.118	3,1	18.157	32.224	31.414	24.626	17.696
Kırklareli	105.940	3,1	15.227	25.957	27.579	23.044	14.132
Tekirdağ	239.727	3,4	29.175	49.699	60.025	56.909	43.918
TR21	469.785	3,2	62.559	107.880	119.018	104.579	75.746
Türkiye	19.481.678	3,8	2.291.275	3.581.801	3.848.178	4.369.591	5.390.833

Kaynak: Nüfus ve Konut Araştırması, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2011 yılı TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde ortalama hane halkı büyüklüğü 3,2 ile Türkiye geneli ortalaması olan 3,8'den düşüktür. Edirne ve Kırklareli illerinde ortalama hane halkı büyüklüğü 3,1 iken Tekirdağ ilinde ortalama hane halkı büyüklüğü 3,4'tür.

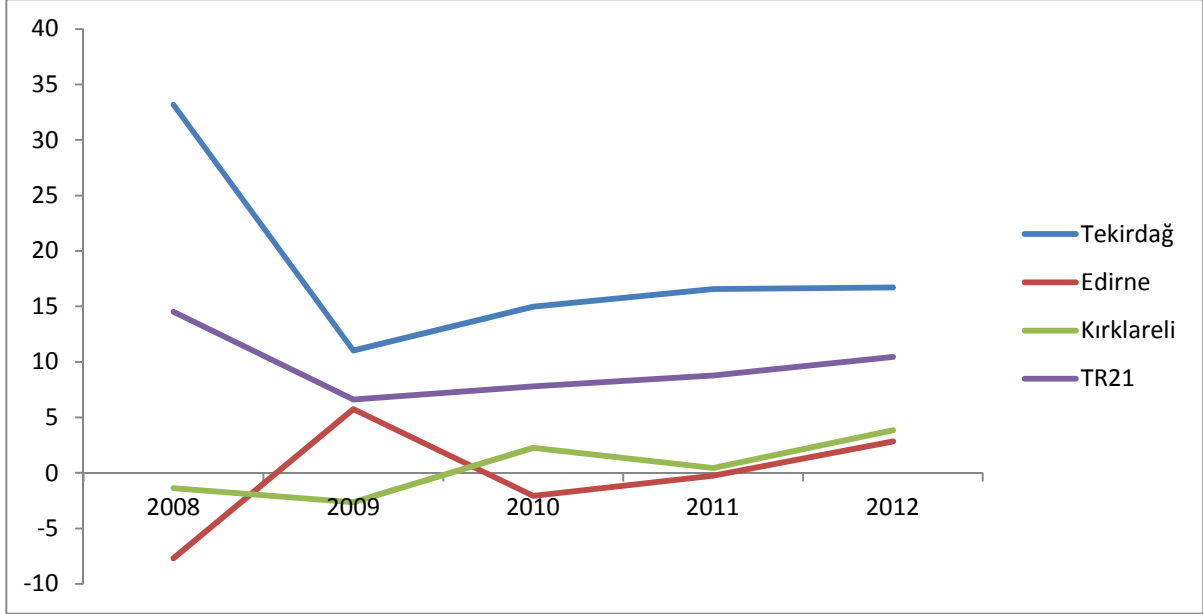
2.1.7. Göç

Tablo 49: TR21 Trakya Bölgesi Temel Göç Verileri, 2012

YIL	BÖLGE ADI	ADNKS Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (Binde)
2008	Tekirdağ	770.772	47.534	22.373	25.161	33,19
2009	Tekirdağ	783.310	37.655	29.066	8.589	11,03
2010	Tekirdağ	798.109	41.307	29.433	11.874	14,99
2011	Tekirdağ	829.873	42.265	28.620	13.645	16,58
2012	Tekirdağ	852.321	42.155	28.042	14.113	16,7
2008	Edirne	394.644	11.202	14.249	-3.047	-7,69
2009	Edirne	395.463	15.183	12.910	2.273	5,76
2010	Edirne	390.428	14.019	14.830	-811	-2,08
2011	Edirne	399.316	14.494	14.588	-94	-0,24
2012	Edirne	399.708	14.813	13.675	1.138	2,85
2008	Kırklareli	336.942	10.565	11.027	-462	-1,37
2009	Kırklareli	333.179	10.359	11.242	-883	-2,65
2010	Kırklareli	332.791	12.844	12.088	756	2,27
2011	Kırklareli	340.199	11.979	11.829	150	0,44
2012	Kırklareli	341.218	12.548	11.232	1.316	3,86
2008	TR21	1.502.358	69.301	47.649	21.652	14,52
2009	TR21	1.511.952	63.197	53.218	9.979	6,62
2010	TR21	1.521.328	68.170	56.351	11.819	7,8
2011	TR21	1.569.388	68.738	55.037	13.701	8,77
2012	TR21	1.593.247	69.516	52.949	16.567	10,45
2008	Türkiye	71.517.100	2.273.492	2.273.492	0	0
2009	Türkiye	72.561.312	2.236.981	2.236.981	0	0
2010	Türkiye	73.722.988	2.360.079	2.360.079	0	0
2011	Türkiye	74.724.269	2.420.181	2.420.181	0	0
2012	Türkiye	75.627.384	2.317.814	2.317.814	0	0

Kaynak: Nüfus ve Göç, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Tablo 48’de Türkiye geneli ve TR21 Trakya Bölgesi için temel göç verileri yer almaktadır. Bölge son yılların en çok net göç alan yerleri arasında bulunmaktadır. Özellikle Tekirdağ’da bulunan Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinin artan sanayi varlığı ile birlikte diğer bölgelerden gelen birçok insanın ilgisini çektiği bilinmektedir. Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde 2008-2012 yılları arasında alınan göç verilen göçten yüksek seyretmiş ve dolayısıyla net göç rakamları pozitif çıkmıştır.

Şekil 25: Net Göç Hızı

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Gelişen sanayinin neden olduğu göçler sonucunda 1995-2000 döneminde Tekirdağ %96,8 ile en yüksek net göç hızına sahip il olmuştur. Yalnızca bu dönemde Tekirdağ ilindeki net göç 51.335 kişidir. Tablodaki verilerin ait olduğu 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarının tümünde Tekirdağ tekrar bölgenin en yüksek net göç hızına sahiptir. Kırklareli ilinde ise 2008 ve 2009 yıllarında alınan göç verilen göçe göre daha düşük kalmakla birlikte 2010, 2011 ve 2012 yıllarında aldığı göç miktarı verdiği göç miktarından bir miktar yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Edirne ilinde ise 2008-2012 yılları arasında, 2009 ve 2012 yılları hariç aldığı göç miktarı verdiği göç miktarının altında kalmıştır.

Tablo 50: Göç Alan ve Göç Veren İllerin Göç Etme Nedenine Göre Yüzde Dağılımı (1995-2000), 2008

Göç Etme Nedenleri	Göç Alan İller			Göç Veren İller		
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
İş Arama/Bulma	27,37	11,97	17,58	16,43	22,31	16,11
Tayin/Atama	8,39	16,7	16,45	14,97	17,4	17,06
Hane halkı Fertlerinden Birine Bağlı Göç	31,43	20,9	26,51	25,81	25,99	26,72
Eğitim	3,78	14,73	4,76	13,76	11,48	12,54
Evlilik	6,83	5,37	7,82	7,83	7,08	8,81
Deprem	2,17	2,5	4,48	0,9	0,09	0,21
Güvenlik	0,29	0,31	0,27	0,53	0,36	0,4
Diğer	18,58	25,42	21,15	18,9	14,39	17,11
Bilinmeyen	1,17	2,11	0,98	0,86	0,91	1,04

Kaynak: Türkiye'de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri, DPT.

Tablo 49’da illerin aldıkları ve verdikleri göçlerin nedenlerini ortaya koyan ‘Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri’ isimli 2008 yılı DPT çalışmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Göç etme nedenlerine bakıldığı zaman (hem alınan göç hem de verilen göç bakımından) tüm illerde göçe en çok iten sebebin ‘hane halkı fertlerinden birine bağımlılık’ seçeneği olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 51: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfusa Kayıtlı Olduğu İilde İkamet Etme Oranı (%)

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
2012	45,36%	74,68%	71,42%
2011	46,73%	75,42%	72,22%
2010	46,71%	75,81%	72,70%
2009	49,41%	76,93%	74,63%
2008	50,08%	77,07%	74,09%

Kaynak: TÜİK, 2008-2012 ADNKS verilerinden türetilmiştir.

TÜİK 2012 verilerine göre nüfusa kayıtlı olduğu ilde ikamet etme oranı Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla %45,36, %74,68 ve %71,42 dolaylarındadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde nüfusa kayıtlı olduğu ilde oturma oranı 2008-2012 yılları arasında azalmıştır. Edirne ve Kırklareli illerinde nüfusa kayıtlı olduğu ilde ikamet etme oranı Tekirdağ iline kıyasla oldukça fazladır. Bunun sebebi ise Tekirdağ ilinin son yıllarda aldığı göç miktarı olarak ifade edilebilir.

2.1.7.1. Göç Analizi

Trakya Kalkınma Ajansı TR21 Trakya Bölgesi’nin göç dinamiklerini ve mikro düzeyde göçün etkilerini ortaya koyabilmek adına bir Göç Analizi çalışması yaptırmıştır. Bu çalışma iki aşamadan oluşmuştur: 1) odak grup çalışmaları ve 2) anket uygulaması. En fazla göç alan merkezler arasında yer alan Çorlu, Çerkezköy ve Lüleburgaz yerleşim merkezlerinde beş adet odak grup toplantısı ortalama 7 ile 10 kişi arasında göç etme zamanlarına göre rassal olarak seçilmiş bireylerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Odak gruplardan elde edilen bilgiler ile bir kalitatif rapor hazırlanmış ve yine bu bilgiler kullanılarak Göç Anket Uygulaması soruları oluşturulmuştur. Bu anket 1.309 hane temsilcisine uygulanmış ve toplamda 3.271 kişi ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

Bu çalışmada TR21 Trakya Bölgesi’nde Trakyalı tanımının yapılması ve bunun üzerinden giderek göçle gelenlerin tanımlanması yapılmaya çalışılmıştır. Sonuçta Bölgedeki insanların farklı dönemlerde büyük gruplar halinde Bölgeye göçle geldikleri ve gruplar arasında görünmeyen sosyal bir kademelenmenin olduğu görülmüştür. Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde bölgeye Bulgaristan ve Yunanistan gelenler ile 1980’li yıllarda Bölgeye yine aynı ülkeden gelenler arasında bile sosyal bir uzaklığın olduğu tespit edilmiştir. Bölgeye sanayi kuruluşlarının akın etmeye başladığı 1980’li yıllarda Türkiye içinden gelen göçün Bulgaristan ve Yunanistan’dan gelenler tarafından daha farklı algılandığı belirlenmiştir. Göç ile ilgili birçok önyargının bulunduğu ve farklı kültürel altyapılara sahip insanların nüfus yoğun yerleşim yerlerinde ekonomik koşulların birlikte yaşamaya zorlaması ve bu yerleşim yerlerinin nüfus yoğunluğunun gerekli fiziki ve sosyal altyapı hazır değil iken Bölgede

oluşması, farklı kültürel gruplar arasında bir sosyal adaptasyon ve şehir kültürü geliştirememesi sorunlarının baş göstermesine neden olmuştur.

Sanayinin yoğunlaştığı alanlara yakın olan yerleşim yerlerinde nüfus yoğunluğu ekonomik canlılığın yaşandığı ve sanayi üretimin büyüdüğü dönemlerde bölge önemli göç almaktadır. Bu bölgedeki şehir nüfus projeksiyonlarının bu nüfus yoğunluğunu öngörmemesi nedeni ile mekansal düzenlemeler ve sunulan kamu hizmetleri konusunda yetersizlikler görülmektedir. Bu yerleşim yerlerinde toplumsal adaptasyonun sağlanması, uygun fiziki ve sosyal altyapıların kurulması, göçle gelenlerin şehir kültürüne adapte edilmeleri ve topyekûn bir şehir kültürünün ve sakinleri için şehir konforunun yaratılması büyük önem arz etmektedir.

2.1.8. TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Projeksiyonları

Projeksiyon, geçmiş verilerden faydalanarak geleceğe yönelik öngörülerde bulunabilmek amacıyla gerçekleştirilen tahmin sürecidir. Nüfus projeksiyonları ise, nüfusu etkileyen doğurganlık, ölüm oranı ve göç olaylarının dikkate alınmasıyla bazı varsayımlara dayanarak oluşturulan geleceğe dönük nüfus tahminleri olarak tanımlanabilmektedir. Kalkınma planlarının hazırlanmasında istatistikî yöntemler kullanılarak yapılan nüfus projeksiyonlarından birçok alanda faydalanılmaktadır. Özellikle Mekânsal planlama, büyüme ve sosyal vakalara hazırlıklı olabilmek için projeksiyonlara ihtiyaç duyulmaktadır.

2009 yılında Mehmet Doğu Karakaya tarafından ‘Kuşak Bileşenler Yöntemi’ kullanılarak bir nüfus projeksiyonu çalışması yapılmıştır. Tablo 51’de bu çalışma kapsamında TR21 Trakya Bölgesi için gerçekleştirilmiş olan nüfus tahminlerine yer verilmiştir.

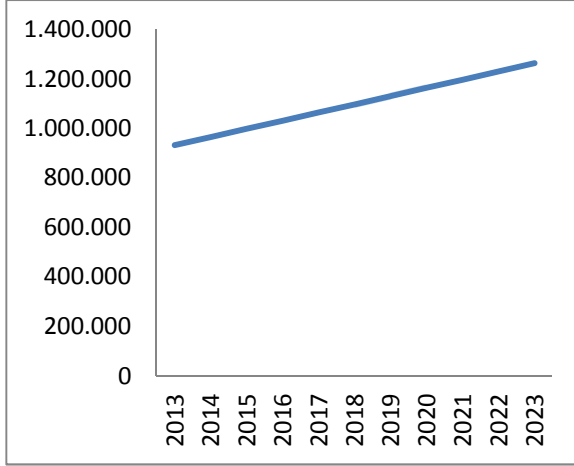
Tablo 52: TR21 Trakya Bölgesi Nüfus Projeksiyonu, 2009

	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	TR21
2008	394.644	336.942	770.772	1.502.358
2009	394.134	337.286	802.729	1.534.149
2010	393.537	337.576	834.868	1.565.981
2011	392.860	337.818	867.176	1.597.854
2012	392.079	338.017	899.642	1.629.738
2013	391.225	338.173	932.255	1.661.653
2014	390.301	338.291	965.080	1.693.672
2015	389.302	338.370	998.019	1.725.691
2016	388.229	338.407	1.031.048	1.757.684
2017	387.079	338.401	1.064.144	1.789.624
2018	385.585	338.349	1.097.284	1.474.218
2019	384.538	338.244	1.130.446	1.853.228
2020	383.117	338.083	1.163.700	1.884.900
2021	381.605	337.859	1.196.933	1.916.397
2022	379.992	337.564	1.230.117	1.947.673
2023	378.273	337.190	1.263.229	1.978.692

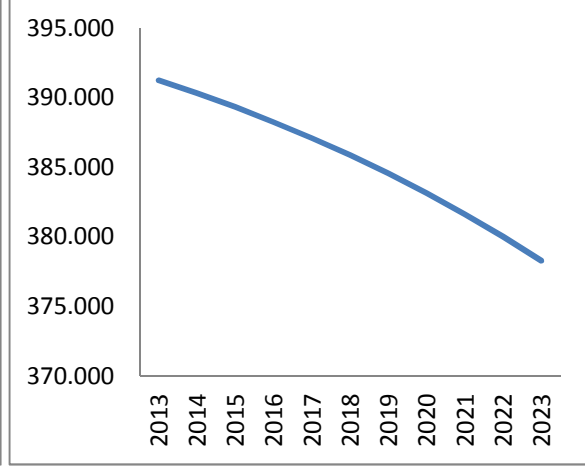
Kaynak: Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

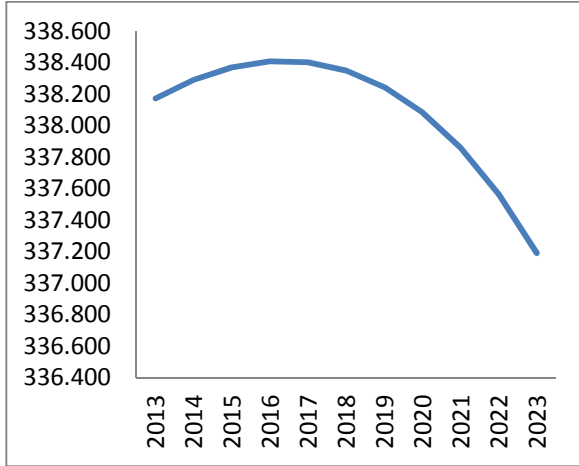
Çalışmaya göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 2023 yılında olması beklenen nüfus miktarı sırasıyla 1.263.229, 278.273 ve 337.190'dır. TR21 Trakya Bölgesi toplam nüfusunun ise 2023 yılında 1.978.692 olması beklenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus yapılan tahminlerin demografik yapıda ani değişikliklere neden olabilecek deprem, sel, savaş, bulaşıcı hastalık gibi olağandışı faktörleri göz ardı ediyor olmasıdır. Bununla birlikte Bölgeyi etkileyebilecek İstanbul desantralizasyon projesi gibi dışsal faktörler de nüfus projeksiyonunu etkileyebilecek unsurlar arasında yer almaktadır.

a. Tekirdağ ili nüfus değişimi

b. Edirne ili nüfus değişimi

c. Kırklareli ili nüfus değişimi

Şekil 26: TR21 Trakya Bölgesi 2023 Projeksiyonuna Göre Nüfus Değişimi

Kaynak: Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.

M. Doğu Karakaya tarafından yapılan nüfus projeksiyonuna göre Tekirdağ ili nüfusunun 2023 yılına kadar sürekli artması beklenirken; Edirne ili nüfusunun 2023 yılına kadar sürekli azalması öngörülmektedir. Kırklareli ili nüfusunun ise 2017 yılına kadar artması 2017 yılından 2023 yılına kadar ise azalması beklenmektedir.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Projeksiyon sonuçları dikkate alınarak il bazında nüfusun yoğunlaştığı yaş gruplarını incelediğimizde Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin nüfus yoğunluğunun orta yaş grubunda olduğu görülmektedir. Yaş gruplarını yıl bazında incelediğimizde ise yıllar arasında meydana gelen değişimin en fazla olduğu il olarak Tekirdağ karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 53: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları – Tekirdağ

Yıl	Yaş Grupları Oranları						Cinsiyet Oranı	Bağımlılık Oranı	Ortanca Yaş
	0-4	5-14	15-49	15-64	65+	15-49 (Kadın)			
2008	7,07	14,70	57,96	71,27	6,96	56,50	107,27	0,40	31
2009	7,00	14,54	57,86	71,56	6,90	56,50	107,25	0,40	31
2010	6,93	14,35	57,77	71,85	6,86	56,49	107,24	0,39	31
2011	6,87	14,16	57,68	72,11	6,86	56,48	107,22	0,39	32
2012	6,81	13,97	57,56	72,32	6,90	56,44	107,21	0,38	32
2013	6,75	13,80	57,42	72,47	6,97	56,36	107,20	0,38	32
2014	6,67	13,69	57,26	72,56	7,08	56,25	107,19	0,38	32
2015	6,59	13,59	57,08	72,61	7,22	56,13	107,17	0,38	33
2016	6,50	13,49	56,90	72,63	7,39	55,99	107,16	0,38	33
2017	6,40	13,38	56,72	72,63	7,59	55,85	107,15	0,38	33
2018	6,31	13,25	56,55	72,63	7,81	55,72	107,13	0,38	34
2019	6,20	13,14	56,36	72,60	8,06	55,57	107,12	0,38	34
2020	6,10	13,02	56,15	72,55	8,33	55,40	107,11	0,38	34
2021	6,00	12,91	55,93	72,48	8,61	55,21	107,10	0,38	35
2022	5,90	12,80	55,71	72,40	8,90	55,02	107,08	0,38	35
2023	5,80	12,68	55,48	72,32	9,20	54,83	107,07	0,38	35

Kaynak: Karakaya, M.D. 2009, Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.

Tablo 54: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları - Edirne

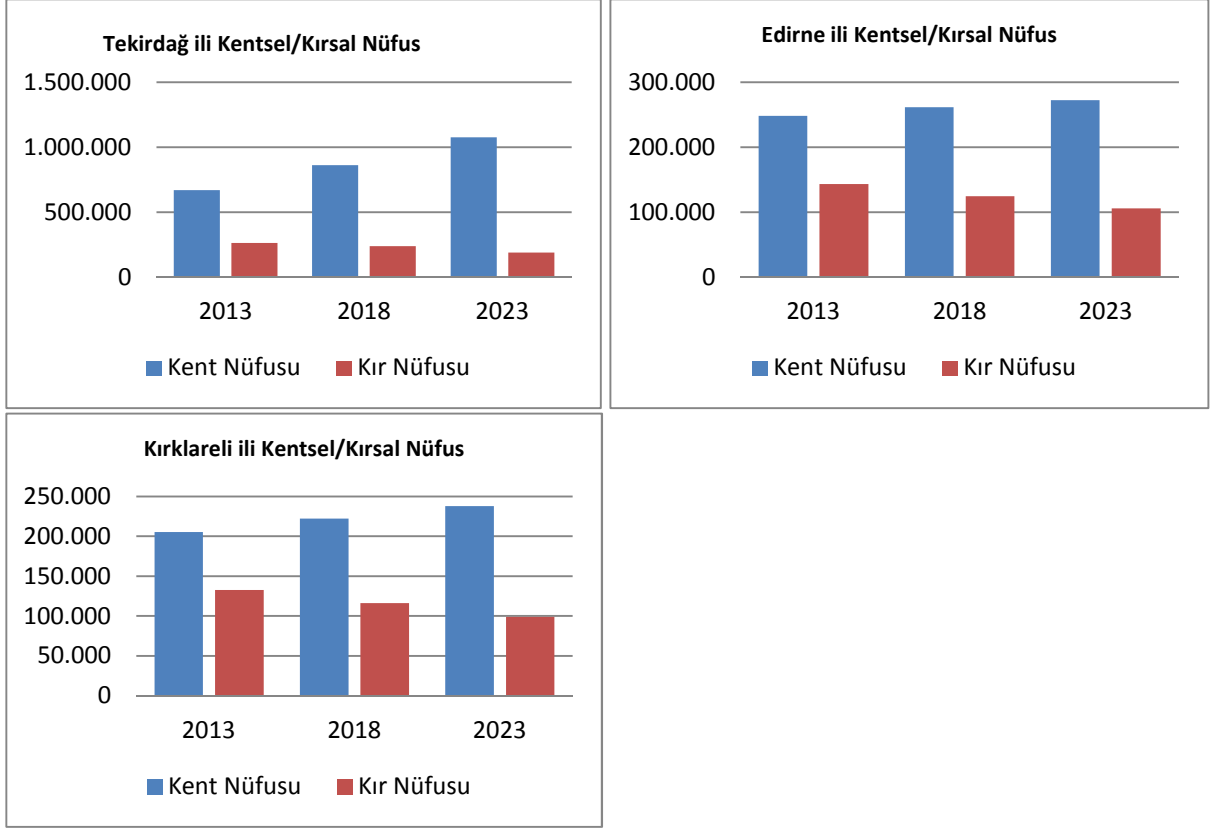
Yıl	Yaş Grupları Oranları						Cinsiyet Oranı	Bağımlılık Oranı	Ortanca Yaş
	0-4	5-14	15-49	15-64	65+	15-49 (Kadın)			
2008	5,17	12,22	54,43	71,91	10,70	52,60	105,62	0,39	36
2009	5,14	11,90	53,98	72,18	10,78	52,08	106,28	0,39	36
2010	5,10	11,58	53,55	72,44	10,88	51,55	106,94	0,38	36
2011	5,04	11,26	53,13	72,67	11,03	50,99	107,61	0,38	37
2012	4,96	10,99	52,69	72,84	11,22	50,41	108,28	0,37	37
2013	4,86	10,77	52,23	72,90	11,47	49,80	108,96	0,37	38
2014	4,77	10,58	51,74	72,87	11,78	49,16	109,65	0,37	38
2015	4,69	10,43	51,22	72,74	12,14	48,50	110,33	0,37	39
2016	4,60	10,31	50,71	72,53	12,57	47,83	111,03	0,38	39
2017	4,52	10,18	50,21	72,25	13,05	47,16	111,72	0,38	40
2018	4,43	10,04	49,74	71,93	13,60	46,50	112,42	0,39	40
2019	4,34	9,95	49,26	71,51	14,20	45,85	113,12	0,40	40
2020	4,25	9,83	48,82	71,06	14,86	45,24	113,83	0,41	41
2021	4,15	9,70	48,42	70,59	15,56	44,67	114,54	0,42	41
2022	4,05	9,55	48,02	70,11	16,29	44,10	115,26	0,43	42
2023	3,96	9,38	47,63	69,63	17,04	43,55	115,98	0,44	43

Kaynak: Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.

Tablo 55: İllere Göre Nüfusun Yoğunlaştığı Yaş Grupları - Kırklareli

Yıl	Yaş Grupları Oranları						Cinsiyet Oranı	Bağımlılık Oranı	Ortanca Yaş
	0-4	5-14	15-49	15-64	65+	15-49 (Kadın)			
2008	5,18	12,79	54,85	71,34	10,68	52,62	106,89	0,40	35
2009	5,23	12,37	54,49	71,65	10,74	52,36	106,70	0,40	35
2010	5,28	11,96	54,14	71,94	10,82	52,07	106,52	0,39	35
2011	5,31	11,57	53,79	72,19	10,93	51,77	106,33	0,39	36
2012	5,34	11,21	53,41	72,38	11,08	51,44	106,15	0,38	36
2013	5,35	10,91	53,00	72,47	11,27	51,09	105,96	0,38	37
2014	5,29	10,72	52,53	72,47	11,52	50,72	105,78	0,38	37
2015	5,22	10,58	52,04	72,38	11,82	50,32	105,59	0,38	38
2016	5,16	10,46	51,52	72,20	12,17	49,90	105,40	0,38	38
2017	5,10	10,37	50,99	71,94	12,59	49,46	105,21	0,39	39
2018	5,03	10,28	50,45	71,61	13,07	48,99	105,01	0,40	39
2019	4,97	10,29	49,84	71,11	13,63	48,44	104,81	0,41	40
2020	4,90	10,28	49,24	70,57	14,24	47,91	104,60	0,42	40
2021	4,83	10,27	48,65	70,00	14,90	47,38	104,39	0,43	40
2022	4,76	10,24	48,08	69,42	15,58	46,87	104,38	0,44	41
2023	4,69	10,20	47,51	68,85	16,26	46,36	103,96	0,45	41

Kaynak: Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.

Şekil 27: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İleri Kentsel/Kırsal Nüfus Oranları Projeksiyonu
Kaynak: Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s. 334, 368, 406.

İl bazında geleceğe yönelik kentsel ve kırsal nüfus oranları incelendiğinde Tekirdağ'ın kentsel nüfus oranının Edirne ve Kırklareli illerine göre daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Her üç ilde de beş yıllık zaman aralıklarında kırsal nüfusta doğrusal bir azalış meydana gelirken, bunun paralelinde kentsel nüfus oranında artış meydana gelmektedir.

Tablo 56: TÜİK Nüfus Projeksiyonu, TR21 Trakya Bölgesi Yıllara Göre Nüfus

	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	TR21	Türkiye
2013	401.625	342.659	872.817	1.617.101	76.481.847
2014	403.467	343.969	893.275	1.640.711	77.323.892
2015	405.168	345.141	913.614	1.663.923	78.151.750
2016	406.791	346.204	933.870	1.686.865	78.965.645
2017	408.334	347.164	954.049	1.709.547	79.766.012
2018	409.787	348.022	974.132	1.731.941	80.551.266
2019	411.177	348.771	994.121	1.754.069	81.321.569
2020	412.491	349.434	1.014.027	1.775.952	82.076.788
2021	413.710	349.973	1.033.863	1.797.546	82.816.250
2022	414.844	350.413	1.053.632	1.818.889	83.540.076
2023	415.873	350.757	1.073.331	1.839.961	84.247.088

Kaynak: Nüfus Projeksiyonları, TÜİK.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

TÜİK 2013 yılı ve sonrası nüfus projeksiyonları kuşak bileşenler yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Kuşak bileşenler yöntemi, doğurganlık, ölüm ve göç bileşenlerine göre, aynı yaş grubundaki kuşakların yaşam boyu izlenmesi esasına dayanır. Kuşaklar bir yıllık doğum kuşaklarıdır (yaş kuşakları). Bileşenler ise doğumlar, ölümler ve göçlerdir.

TÜİK 2013-2075 Nüfus Projeksiyonuna göre Türkiye nüfusunun 2023 yılında 84.247.088 kişi olması beklenmektedir. TR21 Trakya Bölgesi 2023 yılı nüfusu ise 1.839.961 olarak tahmin edilmektedir. TÜİK nüfus projeksiyonuna göre 2023 yılında Tekirdağ'ın nüfusu 1.073.331, Kırklareli'nin nüfusu 350.757, Edirne'nin nüfusu ise 415.873 olacaktır.

2.2. Eğitim

Türkiye genelinde 2001 yılında okul sayısı 50.899 iken, 2011-12 öğretim yılına gelindiğinde bu rakam 70.405'e çıkmıştır. (Okulöncesi+İlköğretim+Ortaöğretim) TR21 Trakya Bölgesi'nde ise aynı dönem içerisinde okul sayısı 1.059'dan 1.249'a yükselmiştir. (Okulöncesi+İlköğretim+Ortaöğretim) Yine, Türkiye genelinde öğretmen sayısı 521.153'ten 807.549'a çıkarken, öğrenci sayısı 13.310.876'dan 16.905.143'e çıkmıştır. (Okulöncesi+İlköğretim+Ortaöğretim)

2.2.1. Okullaşma

Tablo 56'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın, 2011-2012 ve 2012-2013 eğitim-öğretim yıllarına ait okullaşma oranı istatistiklerine yer verilmiştir. Tabloda yer alan bilgilere göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde okullaşma oranları genellikle Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

Tablo 57: TR21 Trakya Bölgesi Net Okullaşma Oranları

Eğitim Düzeyi	Cinsiyet	2011-2012				2012-2013			
		Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	Türkiye	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	Türkiye
Okul öncesi (4-5 yaş)	Toplam	48,65	53,23	52,41	44,04	44,67	56,5	58,93	44,04
	Erkek	48,52	52	52,72	44,56	45,41	55,1	59,59	44,86
	Kadın	48,79	54,47	52,09	43,5	43,88	57,99	58,22	43,18
İlköğretim	Toplam	98,64	100	99,05	98,67	98,94	99,74	99,26	98,8
	Erkek	98,67	100	99,06	98,77	99,16	99,88	99,08	98,88
	Kadın	98,62	99,67	99,03	98,56	98,71	99,6	99,44	98,71
Ortaöğretim	Toplam	78,57	82,96	83,77	67,37	78,76	83,5	85,32	70,06
	Erkek	79,6	84,11	85,05	68,53	79,05	83,34	86,87	70,77
	Kadın	77,45	81,71	82,39	66,14	78,45	83,67	83,64	69,31
Genel Ortaöğretim	Toplam	35,97	39,51	36,8	35,14	34,86	40,53	36,5	34,47
	Erkek	30,6	35,02	31,15	33,8	29,46	35,65	31,36	32,78
	Kadın	41,82	44,36	42,83	36,54	40,69	45,73	42,06	36,26
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	Toplam	42,6	43,45	46,97	32,24	43,9	42,98	48,82	35,59
	Erkek	49	49,09	53,9	34,73	49,58	47,69	55,51	37,99
	Kadın	35,6	37,35	39,56	29,6	37,76	37,95	41,6	33,05

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB).

Hem Türkiye genelinde hem de Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde okullaşma oranının en yüksek olduğu eğitim düzeyi, ilköğretimdir. Okullaşma oranlarının cinsiyete göre dağılımı incelenirse hem Türkiye genelinde hem de bölge genelinde genel ortaöğretim eğitim düzeyi hariç diğer tüm eğitim düzeylerindeki okullaşma oranlarında erkek oranı daha yüksektir. Türkiye genelinde en düşük okullaşma oranlarına sahip olan mesleki ve teknik ortaöğretim eğitim düzeyi Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde Türkiye geneline göre daha yüksek bir okullaşma oranına sahiptir. Tabloda belirtilen bilgilere göre dikkati çeken bir diğer nokta da Türkiye ve Bölge genelinde okullaşma oranları içinde kadın payının yıllara göre artan bir seyir izlemiş olmasıdır.

2.2.2. TR21 Trakya Bölgesi İlçelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Sınıflandırılması

İlçelerin eğitim durumlarına göre sınıflandırılması yapılırken TÜİK 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılı verileri kullanılmıştır. Bu çalışmada A ve B olmak üzere iki tür sınıflandırma yapılmıştır. A sınıflaması genel bir sınıflama olup okuma yazma bilmeyenlerden başlayıp doktora mezunlarına kadar uzanmaktadır. B sınıflaması ise A sınıflamasına göre daha dar bir sınıflandırma olup ortaokul veya dengi mezunlarından doktora mezunlarına kadar uzanmaktadır. Bu sınıflamalar ilçelerin nüfusları ile ağırlıklandırılarak oluşturulmuştur.

Tablo 58: Eğitim Gruplarına Verilen Temsili Değerler – A Sınıflaması

Sınıflama	A
Okuma yazma bilmeyen	1
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	2
İlkokul mezunu	3
İlköğretim mezunu	4
Ortaokul veya dengi okul mezunu	5
Lise veya dengi okul mezunu	6
Yüksekokul veya fakülte mezunu	7
Yüksek lisans mezunu	8
Doktora mezunu	9

Yukarıdaki tabloda A sınıflamasının nasıl yapıldığına dair bilgiler yer almaktadır. Buna göre sınıflama içerisinde yer alan gruplara 1'den 9'a kadar rakamlar verilerek bahsi geçen ilçelerin nüfuslarının bu gruplardan hangisinde yoğunlukla buldukları hesaplanmıştır.

Tablo 59: A Sınıflamasına Göre İlçelerin Temsili Eğitim Değerleri Ortalamaları

Yerleşim Yeri	Toplam	Erkek	Kadın
Edirne Merkez	4,83	5	4,66
Kırklareli Merkez	4,7	4,87	4,51
Lüleburgaz	4,65	4,88	4,41
Tekirdağ Merkez	4,59	4,8	4,39
Çorlu	4,56	4,75	4,35
Süloğlu	4,55	4,68	4,25
Babaeski	4,55	4,78	4,31
Pınarhisar	4,52	4,75	4,24
Saray	4,52	4,78	4,24
Havsa	4,45	4,68	4,23
Lalapaşa	4,42	4,68	4,06
Çerkezköy	4,41	4,66	4,14
Vize	4,32	4,56	4,07
Keşan	4,31	4,54	4,07
Malkara	4,31	4,57	4,01
Kofçaz	4,28	4,52	3,79
Murath	4,25	4,48	4,01
İpsala	4,19	4,44	3,88
Marmara Ereğlisi	4,13	4,32	3,92
Pehlivanköy	4,08	4,47	3,68
Hayrabolu	4,05	4,34	3,72
Enez	4,05	4,32	3,75
Uzunköprü	4,02	4,24	3,79
Demirköy	4	4,31	3,61
Şarköy	4	4,19	3,81
Meriç	3,85	4,25	3,38

Kaynak: TÜİK 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Verileri Kullanılarak Hesaplanmıştır.

A sınıflaması kullanılarak yapılan hesaplamalara göre Edirne Merkez ilçesi 4,83'lük bir değer ile eğitim seviyesi en yüksek ilçe olarak ortaya çıkmaktadır.4,83 rakamı A sınıflamasına göre ilköğretim mezunu ile ortaöğretim mezunu grupları arasında kalmaktadır. Edirne- Merkez ilçesini sırasıyla Kırklareli-Merkez, Lüleburgaz ve Tekirdağ-Merkez ilçeleri takip etmektedir. Eğitim seviyesi en düşük olan ilçe ise 3,85'lik bir değer ile Meriç ilçesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 60: Eğitim Alma Durumlarına Verilen Temsili Değerler – B Sınıflaması

Sınıflama	B
Ortaokul veya dengi okul mezunu	1
Lise veya dengi okul mezunu	2
Yüksekokul veya fakülte mezunu	3
Yüksek lisans mezunu	4
Doktora mezunu	5

Tablo 61: B Sınıflamasına Göre İlçelerin Temsili Eğitim Değerleri Ortalaması

Yerleşim Yeri	Toplam	Erkek	Kadın
Edirne Merkez	2,27	2,27	2,27
Tekirdağ Merkez	2,26	2,26	2,25
Kırklareli Merkez	2,23	2,25	2,21
Süloğlu	2,22	2,23	2,2
Keşan	2,2	2,19	2,21
Lüleburgaz	2,17	2,18	2,15
Malkara	2,16	2,16	2,17
Uzunköprü	2,16	2,16	2,16
Çorlu	2,15	2,16	2,15
Vize	2,15	2,14	2,16
Babaeski	2,15	2,16	2,14
Meriç	2,15	2,15	2,14
Demirköy	2,13	2,11	2,18
Hayrabolu	2,12	2,11	2,13
Çerkezköy	2,11	2,11	2,12
Şarköy	2,11	2,1	2,12
Pınarhisar	2,1	2,1	2,09
Enez	2,09	2,05	2,16
Saray	2,09	2,09	2,09
İpsala	2,07	2,05	2,09
Kofçaz	2,07	2,07	2,07
Marmara Ereğlisi	2,06	2,06	2,07
Lalapaşa	2,06	2,03	2,12
Havsa	2,05	2,04	2,06
Muratlı	2,03	2,03	2,03
Pehlivanköy	1,99	1,99	2,01

Kaynak: TÜİK 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Verilerinden Türetilmiştir.

B sınıflamasında ise bir miktar farklılıklar olmakla birlikte yine benzer bir tablo karşımıza çıkmıştır. Daha öncede de değinildiği gibi B sınıflaması daha yüksek bir eğitim grubunu temsil etmektedir. Bu sebeple değerler A sınıflamasına göre daha düşük olarak

gerçekleşmiştir. B sınıflamasına göre eğitim seviyesi en yüksek ilçeler Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinin merkez ilçeleri olmakla birlikte eğitim seviyesi en düşük ilçe Pehlivanköy olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.3. Örgün Eğitim

2.2.3.1. Okul Öncesi Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı 2012-2013 istatistiklerine göre okul öncesi eğitimde TR21 Trakya Bölgesi'nde; Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 241, 148 ve 114 adet okul mevcuttur. Okul öncesi eğitimde Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerindeki öğrenci sayıları sırasıyla 10.664, 4.622 ve 4.038'dir. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde okul öncesi eğitimde öğretmen sayıları ise sırasıyla 545, 284 ve 210'dur.

Tablo 62: TR21 Trakya Bölgesinde Okul Öncesi Eğitim (2012-2013)

		Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Okul öncesi	Okul Sayısı	27.197	503	241	148	114
	Öğrenci Sayısı	1.077.933	19.322	10.664	4.622	4.036
	Öğretmen Sayısı	62.933	1.039	545	284	210

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

Not: Toplam öğretmen sayısı kadrolu öğretmen sayısını gösterir.

2.2.3.2. İlköğretim

Tablo 63: 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı İlköğretimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci sayıları

	İlkokul			Ortaokul		
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
Türkiye	29.169	282 043	5593 910	16 987	269 759	5566 986
TR21 Trakya	406	4.834	88.119	317	4.077	89.353
Tekirdağ	168	2 520	52 711	145	2 043	52 642
Edirne	133	1 332	19 168	98	1.129	19 265
Kırklareli	105	982	16.240	74	905	17 446

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012-2013 öğretim yılı verilerine göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 313, 231 ve 179 resmi ve özel ilköğretim okulu mevcuttur. İlköğretim öğrenci sayıları ise Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 105.353, 38.433 ve 33.686'dır. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde öğretmen sayıları ise sırasıyla 4.563, 2.461 ve 1.887'dir.

Tablo 64: İlköğretimde Öğretmen, Derslik, Şube ve Okul Başına Düşen Öğrenci Sayıları, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı

	Okul		Şube		Öğretmen		Derslik
	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul+Ortaokul
Türkiye	192	306	22	27	20	19	30
TR21	217	263	23	25	18	20	23
Tekirdağ	314	334	25	27	21	24	28
Edirne	144	189	20	23	14	16	18
Kırklareli	155	223	19	25	17	18	20

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

Tablo 63'te Türkiye geneli ve TR21 Trakya Bölgesi için okul, şube öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde ilkokulda okul başına düşen öğrenci sayısı 217 ile Türkiye ortalaması olan 192'nin üzerindedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde ortaokulda okul başına düşen öğrenci sayısı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Şube başına düşen öğrenci sayıları incelendiği zaman ilkokulda şube başına düşen öğrenci sayıları TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının üzerindedir; ortaokulda Türkiye ortalamasının altındadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayıları TR21 Trakya Bölgesi'nde ilkokul ve ortaokulda sırasıyla 18 ve 20 iken, Türkiye genelinde 20 ve 19'dur. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayıları ise sırasıyla 23, 16 ve 18'dir. İlköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayıları TR21 Trakya Bölgesi genelinde ve ülke genelinde 20'dir. İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayıları incelendiği zaman TR21 Trakya Bölgesi'nin Türkiye genelinin altında olduğu görülmektedir. Tablodaki bilgilere göre dikkati çeken en önemli husus Tekirdağ ilinde ilköğretimde okul, şube, derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının Edirne ve Kırklareli illerine kıyasla daha yüksek olmasıdır.

Tablo 65: 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı İlçelere Göre Derslik ve Öğretmen Başına Öğrenci Sayıları

Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı			Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı		
1	Çerkezköy	30	1	Çerkezköy	36
2	Saray	24	2	Çorlu	33
3	Vize	22	3	Marmara Ereğlisi	31
4	Çorlu	22	4	Saray	26
5	Lüleburgaz	21	5	Tekirdağ-Merkez	26
6	Marmara Ereğlisi	20	6	Keşan	23
7	Babaeski	19	7	Lüleburgaz	23
8	Meriç	19	8	Muratlı	22
9	Hayrabolu	19	9	Edirne-Merkez	22
10	Muratlı	18	10	Babaeski	22
11	Şarköy	18	11	Demirköy	22
12	Demirköy	18	12	Kofçaz	22
13	Pınarhisar	18	13	Uzunköprü	21
14	İpsala	18	14	Kırklareli-Merkez	21
15	Keşan	18	15	Pehlivanköy	21
16	Uzunköprü	18	16	Şarköy	21
17	Malkara	16	17	Hayrabolu	20
18	Kırklareli-Merkez	16	18	Malkara	19
19	Pehlivanköy	16	19	İpsala	18
20	Tekirdağ-Merkez	15	20	Vize	17
21	Enez	15	21	Havsa	16
22	Süloğlu	15	22	Süloğlu	16
23	Edirne-Merkez	14	23	Enez	15
24	Kofçaz	13	24	Lalapaşa	15
25	Havsa	13	25	Pınarhisar	15
26	Lalapaşa	12	26	Meriç	13

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İl Milli Eğitim Müdürlükleri.

Tablo 64’te TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde derslik ve öğretmen başına öğrenci sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tekirdağ ilinin Çerkezköy ilçesi öğretmen başına öğrenci sayısında 30 ve derslik başına öğrenci sayısında 36 değerleriyle 26 ilçe içerisinde hem derslik hem de öğretmen başına öğrenci sayılarında en yüksek değerlere sahip ilçe olarak öne çıkmaktadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısında Çerkezköy ilçesini sırasıyla Saray, Vize, Çorlu ve Lüleburgaz ilçeleri takip etmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısında ise Çerkezköy ilçesini sırasıyla Çorlu, M. Ereğlisi ve Saray ilçeleri izlemektedir. Burada göçle oluşan nüfus yoğunluğunun eğitim kapasitesi üzerindeki baskısını görmek mümkündür.

Tablo 66: Taşınalı Uygulaması Yapılan İlkokul, Ortaokul, Okul Ve Öğrenci Sayıları(2012-2013 Öğretim Yılı Başı Tarihli)

	Taşınan Merkez okul sayısı	Taşınan Okulsuz yerleşim Birimi sayısı	Taşınan okul sayısı	Taşınan Toplam Öğrenci Sayısı	Taşınan İlkokul Öğrenci Sayısı	Taşınan Ortaokul Öğrenci Sayısı
Tekirdağ	59	24	271	4057	1 696	2361
Edirne	49	9	265	4390	1639	2751
Kırklareli	62	11	283	2941	1095	1846
TR21	170	44	819	11388	2734	6958
Türkiye	7037	18401	27635	810809	274504	536305

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

Çevredeki yerleşim birimlerinden öğrencilerin eğitim öğretim görmek amacıyla taşındıkları okul anlamına gelen taşınan merkez okul sayısı Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri için sırasıyla 59, 49 ve 62'dir. Okulu olmadığı için öğrencileri taşınan yerleşim birimi sayısını ifade eden taşınan okulsuz yerleşim birimi sayısı Tekirdağ için 24 Edirne ve Kırklareli illeri için ise sırasıyla 9 ve 11'dir. Öğrencileri taşınan okul sayısı ise TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam 819'dur.

2.2.3.3.Ortaöğretim

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi illeri olan Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde ortaöğretimde toplam okul sayıları sırasıyla 110, 79 ve 60'tır. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde ortaöğretimde toplam öğrenci sayıları ise sırasıyla 52.449, 20.503 ve 19.096'dır.

Tablo 67: 2012-2013 Öğretim yılı Ortaöğretimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Genel			
	Okul	Öğretmen	Öğrenci
<i>Türkiye</i>	4.214	119.393	2.725.972
<i>TR21 Trakya</i>	87	2.366	46.509
<i>Tekirdağ</i>	37	1.154	26.939
<i>Edirne</i>	28	712	10.627
<i>Kırklareli</i>	22	500	8.943
Mesleki ve Teknik			
	Okul	Öğretmen	Öğrenci
<i>Türkiye</i>	6.204	135.502	2.269.651
<i>TR21 Trakya</i>	162	2.635	45.539
<i>Tekirdağ</i>	73	1.240	25.510
<i>Edirne</i>	51	784	9.876
<i>Kırklareli</i>	38	611	10.153
Toplam			
	Okul	Öğretmen	Öğrenci
<i>Türkiye</i>	10.418	254.895	4.995.623
<i>TR21 Trakya</i>	249	5.001	92.048
<i>Tekirdağ</i>	110	2.394	52.449
<i>Edirne</i>	79	1.496	20.503
<i>Kırklareli</i>	60	1.111	19.096

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

Tablo 68: Ortaöğretimde Okul, Şube, Öğretmen Ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

		TR	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Ortaöğretim topları	Okul	382	308	383	229	276
	Şube	23	22	23	20	22
	Öğretmen	16	15	18	12	15
	Derslik	31	27	29	21	28
Genel	Okul	464	391	497	309	316
	Şube	23	21	22	20	21
	Öğretmen	16	14	16	12	14
	Derslik	28	22	23	19	23
Mesleki ve Teknik	Okul	326	264	326	185	252
	Şube	24	22	24	19	22
	Öğretmen	15	16	19	12	16
	Derslik	34	33	38	24	33

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, MEB.

Tablo 67’de ortaöğretimde okul, şube, öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Tabloda yer alan bilgilere göre genel itibariyle TR21 Trakya Bölgesi’nde okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Türkiye

ortalamasının altındadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde okul başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında zaman yine en yüksek değerin 383 ile Tekirdağ'da olduğu görülmektedir. Esasında ortaöğretimde şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları bakımından da en yüksek değerler Tekirdağ ilindedir. Tekirdağ'ın eğitim göstergelerinde hem ilköğretim hem de ortaöğretim düzeyinde okul, şube, derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının bu kadar yüksek olmasının nedeni göçle açıklanabilir.

2.2.3.4.Özel Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılı verilerine göre Tekirdağ ilinde 38 adet özel okulda toplam 430 öğretmen çalışmaktadır. Edirne ilinde 20 adet özel okulda toplam 296 öğretmen, Kırklareli ilinde ise 9 adet özel okulda toplam 93 öğretmen çalışmaktadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde özel okullarda okuyan öğrenci sayıları sırasıyla; 2.693, 1.714 ve 499'dur.

Tablo 69: Türlerine Göre Özel Okullardaki Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları (2012-2013)

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
Okul Öncesi				
<i>Okul Sayısı</i>	12	7	3	22
<i>Öğrenci Sayısı</i>	315	324	47	686
<i>Öğretmen Sayısı</i>	34	29	8	71
İlkokul				
<i>Okul Sayısı</i>	8	4	3	15
<i>Öğrenci Sayısı</i>	738	536	205	1.479
<i>Öğretmen Sayısı</i>	130	89	34	253
Ortaokul				
<i>Okul Sayısı</i>	8	4	2	14
<i>Öğrenci Sayısı</i>	1.017	577	219	1.813
<i>Öğretmen Sayısı</i>	135	76	32	243
Ortaöğretim				
<i>Okul Sayısı</i>	10	5	1	16
<i>Öğrenci Sayısı</i>	623	277	28	928
<i>Öğretmen Sayısı</i>	131	102	19	252

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, MEB.

2.2.3.5.Yüksek Öğretim

TR21 Trakya Bölgesi'nde devlet üniversitesi olarak Namık Kemal, Trakya ve Kırklareli Üniversiteleri bulunmaktadır. Namık Kemal Üniversitesi'nde 6 fakülte, 1 sağlık yüksekokulu, 1 yabancı dil yüksekokulu, 10 meslek yüksekokulu, 3 enstitü ve 1 adet sürekli eğitim merkezi, 1 adet sağlık uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır. Trakya Üniversitesi'nde 10 fakülte, 4 yüksekokul, 9 meslek yüksekokulu, 1 devlet konservatuvarı ve 3 enstitü bulunmaktadır. Kırklareli Üniversitesi'nde ise 5 fakülte, 1 sağlık yüksekokulu, 7 meslek yüksekokulu ve 2 enstitü mevcuttur. Kırklareli Üniversitesi'ndeki fakülteler; Teknik Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Teknoloji Fakültesidir. Namık Kemal Üniversitesindeki fakülteler; Çorlu Mühendislik

Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Ziraat Fakültesidir. Trakya Üniversitesi'ndeki fakülteler ise, Tıp Fakültesi, Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Eczacılık Fakültesidir. Kırklareli Üniversitesi'ndeki Enstitüler Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. Namık Kemal Üniversitesi'ndeki enstitüler Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. Trakya Üniversitesi'ndeki enstitüler ise Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsüdür.

Tablo 70: TR21 Trakya Bölgesi Akademik Personel Sayıları, 2012

	Namık Kemal Üniversitesi	Trakya Üniversitesi	Kırklareli Üniversitesi
Profesör	58	136	16
Doçent	43	100	3
Yrd. Doçent	209	316	86
Öğretim görevlisi	181	209	159
Okutman	53	100	34
Eğitim-öğretim planlamacısı	-	-	-
Araştırma görevlisi	144	502	143
Uzman	16	37	-
Toplam	1145	1400	441

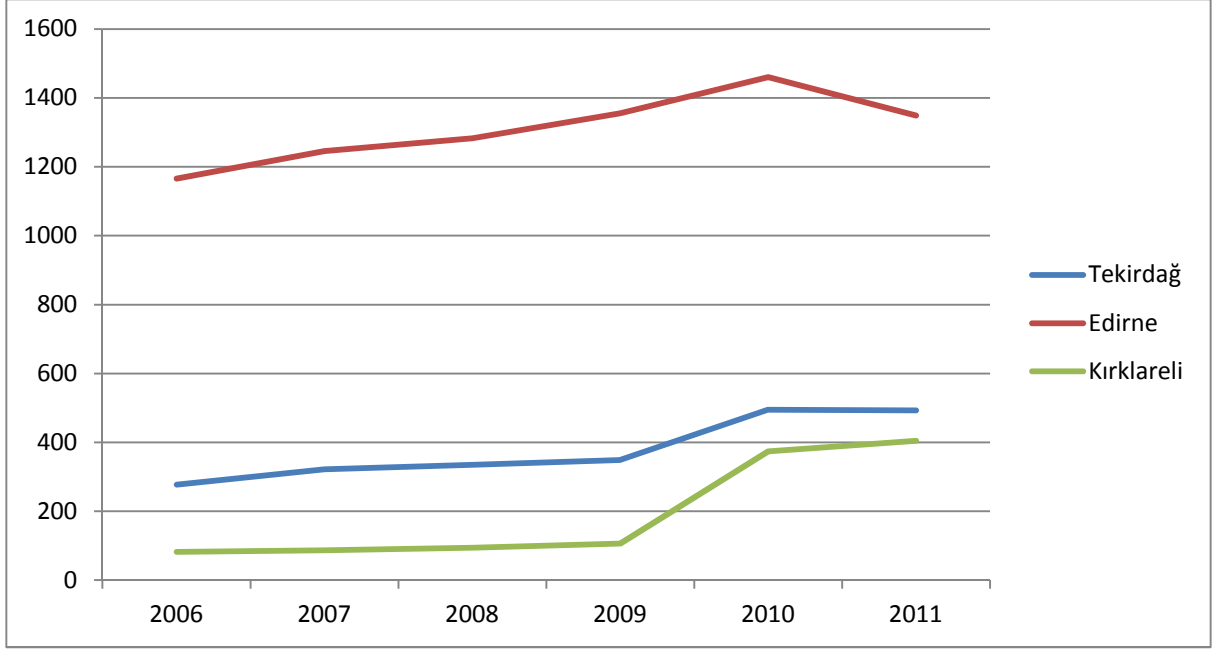
Kaynak: Personel İstatistikleri, Namık Kemal Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesi.

Namık Kemal Üniversitesi'nde 58'si profesör, 43'ü doçent, 209'u yardımcı doçent ve 835'i diğer akademik personel olmak üzere toplam 1.145 akademik personel görev yapmaktadır. Trakya Üniversitesi'nde 136 profesör, 100 doçent, 316 yardımcı doçent ve 848 diğer akademik personel olmak üzere toplam 1.400 akademik personel hizmet vermektedir. Kırklareli Üniversitesi'nde ise, 16 profesör, 3 doçent 86 yardımcı doçent ve 336'sı diğer akademik personel olmak üzere toplam 441 akademik personel hizmet vermektedir.

Tablo 71: Yıllara Göre Öğretim Elemanı Sayıları

Yıl	Bölge Adı	Toplam öğretim elemanı	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Diğer öğretim elemanı
2006	Türkiye	89.329	12.773	6.150	15.844	54.562
2007	Türkiye	98.766	13.494	6.867	18.074	60.331
2008	Türkiye	100.504	13.662	7.360	18.538	60.944
2009	Türkiye	105.427	14.571	7.827	19.783	63.246
2010	Türkiye	111.495	15.529	8.486	21.717	65.763
2011	Türkiye	118.839	16.783	9.257	24.759	68.040
2006	TR21 Trakya	1.525	135	72	322	996
2007	TR21 Trakya	1.655	149	86	362	1.058
2008	TR21 Trakya	1.712	147	86	376	1.103
2009	TR21 Trakya	1.810	149	102	402	1.157
2010	TR21 Trakya	2.329	174	131	547	1.477
2011	TR21 Trakya	2.247	202	154	567	1.324
2006	Tekirdağ	277	36	9	83	149
2007	Tekirdağ	322	42	11	83	186
2008	Tekirdağ	335	42	14	86	193
2009	Tekirdağ	349	42	16	92	199
2010	Tekirdağ	495	51	35	163	246
2011	Tekirdağ	493	49	37	162	245
2006	Edirne	1.166	99	63	231	773
2007	Edirne	1.246	107	75	270	794
2008	Edirne	1.283	104	72	279	828
2009	Edirne	1.355	104	85	298	868
2010	Edirne	1.460	111	94	316	939
2011	Edirne	1.349	131	115	305	798
2006	Kırklareli	82	-	-	8	74
2007	Kırklareli	87	-	-	9	78
2008	Kırklareli	94	1	-	11	82
2009	Kırklareli	106	3	1	12	90
2010	Kırklareli	374	12	2	68	292
2011	Kırklareli	405	22	2	100	281

Kaynak: Personel İstatistikleri, Namık Kemal Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesi.

Şekil 28: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Toplam Öğretim Elemanı Değişimi

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 2006-2011 yılları arasında genel itibarıyla toplam öğretim üyesi sayılarının arttığı gözlenmektedir. Trakya Üniversitesi'ndeki toplam öğretim elemanı sayısının Türkiye geneli toplam öğretim elemanı sayısına oranları incelendiği zaman 2006 yılından 2010 yılına kadar bu oranın arttığı 2011 yılında ise bir miktar azaldığı, ancak Namık Kemal ve Kırklareli Üniversiteleri'nde artış ivmesi değişmesine rağmen sürekli bir artış görülmektedir.

Tablo 72: 2011-2012 Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları

	Namık Kemal Üniversitesi	Trakya Üniversitesi	Kırklareli Üniversitesi
Fakülteler	3.532	15.345	2.193
Yüksekokullar	2.39	2.627	561
Enstitüler	760	1.709	80
Meslek Yüksekokulları	11.715	11.561	9.940
Devlet Konservatuvarı	-	39	-
Toplam	16.246	31.281	12.774

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, Namık Kemal Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Kırklareli Üniversiteleri.

Tekirdağ ilinde 2011-2012 eğitim öğretim yılında yükseköğretim kurumlarına devam eden öğrenci sayısı 16.246, Edirne'de 31.281 ve Kırklareli'nde 12.774 adettir.

Tablo 73 : Bölge Üniversitelerinin SCI, SSCI, AHCI'da Yayımlanan Yayınların Sayısı, 2010

	Namık Kemal Üniversitesi	Trakya Üniversitesi	Kırklareli Üniversitesi	Türkiye Toplamı
SCI*	117	205	9	25.523
SSCI**	7	14	2	2.335
AHCI***	0	1	0	396
Brüt Toplam	124	220	11	28.254
Net Toplam	117	212	9	27.364
Öğretim Üye. Sayısı	150	487	16	42.124
Oran	0,78	0,44	0,56	0,65

*Science Citation Index **Social Sciences Citation Index ***Arts Humanities Citation Index

Kaynak: YÖK, 2010

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin SCI, SSCI ve AHCI'da yayımlanan yayınlarının sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tabloda brüt toplam olarak gösterilen değer hem SCI hem SSCI ve hem de AHCI tarafından taranan dergilerde yer alabilen makaleler toplamını işaret etmektedir. Net toplam ise her indekste sadece bir kere yer alan makaleler toplamını göstermektedir. Oran olarak ifade edilen değer ise öğretim üyesi başına düşen net toplam yayın sayısını göstermektedir. Buna göre toplam bilimsel yayın sayısı bakımından Trakya Üniversitesi ön plana çıkarken öğretim üyesi başına düşen bilimsel yayın sayısında Namık Kemal Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 74: İllere ve İlçelere Göre Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Barınan Öğrenci Sayısı ile Yurt Kapasitesi (2011-2012)

İl ve İlçeler	Yurt Sayısı	Kapasite	Öğrenci	Boş Kapasite
Edirne	2	462	450	12
Keşan	1	360	353	7
Havsa	1	102	97	5
Kırklareli	1	384	289	95
Lüleburgaz	1	384	289	95
Tekirdağ	5	1.970	1.623	347
Çerkezköy	1	400	302	98
Çorlu	1	392	377	15
Malkara	1	424	387	37
Şarköy	1	322	213	109
Hayrabolu	1	432	344	88
TR21	16	5.632	4.724	908
Türkiye	303	266.674	238.864	27.810

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, MEB.

Türkiye genelinde Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı 303 adet yurt bulunmaktadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri genelinde ise sırasıyla 5, 2 ve 1 adet yurt bulunmaktadır.

2.2.4. Yaygın Eğitim

2010-2011 öğretim yılında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 9, 9 ve 8 adet halk eğitim merkezi faaliyet göstermektedir. Bu halk eğitim merkezlerinde sırasıyla 45, 25 ve 40 öğretmen çalışmaktadır. Tekirdağ ilindeki halk eğitim merkezlerinde 2010-2011 öğretim yılında devam eden kursiyer sayısı 53.922'tir. Edirne ve Kırklareli illerinde ise bu rakamlar sırasıyla 24.086 ve 17.366'tir. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Tekirdağ ilinde 5 adet mesleki eğitim merkezinde 45 öğretmen, Edirne ilinde 3 adet mesleki eğitim merkezinde 32 öğretmen ve Kırklareli ilinde 3 mesleki eğitim merkezinde 21 öğretmen çalışmaktadır. Ayrıca Tekirdağ ilinde 11, Edirne ilinde ise 1 adet özel etüt eğitim merkezi bulunmaktadır.

Tablo 75: 2010-2011 Öğretim Yılı Sonu

Eğitim Kurumu Türü	Tekirdağ		Edirne		Kırklareli	
	Kurum	Öğretmen	Kurum	Öğretmen	Kurum	Öğretmen
Toplam	146	1055	79	581	63	485
Halk Eğitim Merkezi	9	45	9	25	8	40
Mesleki Eğitim	5	45	3	32	3	21
3308 sayılı kanuna	-	-	-	-	-	-
Pratik Kız Sanat Okulu	3	-	3	-	3	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-	-	-	-
Yetişkinler Teknik	-	-	-	-	-	-
Özel Dershane	47	631	25	332	22	291
Motorlu Taşıt Sürücü	32	172	17	89	12	86
Muhtelif Kurslar	23	44	11	43	6	16
Özel Eğitim ve	10	66	6	47	4	20
Özel Eğitim	1	-	-	-	-	-
Özel Etüt Eğitim	11	24	1	1	-	-
Rehberlik Araştırma	2	14	2	12	2	11
Özel Eğitim Toplamı	3	14	2	-	3	-
<i>Bilim Sanat Merkezi</i>	1	14	-	-	1	-
<i>Öğretilebilir</i>	2	-	1	-	2	-
<i>Otistik Çocuklar İş</i>	-	-	1	-	-	-

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, TÜİK.

2.3.Sağlık

TÜİK'in 2011 verilerine göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 18, 10 ve 8 adet hastane bulunmaktadır. Tekirdağ ilinde bulunan toplam 18 hastanenin 9'u Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastane, 1'i Üniversite Hastanesi ve 8'i de özel hastanedir. Edirne ilinde ise 6'sı Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastane 1'i Üniversite Hastanesi ve 3'ü özel olmak üzere toplam 10 adet hastane mevcuttur. Kırklareli ilinde 5 Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastane ve 3 özel hastane bulunmaktadır. Bölge genelinde ise toplamda 36 adet hastane bulunmaktadır.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bölgedeki hastanelerin ilçelere göre dağılımına bakıldığında, özel hastanelerin Tekirdağ ‘da Çorlu ilçesinde, Edirne’de Merkez ve Keşan ilçelerinde, Kırklareli ilinde ise Lüleburgaz ilçesinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir.

Tablo 76: TR21 Trakya Bölgesinde Hastane Sayısı, 2011

	Toplam		Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel	
	Hastane sayısı	Yatak Sayısı	Hastane sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı
TR21 Trakya	36	4.207	20	2.544	2	1.035	14	628
Tekirdağ	18	1.521	9	1.024	1	93	8	404
Edirne	10	1.903	6	853	1	942	3	108
Kırklareli	8	783	5	667	0	0	3	116

Kaynak: İstatistiksel Tablolar, TÜİK.

Tekirdağ ilindeki hastanelerin toplam yatak sayısı 1.521, Edirne ilinde 1.903 ve Kırklareli ilinde 783’tür. 100.000 kişi başına düşen yatak sayısı ise, Tekirdağ’da 183, Edirne’de 477 ve Kırklareli’nde 230’dur. TR21 Trakya Bölgesi için değerlendirildiğinde ise ortalama rakam 268’dir. Türkiye genelinin 252 olduğu göz önüne alındığında, Bölgedeki hastanelerin yatak sayısının, Tekirdağ ili hariç, Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, 100.000 kişi başına düşen hastane yatak sayısı bakımından da TR21 Trakya Bölgesi, 26 Düzey-2 bölgesi arasında 13’ncü sırada yer almaktadır.

Tablo 77: TR21 Trakya Bölgesi 1000 Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Edirne	9,10	9,60	7,67	8,51	8,87	9,22
Kırklareli	4	4	4	4	3	4
Tekirdağ	3,00	3,60	3,10	3,10	2,80	3,20
Keşan	2,20	2,22	2,82	2,88	2,92	2,97
Süloğlu	2,88	2,85	2,82	2,88	2,92	2,97
Lüleburgaz	2	2	2	3	3	2
Saray	0,80	1,40	1,30	1,10	1,70	1,60
Malkara	1,90	2,10	1,90	1,50	1,50	1,50
Çorlu	1,60	1,70	1,80	1,70	1,40	1,30
Havsa	0,00	0,00	0,55	0,55	1,18	1,20
Çerkezköy	1,80	1,70	1,80	1,60	1,40	1,20
İpsala	1,68	1,67	1,09	1,07	1,02	1,02
Babaeski	1	1	1	1	1	1
Pınarhisar	0,8	0,7	1	1	1	1
Murath	2,00	2,00	2,00	1,90	1,90	1,00
Enez	2,50	2,42	2,33	2,33	0,92	0,92
Vize	1	1	1	1	1	0,9
Şarköy	1,20	2,60	1,80	1,80	1,40	0,80
Hayrabolu	1,30	1,40	1,40	1,50	1,50	0,70
Lalapaşa	-	-	-	-	-	-
Meriç	-	-	-	-	-	-
Uzunköprü	-	-	-	-	-	-
Demirköy	-	-	-	-	-	-
Kofçaz	-	-	-	-	-	-
Pehlivanköy	-	-	-	-	-	-
Marmaraereğlisi	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Sağlık İstatistikleri, Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İlleri İl Sağlık Müdürlükleri.

Tablo 76’da TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde 1000 kişi başına düşen hastane yatak sayılarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde 1000 kişi başına düşen hastane yatak sayıları incelendiği zaman Edirne Merkez ilçesinin ilk sırada yer aldığı ve Edirne Merkez ilçesini sırasıyla Kırklareli-Merkez, Tekirdağ-Merkez, Keşan ve Süloğlu ilçelerinin izlediği görülmektedir.

Tablo 78: TR21 Trakya Bölgesi'nde Sağlık Personeli Sayısı, 2011

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Uzman Hekim	552	554	227
Pratisyen Hekim	453	238	203
Asistan Hekim	26	313	-
Toplam Hekim	1031	1105	430
Diş Hekimi	242	104	85
Sağlık Memuru	1115	724	500
Hemşire	1103	885	433
Ebe	539	451	304
Eczacı	282	164	137

Kaynak: Sağlık İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

TÜİK'in 2011 istatistiklerine göre Tekirdağ ilinde toplam 1.031 hekim, 1.115 sağlık memuru, 1.103 hemşire, 539 ebe ve 282 eczacı bulunmaktadır. Edirne ilinde, 1.105 hekim, 724 sağlık memuru, 885 hemşire, 451 ebe ve 164 eczacı bulunmaktadır. Kırklareli ilinde ise toplam 430 hekim, 500 sağlık memuru, 433 hemşire 304 ebe ve 137 eczacı bulunmaktadır.

Tablo 79: 1000 Kişi Başına Düşen Hekim Sayısı

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Edirne	5,11	5,20	5,01	5,09	5,37	5,35
Kırklareli	1	0,7	1	1	1	2
Keşan	0,83	0,82	0,84	1,03	1,14	1,35
Tekirdağ	1,13	1,04	1,09	1,07	1,16	1,13
Lüleburgaz	1	0,7	1	1	1	1
Süloğlu	0,74	0,79	0,85	0,78	0,92	0,94
Şarköy	0,55	0,60	0,76	0,83	0,74	0,82
Enez	0,47	0,39	0,47	0,28	0,46	0,74
Malkara	0,63	0,57	0,62	0,69	0,69	0,73
Babaeski	1	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7
Kofçaz	0,3	0,7	0,4	0,7	0,4	0,7
Pehlivanköy	0,4	0,4	0,4	0,6	0,7	0,7
Murath	0,35	0,60	0,71	0,57	0,61	0,69
Saray	0,50	0,61	0,45	0,44	0,42	0,69
Çerkezköy	0,68	0,71	0,61	0,62	0,56	0,68
Çorlu	0,63	0,65	0,69	0,67	0,67	0,68
Pınarhisar	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6
Vize	0,4	0,5	0,6	0,7	0,6	0,6
Havsa	0,33	0,48	0,46	0,28	0,33	0,57
Hayrabolu	0,45	0,46	0,45	0,56	0,56	0,56
Marmaraereğlisi	0,75	0,78	0,65	0,52	0,39	0,52
Demirköy	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,5
Meriç	0,29	0,35	0,35	0,36	0,37	0,44
İpsala	0,47	0,50	0,50	0,49	0,43	0,43
Lalapaşa	0,50	0,50	0,36	0,38	0,39	0,40
Uzunköprü	0,52	0,41	0,32	0,40	0,37	0,39

Kaynak: Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri İl Sağlık Müdürlükleri ve TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 78’de TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde 1.000 kişi başına düşen hekim sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi ilçeleri içinde 1.000 kişi başına düşen hekim sayıları incelendiği zaman ilk sırada yer alan ilçenin yine Edirne-Merkez olduğu dikkati çekmektedir. Edirne-Merkez’i sırasıyla Kırklareli-Merkez, Keşan, Tekirdağ-Merkez ve Lüleburgaz ilçeleri izlemektedir.

Tablo 80: TR21 Trakya Bölgesi'nde Eczane Sayısı, 2013

	Eczane Sayısı	Nüfus*	Eczane Başına Düşen Kişi Sayısı
Türkiye	19.179	67.783.875	3.534
TR21 Trakya	405	1.354.658	3.345
Tekirdağ	187	623.591	3.335
Edirne	115	402.606	3.501
Kırklareli	112	328.461	2.933

Kaynak: <http://www.eczane.tr.com/istatistikler.asp>

* 2000 yılı nüfus sayımı esastır.

Tablo 79'da TR21 Trakya Bölgesi'nde bulunan eczane sayılarına ilişkin istatistiklere yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam 405 eczane bulunmaktadır. Bu 405 eczanenin 187'si Tekirdağ'da 115'i Edirne'de ve 112'si de Kırklareli'nde bulunmaktadır.

2.4. Kültür

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tanımına göre kültür, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden, kendine özgü, sanatı, inançları, örf ve adetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Topluma bir kimlik kazandıran, dayanışma ve birlik duygusu verdiği toplumda düzeni de sağlayan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.¹⁸

TR21 Trakya Bölgesi Traklar'dan günümüze zengin bir kültürel birikime sahip olmuş, tarihi boyunca bu toplumlarda yerleşen ve hüküm süren toplumlar bu kültürün şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Bölgenin birçok yerinde Traklara ek olarak, Roma, Bizans ve Osmanlı eserlerine rastlanmaktadır. Özellikle son yıllarda koruma ve geleceğe aktarma bilinci ile hareket eden kurum ve bireylerin artışıyla birlikte, kültür varlıklarının önemi daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır.

¹⁸ Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://www.kultur.gov.tr/TR,24295/kultur.html>

Tablo 81: Ülkemizde ve Bölgemizdeki Tescilli Taşınmaz ve Kültür Varlıkları, 2011

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Sivil Mimarlık Örneği	60.823	1032	342	548	142
Dinsel Yapılar	8.503	217	41	140	36
Kültürel Yapılar	9.518	391	97	248	46
İdari Yapılar	2.458	98	15	54	29
Askeri Yapılar	1.023	62	4	49	9
Endüstriyel ve Ticari Yapılar	3.312	121	13	99	9
Mezarlıklar	3.210	181	33	143	5
Şehitlikler	227	11	2	8	1
Anıt ve Abideler	313	23	10	12	1
Doğal Varlıklar	6.808	68	43	17	8
Kalıntılar	1.973	99	24	71	4
Korumaya Alınan Sokaklar	60	0	0	0	0
Toplam	98.228	2303	624	1389	290

Kaynak: Kültür İstatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı& TÜİK.

Trakya'daki Tescilli Taşınmaz Tabiat ve Kültür Varlıkları tüm Türkiye'dekilerin %2,35'ini oluşturmaktadır. Bölgede özellikle 88 yıl boyunca Osmanlı Devletine başkentlik yapan Edirne ili Tabiat ve Kültür Varlıklarında bölgedeki eserlerin %60,31'ine sahip konumdadır. Bölgede Tabiat Varlıklarından ziyade Kültür Varlığı olduğu ön plana çıkmaktadır, zira Doğal Varlıklarda Türkiye geneline göre Trakya'nın oranı %1 olurken, Kültürel yapılarda %4,11 ve Kalıntılarda %5,02 olarak ortaya çıkmıştır. TR21 Trakya Bölgesi'nin nüfus ve yüzölçümünün Türkiye geneline oranı göz önüne alındığında sahip olduğu Kültürel ve Tarihi varlıkların önemli bir yer teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Bunda özellikle Asya-Avrupa arasında yer olan özel konumunun ve Osmanlı başkentine olan yakınlığın rol oynadığı söylenebilir. Fakat Bölgenin bu konumunun Traklar'dan günümüze tarih boyunca çeşitli istilalara uğramasına yol açtığı da unutulmamalıdır. Örneğin yakın tarihimizde 93 Harbi, Balkan Savaşları ve Milli Mücadele döneminde de yine bu bölge istilaya uğramıştır. Bütün bunlara rağmen kültür varlıkları konusunda sahip olduğu değerlerin Türkiye geneline oranla önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

Tablo 82: Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesi'nde Çeşitlerine Göre Sit Alanları, 2011

	Toplam	Arkeolojik	Kentsel	Doğal	Tarihi	Diğer
Türkiye	12272	10132	248	1272	153	467
TR21 Trakya	418	361	3	35	6	13
Tekirdağ	144	134	1	4	2	3
Edirne	159	129	1	23	2	4
Kırklareli	115	98	1	8	2	6

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa tabi alanlar olan sit alanlarının çeşitlerine göre dağılımında da durum bir önceki tabloyla örtüşmektedir. Trakya Bölgesi'nde sit alanlarının dağılımının Türkiye'ye oranı %3,41'dir. Doğal Sit alanında aynı oran %2,75 iken, arkeolojik sit alanında %3,56 olarak göze çarpmaktadır. Bölgedeki toplam 418 sit alanından bazılarında Longoz ormanları (Kırklareli), Perinthos (Tekirdağ), Vize Antik Tiyatrosu (Kırklareli), Uzun Köprü (Edirne), Selimiye Camii (Edirne), Saroz Körfezi ve Kıyı Şeridi (Edirne), Gala Gölü Tabiat Alanı (Edirne), Bisanthe (Tekirdağ), Aşağıpınar Höyüğü (Kırklareli) örnek olarak verilebilir.

Sonuç olarak Trakya Bölgesi ülkemizin zengin kültürel mirasında önemli bir yer teşkil etmektedir ve bunu Traklar'dan Roma'ya, Bizans'dan Osmanlı'ya uzanan köklü tarihine ve coğrafik konumuna borçludur. Ancak kültürel değerlere sahip olmak kadar onları tanıtmak ve turizme kazandırarak Bölgenin kalkınmasına katkı sunar duruma getirmek de önemlidir. Ne var ki gerek ziyaretçi sayısında gerekse de ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlık açısından Bölgenin geldiği noktanın taşıdığı potansiyelle ne derece uyumlu olduğu ciddi soru işaretleri barındırmaktadır.

Tablo 83: Kültürel Miras, 2011

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam	3149.982	47.495	16.662	24.833	6.000
Arkeolojik Materyal	748.561	10.142	3.797	3.810	2.535
Etnografik Materyal	292.317	13.276	1.901	10.641	734
Sikke	1.878.366	24.058	10.964	10.382	2.712
Tablet	188.122	0	0	0	0
Mühür ve Mühür Baskısı	60.077	19	0	0	19
Arşiv Dökümanları	7.166	0	0	0	0
El Yazması	41.318	0	0	0	0
Diğer	4.055	0	0	0	0

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

2.4.1. Müzeler

Müzecilik Trakya Bölgesi'nde Cumhuriyet'in ilk yıllarında başlamıştır. Bölgedeki ilk müze Atatürk'ün talimatıyla 1925 yılında Edirne'de kurulmuştur. 1936 yılında bunu ikinci bir müze izlemiştir¹⁹. Zamanla özel müzelerin de açılmasıyla birlikte Bölgedeki müze sayılarında artış yaşanmıştır. Ancak Bölgenin coğrafi özellikleri, istilalar ve doğal afetler gibi nedenlerle ören yeri olarak değerlendirilebilecek yerlerde tahribatlar oluşmuştur.

Tablo 84: Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzelerde Eser ve Ziyaretçi Sayıları, 2011

	Müze Sayısı	Ören yeri Sayısı	Müze Eser Sayısı	Müze ve Ören yeri ziyaretçi sayısı
Türkiye	189	131	3.149.982	28.459.311
TR21 Trakya	5	0	47.495	36.347
Tekirdağ	2	0	16.662	0
Edirne	2	0	24.833	23.399
Kırklareli	1	0	6.000	12.948

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Tablo 85: Çeşitlerine Göre Müzeler

	Toplam	Arkeoloji ve Tarih	Etnografya ve Antropoloji	Genel
Türkiye	189	60	44	85
TR21 Trakya	5	3	1	1
Tekirdağ	2	2	0	0
Edirne	2	1	1	0
Kırklareli	1	0	0	1

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bünyesinde toplamda 5 adet olmasına rağmen, TR21 Trakya Bölgesi'nde çeşitli kategorilerde 11 adet müze bulunmaktadır. Edirne'de tamamı il merkezinde yer almak üzere 6 müze mevcuttur: Edirne Müzesi (Arkeoloji ve Etnografya), Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Selimiye Vakıf Eserleri Müzesi ile Trakya Üniversitesi'ne ait II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi, Lozan Müzesi ve Çağdaş Resim Heykel Müzesi²⁰. Bunların yanında yine merkezde bulunan ve askeri bölge içerisinde yer alan Şükrü Paşa Anıtı da müze şeklinde düzenlenmiş ve ziyaretçilere açık durumdadır.

Kırklareli ilinde Kırklareli Müzesi ve Aşağı Pınar Açık Hava Köy Müzesi ilde şu anda faal olan iki müzedir, ancak merkezde bir kent müzesi fikri bulunmaktadır²¹.

¹⁹ <http://www.edirnemuzesi.gov.tr/>

²⁰ Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü-2010 İl Müdürlükleri

²¹Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Tekirdağ ilinde ise merkezde yer alan Tekirdağ Müzesi, Namık Kemal Evi Müzesi, Rakoczi Müzesi ve Malkara ilçesinde bulunan Eğitim ve Kültür Vakfı Özel Müzesi bulunmaktadır. Ayrıca Muratlı ilçesinde ziyaretçilere açık durumda olan bir Atatürk Evi de bulunmaktadır, ancak müze statüsünde değildir. Tüm bu müzeler içerisinde oldukça özgün bir yere sahip olan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi, Rakoczi Müzesi, Şükrü Paşa Anıtı (Balkan Savaşı Müzesi) gibi müzeler Bölgeye gelen turistler tarafından rağbet görmektedir. Örneğin kendi kategorisinde Türkiye'deki tek örnek olan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi 2009 yılı içerisinde 128 bin ziyaretçi çekmiştir. TÜİK'in 2011 Kültür İstatistikleri Verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde müze ziyaretçi sayısı 36.347 olmuştur.

Müzeciliğin yanında tarihte önemli bir yere sahip olan vakıf eserleri konusunda, Trakya çeşitli vakıf eserleriyle ayrı bir öneme sahiptir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce vakıf eser kapsamında değerlendirilen yapılar bakımından, Edirne ön plana çıkmaktadır. Merkezde yer alan Ali Paşa Çarşısı, Selimiye Cami ve Külliyesi, Sokullu (Üç Şerefeli) Hamamı ve Uzunköprü ilçesinde yer alan Sultan II. Murat Köprüsü vakıf eserleri konusunda ülke çapında öne çıkan örneklerdir²². Bölge, başta Edirne'nin sahip olduğu vakıf eseri zenginliği ile Türkiye'de 1000 km² başına düşen eser sayısında ülke ortalamasının üstünde yer almaktadır. 1000 km² başına düşen eser sayısı açısından Türkiye genelinde bir sıralama yapıldığı zaman Edirne 5, Tekirdağ 30 ve Kırklareli 49'ncü sırada yer almaktadır.

Tablo 86: Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı, 2011

	Eski eser sayısı	1000 km ² başına eser sayısı	İl Sırası
Türkiye	20376	26,48	
TR21 Trakya	695	37,24	
Tekirdağ	158	25,03	30
Edirne	444	73,09	5
Kırklareli	93	14,81	49

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

2.4.2. Kütüphaneler

Tablo 87: Halk Kütüphaneleri, Kitap, Yararlanma ve Ödünç Alınan Kitap Sayısı, 2011

	Kütüphane Sayısı	Kitap sayısı	Yararlanma Sayısı	Bin Kişi Başına Yararlanma Sayısı	Ödünç Verilen Materyal Sayısı
Türkiye	1.118	15.621.478	18.826.715	252	6.215.605
TR21 Trakya	30	448.400	481.380	307	221.114
Tekirdağ	8	120.651	111.322	134	49.805
Edirne	10	188.652	226.974	568	99.552
Kırklareli	12	139.097	143.084	421	71.757

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

²² Vakıflar Genel Müdürlüğü, 2010

Türkiye'deki kütüphanelerin %2,68'inin Trakya Bölgesi'nde yer aldığı görülür. Kitap sayısında bu oran %2,87'dir. Halk kütüphanesi sayısına göre Türkiye genelinde iller arasında bir sıralama yapıldığı zaman Kırklareli 12 kütüphane ile 38, Edirne 10 kütüphane ile 46 ve Tekirdağ 8 kütüphane ile 53'ncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'de 2001'den bu yana kütüphane sayısı 1.350'den 1.118'e düşerken, TR21 Trakya Bölgesi'nde de 35'den 30'a inmiştir. Ancak Türkiye genelinde olduğu gibi Trakya Bölgesi'nde de kitap sayısında ve ödünç alınan kitap sayısında artış olmuştur. Yararlanma sayısında Türkiye'deki düşüşe rağmen Edirne ve Tekirdağ illerinde artış yaşanırken, Kırklareli ilinde büyük bir düşüş yaşanmıştır. Bu da toplamda Trakya Bölgesi'ndeki yararlanma sayısının 2001'de 666.331'den 2011'de 481.380'e inmesine yol açmıştır. Türkiye'de 1000 kişi başına düşen yararlanıcı sayısı 252 iken, Trakya Bölgesi'nde bu sayı 307'dir. Yine 1000 kişi başına ödünç alınan materyal sayısında da Trakya 140 ile 83 olan Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 88: Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumu Kütüphaneleri, 2011

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	
Kütüphane Sayısı	27.186	536	284	178	74	
Materyal Türü	Kitap	33.350.391	481.265	223.256	179.471	78.538
	Sürelî yayın	453.011	5.750	2.496	2.644	610
	CD	688.565	11.752	3.526	6.849	1.377
	DVD	205.106	3.467	859	1.235	1.373
	VCD	272.935	5.530	2.195	2.945	390
	Video Kaset	350.491	10.520	3.371	5.297	1.852
	Afiş, Atlas, Harita vb.	1.083.257	23.161	10.451	9.394	3.316

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Halk Kütüphaneleri sayısı Türkiye'dekilerin %2,68'ini oluştururken, bu oran Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumu Kütüphane sayısında %1,97'dir. Bunun sebepleri son yıllarda artan internet kullanımı, elektronik kaynaklara erişim olanağı ve özellikle öğrencilerin yazılı kaynaklardan görsel kaynaklara yönelmesi olarak açıklanabilir ancak doyurucu açıklamalar için bu konuda özellikle ulusal düzeyde daha ciddi araştırmalara ihtiyaç vardır.

2.4.3. Sinema

Tablo 89: Türkiye’de ve TR21 Trakya Bölgesi’nde Sinema Göstergeleri, 2011

	Sinema Salonu Sayısı	Koltuk Sayısı	Gösteri Sayısı	Seyirci Sayısı	Gösteri Başına Seyirci Sayısı
Türkiye	1.917	257.604	37.892	37.439.786	988
TR21 Trakya	45	4.124	738	591.948	802
Tekirdağ	22	2.175	442	396.960	898
Edirne	14	1.115	236	109.476	463
Kırklareli	9	834	60	85.512	1.425

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Sinema salonu sayısında Türkiye ve Trakya genelinde 2001’den bu yana artış yaşanmış, Türkiye’de ve Trakya’da 3 kat artmıştır. Ancak gösteri sayısı, seyirci sayısı ve buna bağlı gösteri başına düşen seyirci sayılarında yıllar içinde dalgalanmalar görülmektedir.

2.4.4. Tiyatro

Tablo 90: Türkiye’de ve TR21 Trakya Bölgesi’nde Tiyatro Göstergeleri, 2011

	Tiyatro Salonu Sayısı	Koltuk Sayısı	Gösteri Sayısı	Seyirci Sayısı	Gösteri Başına Seyirci Sayısı
Türkiye	511	194.020	23.361	5.385.588	230
TR21 Trakya	2	150	147	9.150	62
Tekirdağ	0	0	0	0	0
Edirne	0	0	0	0	0
Kırklareli	2	150	147	9.150	62

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Tiyatro konusunda Bölgede ciddi çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bölgede Edirne ve Tekirdağ’da sürekli gösteri yapan tiyatro salonu bulunmamaktadır. Ancak yılın belirli dönemlerinde yerel tiyatro grupları ve İstanbul’dan gelen gezici gruplar tarafından tiyatro etkinlikleri düzenlenmektedir. Ayrıca bölgede opera ve bale salonu veya Devlet Tiyatrosu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde 2001’den bu yana tiyatro salonu sayısının 99’dan 511’e çıkmasına rağmen Trakya’nın yerinde saydığını söylemek yanlış olmaz. Ancak, yalnızca 2005 yılında Tekirdağ’da ve 2001 yılında Edirne’de yıl boyu tiyatro etkinliği yapılmış ve gösteri başına seyirci sayıları Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

2.4.5. Kültürel Etkinlikler

Kültürel ve sanatsal etkinlikleri çeşitli kurum ve kuruluşlarca organize edilen konser, sergi, fuar, festival, yarışma, gösteri ve tanıtım faaliyetlerinin tümü olarak adlandırmak mümkündür.

Türkiye’de 2002 yılında Bakanlık eliyle yapılmış 42 Kültür Merkezi varken 2003’ten bu yana hizmete açılan 42 yeni Kültür Merkezi ile bu sayı 2011 yılında 84’e 2012 yılında ise 91’e ulaşmıştır²³.

TR21 Trakya Bölgesi’nde faal durumda bulunan iki adet kültür merkezi bulunur: Edirne Deveci Han Kültür Merkezi ve Kırklareli Kültür Merkezi. Ayrıca Tekirdağ ili genelinde yapımı devam eden 3 adet kültür merkezi bulunmaktadır²⁴.(Tekirdağ Kültür Merkezi, Muratlı Kültür Merkezi, Şarköy Kültür Merkezi) Bunların yanında, Tekirdağ ve Edirne de Kültür ve Turizm İl Müdürlüklerine bağlı 1’er Güzel Sanatlar Galerisi bulunmaktadır. Kültür ve sanat konusunda TR21 Trakya Bölgesi’nde Bakanlık bünyesinde faaliyet gösteren gruplar mevcuttur. Bunlardan biri olan Edirne Roman Müzik Topluluğu bu çerçevede faaliyet gösterir (ülkemizde Bakanlık bünyesindeki 4 yöresel müzik ve oyun topluluğundan biridir). Ayrıca yine Bakanlığa bağlı Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu bulunmaktadır ve bu kategoride ülkemizde faaliyet gösteren 9 topluluktan biridir.

Tablo 91: Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’ne Bağlı Orkestra Koro ve Toplulukların Turne ve İzleyici Sayıları, 2011

	Orkestra		Koro		Topluluk	
	Turne Sayısı	İzleyici sayısı	Turne Sayısı	İzleyici Sayısı	Turne Sayısı	İzleyici sayısı
Türkiye	41	23.550	219	259.373	104	234.550
TR21 Trakya	0	0	7	12.000	13	13.050
Tekirdağ	0	0	3	4.340	4	4.350
Edirne	0	0	2	2.660	7	6.950
Kırklareli	0	0	2	5.000	2	1.750

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Tablo 90’da Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’ne bağlı orkestra, koro ve toplulukların turne ve izleyici sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. TÜİK 2011 yılı Kültür İstatistikleri’ne göre TR21 Trakya Bölgesi’nde Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’ne bağlı koroların turne sayısı 7’dir. Koro izleyici sayıları Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sırasıyla 4.340, 2.260 ve 5.000 kişidir. TR21 Trakya Bölgesi’nde Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’ne bağlı toplulukların turne sayısı ise 13 olup Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde izleyici sayıları sırasıyla 4.350, 6.950 ve 1.750’dir.

TR21 Trakya Bölgesi’nde içeriklerine göre çeşitli festivaller düzenlenmektedir. Tekirdağ Kiraz Festivali, Şarköy Bağbozumu Şenlikleri (Tekirdağ), Tarihi Kırkpınar Güreşleri (Edirne), Kırklareli Karagöz Kültür ve Kakava Şenlikleri bölgede öne çıkan kültürel etkinliklerdir. Bütün bu kültürel etkinliklerin içinde 6 asrı geçen geçmişiyle Tarihi Kırkpınar Güreşleri ülkemizin dünyaca ünlü organizasyonlarından biridir. TR21 Trakya Bölgesi’nde

²³Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012

²⁴ Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Merkezi İstatistikleri, 2012

düzenlen bazı özgün festivallere de örnek olarak Uluslararası Keşan Kültür ve Turizm Festivali, İpsala Çeltik (Pirinç) Kültür ve Sanat Festivali, Hayrabolu Ayçiçeği Festivali, Babaeski Tarım Festivali gösterilebilir²⁵.

Tablo 92: Devlet Güzel Sanatlar Galerilerinde Serginin Yapıldığı İllere Göre Sergi, Eser, Ziyaretçi Sayısı ve Sergi Süresi, 2011

	Sergi Sayısı	Eser Sayısı	Ziyaretçi Sayısı	Süresi
Türkiye	309	22.764	270.664	2.220
TR21 Trakya	8	605	3.830	61
Tekirdağ	4	340	1.130	35
Edirne	4	265	2.700	26
Kırklareli	0	0	0	0

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

Tablo 91’de TÜİK tarafında yayınlanan bazı kültür istatistikleri yer almaktadır. Buna göre 2011 yılında devlet güzel sanatlar galerilerinde yapılan 309 serginin sadece 8 tanesi Trakya Bölgesi’nde gerçekleştirilmiştir. Bu sergilere 3.830 ziyaretçi katılmış, toplamda 605 adet eser 61 gün boyunca sergilenmiştir. Söz konusu 8 serginin 4 tanesi Tekirdağ’da, 4 tanesi de Edirne’de yapılmıştır.

2.4.6. Medya

Tablo 93: Matbaa Sayıları

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Türkiye	7.400	7.745	7.892	8.164	8.233	8.075	8.171
TR21 Trakya	130	139	137	144	148	152	151
Tekirdağ	67	70	70	74	77	79	77
Edirne	31	32	34	37	38	40	41
Kırklareli	32	37	33	33	33	33	33

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi’nde matbaa sayılarında 2005 yılından 2011 yılına kadar artış yaşanmıştır ve 2011 yılında Türkiye’deki matbaaların %1,85’i Trakya Bölgesi’nde yer almaktadır. Bölgede yayınlanan gazete ve dergilerin Türkiye toplamına oranı %1,90’dur. Yayın bölgesine bakıldığında ise neredeyse tamamına yakınının yerel nitelikli olduğu görülür ve bu da tüm Türkiye genelindeki yerel yayın organlarının %2,98’ine denk gelmektedir.

²⁵ Kültür ve Turizm Bakanlığı-Tanıtma Genel Müdürlüğü, 2010

Tablo 94: Gazete ve Dergilerin Yayın Bölgesine Göre Sayısı, 2011

Türkiye	Yerel	Bölgesel	Ulusal	Toplam
<i>Gazete</i>	2.618	91	196	2.905
<i>Dergi</i>	1.377	259	2.237	3.873
<i>Toplam</i>	3.995	350	2.433	6.778
TR21 Trakya	Yerel	Bölgesel	Ulusal	Toplam
<i>Gazete</i>	98	5	0	103
<i>Dergi</i>	21	3	2	26
<i>Toplam</i>	119	8	2	129

Kaynak: Kültür İstatistikleri, TÜİK.

2.5.İşgücü, İstihdam ve İşsizlik

2.5.1. İşgücü

TR21 Trakya Bölgesi'nde 2012 yılı verilerine göre kurumsal olmayan sivil nüfus 15 yaş ve üzerinde yaklaşık 1.300.000'dir. Bu nüfusun yaklaşık 713.000'i işgücü dâhilindedir. İşgücüne katılma oranı Bölge için %54,8'dir. Bu oran Türkiye oranı olan %50'nin üzerindedir. İşsizlik oranı yaklaşık %7,4 ve tarım dışı işsizlik oranı %8,5 ile Türkiye oranlarının altındadır.

Tablo 95: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun İşgücü Durumu - 15+ Yaş, 2012, (Bin Kişi)

	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21
Kurumsal olmayan sivil nüfus (15 yaş ve üzeri)	49.994	1.094	50.772	1.151	51.686	1.191	52.541	1.194	53.593	1.252	54.724	1.300
İşgücü	23.114	569	23.805	613	24.748	643	25.641	652	26.725	693	27.339	713
İstihdam	20.738	525	21.194	544	21.277	559	22.594	588	24.110	632	24.821	660
İşsiz	2.376	45	2.611	69	3.471	83	3.046	64	2.615	61	2.518	53
İşgücüne dâhil olmayan nüfus	26.879	525	26.967	538	26.938	548	26.901	541	26.867	599	27.385	587
İşgücüne katılma oranı (%)	46,2	52	46,9	53,2	47,9	54	48,8	54,6	49,9	55,4	50	54,8
İşsizlik oranı (%)	10,3	7,8	11	11,2	14	13	11,9	9,8	9,8	8,8	9,2	7,4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,6	9,6	13,6	13,5	17,3	16	14,8	12	12,4	10,4	11,5	8,5
İstihdam oranı (%)	41,5	47,9	41,7	47,3	41,2	47	43	49,3	45	50,5	45,4	50,8

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Tablo 96: Yaş Gruplarına Göre İşgücü [15 Yaş ve Üzeri-Bin Kişi] (2012)

		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
		TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21
Genel	<i>Toplam</i>	23.114	569	23.805	613	24.748	643	25.641	652	26.725	693	27.339	713
	<i>Erkek</i>	17.098	403	17.476	421	17.898	443	18.257	448	18.867	484	19.147	492
	<i>Kadın</i>	6.016	166	6.329	192	6.851	200	7.383	204	7.859	209	8.192	221
15-24	<i>Toplam</i>	4.364	98	4.381	99	4.454	106	4.426	98	4.529	105	4.422	97
	<i>Erkek</i>	2.916	58	2.905	59	2.937	69	2.872	65	2.951	66	2.910	56
	<i>Kadın</i>	1.449	40	1.477	41	1.517	38	1.554	33	1.578	39	1.512	41
25-34	<i>Toplam</i>	7.353	170	7.577	183	7.839	188	8.028	189	8.236	203	8.413	212
	<i>Erkek</i>	5.516	124	5.633	124	5.697	124	5.771	127	5.877	140	5.895	143
	<i>Kadın</i>	1.837	46	1.944	59	2.141	64	2.257	62	2.359	63	2.518	69
35-54	<i>Toplam</i>	9.524	244	9.867	271	10.326	277	10.906	289	11.451	314	11.882	328
	<i>Erkek</i>	7.307	178	7.493	191	7.726	194	7.974	199	8.243	220	8.462	231
	<i>Kadın</i>	2.217	67	2.373	80	2.600	83	2.932	90	3.208	93	3.420	97
55+	<i>Toplam</i>	1.873	57	1.980	60	2.130	71	2.281	76	2.509	72	2.621	77
	<i>Erkek</i>	1.360	43	1.445	48	1.537	57	1.640	58	1.796	58	1.880	61
	<i>Kadın</i>	513	14	536	12	593	14	641	1	714	14	741	15

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

İşgücü sayıları TR21 Trakya ve Türkiye için Tablo 95’te yaş gruplarına göre detaylı olarak yer almaktadır. Buna göre 35-54 yaş grubunda 328.000 kişi, 15-24 yaş grubunda ise 97.000 kişi işgücü bölgede mevcuttur.

Tablo 97: Yaş Gruplarına Göre İşgücüne Katılma Oranı - 15 Yaş ve Üzeri, 2012

	Cinsiyet	2008		2009		2010		2011		2012	
		Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21
Genel	Toplam	46,9	53,2	47,9	54	48,8	54,6	49,9	55,4	50	54,8
	Erkek	70,1	73,5	70,5	73,9	70,8	74,3	71,7	76,3	71	75,3
	Kadın	24,5	33,2	26	33,8	27,6	34,6	28,8	33,9	29,5	34,2
15-24	Toplam	38,1	43,7	38,7	46,5	38,3	46,7	39,3	48,8	38,2	44,8
	Erkek	51,7	52,7	52,2	56,7	50,9	57,2	52,3	60,1	50,8	54,1
	Kadın	25,1	35	25,8	35,1	26,3	34,4	26,8	37,1	25,9	36,2
25-34	Toplam	63,1	74,2	64,6	76	65,4	73,9	66	72,5	66,5	73,8
	Erkek	93,5	95,3	93,7	97,2	93,9	97,8	93,8	96,2	92,8	95,5
	Kadın	32,5	50,7	35,3	53,5	36,9	49,3	37,9	46,9	39,9	50
35-54	Toplam	56,2	62,5	57,4	62,7	59,4	64,5	60,9	65,3	61,5	66,1
	Erkek	85	86,9	85,6	86,8	86,5	87,2	87,4	89,4	87,3	90,6
	Kadın	27,1	37,5	29	38,2	32,1	40,9	34,2	39,9	35,5	40,2
55+	Toplam	20,4	24,5	21,2	26,1	22	27,2	23,3	25,9	23,5	25,4
	Erkek	32,4	42,7	33,2	44,4	34,2	43,5	36	43,6	36,3	42,5
	Kadın	10,2	8,8	11	9,9	11,5	12,6	12,3	9,6	12,4	9,6

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Yukarıdaki tabloda yaş gruplarına göre işgücüne katılma oranlarına yer verilmiştir. TÜİK verilerine göre toplam nüfus içinde iş gücüne katılma oranı TR21 Trakya Bölgesi’nde 2008-2012 yıllarında Türkiye ortalamasının üzerindedir. Türkiye genelinde olduğu gibi TR21 Trakya Bölgesi’nde iş gücüne katılma oranının en yüksek olduğu yaş grubu 25-34 yaş grubudur. 2012 yılında 25-34 yaş grubunda iş gücüne katılma oranı TR21 Trakya Bölgesi’nde %73,8 ile Türkiye ortalaması olan %66,5’in üzerindedir. 2012 yılı TÜİK verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi’nde 25-34 yaş grubunda erkeklerde iş gücüne katılma oranı %95,5’ken kadınlarda %50’dir. Aynı oranlar Türkiye geneli için sırasıyla %92,8 ve %39,9’dur.

Tablo 98: Eğitim Durumuna Göre İşgücü - 15 Yaş ve Üzeri (Bin Kişi), 2012

Eğitim Durumu	Yıllar	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Cinsiyet	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21
Genel	Toplam	23.114	569	23.805	613	24.748	643	25.641	652	26.725	693	27.339	713
	Erkek	17.098	403	17.476	421	17.898	443	18.257	448	18.867	484	19.147	492
	Kadın	6.016	166	6.329	192	6.851	200	7.383	204	7.859	209	8.192	221
Okuryazar olmayan	Toplam	1.045	10	1.025	10	1.089	13	1.151	16	1.203	15	1.164	11
	Erkek	345	4	336	7	372	7	360	6	364	8	341	6
	Kadın	700	6	689	4	717	6	791	10	839	7	823	5
Lise altı	Toplam	13.679	348	14.031	350	14.596	367	15.195	396	15.681	407	15.640	399
	Erkek	10.703	249	10.912	247	11.170	264	11.392	280	11.621	289	11.506	282
	Kadın	2.975	99	3.119	103	3.426	103	3.803	115	4.060	118	4.134	117
Lise ve dengi Meslek	Toplam	5.195	141	4.568	131	4.392	139	4.473	132	4.730	152	4.931	165
	Erkek	3.995	107	3.583	96	3.448	100	3.501	96	3.699	117	3.843	124
	Kadın	1.201	34	985	35	944	39	972	36	1.301	35	1.088	41
Yükseköğretim	Toplam	3.195	70	3.503	100	3.780	99	4.057	93	4.476	105	4.996	125
	Erkek	2.055	43	2.222	60	2.350	58	2.545	57	2.818	63	3.107	74
	Kadın	1.140	27	1.281	40	1.430	41	1.512	36	1.658	42	1.889	51

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

2.5.1.1.Eğitim Durumuna Göre İşgücü

Tablo 97’de yer alan eğitim durumuna göre işgücü verileri incelendiğinde Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 2012 yılında toplam 125.000 üniversite mezunu işgücü göze çarpmaktadır ve bunun bölge toplam işgücüne oranı %17,5 ile %18,3 olan Türkiye oranının biraz altındadır. Lise ve dengi ortaöğretim kurumları derecesine sahip işgücü sayısı 165.000 kişidir. Lise ve dengi ortaöğretim kurumları derecesine sahip işgücü sayısının toplam işgücü sayısı içindeki payı %23’tür ve Türkiye ortalamasından yüksektir. Kadın işgücü payları eğitim dereceleri içerisinde ele alındığında kadınların payı TR21 Trakya için Türkiye paylarından daha yüksektir. Örneğin, üniversite mezunu kadın işgücü payı TR21 Trakya’da %40,8 iken, Türkiye genelinde %37,8’dir.

2.5.2. İstihdam

2.5.2.1.Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli toplu olarak incelendiğinde istihdam sayılarında genel bir artış trendi olduğu gözlenmektedir. Son yaşanan global ekonomik krize rağmen bölgede toplam istihdam sayısı 2008 ve 2009 yıllarında artmıştır.

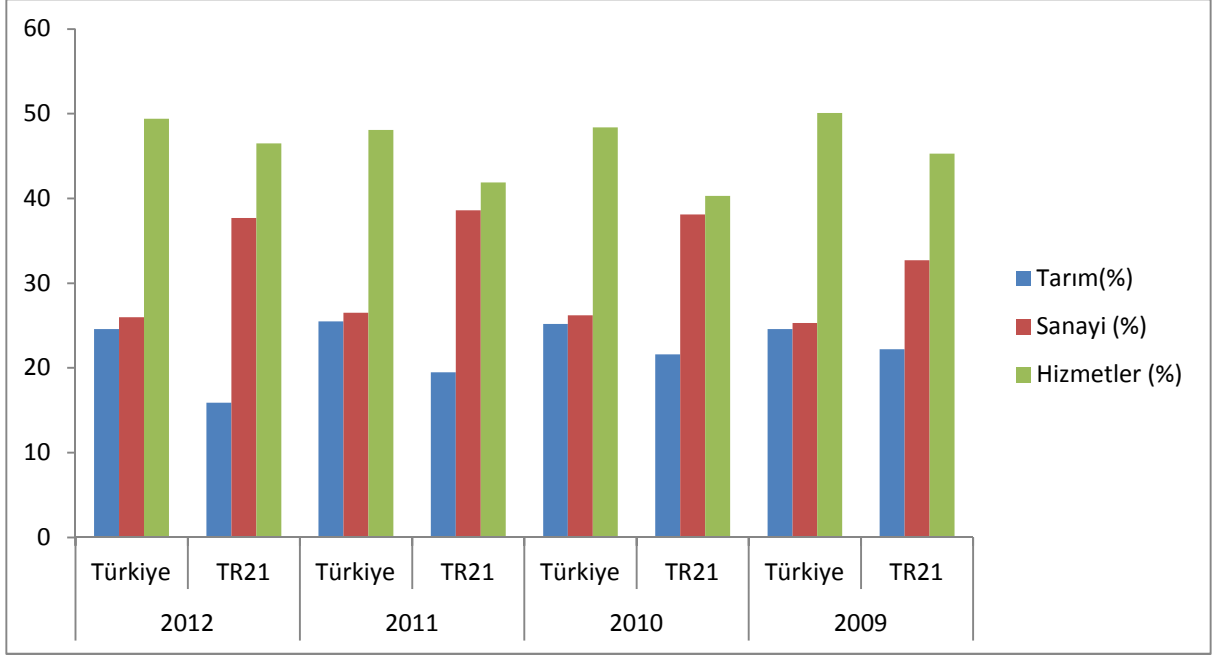
Tablo 99: İstihdam Edilenlerin Ekonomik Faaliyetlere Göre Dağılımı* - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012

Yıl	Bölge adı	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmetler	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmetler (%)
2012	Türkiye	24.821	6.097	6.460	12.264	24,6	26	49,4
	TR21	660	105	249	307	15,9	37,7	46,5
2011	Türkiye	24.110	6.143	6.380	11.587	25,5	26,5	48,1
	TR21	632	123	244	265	19,5	38,6	41,9
2010	Türkiye	22.594	5.683	5.927	10.935	25,2	26,2	48,4
	TR21	588	127	224	237	21,6	38,1	40,3
2009	Türkiye	21.277	5.240	5.385	10.652	24,6	25,3	50,1
	TR21	559	124	183	253	22,2	32,7	45,3
2008	Türkiye	21.194	5.016	5.682	10.495	23,7	26,8	49,5
	TR21	544	110	188	246	20,2	34,6	45,2

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

*2009-2012 Yılları Nace2 Rev2’ye göre 2008 yılı ise Nace2 Rev1’e göre dir.

İstihdam sayı ve oranları TR21 Trakya için ekonomik faaliyetlere göre incelendiğinde ise sanayi alanındaki istihdam payının 2009 yılında %2 oranında gerilediği, tarım alanındaki istihdamında 2009 yılında %2 oranında arttığı görülmektedir. Buradan küresel ekonomik krizin TR21 Trakya’da sanayi alanını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. 2009 yılını hariç tuttuğumuzda 2010, 2011 ve 2012 yıllarında sanayi alanındaki istihdamın arttığı görülmektedir. Hizmetler sektöründeki istihdam sayılarının ise 2010 yılı hariç tabloda belirtilen tüm yıllarda arttığı gözlenmektedir.

Şekil 29: Toplam İstihdam içinde Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Payları, 2012

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Yukarıdaki grafikte Türkiye genelinde ve TR21 Trakya Bölgesi'nde istihdam edilenlerin tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerindeki yüzdeler dağılımlarına yer verilmiştir. Grafikteki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde istihdam edilenlerin sektörel dağılımı içinde sanayinin payı Türkiye geneline kıyasla daha fazladır. Ancak TR21 Trakya Bölgesi istihdam edilenlerin sektörel dağılımı içinde tarım ve hizmet sektörlerinin payları ise Türkiye genelinin altında seyretmektedir.

2.5.2.2.İşteki Duruma Göre İstihdam

Tablo 100: İşteki Duruma Göre İstihdam - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012

Yıl	Bölge Adı	Toplam	Ücretli veya Maaşlı	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz Aile işçisi
2012	Türkiye	24.821	15.619	5.933	3.268
	TR21 Trakya	660	432	162	66
2011	Türkiye	24.110	14.876	5931	3.303
	TR21 Trakya	632	409	151	72
2010	Türkiye	22.594	13.762	5.750	3.083
	TR21 Trakya	588	366	151	71
2012	Türkiye (oran%)	100	62,9	23,9	13,2
	TR21 Trakya (oran%)	100	65,5	24,5	10,0
2011	Türkiye (oran%)	100	61,7	24,6	13,7
	TR21 Trakya (oran%)	100	64,7	23,9	11,4
2010	Türkiye (oran%)	100	60,9	25,4	13,6
	TR21 Trakya (oran %)	100	62,2	25,7	12,1

Kaynak: İşgücü istatistikleri, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi genelinde ücretli maaşlı ve yevmiyeli oranı 2012 yılı verilerine göre %65,5 ile %62,9 olan Türkiye oranının üzerindedir. İşveren ve kendi hesabına çalışan oranı ise %24,5 ile %23,9 olan Türkiye oranının üzerindedir.

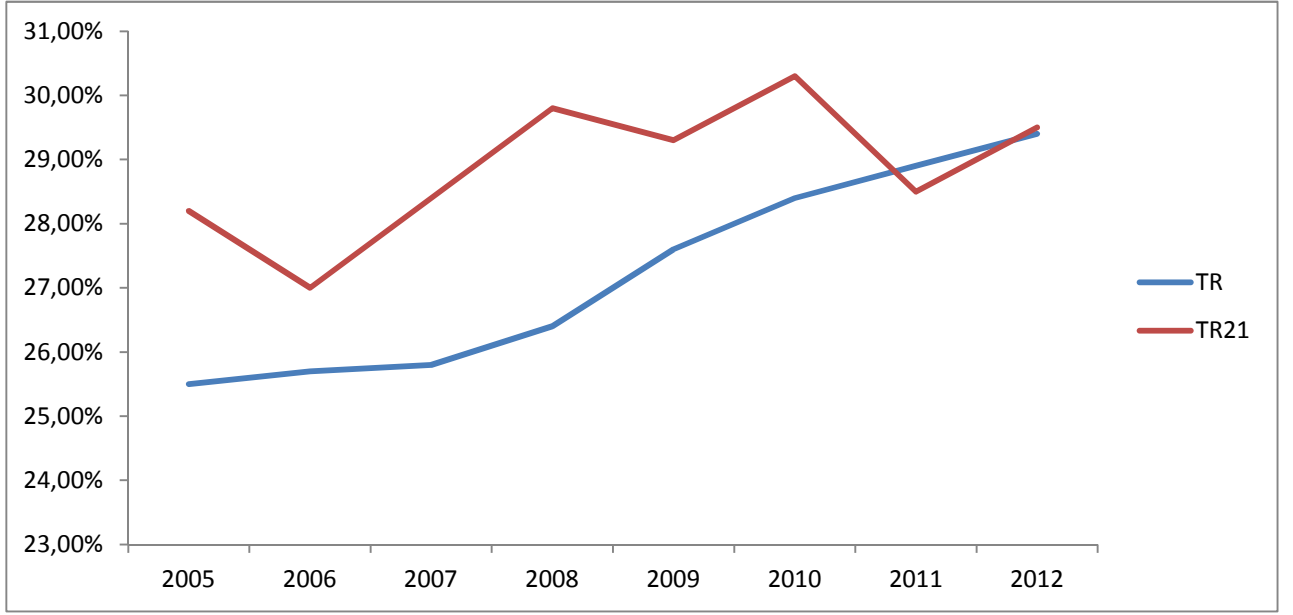
2.5.2.3.Eğitim Duruma Göre İstihdam

Tablo 101: Eğitim Duruma Göre İstihdam Sayısı ve Oranları - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi)

Eğitim Durumu		2011		2012		2011(%)		2012(%)	
		Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21
Genel	Toplam	241.10	632	24.821	660	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	17.137	452	17.512	465	71,1	71,5	70,6	70,5
	Kadın	6.973	180	7.309	195	28,9	28,5	29,4	29,5
Okuryazar olmayan	Toplam	1.147	13	1.119	11	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	325	6	307	5	28,3	46,2	27,4	45,5
	Kadın	823	7	812	5	71,8	53,8	72,6	45,5
Lise altı eğitim	Toplam	142.24	372	142.77	372	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	10.511	269	10.479	266	73,9	72,3	73,4	71,5
	Kadın	37.13	103	3.798	106	26,1	27,7	26,6	28,5
Lise ve Dengi Meslek	Toplam	47.30	152	4.931	165	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	3.699	117	3.843	124	78,2	77,0	77,9	75,2
	Kadın	1.031	35	1.088	41	21,8	23,0	22,1	24,8
Yükseköğretim Mezunları	Toplam	4.009	95	4.493	113	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	2.602	58	2.883	70	64,9	61,1	64,1	61,9
	Kadın	1.406	36	1.611	43	35,1	37,9	35,9	38,1

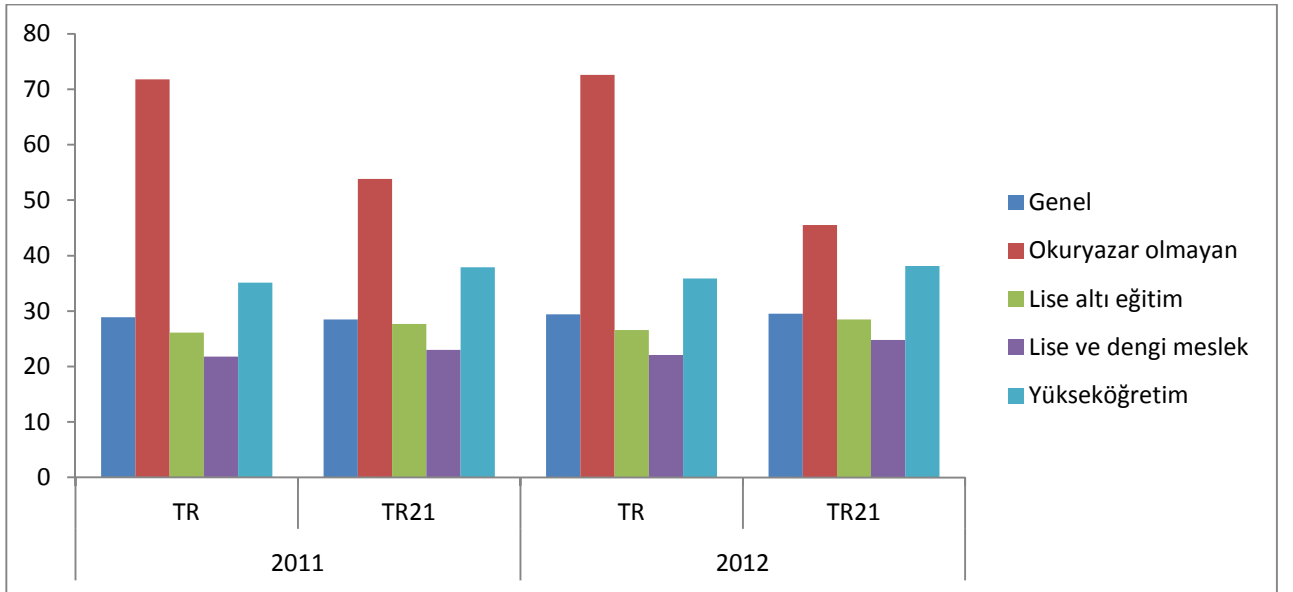
Kaynak: İşgücü istatistikleri, TÜİK.

Eğitim durumuna göre istihdam edilenlerin 2011 ve 2012 yılları için Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesi cinsiyete göre sayı ve oranları Tablo 100’de verilmiştir. 2012 yılı verilerine göre, Trakya’da istihdam edilen 660.000 kişinin 113.000’i üniversite mezunudur. Bu oran Bölge toplam istihdamının %17,1’ini oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde üniversite mezunu istihdam oranı olan %18,1’den daha düşüktür. Aynı oranın 2008 yılında Trakya için %16,7, 2009 yılında %15,6 ve 2010 yılında %14,1 olduğu görülmektedir. 2009 ve 2010 yıllarındaki bu çarpıcı düşüşler 2009 yılında yaşanan ekonomik krizin Bölgede özellikle yüksek öğrenim derecesine sahip çalışanları ne denli olumsuz etkilediğini göstermektedir. 2011 ve 2012 yıllarında ise bu düşüş eğilimi tersine dönmeye başlamıştır. 2011 yılından 2012 yılına gelindiğinde okuryazar olmayanların ve lise ve altı eğitime sahip olanların istihdam edilenler içindeki payı düşerken, lise ve dengi meslek mezunlarının ve yükseköğretim mezunlarının istihdam edilenler içindeki payı yükselmiştir. Okuryazar olmayan vatandaşlar grubu hariç diğer eğitim dilimlerine bakılırsa istihdam edilenlerin sayısında bir artış eğilimi olduğu görülmektedir. TR21 Trakya Bölgesi’nde istihdam edilen okuryazar olmayanların toplam sayısı yaklaşık olarak 11.000, oranı ise %1,67’dir. Bu oran Türkiye geneli için okuryazar olmayan istihdam oranı olan %4,51’in çok altındadır.

Şekil 30: Yıllara Göre TR21 Trakya ve Türkiye’de Kadın İstihdam Oranları

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

Şekil 31: İstihdam Edilenler İçinde Kadın İstihdam Payı (2011-2012)

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2011 ve 2012 yılı verilerine göre lise ve altı eğitim grubu, lise ve dengi meslek eğitim grubu ve yükseköğretim eğitim grubu kadın istihdam oranlarına bakıldığında Trakya Bölgesi’nde kadın istihdam oranlarının Türkiye geneline nazaran daha fazla olduğu görülmektedir. Yukarıdaki şekilde 2005-2012 yılları arasında TR21 Trakya ve Türkiye kadın çalışan oranları karşılaştırılmıştır. 2009 yılında TR21 Trakya Bölgesi’nde kadın çalışan oranında düşüş gözlemlenmesine rağmen söz konusu Şekil 31 bize “TR21 Trakya Bölgesinde kadın girişimcilik

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

yaygındır” görüşünü doğrulamaktadır. Ayrıca grafikteki bilgilere göre 2011 yılı hariç Trakya Bölgesindeki kadın istihdam oranları Türkiye genelinin üzerindedir.

2.5.2.4. Yaş Gruplarına Göre İstihdam

Tablo 102: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Verileri - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012

Yaş	Yıllar	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
		Cinsiyet	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR	TR21	TR
Genel	Toplam	20.738	525	21.194	544	21.277	559	22.594	588	24.110	632	24.821	660
	Erkek	15.382	376	15.598	382	15.406	395	16.170	410	17.137	452	17.512	465
	Kadın	5.356	149	5.595	162	5.871	164	6.425	178	6.973	180	7.309	195
15-24 yaş arası	Toplam	3.493	81	3.484	77	3.328	77	3.465	78	3.697	85	3.647	80
	Erkek	2.345	50	2.321	46	2.190	50	2.269	52	2.446	56	2.435	48
	Kadın	1.148	31	1.163	31	1.137	27	1.196	26	1.251	29	1.212	32
25-34 yaş arası	Toplam	6.570	159	6.703	165	6.655	165	7.016	172	7.368	186	7.556	196
	Erkek	4.960	118	5.016	114	4.873	112	5.107	118	5.330	132	5.383	136
	Kadın	1.610	41	1.687	50	1.782	53	1.909	54	2.038	54	2.173	60
35-54 yaş arası	Toplam	8.864	230	9.105	246	9.272	248	9.940	265	10.634	291	11.093	311
	Erkek	6.775	167	6.890	176	6.907	177	7.254	186	7.655	208	7.900	222
	Kadın	2.089	63	2.215	70	2.365	71	2.686	80	2.979	83	3.194	89
55+	Toplam	1.811	55	1.902	56	2.022	69	2.173	73	2.411	70	2.525	73
	Erkek	1.302	42	1.372	45	1.437	55	1.540	55	1.706	56	1.795	59
	Kadın	508	14	530	11	586	14	634	18	705	14	730	15

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Tablo 101’de mevcut yaş gruplarına göre istihdam verilerinden TR21 Trakya Bölgesi’nde en fazla istihdam edilen yaş grubunun 311.000 kişi ile 35-54 yaş grubu olduğu görülmektedir. Bunu 222.000 kişi ile 25-34 yaş grubu izlemektedir. İstihdam göstergelerinde incelemeye değer bir başka veri ise Tablo 102’de yer alan yaş gruplarına göre istihdam oranlarıdır. 2012 yılı verilerine göre 15 yaş ve üzeri TR21 Trakya nüfusun %50,8’i istihdam edilmektedir. Bu oran erkeklerde %71,2, kadınlarda ise %30,2’dir. En yüksek istihdam oranları 25-34 yaş grubunda yer almaktadır ve bu yaş grubunda bölgede var olan toplam nüfusun %68,2’si erkeklerin %90,5’i ve kadınların %43,7’si istihdam edilmektedir.

Tablo 103: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranları - 15 Yaş ve Üzeri (%), 2012

	Cinsiyet	2008		2009		2010		2011		2012	
		Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21
Genel	Toplam	41,7	47,3	41,2	47	43	49	45	50,5	45,4	50,8
	Erkek	62,6	66,6	60,7	65,9	62,7	68	65,1	71,3	65	71,2
	Kadın	21,6	28,1	22,3	27,8	24	30	25,6	29,2	26,3	30,2
15-24	Toplam	30,3	34	28,9	33,8	30	37	32,1	39,6	31,5	37,1
	Erkek	41,3	41,4	39	41,7	40,2	46	43,4	50,7	42,5	46,7
	Kadın	19,8	26,9	19,3	24,9	20,3	27	21,2	27,9	20,7	28,3
25+	Toplam	45,1	50,5	44,7	50,1	46,7	52	48,5	52,8	49,1	53,5
	Erkek	68,8	72,6	66,9	72,1	69	73	71	75,6	71	75,8
	Kadın	22,2	28,4	23,2	28,4	25,1	31	26,8	29,4	27,8	30,6
25-34	Toplam	55,8	66,8	54,8	66,9	57,2	67	59	66,5	59,7	68,2
	Erkek	83,2	87,8	80,1	88,5	83,1	91	85,1	90,8	84,8	90,5
	Kadın	28,2	43,3	29,4	44	31,2	42	32,8	40,3	34,5	43,7
35-54	Toplam	51,9	56,7	51,6	56,1	54,1	59	56,5	60,7	57,4	62,7
	Erkek	78,2	80,3	76,5	79,4	78,7	82	81,2	84,5	81,5	87
	Kadın	25,3	32,7	26,4	32,3	29,4	36	31,8	35,6	33,2	36,9
55+	Toplam	19,6	23	20,1	25,2	21	26	22,4	25,1	22,6	24,4
	Erkek	30,7	40,2	31	42,8	32,1	42	34,2	42,3	34,6	40,6
	Kadın	10,1	8,2	10,8	9,6	11,4	13	12,2	9,4	12,2	9,4

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

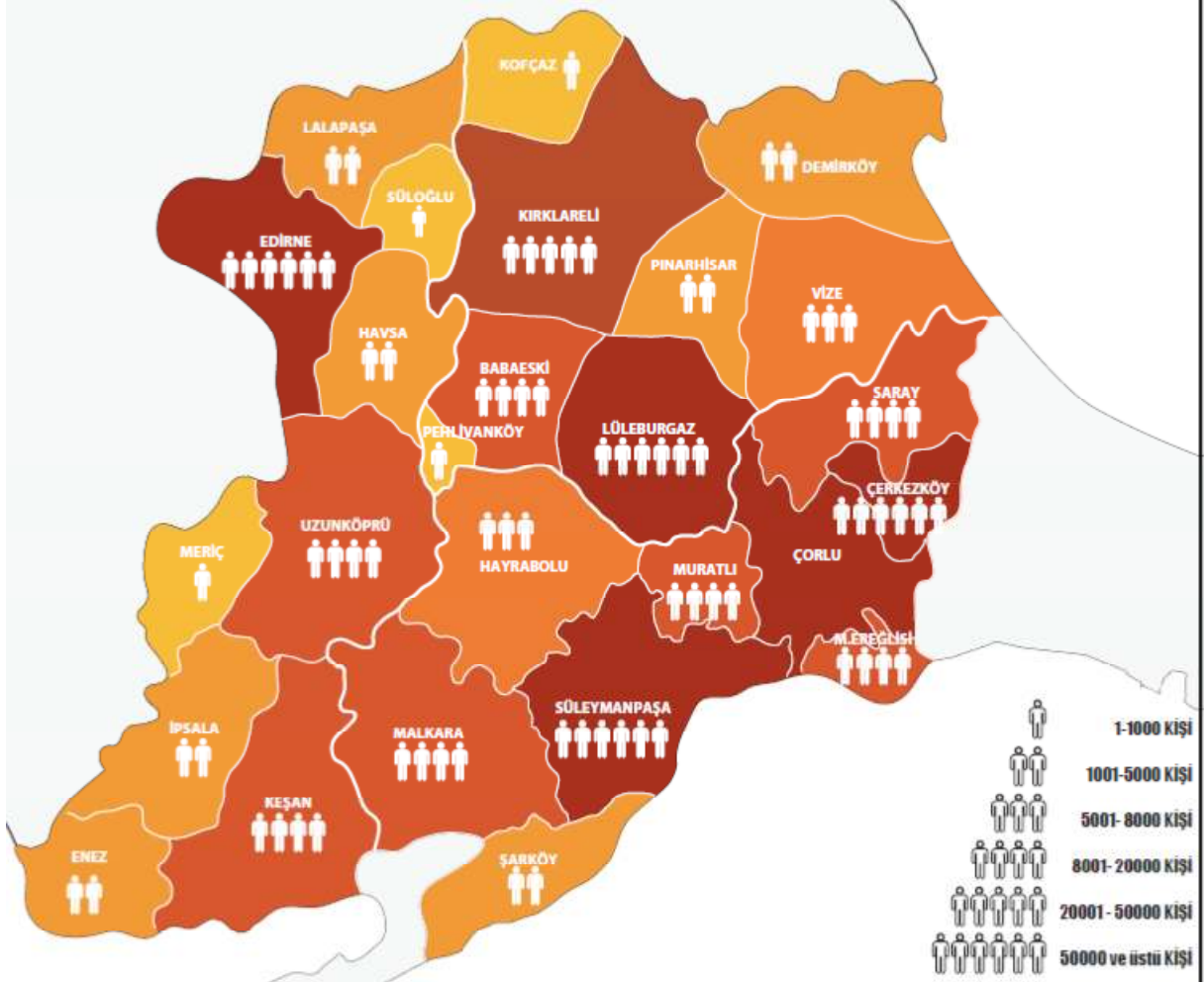
2.5.2.5. Yerleşim Yerine Göre İstihdam Sayısı

Tablo 104: Sigortalı Çalışan Sayısı

	2008	2009	2010	2011	2012
BABAESKİ	8.564	8.326	10.780	10.450	10.623
ÇERKEZKÖY	91.924	75.201	93.218	110.262	108.174
ÇORLU	144.738	122.737	140.136	159.463	160.509
DEMİRKOY	800	832	1.299	1.555	1.928
EDİRNE	45.387	39.894	49.481	53.030	51.598
ENEZ	1.235	1.375	1.357	1.869	1.525
HAVSA	2.801	2.868	3.517	3.673	3.599
HAYRABOLU	4.164	3.895	4.465	5.056	5.020
İPSALA	2.938	3.126	3.891	3.792	3.160
KESAN	15.404	14.557	15.957	17.884	19.093
KIRKLARELİ	19.305	21.412	25.434	26.854	26.920
KOĞAZ	180	159	184	174	156
LALAPASA	2.302	1.102	1.353	1.111	1.183
LULEBURGAZ	45.942	42.477	49.542	50.614	50.131
M.EREGLİSİ	6.778	5.931	7.441	8.308	8.153
MALKARA	9.081	8.774	7.441	11.242	10.863
MERİÇ	733	800	907	952	955
TEKİRDAĞ	44.527	39.690	48.868	56.781	52.393
MURATLI	8.489	8.075	8.227	8.897	8.642
PEHLİVANKOY	215	188	201	229	395
PINARHISAR	2.902	2.938	3.209	3.544	3.377
SARAY	8.284	8.023	9.464	10.093	9.361
SARKÖY	3.982	3.727	4.320	4.602	4.584
SÜLOĞLU	443	508	717	678	906
UZUNKÖPRÜ	10.288	10.018	11.860	12.378	12.206
VİZE	7.508	4.455	5.174	5.492	4.806

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2012

Yukarıdaki tabloda 2008-2012 yılları arası TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde sigortalı çalışan sayılarına yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre istihdamın en çok yoğunlaştığı yerlerin Çorlu, Çerkezköy, Tekirdağ ve Edirne Merkez ve Lüleburgaz bölgeleri olduğu görülmektedir. Sigortalı çalışan sayılarına göre istihdamın en az olduğu yerler ise Meriç, Süloğlu, Pehlivan köy ve Kofçaz olarak ortaya çıkmaktadır. 2012 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'ndeki toplam sigortalı çalışan sayısının %28,6'sı Çorlu, %19,3'ü Çerkezköy, %9,4'ü Tekirdağ Merkez ve %9,2'si ise Edirne Merkez ilçelerinde bulunmaktadır. Bölge toplam sigortalı çalışan sayısı içinde Meriç, Süloğlu, Pehlivan köy ve Kofçaz ilçelerinin payı sırasıyla %0,17, %0,16, %0,07 ve %0,03'tür.

Şekil 32: TR21 Trakya Bölgesi İstihdamın Dağılımı

Kaynak: 2012 SGK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

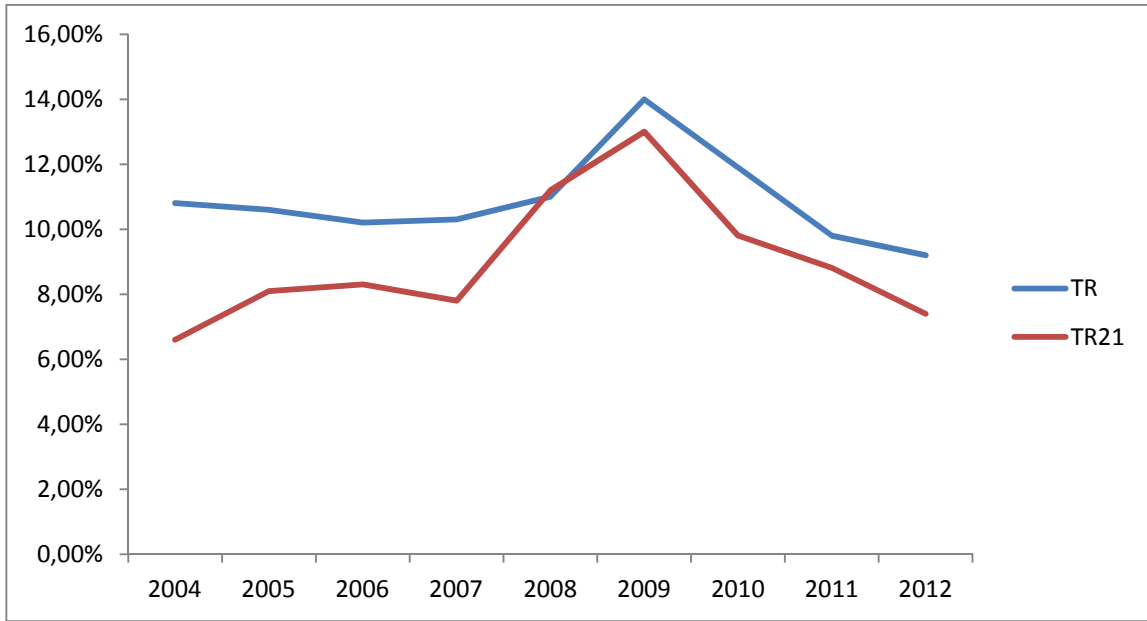
2.5.3. İşsizlik

İşsizlik 2008 yılı sonunda başlayan ve 2009 yılı boyunca devam eden küresel ekonomik kriz süresi ve sonrasında TR21 Trakya Bölgesi'nin en önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. 2005 ve 2006 yıllarında 47.000 olan işsiz sayısı 2007 yılında azalarak 45.000'e düşmüş; ancak 2008 ve 2009 yıllarında toplamda %80 artarak 83.000 kişiye ulaşmıştır. 2010, 2011 ve 2012 yıllarında ise işsizlik oranları azalmıştır. 2009 yılından 2012 yılına gelindiğinde işsiz sayısı %36 azalarak 53.000'e gerilemiştir. Aynı şekilde 2007 yılında %8,22 ile Türkiye ortalaması %10,23'ün altında olan TR21 Trakya işsizlik oranı 2008 yılında %11,26 ile Türkiye ortalamasının üzerine çıkmış; 2009 yılında da %13,06'ya yükselmesine rağmen Türkiye işsizlik oranı %14,03'ün altında kalmıştır. Bu karşılaştırmalardan son ekonomik krizin Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerini Türkiye genelinden çok daha olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmaktadır. Ancak; 2010, 2011 ve 2012 yıllarında işsizlik oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo105: Yıllar İtibarı İle İşsiz Sayısı ve İşsizlik Oranı

		2007	2008	2009	2010	2011	2012
İşsiz sayısı (1000)	<i>Türkiye</i>	2.376	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518
	<i>TR21 Trakya</i>	45	69	83	64	61	53
İşsizlik Oranı (%)	<i>Türkiye</i>	10,3	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2
	<i>TR21 Trakya</i>	7,8	11,2	13,0	9,8	8,8	7,4

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

Şekil 33: Yıllara Göre İşsizlik Oranlarının Dağılımı

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

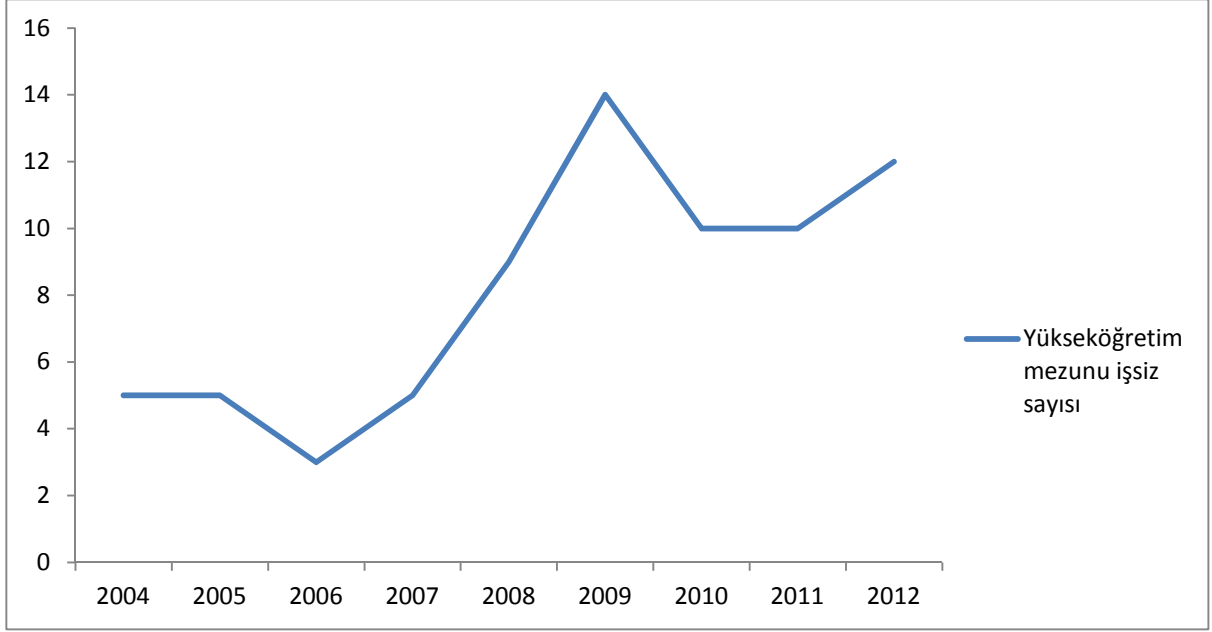
2.5.3.1.Eğitim Durumuna Göre İşsizlik

Tablo 106: Eğitim Duruma Göre İşsizlik [15 Yaş ve Üzeri, Bin Kişi]

Yıllar	Bölge	Okuma-yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
2012	TR21	0	27	13	12	53
	TR	45	1.363	607	503	2.518
2011	TR21	2	35	14	10	61
	TR	56	1.457	635	467	2.615
2010	TR21	1	38	15	10	64
	TR	69	1.767	764	446	3.046
2009	TR21	1	43	24	14	83
	TR	87	2.033	891	459	3.471
2008	TR21	2	35	22	9	69
	TR	64	1.506	679	362	2.611
2007	TR21	1	26	13	5	45
	TR	55	1.337	674	311	2.377
2006	TR21	1	27	16	3	47
	TR	53	1.338	652	285	2.328
2005	TR21	1	27	14	5	47
	TR	58	1.381	672	277	2.388
2004	TR21	1	18	13	5	37
	TR	57	1.321	698	308	2.385

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

Tablo 105'te Türkiye genelinde ve TR21 Trakya Bölgesi'nde eğitim durumuna göre işsizlik rakamlarına yer verilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde tabloda bahsi geçen tüm yıllar için en yüksek işsizlik rakamları lise ve altı eğitilmişler grubunda bulunmaktadır. 2012 yılında TR21 Trakya Bölgesi'nde yaklaşık 27.000 lise ve altı eğitim grubuna ait işsiz bulunmaktadır ve bu rakam Türkiye genelinde lise ve altı eğitim grubuna mensup işsizlerin %2'sine karşılık gelmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde yaklaşık 13.000 lise ve dengi meslek mezunu işsiz bulunmaktadır ve bu sayı Türkiye genelinin %2,1'ini oluşturmaktadır. Tabloda yer alan bilgilere göre yıllar içinde TR21 Trakya Bölgesi'nde işsizlik rakamlarının en düşük olduğu grup okuma yazma bilmeyenler grubudur. Bunun temel sebebi okuma yazma bilmeyen kişi sayısının bölgede oldukça azalmış olmasıdır

Şekil 34: TR21 Trakya Bölgesi Yükseköğretim Mezunu İşsiz Sayılarının Yıllara Göre Değişimi (bin kişi)

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

Yükseköğretim mezunu işsiz sayısının 2004 yılından itibaren gelişimi incelendiği zaman genellikle bir artış eğiliminde olduğunu görülmektedir. 2004 yılında 5.000 olan yükseköğretim mezunu işsiz sayısı 2009 yılına gelindiğinde 14.000 rakamına ulaşmıştır. 2010 ve 2011 yıllarında 10.000 olarak gerçekleşen bu rakam 2012 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde 12.000 olmuştur ve bu sayının Türkiye üniversite mezunu işsiz sayısı toplamındaki payı %2,39'dur. Sonuç olarak 2012 yılında gelindiğinde yükseköğretim mezunu işsiz sayısı 2004 yılındaki sayının 2,4 katı olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 107: TR21 Trakya Bölgesi Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları (%)

		2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Okuma yazma bilmeyen	<i>Erkek</i>	2,1	15,8	13	12,9	23,3	5,3	8,6	0	12,4
	<i>Kadın</i>	4,1	5,7	6,5	9,3	25,3	6,5	8,5	5,1	4,7
	<i>Toplam</i>	3,1	10,8	9	11,3	24	6	8,5	3,3	8
Lise altı	<i>Erkek</i>	5,6	6,8	8,8	10,3	8,9	7,1	7	6,9	4,5
	<i>Kadın</i>	9,4	12,7	11,2	15,5	13	8,4	9,6	10,2	6,4
	<i>Toplam</i>	6,7	8,5	9,5	11,8	10,1	7,5	7,7	7,9	5,1
Lise ve dengi meslek okulu	<i>Erkek</i>	4,9	5,6	7,9	11,7	10,3	6,4	8	6,2	7,9
	<i>Kadın</i>	14,8	17,5	16,4	21,7	23,6	18,1	21,9	19,1	14,5
	<i>Toplam</i>	7,6	8,6	10,4	14,7	14,3	9,2	11,3	9,4	9,6
Yükseköğretim	<i>Erkek</i>	6,3	6,6	6,9	10,7	8,4	5,7	1,8	5,5	7,6
	<i>Kadın</i>	15	14,8	16,5	20	10,7	9,8	10,3	13,2	11,6
	<i>Toplam</i>	9,8	9,9	10,6	14,6	9,3	7,3	4,7	8,1	9

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tabloda verilen eğitim durumuna göre işsizlik oranlarına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde 2009 yılında %14,6 olan yükseköğretim mezunu işsizlik oranı zaman içinde azalarak 2012 yılında %9,8 olmuştur. Türkiye genelinde ise TR21 Trakya Bölgesi'ndeki eğilime paralel olarak 2009 yılında %12,1 olan yükseköğretim mezunu işsizlik oranı zaman içinde azalarak 2012 yılında %10,1 olmuştur. Görüldüğü gibi 2009 yılında yükseköğretim mezunu işsizlik oranı TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının üzerinde iken 2012 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

2.5.3.2. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik

Tablo 108: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi) ve Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, 2012

	Cinsiyet	2008		2009		2010		2011		2012	
		Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21
Genel işsizlik	Toplam	2.611	69	3.471	83	3.046	64	2.615	61	2.518	53
	Erkek	1.877	40	2.491	48	2.088	38	1.730	32	1.635	27
	Kadın	734	29	979	36	959	27	885	29	883	26
15 - 24 yaş arası	Toplam	897	22	1.126	29	961	21	832	20	775	17
	Erkek	584	13	746	18	604	13	505	10	474	8
	Kadın	313	9	379	11	358	7	327	10	301	9
25 ve üzeri yaş	Toplam	1.714	47	2.345	54	2.085	44	1.783	41	1.743	36
	Erkek	1293	27	1.745	30	1.484	25	1.224	22	1.160	19
	Kadın	421	20	600	25	601	19	558	19	582	17
İşsizlik oranı %	Toplam	11	11,2	14	13,1	11,9	9,8	9,8	8,8	9,2	7,4
	Erkek	10,7	9,4	13,9	10,8	11,4	8,4	9,2	6,6	8,5	5,5
	Kadın	11,6	15,3	14,3	17,8	13	13	11,3	13,8	10,8	11,7
15-24 yaş arası oran %	Toplam	20,5	22,2	25,3	27,3	<u>21,7</u>	<u>20,9</u>	18,4	18,9	<u>17,5</u>	<u>17,2</u>
	Erkek	20,1	21,5	25,4	26,4	21	20,2	17,1	15,6	16,3	13,7
	Kadın	21,2	23,3	25	29	23	22,3	20,7	24,6	19,9	21,9
25 yaş ve üzeri oran %	Toplam	8,8	9,1	11,6	10,1	9,8	7,9	8	7	7,6	5,9
	Erkek	8,9	7,5	11,7	7,9	9,6	6,4	7,7	5,2	7,1	4,5
	Kadın	8,7	13,1	11,2	15,2	10,3	11,2	8,9	11,4	8,7	9,4

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

2008 yılında Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan TR21 Trakya Bölgesi işsizlik oranı izleyen yıllarda hep Türkiye ortalamasının altında seyretmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde oranının en yüksek olduğu yaş grubu %17,2'lik bir oran ile 15-24 yaş grubuna aittir. 15-24 yaş arası işsizlik oranı 2008-2012 periyodunda 2010 ve 2012 yılları hariç Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde 25 yaş ve üzeri işsizlik oranları 'Küresel Mali Kriz'in etkisiyle 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla %9,1 ve %10,1 olarak gerçekleşmiştir. İzleyen yıllarda ise giderek azalmış ve 2012 yılında %5,9 olmuştur.

2.5.3.3. Uzun Dönemli İşsizlik

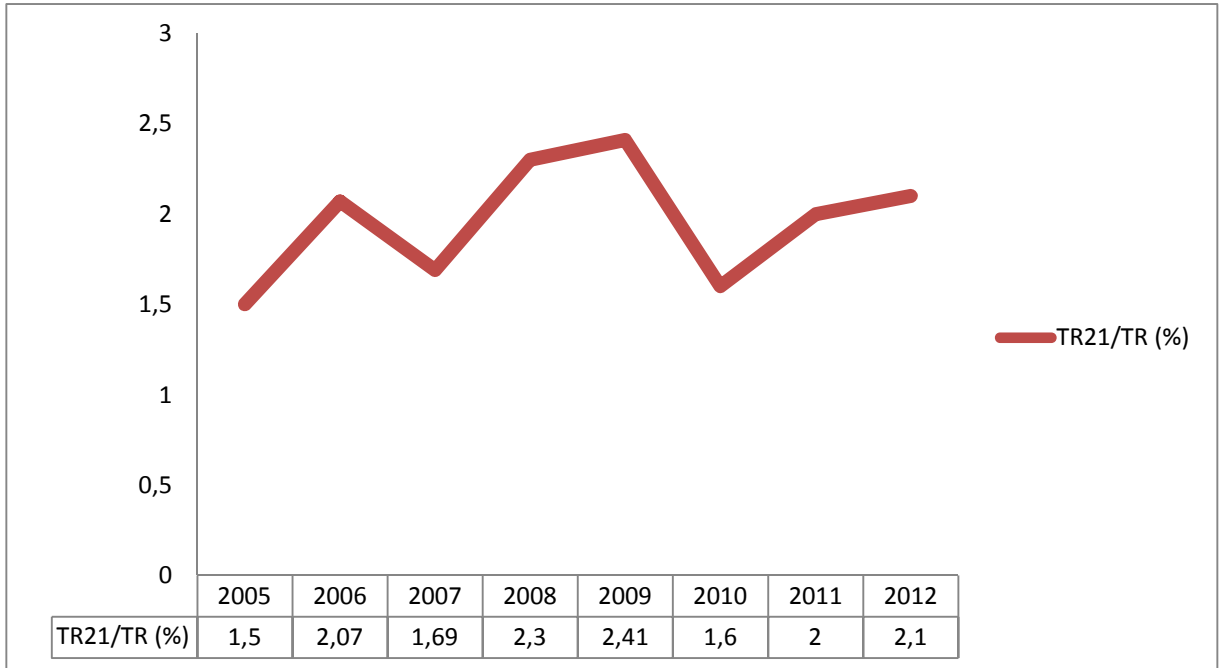
Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli genelinde uzun dönemli işsizliğin de önemli bir sorun teşkil ettiği Tablo 108 ve Şekil 35'te gözlemlenmektedir.

Tablo 109: Uzun Dönemli İşsizlik - 15 Yaş ve Üzeri (bin kişi), 2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	932	822	710	695	871	865	687	620
TR21 Trakya	14	17	12	16	21	14	14	13
TR21 Trakya/Türkiye (%)	1,5	2,07	1,69	2,30	2,41	1,6	2,0	2,1

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

2007 yılında hem Trakya'da uzun dönemli işsizlik oranları azalmıştır. 2008 yılında ise Türkiye genelinde bu rakam azalış gösterirken Trakya Bölgesi'nde artmıştır. 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin olumsuz etkileri ile birlikte uzun dönemli işsizlik rakamları hem Trakya hem de Türkiye genelinde azalmıştır. 2010-2012 yılları arasında ise uzun dönemli işsizlik rakamları hem Türkiye genelinde hem de Trakya'da azalma eğilimine girmiştir. 2005 ve 2012 yılları arasındaki değişim incelendiğinde Türkiye genelinde uzun dönemli işsiz sayısı %33,5 azalarak 932.000 kişiden 620.000 kişiye düşmüş; TR21 Trakya Bölgesi'nde ise %7,1 oranında azalarak 14.000 kişiden 13.000 kişiye düşmüştür.

Şekil 35: Uzun Dönemli İşsizlikte TR21 Trakya Toplamının Türkiye Toplamına Oranı (%)

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

2.5.3.4.İşgücüne Dâhil Olmayanların İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri

Tablo 109'dan açıkça görüldüğü gibi iş bulma ümidi olmayanların sayısı Türkiye geneli için 2009 yılında artmakta iken, TR21 Trakya Bölgesi'nde azalmaktadır. 2010 ve 2011 yıllarında ise bu sayı Türkiye geneli için azalmakla birlikte Trakya için artış göstermiştir 2012 yılında ise iş bulma ümidi olmayanların sayısı Trakya Bölgesi'nde azalırken Türkiye genelinde artmıştır. Ancak bu alandaki en olumlu veriler 2004 yılı için mevcuttur. Bu verilere göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli ilerinde mevsimlik çalışan sayısının düşük olduğu, emekli ve eğitim öğretimde olan nüfus sayısının yıllar itibari ile arttığı söylenebilir.

Tablo 110: İşgücüne Dâhil Olmayanların Yıllara Göre İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri (15 Yaş ve Üzeri Bin Kişi), 2012

Yıllar	Bölge	İşgücüne dâhil olmayan	İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri							
			İş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar		Mevsimlik çalışanlar	Ev işleriyle meşgul	Eğitim/Öğretim	Emekli	Çalışamaz halde	Diğer
			İş bulma ümidi olmayanlar	Diğer						
2012	TR	27.385	691	1.303	63	11.992	4.409	3.795	3.459	1.674
	TR21	587	13	33	1	187	79	92	99	83
2011	TR	26.867	678	1.267	64	11.872	4.219	3.617	3.406	1.746
	TR21	559	28	42	1	153	66	74	109	86
2010	TR	26.901	716	1.297	65	11.914	4.122	3.577	3.394	1.817
	TR21	541	23	41	1	157	69	70	113	68
2009	TR	26.938	757	1.304	87	12.101	3.967	3.622	3.396	1.705
	TR21	548	21	43	2	147	83	67	118	67
2008	TR	26.966	612	1.238	315	12.186	3.757	3.488	3.414	1.957
	TR21	538	24	39	2	137	91	57	113	76
2007	TR	26.879	612	1.130	289	12.124	3.680	3.520	3.225	2.300
	TR21	525	24	41	0	159	65	59	100	78
2006	TR	26.423	624	1.285	341	12.409	3.588	3.238	3.298	1.640
	TR21	480	29	55	1	120	47	39	109	81
2005	TR	25.905	486	1.077	391	12.703	3.453	3.112	3.098	1.586
	TR21	459	22	40	5	130	42	34	114	73
2004	TR	25.527	311	790	385	13.042	3.417	3.124	2.885	1.573
	TR21	461	9	14	6	207	54	59	84	27

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, İstatistiksel Tablolar, TÜİK.

2.6.Girişimcilik

Trakya Kalkınma Ajansı bölgedeki insanların girişimcilik konusunda profillerinin çıkartılması ve girişimciliğin önünde engel olarak algılananların ortaya çıkarılması için bir Girişimcilik Analizi çalışması yaptırmıştır. Telefon üzerinde yapılan ankette kullanılan örneklem sayısı 3.000'dir. Çalışma rassal olarak belirlenen Bölgeye ait telefon numaralarının aranması ve orta harfe en yakın harfle ismi başlayan şahıs ile görüşme üzerine kurgulanmıştır.

Anketi cevaplayanlar arasından bölgede iş kurmanın çok zor olduğunu belirtenlerin oranı %20 ile %30 arasındadır ve bu Türkiye ortalamasına yakındır. Edirne ilinden bu soruyu cevaplayanların %20'si, Kırklareli ilinden cevaplayanların %30'u ve Tekirdağ ilinden cevaplayanların ise %28,5'i çok zor olduğunu belirtmiştir. Sadece zor olduğunu belirtenler ile birlikte bu oran bölge için %70'lerin üstüne ulaşmaktadır.

Tekirdağ ilinde ikamet edenlerin %11'lik oranla girişimciliğe yardımcı olan kurumlardan Bölge içinde en çok haberdar olan grup olduğu görülmektedir. Edirne ve Kırklareli illerindeki bireylerin göreceli daha az haberdar oldukları görülmektedir (%0,4 ve %5,4). İŞKUR, KOSGEB ve ticari bankalar en çok bilinen girişimci dostu kuruluşlardır.

Girişimciliğin önündeki en büyük engel olarak her üç ilde %60'ların üstünde bir oranla maddi yetersizlik belirtilmiştir. Bunu kira ve diğer girdi maliyetlerinin yüksek olması ve özgüven eksikliği gösterilmektedir. Girişimcilik ile ilgili uluslararası bilimsel literatür maddi yetersizliği girişimciliğin önünde bir engel olarak genelde kabul etmemektedir. Genelde ürün piyasaları ve finans piyasaları hakkında yetersiz bilgi sahibi olmama, öz güven eksikliği ve finansal piyasaların girişimcilerin ihtiyacını duyduğu hizmetleri üretecek derinliğe erişememesi girişimcilik önündeki engeller olarak düşünülmemektedir. Gelişmiş ve derinliğini sağlamış finansal piyasalar maddi yetersizlik engelini kaldırabilmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde yeni bir girişimde bulunabileceklerini ifade edenlerin oranı %2,5'tir. Türkiye genelinde bu oran %9,7'dir. Bölgede girişimci olmak isteyenlerin sayısının çok düşük olması bu konuda en önemli problemdir. Bölge potansiyelleri açısından gözden geçirildiğinde birçok konuda girişim fırsatlarının çıkartılabilmesi mümkündür. Girişimcilerin girişimde bulunma isteklerinin azlığı ve Bölge ve dünya pazarları hakkında sahip olunan bilginin az olması girişimcilik potansiyelini çok düşük seviyelerde tutmaktadır. Bölgedeki büyük yatırımlarının birçoğunun Bölge dışından olan bireyler ve gruplar tarafından yapılıyor olması önemli bir göstergedir.

Girişimcilik konusunda önemli handikaplardan birisi bilgiye ulaşımın sağlanamaması ve aslında profesyonel olarak girişimciliğin geliştirilememesidir. Daha çok etrafında gördükleri üzerine karar alan insanların daha ilerisini tahayyül edememeleri ve bu engeli aşmak için profesyonellerden yararlanmamaları veya bunu düşünmemeleri ciddi bir sıkıntıdır. Bireyler arasında farklı nedenler ile güvensizlik oluşuyor olması bireyler ve girişimci adayları arasında bilgi akışının engellenmesine yol açmaktadır. Bu ise girişimciler arasında gelişmelerini sağlayacak işbirliği ağlarının kurulamaması anlamına gelmektedir.

Girişimde bulunmak istediklerini ya da bir girişim içinde bulduklarını söyleyenlerin genel olarak bazı temel sektörleri hedef aldıkları görülmektedir. Gıda, hazır yiyecek, perakende

satış gibi sektörlerin önemli bir yer aldıkları çalışma sonucunda elde edilmiştir. Oysaki kar marjı yüksek olan girişimlerin oluşabilmesi için yeni potansiyeli yüksek olan alanların tespit edilmesi gereklidir. Bu tür alanlarda risk oranının yüksek olması girişimcilerin yetersiz bilgiye sahip olmaları ve profesyonel yaklaşıma sahip olmamaları nedenleri ile girişimlerin önünü kesmektedir. Özellikle kimlere danışılıyorsunuz kısmında bireylerin ailelerinden ve arkadaşlarından tavsiye aldıkları, ancak profesyonel anlamda gelişim sağlama anlamında çabalarının göreceli düşük olduğu belirlenmiştir. İş tecrübesi olanlardan faydalandım diyenlerin sayısının yüksek olduğu ayrı bir bulgudur. Bu bulgu bireylerin iş kurmada yakın çevrelerinde gelişen olaylardan aşırı derecede etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum girişimcilik konusunda gelişmiş bir toplum için iyi bir durum ortaya koyabilir ancak girişimcilik konusunda handikaplı bir bölge için bir kısır döngünün oluşmasına neden olabilecektir.

Bölge içinde bir girişime sahip olduğunu söyleyenlerin hangi piyasaları hedef aldıkları incelendiğinde, %60'ların üstünde bir oranla ürünlerin büyük ölçüde bölge içinde satıldığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile girişimciler çok yakınlarında bulunan büyük İstanbul pazarına ve yurt dışı pazarlara açılma konusunda sıkıntılara sahiptirler.

Bölgede girişimciliğin geliştirilmesi kısa dönemli politikaların ötesinde eğitim programları aracılığı ile toplumsal yapıyı hedef alan uzun dönemli politikaların oluşturulması ile sağlanabilir. Ayrıca Bölge sakinlerinin kapalı grupların sahip olduğu bazı özellikleri sergiliyor olması Bölge içindeki girişimcilerinin ulusal ve uluslararası düzeydeki akımlardan etkilenmelerinin düşük düzeyde olduğu sonucunu ortaya koyabilecek niteliktedir. Bölge sakinlerinin bu konuda dışa açılmalarını sağlamak veya bölge içinde yabancı yatırımcılar ile Bölge sakinleri arasında bir bilgi ve tecrübe akışının kurulmasını sağlamak girişimciliğin gelişimine önemli bir katkı sağlayacaktır.

2.7. Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal İçerme

2.7.1. Engelliler

Tablo 111: TR21 Trakya Bölgesi Engelli Sayıları, 2011

BÖLGE ADI	Türkiye	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
En az bir engeli olan kişi sayısı	4.882.841	44.213	34.550	25.490
Görmede zorluk yaşayanların(%)	1,4	1,2	2	1,4
Duymada zorluk yaşayan(%)	1,1	0,9	1,6	1,3
Konuşmada zorluk yaşayan(%)	0,7	0,5	0,7	0,7
Yürümede, merdiven çıkmada-inmede zorluk yaşayan(%)	3,3	2,5	4,6	4,1
Taşımada-tutmada zorluk yaşayan(%)	4,1	3,3	5,7	5,1
Yaşıtlarına göre öğrenmede-basit dört işlem yapmada-hatırlamada-dikkatini toplamada zorluk yaşayan(%)	2	1,5	1,7	1,7

Kaynak: Nüfus ve Konut Araştırması İstatistikleri, TÜİK.

TÜİK tarafından yayımlanan Nüfus ve Konut Araştırması Çalışmasına göre Türkiye’de görme, duyma, konuşma, yürüme, merdiven çıkma veya inme, bir şey taşıma veya tutma ve yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama fonksiyonlarından en az birinde zorluk yaşayan veya bunarı hiç yapamayan kişi sayısı toplam 4.882.841’dir. Görmede zorluk yaşayanların oranı %1,4, duymada zorluk çeken nüfusun oranı ise %1,1’dir. 3 ve üzeri yaştaki kişilerin %0,7’si konuşma zorluğu; %3,3’ü yürüme, merdiven çıkma ve inme zorluğu; %2’si yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama zorluğu, %4,1’i ise bir şeyler taşıma veya tutma zorluğu çekmektedir. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde görme; duyma; konuşma, yürüme, merdiven çıkma veya inme; bir şey taşıma veya tutma ve yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama fonksiyonlarından en az birinde zorluk yaşayan veya hiç yapamayan kişi sayıları sırasıyla 44.213, 34.550 ve 25.490’dır.

Tablo 112: TR21 Trakya Bölgesi Engelli İstihdam Sayıları, 2012

	Özürlü çalıştırmakla yükümlü 50+işyeri sayısı		Çalıştırmakla yükümlü olduğu özürlü sayısı		Özürlü çalışan sayısı		Özürlü açık kontenjan sayısı	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel
TEKİRDAĞ	12	479	97	3.090	86	1.706	11	1.384
EDİRNE	9	63	49	358	37	289	12	69
KIRKLARELİ	7	76	57	516	54	416	3	100
TOPLAM	28	618	203	3.964	177	2.411	26	1.553

Kaynak: İş İstatistikleri, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR).

Engelli bireylerin ne kadar gelir elde ettiklerini ve ne kadar sosyalleştiklerini ölçmekte yararlanılabilecek en önemli yöntemlerden biri engelli bireylerin istihdam sayılarıdır. Tablo 111’te TR21 Trakya Bölgesi’ndeki engelli bireylerin kamu ve özel sektördeki istihdam sayılarına yer verilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi’nde engelli çalışan sayıları işyerlerinin çalıştırmakla yükümlü olduğu engelli sayısından düşüktür. Dolayısıyla TR21 Trakya Bölgesi’nde engelli istihdamında bir açık gözlenmektedir. Bu açık özellikle özel sektörde daha fazla gözükmesinin sebebi Bölgede özel sektör firma sayısının kamuya göre daha yüksek olmasıdır.

2.7.2. Sosyal Güvenlik

Tablo 113: Sektörel İstihdama göre Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumu*, 2011

	Tarım		Sanayi		Hizmet		Toplam	
	Kayıtlı	Kayıtlı değil	Kayıtlı	Kayıtlı değil	Kayıtlı	Kayıtlı değil	Kayıtlı	Kayıtlı değil
TR21	23	99	190	55	182	83	395	237

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK.

* 15 yaş ve Üzeri Bin Kişi

TR21 Trakya Bölgesi'nde istihdam edilenler içinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı olmayan yaklaşık 237.000 kişi mevcuttur. Tablo 112'deki bilgilere göre Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlı olmayan çalışan oranı en yüksek olan sektör tarım sektörüdür.

2.7.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Tablo 114: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yıllar itibari ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişi Sayısı*

Şehir	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Edirne	3.961	3.670	3.599	3.780	4.177	4.609	4.000	4.000
Enez	600	600	600	700	750	700	-	-
Havsa	1.000	1.000	1.000	800	800	800	-	-
İpsala	1.208	1.707	2.102	2.000	1.860	1.200	-	-
Keşan	2.132	1.894	2.000	3.667	2.480	3.350	-	-
Lalapaşa	500	400	450	450	371	340	-	-
Meriç	1.000	794	1.743	1.262	1.287	1.302	-	-
Uzunköprü	2.400	2.247	2.822	2.407	2.369	2.090	-	-
Süloğlu	500	467	400	315	349	342	-	-
Tekirdağ	6.283	10.339	8.251	16.329	18.564	12.679	19.919	10.622
Çerkezköy	2.875	5.209	5.655	3.211	4.436	2.306	1.155	1.420
Çorlu	6.513	7.041	7.799	5.017	13.161	12.021	11.220	3.644
Hayrabolu	8.408	9.788	5.227	14.008	9.076	5.862	5.978	1.438
Malkara	6.452	6.499	7.274	11.036	14.050	9.664	9.669	6.815
Muratlı	2.788	3.011	3.158	3.841	3.630	3.265	4.697	2.033
Saray	851	654	803	733	650	518	515	537
Şarköy	3.905	4.084	4.481	4.486	7.712	4.433	4.118	3.275
Marmara Ereğlisi	1.155	2.261	1.728	1.088	2.839	1.402	928	886
Babaeski	11.309	11.684	8.862	10.261	13.105	5.763	5.452	5.376
Demirköy	1.089	2.425	1.342	1.542	3.089	1.592	1.440	1.604
Kırklareli	5.903	8.434	13.025	12.907	20.585	14.860	12.211	6.340
Kofçaz	758	1.191	1.583	1.053	1.431	882	540	745
Lüleburgaz	10.515	22.692	11.096	15.002	21.079	13.421	17.998	8.429
Pehlivanköy	1.280	1.346	1.649	2.037	3.000	3.221	2.292	1.017
Pınarhisar	2.315	1.186	1.923	4.319	3.802	1.990	2.005	2.071
Vize	7.989	3.255	3.611	3.161	5.455	4.239	2.943	3.053
TR21 Trakya Bölgesi	93.689	113.878	102.183	125.412	160.107	112.851	107.080	63.305
Yıllık Artış Oranı (%)	-	21,55	-10,27	22,73	27,66	-29,52	-	-

Kaynak: Bölgedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 2012

* Tekirdağ, Edirne, Kırklareli SYDV-2011-2012 yıllarında Edirne İlinin İlçelerinden veri alınamamıştır.

Tablo 113'te TR21 Trakya Bölgesi'nde yıllar itibari ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV)'nden yardım alan kişi sayısı görülmektedir. Buna göre 2005 yılında SYDV 'dan bölgede toplam 95.694 kişi yardım alırken 2010 yılında toplam 114.861 kişiye yardım almıştır. 2008 yılında başlayan küresel finansal krizin etkisinin en fazla görüldüğü 2009 yılında SYDV'den yardım alan kişi sayısı 2008 yılına göre %27,66, 2007 yılına göre ise %56,68 oranında artarak 160.107 kişiye ulaşmıştır. Bu yılda en fazla etkilenen ilçe %162,33 artış oranı ile Çorlu olmuştur. Özellikle tekstil ve deri gibi emek yoğun işyerlerinin bulunduğu Çorlu ilçesindeki çalışanların finansal kriz sonucu işlerini kaybetmesi ile SYDV'ye başvurdukları ortaya çıkmaktadır. TÜİK verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi kadın işsizlik oranının 2008 yılında %15,3 ve 2009 yılında %17,8'e yükselmesi özellikle Bölgede kadınların yoğun olarak çalıştığı tekstil sektörünün finansal krizden ne kadar çok etkilendiğini göstermektedir. Finansal krizin başladığı 2008 yılında SYDV'den yardım alan kişi sayısı 2007 yılına göre %22,73 oranında artarak 125.412 kişiye ulaşmıştır. 2010 yılında ise yardım alan kişi sayısı finansal krizin bölgedeki etkisinin azalması sonucu 2009 yılına göre % 29,52 oranında azalarak 112.851 kişiye gerilemiştir.

Tablo 115: TR21 Trakya Bölgesi'nde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Kişi Sayısının Nüfusa Oranı (%)

Şehir	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Edirne	2,39	2,47	2,67	3,01	2,52	2,47
Enez	5,60	6,53	6,93	6,47	-	-
Havsa	4,64	3,71	3,78	3,83	-	-
İpsala	6,95	6,52	6,16	3,99	-	-
Keşan	2,58	4,76	3,24	4,34	-	-
Lalapaşa	5,35	5,63	4,81	4,52	-	-
Meriç	10,28	7,65	7,85	8,15	-	-
Süloğlu	29,79	32,14	29,51	27,40	-	-
Uzunköprü	0,56	0,45	0,51	0,51	-	-
Tekirdağ	5,12	9,82	10,88	7,56	11,50	6,01
Çerkezköy	4,29	2,18	2,87	1,40	0,65	0,75
Çorlu	3,46	2,12	5,41	4,75	4,24	1,33
Hayrabolu	14,15	37,43	25,23	16,63	16,69	4,17
Malkara	12,88	19,60	25,71	17,79	17,65	12,59
Marmaraereğlisi	10,18	4,34	13,03	6,69	4,40	4,13
Murath	12,16	14,67	13,93	12,58	18,06	7,72
Saray	1,80	1,61	1,40	1,12	1,10	1,14
Şarköy	15,24	14,99	25,50	14,58	13,60	10,92
Babaeski	17,10	19,82	26,14	11,52	10,64	10,63
Demirköy	14,70	17,03	35,47	18,56	16,46	18,26
Kırklareli	15,62	15,21	23,75	17,67	13,91	7,13
Kofçaz	48,14	35,54	49,70	31,52	17,99	25,48
Lüleburgaz	8,51	11,29	16,04	10,01	13,16	6,11
Pehlivanköy	35,96	42,24	64,74	71,88	53,20	24,15
Pınarhisar	9,46	21,11	19,19	10,16	10,18	10,52
Vize	11,90	10,51	18,87	14,54	10,29	10,82
TR21 Trakya Bölgesi	7,01	8,35	10,59	7,42	6,82	3,97

Kaynak: Bölgedeki Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakıfları ve TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 114'te 2007-2012 yılları arasında SYDV'den yardım alan kişi sayısının nüfusa oranı görülmektedir. SYDV'den yardım alan kişi sayısının nüfusa oranına bakıldığı zaman da yine küresel krizin etkisi görülmekte ve bu oranın TR21 Trakya Bölgesi'nde 2008 yılında % 8,35, 2009 yılında % 10,59 olduğu bununla beraber krizin olmadığı 2007 yılında % 7,01 ve krizin etkisinin azaldığı 2010 yılında ise %7,42 oranında gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 116: 2007-2010 Yılları Arasında TR21 Trakya Bölgesi'nde 26 İl/İ.Lçe İçerisinde SYDV'den Yardım Alanların Nüfusa Oranı En Yüksek 10 İl/İlçe

2007	2008	2009	2010
Kofçaz	Pehlivanköy	Pehlivanköy	Pehlivanköy
Pehlivanköy	Hayrabolu	Kofçaz	Kofçaz
Süloğlu	Kofçaz	Demirköy	Süloğlu
Babaeski	Süloğlu	Süloğlu	Demirköy
Kırklareli	Pınarhisar	Babaeski	Malkara
Şarköy	Babaeski	Malkara	Kırklareli
Demirköy	Malkara	Şarköy	Hayrabolu
Hayrabolu	Demirköy	Hayrabolu	Şarköy
Malkara	Kırklareli	Kırklareli	Vize
Muratlı	Şarköy	Pınarhisar	Muratlı

Kaynak: Bölgedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ve TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 115'ten görüldüğü üzere Pehlivanköy, Kofçaz, Demirköy, Süloğlu, Malkara, Şarköy, Hayrabolu, Kırklareli gibi ana faaliyet alanı tarım, hayvancılık ve ormancılık olan kentler SYDV'den yardım alan vatandaşların tüm nüfus içerisindeki payı açısından TR21 Trakya Bölgesi'ndeki tüm kentler içerisinde 2007-2010 yılları arasında her yıl ilk onda yer almışlardır. Bununla beraber yine benzer özelliklere sahip Babaeski 3 yıl, Muratlı ve Pınarhisar 2 yıl ve Vize 1 yıl boyunca SYDV'den yardım alanların nüfusa oranı bakımından ilk 10 kent arasında bulunmuşlardır. Bu durum TR21 Trakya Bölgesi'nde doğudaki sanayileşmiş şehirlere nazaran batı ve kuzeydeki tarım, hayvancılık ve ormancılığa dayalı ekonomik faaliyetlere sahip şehirlerdeki nüfusun özellikle işsizlik sebebiyle SYDV'den yardım talep ettiklerini göstermektedir. Bunun yanında TR21 Trakya Bölgesi'nin batı ve kuzeyindeki şehirlerde tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetlerinde makineleşme sonucu bu alanlarda çalışması gereken kişi sayısının azalması sonucu işsizliğin artması öncelikle nüfusa göre SYDV'den yardım alan kişi sayısını arttırmakta sonrasında ise Bölgenin batı ve kuzeyinden doğusuna ve diğer bölgelere göçün artmasına neden olmaktadır.

2.7.4. Sivil Toplum

Sivil Toplum Konusunda ulaşılabilen istatistikler 'Dernek Sayıları', 'Esnaf ve Sanatkarlar Odaları üyelikleri' Ticaret ve Sanayi Odaları ve 'Ticaret Borsaları'na ilişkin istatistiklerdir.

Tablo 117: TR21 Trakya Bölgesi Toplam Faal ve Fesih Dernek Sayıları, 2012

Yıllar	Toplam Faal Dernek Sayısı				Toplam Fesih Dernek Sayısı			
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
2004	867	499	462	1.828	1.230	516	359	2.105
2005	772	465	474	1.711	1.328	559	403	2.290
2006	797	472	474	1.743	1.438	601	431	2.470
2007	822	490	496	1.808	1.543	646	487	2.676
2008	841	501	485	1.827	1.644	690	526	2.860

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2009	895	529	491	1.915	1.772	753	565	3.090
2010	920	549	510	1.979	1.879	828	614	3.321
2011	937	565	519	2.021	1.988	897	655	3.540
2012	977	596	528	2.101	2.113	994	695	3.802

Kaynak: Dernek İstatistikleri, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi genelinde toplam faal ve fesih dernek sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre yıllar içinde TR21 Trakya Bölgesi’nde dernek sayılarının genellikle bir artma eğilimi içinde bulunduğu gözlemlenmekle birlikte artış miktarının düşük olduğu görülmektedir. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı 2012 istatistiklerine göre TR21 Trakya Bölgesi’nde toplam 2.101 faal dernek bulunmakta olup bu sayı Türkiye geneli toplam faal dernek sayısının(98.101) %2,14’üne karşılık gelmektedir. Bölgedeki derneklerin genel özellikleri incelendiği zaman bu derneklerin faaliyetlerinin genellikle sınırlı bir düzeyde olduğu görülmektedir. Örneğin; Bölgede ulusal anlamda örgütlenmiş dernek sayısının oldukça az olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 118: TR21 Trakya Bölgesi Derneklerde Bulunan Toplam Gerçek ve Onursal Üye Sayısı, 2012

Yıllar	Toplam Gerçek Üye Sayısı				Toplam Onursal Üye Sayısı			
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
2004	49.731	41.183	12.058	102.972	0	0	0	0
2005	47.543	42.784	2.361	92.688	0	0	0	0
2006	49.379	42.009	32.847	124.235	0	0	0	0
2007	57.782	40.704	34.885	133.371	0	0	0	0
2008	55.079	41.573	33.514	130.166	0	0	0	0
2009	58.632	45.102	28.962	132.696	0	0	0	0
2010	57.617	40.378	35.375	133.370	0	0	0	0
2011	61.566	41.673	33.888	137.127	0	5	0	5
2012	63.065	42.199	34.587	139.851	284	380	170	834

Kaynak: Dernek İstatistikleri, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi’nde bulunan derneklerde bulunan üye sayılarına ilişkin istatistiklere yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde 2004-2012 yılları arasında dernek üye sayılarının artış eğilimi içinde bulunduğu gözlemlenmektedir. 2012 yılı istatistiklerine göre Tekirdağ ilinde bulunan toplam 63.065 gerçek üye sayısının yalnızca 6.741’i bayan üye olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplam bayan gerçek üye sayısı Edirne ve Kırklareli illeri için sırasıyla 5.122 ve 2.596’dır.

Tablo 119: TR21 Trakya Bölgesi, Kuruluş Amaçlarına Göre Derneklerin Dağılımı

Derneğin Kuruluş Amacı	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri	35	22	0
Dış Türkler İle Dayanışma Dernekleri	17	0	0
Dini Hizmetlerin Gerçekleştirilmesine Yönelik Faaliyet Gösteren Dernekler	97	80	78

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Düşünce Temelli Dernekler	25	10	0
Eğitim Araştırma Dernekleri	50	37	0
Engelli Dernekleri	0	7	0
Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Alanında Faaliyet Gösteren Dernekler	12	4	0
Hak Ve Savunuculuk Dernekleri		8	0
İmar, Şehircilik Ve Kalkındırma Dernekleri	22	11	0
İnsani Yardım Dernekleri	86	47	160
Kamu Kurumları Ve Personelini Destekleyen Dernekler	19	0	5
Kültür, Sanat Ve Turizm Dernekleri	53	45	
Mesleki Ve Dayanışma Dernekleri	278	107	59
Sağlık Alanında Faaliyet Gösteren Dernekler	11	14	
Spor Ve Spor İle İlgili Dernekleri	222	162	157
Şehit Yakını Ve Gazi Dernekleri	1	0	0
Toplumsal Değerleri Yaşatma Dernekleri	9	0	0
Uluslararası Teşekküller Ve İşbirliği Dernekleri	0	5	23
Diğer	40	37	46

Kaynak: Dernek İstatistikleri, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi'nde bulunan derneklerin kuruluş amaçlarına yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre Tekirdağ ilinde en çok dernek Mesleki ve Dayanışma Dernekleri kategorisinde mevcutken, Edirne ilinde Spor ve Spor ile İlgili Derneklere ve Kırklareli ilinde ise İnsani Yardım Derneklerine daha çok rastlanmaktadır.

Tablo 120: Esnaf ve Sanatkâr Odası Üyelikleri, 2013

	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Aktif Üye Sayısı	2.012.852	53.762	26.516	14.325	12.921
Aktif Oda Sayısı	3.100	96	34	34	28
Aktif İşyeri Sayısı	2.162.809	57.828	28.366	15.416	14.046
Aktif Üye Sayısının Bölge Oranı	-	100	49,3	26,6	24,0

Kaynak: Üye İstatistikleri, Türkiye Esnaf Ve Sanatkârlar Konfederasyonu.

Türkiye toplam Esnaf ve Sanatkâr Odaları aktif oda sayısının % 3'ü, aktif üye sayısının ise % 2,67'si bölgede konumlanmıştır. Bölge illeri bazında Esnaf ve Sanatkâr Odaları üyelik rakamları incelendiğinde aktif üye sayısı bakımından Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin Bölge içindeki payları sırasıyla %49,3, %26,6 ve %24,0'dır. Bölgede aktif üye sayısı payı açısından ilk sırada yer alan Tekirdağ ili bölgede aktif oda sayısı payı açısından ilk sırayı %34,4'lük bir pay ile Edirne ili ile paylaşmaktadır. Bölge genelinde aktif oda sayısı içinde Kırklareli ilinin payı ise %29,2'dir.

TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam 2.041 dernek, 96 Esnaf ve Sanatkâr Odası, 11 Ticaret ve Sanayi Odası ve 11 Ticaret Borsası bulunmaktadır.

3. EKONOMİK YAPI

3.1. Tarım ve Hayvancılık

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi, 18.665 (göl hariç) km²'lik yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümünün % 2,4'üne karşılık gelmektedir²⁶.

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde önemli gelir kaynaklarından biri tarımdır. TÜİK 2012 yılı verilerine göre bölgenin tarımsal üretim değerinin %79,13'ü bitkisel üretimden, %20,87'si ise hayvansal üretimden elde edilmektedir.(hesaplama yapılırken canlı hayvanlar değeri dikkate alınmamıştır)

Tablo 121: TR21 Trakya Bölgesi Tarımsal Üretim Değeri, 2012

Yıllar	Bitkisel Üretim Değeri	Canlı Hayvanlar Değeri	Hayvansal Ürünler Değeri
Türkiye			
2012	87.849.892	63.546.623	49.321.861
2011	88.979.273	60.076.917	42.571.782
2010	80.038.126	46.873.045	38.128.120
2009	68.267.486	28.145.579	26.610.721
2008	66.010.114	25.521.071	23.816.982
TR21			
2012	2.865.229	2.279.101	755.678
2011	2.805.958	2.212.642	603.090
2010	2.647.528	1.572.370	1.065.710
2009	2.275.703	1.032.710	774.153
2008	2.621.178	1.002.172	768.032
Tekirdağ			
2012	1.057.358	780.334	231.445
2011	1.014.510	809.959	187.800
2010	819.878	576.582	401.178
2009	750.837	360.024	319.898
2008	935.080	351.713	288.868
Edirne			
2012	1.202.840	677.210	240.640
2011	1.196.722	705.522	214.246
2010	1.327.241	549.934	343.697

²⁶ TÜİK, Bölgesel İstatistikler, 2012

2009	1.086.491	386.552	284.200
2008	1.161.513	366.008	284.552
Kırklareli			
2012	605.031	821.558	283.592
2011	594.725	697.161	201.044
2010	500.409	445.854	320.835
2009	438.375	286.134	170.055
2008	524.585	284.450	194.612

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

Bölgede en önemli ürünler buğday, ayçiçeği ve çeltiktir. TÜİK 2012 yılı verilerine göre Bölge, Türkiye buğday üretiminin yaklaşık %9'unu, ayçiçeği üretiminin %33,4'ünü, pirinç üretiminin de %48'ini karşılamaktadır²⁷.

Bölgede yıllardır başarı ile uygulanan suni tohumlama sonucu, genotip özellikler açısından büyükbaş hayvan varlığında önemli ilerlemeler sağlanmış olup kültür ve kültür melezi hayvan varlığının toplam hayvan varlığına oranı çok yüksektir. Bu nedenle bölgenin büyükbaş hayvan varlığı Türkiye genelinde damızlık materyal olarak da değerlendirilmektedir.

3.1.1. Tarımsal Yapı

3.1.1.1. Arazi Kullanım Durumu

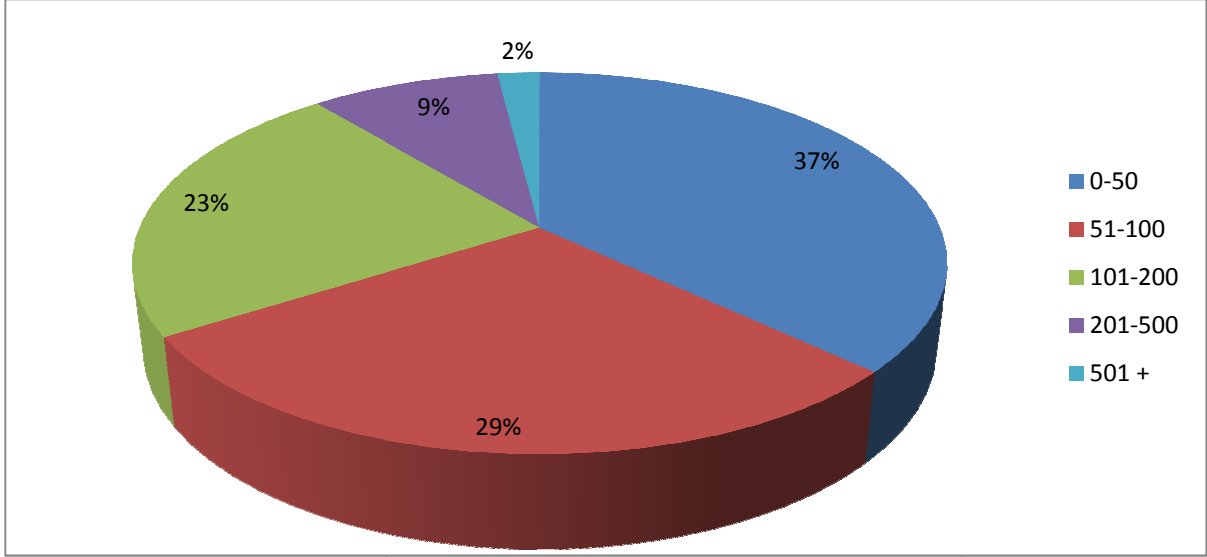
Bölge arazilerinin %55'i tarım alanı olarak kullanılırken, %24'ü orman ve fundalık alan, %10'u çayır ve mera olarak kullanılmaktadır.

İllere göre arazi kullanım durumuna bakıldığında, 2003 yılı verilerine göre Tekirdağ ilinde tarım alanlarının ilin toplam yüzölçümünde %63'lük bir paya sahip olduğu görülür. Bu oran Edirne ilinde %61, Kırklareli ilinde ise %41'dir. Bölgenin orman-fundalık alanları Kırklareli ilinde daha yoğundur.

3.1.1.2. İşletme Büyüklükleri

Kırsal kesimde artan nüfusa paralel olarak arazilerin artmaması, miras paylaşımı, alım-satım, kiracılık ve ortakçılık arazilerin parçalanmasına neden olmaktadır. Bölgedeki işletmelerin %66'sı 100 dekar altı işletmelerdir. Bunun %37'si 0-50 dekar arazi büyüklük grubunda yer almakta olup, ortalama işletme büyüklüğü 25,3 dekadır (Şekil 36). 51-100 dekar arasında yer alan işletmelerin oranı %29 olup, ortalama işletme büyüklüğü 70,7 dekadır. Bölge ülke geneline göre her iki grup içerisinde de göre işletme büyüklükleri açısından ortalamanın üzerindedir.

²⁷ TÜİK, Veritabanı, 2012

Şekil 36: TR21 Trakya Bölgesi İşletme Büyüklükleri

Çok ve küçük parçalı tarım arazilerinde toprak işleme, sulama ve diğer temel tarımsal uygulamalar yetersiz kalmakta²⁸ ve bu durum özellikle kuru tarım yapan üreticilerin gelirlerinin düşük olmasına neden olmaktadır.

Bölgede faaliyet gösteren mevcut tarım işletmelerinin faaliyet konularına göre dağılımına bakıldığında, 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Tekirdağ ilinde faaliyet gösteren tarım işletmelerinin genellikle bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yaptıkları ve bu işletmelerin oranının da %66,1 olduğu görülür. Bu işletmeleri %33,7 ile yalnızca bitkisel üretim yapan işletmeler ve %0,2 ile yalnızca hayvansal üretim yapan işletmeler izlemektedir²⁹.

Edirne Tarım İl Müdürlüğü verilerine göre, Edirne ilinde tarımsal faaliyette bulunan işletmelerin %55,2'si bitkisel üretim ve hayvansal üretim, %37,2'si yalnızca bitkisel üretim ve %1,5'i yalnızca hayvansal üretim yapmaktadır³⁰.

Kırklareli ilinde faaliyet gösteren işletmelerin %64,4'ü bitkisel üretim ve hayvansal üretim, %32,2'si yalnızca bitkisel üretim, %2,1'i sadece hayvansal üretim ve %1,3'ü sadece su ürünleri üretimi ve avcılığı faaliyetinde bulunmaktadır³¹.

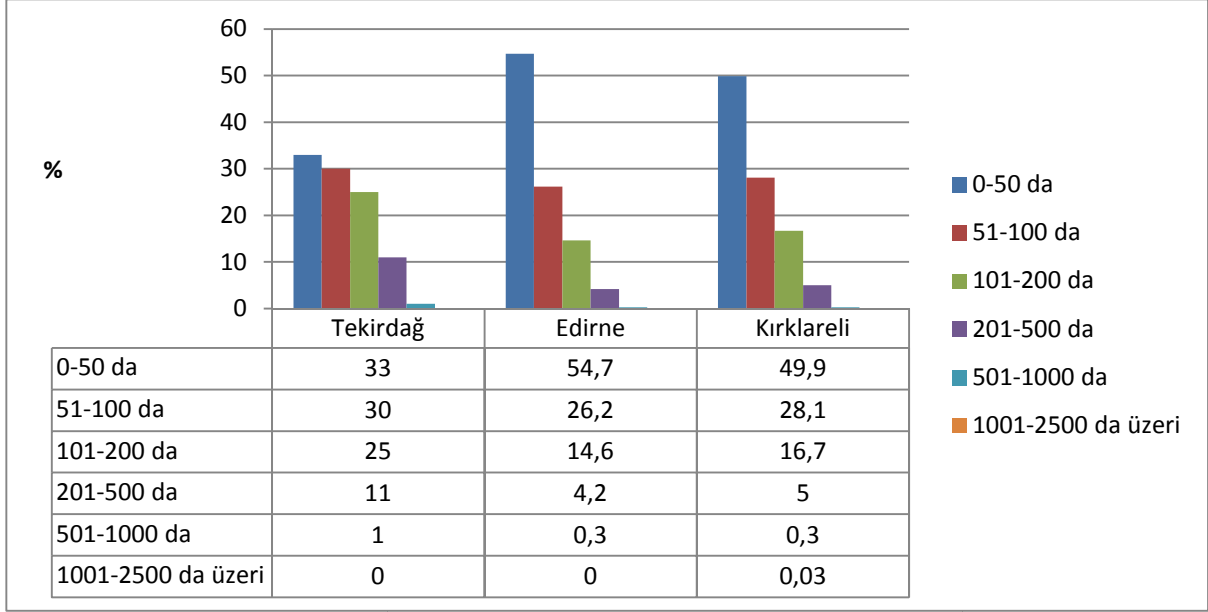
İllere göre arazi büyüklüklerine bakıldığında Kırklareli ilindeki arazilerin daha küçük ölçekte olduğunu söylemek mümkündür.

²⁸ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu, Ağustos 2009

²⁹ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tekirdağ İli Tarım Master Planı, 2004

³⁰ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Edirne İli Tarım Master Planı, 2005

³¹ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kırklareli İli Tarım Master Planı, 2006

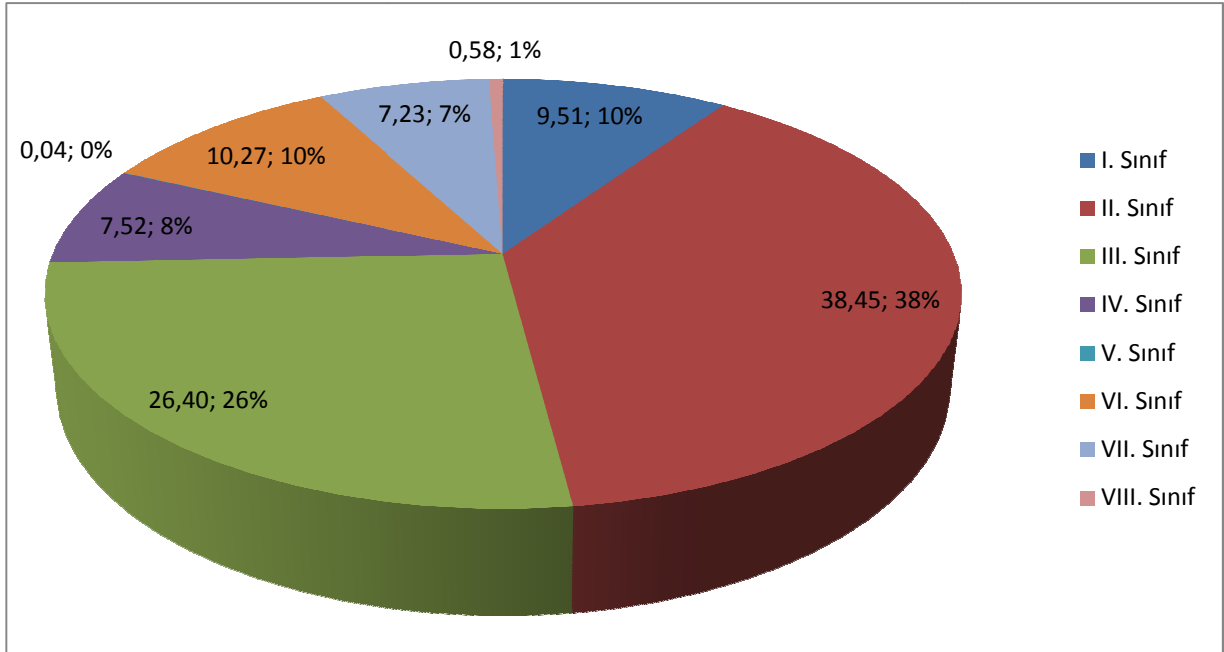

Şekil 37: İllere Göre Arazi Büyüklük Grupları, 2007

Kaynak: TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.

3.1.1.3. Arazi Sınıfları

Tarıma elverişli toprakların dağılımı (ilk dört toprak sınıfı) Türkiye ortalaması olarak ancak %33,7'dir. Bölge bu açıdan ülke geneli ile karşılaştırılacak olursa tarıma uygun arazilerin oranının Türkiye ortalamasının yaklaşık iki buçuk katı olduğu görülür (% 81,8). Tarıma elverişli araziler içerisinde toprak dağılımına bakıldığında, toprakların büyük bir çoğunluğunun II. grup arazilerde yoğunlaştığı görülmektedir (% 47,0).

Şekil 38: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Sınıfına Göre Toprak Dağılımı, 2007

Kaynak: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, 2007

3.1.1.4. Tarımsal Ekonomik Göstergeler

2012 yılında ülkemiz genelinde yaklaşık 88 milyar TL bitkisel üretim değeri yaratılmıştır. Bunun % 3,26'sı Trakya Bölgesi tarafından sağlanmıştır. İller bazında bir değerlendirme yapılacak olursa Edirne ilinin bitkisel üretim değerinin diğer illerden daha fazla olduğu görülür³². Edirne ili kişi başına yaratılan bitkisel üretim değeri açısından da diğer illere göre daha fazla değer üretmiştir.

Tablo 122: TR21 Trakya Bölgesi Kişi Başına Tarımsal Üretim Değerleri (TL)

	Yıllar	Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri	Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri
Türkiye	2008	923	357	333
	2009	941	388	367
	2010	1.086	636	517
	2011	1.191	804	570
	2012	1.162	840	652
TR21 Trakya	2008	1.745	667	511
	2009	1.505	683	512
	2010	1.740	1.034	701
	2011	1.788	1.410	384
	2012	1.798	1.430	474
Tekirdağ	2008	1.213	456	375
	2009	959	460	408
	2010	1.027	722	503

³² Bitkisel Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı, 2012.

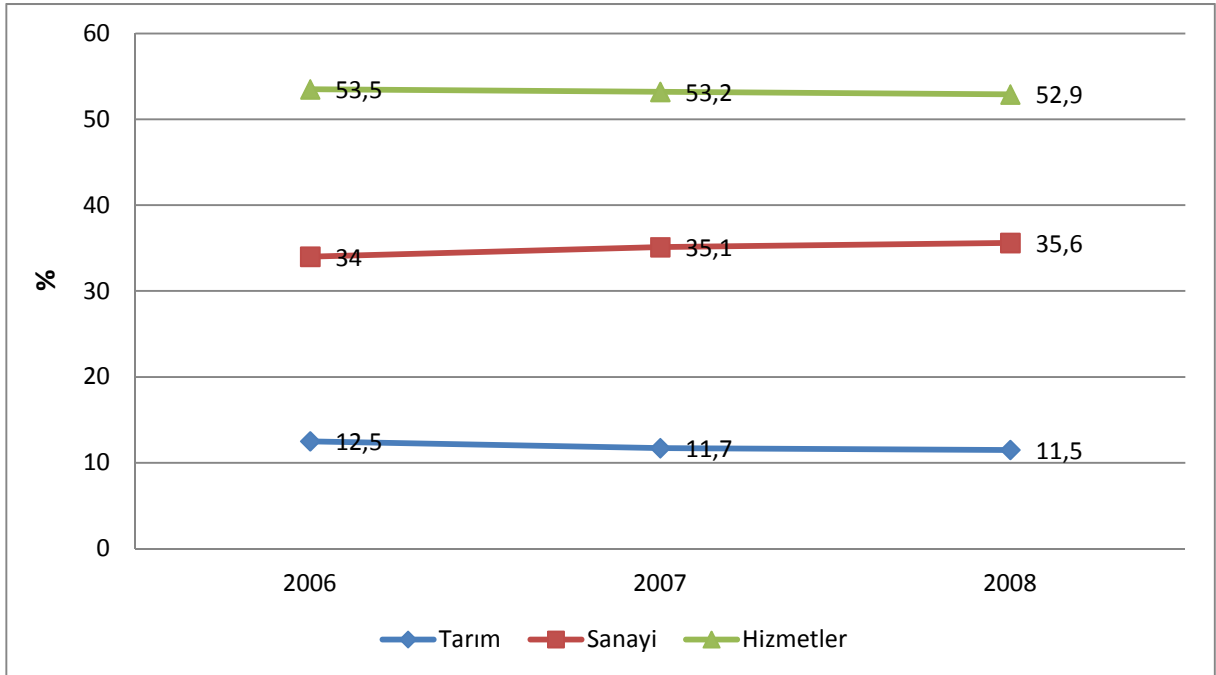
TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

	2011	1.222	976	226
	2012	1.241	916	272
Edirne	2008	2.943	927	721
	2009	2.747	977	719
	2010	3.399	1.409	880
	2011	2.997	1.767	537
	2012	3.009	1.694	602
	Kırklareli	2008	1.557	844
2009		1.316	859	510
2010		1.504	1.340	964
2011		1.748	2.049	591
2012		1.773	2.408	831

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi'nde cari fiyatlarla sektörlerin katma değeri incelendiğinde, 2008 yılında tarım sektörünün payının % 11,5 olduğu görülmektedir. Bölgede %52,9 ile en yüksek pay hizmet sektörüne ait olup, bunu %35,6 ile sanayi takip etmektedir. Tarım sektörü üretilen bölgesel gayrisafi katma değerden diğer sektörlerle göre daha az pay alırken, tarım sektöründe istihdam edilen nüfus oranı diğer sektörlerle yakındır.

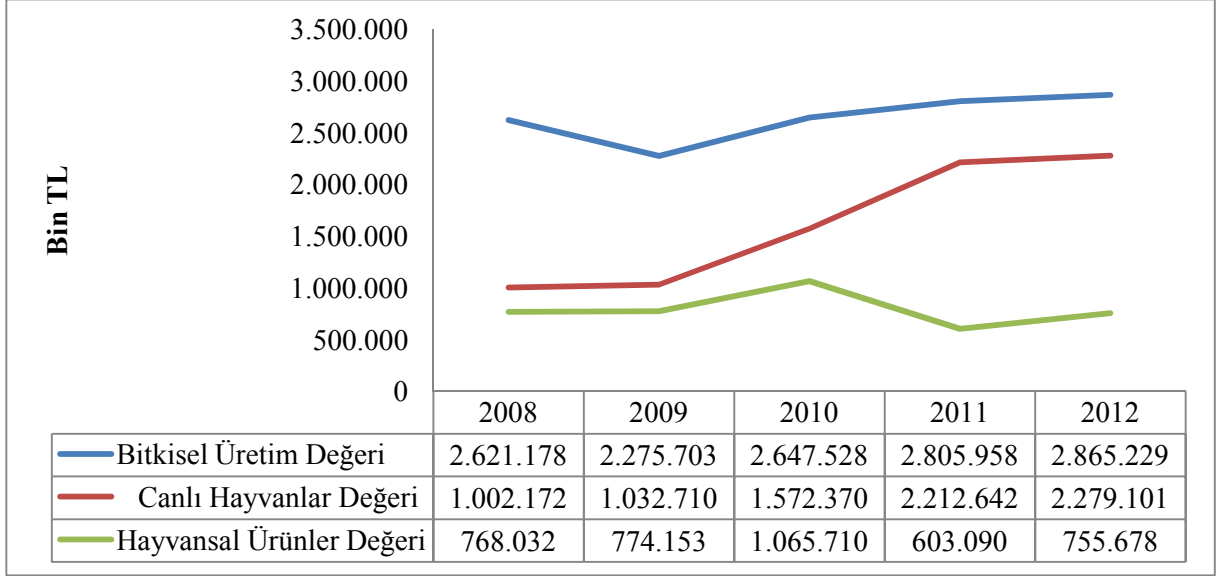
Cari fiyatlarla sektörlerin bölgesel gayrisafi katma değer oranlarının yıllara göre değişimi ele alındığında ise, tarım sektörünün 2006'da %12,5 olan payının 2008'de %11,5'e düştüğü; aynı şekilde hizmet sektörünün payının aynı yıllar göz önüne alındığında % 53,5'ten %52,9'a düştüğü; sanayi sektörünün payının ise %34'ten %35,6'ya yükseldiği görülmektedir.

Şekil 39: TR21 Trakya Bölgesi'nde Cari Fiyatlarla Sektörlerin Bölgesel Gayrisafi Katma Değer Oranları, 2008

Kaynak: Ulusal Hesaplar, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Bitkisel üretim ve hayvancılık gelirleri incelendiğinde ise, bitkisel üretim değerlerinin bölgede canlı hayvan ve hayvansal ürün değerlerine göre daha fazla ve yıllar bazında da bir artma eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Hayvansal ürünlerin değeri, bölgedeki gelir getiren en düşük tarımsal gelir kalemini oluşturmakta ve beş yıllık veriler göz önüne alındığında, 2008-2010 yılları arasında az bir artma eğilimi göstermekle birlikte 2011 yılında azalmıştır. Grafikte verilen bilgilere göre hayvansal ürünler değeri 2011-2012 yılları arasında ise bir miktar artış göstermiştir.

Şekil 40: Tarım Sektörlerinin Üretim Değerlerinin Yıllara Göre Değişimi, 2012

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

3.1.2. Çiftçi Algısı

Trakya Kalkınma Ajansı TR21 Trakya Bölgesi'nin kırsal alanlarında faaliyet gösteren çiftçilerin davranışlarını anlamak amacı ile Çiftçi Algısı Analizini yaptırmıştır. Çalışmada odak grup ve yüz yüze anket görüşmesi yöntemleri uygulanmıştır. Seçilmiş köylerde odak grup toplantılarına ortalama 7 ile 10 arasında kişi katılmıştır. Odak grup toplantılarından elde edilen sonuçlar bir kalitatif rapor olarak sunulmuş ve odak gruptan elde edilen bilgiler ışığında anket soruları hazırlanmıştır. Anket uygulaması rassal olarak seçilmiş olan 998 haneden 3091 hane üyesi ile yapılmıştır.

Ankete katılanların ortalama yaşı 47 ve ortalama yaşı 51 olarak tespit edilmiştir. Bölgede kırsal alan nüfusunun yaşlandığını bu sonuç ortaya koymaktadır. Sanayi etrafındaki kentsel merkezlerde bu yaş ortalamasının 27'ye kadar düştüğü TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)'nde görülebilmektedir.

Ankete katılanların gelirleri ile ilgili medyan değer 1.500-1.999 TL arasında olmasına rağmen bireylerin %30'unun ve hanelerin ise %12'sinin 1000 TL'nin altında bir aylık gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Hanelerin %64'ü tarım dışında faaliyetlerden gelir elde etmektedir. Üçte bir civarında anket katılımcısı sadece tarımdan gelir elde etmektedir. Ankete katılanların %89'u farklı kurumlar aracılığı ile sosyal güvenlik sistemlerinden istifade etmektedirler.

Kırsal alanda yaşayan nüfusun yaş ortalamasının yükselmesinin yanı sıra eğitim düzeyi ile ilgili bu insanların %74'ünün ilkokul mezunu olduğu görülmüştür. Bu durum genç ve eğitim alma süresi daha yüksek olan bireylerin kırsal alandan ayrıldığını göstermektedir.

Son on yıl içinde göç edenlerin oranı %50'lerin üzerindedir. Son beş yıl içinde göçmüş olanlar %36 ve 6 ile 10 yıl arasında göçmüş olanların oranı ise %27'dir. Göç etme nedenlerinden çoğunluğun bahsettiği ekonomik nedenlerdir (anket katılımcılarının %57'si bunu neden olarak göstermektedir).

Orta ve küçük ölçekte üretim yapan çiftçilerin en önemli sorunlarından iki tanesi ekonomik sürdürülebilirliklerini sağlayamamak ve ekonomik sürdürülebilirliklerini destekleyecek örgütlenme yapısını ve işbirliğini geliştirememektir. Çiftçilerle yapılan görüşmelerde en önemli sorunlarının girdi maliyetlerinin sürekli artması olduğunu ve devletin girdi maliyetlerinin karşılanması için verdiği desteğin yeterli olmadığını belirtmektedirler (anket cevaplayanların %83,7'si bu görüşü taşımaktadır). Ancak yapılan araştırma işletme büyüklüklerini dikkate alan bir üretim planlamasının yapılamadığını ve bu konuda orta ve küçük ölçekte üretim yapan çiftçinin konu ile ilgili bilgi ve tecrübesinin yeterli olmadığı görülmektedir. Buğday ve ayçiçeği üretenlerin yarısından fazlası 50 dekardan daha küçük bir alanda tarım yapmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan üretimlerinin büyük ölçüde ankete katılanlar tarafından küçük sayılarda yapıldığı görülmüştür. Büyükbaşta büyük yarısından fazla çiftçi 10 hayvan ve altında ve küçükbaşta ise yarısından fazla çiftçi 25 hayvan ve altında bir sayıya sahiptir.

Çiftçilerin küçük ölçekte bitkisel ve hayvansal üretim ile ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamaları konusunda önemli bir sorun bulunmaktadır. Köylülerin bu ölçek sorunun üstesinden gelebilmesi için profesyonel bir yaklaşım geliştirmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda üretim teknolojilerini değiştirmeleri, alternatif ürünlere geçmeleri ve uygun ürün kompozisyonuna sahip olmaları, yatırım kararlarını rasyonelleştirmeleri ve aralarında ekonomik güçlerini arttırıcı işbirliklerini geliştirmeleri gereklidir. Bölgede çiftçilerin büyük bir kısmı bir üretici kooperatifine ya da birliğine üyelikleri bulunmaktadır. Bu birlikleri genelde ürünlerini satma ve girdiler için kredi alma konularında kullanmaktadırlar. Birlik ve kooperatiflerin çiftçilerin küçük ölçekte üretim yapmalarından kaynaklanan sorunlarını çözme konusunda kullanma becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

Üreticilerin aynı ürün türünü uzun süre yetiştirme ve değişiklik yapmama alışkanlıklarının olduğu gözlemlenmektedir.

Ürünlerini pazarlama ve istenilen düzeyde bir fiyatın alınması konusunda üreticilerin pasif bir politika izledikleri anketin önemli sonuçlarından bir tanesidir.

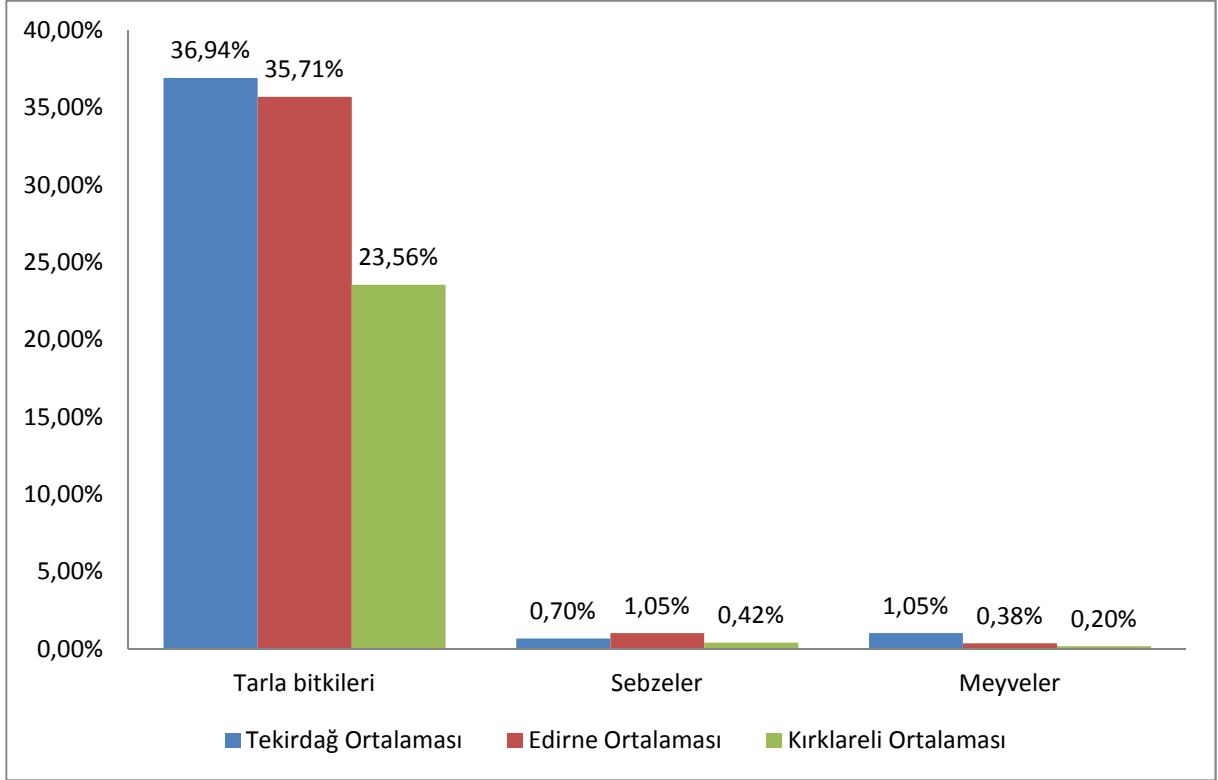
Üreticilerin Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, Tarımsal Araştırma İstasyonları ve üniversitelerle işbirlikleri konusunda zayıf oldukları görülmektedir. Görüşülen hanelerin yüzde 31'inin tarım ve hayvancılık konusundaki eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerden haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Yüzde 30'u ise eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinden haberdar olduğu halde hiç katılmamıştır. Sürekli eğitime katılanlar fayda sağladıklarını

belirtmişlerdir. Tarımsal üreticilerin ilgili kamu kurumları ve üniversitelerle olan bağlantılarının bilimsel yöntemlerin tarımda kullanılabilmesi için güçlendirilmesi gereklidir.

3.1.3. Tarımsal Üretim ve Verimlilik

3.1.3.1. Bitkisel Üretim

İkliminin elverişli olması sebebiyle TR21 Trakya Bölgesi bitkisel üretimin her alanında ürün verebilmesine rağmen, üretim miktarı açısından Bölgedeki tarla bitkileri üretiminin üstünlüğü göze çarpmaktadır.

Şekil 41: İllerdeki Bitkisel Ürün Ekim alanlarının TR21 Trakya Bölgesi Toplam Bitkisel Ürün Ekim Alanına Oranları, (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)

Kaynak: Bitkisel Üretim istatistikleri, TÜİK.

2008–2012 yılları ortalamaları incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesi'nde bitkisel üretime en büyük katkının %36,94'lük tarla bitkileri ekim alanı oranı ile Tekirdağ tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunu tarla bitkileri ekim alanındaki %35,71'lik payı ile Edirne takip ederken, Kırklareli'nin tarla bitkileri ekim alanının Bölgenin bitkisel üretim ekim alanına yaptığı katkının %23,56'da kaldığı görülmektedir. Sebze ve meyve ekim alanları incelendiğinde sebze ekim alanında %1,05'lik payla Edirne'nin önde olduğu, meyve ekim alanında ise %1,05'lik oranla Tekirdağ ortalamasının Edirne ve Kırklareli illerinin ortalamalarına göre daha yüksek paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 123: Bitkisel Üretim Ekim Alanları (dekar)

	Toplam Tarla Bitkileri	Sebzeler	Meyveler
Tekirdağ			
2008	3.472.574	73.374	92.473
2009	3.375.757	67.415	92.699
2010	3.422.068	59.595	98.528
2011	3.420.508	61.589	98.607
2012	3.092.642	53.978	95.746
Edirne			
2008	3.339.139	110.877	33.376
2009	3.274.820	104.014	33.508
2010	3.467.557	93.357	34.470
2011	3.221.013	84.294	35.716
2012	2.922.395	85.138	36.544
Kırklareli			
2008	2.247.707	40.547	14.132
2009	2.204.392	40.211	16.586
2010	2.224.724	37.815	17.709
2011	2.230.675	36.835	19.785
2012	1.797.815	36.398	21.187

Kaynak: Bitkisel Üretim istatistikleri, TÜİK.

Yukarıdaki tabloda 2008-2012 yılları arasındaki bitkisel üretim ekim alanları incelenmiştir. Tablodaki verilere göre her üç il genelinde de tarla bitkileri ve sebze üretim alanlarında bir azalma eğilimi gözlenmektedir. Meyve üretim alanları ise incelenen yıllar boyunca her üç il içinde genel anlamda(Tekirdağ için 2012 hariç) bir artış eğilimi göstermiştir.

Tablo 124: TR21 Trakya Bölgesi Tarla Bitkilerinin Alt Gruplara ve Ekim Alanlarına Göre Dağılımı

	Tahıllar	Yağlı Tohumlular	Yem Bitkileri	Endüstri Bitkileri	Toplam
Tekirdağ					
1991	2.465.280	1.284.310	1.200	38.300	3.789.090
2000	2.255.750	1.391.220	10	15.450	3.662.430
2005	2.214.410	1.381.270	61.120	11.910	3.668.710
2006	2.067.763	1.419.779	83.261	11.799	3.582.602
2007	1.926.464	1.344.731	94.934	10.193	3.376.322
2008	1.944.910	1.441.050	77.981	8.633	3.472.574
2009	1.879.980	1.402.501	86.081	7.195	3.375.757
2010	1.817.365	1.503.041	95.391	6.271	3.422.068
2011	1.890.221	1.426.520	100.906	2.861	3.420.508
2012	1.794.760	1.194.709	101.373	1.800	3.092.642
Edirne					
1991	2.306.680	1.048.600	0	80.630	3.435.910
2000	2.436.020	1.028.430	100	22.210	3.486.760
2005	2.451.640	1.046.010	61.730	17.520	3.576.900
2006	2.376.633	1.066.934	64.154	14.301	3.522.022
2007	2.216.453	1.029.269	84.839	15.612	3.346.173
2008	2.134.357	1.111.602	80.019	13.161	3.339.139
2009	2.028.825	1.159.242	73.663	13.090	3.274.820
2010	2.182.565	1.197.451	76.497	11.044	3.467.557
2011	1.976.328	1.155.881	82.735	6.069	3.221.013
2012	1.901.840	918.275	92.719	9.561	2.922.395
Kırklareli					
1991	1.704.620	621.230	20	47.410	2.373.280
2000	1.687.890	651.430	350	15.330	2.355.000
2005	1.628.150	653.020	52.480	14.770	2.348.420
2006	1.544.073	680.873	50.970	12.229	2.288.145
2007	1.464.303	658.379	64.350	10.211	2.197.243
2008	1.484.921	686.830	68.002	7.954	2.247.707

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2009	1.422.438	703.032	69.166	9.756	2.204.392
2010	1.328.975	809.363	78.908	7.478	2.224.724
2011	1.384.212	754.934	88.139	3.390	2.230.675
2012	1.221.563	471.516	101.836	2.900	1.797.815

Kaynak: Bitkisel Üretim istatistikleri, TÜİK.

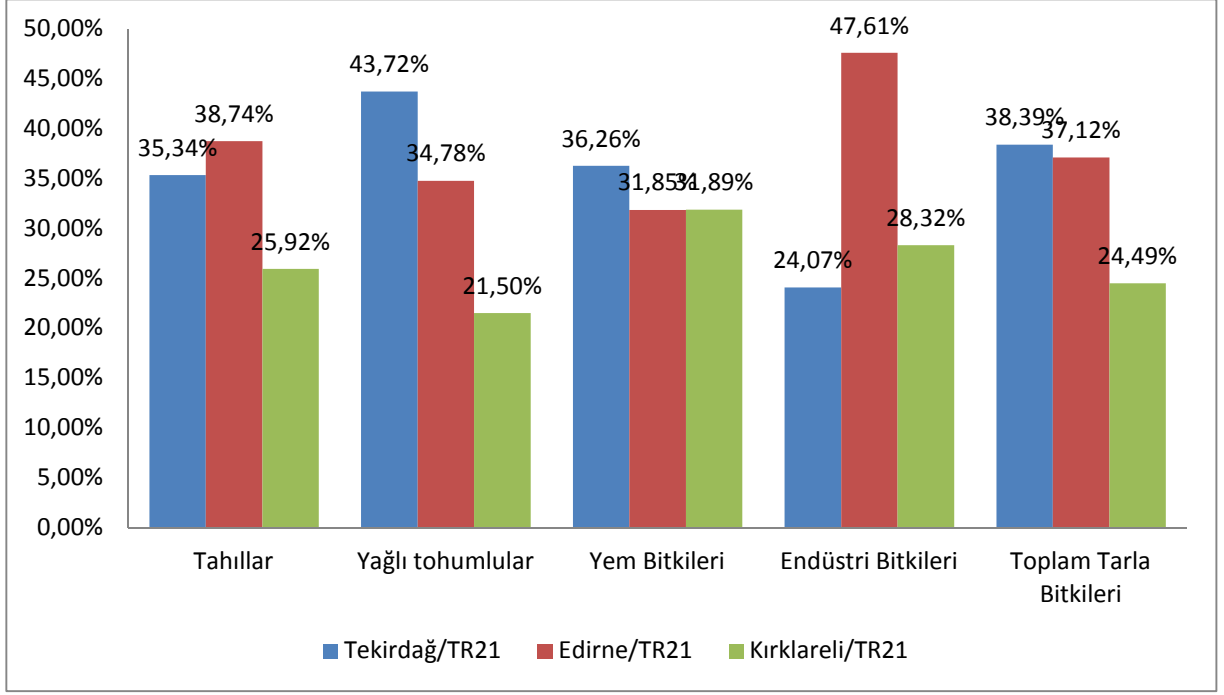
Tarla Bitkilerinin alt grupları incelenecek olursa ekim alanı açısından tahıllar içinde en büyük payın buğdayda olduğu görülmektedir. Tekirdağ ve Kırklareli illerinde buğday ekim alanından sonra arpa gelmektedir. Edirne ilinde ise tahıllar grubunda buğday ekim alanından sonra en büyük ekim alanına sahip olan bitki çeltiktir. Tarla bitkilerinin bir diğer alt grubu olan yağlı tohumlular grubunda her üç il için de ekim alanı en büyük olan bitkiler ayçiçeği ve kanoladır.

Ancak yukarıdaki tabloda yem bitkilerine ait yalnızca 2010, 2011 ve 2012 yılı verilerinin gerçeği yansıttığı düşünülmektedir çünkü daha önceki yıllarda yem bitkileri grubunu oluşturan alt bitkilere ait olan ekim alanı istatistiklerine ulaşılammıştır.

3.1.3.1.1 Tarla Bitkileri Üretimi ve Verimi

TR21 Trakya Bölgesi'nin önemli tarla bitkileri, ekim alanları ve üretim miktarları göz önüne alındığında sırasıyla tahıllar, yağlı tohumlar, yem bitkileri ve endüstri bitkileridir. ISIC Rev3 Sınıflaması'na göre TR21 Trakya Bölgesi'ndeki önemli tarla bitkileri sınıfları altında yetiştirilen bitkiler aşağıdaki gibidir:

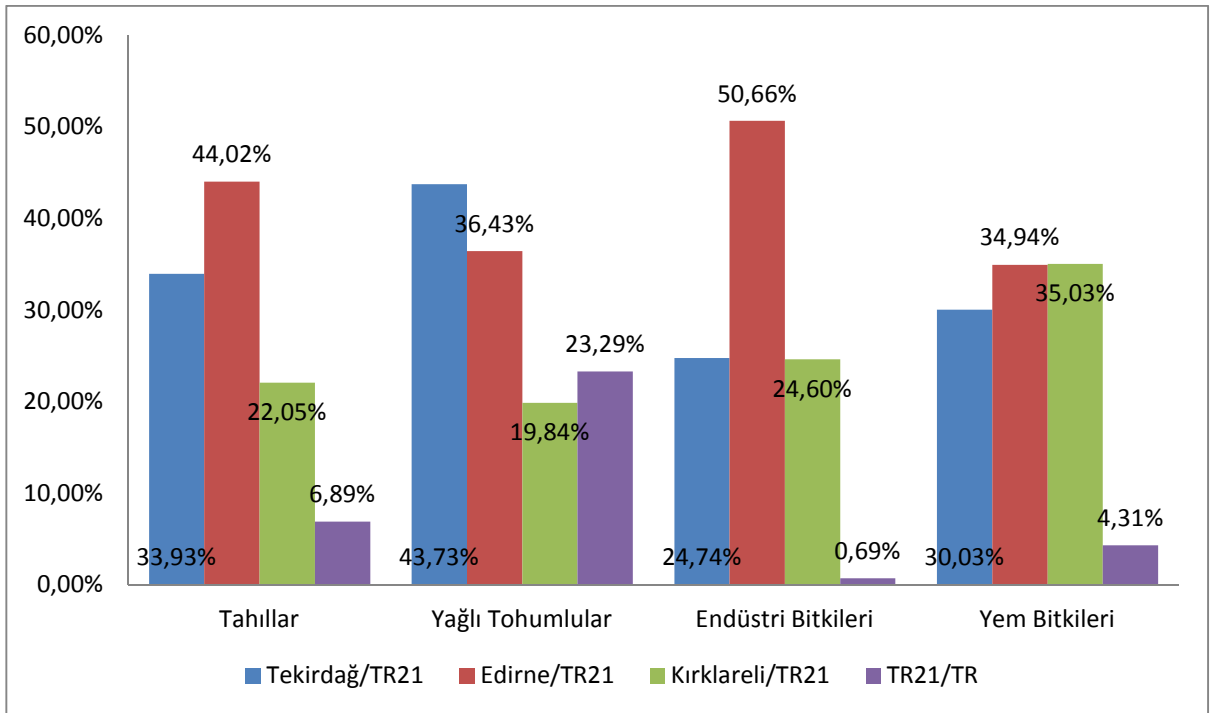
- Tahıllar: Çavdar, yulaf (dane), mısır (dane), çeltik, kuşyemi, sorgum (dane), tritikale (dane), buğday (diğer), arpa (biralık), arpa (diğer)
- Yağlı Tohumlar: Ayçiçeği (yağlık), kanola, aspir, susam
- Yem Bitkileri: Yonca (kuru ot), yonca (tohum), korunga (yeşil ot), korunga (kuru ot), mısır (hasıl), fiğ (yeşil ot), fiğ (kuru ot), mısır (silajlık)
- Endüstri Bitkileri: Şekerpancarı, tütün, kekik.

Şekil 42: Tarla Bitkilerinde İllerdeki Ekim Alanının TR21 Trakya Bölgesi'ne oranı (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)

Kaynak: Bitkisel Üretim İstatistikleri, TÜİK.

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin tarla bitkilerinin ekim alanları açısından Bölge çapında verdiği katkı incelendiğinde, Edirne'nin tahıllar ve endüstri bitkilerinde başı çektiği görülmektedir. Yağlı tohum ekim alanında ise Bölgede Tekirdağ öne çıkmaktadır.

Şekil 43: İllere Göre Tarla Bitkileri Üretim Miktarlarının TR21 Üretim Miktarına Oranı Ve TR21 Tarla Bitkileri Üretim Miktarının Türkiye Geneline Oranı, 2008-2012 Yılları Ortalaması, 2012

Kaynak: Bitkisel Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı.

Bölgede Tekirdağ yağlı tohumlu bitki üretimde başı çeken il konumundadır. Tekirdağ Bölge yağlı tohumlu bitki üretiminin %43.73'ünü karşılamaktadır. Edirne ise Bölgede tahıl ve endüstri bitkileri üretiminde en yüksek paya sahip il olmuştur. Yem bitkileri üretiminde ise Kırklareli Bölge üretimine katkı payı açısından ilk sırada yer almaktadır. Bölge ülke tahıl üretiminin %6,89'unu karşılarken, yağlı tohumlarda bu oranın %23,29'a çıktığı görülmektedir.

Üretim miktarlarına göre Bölgenin öne çıkan tarla bitkileri;

- Tahıllarda buğday (ekmeklik), çeltik ve arpa (diğer),
- Yağlı tohumlarda ayçiçeği (yağlık) ve kanola³³,
- Yem bitkilerinde silajlık mısır,
- Endüstri bitkilerinde şekerpancarı ve
- Yumrulu bitkilerde kuru soğandır.

Tablo 125: TR21 Trakya Bölgesi Seçilmiş Ürünlerde Verim Oranları (kg/da), 2008-2012 Yılları Ortalaması

	Arpa	Ayçiçeği	Buğday	Çeltik
Tekirdağ	428	187	401	864
Edirne	379	211	384	871
Kırklareli	221	184	341	978
TR21	406	195	379	874
TR	241	198	250	806

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde, Türkiye buğday ekim alanının sadece %5,38'i kadar bir alanda buğday tarımı yapıldığı halde, yüksek verim oranı (379 kg/da) sayesinde ülke üretiminin %8,15'inin bu bölgeden karşılandığı görülmektedir. Trakya'nın ortalama buğday verim değeri (yaklaşık 379 kg/da) Türkiye ortalamasından (yaklaşık250 kg/da) %51,6 daha fazladır.

³³ Stratejik öneminden dolayı listeye alınmıştır.

Çeltik, Bölgenin Türkiye düzeyinde önemli katkı sağladığı bir üründür. 2012 verilerine göre Türkiye ekim alanının %45,84'ü TR21 Trakya Bölgesi'nde yer almaktadır ve üretiminin %47,6'sı TR21 Trakya Bölgesi tarafından karşılanmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nde üretilen çeltiğin %87,2'si de Edirne ili sınırlarında gerçekleştirilmektedir. Çeltik üretimindeki verim oranları incelendiği zaman bu oranın hem TR21 Trakya Bölgesi özelinde hem de Türkiye genelinde oldukça yüksek olduğu görülecektir. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde çeltik üretimindeki verim miktarı 874 kg/da ile Türkiye ortalamasının üzerindedir.

2000-2011 yılları verileri ortalamasına göre Avrupa'da çeltik üretimindeki verim 584kg/da'dır. Yine 2000-2011 yılları verileri ortalamasına göre dünyada çeltik üretimindeki verim 413 kg/da'dır.³⁴ Aynı zaman serisi için TR21 Trakya Bölgesi'nde ise çeltik üretiminde verim miktarı 806 kg/da olarak gerçekleşmiştir. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre çeltik üretiminde verim TR21 Trakya Bölgesi'nde 874 kg/da Türkiye genelinde 806 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Buna rağmen, çeltik üretimi ulusal ihtiyacımızı karşılayamamaktadır. 2008 yılı verilerine göre yurt içinde 447.475 ton çeltik üretilmiş, 183.621 ton çeltik ise yurtdışından ithalat yoluyla gelmiştir.

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki arpa üretimi 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre ülke üretiminin yaklaşık %2,27'sine karşılık gelmektedir. 2008–2012 yılları ortalamaları itibariyle Tekirdağ Bölgedeki arpa üretiminin %44,5'ini karşılamakta olup bunu %31,4'lük bir oran ile Kırklareli takip etmektedir. Edirne'nin Bölgedeki arpa üretimine katkısı ise %24 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2008-2012 yılları verileri ortalamalarına göre Bölgedeki arpa verimi (406 kg/da) Türkiye ortalamasından (241 kg/da) fazladır. Yine 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde arpa üretiminde 428 kg/da ile en yüksek verime sahip olan il Tekirdağ olmuştur. Tekirdağ'ı sırasıyla 379 kg/da ve 221 kg/da verim oranları ile Edirne ve Kırklareli illeri takip etmektedir.³⁵

TR21 Trakya Bölgesi'nde hayvancılığın gelişmesi ve arpanın ekmeklik buğdaya göre erkenciliği sebebiyle sulu alanlarda, arpadan sonra silajlık mısır gibi bitkiler ile ikinci ürün ekiminin yaygınlaşması sonucu, arpa ekim alanlarındaki bu artışın devam edeceği tahmin edilmektedir³⁶.

2008-2012 yılları ortalama verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi Türkiye ayçiçeği üretim miktarının %48'ini ekim alanının ise yaklaşık %49'unu karşılamaktadır. Ekim alanında %42,1, üretimde ise %40'lık oranla Tekirdağ Bölgede en yüksek paya sahiptir. Bunu ekim alanında %35,7, üretimde %38,7 payıyla Edirne takip ederken, Kırklareli ise ekim alanında %22,2, üretimde %20,9 payıyla Edirne'den sonra gelmektedir.

³⁴ FAOSTAT verilerinden hesaplanmıştır. Erişim: Mayıs 2012

³⁵ TÜİK Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

³⁶ Öztürk, İ. Ö., Avcı ,R. Ve Kahraman, T. (2007). Trakya Bölgesinde Yetiştirilen Bazı Arpa (*Hordeum vulgare* L) Çeşitlerinin Verim ve Verim Unsurları İle Bazı Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi. *U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21 81): 59-68.

Türkiye’de büyük bir yağlık tohum açığı bulunmaktadır. 2008 verilerine göre ayçiçeği için ülke içi kullanım 2.111.717 ton iken Türkiye’de kullanılabilir üretim sadece 984.064 ton’dur. Yağ açığını karşılayabilmek için aynı yıl içinde 1.675.655 ton ayçiçeği ithal edilmiştir. Bu miktara ham yağ olarak ithal edilen miktar dahil değildir³⁷.

Ayçiçeğinde verim, 2007–2011 yılları ortalaması olarak dünyada 138 kg/da dolaylarındadır³⁸. Dünyadaki en büyük üretici ülkeler olan ABD, Arjantin, Rusya ve Ukrayna’da ise aynı yılların ortalaması sırasıyla 127, 166, 118 ve 154 kg/da’dır³⁹. 2007-2011 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi’nde ise ayçiçeği üretiminde verim 186kg/da’dır.

2008-2012 yılları verileri ortalamalarına göre TR21 Trakya Bölgesi’nde ayçiçeği üretimindeki verim 195kg/da’dır. Ayçiçeği üretimi veriminde Türkiye ortalaması ise 198 kg/da’dır.⁴⁰

Yağ açığı sorunun çözülmesine ayçiçeği özelinde katkı yapabilmek için verimin daha da artırılması ve bunun yanı sıra üründen elde edilen yağ oranının artırılabilmesi için yağ oranı yüksek ayçiçeği ekiminin teşvik edilmesi gerekmektedir.

TR21 Trakya Bölgesi’nde sulu tarım oranı oldukça düşüktür. Ayçiçeği üretiminde de sulanan alanların artırılması ile verimin en az % 50 artması mümkündür. Yağ oranı yüksek ayçiçeği ekimi konusunda da Trakya Birlik çalışmaları başlatmış olup kendi tohum firması olan Birlik Tohum Ltd. Şti. aracılığı ile hibrit ayçiçeği çeşidi olan yüksek oleikli LG 5400 HO cinsi tohumluğun deneme amaçlı ekimini gerçekleştirmektedir. Bu cins tohumluğun en önemli özelliği, verem otuna dayanıklı olması ve yağ oranının yüksek olmasından dolayı üreticiye %20 civarında fazla kazanç sağlamasıdır⁴¹. Yüksek oleik asit içeriğinden dolayı da insan sağlığı açısından avantaj sağlamaktadır.

Yağ açığını kapatmak için alternatif olarak ele alınan bitkilerden biri kanoladır ve TR21 Trakya Bölgesi’nde kanola üretimi yaygınlaşma eğilimindedir. Bu eğilimde en büyük pay Tekirdağ’a aittir.

Artış eğilimine rağmen yağlık tohum ekim alanlarına bakıldığında, 2008-2012 yılları ortalama verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi’nde %93,8 oranında ayçiçeği ekimi gerçekleştirilmiş olup, kanola ekim alanlarının Bölgenin sadece %6,1’ini oluşturduğu görülmektedir. Sadece 2012 yılı verileri incelendiğinde ise yağlı tohumlular içinde ayçiçeği ekim alanının %91,28 ve kanola ekim alanının yağlı tohumlular içindeki payının ise %8,7 olduğu görülmektedir.

2008-2012 yılları verileri ortalaması incelendiğinde Türkiye’nin kanola üretiminin %69,69’unun TR21 Trakya Bölgesi tarafından sağlandığı görülmektedir. Bölgedeki kanolanın %71,9’u Tekirdağ ili sınırları içinde üretilmektedir. Edirne’nin Bölgeye katkısı %17,44,

³⁷ TÜİK Tarım Veritabanı (Erişim: Nisan 2012)

³⁸ FAOSTAT (Erişim: Mayıs 2012)

³⁹ FAOSTAT (Erişim: Mayıs 2012)

⁴⁰ TÜİK, Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

⁴¹ <http://www.hayrabolusesi.net/haberdetay.asp?ID=754> (Erişim tarihi: 13.06.2010)

Kırklareli'ninki ise %10,7 oranındadır. Ekim alanları açısından incelenecek olursa Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin Bölgenin kanola ekim alanındaki payları sırasıyla %69,01, %19,81 ve %11,17'dir.

2007–2011 yılları verileri ortalamasına göre dünyadaki kanola verimi 186 kg/da iken Avrupa'daki verim oranı 265 kg/da'dır⁴². TR21 Trakya Bölgesi'nde 355 kg/da'lık verim oranıyla Türkiye (327kg/da) ve AB ortalamalarından yüksektir. Bölgedeki en verimli üretim Tekirdağ'da (372 kg/da) yapılmaktadır. Bölgede en düşük verime sahip il olan Edirne'de (315 kg/da) ise verim Avrupa ortalamasından yüksektir. Kırklareli ilinde ise kanola üretimindeki verim 342 kg/da'dır.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Edirne, TR21 Trakya Bölgesi'nde silajlık mısır üretiminde %36'lık bir oranla başı çekmektedir. Edirne'yi %35,7 ile Kırklareli izlemektedir. Tekirdağ ilinin üretime katkısı ise %28,3 olmuştur. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde silajlık mısır üretiminde verim sırasıyla 3.162, 4.072 ve 3.974 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Bölgedeki diğer ürünlerin aksine, silajlık mısırdaki verim (3.735 kg/da), tüm illerde Türkiye ortalamasının (4.327 kg/da) altındadır. Özellikle Tekirdağ ilindeki verim (3.162kg/da) Türkiye ortalamasından yaklaşık %37 azdır.⁴³

2010-2012 yılı ortalamalarına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde yem bitkileri alanı toplam tarla bitkileri alanının yaklaşık % 3'ünü oluşturmaktadır. Bu durum Bölgedeki yem bitkileri yetiştiriciliğinin yetersizliğinin çok açık bir göstergesidir.

2008-2012 yılları TÜİK verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde gerçekleştirilen şekerpancarı üretimi Türkiye üretiminin %0,7'si civarındadır. Bölgeye şekerpancarı üretimi açısından en büyük katkı %50,7'lik bir oran ile Edirne tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu oran Tekirdağ'da %24,75 iken Kırklareli'nde ise %24,55'tir.

Yine 2008-2012 yılları TÜİK verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi verim ortalaması (5.258 kg/da) şekerpancarı için Türkiye ortalamasından (5.265kg/da) bir miktar azdır.

Bölgede gerçekleştirilen kuru soğan üretimi 2008-2012 yılları TÜİK verileri ortalamasına göre Türkiye üretiminin %2,8'ine karşılık gelmektedir. Bölgede kuru soğan üretimi ağırlıklı olarak Tekirdağ'da yapılmaktadır; ilin hem alan, hem de miktar bakımından Bölgedeki oranı yaklaşık %66 civarındadır. 2011 yılı İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü verilerine göre il genelindeki kuru soğan tarımı yapılan toplam alanın %52'si, Merkez İlçede, %42'si ise Malkara'da bulunmaktadır⁴⁴. Kuru soğan üretiminde Tekirdağ'ı %21'lik oranla Kırklareli izlemektedir. En düşük üretim payı %13 ile Edirne'dedir.

⁴² FAOSTAT

⁴³ TÜİK, Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

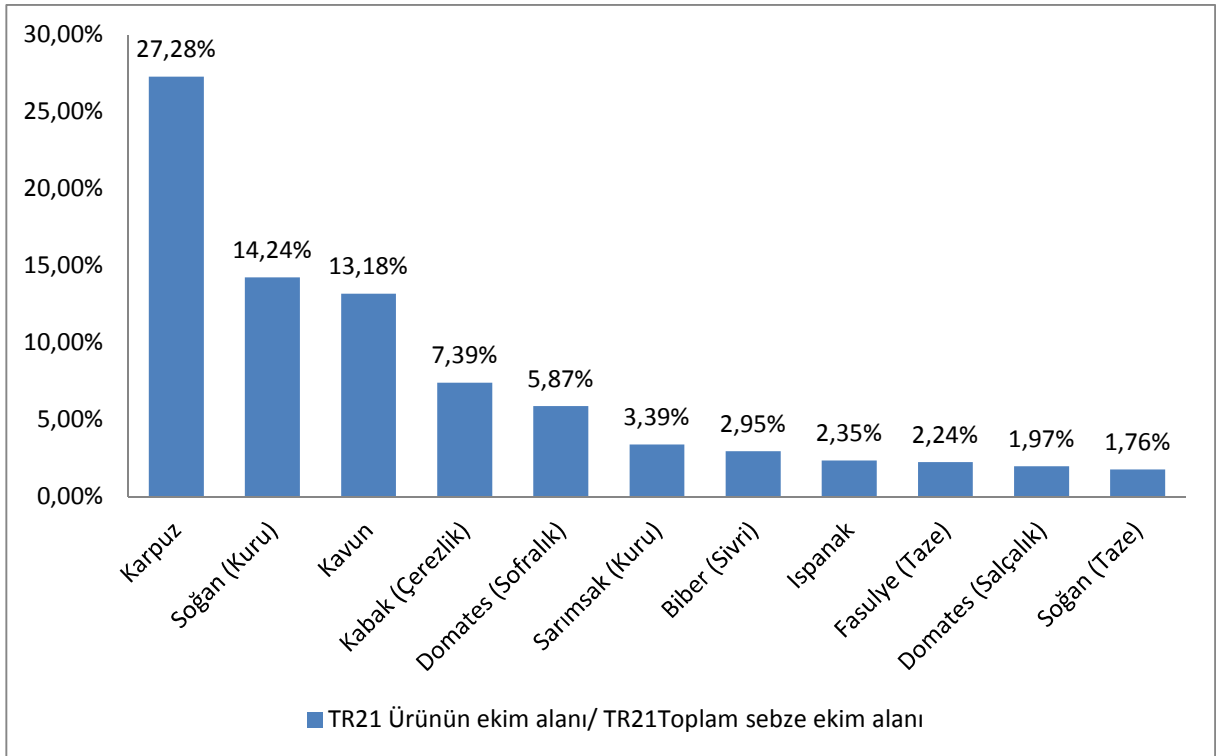
⁴⁴ Tekirdağ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Bölgedeki kuru soğan verimi incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesi'nde kuru soğan üretimindeki verimin 1.932 kg/da olduğu görülmektedir. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde kuru soğan üretimindeki verim miktarları sırasıyla 1.925, 1.895 ve 1.979 kg/da olmaktadır. Bu verim miktarının Türkiye ortalamasından (2919 kg/da) oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.⁴⁵

Tarla bitkileri üretiminde TR21 Trakya Bölgesi'nin Türkiye üretimindeki payının yüksek olduğu ürünler olan buğday, çeltik ve ayçiçeğinin yanı sıra üretim miktarı göreceli olarak az olmakla birlikte Türkiye geneline bakıldığında önemli paya sahip olan diğer bazı ürünlerin öne çıktığı görülmektedir. Bunlar; kuşyemi (2012 yılı verilerine göre ülke üretiminin % 100'ü), tritikale (Türkiye üretiminin % 7,95'i), silajlık mısır (Türkiye üretiminin % 6'sı) ve kuru sarımsak (ülke üretiminin % 5,46'sı) olarak sayılabilir.⁴⁶

3.1.3.1.2 Sebze Üretimi

Bölgede pazarlama güçlüklerinin olması, fiyat ve pazar garantisinin olmayışı, sebze grubu ürünlerin üretiminin fazla işgücü istemi, sulama tesislerinin yeterli düzeyde olmayışı yanında ilde üretilen diğer ürünlerden görece yüksek randıman alınmasına ilave olarak sebze işleme sanayinin olmayışı da sebzciliğin gelişmesini engellemektedir.

Şekil 44: TR21 Trakya Bölgesi'nde Üretilen Sebzelerin Ekilen Alan Açısından Bölgedeki Payları, (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

⁴⁵ TÜİK Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

⁴⁶ TÜİK, Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde yetiştirilen sebzelerin, Bölgenin toplam sebze ekim alanındaki oranları incelendiğinde, beş yıllık ortalama üretim miktarına göre başı %27,28 ile karpuzun çektiği, bunu %14,24 ile kuru soğan, %13,18 ile kavun ve %7,39 çerezlik kabak üretiminin izlediği görülmektedir.

2008–2012 yılları TÜİK verileri ortalamasına göre Bölge, Türkiye karpuz üretiminin %4,59'unu, kavun üretiminin de %3,64'ünü karşılamaktadır.

Edirne ili hem karpuz hem de kavun üretiminde Bölgede en yüksek paya sahip olan ildir. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Edirne ili Bölge kavun üretiminin %75,6'sını karpuz üretiminin ise %49,1'ini karşılamaktadır. Edirne'de kavun-karpuz üretimi özellikle Keşan, İpsala, Meriç ve Uzunköprü ilçelerinde yoğunluk kazanmaktadır⁴⁷. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Karpuzun Bölgedeki üretiminin %35,5'ini Tekirdağ karşılamaktadır. İlin Bölgedeki kavun üretimindeki oranı ise %21 civarındadır. Tekirdağ'da kavun-karpuz üretimi Merkez, Hayrabolu, Marmara Ereğlisi ve Malkara ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Tekirdağ yıllarca, karpuzu ile tanınmış ve meşhur olmuştur. İnce kabuğu ve az çekirdeği ile merkeze bağlı “Barbaros” ve “Kumbağ” karpuzu çok meşhur iken, hibrit tohumların kullanılması ile bu karpuz çeşidi yok olmaya yüz tutmuştur⁴⁸. Kırklareli karpuz üretiminde %15,4'lük bir oranda katkıda bulunurken kavun üretimindeki payı %3,4 ile sınırlı kalmaktadır.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nin, ülkenin sofralık ve salçalık domates üretimine katkısı sırasıyla %0,5 ve %0,3 seviyelerindedir. Edirne domates üretiminde de Bölgenin önde gelen ili konumundadır. Sofralık domates üretimine %53 oranında katkıda bulunurken, Bölgedeki salçalık domates üretiminin %75,8'i Edirne ili sınırları içinde gerçekleştirilmektedir. İlde domates üretimi Keşan ve İpsala ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Kırklareli ve Tekirdağ'ın sofralık domates üretiminde Bölgedeki payı, %24,8 ve %21,8 ile birbirine oldukça yakındır. Yine TÜİK 2008-2012 yılları verilerinin ortalamasına göre Tekirdağ ilinin Bölgedeki sofralık ve salçalık domates üretimine katkısı sırasıyla %21,8 ve %13 düzeyindedir. Tekirdağ'daki domates üretimi daha çok sofrada tüketime yöneliktir. Tekirdağ'da domates üretimi Merkez, Hayrabolu, Malkara, Saray ilçelerinde yoğunlaşmaktadır. Kırklareli ilinde domates üretimi sofralık tüketime yönelik olup, üretim Lüleburgaz, Babaeski ve Pehlivan köy dolaylarında daha fazladır⁴⁹. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Kırklareli ilinin Bölgedeki sofralık ve salçalık domates üretimine katkısı ise sırasıyla %24,8 ve %11,2 düzeyindedir.

3.1.3.1.3. Meyve Üretimi ve Verimi

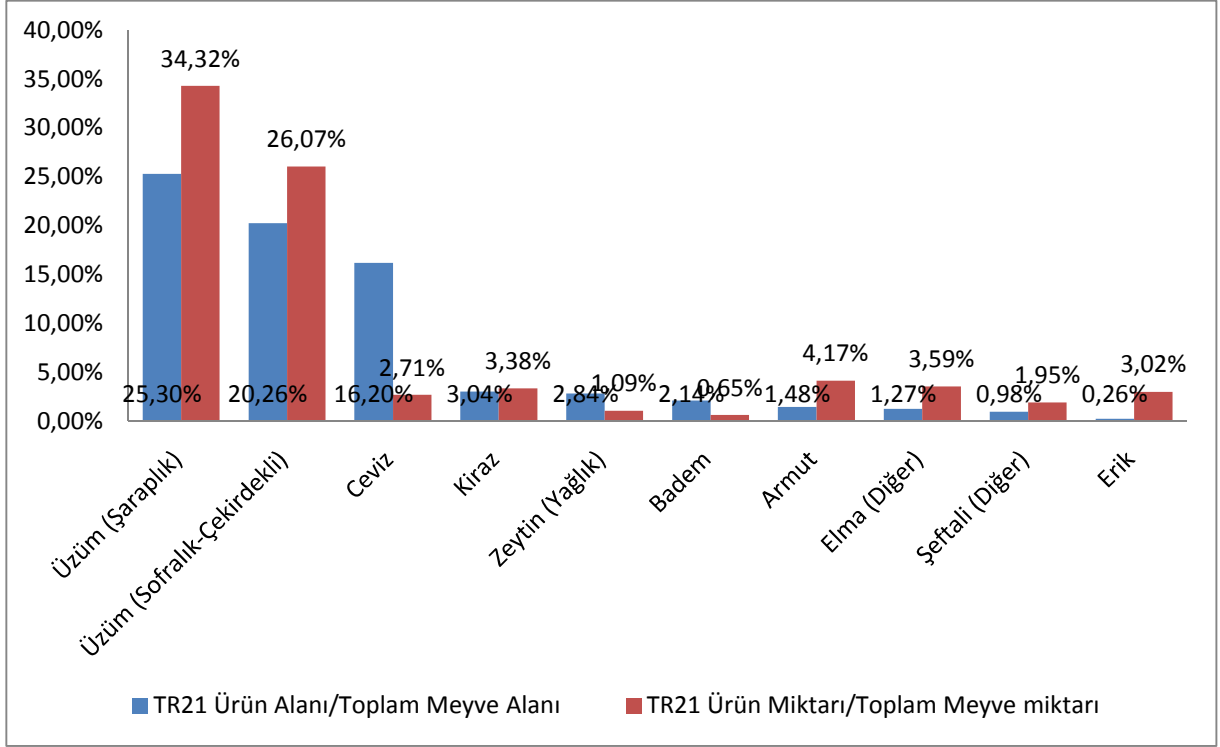
TR21 Trakya Bölgesi'nde, arazi yapısının tarla bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması sebebiyle meyvecilik göreceli olarak daha az yapılmaktadır. Bölge genelinde meyvelerin verimleri incelendiğinde, üzüm dışındaki bütün meyvelerde verimin Türkiye ortalamasından

⁴⁷ Edirne Tarım İl Müdürlüğü

⁴⁸ http://www.tekirdagziraatodasi.org.tr/index.php?view=article&id=95%3AAlimiz-tarm&format=pdf&option=com_content&Itemid=87
(Erişim tarihi: 20.06.2010)

⁴⁹ Kırklareli Tarım İl Müdürlüğü

daha düşük olduğu görülmektedir. Şekil 45'te TÜİK 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre üretilen meyvelerin hasat edilen alan ve üretim miktarları açısından Bölgedeki paylarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Şekil 45: TR21 Trakya Bölgesi'nde Üretilen Meyvelerin Hasat Edilen Alan ve Üretim Miktarları Açısından Bölgedeki Payları (2008 – 2012 Yılları Verileri Ortalamaları)

Kaynak: TÜİK, verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tabloda yer alan bilgilere göre Bölgenin öne çıkan meyveleri; sofralık ve şaraplık üzüm, ceviz, kiraz, yağlık zeytin, badem, armut, elma, şeftali ve erik gibi meyvelerdir.

Tablo 126: Seçilmiş Meyvelerde İllerin Bölge Üretimine Katkıları (2008-2012 ortalaması üretim miktarına göre), 2012

	TR21/ TR	Tekirdağ/ TR21	Edirne/ TR21	Kırklareli/ TR21
Üzüm (Sofralık-Çekirdekli)	1,60%	56,50%	28,60%	15,00%
Üzüm (Şaraplık)	7,80%	79,60%	17,70%	2,70%
Zeytin (Sofralık)	1,80%	100,00%	0,00%	0,00%
Zeytin (Yağlık)	0,10%	100,00%	0,00%	0,00%
Ceviz	1,50%	28,60%	40,20%	31,20%

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye şaraplık üzüm üretiminin %7,8'ini karşılamakta olup, sofralık çekirdekli üzüm üretiminde ise Bölgenin katkısı %1,6 oranında kalmaktadır.

Bölgedeki şaraplık üzüm üretiminin büyük çoğunluğu Tekirdağ ilinde gerçekleştirilmektedir. 2012 verilerine göre, Tekirdağ'da üretimi yapılan 42.379 ton üzümün %58'i (24.719 ton) şaraplık olup, yaklaşık %42'si ise sofralık olarak değerlendirilmektedir. Tekirdağ merkez ile Şarköy arasındaki sahilde bulunan Uçmakedere, Mürefte ve Hoşköy'deki bağlar, üzüm üretiminde büyük önem taşımaktadır. Eski plantasyon bağ alanların ağırlıklı olarak görülen altı adet sofralık (Cardinal, Çavuş, Hamburg misketi, İtalya, Alfonse lavallee, Hafızali), dört adet de şaraplık (Semillon, Cinsout, Clairette, Gamay) üzüm çeşidi bulunmaktadır. Yapıncak çeşidi üzüm ise sofralık ve şaraplık olarak da kullanılabilir. Ancak son yıllarda dış piyasa talepleri ve iç piyasalarda yaşanan gelişmeler dikkate alınarak kaliteli şaraplık çeşitlere doğru bir eğilim vardır. Bu çeşitler Cabernet Sauvignon, Merlot ve Sauvignon Blanc çeşitleridir.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre sofralık çekirdekli üzüm üretiminde Tekirdağ ili Bölgeye yaptığı %56,5'lik katkı ile ilk sırada yer almaktadır. Edirne ve Kırklareli illerinin Bölgenin sofralık çekirdekli üzüm üretimine katkıları ise sırasıyla, %28,6 ve %15'tir.

2008-2012 yılları ortalama verilerine göre üzüm üretiminde Bölgenin verim durumu incelendiğinde, şaraplık üzüm için özellikle Tekirdağ'daki bağların veriminin (1138 kg/ağaç) Türkiye geneline (630 kg/ağaç) göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Göreceli olarak daha düşük verim ortalamasına sahip Edirne'de bile şaraplık üzümlerde verim (757 kg/ağaç) Türkiye ortalamasına oranla %20 fazladır. Kırklareli'de mevcut olan az sayıda şaraplık bağın verimi (584 kg/ağaç) ise Türkiye ortalamasına göre düşüktür. Sofralık üzüm verimlerinde ise Bölge verim ortalaması (895 kg/ağaç), Türkiye ortalamasından (691 kg/ağaç) yaklaşık %30 daha fazladır. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde sofralık çekirdekli üzüm verimi sırasıyla 1138 kg/ağaç, 642 kg/ağaç ve 852 kg/ağaç'tır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde zeytinlikler sadece Tekirdağ ilinde bulunmaktadır. Tekirdağ'da zeytin üretimi sadece Şarköy ilçesinde yapılmakta iken son yıllarda Merkez ilçede de kapama zeytin bahçeleri tesis edilmektedir. Tekirdağ salamura zeytin üretimi konusu hammadde ve işgücü gibi girdi teminindeki avantajların yatırıma dönüştürülebileceği bir alandır⁵⁰.

Tekirdağ'ın zeytin açısından verimi (9 kg/ağaç) incelendiğinde, Türkiye geneline (13 kg/ağaç) göre daha düşük bir verim oranına sahip olduğu görülmektedir.⁵¹

TR21 Trakya Bölgesi'nin önemli meyvelerinden biri de cevizdir. 2008-2012 yılı ortalamalarına göre ceviz üretimi Bölgede en çok Edirne ilinde (%40,6) gerçekleştirilmektedir. İldeki üretim Merkez, Keşan ve Meriç ilçelerinde yoğunlaşmıştır⁴⁷. Edirne'yi %31,2 ile Kırklareli, %28,6 ile Tekirdağ izlemektedir.

⁵⁰ <http://www.tekirdag.gov.tr/ekonomi.asp?id=5> (Erişim tarihi: 10.06.2010)

⁵¹ TÜİK Veritabanı, 2012

2012 TÜİK verilerine göre ceviz üretiminde verim, Türkiye ortalaması olarak ağaç başına 34 kg iken, TR21 Trakya Bölgesi'nde verim 22 kg'a kadar düşmüştür. Kırklareli'nde elde edilen verim 27 kg ile Bölgenin en yüksek değerine sahipken, Tekirdağ'ın verim miktarının 20 kg olduğu görülmektedir.

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde gerçekleştirilen kiraz üretimi Türkiye üretiminin %0,8'sini oluşturmaktadır. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Bölgede kiraz üretimi konusunda başı çeken il %58,8'lik bölge oranı ile Tekirdağ'dır. Kiraz üretiminde Merkez, Şarköy, Malkara, Saray ilçeleri öne çıkmaktadır. Edirne ve Kırklareli illerinin Bölge kiraz üretimine katkıları sırasıyla %14,8 ve %26,4'tür.⁵²

2008-2012 yılları TÜİK verileri ortalamasına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde kiraz üretiminde verim 21,4 kg olarak ortaya çıkmaktadır. Bölgede yetiştirilen kirazın verimi Türkiye ortalamasının yaklaşık %33'ü oranında daha düşüktür. Türkiye ortalaması ağaç başına 28,42 kg iken, 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde kiraz üretiminde verim miktarları ise sırasıyla 21,4 kg, 19,6 kg ve 22,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü tarafından 2009 yılında son dönemde yoğun olarak görülen kuruma şikayetlerinin neden kaynaklandığının tespit edilmesi ve üretim ile ilgili problemlerin çözümlenerek, ürünün miktar, kalite ve sürekliliğinin artırılmasının hedeflendiği "Kiraz Eylem Planı" hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.

Bölgenin Türkiye elma üretimine katkısı %0,3'ler seviyesindedir. TÜİK, 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre elma bahçelerinin kapladığı alan açısından ilk sırayı %39,1 ile Tekirdağ alırken üretim açısından Bölge birinciliği %48,3 ile Edirne'ye aittir. Enez ve Keşan ilçeleri ilde üretiminin yoğunlaştığı yerlerdir⁴⁷. Üretimde Kırklareli ve Tekirdağ, %19,4 ve %32,3'lük paylara sahiptirler. TR21 Trakya Bölgesi'nde üretilen elma cinsleri ve 2008–2012 yılları ortalamalarına göre oranları; Golden %37,4, Starking %15,3, Amasya %1,2, Grannysmith %7,4 ve diğer sınıftakiler %38,7'dir. Elmada Bölge veriminin Türkiye ortalamasının yarısından bile az olduğu görülmektedir. 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre elmada ülke verimi ağaç başına 65 kg iken, bu miktar 2008–2012 yılları ortalaması göz önüne alındığında, Tekirdağ ilinde 20 kg, Edirne ilinde 38 ve Kırklareli ilinde 23 kg olarak gerçekleşmiştir.

3.1.3.1.3 Organik Üretim ve Verim

TÜİK verilerine göre 2012 yılı itibarıyla, Tekirdağ ve Kırklareli'de organik tarım ile uğraşan çiftçi sayısı 84'tür. Organik tarım ile uğraşan çiftçilerin 76'sı Tekirdağ'da bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi Türkiye toplam organik üretiminin %3,34'ünü karşılamaktadır.

Tablo 127: TR21 Trakya Bölgesi'nde Organik Üretim, 2012

⁵² TÜİK Veritabanı verilerinden hesaplanmıştır.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bölge Adı	Organik bitkisel üretim (geçiş süreci dahil) : Çiftçi sayısı	Organik bitkisel üretim (geçiş süreci dahil) : Üretim alanı (Hektar)	Organik bitkisel üretim (geçiş süreci dahil) : Üretim (Ton)
Türkiye	54.635	702.909	1.750.127
TR21	84	316	58.432
Tekirdağ	76	149	58.036
Edirne	1	*	*
Kırklareli	7	*	*

Kaynak: Tarım İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK

3.1.3.1.4 Örtüaltı Üretimi

Tablo 128: TR21 Trakya Bölgesi Örtü Altı Üretimi

	Toplam alan (dekar)	Cam sera (dekar)	Plastik sera (dekar)	Yüksek tünel (dekar)	Alçak tünel (dekar)
TR21					
2008	231	0	112	117	2
2009	256	44	66	139	7
2010	316	96	83	136	1
2011	318	96	96	125	1
2012	371	96	102	160	13
TR					
2008	542.158	82.253	211.680	66.960	181.265
2009	567.180	82.932	220.186	77.046	187.016
2010	563.805	80.772	230.543	81.521	170.969
2011	611.451	78.878	247.962	108.910	175.701
2012	617.760	80.728	278.730	95.095	163.207

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

Türkiye'de örtü altı üretim cam sera, plastik sera veya yüksek tünellerde yapılmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi, 2008-2012 yılları verileri ortalamalarına göre Türkiye genelinde seraların kapladığı alanın yalnızca %0,05'ini içermektedir. Bölge illeri içerisinde, seraların en geniş yer kapladığı il, Tekirdağ'dır.

Tablo 129: İllere Göre Örtü Altı Tarım Alanları

Yıl	Toplam alan (dekar)	Cam sera (dekar)	Plastik sera (dekar)	Yüksek tünel (dekar)	Alçak tünel (dekar)
Tekirdağ					
2008	104	0	9	93	2
2009	127	44	10	70	3
2010	188	90	21	76	1
2011	199	90	33	75	1
2012	210	90	8	110	2
Edirne					
2008	80	0	64	16	0
2009	77	0	20	57	0
2010	85	6	19	60	0
2011	76	6	20	50	0
2012	76	6	20	50	0
Kırklareli					
2008	47	0	39	8	0
2009	52	0	36	12	4
2010	43	0	43	0	0
2011	43	0	43	0	0
2012	85	0	74	0	11

Kaynak: Bitkisel Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı

Türkiye'de örtü altı üretiminde 2008-2010 döneminde en yaygın şekilde yetiştirilen ürünler domates, biber ve hıyardır. 2008 yılında kavun, kabak ve patlıcan da örtü altı üretimde yetiştirilmeye başlanmıştır.

Tablo 130: TR21 Trakya Bölgesi Ürün Çeşitlerine Göre Örtü Altı Üretim

Yıl	Toplam (ton)	Biber (ton)	Domates (ton)	Fasulye (Taze), (ton)	Hıyar (ton)	Kavun (ton)	Marul (ton)	Diğer (ton)
2008	2.318	20	120	7	1.808	2	249	79
2009	5.110	7	2.714	13	1.900	2	370	94
2010	5.057	6	2.827	12	1.806	11	299	94

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2011	5.135	6	3.005	15	1.522	3	467	117
2012	5.914	3	2.907	16	2.447	6	405	123

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı.

TR21 Trakya Bölgesi'nde örtü altı üretimde en çok göze çarpan ürünler domates, hıyar ve maruldur. 2008-2012 yılları verileri incelendiği zaman TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam örtü altı üretimde belirgin bir artış kaydedildiği gözlenmektedir. Bu artış özellikle domates ve hıyar üretiminde kendini oldukça hissettirmektedir. 2008-2012 yılları arasında TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam örtü altı üretiminde gerçekleşen artışa rağmen, Bölge'nin örtü altı üretimi Türkiye geneline kıyasla oldukça azdır. 2008-2012 yılları ortalamalarına göre TR21 Trakya Bölgesi'nde Türkiye örtü altı üretiminin yalnızca %0,08'i yapılmaktadır.

Tablo 131: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İllerinde Ürün Çeşitlerine Göre Örtü Altı Üretimi (ton)

Yıl	Bölge Adı	Toplam	Domates	Hıyar	Marul
2008	Tekirdağ	994	114	654	106
2009	Tekirdağ	3.686	2.708	715	171
2010	Tekirdağ	3.527	2.804	563	78
2011	Tekirdağ	3.761	2.977	493	232
2012	Tekirdağ	4.252	2.905	1.099	175
2008	Edirne	804	2	675	106
2009	Edirne	793	6	641	121
2010	Edirne	907	23	699	143
2011	Edirne	786	28	549	155
2012	Edirne	902	2	711	135
2008	Kırklareli	520	4	479	37
2009	Kırklareli	631	-	544	78
2010	Kırklareli	623	-	544	78
2011	Kırklareli	588	-	480	80
2012	Kırklareli	760	-	637	95

Kaynak: Tarımsal Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı.

Edirne ve Kırklareli illerinde 2008-2012 döneminde örtü altı üretimden elde edilen toplam ürün miktarında önemli bir değişim olmamıştır. Aynı zaman serisi içinde Tekirdağ ilinde örtü altı üretimde kayda değer bir artış yaşandığı gözlenmektedir. Tekirdağ ili incelendiğinde, domates üretiminde 2012 yılı hariç il bazında dikkate değer bir artış gözlemlenmiştir. (2008 yılı üretim 114 ton; 2010 yılı üretim 2.804 ton; 2011 yılı üretim 2.977 ton; 2012 yılı üretim 2.905 ton) Tekirdağ ili özelinde 2008 yılından 2012 yılına gelindiğinde domates üretimi 114 tondan 2.905 tona, hıyar üretimi 654 tondan 1.099 tona ve marul üretimi de 106 tondan 175 tona yükselmiştir.

3.1.3.1.5 Endemik Bitki Tür ve Sayıları

Endemik türler; bulunduğu bölgenin ekolojik şartları yüzünden yalnızca belirli bölgede yetişen, dünyanın başka yerinde yetişme ihtimali olmayan, yöreye özgü canlılardır. Endemik türler daha çok bitki türleri olarak yaygındır.

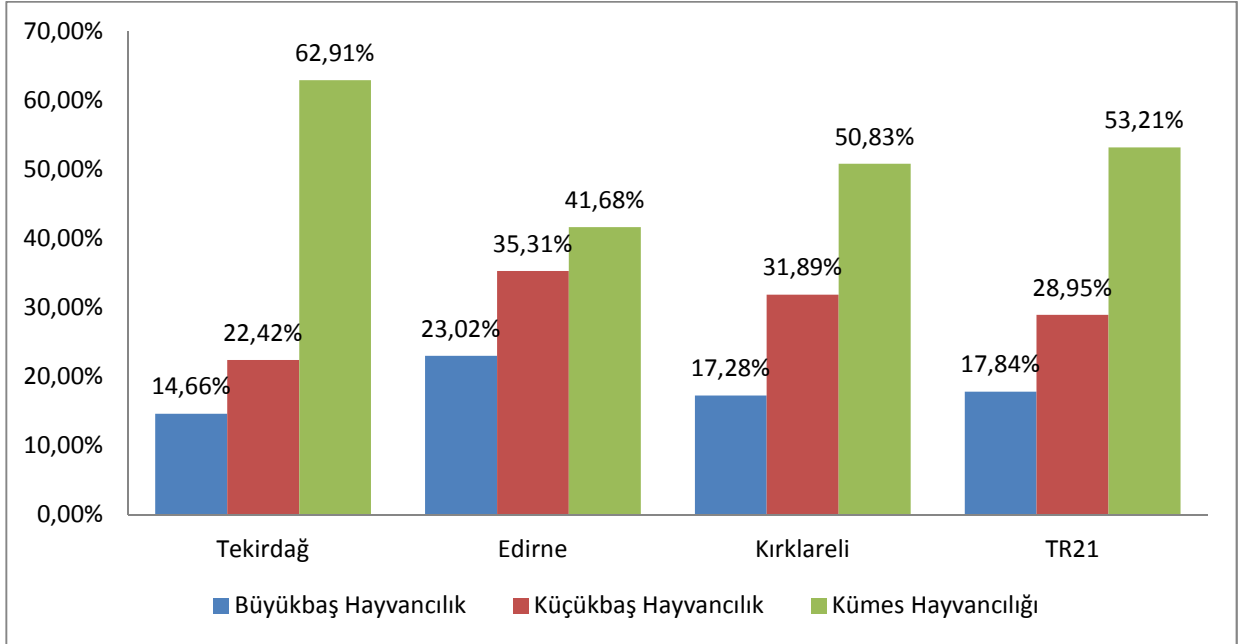
Endemik türlerin tanımlanması ve kayıt altına alınması bölgedeki biyoçeşitliliğin korunması ve farmasötik açıdan potansiyellerinin araştırılması bağlamında önem taşımaktadır.

Tekirdağ'da endemik bitki olarak *Asteraceae*, *Dipsacaceae*, *Fabaceae*, *Lamiaceae* ve *Liliaceae* familyalarına ait 10 adet cins ve 10 adet tür bulunmaktadır.

Edirne'de *Asteraceae*, *Boraginaceae* ve *Poaceae* familyalarına ait 3 adet cins ve 3 adet tür bulunmaktadır.

Kırklareli sınırları içinde bulunan takson sayıları ile ilgili istatistiksel bilgiler incelendiğinde ise ilde *Amaryllidaceae*, *Asteraceae*, *Boraginaceae*, *Iridaceae* ve *Rubiaceae* familyalarına ait beş adet cins ve beş adet tür bulunduğu görülmektedir.

3.1.3.2 Hayvansal Üretim

Şekil 46: TR21 Trakya Bölgesi, İldeki Tür/İldeki Toplam Hayvancılık, (2008-2012 Ortalaması), 2012

Kaynak: Hayvansal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

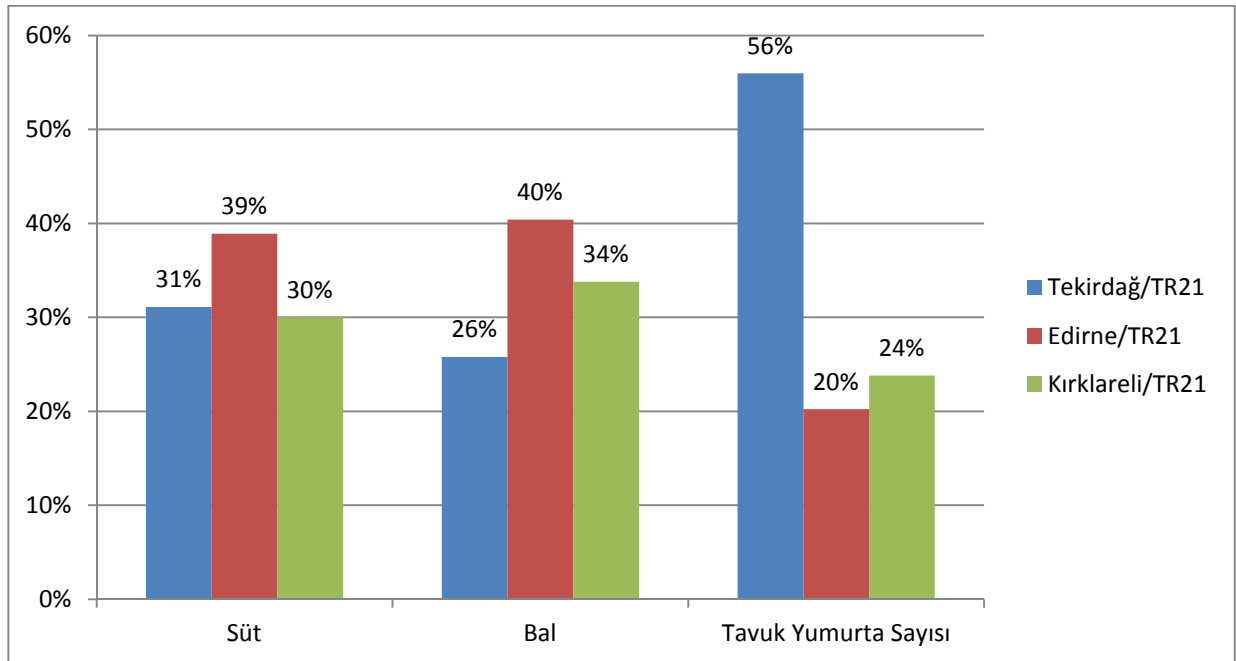
TR21 Trakya Bölgesi'nde 2008-2012 verilerinde belirtilen mevcut canlı hayvan sayıları, türlere göre karşılaştırıldığında, kümes hayvanları sayısının küçükbaş ve büyükbaş hayvan sayısına oranla oldukça fazla olduğu görülmektedir. Kümes hayvancılığının hemen arkasından ise küçükbaş hayvancılık gelmektedir. TÜİK 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde toplam hayvancılık içinde en küçük payın ise büyükbaş hayvancılığa ait olduğu görülmektedir.

Tablo 132: TR21 Trakya Bölgesi Canlı Hayvanlar Değeri ve İllerin Payları

Yıllar	Canlı Hayvanlar Değeri (1000TL)				İllerin payları (%)		
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
2007	325.663	322.322	274.938	922.923	35%	35%	30%
2008	351.713	366.008	284.450	1.002.171	35%	37%	28%
2009	360.024	386.552	286.134	1.032.710	35%	37%	28%
2010	576.582	549.934	445.854	1.572.370	37%	35%	28%
2011	809.959	705.522	697.161	2.212.642	37%	32%	32%
2012	780.334	677.210	821.558	2.279.101	34%	30%	36%

Kaynak: Hayvansal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

Yukarıdaki tabloda TÜİK 2007-2012 istatistiklerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde canlı hayvanlar değeri ve illerin paylarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tabloda yer alan bilgilere 2010 ve 2011 yıllarında TR21 Trakya Bölgesi'nde canlı hayvanlar değerinde oldukça önemli artışlar kaydedilmiştir. Ancak 2012 yılında Tekirdağ ve Edirne illerinde bir miktar azalmalar gözlenmekle birlikte Kırklareli ilinde önemli bir artış kaydedilmiş ve Kırklareli ilinin TR21 Trakya Bölgesi toplam canlı hayvanlar değeri içindeki payı %36'ya yükselmiştir. Canlı hayvanlar değerlerine ilişkin yıllar içinde illerin paylarına bakıldığı zaman bu paylarda çok fazla değişiklikler kaydedilmediği gözlenmektedir.

Şekil 47: Süt, Yumurta ve Bal Üretiminde İllerin Bölge Üretimine Katkıları, 2008-2012 yılları ortalaması

Kaynak: Hayvansal Üretim İstatistikleri, TÜİK.

Hayvansal ürünler açısından 2008-2012 verilerini yansıtan yukarıdaki grafiğe göre Bölge süt üretimine %39'luk oranla en çok katkı sağlayan il Edirne'dir. Edirne ilini sırasıyla Tekirdağ ve Kırklareli illeri izlemektedir. Tavuk yumurta üretimi açısından ise Bölge üretimine en çok katkı sağlayan il Tekirdağ'dır. Tekirdağ ilinden sonra ise sırasıyla Kırklareli ve Edirne illeri gelmektedir. Bölgedeki bal üretiminde ise Edirne başı çekmekte ve Edirne ilini sırasıyla Kırklareli ve Tekirdağ illeri takip etmektedir.

3.1.3.2.1 Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık

TÜİK 2008–2012 dönemi verilerinin ortalamalarına göre, TR21 Trakya Bölgesi'nde mevcut büyükbaş hayvanların %78'i kültür sığırlarından %19'u melez sığırlardan ve %2,4'ü yerli sığırlardan ve %0,5'i de mandadan oluşmaktadır; bu da Bölgenin damızlık ambarı olma potansiyelinin yüksek olması anlamına gelmektedir. Sığır sayısı açısından Edirne ve Tekirdağ, Kırklareli iline göre biraz daha öndedir.

Tablo 133: Büyükbaş Hayvan Sayıları, 2008-2012 yılları ortalaması

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
Sığır (Kültür)	114.296	110.622	103.176	328.094
Manda	433	93	1.530	2.056
Sığır(Melez)	27.536	40.178	14.383	82.096
Sığır(Yerli)	1.355	4.780	4.090	10.225
Toplam	143.621	155.672	123.178	422.472

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

2012 verilerine göre Tekirdağ'daki sığır varlığının %33'ü Malkara İlçesinde bulunurken bunu %19 ile Hayrabolu ve % 12 ile Merkez ilçe izlemektedir⁵³. Edirne'de Uzunköprü, Keşan, Merkez, Havsa, İpsala, Lalapaşa büyükbaş hayvancılıkta öne çıkan ilçelerdir. Bölge üreticilerinin sahip olduğu hayvan varlığı potansiyel olarak yüksek verimli ırklardan (kültür ve kültür+melez) oluşmasına rağmen yeterli bakım ve besleme koşullarının olmaması bölge hayvancılığının en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Bölgede yapılan hayvancılık daha çok küçük ölçekli olup aile işletmeciliği şeklindedir.

Mevcut küçükbaş hayvan sayısı içinde ise en büyük pay %73 ile yerli koyuna aittir. Küçükbaş hayvancılıkta yerli koyunu %21 ile kıl keçisi ve %6 ile de merinos koyunu izlemektedir.

Tablo 134: TR21 Trakya Bölgesi İllere göre Küçükbaş Hayvan Sayıları, 2008-2012 yılları ortalaması

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21 Trakya
--	----------	--------	------------	-------------

⁵³ Hayvancılık İstatistikleri, TÜİK Veritabanı, 2012

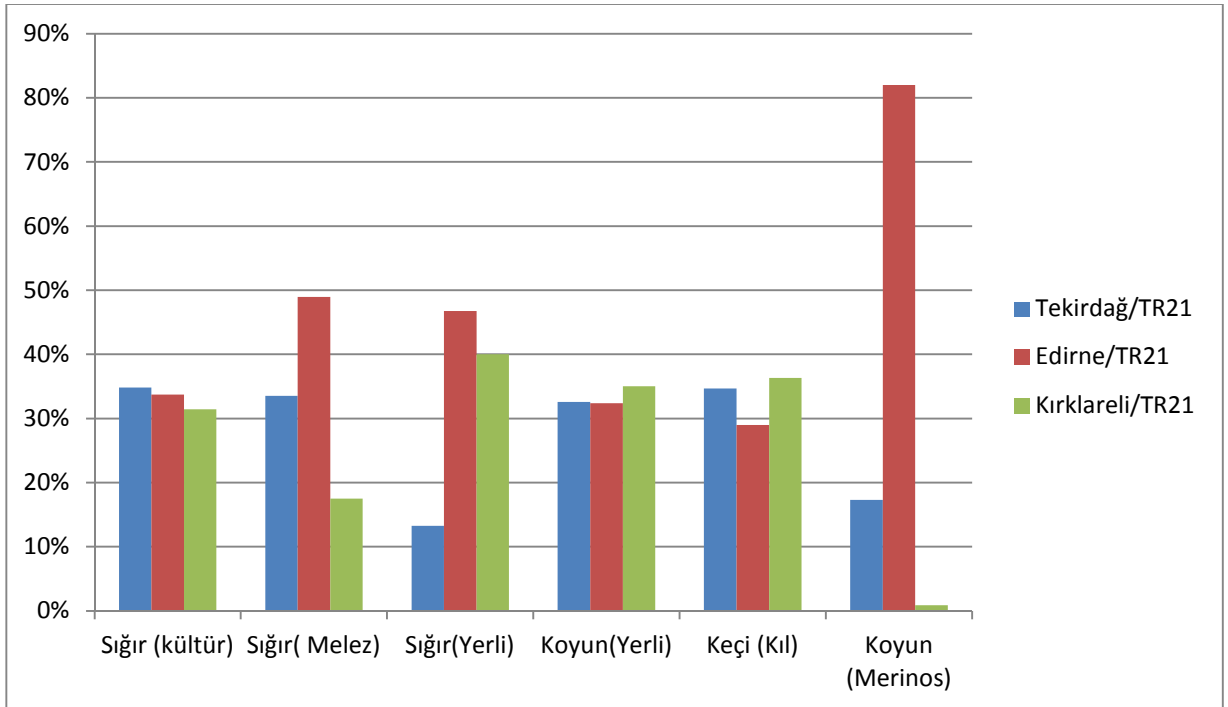
TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Koyun (Yerli)	163.411	162.631	175.827	501.868
Keçi(Kıl)	48.790	40.815	51.136	140.741
Koyun(Merinos)	7.454	35.321	392	43.088
Toplam	219.654	238.767	227.276	685.697

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde küçükbaş hayvancılıkta koyun yetiştiriciliği öne çıkmaktadır. Ağırlıklı olarak da yerli koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bunu kıl keçisi yetiştiriciliği izlemektedir. Bölgedeki küçükbaş hayvan sayıları incelendiğinde Edirne ve Kırklareli illerinin daha öne çıktığı görülmektedir Edirne'de küçükbaş hayvancılık daha çok Uzunköprü, Keşan, Enez ilçelerinde yoğunlaşmıştır.

Kırklareli'nde yerli koyun ve kıl keçisi sayısı daha fazladır. Edirne ili de yerli koyun yetiştiriciliğinde bölgede önemli bir yere sahiptir. Kıl keçisinde iller arasında çok fark olmamasına rağmen Kırklareli ilini sırasıyla Tekirdağ ve Edirne takip etmektedir. Bölgede merinos koyunu yetiştiriciliği oldukça azdır. Merinos varlığı açısından Edirne ön plana çıkmaktadır.

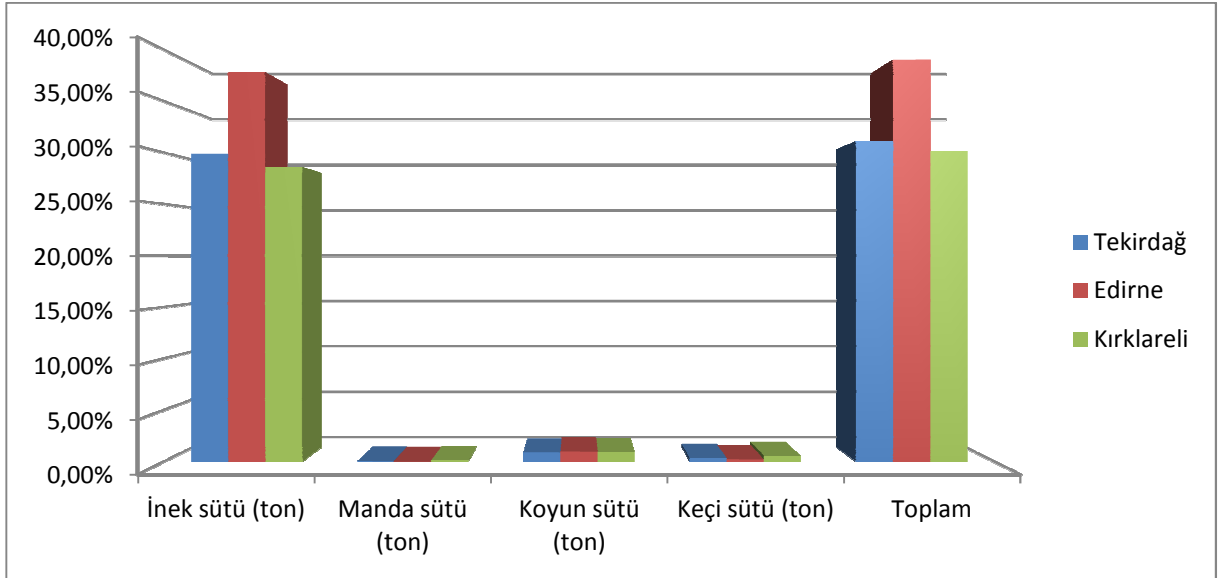

Şekil 48: TR21 Trakya Bölgesi Hayvan Türlerine Göre İllerin Bölge Üretimindeki Payları, 2008-2012 yılları Ortalaması

Kaynak: Hayvansal Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı.

Bölgede küçükbaş hayvan sayısı, büyükbaş hayvan sayısına oranla daha yüksek olmasına rağmen küçükbaş hayvancılığın potansiyelinin Bölgede yeterince değerlendirilemediği, gelir getiremediği görülmektedir.

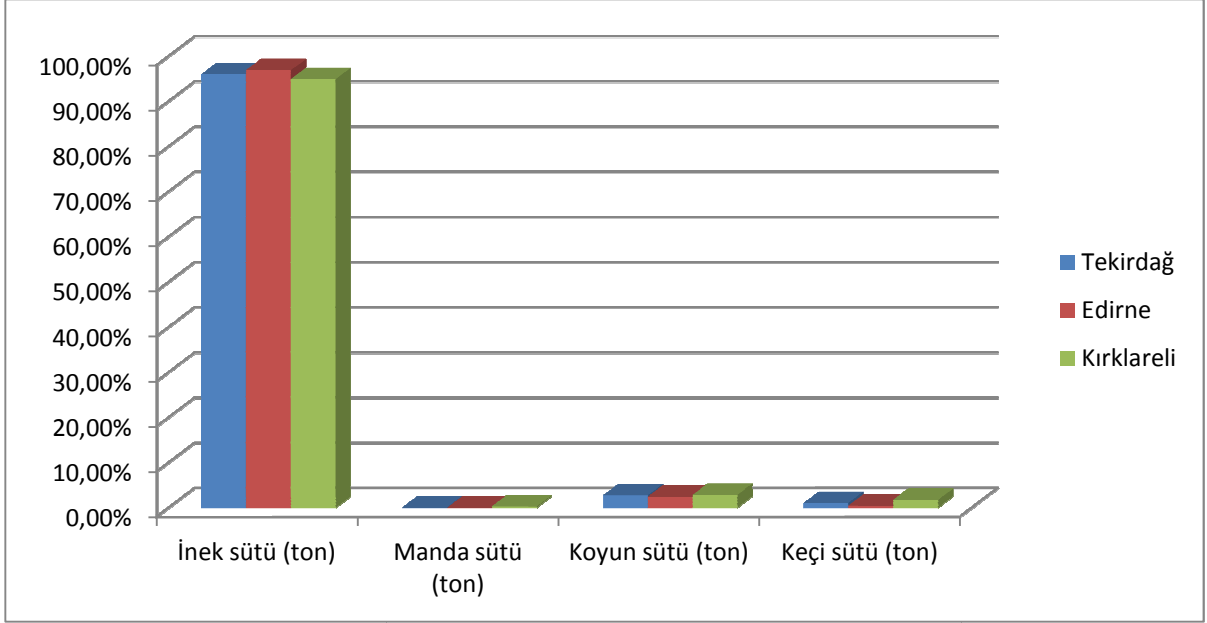
Hâlbuki Bölge, küçükbaş hayvancılıkta döl ve süt verimi yüksek ırkların yetiştirilmesine uygundur. Keçiler diğer hayvan türlerine kıyasla, sahiplerine fazla ekonomik külfet yüklemeyen, yetiştirildiği yöredeki bitkisel doğal kaynakları en verimli bir biçimde değerlendirebilme kabiliyetine sahiptirler. Türk Saanen Keçisi Marmara Bölgesi'nde yetiştiriciliği son zamanlarda yaygınlaşan, yüksek verimli, bölgeye adaptasyonu iyi olan bir ırktır. Bu ırk, saf Saanen keçileri ve Bölgede bulunan keçilerin melezlenmesi ile oluşturulmuştur.

Şekil 49: TR21 Trakya Bölgesi İlerdeki Türlerin Süt Miktarlarının Bölge Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları, 2008-2012 Yılları Ortalaması

Kaynak: Hayvansal Üretim İstatistikleri, TÜİK Veritabanı

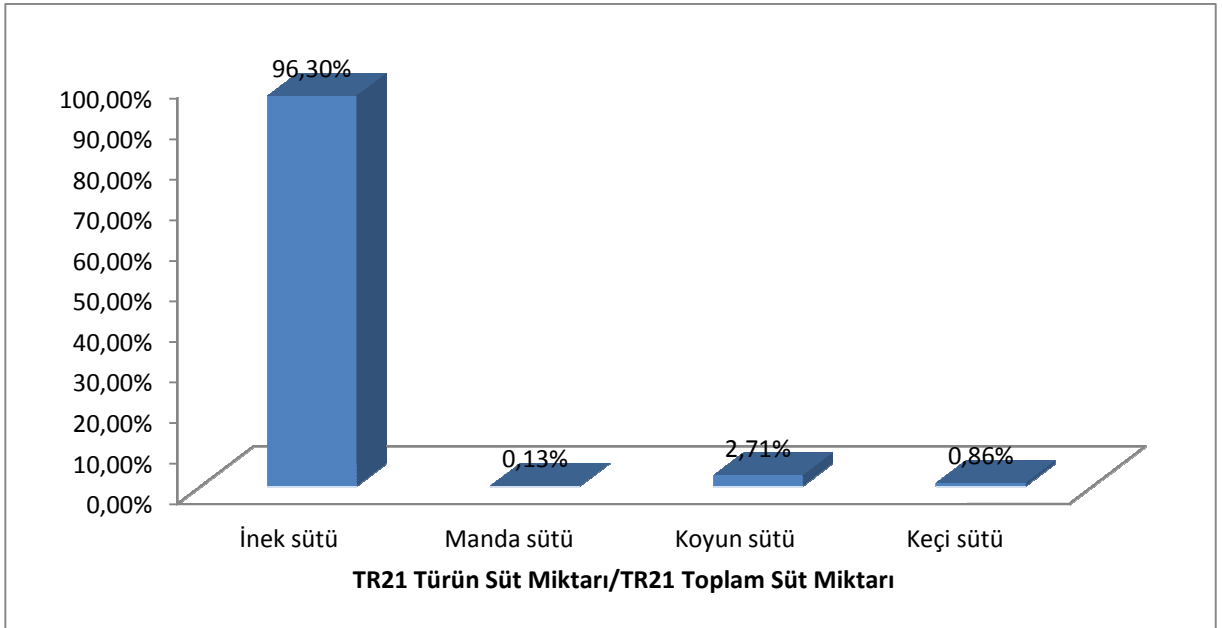
2008-2012 verileri ortalamasına göre Bölge toplam süt üretimine %39,01'lik oranla Edirne ili en büyük katkıyı yapmaktadır. Edirne ilini sırasıyla %31,10 ve %30,13'lük oranlarla Tekirdağ ve Edirne illeri izlemektedir. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerindeki inek sütü miktarlarının Bölge toplam süt miktarı içindeki payları sırasıyla %29,87, %37,82 ve %28,61'dir. Bölge süt üretiminde her üç il için de küçükbaş hayvancılığın katkısı büyükbaş hayvancılığın katkısına göre oldukça düşüktür.

Şekil 50: İldeki Türün Süt Miktarının İldeki Toplam Süt Miktarı İçindeki Payı, (2008-2012 yılları ortalaması)

Kaynak: Hayvancılık İstatistikleri, TÜİK.

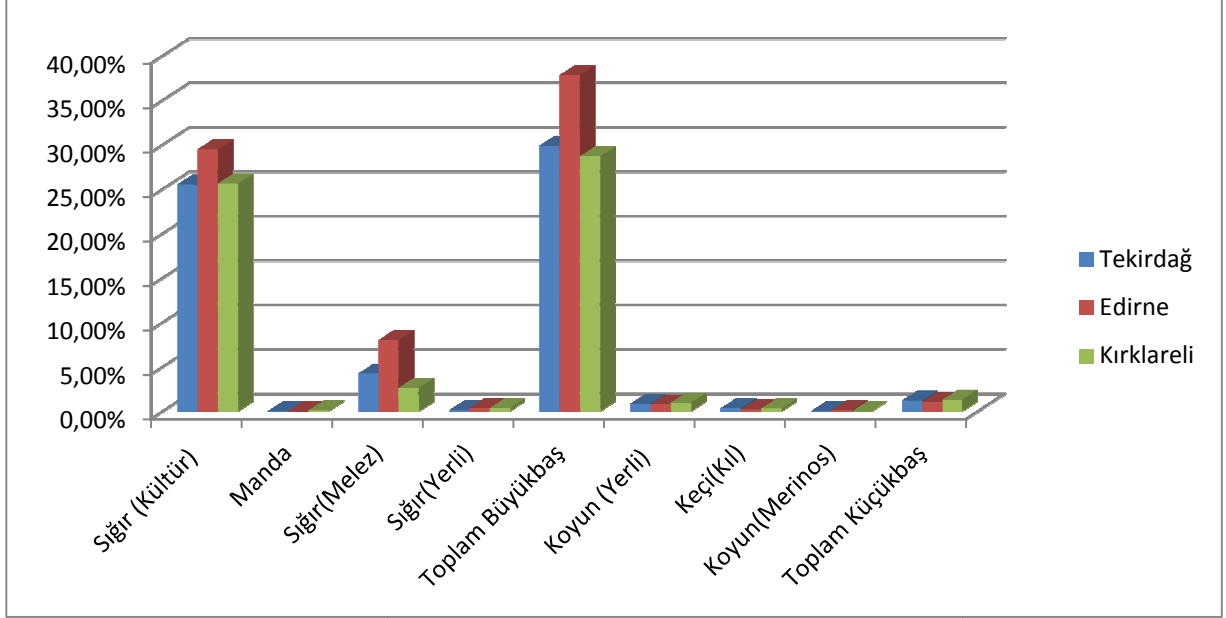
TÜİK 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin üçünde de toplam süt üretimine en büyük katkı inek sütü tarafından yapılmaktadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerindeki toplam süt üretiminde inek sütünün payı sırasıyla %96,05, %96,96 ve %94,95'tir. Yine her üç ilde de inek sütünden sonra toplam süt üretimi içinde en büyük paya sahip olan süt türe koyun sütüdür. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerindeki toplam süt üretimi içinde koyun sütünün payı sırasıyla %2,76, %2,50 ve %2,90'dır.

Şekil 51: TR21 Trakya Bölgesi Türlerin Süt Miktarlarının Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları, (2007-2011 Yılları Ortalaması)

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

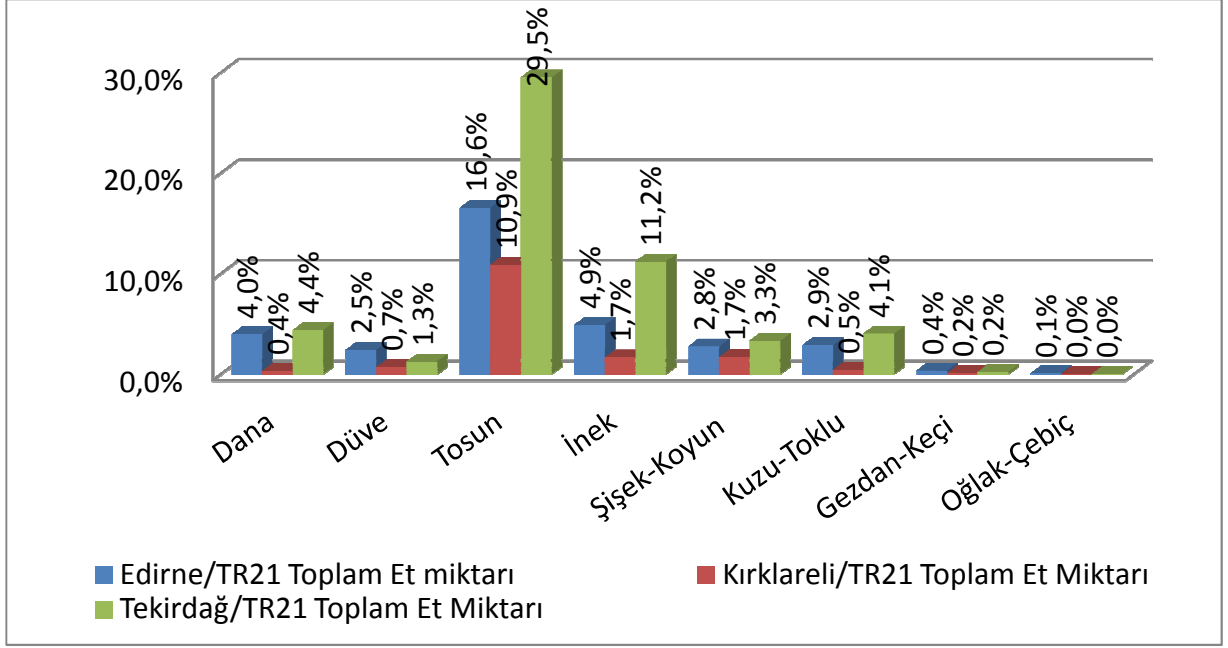
Bölgedeki süt üretiminin %96,30'unu inek sütünden elde edilmektedir. İnek sütünü %2,71 ile koyun sütü, %0,86 ile keçi sütü ve %0,13 ile manda sütü izlemektedir.

Şekil 52: İldeki Türlerin Toplam Bölge Toplam Süt Miktarı İçindeki Payları, 2008-2012 Yılları Ortalaması

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

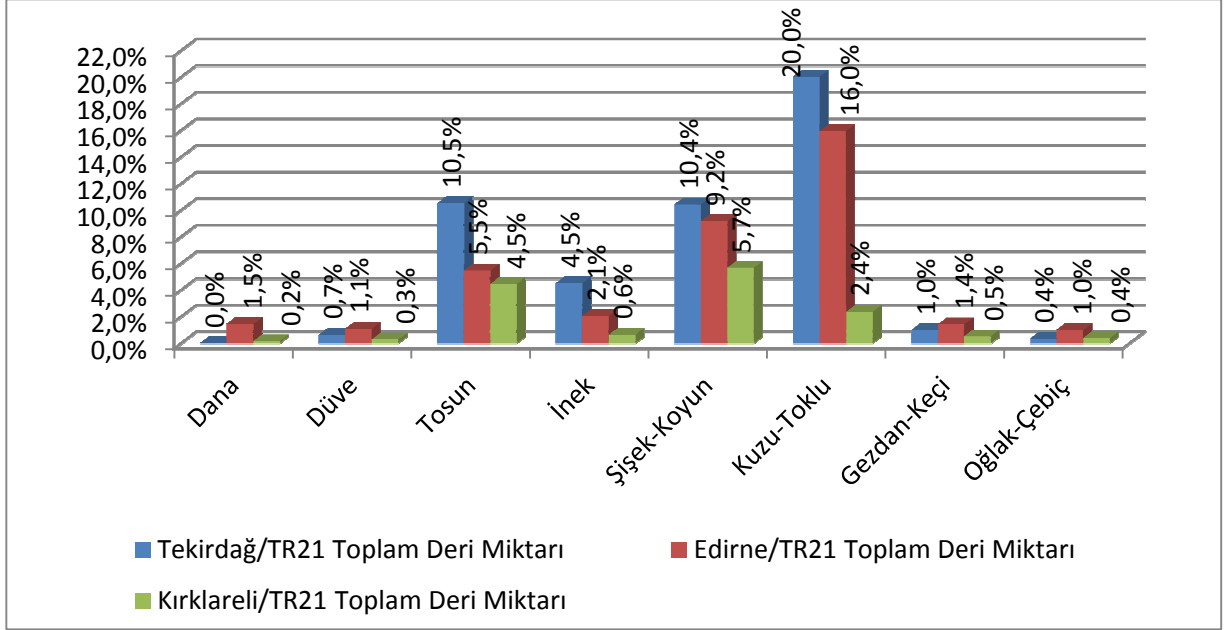
Bölgedeki süt üretiminin %81'i kültür sığırlarından elde edilmektedir. İllere göre kültür sığırlarından elde edilen sütün Bölge süt üretimine katkısı açısından en başta gelen il Edirne olmaktadır. Edirne ilini sırasıyla Kırklareli ve Tekirdağ illeri takip etmektedir. Melez sığırlardan elde edilen süt diğer illere göre Edirne ilinde daha yüksektir. Büyükbaş hayvanlar toplamından elde edilen süt miktarının Bölge süt üretimine katkısında yine Edirne ili ilk sırada gelmektedir. Tüm Bölgede küçükbaş hayvanlardan elde edilen süt oranı çok düşüktür.

Şekil 53: İllere Göre Büyük ve Küçükbaş Kesilen Hayvanlardan Elde Edilen Et Miktarının Bölge Üretimindeki Payları, 2006 – 2009 Yılları Ortalamaları

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Şekil 53'te 2006-2009 yılları verileri ortalamasına göre illerde büyük ve küçükbaş kesilen hayvanlardan elde edilen et miktarının Bölge üretimindeki paylarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Şekilde verilen bilgilere göre Bölgedeki kırmızı et üretiminin %57'si tosun kesiminden elde edilmektedir. Tekirdağ bu alanda %29,5'lik pay ile öndedir. Tosunu %17,8'lik payla inek kesiminden elde edilen et izlemektedir. Tekirdağ inekten elde edilen et üretiminde de %11,2'lik payla ilk sırayı alan ildir. Bölgede koyun ve kuzudan elde edilen et oranı %15,3 olup, Tekirdağ ve Edirne illeri bu paya en büyük katkıyı veren illerdir. Bölgedeki keçi ve oğlak eti oranı sadece %0,9'dur.

Şekil 54: Büyük ve Küçükbaş Kesilen Hayvanlardan Elde Edilen Deri Miktarının Bölge Üretimine Katkıları (2007 – 2009 Yılları Ortalamaları)

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

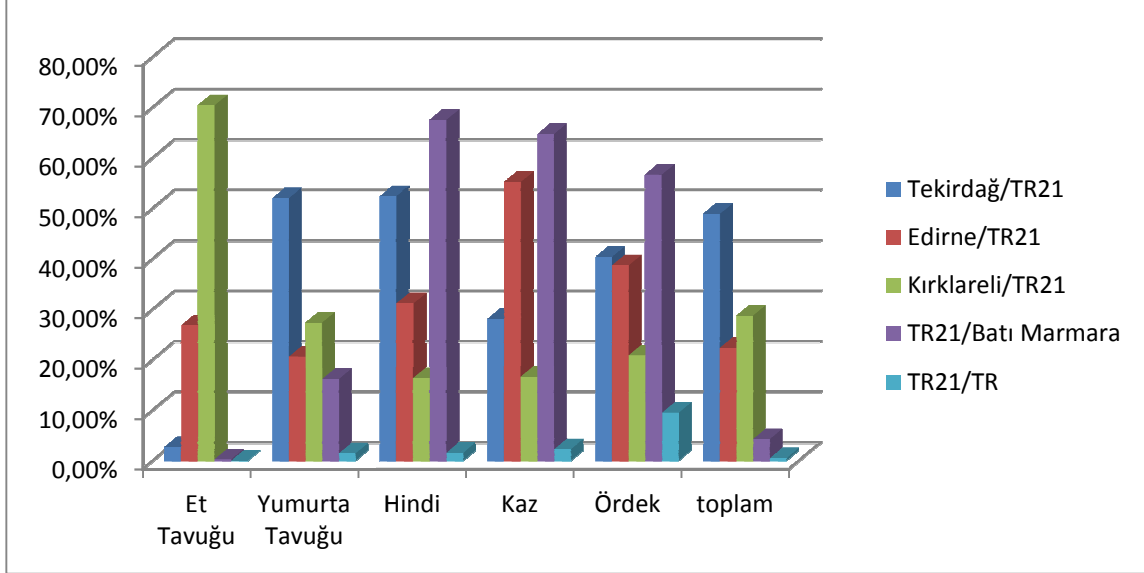
Şekil 54'te görüldüğü üzere, Bölgedeki deri üretiminin %63,7'si sadece koyun ve kuzudan elde edilmektedir. Bu konuda %30,4'lük pay ile Tekirdağ önde bulunurken, Tekirdağ'ı %25,2'lik bir oran ile Edirne takip etmektedir. Tosun ve inekten elde edilen derinin Bölgedeki üretime oranı %27,7 olup, Tekirdağ %15'lik payı ile bu alanda en çok üretim yapan ildir. Bölgede keçiden elde edilen derinin oranı oldukça düşüktür.

Hayvansal üretimde en önemli girdiyi oluşturan kaliteli kaba yem en ucuz ve en kolay temin edildiği kaynaklar çayır ve meralardır. Mera vasıflı araziler Trakya Bölgesi'nin %6'lık bir kısmını oluşturmaktadır. Meraların parçalı ve küçük yüzölçümlü olmalarına, önceki tarihlerde diğer amaçlarla kullanılması ya da vasıf değişikliklerinin neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ot kalitesini yitiren meralar, yem bitkisi ihtiyacını karşılamaktan oldukça uzaktır. Aşırı otlatma ve mera ıslah projelerinin yeterli düzeylerde yapılamaması, meraların cazibesini azaltmıştır. Yem bitkisi ihtiyacının karşılanabilmesi için, çayır ve mera alanlarının ıslahı ve yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılması gereklidir.

Trakya Bölgesi mera alanlarının %48'i Edirne, %27'si Kırklareli ve %25'i Tekirdağ illerinde bulunmaktadır²⁸. 2007 yılında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı Çalışması'nda Bölgenin toplam mera varlığı 186.761 ha olarak gözükürken, Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı Analitik Raporu'nda (Ağustos 2009) bu rakam 112.498 ha olarak görünmektedir.

3.1.3.2.2 Kümes Hayvancılığı

2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre Bölgede kümes hayvancılığı içinde en büyük pay yaklaşık %87 ile yumurta tavuğuna aittir. Yumurta tavuğunu yaklaşık %5'lik bir oran ile et tavuğu, %3,59 ile hindi, %3,07 ile ördek ve %1,46 ile kaz takip etmektedir.

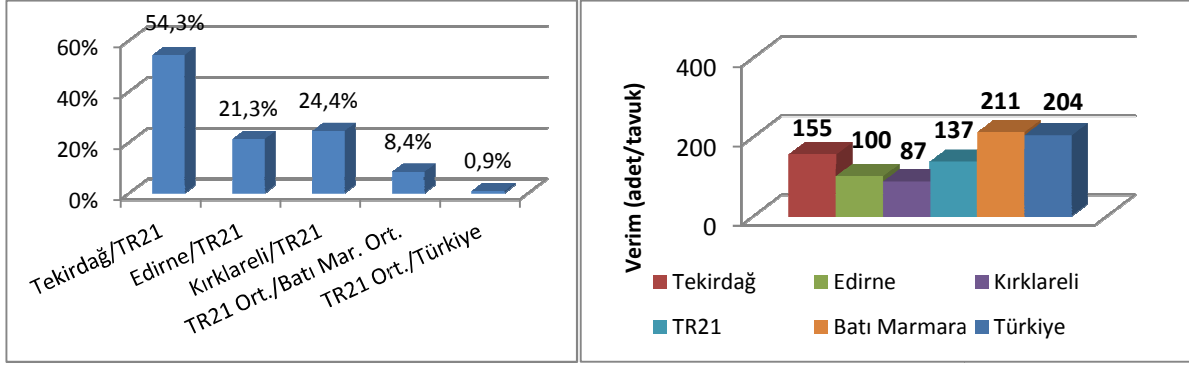
Şekil 55: TR21 Trakya Bölgesi, Kümes Hayvancılığı (2008-2012 Yılları Ortalaması)

Kaynak: Hayvancılık İstatistikleri, TÜİK, 2012.

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki kanatlı üretiminin Türkiye geneline göre payının genelde çok küçük olduğu, sadece ördek üretimindeki %9,57'lik ülke payı ile bu eğilimi biraz olsun kırdığı görülmektedir. 2008-2012 yılları verilerine göre et tavuğu üretimi açısından Bölge üretimine en büyük katkı %70,45'lik oranla Kırklareli ili tarafından yapılmaktadır. Yumurta tavuğu, hindi ve ördek üretiminde ise Bölge üretimine en büyük katkının Tekirdağ ili tarafından yapıldığı görülmektedir. Yine 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre kaz üretiminde Bölgede en başta gelen İl Edirne olmaktadır. Toplam Kümes hayvancılığı açısından düşünüldüğü zaman ise Bölge üretimine en büyük katkı Tekirdağ ili tarafından yapılmıştır. Tekirdağ ilini ise sırasıyla Kırklareli ve Edirne illeri izlemektedir. Batı Marmara Bölgesi'nin kümes hayvancılığı üretimine TR21 Trakya Bölgesi tarafından yapılan en büyük katkı sırasıyla hindi, kaz ve ördek üretimindedir. Bu üç grupta TR21 Trakya Bölgesi'nin Batı Marmara Bölgesi üretimine oranı sırasıyla %67,58, %64,72 ve %59,69'dur.

Bölgeden elde edilen yumurta sayısında da kanatlı sayısındaki Ülke ve TR2 geneli oranlarındaki eğilim görülmektedir; TR21'in Batı Marmara'daki yumurta üretimine katkısı %8,4 seviyesinde kalırken, Türkiye geneli için bu oran %0,9'dur.

Yumurtacı tavuklardan elde edilen yumurta sayıları bazında illerin performansı karşılaştırıldığında ise, Şekil 52'de görüldüğü üzere %54,3'lük bölgesel oranla Tekirdağ başı çekmektedir. Kırklareli ve Edirne'nin oranı ise oldukça yakındır (sırasıyla %24,4 ve %21,3).

Şekil 56: Yumurta Üretiminin İllere Göre Dağılımı Ve İllerin Yumurta Verim Miktarları, 2006-2009 Yılları Ortalaması

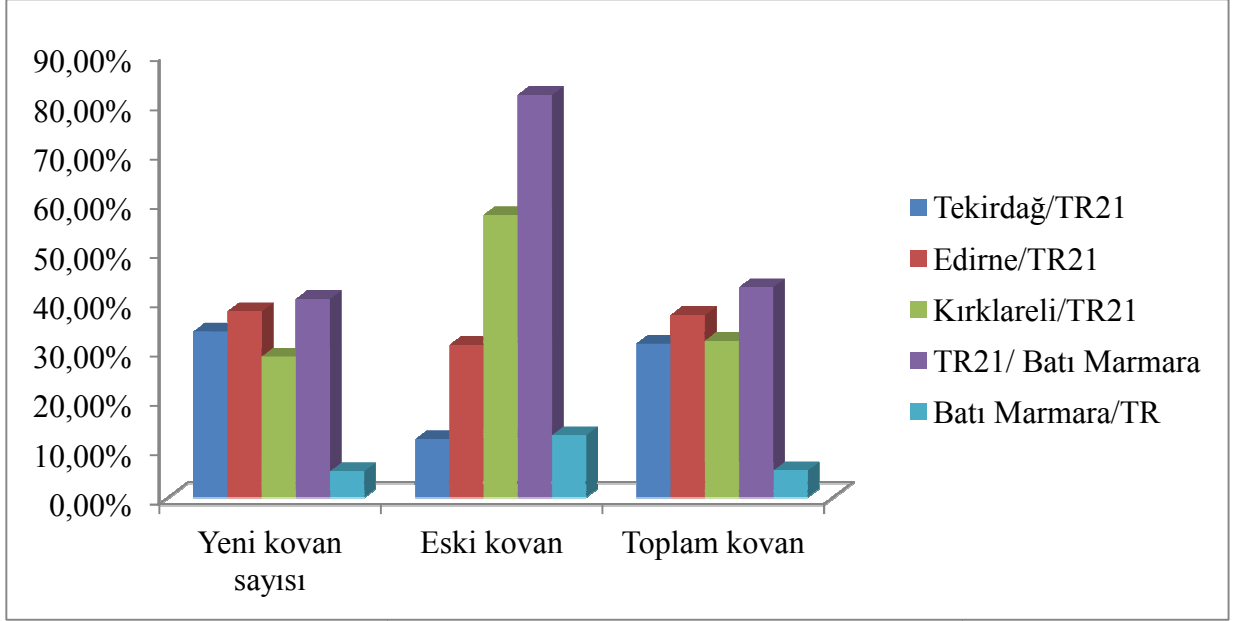
Tavuk başına düşen yumurta sayıları ele alındığında, TR21'in veriminin TR2 ve Türkiye ortalamasına göre çok düşük kaldığı görülmektedir (Şekil 56). Tekirdağ 155 yumurta/tavuk ortalaması ile TR21 ortalamasının üzerinde yer alsa da, hala Türkiye verim ortalamasından düşük bir performans sergilemektedir. Verim özellikle Kırklareli ilinde çok düşüktür (87 yumurta/tavuk).

3.1.3.2.3 Arıcılık

Tablo 135: TR21 Trakya Bölgesi Arıcılık İstatistikleri, (2008-2012 yılları ortalaması)

Bölge Adı	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
Tekirdağ/TR21	34,43%	33,65%	11,80%	31,23%	25,79%	10,38%
Edirne/TR21	36,32%	37,77%	30,92%	37,01%	40,42%	43,39%
Kırklareli/TR21	29,25%	28,58%	57,27%	31,76%	33,80%	46,23%
TR21/ Batı Marmara	41,61%	40,24%	81,65%	42,64%	36,02%	31,37%
Batı Marmara/TR	7,45%	5,31%	12,64%	5,50%	5,59%	3,96%

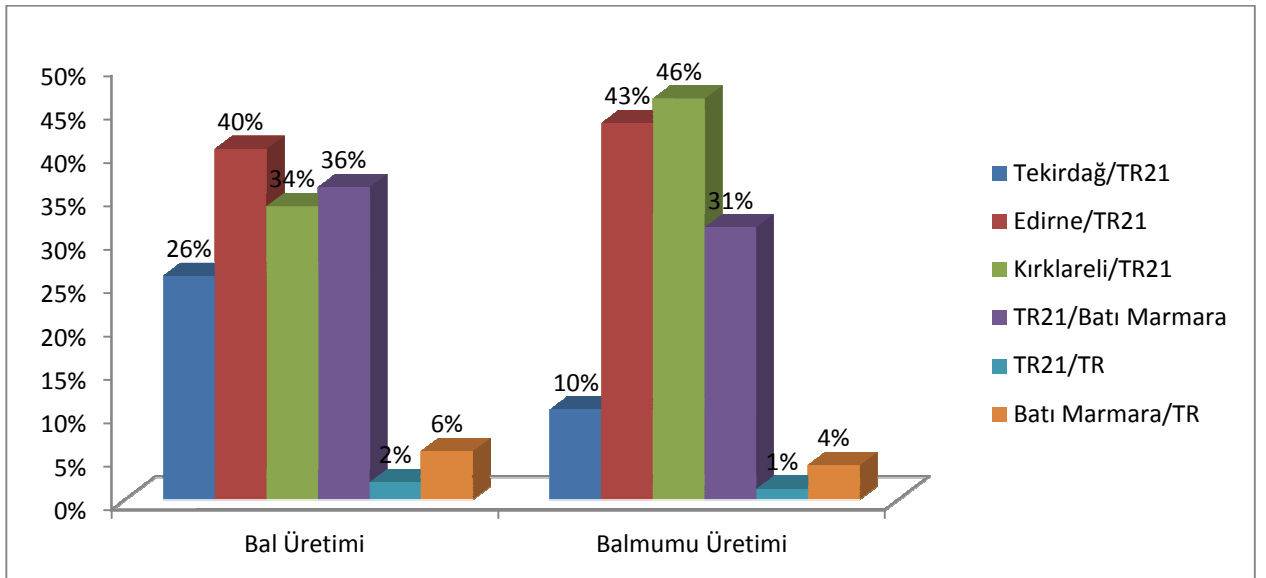
Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Şekil 57: TR21 Trakya Bölgesi Arıcılık İstatistikleri, (2008-2012 yılları ortalaması)

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde 2012 yılı verilerine göre 678 köyün 635'inde arıcılık yapılmaktadır. Tekirdağ'da arıcılık yapan köy sayısı 209, Edirne'de 233 ve Kırklareli'de 193'tür. Bölgedeki mevcut kovanların çoğunluğu (2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre % 89) yeni kovanlardır. Edirne %37'lik pay ile Bölgede kovan sayısı bakımından en yüksek orana sahip ildir. Tekirdağ ve Kırklareli'nin oranları sırasıyla %31,23 ve %31,76'dır.

Şekil 58: Bal ve Balmumu Üretimi, 2008-2012 Yılları Ortalaması

Kaynak: Hayvancılık İstatistikleri, TÜİK.

Bölgedeki bal üretiminin Türkiye üretimine katkısı %2 seviyesindedir. Bu oran balmumu üretiminde %1'dir. Bölgedeki bal üretiminin yarısına yakın kısmı (%40) Edirne'de üretilmektedir. Bunu %34 ile Kırklareli ve %26 ile Tekirdağ takip etmektedir. Edirne'de 2012

yılında 647 ton bal üretilmiştir. Kırklareli’de bu miktar 652 ton, Tekirdağ’da ise 570 tondur. Bunun yanında ayçiçeği döneminde bölgeye gelen göçer arıların yaptığı üretimin de unutulmaması gerekir. Balmumu üretiminde ise Bölgeye en yüksek katkıyı %46 ile Kırklareli yapmaktadır. Edirne’nin payı %43, Tekirdağ’ınki ise %10’dur. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 2012 yılında elde edilen balmumu üretimleri sırasıyla 11, 16 ve 29 tondur.

Trakya Bölgesi arıcılık profili incelendiğinde, Bölge arıcularının, ayçiçeği bitkisinin tozlanmasında bal arısının oynadığı rol dolayısı ile yan uğraş olarak arıcılık yaptıkları ve ticari teknik arıcılığı uygulayan arıcı sayısının az olduğu dikkati çekmektedir. Ancak bu durum arıcı birliklerinin kurulması ve arıcuların daha da bilinçlenmesi sayesinde değişmektedir.

Trakya’da özellikle ayçiçeği üretiminin büyük bir potansiyele sahip olması bal üreticilerine ayçiçeği balı üretim olanağı sağlamaktadır. Bölgenin arı varlığı Anadolu arısının Balkan arıları etkisi ile farklılaşmış Trakya ekotipinden oluşmaktadır⁵⁴.

3.1.3.2.4 Balıkçılık

Tekirdağ’ın tarımsal gayri safi üretim değeri içinde %0,22’lik payı olan su ürünleri üretimi ağırlıklı olarak Merkez ilçe, Marmara Ereğlisi ve Şarköy kıyı şeridinde yapılmaktadır. Tekirdağ kıyılarında istavrit, hamsi, palamut, levrek, lüfer, çinekop vb. ve karides (karideste Ocak ayı hariç) üretimi 1 Eylül-15 Nisan tarihleri arasında yoğun bir şekilde yapılmakta, diğer dönemlerde ise “Su Ürünleri Tebliğleri”nce müsaade edilen av araçları ile küçük balıkçı tekneleri tarafından av yasağı olmayan su ürünlerinin avcılığı yapılmaktadır⁴⁴. Deniz balıklarının yanı sıra iç sularda Tarım İl Müdürlüğüne yürütülen balıklandırma çalışmalarıyla “Aynalı Sazan” üretimi yapılmaktadır. Yapılan balıklandırma çalışmaları sonucunda balıklı gölet sayısı Tekirdağ’da 74’e ulaşmıştır. Balıklandırılan gölet sayısının fazlalığına rağmen kiralanmak suretiyle avlanmaya açılan gölet sayısı ise 1’dir⁵⁵. Tekirdağ’da su ürünleri konusunda faaliyet gösteren 6 adet su ürünleri işleme ve değerlendirme tesisi ve bunlardan 5 adedinin AB’ye ihracat onay numarası mevcut olup, Yunanistan, Bulgaristan, Fransa, İspanya ve İtalya’ya taze soğutulmuş, dondurulmuş balık ile canlı kurbağa ihracatı yapılmaktadır. 2009 yılında bu işletmelerden yaklaşık 897.666 Euro tutarında ihracat gerçekleştirilmiştir⁵⁶.

Enez ve Keşan ilçelerinin denize kıyısı olması nedeniyle denizde ve karaya girintili lagünlerde su ürünleri avcılığı Edirne’de önemli bir yer tutmaktadır. Avlanan deniz ürünleri arasında ahtapot, istakoz, kalemerya, karides (*P.Longirostris* ve *P.Keraturus*) ve mürekkep balığı bulunmaktadır. Hamsi, mezigit, kefal, istavrit (kıraca, karagöz), mırmır, bakalorya, kolyoz, barbunya, melanurya, isparoz, levrek, dil-pisi Bölgede avlanan önemli balıklardır⁵⁷. Şekil 59’da görüldüğü üzere, Edirne tatlı su ürünleri üretiminde önemli bir paya sahiptir. İlde çapak, kayabalığı, kızılkanat, kurbağa ve yayın üretim açısından öne çıkan tatlı su ürünleridir.

⁵⁴ Soysal, M. İ. ve Gürcan, E. K. (2005). Tekirdağ İli Arı Yetiştiriciliği Üzerine Bir Araştırma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2(2): 161 – 165.

⁵⁵ T.C. Tekirdağ Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü, Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu, 2008

⁵⁶ Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü 2009 Yılı Raporu.

⁵⁷ Edirne Tarım İl Müdürlüğü, 2008 Yılı Çalışma Raporu

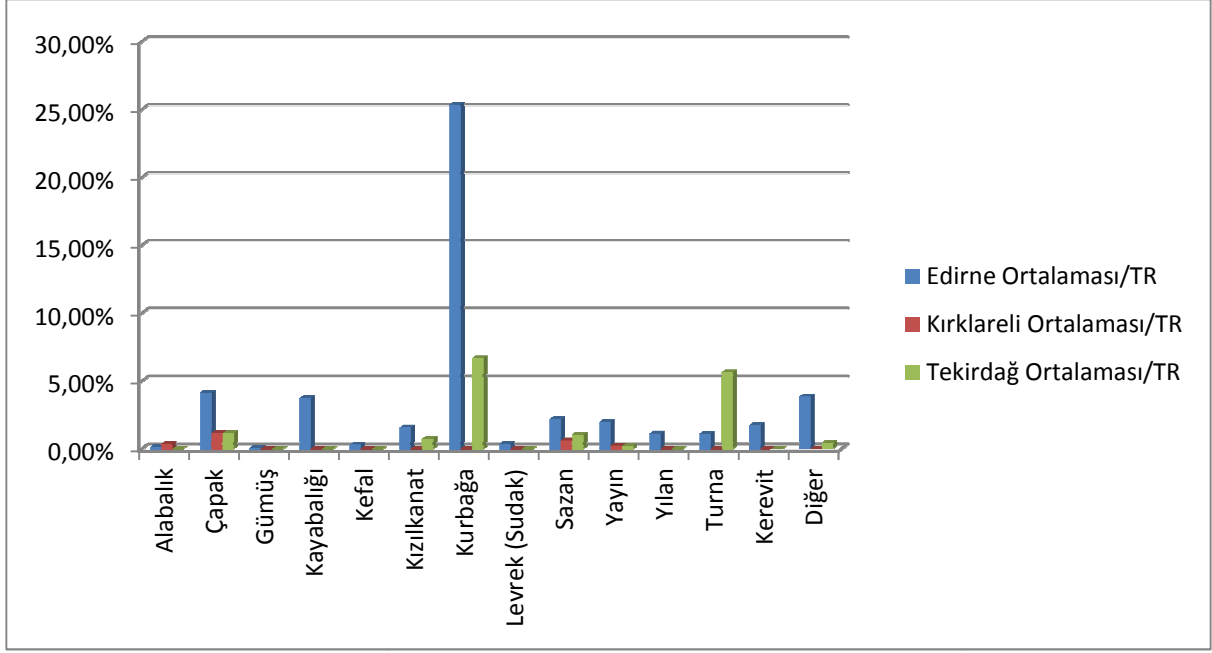
Kırklareli’de deniz balıkçılığı İğneada ve Kıyıköy’de yapılmaktadır. Avlanan balıklar arasında tekir, istavrit, mezgıt, palamut, lüfer, kalkan öne çıkan balık türleridir. Kırklareli’de avlanılan su ürünlerinin % 5’i il dâhilinde perakende ve toptan olarak, % 95’i de karayoluyla İstanbul balık haline götürülerek pazarlanmaktadır⁵⁸. Tatlı su ürünleri bakımından Kırklareli pek öne çıkmamakla birlikte, ilde az miktarda da olsa alabalık, çapak, sazan ve yayın üretimi yapılmaktadır.

Tablo 136: Avlanan İçsu (Tatlı su) Ürünleri Miktarları (2007-2011 Verileri Ortalaması)

	Edirne Ortalaması/TR	Kırklareli Ortalaması/TR	Tekirdağ Ortalaması/TR
Alabalık	0,10%	0,33%	0,00%
Çapak	4,12%	1,14%	1,14%
Gümüş	0,06%	0,00%	0,00%
Kayabalığı	3,73%	0,00%	0,00%
Kefal	0,30%	0,00%	0,00%
Kızılkant	1,56%	0,00%	0,70%
Kurbağa	25,33%	0,00%	6,65%
Levrek (Sudak)	0,36%	0,00%	0,00%
Sazan	2,17%	0,60%	1,04%
Yayın	1,96%	0,22%	0,19%
Yılan	1,11%	0,00%	0,00%
Turna	1,10%	0,00%	5,63%
Kerevit	1,72%	0,00%	0,00%
Diğer	3,84%	0,00%	0,44%

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

⁵⁸ Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Kırklareli İli Tarım Master Planı, 2006

Şekil 59: Avlanan İçsu (Tatlı su) Ürünleri Miktarları (2007-2011 Verileri Ortalaması)

Kaynak: TÜİK verilerinden Yararlanılarak hesaplanmıştır.

Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi balıkçılık alanında Bölgede ülke üretimine katkı açısından en yüksek paya sahip olan il Edirne'dir. Edirne ilini ise sırasıyla Tekirdağ ve Kırklareli illeri takip etmektedir.

Tablo 137: İlçelere Göre Kişi Başına Hayvan Sayısı

İlçelere Göre Kişi Başına Hayvan Sayısı		İlçelere Göre Kişi Başına Küçükbaş hayvan sayısı		İlçelere Göre Kişi Başına Büyükbaş Hayvan Sayısı	
Kofçaz	10,87	Kofçaz	8,74	Lalapaşa	2,29
M. Ereğlisi	5,14	M. Ereğlisi	3,89	Kofçaz	2,13
Enez	4,90	Enez	2,61	Enez	1,25
Lalapaşa	2,34	Lalapaşa	1,67	Süloğlu	1,19
Süloğlu	2,07	Pınarhisar	1,25	Pehlivanköy	1,02
Pınarhisar	2,05	Demirköy	1,15	Havsa	1,00
Pehlivanköy	1,94	Süloğlu	1,03	Malkara	0,98
Havsa	1,90	Pehlivanköy	1,00	Hayrabolu	0,70
Demirköy	1,78	Vize	0,94	Demirköy	0,65
Malkara	1,58	Havsa	0,91	İpsala	0,65
Hayrabolu	1,54	Meriç	0,87	Vize	0,54
Vize	1,48	Hayrabolu	0,83	Babaeski	0,50
İpsala	1,39	İpsala	0,81	Meriç	0,48
Meriç	1,12	Şarköy	0,80	Kırklareli	0,41
Kırklareli	1,08	Malkara	0,73	Pınarhisar	0,40
Uzunköprü	1,05	Uzunköprü	0,71	M. Ereğlisi	0,36
Şarköy	0,88	Kırklareli	0,58	Uzunköprü	0,35
Keşan	0,87	Keşan	0,49	Muratlı	0,32
Babaeski	0,82	Muratlı	0,37	Saray	0,32
Muratlı	0,65	Babaeski	0,33	Keşan	0,30
Saray	0,65	Saray	0,33	Şarköy	0,24
Lüleburgaz	0,44	Lüleburgaz	0,21	Lüleburgaz	0,23
Edirne	0,30	Edirne	0,19	Edirne	0,12
Tekirdağ	0,28	Tekirdağ	0,16	Tekirdağ	0,10
Çorlu	0,12	Çorlu	0,08	Çorlu	0,04
Çerkezköy	0,10	Çerkezköy	0,06	Çerkezköy	0,04

Kaynak: 2012 TÜİK verilerinden türetilmiştir.

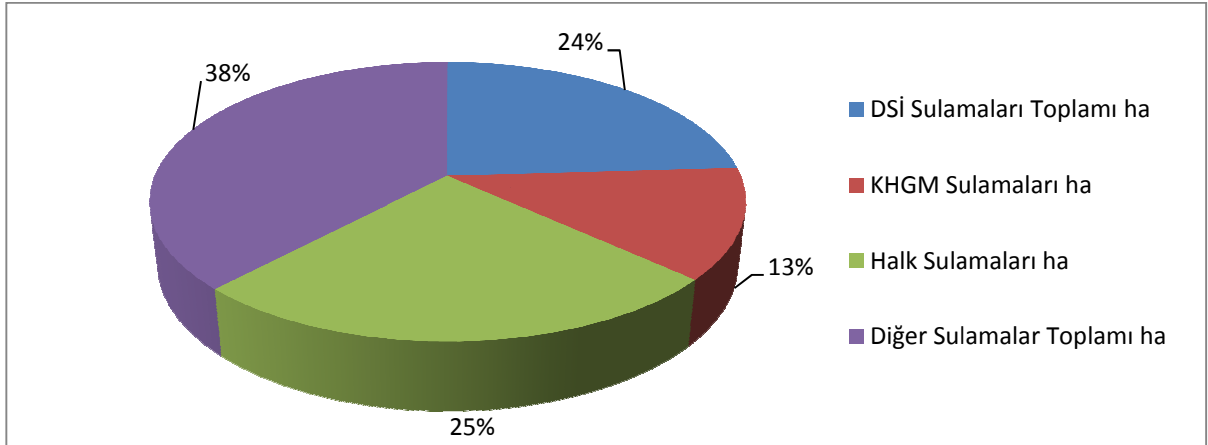
TR21 Trakya ilçelerinde kişi başına düşen toplam hayvan sayısının ve kişi başına düşen küçükbaş hayvan sayısının ilçelere göre dağılımına bakıldığı zaman Kofçaz ilçesinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Kişi başına düşen büyükbaş hayvan sayısında ise Kofçaz ilçesi ilk sırayı Lalapaşa ilçesi ile paylaşmaktadır

3.1.3.3 Sulama

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki tarım alanlarının büyük kısmı sulamaya elverişlidir. Bunun nedeni Bölgenin arazi yapısının düz veya düze yakın olmasıdır. Buna ek olarak, yeni geliştirilen sulama teknikleri dikkate alındığında Trakya Bölgesi'nde işlenen arazilerin tümünün sulanabilir hale geldiği söylenebilir. Örneğin, toprak-topografya ve drenaj yetersizliği nedeniyle sulama dışı bırakılmış eşik araziler bugün damla ve yağmurlama gibi modern sulama teknikleri ile sulanabilir arazi haline gelmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde sulanabilir nitelikteki arazilerin (1,42 milyon hektar) ancak %8,8'i (125.103 hektar) sulanmaktadır⁵⁹.

Tekirdağ ili tarım arazisinin, topoğrafik yapısı ve toprak özellikleri bakımından, yarıdan fazlası sulamaya müsaittir. Tekirdağ'da DSİ ve İl Özel İdaresi kaynaklı sulanan alan, 2009 yılı itibarıyla 6.673,6 ha'dır⁶⁰. Sulanan alanların sulama kaynaklarına göre dağılımı Şekil 60'daki gibidir.

Tekirdağ'da 50 adet sulama tesisi bulunmaktadır (sulama göleti, yerüstü suları, yer altı suları). 2009 yılında uygulamada olan sulama sahası 3.060 hektardır. İlde faal tesis sayısı 41 adettir. Bunların büyük kısmını sulama göletleri oluşturmaktadır.

Şekil 60: Tekirdağ Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı

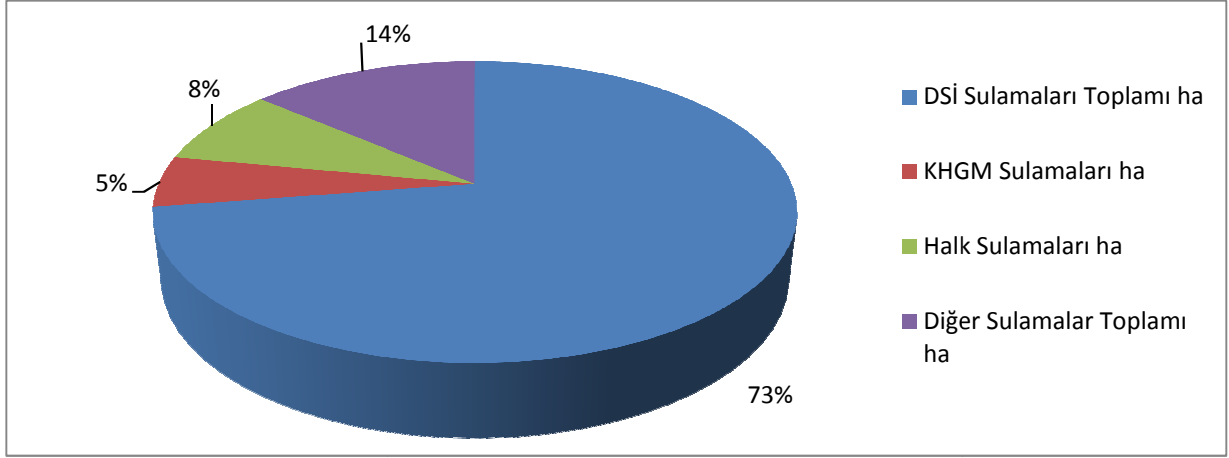
Edirne İl Tarım Master Planı'ndaki verilere göre bölge illerinden Edirne'de sulanabilir arazilerin yalnızca %16'sı sulanmaktadır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü etütlerine göre, Edirne İli'nin yüzölçümünün %73,2'si tarıma elverişli arazidir ve bu arazinin %68,5'i sulanabilir arazidir. DSİ'nin etüt ettiği arazinin yaklaşık %80'i ekonomik olarak sulanabilir arazi olarak nitelendirilmiştir. Edirne Tarım İl Müdürlüğü'nce belirlenen 370.015 hektarlık işlenen tarım alanının yalnızca %15,1'i

⁵⁹ İstanbulluoğlu, A., Konukcu, F., Kocaman, İ. (2006). "Trakya Bölgesi Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Sulu Tarım Uygulamaları: Mevcut Verilerin Sorunların Çözümü İçin Analizi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(2): 139 – 152.

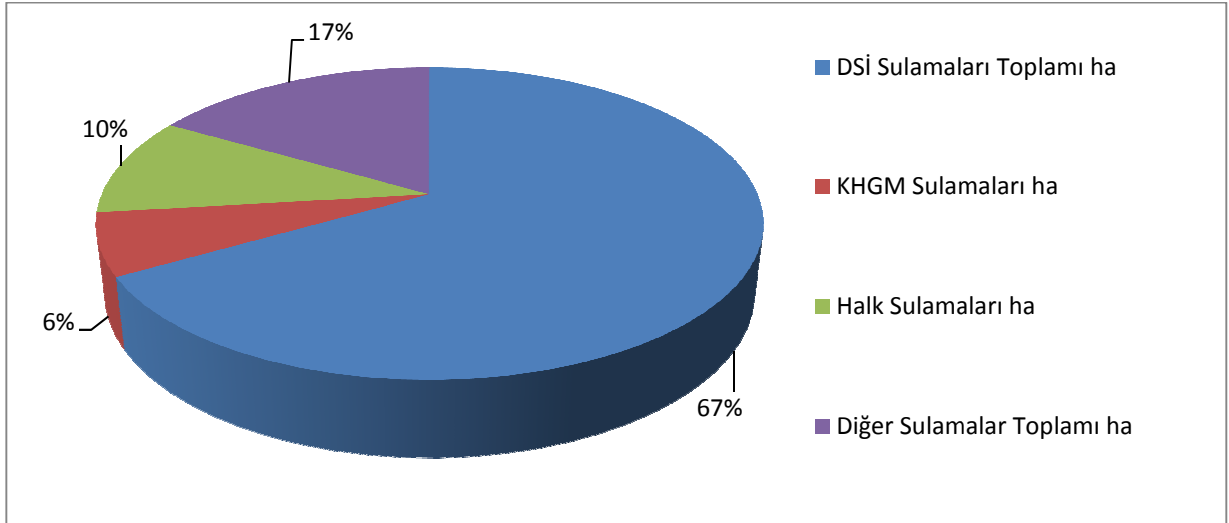
⁶⁰ Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü 2009 Yılı Raporu

sulanmaktadır⁶¹. Edirne ilinde Sulanan alanların sulama kaynaklarına göre dağılımı Şekil 61'deki gibidir.

Şekil 61: Edirne ili, Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı

Kırklareli İli'nde sulanmayan arazi %83 oranındadır. Tarım arazilerinin % 81'inde nadassız kuru tarım, % 19'unda ise sulu tarım yapılmaktadır⁶². Sulanan arazilerin sulama kaynaklarına göre dağılımı Şekil 62'deki gibidir.

Şekil 62: Kırklareli ili, Sulanan Alanların Sulama Kaynaklarına Göre Dağılımı

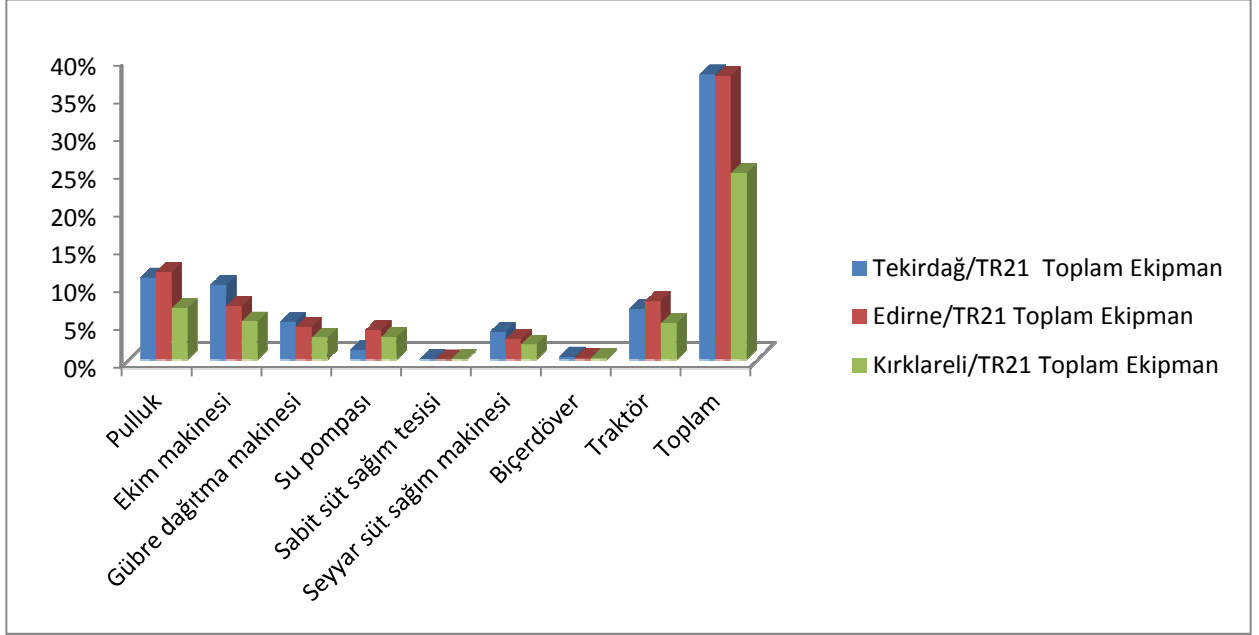
Önemli bir tarım girdisi olan suyun damla sulama ve diğer modern teknolojilerin kullanımının desteklenmesi yolu ile akılcı ve etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Modern sulama yöntemleri suyun %90-95 gibi büyük bir kısmının bitki tarafından kullanılmasını sağlarlar. Geleneksel sulamada ise suyun ancak %30-35'lik kısmı bitki tarafından kullanılabilir. Ülkemiz genelinde yapılan sulamanın %85'i halen geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır.

⁶¹ T.C. Edirne Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Sayılarla Edirne, Ocak 2010.

⁶² Kırklareli Tarım İl Müdürlüğü, 2009 Yılı Çalışma Raporu

Modern sulama teknikleri ise, %15 gibi küçük bir oranı oluşturmaktadır⁶³. Geleneksel sulama sistemlerinden biri olan salma sulama yöntemi (vahşi sulama), sulama suyunun bol olduğu ve sulama kültürünün olmadığı yerlerde kullanılır. Bu tip sulamada su kaybı fazla, sulama randımanı da çok düşüktür ayrıca tarla yüzeyinde eşit bir su dağılımı da sağlanamaz ve erozyona neden olur⁶⁴. Modern sulamanın TR21 Trakya Bölgesi'ndeki kullanım oranı %5'tir⁶⁵. Bu durum, zaten kıt olan su kaynaklarının verimsiz bir şekilde kullanılmasına yol açmaktadır.

3.1.3.4 Mekanizasyon

Şekil 63: TR21 Trakya Bölgesi Mekanizasyon İstatistikleri, 2012

Kaynak: Bölgesel istatistikler, TÜİK.

2012 yılı TÜİK istatistiklerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde bulunan toplam tarım alet ve makinelerinin Türkiye geneline oranı %7'dir. Alet ve makine özelinde incelendiğinde ise bu oranın ekim makinesi için %16, seyyar süt sağım makinesi için %10, pulluk için %7 ve gübre dağıtma makinesi için %10 olduğu görülmektedir. Bölgenin traktör sayısında Türkiye'deki payı %5 ile ortalamanın altındadır. Benzer şekilde Bölgedeki su pompası miktarının Türkiye genelindeki oranı düşüktür (%4). 2012 yılı verilerine göre Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin Bölge ekipman toplamına yaptıkları katkı sırasıyla %37,76, %37,54 ve %24,69'dur.

⁶³ <http://www.tumgazeteler.com/?a=5712596>

⁶⁴ <http://www.khgm.gov.tr/kutuphane/MAKALE/makale002.htm> (Erişim tarihi: 13.06.2010)

⁶⁵ Namık Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü, Doç. Dr. Ahmet İstanbulluoğlu ile yapılan görüşme, 16.06.2010

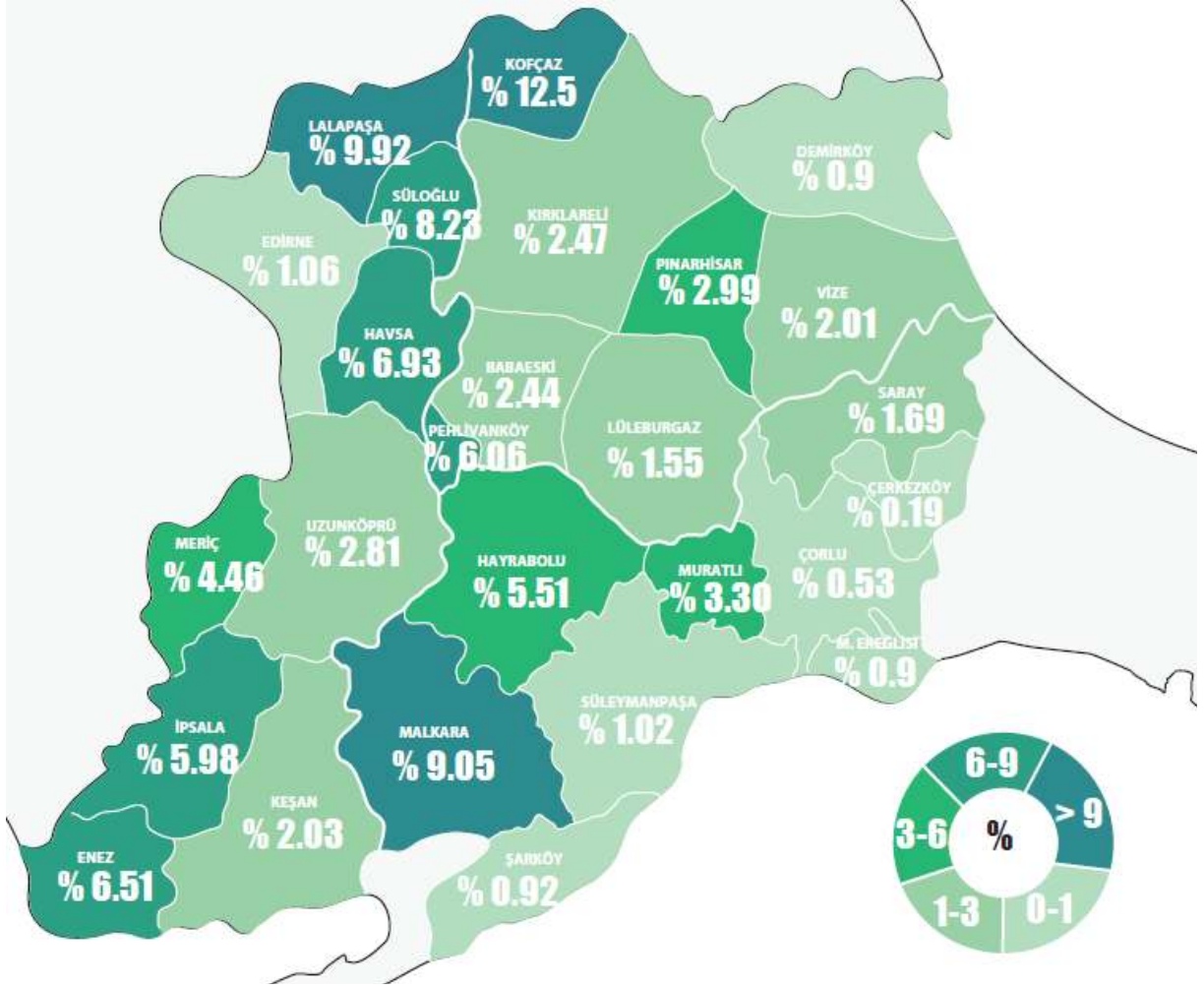
Tablo 138: Mekanizasyon İstatistikleri, İllerin Bölge İçinde ve Bölgenin Türkiye geneli İçinde Payı, 2012

	Pulluk	Ekim makinesi	Gübre dağıtma makinesi	Su pompası	Sabit süt sağım tesisi	Seyyar süt sağım makinesi	Traktör	Toplam
Tekirdağ/TR21 Toplam Ekipman	10,9%	9,8%	5,0%	1,3%	0,1%	3,6%	6,7%	37,8%
Edirne/TR21 Toplam Ekipman	11,6%	7,0%	4,3%	3,9%	0,0%	2,7%	7,7%	37,5%
Kırklareli/TR21 Toplam Ekipman	6,8%	5,0%	2,9%	3,0%	0,0%	2,0%	4,8%	24,7%
TR21/TR Toplam Ekipman	2,1%	1,6%	0,9%	0,6%	0,0%	0,6%	1,4%	7,3%

Kaynak: Bölgesel istatistikler,TÜİK.

TÜİK 2012 verilerine göre Düzey 2 Bölgeleri içinde toplam alet ve makine payları açısından bir sıralama yapıldığı zaman TR21 Trakya Bölgesi 3. Sırada karşımıza çıkmaktadır.TR21 Trakya Bölgesi Düzey 2 Bölgeleri içerisinde pulluk sayısı payı bakımından 4., ekim makinası payı bakımından 1., gübre dağıtma makinasına payı bakımından 2'nci sırada yer almaktadır.

3.1.3.5 İlçelere göre Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Mekansal Yoğunlaşma

Şekil 64: TR21 Trakya Bölgesi'nde İlçelere Göre Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Mekansal Yoğunlaşma

Kaynak: 2012 TÜİK Veritabanı Bitkisel Üretim İstatistikleri ve Hayvancılık İstatistikleri verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

2012 Yılı TÜİK nüfus ve tarımsal üretim değerleri kullanılarak hazırlanan Şekil 64'te ilçelerde kişi başına düşen tarla bitkileri üretim miktarı ile ilçede kişi başına düşen hayvan sayıları analiz edilerek ilçelerde tarla bitkileri ve hayvansal üretimde nüfusa göre yoğunluk tespit edilmiştir. Ayrıca tarla bitkileri üretimi ile hayvan sayıları beraber değerlendirilerek (%60 tarla bitkileri üretimi ve %40 hayvan sayısı olacak şekilde ağırlandırılmak üzere) ilçelerin genel olarak nüfusa göre tarımsal faaliyetlerdeki yoğunlaşması tespit edilmiştir

Çalışmaya göre; Kofçaz, Lalapaşa, Malkara ilçeleri nüfusun tarımsal faaliyetlerdeki yoğunluğu açısından Bölgede öne çıkan ilçeler olmuştur. Bu ilçeleri sırası ile Süloğlu, Havsa, Enez, Pehlivan köy, İpsala, Hayrabolu, Meriç, Muratlı, Pınarhisar, Uzunköprü gibi sanayi yoğunluğu görece az olan ve sanayisi olmayan diğer ilçeler takip etmektedir. Sanayi yoğunluğu fazla olan Çorlu ve Çerkezköy ilçeleri nüfusa göre tarımsal yoğunlukta Bölgede son iki sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Bölgede orman varlığı dolayısı tarım alanı kısıtlı Demirköy, Şarköy ilçeleri de sıralamada gerilerde kalmıştır.

İlçe bazlı olarak tarımsal üretim yoğunluğu çalışmasında SGK verileri tarımdaki kayıt oranının düşüklüğü dolayısı ile kullanılmamıştır.

3.1.4 Örgütlenme

Tarımsal üretimden beklenen fonksiyonların daha kolay, daha etkili ve daha kalıcı şekilde yerine getirilebilmesi için üreticiler farklı isimler ve farklı normlarda da olsa aynı amaçla örgütlenmek durumundadırlar. Ülkemizde tarım kesiminde örgütlenme düzeyi kısmen olsa gelişmiş olsa bile örgütlülüğün niteliği olması gereken düzeyin çok gerisindedir.

Ülkemizde kırsal alanda faaliyet gösteren üreticiler farklı kanunlar çatısında ve çeşitli amaçlar doğrultusunda örgütlenmektedirler. Dolayısı ile kırsal kesimde bir örgütlenme dağınıklığından söz etmek mümkündür. Öte yandan işlevsellikleri açısından değerlendirildiklerinde de kendilerinden beklenen hizmetin düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir. Bölge içinde aynı problemler geçerlidir.

Bölgede, Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin 32.676, Sulama Kooperatifinin 19.158, Su Ürünleri Kooperatifinin 1.369, Pancar Ekicileri Kooperatifinin 90.412 olmak üzere kırsal örgütlere bağlı 143.615 üye bulunmaktadır⁶⁶.

⁶⁶ Semerci, A. (2006), “Trakya’da Tarımsal Yapı, Verimlilik ve Gelişmişlik Düzeyi”, *Tarım ve Mühendislik*, 76-77: 63 – 69.

3.1.4.1 Kooperatifler

Tablo 139: Bölgede Bulunan Kooperatifler

Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi (*Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri*)

Tekirdağ 8 adet

Edirne 8 adet

Kırklareli 7 adet

Tarım Kredi Kooperatifleri (TKK)

Tekirdağ Bölge Müdürlüğü
43 Kooperatif

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri

Tekirdağ Tekirdağ İli Tarımsal Amaçlı Kooperatifleri Üst Birliği
98 adet Kooperatif

Edirne 121 adet

Kırklareli 108 adet

Sulama Kooperatifleri

Tekirdağ 22 adet

Edirne 86 adet

Kırklareli 31 adet

Su Ürünleri Kooperatifleri

Tekirdağ 7 adet

Edirne 13 adet

Kırklareli 3 adet

Pankobirlik Satış Mağazası

Tekirdağ ilinde 4 adet bulunmakta ve kayıtlı 19.602 üyeye hizmet vermektedir.

Kaynak: Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü 2009 Yılı Raporu.& Edirne Tarım İl Müdürlüğü, 2008 Yılı Çalışma Raporu & Kırklareli Tarım İl Müdürlüğü, 2009 Yılı Çalışma Raporu.

Bölgede özellikle tarımsal üretimle ilgili çok sayıda kooperatif bulunmaktadır. Bu kooperatifler arasında finansal sürdürülebilirliğini kendi gelirleri aracılığı ile sağlayanların önemli bir sayıya ulaştığı bilinmektedir. Ancak yine de önemli sayılabilecek miktarda organizasyonun finansal problemlerinin olduğu Trakya Kalkınma Ajansı'nın gerçekleştirmiş olduğu ilçe çalıştaylarında gözlemlenmiştir. Ayrıca Bölgedeki birlik ve kooperatif gibi kuruluşlarda organizasyonel problemlerin var olduğu ve bu sorunların kuruluşların fonksiyonellikleri üzerinde olumsuz etkileri olduğu gözlenmektedir.

3.1.4.2 Birlikler

Tablo 140: Bölgedeki Birlikler

Holstein Damızlık Süt Sığır Yetiştirici Birliği

Tekirdağ'da 1 adet birlik mevcuttur ve üye sayısı 2144'dür.

Kırklareli'de 1 adet mevcuttur.

Süt Üreticileri Birlikleri

Tekirdağ ili sınırları içerisinde toplam 3 adet süt üreticileri birliği bulunmaktadır. Tekirdağ Merkez Birliğin 1.013, Hayrabolu'daki birliğin 1.406 ve Malkara'daki birliğin de 2.905 üyesi bulunmaktadır.

Edirne'de 8 adet bulunmaktadır.

Kırklareli'de ise 1 adet bulunmaktadır.

Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği

Tekirdağ'da 950 üyeye sahip 1 adet Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği bulunmaktadır.

Arıcılar Birliği

Tekirdağ Arıcılar Birliği'nin 2004 yılı sonu itibarıyla Tekirdağ merkez ve ilçelerinden 315 üyesi vardır.

Edirne'de ve Kırklareli'de 1'er adet vardır.

Tahıl Üreticileri Birliği

Tekirdağ'da 2 adet Tahıl Üreticileri Birliği bulunmakta olup, Hayrabolu ve Tekirdağ merkez birliklerinin üye sayısı toplamda 670 civarındadır.

Kırklareli'de 1 adet bulunmaktadır.

Kırmızı Et Üreticileri Birliği: Tekirdağ'da 2 adet Kırmızı Et Üreticileri Birliği bulunmaktadır. Hayrabolu'daki birliğin üye sayısı 100, Malkara'dakinin üye sayısı 208'dir.

Kiraz Üreticileri Birliği: Tekirdağ'da 1 adet Merkez Birliği bulunmaktadır, 58 üyesi vardır.

Kolza Üreticileri Birliği: Tekirdağ merkez ilçede 1 adet bulunmaktadır, üye sayısı 24'tür.

Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği

Edirne'de 1 adet Köy-Kop bulunmaktadır.

Kırklareli'de de 1 adet bulunmaktadır.

Hayvancılıkları Kooperatifleri Birliği: Kırklareli'de 1 adet bulunmaktadır.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği: Edirne'de 1 adet bulunmaktadır.

Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği: Edirne'de ve Kırklareli'de 1'er adet bulunmaktadır.

Bal Üreticileri Birliği: Edirne'de 1 adet bulunmaktadır.

Çeltik Üreticileri Birliği: Edirne'de 4 adet bulunmaktadır.

Kanola Üreticileri Birliği: Edirne'de 1 adet bulunmaktadır.

Kırmızı Et Üreticileri Birliği: Edirne'de 1 adet bulunmaktadır.

Meyve Üreticileri Birliği: Edirne'de 1 adet bulunmaktadır.

Üzüm Üreticileri Birliği: Kırklareli'de 1 adet bulunmaktadır.

Örtüaltı Sebze Üreticileri Birliği: Kırklareli'de 1 adet bulunmaktadır.

Kaynak: Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü 2009 Yılı Raporu.& Edirne Tarım İl Müdürlüğü, 2008 Yılı Çalışma Raporu & Kırklareli Tarım İl Müdürlüğü, 2009 Yılı Çalışma Raporu.

Bölgede kooperatiflerde olduğu gibi tarımsal üretim etrafında oluşmuş çok sayıda üretici birliği bulunmaktadır. Üretici birliklerinden bazılarının üretim aşamasından, hammadde ürünlerin işlenmesi ve son ürünün pazarlanması konusunda ciddi bir işbirliğini geliştirmeyi başardığı görülmüştür. Ancak birçoğunun üretim, işleme ve pazarlama konularında yeterli birlikte iş yapmayı geliştiremedikleri yapılan çalışmalar ile ortaya konulmuştur. Özellikle bu tür organizasyonlarda üyeler ve yönetim arasında güven eksikliğinin var olduğu ve bundan

kaynaklanan idari sürdürülebilirlik sorunlarının oluştuğu görülmektedir. Bu temel nedenler birliklerin strateji ve aktivite geliştirme konusunda sorun yaşamalarına neden olmaktadır.

3.1.5 Tarımsal Sanayi

Bölgede tarımsal sanayi işletmelerinin sayısına bakıldığında gıda işletmeleri içerisinde tahıl, un ve unlu mamuller üreten işletmelerin daha ağırlıklı olarak yer aldığı bunu hazır yemek fabrikaları, süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri işleyen işletmelerin izlediği görülmektedir.

Tekirdağ ilinde et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, hazır yemek, unlu ve unlu mamuller, şarap işleyen tesislerin öne çıktığı söylenebilir. Tekirdağ ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %13'ü gıda sektöründe faaliyet göstermektedir. Gıda sektöründe yer alan işletmeler Bölgenin hammaddesini kullanan yağ, un, çeltik, yem fabrikaları, mandıralar, şarap ve rakı fabrikalarıdır⁶⁷.

Edirne ilinde ise süt ve süt ürünleri, yağ, un ve unlu mamuller işleyen işletmeler ön plana çıkarken, Kırklareli ilinde süt ve süt ürünleri işleyen imalathaneler et ve et ürünleri işleyen işletmeleri öne çıkmaktadır.

Edirne'de bulunan sanayi işletmelerinin %63'ü gıda sanayi işletmeleridir. Bu oranın yaklaşık %30'u çeltik işleme fabrikaları olup, geriye kalan %70'i ise ilde yetiştirilen tarımsal ürünlerin işlendiği un ve yağ fabrikalarıdır. Ayrıca ilde hayvancılığın yaygın olması süt üretimini de artırmıştır. Buna bağlı olarak ilde süt ürünleri işleyen çok sayıda mandıra bulunmaktadır.⁶⁵

Bölgede genel anlamda tarımsal sanayi tesislerinin kapasitelerinin kullanım oranlarının düşük olduğundan bahsetmek mümkündür. Örnek olarak aşağıdaki Tablo 138'de Tekirdağ ilindeki kapasite kullanım oranları gösterilebilir. Kırklareli ve Edirne illerinde benzeri bir istatistikî temayül gözlemlenmektedir.

Tablo 141: Tekirdağ Gıda Sektörü Kapasite Kullanım Oranları, 2003

Gıda Alt Sektörü Adı	Kapasite Kullanım Oranı (%)
Et ve et ürünleri işleyen işletmelerde kapasite kullanım oranı	16,00
Süt ve süt ürünleri işleyen işletmelerde kapasite kullanım oranı	53,80
Hazır yemek ve yemek fabrikalarında kapasite kullanım oranı	31,10
Un ve unlu mamuller işleyen işletmelerde kapasite kullanım oranı	40,20
Alkollü içkiler üreten işletmelerde kapasite kullanım oranı	30,90

Kaynak: Kubaş, A., 2003, "Trakya Bölgesinde Sınai Yapı ve Sanayileşme", Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Balkanlarla İlişkiler ve Türkiye Ekonomisi, Türkiye Ekonomi Kurumu, 143-156, Ankara,.

Geleneksel gıdalar dünyada önemi son yıllarda artan bir alandır. TR21 Trakya Bölgesi de geleneksel gıdalar açısından zengin bir bölgedir. Hardaliye, Tekirdağ köftesi, Hayrabolu

⁶⁷ Kubaş, A., 2003, Trakya Bölgesinde Sınai Yapı ve Sanayileşme, Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Balkanlarla İlişkiler ve Türkiye Ekonomisi, Türkiye Ekonomi Kurumu, 143-156, Ankara, 2003.

tatlısı akla ilk gelen geleneksel ürünlerdir. Bu ürünlerin ticarileşmesinin önünü açacak tedbirlerin geliştirilmesi ile bölge ekonomisine ve tanıtımına önemli katkılar sağlanacaktır.

3.1.6 Tarımın Diğer Alanlarla Etkileşimi

Ülkemizde çok çeşitli ve farklı konularda sektörler olmasına rağmen bu sektörler gerek ham madde gerek çıktıları itibariyle, istihdam ve pazarlama açısından birbiriyle sürekli bir iletişim halindedir. Çok kapsamlı ve özellikle sanayiye ham madde sağlayan bir alan olması nedeniyle iletişimin en yoğun görüldüğü sektörlerden biri de tarım sektörüdür.

3.1.6.1 Tarım ve Çevre

Su ve toprak insan için vazgeçilmez olan iki temel doğal kaynaktır ve bu iki hayati kaynağın en önemli kullanım alanı tarım sektörüdür. Diğer taraftan su ve toprak aynı zamanda ekosistemlerin var olması içinde olmazsa olmaz bir kaynaktır. Uygulanan sürdürülebilir olmayan tarım yöntemleri nehirlerin, göllerin ve yer altı sularının kurummasına yol açmakta, toprakta tuzlanmayı artırarak toprak kalitesini düşürmektedir.

Tarımın çevreye verdiği zararları önlemek için tarımsal tekniklerin gerektiği gibi uygulanması, tarımsal girdilerin bilinçli ve az kullanılması ve gelecek kuşakların da kendi gereksinimlerini karşılayabilmeleri için sürdürülebilir tarım felsefesinin yaşama geçirilmesi gerekmektedir.

3.1.6.2 Tarım, Gıda ve Biyoteknoloji

Biyolojik Çeşitlilik Çerçeve Sözleşmesindeki tanımı ile biyoteknoloji, biyolojik sistemler, canlı organizmalar veya bunların türevlerinin özel amaçlarla ürün ya da işleme tekniklerinde kullanıldığı teknolojik uygulamaların bütünüdür. Klasik biyoteknoloji “mayalı ürünler ile bira, peynir ya da ekmeğin üretimlerinde insanoğlunun yüzyıllardır kullanageldiği bir uygulama” olarak⁶⁸ Trakya’da da geniş bir yelpazede geleneksel bir yöntem olarak kullanılmıştır.

Günümüzde ileri teknolojilerin gelişmesiyle modern biyoteknoloji kullanılmaktadır. Tarım alanında modern biyoteknolojinin kullanımı, başta genetik olarak değiştirilmiş tohumların geliştirilmesi olmak üzere, değişik yöntemler ile tarımsal verimin artırılması, ürün elde etmek için gereken su ve gübre gibi girdilerin azaltılması, çevreye uyumlu ve daha etkili tarımsal haşere ile mücadele gibi alanlarda yer bulmaktadır. Trakya’da ayçiçeği ıslahında biyoteknolojik uygulamalar ile biyoteknolojik yöntemler kullanılarak Trakya bölgesine uygun silajlık mısır genotiplerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi konuları bu alanda mercek altına alınmış iki araştırma konusudur.

Gıda alanında ise modern biyoteknoloji yeni ve farklı gıda ürünlerinin geliştirilmesi, maliyetlerin düşürülmesi ve mikrobik işlemlerin iyileştirilmesini mümkün kılmaktadır. Hammaddelerin son ürüne dönüşmeleri için kullanılan üretim süreçlerinin iyileştirilmesi, kullanılacak yeni ve ileri enzimlerin geliştirilmesi, daha etkin atık arıtma yöntemleri

⁶⁸ Kıymaz, T., Tarakçıoğlu, M., 2002, Biyoteknoloji Alanındaki Gelişmelerin Yansımaları ve Türkiye'nin Politika Seçenekleri. Planlama Dergisi, DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı Özel Sayısı: 235 – 242.

uygulanması ve gıda güvenliğinin artırılması gibi değişik alanlarda çalışmalar biyoteknolojinin sağladığı imkânlarla desteklenmektedir.

Tarım ve gıda alanlarında modern biyoteknolojideki gelişmelerin takip edilmesinin yanı sıra klasik biyoteknolojinin çağdaş uygulamalarını hayata geçirecek uygulamaların göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

3.1.6.3 Tarım ve Sanayi

Tarım sektörü sanayi sektörüne hammadde sağlamaktadır. Sağlıklı bir tarımsal yapı sağlıklı bir sanayi yapısını ortaya koymaktadır. Tarımsal üretim faaliyetlerinde temel girdilerde ve çıktı olan ürünlerde sanayinin doğrudan ve dolaylı büyük etkisi vardır. Tarım sanaysiz, sanayi de tarımsız hareket edemez.

3.1.6.4 Tarım ve Ulaşım

Tarım sektöründe iyi bir ulaşım ağı bizi müşteri konumundan satıcı konumuna getirebilmektedir. Trakya Bölgesi ulaşım bakımından optimal konumdadır, taşımacılığın her sektöründen yararlanılabilmektedir. Taşımacılığın dışında kaliteli yollar bölge içi tarımın gelişmesinde etkindir.

3.1.6.5 Tarım, Gıda ve Sağlık

Tarım, toplumun sağlıklı beslenmesini, gereksinimlerini yeterli nicelik ve nitelikte karşılayabilmelidir. Bu bağlamda insanların kalıntısız, doğal gıdalar tüketmesi son derece önemlidir. Dolayısı ile ilaçlamaların yanlış zamanlarda yapılması ve korunmanın yetersiz olması kansere kadar varan hastalıklara sebep olan yanlış uygulamaların ortadan kaldırılması için eğitim-yayım çalışmalarına önem verilmelidir.

3.1.6.6 Tarım ve Eğitim

Ülkemizde tarımla uğraşan kesim kırsal kökenli olup eğitim açısından eksikleri bulunmaktadır. İyi derecede eğitim gerektiren tarım konusunda bilgi yetersizliğinden kaynaklanan maliyet artışı, verim düşüklüğü, ürünlerin hijyenik olmaması gibi sorunlara yol açmaktadır. Özellikle tarımdaki rolü büyük olan ve dezavantajlı kabul edilen kadınların eğitim düzeyleri yükseltilmelidir.

3.1.6.7 Tarım ve Bilgi ve İletişim Teknolojisi

Hızla gelişen teknoloji tarımın kalitesini arttırmaktadır. Radyo, televizyon, telefon, teleks, faks gibi teknolojilere telekomünikasyon, veri/görüntü transfer teknolojileri eklenmiştir. Bu teknolojiler;

- Tarımsal yayım-egitim,
- Tarım ürünlerinin pazarlanması,
- Çevresel ve ekolojik haritalama ve kirlilik araştırmalarında coğrafik bilgi sistemleri (GIS),
- Kalite parametrelerinin belirlenmesinde, hastalık ve zararlı teşhisinde görüntü algılama,
- Bitkisel ve hayvansal üretimde süreç kontrolü ve izlenebilirlik,
- Hassas tarım uygulamalarında uydu ve küresel konum belirleme sistemleri (GPS) kullanımı,
- Elektronik ticaret

gibi alanlarda kullanılmaktadır⁶⁹.

3.1.7 Bölge Tarımının ve Tarımsal Sanayinin Sorunları

Türkiye genelinde olduğu gibi Trakya Bölgesi'nde de tarımsal üretimle uğraşan kırsal kesimin gelir düzeyi, ekonominin diğer sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere oranla çok düşük bir seviyede bulunmaktadır.

Kırsal kesimin gelirinin artırılması için öncelikle birim alandan elde edilen gelirin yükseltilmesi gerekmektedir. Verimliliği artıran temel girdi olan sulama konusu Bölge tarımı için hayati önem arz etmektedir. Ancak bölge sınırları içerisinde bulunan derelerden, akarsulardan tarımsal sulamaya dönük baraj ve göletlerin yeterince yapılmamış olması nedeni ile tam kapasite ile yararlanılamamaktadır. Bunun yanı sıra bazı sanayi sektörleri tarafından mevcut yer altı suları da hızla tüketilmektedir.

Öte yandan üretilen ürünlerin sanayi ile entegrasyonu yeterince sağlanamadığı için ürünlerin katma değeri düşük kalmaktadır.

Sulama problemlerinin yanı sıra, Bölgede tarım işletmeleri büyüklüklerinin, büyük çoğunluğu 50 da altı olmak üzere, 100 dekarın altında yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Bölgede arazilerin küçük ve parçalı olması, monokültür tarımsal üretim yapısı ile rasyonel bir tarımsal üretimden bahsetmek mümkün değildir. Bu durum bölge illerinin mekanizasyon düzeyinin yüksek olmasına rağmen sahip olunan alet ve makinelerin ekonomik uygun değer seviyesinden uzak kullanılmasına da neden olmaktadır. Dolayısı ile üretimde verimlilik düşmekte, üretim maliyeti artmakta ve dolayısıyla işletme başarısı düşmektedir.

Tekirdağ ilinde tarımla uğraşan işletmelerin %66,1'i, Edirne ilinde % 55,2'si, Kırklareli ilinde % 64,4'ü hem bitkisel hem de hayvansal üretim yapmasına rağmen, kaliteli kaba yem açığının fazla olması, üretim deseni içinde yem bitkileri ekim alanları azlığı, mera otlatma kapasitelerinin yıllardır devam eden yanlış ve yoğun otlatmalardan dolayı oldukça düşük seviyelere inmesi gibi nedenler yüzünden Bölge genelinde hayvansal üretimden istenilen düzeyde gelir elde edilememektedir.

Bölgenin tarımsal üretiminde gerek arazi kullanımını açısından, gerekse üretim değeri içindeki ağırlığı bakımından, buğday ve ayçiçeği belirleyici özelliğe sahip bulunmaktadır. Bölgenin tarımsal üretim desenini belirleyen bu iki önemli ürünün, üretimleri aşamasında kullanılan girdileri ve üretim teknolojileri konusunda ciddi bir sıkıntı bulunmamaktadır. Ancak, Türkiye ortalamasının çok üstünde verim alınan bu iki ürünün böylesine yoğunlukta üretilmeye devam etmesi de gelecekte bölge için en büyük tehlike olarak görülmektedir²⁹. Çünkü bu tür uygulamalar toprakta organik maddenin azalmasına ve toprakların çoraklaşmasına neden olmaktadır. Özellikle Tekirdağ ilinde organik madde kapsamı zaten oldukça düşüktür. Monokültür tarım uygulaması ile toprakların organik madde içeriği daha da azalacaktır⁷⁰.

⁶⁹ TR 2 Batı Marmara Bölgesi Tarım Master Planı, 2007, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

⁷⁰ Cangir, C. , 2000, Tekirdağ İli'nde Organik Madde Kapsamları. Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu III (11-13 Kasım 1999). TMMOB Makina Mühendisleri Odası.

Balıkçılık Bölge için dikkate alınması gereken gelir kaynaklarından birisidir. Ancak balıkçıların yeterince örgütlenememiş olması ve sahip oldukları modern ve teknik donanımlı tekne sayısının az olması, deniz balıkçılığının en önemli problemleri arasında görülmektedir²⁹.

Meriç ve Ergene havzalarında çeltik ekim alanlarında sulu tarım yapılmaktadır. Ancak yıllardır çeltik ekilen bu alanlarda da toprak yorgunluğu söz konusudur.

3.1.7.1 Yayımın Kaynaklanan Sorunlar

Tarımsal yayımın temel amacı, kırsal nüfusun her yönden kalkınmasında rol oynayan tüm faktörlerin iyileştirilmesine yardımcı olmak ve yol göstermektir. Bölgede yayım hizmetleri Tarım İl Müdürlükleri, çiftçi örgütleri, tarıma girdi temin eden ve pazarlayan firmalar tarafından yapılmaktadır.

Ancak Bölgede mevcut yayım hizmeti yeterli değildir. Tarımsal yayım hizmetlerinin yeterli olamamasının nedenlerini;

- Çiftçilerden kaynaklanan nedenler,
- Yayım sistemden kaynaklanan nedenler

Olarak ikiye ayırmak mümkündür.

Genel eğilim olarak üreticiler eğitimlere yeteri kadar ilgi ve katılım göstermemektedir. Bu sorunu gidermek için eğitim çalışmaları yapılırken çiftlikten çatala kadara olan süreçteki tüm konuları kapsayacak ve üreticinin bu süreçteki önemini anlatacak ve mümkün olduğunca uygulamaya yönelik bir şekilde yayım hizmetlerinin planlanması ilgi düzeyini artıracaktır.

Öte yandan il müdürlüklerinin yayım elemanlarının sayısı yeterli değildir. Yayım hizmetleri daha çok köy kahvelerinde yürütüldüğü için kadın çiftçilerin bu hizmetlerden yararlanma oranı oldukça düşüktür ve etkin bir hizmet götürmek için mali kaynaklar yeterli değildir.

3.1.7.2 Çevresel Sorunlar

Bölge tarım topraklarında görülen önemli ölçüdeki amaç dışı ve yanlış kullanımlar yanında kentleşme, sanayileşme ve uygulanan tarım teknikleri yüzünden önemli boyutlarda toprak kirlenmesi ve söz konudur.

Edirne ilinde, Meriç ve Ergene havzalarında çeltik ekim alanlarında tarımsal ilaçlamaların ve aşırı gübrelemelerin neden olduğu toprak kirliliğinin yanı sıra, çeltik alanlarının deşarj sularının da nehirlerimize verilmesi dolayısı ile kirlilik oranını artırmaktadır⁷¹.

⁷¹ Edirne İli Tarım Master Planı, Ocak 2005, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.

3.1.7.3 Pazarlama Sorunları

Bölgede birçok üründe verim, ülkemiz ortalamasının üzerinde olmasına rağmen pazarlamada problemler yaşanmaktadır. Pazarlama problemlerinin nedenleri arasında örgütlenmedeki aksaklıklar önemli bir yer tutmaktadır.

Tarımsal ürünlerin çabuk bozulabilir nitelikte olması ve üreticinin ekonomik problemlerinden dolayı ürününü hemen pazarlamaya çalışması, üretim planlamasının olmaması nedeniyle arz fazlası olduğu dönemlerde ürünlerin depolamasında yaşanan sıkıntılar, üreticiyi ürünlerini düşük fiyattan pazarlamaya zorlamaktadır. Bunun yanı sıra kalite ve miktar açısından da kayıplar yaşanmaktadır.

Tarımsal pazarlamada en büyük problemlerden biri de standardizasyon eksikliği ve markalaşma yetersizliğidir. Üreticilerin bu konuda tam olarak bilinçli olmaması ve gerekli tesislerin (boylama, işleme, ambalajlama, vb.) olmaması ürün değerini düşürmektedir.

3.1.7.4 Finansman Sorunları

Tarım sektöründe faaliyet gösteren gerek bireysel üreticiler ve gerekse tarımsal sanayi işletmecileri genel anlamda finansal bir darboğaz yaşamaktadırlar.

Ülkemizdeki teşvikler, destekler daha çok yatırım boyutuna odaklandığı için işletme sermayesi boyutu göz ardı edilmektedir. Tarım sektörüne finansman sağlayacak yapıların oluşturulması bu bağlamda önem taşımaktadır.

Öte yandan Bölgede tarımsal sanayinin sorunlarını genel hatları ile aşağıdaki başlıklar altında toplamak mümkündür:

- Bazı sektörlerde alet-ekipman yenilenmesi ve teknolojik gelişmelerin takibi yeterli değildir,
- Gıda sektöründe kaliteli ürün üretimi için kaliteli hammadde temininde güçlük çekilmektedir,
- Gıda sektörünün pazarlama konusunda organize olamaması, firmaların tek başlarına pazara çıkmalarına ve rekabet ortamında arz-talep dengesi kurulamamasına neden olmaktadır,
- Gıda sektörü hammaddenin büyük çoğunluğunu tarımdan aldığından tarım ürünlerindeki dengesizlik gıda üretim sektörünü olumsuz etkilemektedir.

Genel olarak işletmelerin hammadde, teknolojik durum, finansman, mevzuat, denetim işçilik, personel, kapasite ve kapasite kullanımı gibi sorunları bulunmaktadır. Temel sektörler bazında yaşanan sorunlar takip eden bölümlerde irdelenmektedir.

3.1.7.5 Bitkisel Yağ ve Yağ Ürünleri Sanayi

Ayçiçeği yağı sektöründe yaşanan en büyük sorunlardan biri tohumun işletmeye gelinceye kadar geçirdiği sürecin sağlıksızlığıdır. Üretilen ayçiçeğinin yaklaşık %60'ı Trakyabirlik tarafından satın alınmakta ve satın alınan miktarın en iyimser olarak %20'si uygun şartlarda depolanabilmektedir. Bunun dışında kalan ürünlerin çoğu yıkanmadan, temizlenmeden

(yabancı maddelerden arındırılmamış olarak) toprak üzerinde depolanmaktadır. Bu şekilde bekletilen tohumların üstüne üstü kırıklı olmaları nedeniyle asitlikleri hızlı artmaktadır ve yağ kayıpları ortaya çıkmaktadır. Bu yağ açığı yaşanan ülkemizde önemli bir sorundur⁷².

Yağ sanayicilerinin tümü düşük kapasiteler ile çalışmakta ve tüm yıl gerçekleştirmiş oldukları üretimleri ancak birkaç aylık üretimlerine eşit olduğu halde, istihdam ettikleri çalışanlarına tüm yıl tam kapasite ile çalışılıyor gibi maaş ödemektedirler. Bu ödemeler işletmelere yük olmakla birlikte, işçileri dönemsel olarak işe almak mümkün değildir. Bu noktada işletmelerin en önemli kaygısı sahip oldukları kalifiye rafineri işçilerini kaybetmektir.

Türkiye'nin ciddi yağlı tohum açığı bulunmaktadır. Yeterli düzeyde hammadde girdisi bulunmadığı için Trakya Bölgesi dikkate alındığında yağ sanayicilerinin %15-20 kapasite kullanım oranı ile çalıştıkları görülmektedir.

Firmaların sermaye yapıları incelendiğinde hiçbirinin büyük yabancı firmalar ile rekabet edecek güçte olmadıkları görülmektedir.

Türkiye'de bu sektördeki kapasitenin yarısından fazlası yabancı firmaların elindedir. Yerel üreticiler piyasa koşullarının zorlaşması sonucunda fabrikalarını yabancı firmalara kiralamaktadırlar. Dolayısı ile piyasada fiyat oluşturan büyük yabancı firmalar olmakta, küçük yerel üreticiler ancak onların ulaşamadığı pazarlara ulaşmaktadır.

Bitkisel yağ üretiminde sürekli sistemde üretim yapan tesisler kesikli üretim yapan tesislere göre daha yüksek karlılıkla çalışmasına rağmen, sürekli sistemin yağ oranı içeriği açısından standart hammadde gerektirmesi ve bölgede iklim, tohum, gübreleme gibi nedenlerden dolayı hammadde standardının yakalanamamış olmasından dolayı bölgede sürekli üretim sistemi yaygınlaşmamıştır⁷³.

Bitkisel yağ işleme tesislerinde yaşanan bir sorun da, yağ asitleri ve kullanılan kimyasallar kaynaklı alet ve ekipmanlarda görülen korozyondur. Bu nedenle sektörde yaklaşık 10 yılda bir alet-ekipman yenilenmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Sektördeki denetleme eksikliği, merdiven altı üretimin artmasına ve bazı taşıyıcıların paketledikleri ürünün içeriği ile kanola, pamuk vb. ucuz yağları kullanmak suretiyle oynayarak ya da stokta bulunan asitliği yükselmiş, düşük kaliteli yağları düşük fiyatlarla ürün satmak suretiyle piyasa dengelerini bozmalarına neden olmaktadır⁷⁴.

3.1.7.6 Un ve Unlu Ürünler Sanayi

Enerji maliyetleri birçok sektör gibi un ve unlu ürünler sanayi için de başlıca sorunlardan biridir.

⁷² İnan, İ.H., Kubaş, A., Gaytancıoğlu, A., Azabağaoğlu, Ö. Unakıtan, G. (2002). Türkiye Bitkisel Yağ Sektörünün Üretici, Sanayici ve Tüketici Düzeyinde Analizi ve Yağ Açıklarının Nedenlerinin Belirlenmesi, TÜBİTAK Projesi, TOGTAG-2495.

⁷³ T.C. Tekirdağ Valiliği, Tekirdağ İlinde Faaliyet Gösteren Sektörlerin Uluslararası Rekabetçilik Düzeylerinin Analizi, Nisan-Mayıs 2008.

⁷⁴ Cangir, C. (2000). Tekirdağ İli'nde Organik Madde Kapsamları. Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu III (11-13 Kasım 1999). TMMOB Makina Mühendisleri Odası & İnan, İ.H., Kubaş, A., Gaytancıoğlu, A., Azabağaoğlu, Ö. Unakıtan, G. (2002). Türkiye Bitkisel Yağ Sektörünün Üretici, Sanayici ve Tüketici Düzeyinde Analizi ve Yağ Açıklarının Nedenlerinin Belirlenmesi, TÜBİTAK Projesi, TOGTAG-2495.

Sektördeki firmalar çoğunlukla KOBİ statüsünde olup bu firmalar genelde tek başına veya ortaklık şeklinde limited veya anonim şirket statüsünde kurulmakta ve sahipleri tarafından yönetilmektedir. Dolayısıyla çağdaş işletmecilik anlayışına uygun profesyonel bir yönetim yaklaşımı söz konusu değildir.

Sektöre yönelik kalifiye işçi yetiştirecek mekanizmalarda sorun olması nedeni ile sektör kalifiye eleman sıkıntısı yaşamaktadır.

Sektörde atıl kapasite sorunu yaşanmakta ve bu durum firmaların verimliliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bölgede un üretiminde bulunan firmalar arasında Ar-Ge yapıp ürün farklılaştırmasına yönelik firmalar bulunmasına rağmen, sektör genel olarak yenilikçi uygulamalardan uzak bir izlenim vermektedir. Dünyada temel gıda maddelerinden biri olan ekmeğin insan sağlığına faydası arttırılacak şekilde üretilmesi eğilimi uzun süredir devam etmektedir. Ekmeğin özellikle Türk insanı için sofrada çok önemli bir yeri bulunmasına, bir kişinin günlük enerji ihtiyacının yarısının ekmekten karşılanmasına rağmen bölgenin un ve unlu ürünler sektörü, özellikle yaklaşık 20 milyon insanın yaşadığı İstanbul'a olan yakınlığı avantajından yeterince yararlanamamaktadır.

Türkiye'nin genelinde olduğu gibi, Bölgede sektörde yasa dışı hammadde ve/veya katkı maddesi ve/veya koruyucu madde kullanarak üretim maliyetlerini düşürme eğilimi haksız rekabet yaratmaktadır.⁷⁸

3.1.7.7 Süt ve Süt Ürünleri Sanayi

Bölgede sektörde kalifiye eleman sıkıntısı çekilmektedir. Bu durum bazı işletmelerde yeterli teknoloji bulunmasına rağmen yeterince kullanılamamasına neden olmaktadır.

Bölgedeki meraların mevcut durumu kaliteli ve verimli süt üretiminin önünde engel teşkil etmekte olup meraların bir an önce ıslah edilmesi gerekmektedir.

Bölgede süt üretiminin gelişmesini engelleyen önemli bir faktör yeterli ve kaliteli kaba yem temininde karşılaşılan zorluklardır. Fabrikalarda üretilen yemlerin bir kısmında standartların üzerinde katkı maddesinin bulunması sütün kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Konumu dolayısı ile sektör hammaddeye ve pazara erişim anlamında önemli bir avantaja sahiptir. Ancak yine konumu sebebiyle, bölge süt üretimi açısından önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen üretilen sütün önemli bir bölümü İstanbul'da bulunan fabrikalara taşınarak buradaki işletmelerde değerlendirilmektedir.⁷⁵

Süt işleme sektöründe en büyük sıkıntı, kaliteli ham madde standardizasyonu olmadığı için kaliteli sütün satılamamasıdır⁷⁶. Çiğ sütün toplanması, soğutulması ve sanayi kuruluşlarına akışını sağlayacak örgütlerin yeterli olmaması, çiğ sütün yağ oranı, protein oranı ve

⁷⁵ Azabağaoğlu, Ö., Gaytancıoğlu, O., Kubaş, A., Oraman, Y. (2001). Süt Hayvancılığının Karşılaştığı Sorunlar ve Süt Ürünlerinin Pazar Durumu: Trakya Bölgesi Örneği, Türkiye-Hollanda Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu, Ankara: Tarımsal Ekonomik Araştırma Enstitüsü

mikrobiyolojik kalitesine göre bir ödeme sisteminin yeterince yaygınlaşmamış olması gibi nedenler çiğ süt kalitesinin düzeltilmesini geciktirmektedir⁷⁶.

AB Ortak Tarım Politikası'nın üye ülkelerde de işleyebilmesi, çiftlik muhasebe sistemi veri ağının oluşturulması, ortak pazar ürünleri ile bütünleşme, kırsal kalkınma, hayvan sağlığı, gıda kalitesi ve gıda güvenliğinin korunması gibi konularda bir takım yükümlükler altına girilmesini gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Bölgedeki birçok işletmenin üretim ve pazarlama süreçlerindeki hijyen ve sağlık koşullarının kötü olması nedeniyle gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu süreçten olumsuz etkilenecekleri söylenebilir.

Bölgedeki süt sektörünün önemli eksiklerinden bir tanesi de, Tüm Türkiye'de olduğu gibi süt fabrikalarının toplumun damak zevkine ve çeşitli tüketici gruplarına yönelik ürün çeşitliliğine gitmeyişiştir.⁷⁷

Bölgedeki süt ürünlerinin çeşitliliği ve potansiyeli göz önüne alınacak olursa, bu ürünlerin ticari olarak gerekli kalite ve standartlarda üretilmesi, TR21'in bu konuda Türkiye ve uzun vadede dünyada adı süt ürünleri ile anılan bir bölge olmasında ilk önemli adımdır.

3.1.7.8 Kırmızı Et ve Et Ürünleri

Sektörün kalifiye elaman, mera, kaba yem temini ile ilgili sorunları, süt ve süt ürünleri sektörü ile paralellik göstermektedir.

Bölgede et ve et ürünlerine yurtdışından ciddi talep bulunmamaktadır. Bu konudaki en büyük sıkıntı ülkede yaşanan arz eksikliğidir. Türkiye et ve et ürünleri ithal eder duruma gelmiştir. Bu durumda Bölgede üretilen ürünler iç pazara sunulmaktadır.

Türkiye'nin genelinde olduğu gibi Bölgede de kasaplık hayvan kesimlerinin büyük bir kısmı halen küçük ve iptidai mezbahalarda gerçekleştirilmekte, et ve et ürünleri çoğunlukla hijyen ve teknoloji açısından uygun olmayan şartlarda üretilmeye çalışılmaktadır. Diğer taraftan kasaplık hayvanların nakil şartları arzu edilen düzeyde değildir. Kesim öncesi kötü muameleler nedeniyle hayvanlar strese girmekte ve sonuçta et kalitesi olumsuz yönde etkilenmektedir. Kesimden önce yapılan canlı hayvan muamelesi ve kesimden sonra yapılan et muayenesi açısından da önemli problemler söz konusudur. Küçük işletmelerde soğutma üniteleri bulunmadığından karkaslar değerlendirilmemekte, yine karkaslar, deri ve iç organlar uygun olmayan araçlarla nakledilmektedir⁷⁸.

Bölgede faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinin genelde küçük ölçekli geleneksel aile işletmeleri şeklinde olması, hem üretim maliyetlerini arttırmakta hem de üretimin kalitesini iyileştirmeye yönelik girişimleri sınırlamaktadır. Bu sorunun çözümü geniş ölçekte modern üretim yapan işletmelerin gelişmesi ile olabilir⁷⁹. Ancak Bölge ölçek ekonomisindeki yerini

⁷⁶ Çapraz, İ., Yılmaz, V. Süt ve Süt Ürünleri Sektör Profili. İstanbul Ticaret Odası KOBİ Araştırma ve Geliştirme Şubesi, Ekim 2005.

⁷⁷ T.C. Tekirdağ Valiliği, Tekirdağ İlinde Faaliyet Gösteren Sektörlerin Uluslararası Rekabetçilik Düzeylerinin Analizi, Nisan-Mayıs 2008.

⁷⁸ Çapraz, İ. Kırmızı Et Sektör Profili, İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi, Haziran 2004.

⁷⁹ T.C. Tekirdağ Valiliği, Tekirdağ İli Et ve Et Ürünleri Sektörünün Rekabetçilik Analizi, 2008

almak için gerekli tedbirleri geliştirirken AB'nin bu süreçte yaşadığı deneyimlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

3.1.7.9 Bağcılık ve Şarapçılık Sektörü

Coğrafya, toprak ve iklim özellikleri göz önüne alındığında, bölge bağcılık ve şarap üretiminde kullanılan üzüm üretimi açısından çok şanslı bir bölgedir. Ancak Bölgede bağcılık ve şarapçılık odaklı bir tarım stratejisi ve planlamasının bulunmaması istenilen kalitede hammaddeye yönelim hızını düşüren önemli bir engeldir.

Bölgede var olan tarihi kalıntılar, İstanbul gibi bir metropole yakınlık ve özellikle Yunanistan ve Bulgaristan'a olan ulaşım ağları Bölgenin bağ-şarap ekseninde gelişmiş bir turizm merkezine dönüşmesine olanak sağlayacak niteliktedir.

Bölgede mahzencilikle ilgili altyapı sorunu bulunmaktadır. Mevcut durumda firmalar kendi olanaklarıyla stok yapmaktadırlar, ancak ileride üretim artışı olması durumunda depolama ile ilgili sorunların yaşanması olasıdır.

Sektörde birleşme ve stratejik ortaklıklar bulunmamaktadır. Tarihi aile firmaları sektörde güçlü durumdadır. Sektöre büyük firmaların ve yatırımcıların girdiği görülmektedir.

Sektördeki dönüşüm ve özellikle merdiven altı üretimin azalması ile birlikte şarap üretim tekniklerini geliştiren ve yenilikçi üretim yapan firmaların piyasa koşullarını iyileştirmesini takiben Ar-Ge yatırımlarına devam etmesi beklenmektedir. Ar-Ge'ye yönelme küçük işletmelerde de görülmekte ancak bu ürün kalitesine göre fiyatlandırma yapabilmek için ihtiyaç duydukları laboratuvarlar seviyesinde kalmaktadır.

Şarapta yurtiçi talepte önemli bir düşüş yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra ithal şaraplar yerli şaraplardan daha ucuza satılmaktadır.

Türkiye'nin aslında markalaşmış şarapları olduğu halde dünya piyasasındaki yeri oldukça kısıtlıdır. Birçok firmanın yurtdışı satışı bulunmakla birlikte bunlar hacim olarak çok düşüktür ve çoğu kendi markaları yerine başka markalar altında bu ihracatı gerçekleştirmektedir. Genelde Türk şarabı, özelde bölgeye ait şaraplar için ciddi bir markalaşma ve bölgesel farklılaşma çalışmaları gerçekleştirilmesi ve dünya pazarındaki bölge/ülke payının artırılması gerekmektedir.

İhracat aşamasında yaşanan en büyük sorun analiz konusunda ortaya çıkmaktadır. Türkiye'ye ithal edilen şaraplar büyük bir kolaylık ile ülkeye sokulabilirken, Türk şaraplarının ihracatı sırasında talep edilen analiz sayısı oldukça fazladır ve analizler de maliyetlidir. Bununla birlikte, bağımsız akredite bir laboratuvarın bulunmaması (Denetleme işini TEKEL'den kalan Mey laboratuvarı üstlenmekle birlikte firmalar bunu rekabet açısından güvenilir bulmamaktadır) önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, Bölge, özellikle Tekirdağ bağcılık ve şarap sektörleri açısından çok yüksek rekabet gücüne sahiptir. Bu sektörlerin Bölgenin ekonomik kalkınmasında etkin rol almasını sağlayacak tedbirler stratejik bir öneme sahiptir⁸⁰.

3.1.8 Yatırım Fırsatları ve Genel Değerlendirme

Bölge illerin sahip olduğu potansiyel ve fırsatlar beraber değerlendirildiğinde illerde öne çıkan yatırım alanları aşağıdaki şekilde ortaya çıkmaktadır. Söz konusu öneri yatırım alanları Bilim ve Teknoloji Bakanlığınca yayımlanan raporlar yanında, Ajans tarafından yapılan Enerji Sektör Raporu, Tarım Raporu, Trakya Lojistik Master Plan ve Turizm Master Plan çalışmalarında ortaya çıkan potansiyel ve fırsat yatırım alanlarından derlenmiştir.

Tekirdağ:

- Konfeksiyon Ürünleri Üretimi,
- Makine ve Teçhizat Üretimi,
- Otomotiv ve Otomotiv Yan Sanayi,
- Metal Ürünleri İmalatı,
- Elektrikli Makine ve Cihazlar İmalatı,
- Bilgisayar ve Elektronik Cihazlar Elektronik Malzeme Üretim Tesisi,
- Büro, Muhasebe ve Bilgi İşlem Makineleri İmalatı,
- Tekstil ve Deri İşleme Makineleri Üretim Tesisi,
- Tıbbi aletler, Hassas ve Optik Aletler ile Saat İmalatı,
- Ar-Ge Yatırımları (Teknopark içi),
- Boncuk Tutkal Üretim Tesisi,
- Buhar ve Kızgın Su Kazanı Üretim Tesisi,
- Coğrafi ve Lojistik Avantajlar Dolayısı İle İhracata Yönelik Yatırımlar,
- Bağcılık Ürünleri Üretimi: Üzüm Suyu v.b.,
- Su Ürünleri Üretimi,
- Meyve ve Sebze Konserveleri Üretim Tesisi,
- Atıksu Arıtma Yatırımları,
- Rüzgar Santrali Yatırımları,
- Eko-Agro Turizm Yatırımları,
- Eno-Turizm Yatırımları,
- Otel Yatırımları (Şarköy, Çerkezköy),
- Ticaret Merkezi Yatırımları (Çorlu-Çerkezköy-Tekirdağ),

⁸⁰ www.tekirdag.gov.tr/dosyalar/bagcilik.pdf (Erişim tarihi: 27.06.2010)

- Lojistik Yatırımları (Depo – Soğuk Hava Depoları),
- Temalı Park Yatırımları,
- Biyogaz Yatırımları,
- Tarım Yatırımları (Hayvancılık, Meyve ve Sebzeçilik),
- Et İşleme Yatırımları,
- Süt Tozu Üretim Tesisi,
- Salamura Zeytin Üretimi,
- Salamura Asma Yaprağı Üretimi,
- Seracılık.

Edirne:

- Turizm Yatırımları (Acenta-Servis-Konaklama),
- Otel Yatırımları (Özellikle Saroz Bölgesi),
- Ar-Ge Yatırımları (Teknopark içi),
- Biyogaz Yatırımları,
- Tarım Yatırımları (Hayvancılık, Meyve ve Sebzeçilik),
- Süt Tozu Üretim Tesisi,
- Konfeksiyon Ürünleri Üretimi,
- Temalı Park Yatırımları,
- Et İşleme Yatırımları,
- Seracılık,
- Pastörize Süt ve Süt Mamulleri Üretim Tesisi,
- İşlenmiş Su Ürünleri Üretim Tesisi,
- Sebze-Meyve Konservesi Üretim Tesisi,
- Bisküvi ve Gofret Üretim Tesisi,
- Makarna Üretim Tesisi.

Kırklareli

- Metalik Olmayan Mineral Ürünler Üretimi (Cam ve Cam ürünleri İmalatı, Seramik v.b.),
- Plastik Sanayi (Plastik Özel İhtisas Organize Sanayi Bölgesi),
- Rüzgar Santrali,
- Tarım Yatırımları (Hayvancılık, Meyve ve Sebzeçilik),
- Süt Tozu Üretim Tesisi,

- Pastörize Süt ve Süt Mamulleri Üretim Tesisi,
- Bisküvi ve Gofret Üretim Tesisi,
- Makarna Üretim Tesisi,
- Konfeksiyon Ürünleri Üretimi,
- Alışveriş Merkezi Yatırımları,
- Temalı Park Yatırımları,
- Et İşleme Yatırımları,
- Konaklama Tesisleri,
- Biyogaz Yatırımları,
- Seracılık,
- Ormana Dayalı Sanayi,
- Eko-turizm ve Agro-turizm Yatırımları,
- Eno-turizm Yatırımları.

Ayrıca, DPT tarafından 2006 yılında yapılan İllerde Öne Çıkan Sanayi Sektörleri çalışmasında bölgede; Peynir imalatı, yem imalatı, rafine sıvı ve katı yağ imalatı, kakao, çikolata ve şekerleme imalatı öne çıkan alt sektörlerdir.

Öte yandan;

- Toplulaştırma projelerinin yaygınlaştırılması,
- Üretimde bölgenin ve dış pazarların taleplerinin göz önünde bulundurulması,
- Gıda güvenilirliğini arttırıcı tedbirlerin alınması,
- Sanayi tesislerinin arıtma sistemlerinin iyileştirilmesi,
- Kırsal altyapının iyileştirilmesi,
- Kırsal örgütlenmenin geliştirilmesi,
- Kuru alanlarda verim değerleri yüksek çeşitlerin araştırılması,
- Alternatif ürün araştırmalarının yapılması,
- Münavebeli ve polikültür tarım uygulamalarının yapılması,
- Tarımsal ve hayvansal üretimde ölçek ekonomisini hayata geçirecek tedbirler alınması,
- Tarım arazilerinin tarım dışında başka amaçlarla kullanımının önlenmesi,
- Hayvancılıktan elde edilen gelirin artırılması için yem bitkileri üretiminin artırılarak kaba yem açığının kapatılması,
- Meraların ıslahı ve yem kalitesinin artırılması

gibi konular da üzerinde durulması gereken öncelikli konular arasındadır.

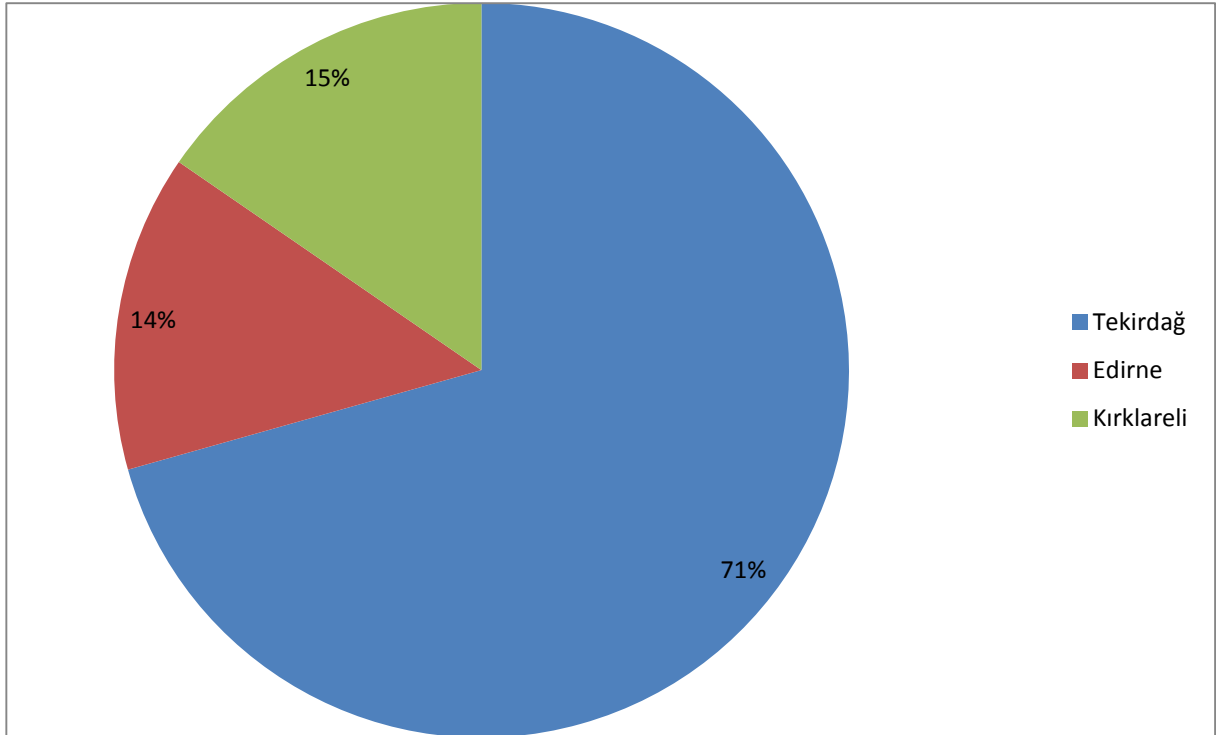
3.2 Sanayi

3.1.1. Temel Sanayi Göstergeleri

TR21 Trakya Bölgesi genelinde tarımsal ürünlerin işlendiği küçük işletmelerle başlayan sanayileşme, özellikle yakın bölgenin sanayi ve cazibe merkezi konumunda olan İstanbul'un sanayi yükünün çevre kentlere kaymaya başlaması sonucu, 1980'li yıllardan itibaren ivme kazanmaya başlayarak, 2012 yılı itibariyle bünyesinde 1.941 sanayi kuruluşunu barındırır hale gelmiştir.⁸¹

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 81 il durum raporuna göre toplam sanayi işletmesi içerisinde Edirne ve Kırklareli illeri sırasıyla % 0,3 ve %0,4 lük oranlar ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır. Tekirdağ ili ise toplam sanayi işletmesi içerisinde % 2'lik bir oran ile sanayisi en gelişmiş onuncu ildir. Aynı rapora göre Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayisine göre bir değerlendirilmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer alırken İstanbul ilini sırasıyla, %17 ile Bursa, % 5 ile Kocaeli, % 3 ile Tekirdağ ve % 3 ile Balıkesir, %2 ile Sakarya, %1 ile Çanakkale, % 1 ile Kırklareli, %1 ile Edirne, %1 ile Bilecik ve son olarak da %1 ile Yalova takip etmektedir.⁸²

3.1.1.1. Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmeler

Şekil 65: Sanayi Kuruluşlarının Bölge İçi Dağılımı, 2013

Kaynak: İşletme İstatistikleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İl Müdürlükleri.

⁸² 81 İl Durum Raporu, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Şekil 65'te sanayi kuruluşlarının Bölge içi dağılımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bölgede sanayi siciline kayıtlı 1.941 işletmenin 1.371 adedi Tekirdağ, 271 adedi Edirne ve 299 adedi Kırklareli illerinde yer almaktadır. Tekirdağ Bölgede sanayinin yoğunlaşması noktası olarak ön plana çıkmaktadır. Bölgedeki sanayi varlığının %70,63'ü Tekirdağ, %13,96'sı Edirne ve %15,4'ü Kırklareli illerinde yer almaktadır

Tablo 142: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı,2013

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
Dokuma, giyim ve deri sanayi	491	23	46	560
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	142	128	98	368
Taş, Toprak, Maden	135	74	54	263
Kâğıt ve Ambalaj	38	2	2	42
Plastik, Kimya, Boya ve Cam Sanayi	232	8	15	255
Metal Eşya, Makine, teçhizat, Otomotiv Yan San.	135	25	18	178
Orman Ürünleri ve Mobilya	24	7	14	45
Enerji	18	0	12	30
Beyaz Eşya Elektrik Elektronik	18	0	0	18
Diğer	138	4	40	182
Toplam	1371	271	299	1941

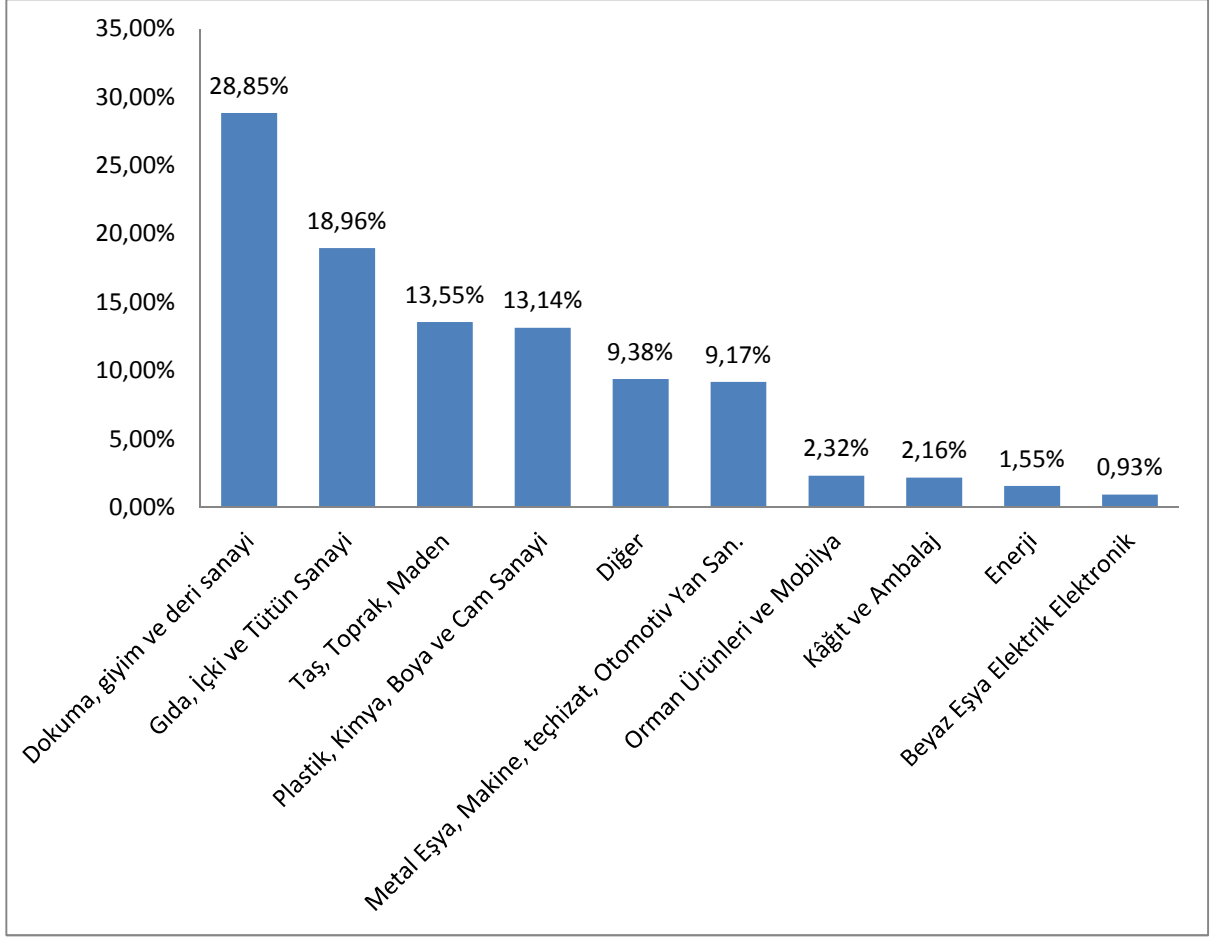
Kaynak: İşletme İstatistikleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlükleri.

Tablo 143: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektör Payları, 2013.

Sektörler	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Dokuma, giyim ve deri sanayi	28,85%	35,81%	8,49%	15,38%
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	18,96%	10,36%	47,23%	32,78%
Taş, Toprak, Maden	13,55%	9,85%	27,31%	18,06%
Plastik, Kimya, Boya ve Cam Sanayi	13,14%	16,92%	2,95%	5,02%
Diğer	9,38%	10,07%	1,48%	13,38%
Metal Eşya, Makine, teçhizat, Otomotiv Yan San.	9,17%	9,85%	9,23%	6,02%
Orman Ürünleri ve Mobilya	2,32%	1,75%	2,58%	4,68%
Kâğıt ve Ambalaj	2,16%	2,77%	0,74%	0,67%
Enerji	1,55%	1,31%	0,00%	4,01%
Beyaz Eşya Elektrik Elektronik	0,93%	1,31%	0,00%	0,00%

Kaynak: İşletme İstatistikleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlükleri.

Sanayi siciline kayıtlı işletmelerin sektörel dağılımına bakıldığında zaman Tekirdağ ilinde en yüksek paya sahip sektörün 'Dokuma, Giyim ve Deri Sanayi' olduğu görülmektedir. Tekirdağ ilinde dokuma giyim ve deri sanayi sektörünü sırasıyla 'Plastik, Kimya, Boya ve Cam Sanayi', ve 'Gıda, İçki ve Tütün Sanayi' sektörleri izlemektedir. Edirne ve Kırklareli illeri için en yüksek paya sahip sektör ise 'Gıda, İçki ve Tütün Sanayi' sektörüdür.

Şekil 66: TR21 Trakya Bölgesi’nde Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı

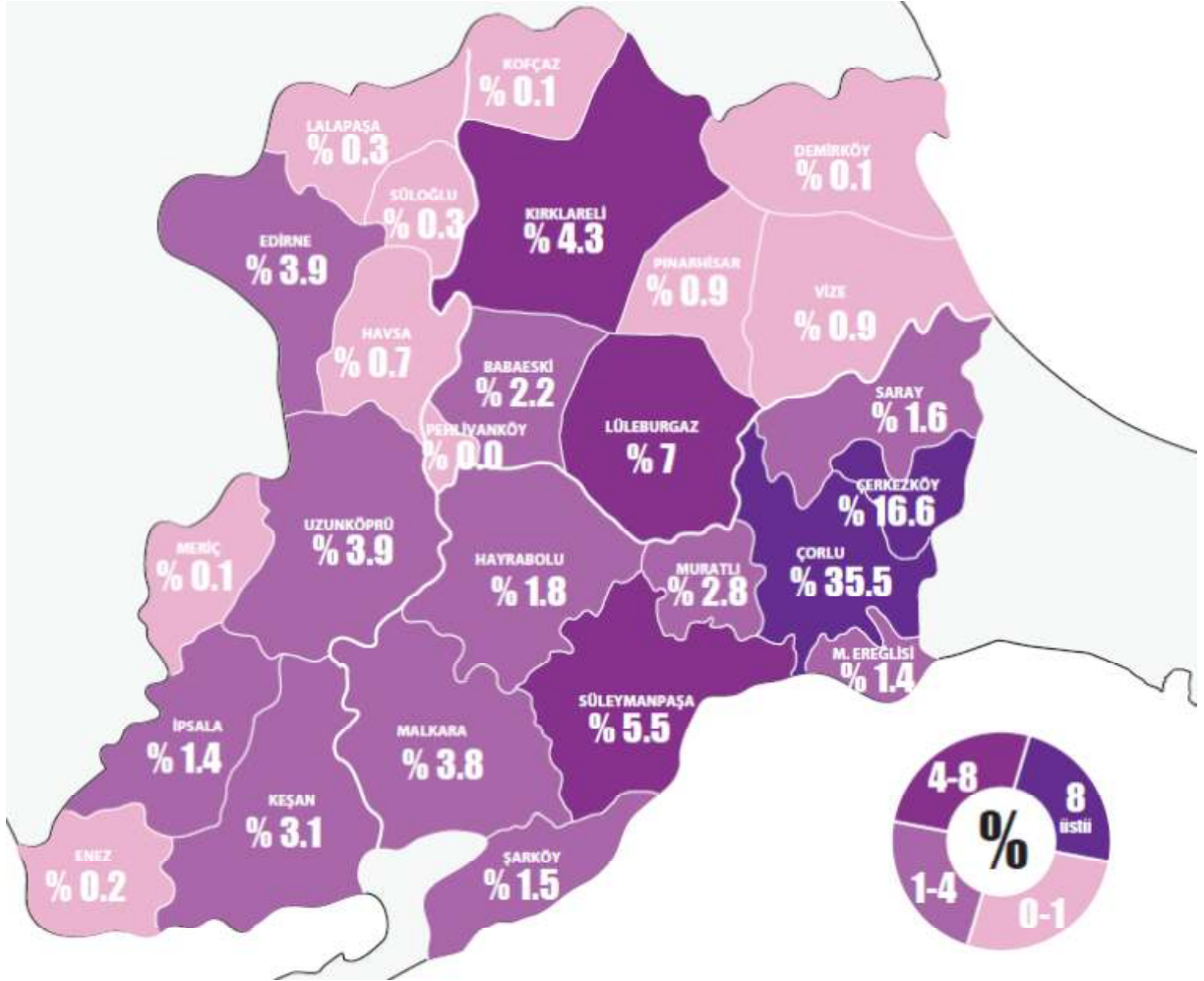
Kaynak: İşletme İstatistikleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlükleri.

Yukarıdaki grafikte ise TR21 Trakya Bölgesi genelinde sanayi siciline kayıtlı işletmelerin sektörler içindeki paylarına yer verilmiştir. Grafikteki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde sanayi siciline kayıtlı işletmelerin %28,85’lik bir kısmı ‘Dokuma, Giyim ve Deri Sanayi’ sektöründe %18,96’lık kısmı ise ‘Gıda, İçki ve Tütün Sanayi’ sektöründe faaliyet göstermektedir.

Tablo 144: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Siciline Kayıtlı Firmaların İlçelere Göre Dağılımı

Edirne		Tekirdağ		Kırklareli	
Merkez	3,90%	Merkez	5,50%	Merkez	4,30%
Keşan	3,10%	Çerkezköy	16,60%	Lüleburgaz	7,00%
İpsala	1,40%	Çorlu	35,50%	Babaeski	2,20%
Havsa	0,70%	Hayrabolu	1,80%	Vize	0,90%
Enez	0,20%	Malkara	3,80%	Pınarhisar	0,90%
Meriç	0,10%	M.Ereğlisi	1,40%	Demirköy	0,10%
Uzunköprü	3,90%	Muratlı	2,80%	Kofçaz	0,10%
Süloğlu	0,30%	Saray	1,60%	Pehlivan köyü	0,00%
Lalapaşa	0,30%	Şarköy	1,50%		

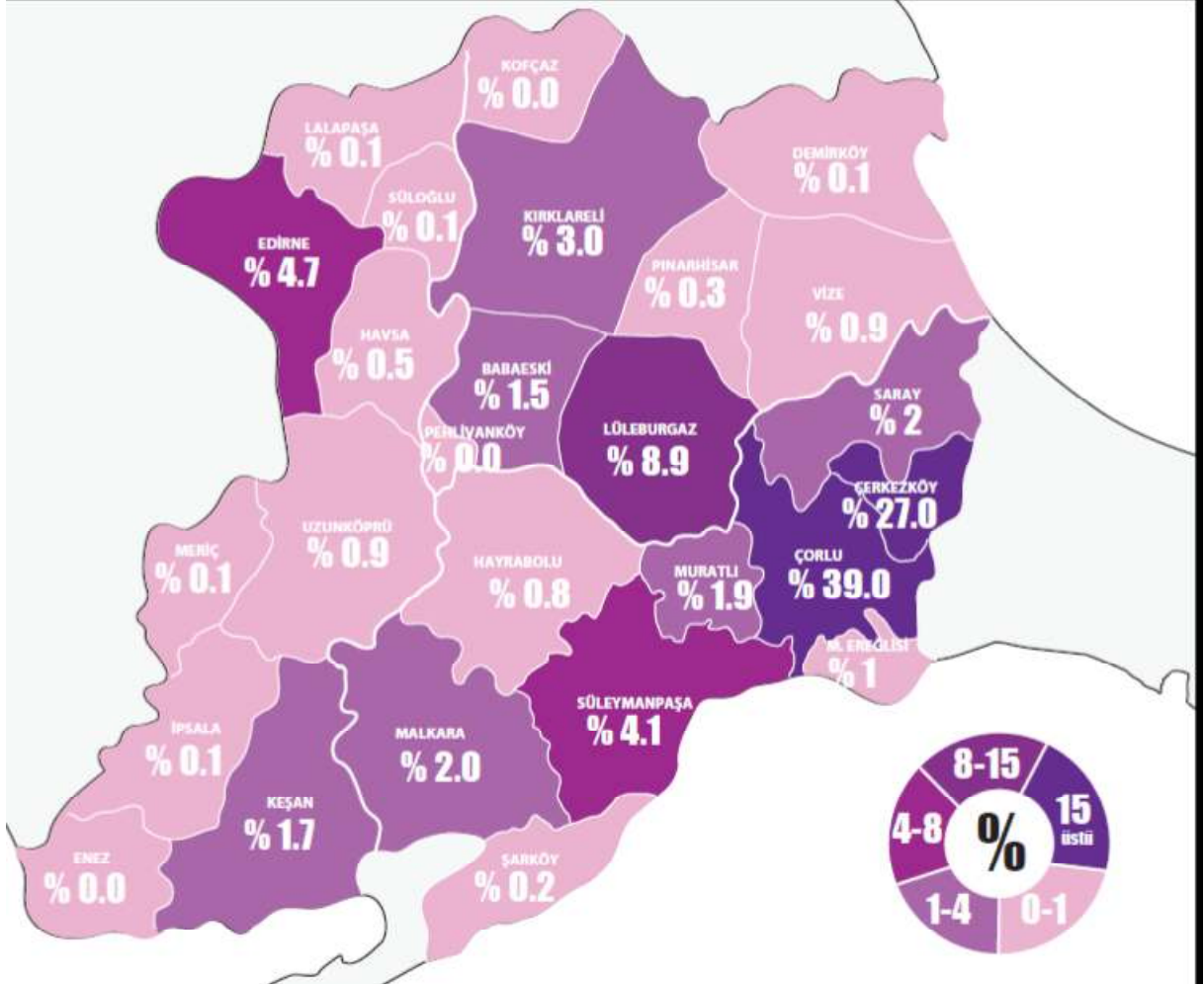
Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlükleri

Şekil 67: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Siciline Kayıtlı Firmaların İlçelere Göre Dağılımı

Tablo 141 ve Şekil 67'de TR21 Trakya Bölgesi İlçelerinin Bölge toplam sanayi siciline kayıtlı firma sayısına katkılarına yer verilmiştir. Buna göre Bölgedeki toplam sanayi siciline kayıtlı firmaların %35,5'i Çorlu'da ve %16,6'sı Çerkezköy'de bulunmaktadır. Çorlu ve

Çerkezköy ilçelerini sırasıyla Lüleburgaz, Süleymanpaşa ve Kırklareli Merkez ilçeleri izlemektedir.

Şekil 68: TR21 Trakya Bölgesi Sanayi Sektöründe Çalışanların İlçelere Göre Dağılımı
Kaynak: 2012 yılı SGK verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Şekil 68’de SGK verilerinden yararlanılarak sanayi sektöründe çalışanların ilçelere göre dağılımlarına yer verilmiştir. Haritadaki bilgilere göre toplam sanayi sektöründe çalışanlar içinde en büyük pay %39 ile Çorlu’ya aitken bunu, %27 ile Çerkezköy izlemektedir. Çerkezköy ilçesini ise %8,9 ile Lüleburgaz ilçesi takip etmektedir.

3.1.1.2. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)’a Kayıtlı İşletmeler

Tablo 145: TOBB’ Kayıtlı Firma Sayıları, 2013

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Firma Sayısı	59.328	1.776	1.256	239	281
Yabancı Sermayeli	963	89	74	3	12

Kaynak: Sanayi Veritabanı, TOBB.

2013 yılı TOBB Sanayi Veritabanı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde TOBB'a kayıtlı 1.776 firma bulunmakla beraber bunların 89 tanesi yabancı sermayelidir. TR21 Trakya Bölgesi'nde TOBB'a kayıtlı firmaların illere göre dağılımına bakıldığı zaman ise Tekirdağ ilinde 1.256, Edirne ilinde 239 ve Kırklareli ilinde 281 adet TOBB'a kayıtlı firma bulunduğu görülmektedir. Bölgede TOBB'a kayıtlı yabancı sermayeli firmaların illere göre dağılımı incelenecek olursa Tekirdağ ilinde 74, Edirne ilinde 3 ve Kırklareli ilinde de 12 adet yabancı sermayeli kayıtlı firma bulunmaktadır.

3.1.1.2.1. İllere göre TOBB'a Kayıtlı İşletmelerde Ürüne Göre Alınan Kapasite Rapor Sayıları

TOBB'a Kayıtlı İşletmelerde alınan kapasite rapor sayılarına bakıldığında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 03.06.2013 tarihi itibari ile sırasıyla 1.379, 286 ve 316 adet geçerliliği devam eden kapasite raporu bulunmaktadır. Aşağıdaki tablolarda TR21 Trakya Bölgesi illeri olan Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde en çok üretilen 20 ürün ve bu ürünleri üreten firmalara ait kapasite raporları sayılarına yer verilmiştir. Tekirdağ ilinde en çok kapasite rapor sayısı PRODCOM sınıflamasına göre 13 tekstil ürünlerinin imalatı grubuna aittir. Edirne ve Kırklareli illerinde ise en çok kapasite rapor sayısı 10 gıda ürünleri imalatı grubunda faaliyet gösteren firmalara aittir.

Tablo 146: Tekirdağ'da En Çok Kodlanan İlk 20 Ürün ve Kapasite Rapor Sayıları, 2013

Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	13.30.13.30.00	Pamuklu dokuma kumaşların boyanması, pamuk içeriği % 85 olanlar	77
2	13.30.13.50.00	Sentetik filament ipliklerinden veya sentetik elyaftan yapılmış dokuma kumaşların boyanması	57
3	13.91.19.10.00	Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (havlı kumaşlar hariç)	51
4	15.11.41.30.00	Deri (koyun veya kuzu derileri, yünsüz), tabaklanmış, fakat daha fazla işlenmemiş (güderi hariç)	46
5	38.32.33.00.01	Plastik ikincil hammaddeler	44
6	13.30.13.90.00	Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar ile dokusuz olanların boyanması	39
7	13.30.14.30.00	Pamuklu dokuma kumaşlara baskı yapılması, pamuk içeriği ? % 85 olanlar	34
8	13.99.11.30.00	Tüller ve diğer ağ kumaşlar (dokuma, örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	34
9	13.30.11.23.00	Pamuk ipliklerin boyanması (dikiş iplikleri hariç)	32
10	05.20.10.30.03	Linyit - Toz (Brüt kalori değeri < 23,865 kJ/kg olan)	29
11	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	27
12	11.02.12.15.00	Şarap ve üzüm şırası, mayalanması 20 derecede, karbondioksit basıncı? 1 bar ve < 3 bar altında alkol ilavesiyle durdurulan veya önüne geçilenler (köpüklü şarap hariç)	26
13	05.20.10.30.02	Linyit - Ayıklanmış (parça) (Brüt kalori değeri < 23,865 kJ/kg olan)	23
14	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kıvı) buğday unu	23
15	38.32.32.00.01	Kağıt ve mukavva ikincil hammaddeler	22
16	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	21
17	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	19
18	23.63.10.00.00	Hazır beton	18
19	13.30.14.90.00	Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlara ve dokusuz olanlara baskı yapılması	18
20	11.02.12.11.00	Beyaz şarap, bölgeleri açıkça belirtilenler (belli bölgelerde üretilen kaliteli şaraplar)	17

Kaynak: Sanayi Veritabanı, TOBB.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tekirdağ'da en çok kodlanan ürünlere ve kapasite rapor sayılarına bakıldığında ise en çok kodlanan ve en çok kapasite rapor sayısının bulunduğu üretim dalının 13 tekstil ürünlerinin imalatı grubuna ait olduğu görülmektedir.

Tablo 147:Edirne'de En Çok Kodlanan İlk 20 Ürün ve Kapasite Rapor Sayıları, 2013

Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	10.61.40.30.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (pirincin kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	36
2	10.61.12.30.00	Pirinç, kısmen veya tamamen beyazlatılmış (kamolin pirinci dahil)	32
3	05.20.10.30.02	Linyit - Ayıklanmış (parça) (Brüt kalori değeri < 23,865 kJ/kg olan)	27
4	05.20.10.30.03	Linyit - Toz (Brüt kalori değeri < 23,865 kJ/kg olan)	26
5	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	17
6	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	16
7	10.51.52.41.00	Kesilmiş süt, krema, yoğurt ve diğer mayalı ürünler	15
8	10.61.12.50.00	Pirinç, kırık (zenginleştirilmiş pirinç, yarı kaynatılmış pirinç dahil)	13
9	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kıvılcık) buğday unu	13
10	10.41.24.00.00	Ayçiçeği ve aspur yağı ile bunların fraksiyonları, ham (kimyasal olarak değiştirilenler hariç)	13
11	08.12.12.30.02	Mıdır	12
12	10.41.41.50.00	Küspe ve diğer katı artıklar (katı veya sıvı ayçiçeği yağı imalatından kalan)	12
13	14.14.30.00.01	Tiört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	11
14	14.13.23.00.00	Erkekler veya erkek çocukları için ceket ve blazerler (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	9
15	23.63.10.00.00	Hazır beton	8
16	14.14.23.00.00	Kadınlar veya kız çocukları için bluz, gömlek ve gömlek bluzlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	8
17	14.13.24.45.00	Erkekler veya erkek çocukları için pantolon ve binici/külöt pantolonu, suni veya sentetik elyafından yapılmış (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar ile endüstriyel veya mesleki kıyafetler hariç)	8
18	10.51.40.30.02	Lor ve çökelek	8
19	45.20.11.00.01	Otomobil ve yük taşıyan hafif motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarım hizmetleri (elektrik sistemi, tekerlek ve karoser onarım hizmetleri hariç)	8
20	10.51.40.50.01	Kaşar peyniri	8

Kaynak: Sanayi Veritabanı, TOBB.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Yukarıda Edirne ilinde PRODTR sınıflamasına göre en çok kodlanan(üretilen) ilk 20 ürün ve kapasite raporlarına ait bilgilerin yer aldığı bir tablo verilmiştir. Buna göre Edirne ilinde TOBB'a kayıtlı işletmelerin büyük bir çoğunluğu 10:Gıda Ürünlerinin İmalatı grubunda faaliyet göstermektedir.

Tablo 148: Kırklareli'de En çok Kodlanan İlk 20 Ürün ve Kapasite Rapor Sayıları, 2013

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	27
2	10.51.40.50.01	Kaşar peyniri	19
3	08.12.12.30.02	Mıdır	17
4	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	16
5	10.51.52.41.00	Kesilmiş süt, krema, yoğurt ve diğer mayalı ürünler	15
6	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	14
7	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	10
8	10.51.30.30.00	Tereyağı (ağırlığına göre, yağ içeriği ? % 85 olan)	9
9	14.13.14.80.00	Kadınlar veya kız çocukları için etek ve pantolon etekler (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) tekstilden)	9
10	10.13.14.60.03	Sucuk - (karaciğerden yapılmış olanlar ve domuz etinden olanlar hariç)	8
11	23.63.10.00.00	Hazır beton	8
12	13.30.13.30.00	Pamuklu dokuma kumaşların boyanması, pamuk içeriği ? % 85 olanlar	8
13	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	8
14	14.13.24.48.02	Erkek/erkek çocuk için pantolon/kısa pantolon; pamuktan olanlar (kot kumaşından olanlar ile örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	7
15	14.13.23.00.00	Erkekler veya erkek çocukları için ceket ve blazerler (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	7
16	14.13.21.20.00	Erkekler veya erkek çocukları için paltolar, montlar, pelerinler ve benzeri eşyalar	7
17	10.41.41.50.00	Küspe ve diğer katı artıklar (katı veya sıvı ayçiçeği yağı imalatından kalan)	7
18	14.14.23.00.00	Kadınlar veya kız çocukları için bluz, gömlek ve gömlek bluzlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) hariç)	7
19	10.41.24.00.00	Ayçiçeği ve aspur yağı ile bunların fraksiyonları, ham (kimyasal olarak değiştirilenler hariç)	7
20	10.51.40.30.02	Lor ve çökelek	7

Kaynak: Sanayi Veritabanı, TOBB.

Kırklareli ilinde TOBB'a kayıtlı işlemler tarafından en çok üretilen ürünlere (en çok kodlanan ürün) bakıldığında ise Edirne ilinde olduğu gibi Kırklareli ilinde de en büyük payın 10:Gıda Ürünlerinin İmalatı grubuna ait olduğu görülmektedir.

3.1.1.2.2. *Mevcut Sanayi Alanlarının Dağılımı*

Tablo 149: TR21 Trakya Bölgesi Mevcut Sanayi Alanlarının Dağılımı

	Planlı Sanayi (ha)	%	Depolama (ha)	%
TR21 Trakya	11.860,10	-	636,2	-
Tekirdağ	8.771,10	-	574	-
Merkez	143	1,6	126	22
Çorlu	4.370,00	49,8	0	0
Çerkezköy	2.841,00	32,4	0	0
Muratlı	359,5	4,1	0	0
Malkara	185	2,1	0	0
Hayrabolu	150	1,7	179	31,2
M.Ereğlisi	568,6	6,5	269	46,9
Saray	153	1,7	0	0
Şarköy	0	0	0	0
Kırklareli	2.309,00	-	0	-
Merkez	687	29,8	0	0
Babaeski	225,5	9,8	0	0
Pehlivan köyü	35	1,5	0	0
Lüleburgaz	871	37,7	0	0
Vize	338	14,6	0	0
Pınarhisar	133	5,8	0	0
Demirköy	19,5	0,8	0	0
Kofçaz	0	0	0	0
Edirne	780	-	62,2	-
Merkez	301	38,6	0	0
Meriç	15,1	1,9	5,3	8,5
İpsala	32,3	4,1	0	0
Keşan	347,9	44,6	56,9	91,5
Enez	9,5	1,2	0	0
Süloğlu	0	0	0	0
Lalapaşa	10,9	1,4	0	0
Uzunköprü	39,4	5	0	0
Havza	24,1	3,1	0	0

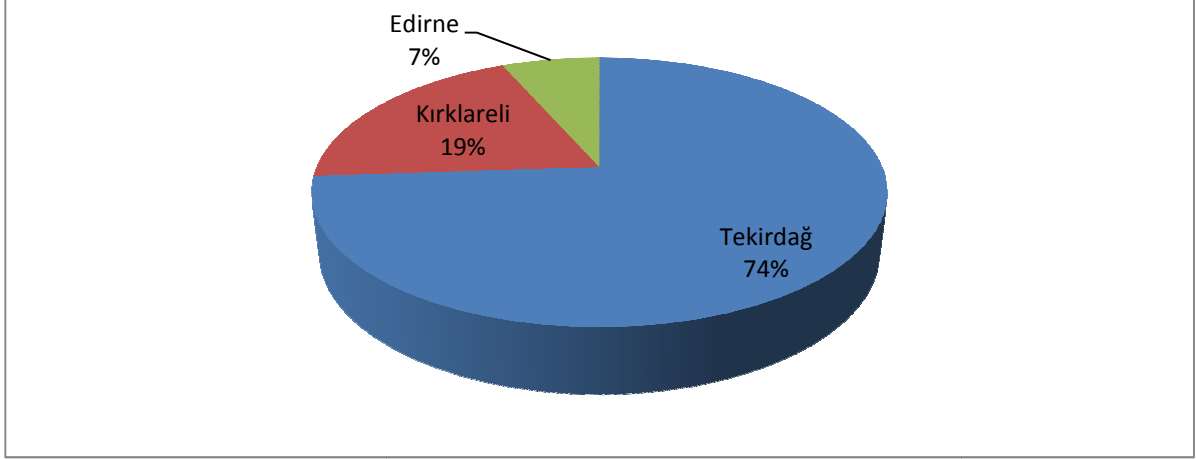
Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı.

Bölgede sanayinin yoğunlaşma alanları aşağıda belirtilmektedir:

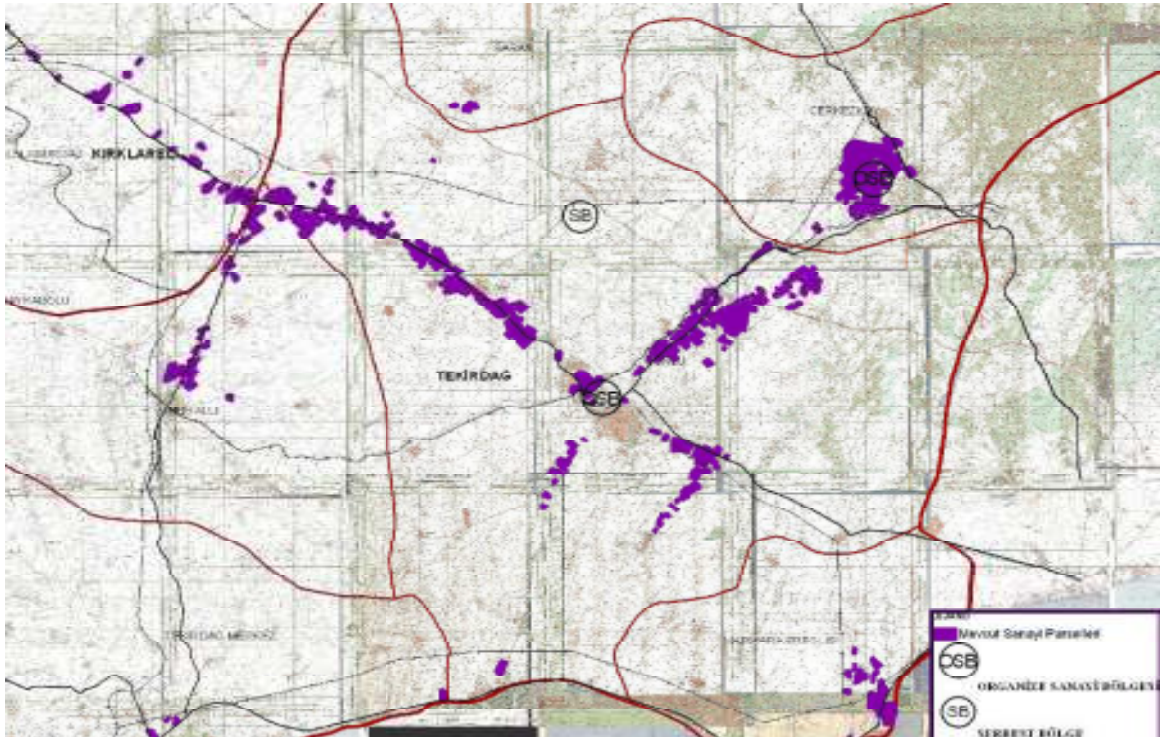
- Çorlu-Velimeşe-Veliköy-Çerkezköy aksı,
- Çorlu-Marmaracık-Ulaş-Vakıflar-Misinli-Büyükkarıştıran-Lüleburgaz,
- Çorlu-Türkgücü Köyü,

- Çorlu-Tekirdağ yolu,
- D100 Karayolu-Evrensekiz-Ahmetbey,
- Büyükkarıştıran-Muratlı,
- Uzunköprü-Keşan.

olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 69: Bölge Genelinde Planlı Sanayi Alanlarının Dağılımı

Şekil 70: Çerkezköy, Çorlu, Muratlı D100 Aksı Mevcut Sanayi Alanları

Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı

TR21 Trakya Bölgesi'nde 8 tanesi ıslah olmak üzere toplam 14 adet Organize Sanayi Bölgesi Faaliyet göstermektedir. Bunların dışında, Kırklareli'nde kurulmuş olduğu halde faaliyete geçmeyen Pagder Aslan Özel OSB adında 1 adet OSB mevcuttur. Mevcut OSB'lerin toplam

sanayi parsel alanı 5460,04 ha olup, mevcut OSB'ler içinde toplam 921 işletme faaliyet göstermektedir

Tablo 150: Organize Sanayi Bölgeleri, 2012

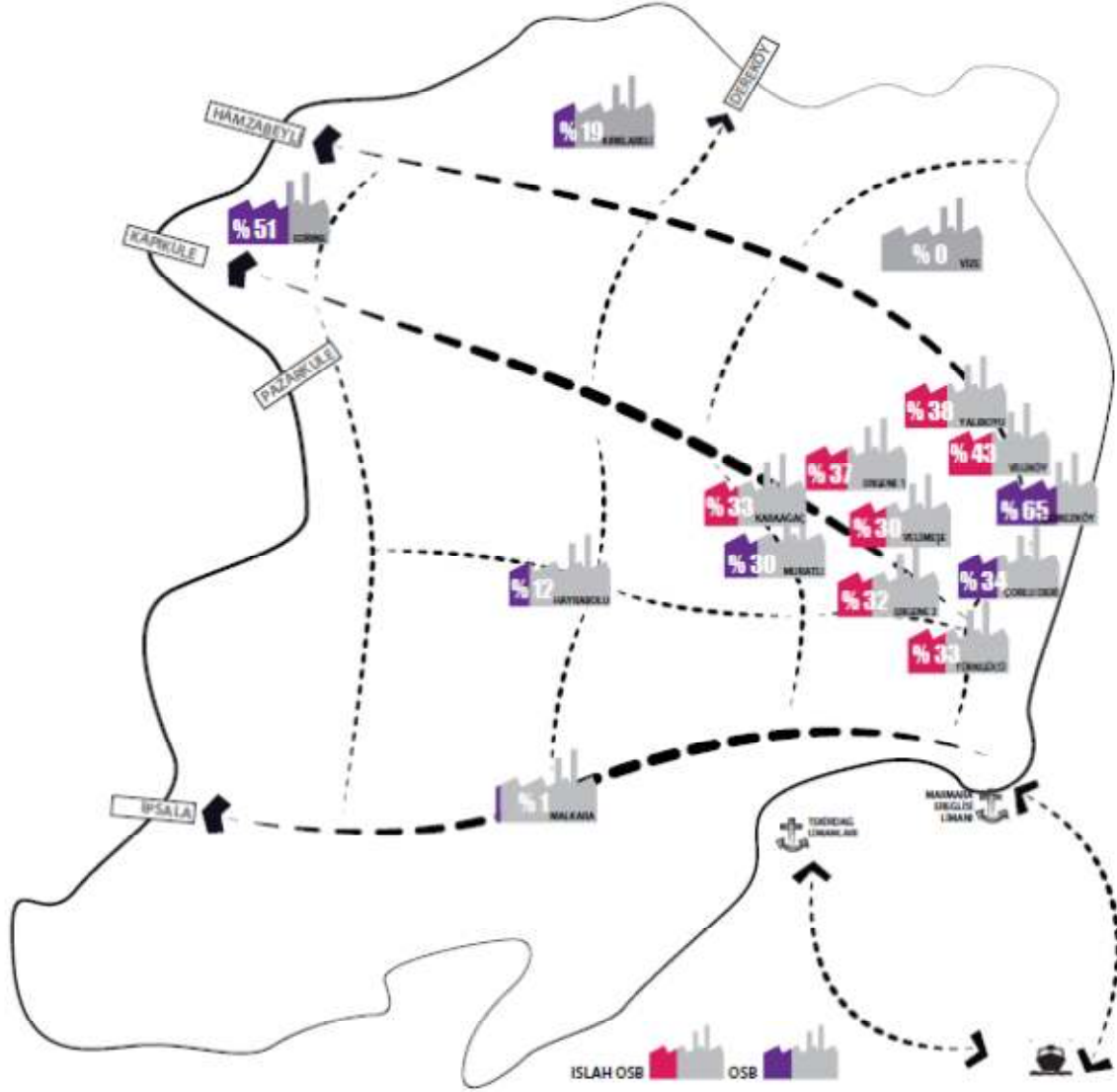
OSB Adı	Firma Sayısı		OSB Büyüklüğü	Kapasite(parsel)		Kullanılan Parcele Göre Doluluk Oranı	Fiili Doluluk Oranı*
	Üretimdeki	İnşa Hal.		Toplam	Kullanılan		
Çerkezköy	218	29	1234(ha)	380	218	57%	65%
Çorlu Deri	70	1	120(ha)	210	210	100%	34%
Hayrabolu	9	3	100(ha)	100	48	48%	12%
Malkara	0	1	105,60(ha)	69	7	10%	1%
Velimeşe Islah	178	-	988,10(ha)	595	202	34%	30%
Veliköy Islah	80	-	400,36(ha)	187	80	43%	43%
Murath Islah	48	-	302,18(ha)	158	50	32%	30%
Ergene-1 Islah	63	-	453,73(ha)	169	74	44%	37%
Ergene-2 Islah	129	-	717,5(ha)	403	136	34%	32%
Türkgücü Islah	51	-	340,47(ha)	153	51	33%	33%
Karaağaç	35	-	186(ha)	105	35	33%	33%
Yalıboyu	19	-	38,1(ha)	50	19	38%	38%
Edirne	10	11	107,00(ha)	41	36	88%	51%
Kırklareli	11	9	367,00(ha)	103	29	28%	19%

Kaynak: Sanayi Alanları İstatistikleri, OSBUK (OSB Üst Kuruluşu) ve Tekirdağ Valiliği.

*Fiili Doluluk Oranı hesaplaması üretimdeki ve inşa halindeki firma toplamının toplam parsel sayısına bölünmesi suretiyle yapılmıştır.

Organize Sanayi Bölgelerinin kullanılan parsel göre doluluk oranları incelenecek olursa Çorlu Deri OSB ve Edirne OSB'nin Bölgede faaliyet gösteren Organize Sanayi Bölgeleri içinde en yüksek doluluk oranına sahip olanlar olduğu görülmektedir. Organize Sanayi Bölgelerinin fiili doluluk oranları incelendiği zaman ise en yüksek fiili doluluk oranlarına sahip olan OSB'ler sırasıyla Çerkezköy, Edirne'dir. Çerkezköy OSB İstanbul'a yakınlığı, ana ulaşım aksları üzerinde olması, karma OSB yapısı ile uzun yıllardır Bölge içinde çeşitli firmalar tarafından tercih edilmektedir. Malkara ve Hayrabolu'da bulunan diğer organize alanlar ise her ikisi de yaklaşık 100 ha büyüklüğünde ve Bölge için yeni faaliyete geçen organize sanayi bölgeleridir. Kırklareli ili sınırlarında kalan organize alanlar ise Kırklareli Merkez OSB ve Vize Pagder Aslan Özel OSB olarak iki ayrı bölgeden oluşmaktadır. Kırklareli OSB mevcut durumda %27'lik bir doluluk oranı gösterirken; Vize Pagder Aslan

Özel OSB'nin yaklaşık 100 ha'lık alanının tamamı boştur. Edirne İli içerisinde bulunan Edirne OSB'nin parselasyonu tamamlanmış ve organize alan 107 ha büyüklüğündedir.

Şekil 71: TR21 Trakya Bölgesi OSB'lerin Fiili Doluluk Oranları

Avrupa Serbest Bölgesi (Çorlu): Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde kurulan Avrupa Serbest Bölgesi (ASB); stratejik konumu itibarıyla Türk ihracatçısının, özellikle Avrupa ile olan ticari ilişkilerinde merkezi bir rol üstlenmiştir.

Avrupa Serbest Bölgesi (ASB)'nin bulunduğu Çorlu ilçesi; tarımsal zenginliğinin yanı sıra, sanayi yatırımları konusunda da son yirmi yılda büyük gelişmeler göstermiş ve İstanbul'a ve diğer Avrupa metropollerine yakınlığı nedeniyle başta tekstil olmak üzere tüm yeni yatırımların odak noktası haline gelmiştir. Bu oluşumun merkezinde 214 ha büyüklüğünde bir alana sahip olan Avrupa Serbest Bölgesi (ASB), bütün avantajlarıyla modern bir sanayi ve teknoloji merkezi olarak tasarlanmıştır.

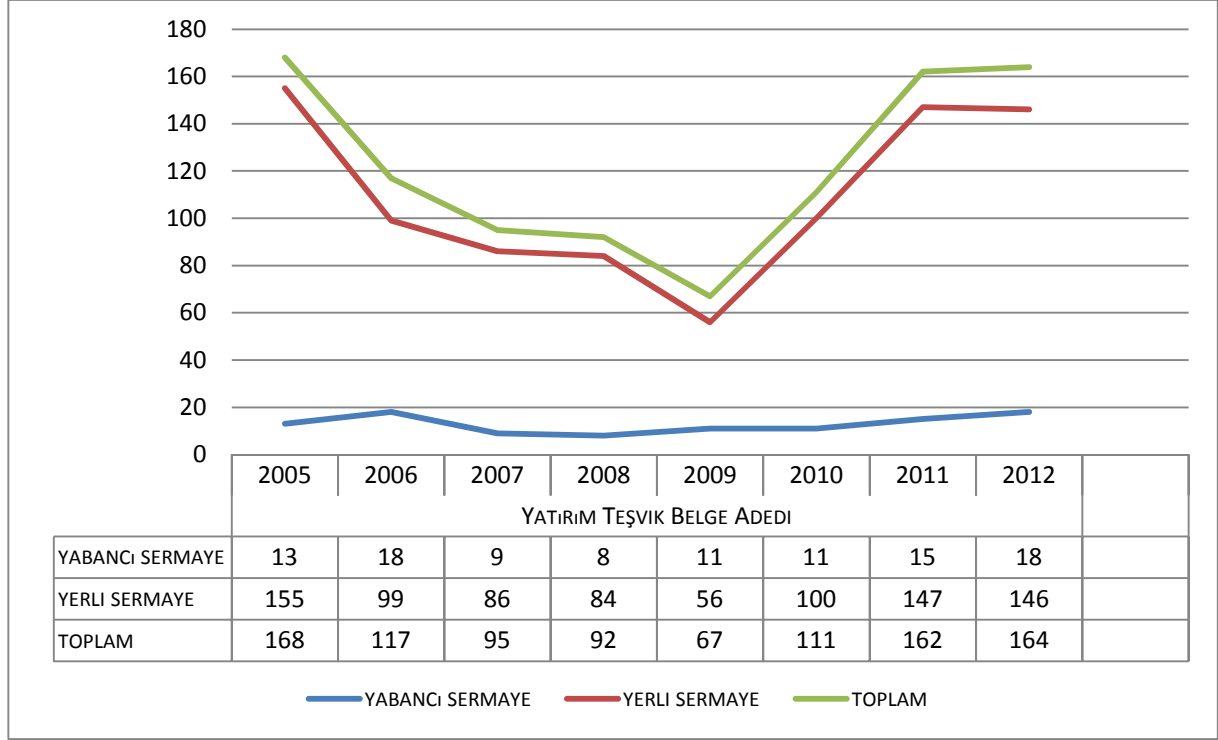
Tablo 151: Küçük Sanayi Siteleri, 2012

Küçük Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
TR21 Trakya	3004	2934	70	98
Tekirdağ	1.444	1.429	15	99
Tekirdağ Çorlu Koordine KSS	486	486	0	100
Tekirdağ Hayrabolu KSS	160	160	0	100
Tekirdağ Malkara KSS	198	188	10	95
Tekirdağ Merkez KSS	146	146	0	100
Tekirdağ Merkez (100. Yıl)	324	324	0	100
Tekirdağ Muratlı KSS	130	125	5	96
Edirne	979	971	8	99
Edirne Keşan KSS	358	358	0	100
Edirne Meriç KSS	36	28	8	78
Edirne Merkez KSS	288	288	0	100
Edirne Uzunköprü KSS	198	198	0	100
Edirne Uzunköprü (2. Bölüm) KSS	99	99	0	100
Kırklareli	581	534	47	92
Kırklareli Lüleburgaz KSS	178	178	0	100
Kırklareli Merkez KSS	224	224	0	100
Kırklareli Merkez (Kırklar) KSS	179	132	47	74

Kaynak: 81 İl Durum Raporu, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Bölge genelinde 6'sı Tekirdağ, 6'sı Edirne ve 3'ü Kırklareli ilinde olmak üzere toplam 15 küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nde küçük sanayi sitelerinde toplam 2.934 firma faaliyet göstermekte olup bölgedeki küçük sanayi sitelerinin doluluk oranı %98'dir.

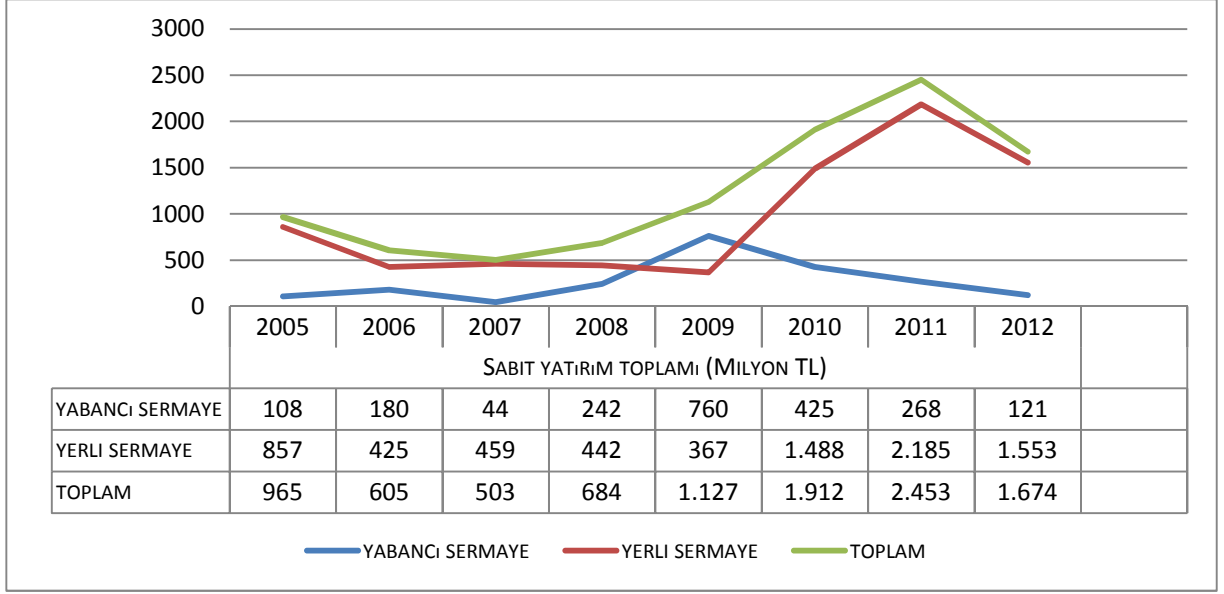
3.1.1.3. Yatırım Teşvikleri

Şekil 72: TR21 Trakya Bölgesi, Yatırım Teşvik Belge Sayılarının Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

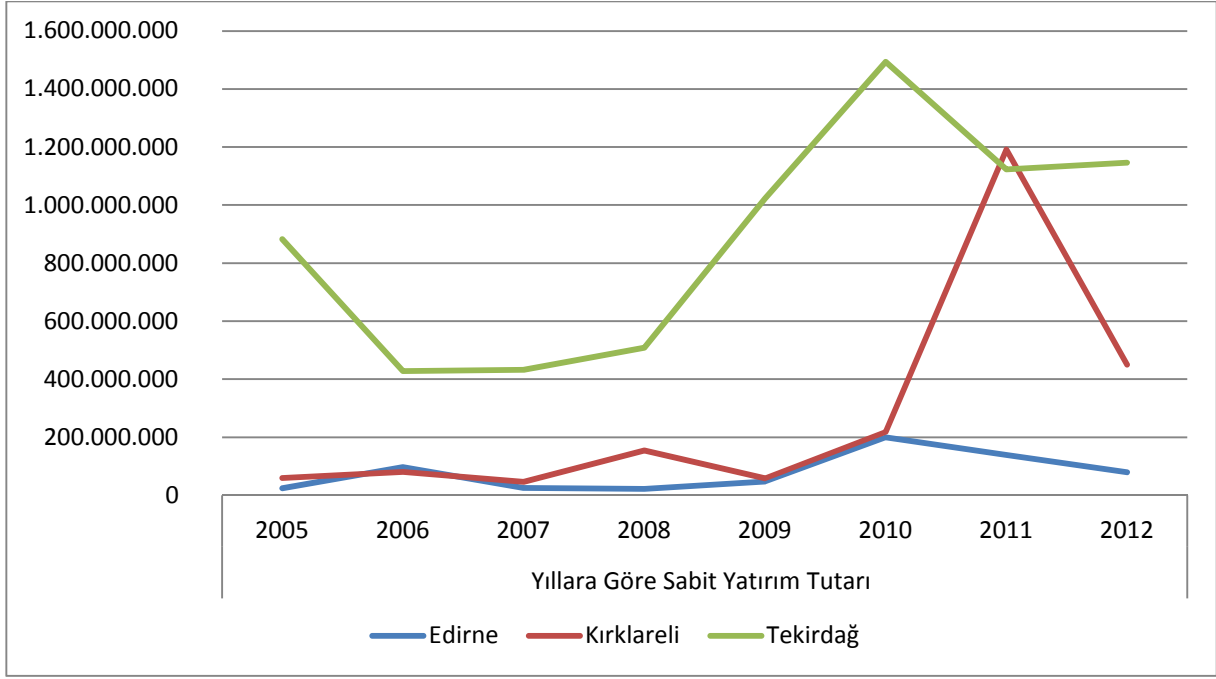
TR21 Trakya Bölgesi'nde yıllara göre verilen yatırım teşvik belge sayısının gelişimi incelendiğinde 2005 yılından 2009 yılına kadar bir azalma yaşandığı görülmektedir. 2009-2011 yılları arasında verilen yatırım teşvik belge sayılarında hızlı bir artış gözlenirken 2011 yılından 2012 yılına gelindiğinde bu artış eğilimin azaldığı görülmektedir.

Şekil 73: TR21 Trakya Bölgesi Genel Yıllara Göre Sabit Yatırım Tutarları

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

TR21 Trakya Bölgesi'nde yıllara göre sabit yatırım toplamını gösteren yukarıdaki grafik incelendiğinde sabit yatırım tutarları toplamının 2005-2007 yılları arasında azaldığı, 2007-2011 yılları arasında arttığı ve 2011 yılından sonra ise yine azaldığı gözlenmektedir. Grafikte belirtilen bilgilere göre 2009 yılı hariç sabit yatırım tutarları toplamı içinde yerli sermayenin ağırlığı daha fazla olmuştur. Ekonomi Bakanlığı 2008-2012 yılları verileri ortalamasına göre yabancı sermayeli sabit yatırım tutarının toplam sabit yatırım tutarları içerisindeki payı %23 ve yerli sermayeli sabit yatırım tutarlarının toplam sabit yatırım tutarları içerisindeki payı ise %77'dir.

Şekil 74: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Sabit Yatırım Tutarları

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

Bölgede yatırım teşvikleri sonucu oluşturulan sabit yatırım tutarları incelendiğinde; Tekirdağ ili yıllar itibari ile inişli çıkışlı bir yapı göstermektedir. Kırklareli ilinde de Tekirdağ ili gibi inişli çıkışlı bir yapı gözlenmekle birlikte 2011 yılında kayda değer bir artış gerçekleşmiştir. Ancak 2012 yılına gelindiğinde Kırklareli ilinde sabit yatırım toplamının 2011 yılına göre azaldığı görülmektedir. Edirne ilinde ise, genel anlamda, sabit yatırım tutarlarında düşüş eğiliminin sürdüğü gözlenmektedir. Tekirdağ ili 2005-2012 yılları arasında toplam sabit yatırım tutarı açısından TR21 Trakya Bölgesi illeri arasında ilk sırada yer almaktadır. 2005-2007 yılları arasında hem yatırım teşvik belge adedinin hem de sabit yatırım tutarının azaldığı görülmektedir. 2007-2009 yılları arasında ise yatırım teşvik belge sayıları azalırken sabit yatırım tutarlarında artış kaydedilmesi büyük ölçekli yatırımların arttığını göstermektedir. 2009-2011 yılları arasında ise yatırım teşvik belge sayıları ise sabit yatırım tutarları arasında paralel bir eğilim gözlenmiş ve iki değişken de artış göstermiştir. 2012 yılında ise yatırım teşvik belge sayısı artarken sabit yatırım tutarların azalması bize 2012 yılında küçük ölçekli yatırımların arttığını göstermektedir.

Tablo 152: Yatırım Teşvik Belgelerinin İllere Göre Dağılımı ve Yaratılan İstihdam

	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım (TL)	İstihdam (Kişi)
<i>Türkiye</i>			
2007	2.823	22.180.000.000	128.547
2008	3.051	27.164.000.000	118.158
2009	2.381	30.884.000.000	87.289
2010	4.324	64.861.000.000	155.426
2011	4.492	56.180.000.000	128.390
2012	4.362	57.764.000.000	149.234
<i>TR21 Trakya</i>			
2007	95	503.000.000	3.134
2008	92	684.000.000	3.945
2009	67	1.127.000.000	3.179
2010	111	1.912.000.000	4.246
2011	162	2.453.000.000	4.248
2012	164	1.674.000.000	4.807
<i>Tekirdağ</i>			
2007	67	432.000.000	2.240
2008	78	508.000.000	3.468
2009	49	1.023.000.000	2.627
2010	75	1.494.000.000	2.852
2011	106	1.123.000.000	2.837
2012	121	1.146.000.000	3.738
<i>Edirne</i>			
2007	12	25.000.000	477
2008	7	22.000.000	140
2009	3	47.000.000	25
2010	13	200.000.000	504
2011	21	139.000.000	297
2012	18	79.000.000	435
<i>Kırklareli</i>			
2007	16	46.000.000	417
2008	7	154.000.000	337
2009	15	58.000.000	527
2010	23	218.000.000	890
2011	35	1.191.000.000	1.114
2012	25	450.000.000	634

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

TR21 Trakya Bölgesi'nin ülke genelinde yatırım teşvik sabit yatırım tutarları içerisindeki payı 2007 yılı için %2,3, 2008 yılı için %2,5, 2009 yılı için %3,6, 2010 yılı için %2,9 ve 2011 yılı için %4,4 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında %2,9 olarak gerçekleşen TR21 Trakya Bölgesinin ülke genelinde yatırım teşvik sabit yatırım tutarları içerisindeki payında Tekirdağ

ilinin katkısı; %85,9, Edirne ilinin katkısı; %4,97 ve Kırklareli ilinin katkısı da; %9,5 olmuştur.

Tablo 153: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yıllara Göre Büyük Ölçekli Yatırımların Gelişimi

Yıl	Belge Adedi	Sabit Yatırım toplamı (milyon TL)	Yaratılan İstihdam
2005	0	0	0
2006	0	0	0
2007	0	0	0
2008	0	0	0
2009	1	553	400
2010	3	754	472
2011	1	112	150
2012	0	0	0

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

TR21 Trakya Bölgesi'nde büyük ölçekli yatırımların gelişimine bakıldığında 2010 yılında 3 büyük yatırımın Yatırım Teşvik Belgesi aldığı bunu ise 1'er büyük yatırım teşvik belgesi ile 2009 ve 2011 yıllarının takip ettiği görülmektedir. Bölgede 2005-2012 yılları arasında bu yıllardan başka büyük yatırım teşvik belgesi alınmadığı görülmektedir.

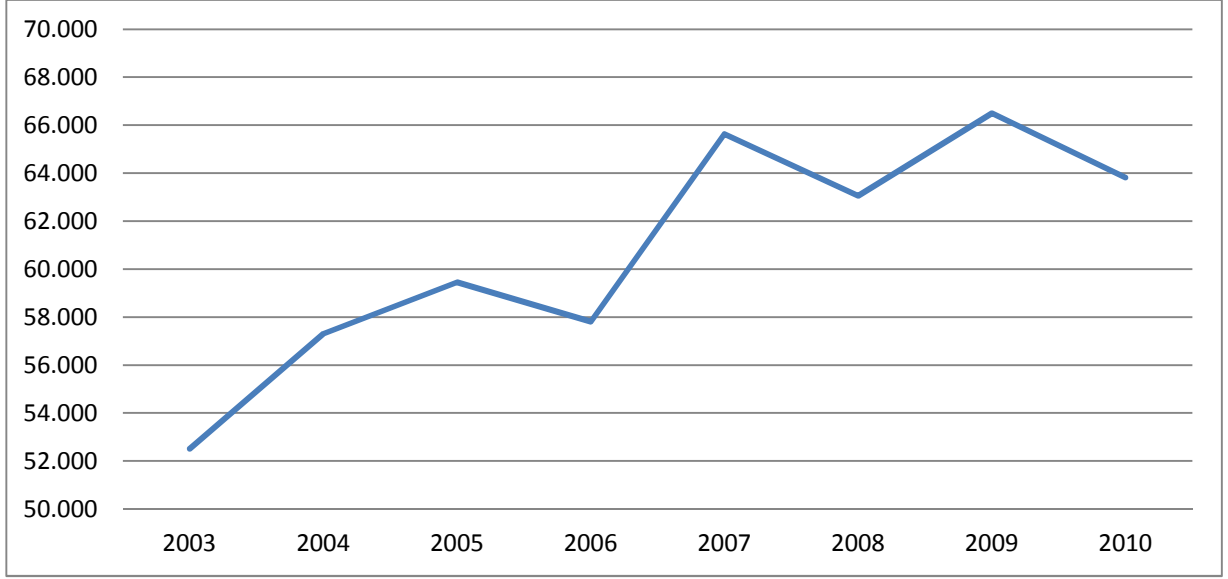
Tablo 154: 2005-2012 Yılları Verileri Ortalaması Sektörlere Göre Yatırım Teşvik Belgeleri

	Yatırım teşvik Belge sayısı	Sabit Yatırım tutarı (milyon TL)	Yaratılan istihdam
Enerji	6,13	237,63	74,13
Hizmetler	20,50	156,88	483,00
İmalat	85,63	777,31	3.780,75
Madencilik	1,63	6,00	35,75
Tarım	7,25	63,50	281,13

Kaynak: Yatırım Teşvik İstatistikleri, Ekonomi Bakanlığı.

2005-2012 yıllarında alınan Yatırım Teşvik Belgeleri verilerinin ortalamasına göz atıldığında en fazla yatırım teşvik belgesi alan sektörün İmalat Sanayi Sektörü olduğu, bunu Hizmetler, Tarım ve Enerji Sektörlerinin izlediği, benzer şekilde İmalat Sanayi Sektörünün en fazla Sabit Yatırım Tutarını ve istihdamı gerçekleştirdiği görülmektedir.

3.1.1.4. Yerel Birimler

Şekil 75: Yerel Birim Sayılarının Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Bölgede yer alan yerel birim işletme sayılarının yıllara göre değişimi incelendiğinde genellikle yatay ve yer yer de dalgalı bir seyir dikkati çekmektedir. 2003 yılında 52.509 olan yerel birim işletme sayısı 2007 yılında %24,99'lük bir artışla 65.636 seviyesine gelmiştir. 2007 yılından 2010 yılına gelindiğinde ise bir miktar azalma kaydederek 63.818 seviyesine gerilemiştir.

TR21 Trakya Bölgesi'nde aşağıdaki tablolarda Yerel Birim Sayılarının Sektörel dağılımına bakıldığında yerel birim sayılarının 2008 yılına kadar NACE Rev1'e göre sonrasında ise NACE Rev2'ye göre sınıflandırıldığı görülmektedir. En fazla yerel birim sayısının ise "toptan ve perakende ticaret; motorlu taşıt, motosiklet, kişisel ve ev eşyalarının onarımı" sektöründe bulunduğu sonrasında ise "ulaştırma ve depolama" ve "konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektörlerinin yerel birim sayısı yönünden yıllara göre ikinci ve üçüncü en büyük sektörler olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 155: Yerel Birim Sayılarının Sektörel Dağılımı (NACE1)

Sektör Adı/Yıl	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tarım, avcılık ve ormancılık	1	0	0	0	0	1
Madencilik ve taşocakçılığı	146	104	0	129	140	121
İmalat	5.079	5.684	0	6.543	5.682	5.808
Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı	119	118	0	113	111	110
İnşaat	450	1 466	0	2.580	2.456	2.322
Toptan ve perakende ticaret; motorlu taşıt, motosiklet, kişisel ve ev eşyalarının onarımı	23.564	26.703	0	26.584	29.994	28.223
Oteller ve lokantalar	10.396	8.522	0	7.114	9.924	9.545
Ulaştırma, depolama ve haberleşme	7.157	9.120	0	7.976	10.376	9.759
Gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetleri	2.215	2.524	0	2.705	2.913	3.343
Eğitim	144	108	0	164	164	230
Sağlık işleri ve sosyal hizmetler	950	707	0	852	790	930
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri	2.288	2.242	0	3.046	3.086	2.669
Toplam	52.509	57.298	59.456	57.806	65.636	63.061

Kaynak: Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler TÜİK.

Tablo 156: Yerel Birim Sayılarının Sektörel Dağılımı (NACE2)

Sektör Adı/Yıl	2009	2010
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	-	15
Madencilik ve taş ocakçılığı	142	166
İmalat	7.028	5.623
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	31	29
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	109	113
İnşaat	2.505	3.534
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	27.941	27.260
Ulaştırma ve depolama	9.140	10.257
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.707	8.075
Bilgi ve iletişim	520	690
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-
Gayrimenkul faaliyetleri	425	648
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2.414	2.537
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	382	414
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik		
Eğitim	165	219
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	679	473
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	624	191
Diğer hizmet faaliyetleri	2.681	3.574
Toplam	66.493	63.818

Kaynak: Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

3.1.2. İmalat Sanayinin Teknoloji Düzeyi

Günümüzde teknoloji ve bilgi tüm sektörlerde önemini korumakla birlikte bilginin ve teknolojinin farklı sektörlerde farklı yoğunlukta ve şekillerde kullanılması sebebiyle çeşitli sektörel sınıflamalar önerilmektedir. Bir ekonominin bilgi ekonomisine geçişi sürecindeki konumunu ve teknolojik düzeyini belirlemek amacıyla imalat sanayi için OECD tarafından gerçekleştirilen sınıflama önerisinde sektörlerdeki Ar-Ge yoğunlukları esas alınarak 4 farklı

sektörel grup tanımlanmıştır⁸³. Bunlar; yüksek teknoloji, orta-yüksek teknoloji, orta-düşük teknoloji, düşük teknoloji'dir.

OECD tarafından yapılan imalat sanayi sektörlerinin teknoloji yoğunluğuna göre sınıflandırılmasına göre yüksek teknoloji sektörleri grubunda hava ve uzay taşıtları, ilaç, büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri, radyo, televizyon ve haberleşme ekipmanları, medikal, hassas ve optik aletleri sektörler; orta-yüksek teknoloji grubunda ise elektrik makineleri ve cihazları imalatı, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı-römork imalatı, ilaç haricindeki kimyasallar, demiryolu ekipmanları ve taşıma ekipmanları, makine ve teçhizat imalatı gibi sektörler bulunmaktadır.

Tablo 157: TR21 Trakya Bölgesi İşyeri Sayısı ve Sigortalı Sayısına Göre Teknoloji Düzeyi, 2012

Teknoloji Sınıfı	İşyeri (%)			
	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yüksek	0,86	1,19	0,31	0,36
Orta-Yüksek	10,47	12,98	5,87	7,01
Orta-Düşük	31,07	31,39	31,85	29,05
Düşük	57,6	54,44	61,97	63,58
Toplam	100	100	100	100
Teknoloji Sınıfı	Sigortalı (%)			
	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yüksek	1,85	1,84	0,38	2,69
Orta-Yüksek	9,98	11,76	2,43	4,91
Orta-Düşük	20,44	19,95	17,71	24,47
Düşük	67,73	66,45	79,48	67,92
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: İş İstatistikleri, Sosyal Güvenlik Kurumu.

TR21 Trakya Bölgesi'nin illerinin imalat sanayinde teknoloji düzeyi yüzdesel olarak 2012 SGK faaliyet alanına göre İşyeri ve Sigortalı Sayısı verileri temel alınarak Eurostat'ın kullandığı NACE Rev.2 düzey 3 sınıflandırması teknoloji yoğunluğu çalışması⁸⁴ esas alınarak tabloda görüldüğü üzere hesaplanmıştır. TR21 Trakya Bölgesi'nin imalat sanayinin hem işyeri sayısına göre hem de sigortalı sayısına göre yüksek ve orta yüksek teknoloji seviyesinin toplam imalat sanayi işyeri ve istihdam içerisinde çok düşük olduğu görülmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'nin yüksek teknolojili sektörleri içerisinde elektronik ve ilaç endüstrisi bulunurken hava ve uzay taşıtları imalatının bulunmadığı görülmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde işyeri sayısına göre Tekirdağ ilinin diğer illere nazaran toplam işyeri sayısı içerisinde daha fazla oranda yüksek teknolojili işyerine sahip olduğu görülmektedir. Bununla beraber Kırklareli ilinin diğer illere nazaran toplam sigortalı sayısı içerisinde daha fazla oranda yüksek teknolojili işyerlerinde istihdam edilen sigortalı sayısına sahip olduğu görülmektedir.

⁸³ Şeref, S. (2003); "Bilgi Ekonomisine Geçiş Sürecinde Türkiye Ekonomisinin Dünyadaki Konumu", DPT, Yayın No. DPT:2675.

⁸⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/htec_esms_an3.pdf

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere işyeri sayısı baz alınarak belirlenen teknoloji düzeyinde TR21 Trakya Bölgesi imalat sanayinde yüksek teknoloji, orta-yüksek ve orta-düşük teknolojiye sahip sektörlerinin oranı 2012 yılında 2008 yılına göre azalış gösterirken düşük teknolojiye sahip sektörlerin oranı artış göstermiştir. Sigortalı sayısı baz alınarak belirlenen teknoloji düzeyinde ise TR21 Trakya Bölgesi imalat sanayinde yüksek teknoloji, orta-yüksek ve orta-düşük teknolojiye sahip sektörlerinin oranı 2012 yılında 2008 yılına göre artış gösterirken düşük teknolojiye sahip sektörlerin oranı azalış göstermiştir. Buna göre yüksek, orta yüksek ve orta düşük teknolojili sektörlerin düşük teknolojili sektörlerle nazaran 2012 yılında 2008 yılına göre daha fazla personel istihdam ettiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 158: 2008-2012 yıllarında TR21 Trakya Bölgesi'nin İşyeri Sayısı ve Sigortalı Sayısına göre Teknoloji Düzeyi

TEKNOLOJİ SINIFI	TR21 Trakya Bölgesi			
	İşyeri (%)		Sigortalı (%)	
	2008	2012	2008	2012
Yüksek teknoloji	0,99	0,86	1,29	1,85
Orta-yüksek teknoloji	10,87	10,47	8,39	9,98
Orta-düşük teknoloji	31,64	31,07	19,35	20,44
Düşük teknoloji	56,50	57,60	70,98	67,73
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00

Tablo 159: TR21 İmalat Sanayi İhracatındaki Teknoloji Yoğunluğu Oranları

Teknoloji Yoğunluğu	2002		2012	
	İhracat(%)	İthalat(%)	İhracat(%)	İthalat(%)
İleri teknoloji	0,14	2,16	0,20	2,42
Orta-İleri teknoloji	40,32	39,42	31,12	42,93
Orta-Düşük Teknoloji	11,21	19,07	18,50	20,85
Düşük Teknoloji	48,34	39,35	50,18	33,81

Kaynak: TÜİK-OECD'nin 2003 yılında yaptığı "Science, Technology and Industry Scoreboard" çalışması temel alınarak yapılmıştır.

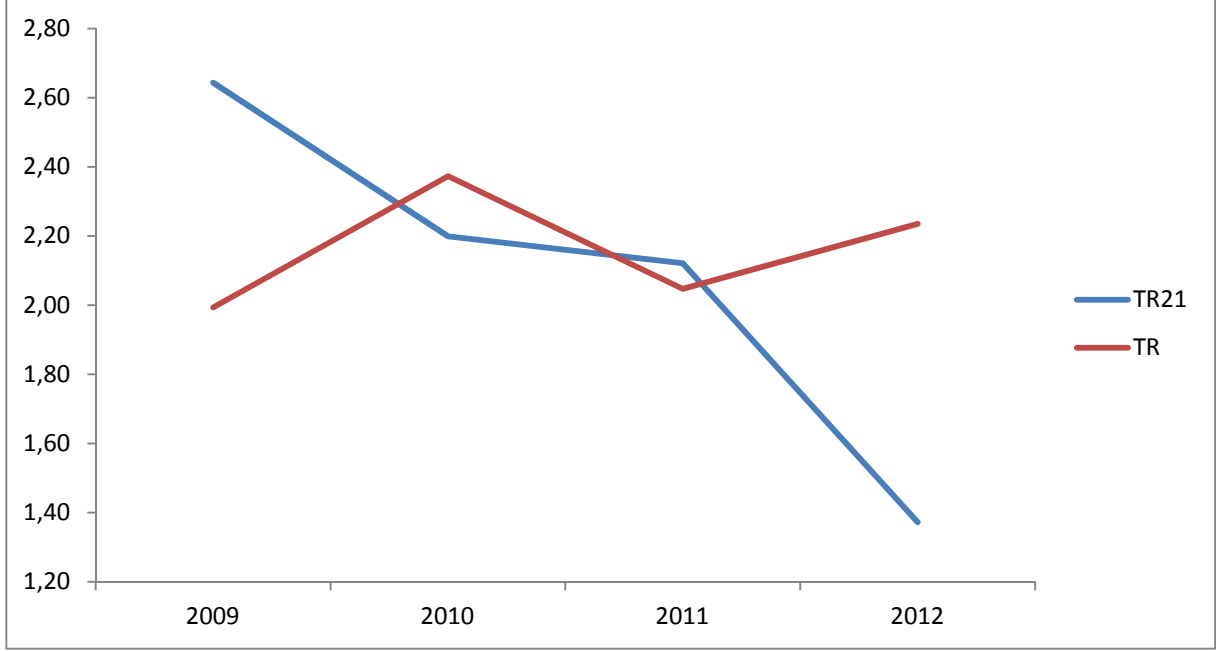
TR21 Trakya Bölgesi'nin 2002 ve 2012 yıllarına ait imalat sanayi ihracatındaki teknoloji yoğunluğu oranlarına baktığımızda TR21 Trakya Bölgesi'nin ihracatında yüksek teknolojiye sahip ihracat kalemlerinin toplam ihracat içerisindeki payı % 45,32 oranında artarken yüksek teknolojiye sahip ithalat kalemlerinin toplam ithalat içerisindeki payının %12,06 oranında arttığı görülmektedir. Bununla beraber imalat sanayi ihracatındaki yüksek teknoloji kalemlerinde 2012 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranının % 8,15 oranında kalması Bölge ihracatının üretim yapısının modernize edilerek günümüz ve geleceğin ticaret dünyasının taleplerine cevap verebilen ileri teknoloji ve Ar-Ge'ye dayalı esnek bir yapıya kavuşturulması ihtiyacını ortaya koymaktadır. Aynı dönemde TR21 Trakya Bölgesi'nin imalat sanayi ihracatında orta-yüksek teknolojiye sahip imalat sanayi ihracat kalemlerinin toplam imalat sanayi ihracatı içerisindeki payı azalırken orta-düşük ve düşük teknolojiye dayalı imalat sanayi ihracat kalemlerinin toplam imalat sanayi ihracatı içerisindeki payı artış

göstermiştir. Bununla beraber TR21 Trakya Bölgesi'nin imalat sanayi ithalatındaki orta-yüksek ve orta-düşük teknolojiye dayalı ithalat kalemlerinin toplam imalat sanayi ithalatı içerisindeki payı artış gösterirken düşük teknolojiye dayalı imalat sanayi ithalat kalemlerinin toplam imalat sanayi ithalat içerisindeki payı düşüş göstermiştir.

3.2. Hizmet Sektörü

3.2.1. Ticaret

3.2.1.1. İş Demografisi

Şekil 76: Kurulan ve Kapanan Şirket, Kooperatif ve Ticaret Unvanlı İşyerleri (Kurulan/Kapanan Oranları)

Kaynak: Kurulan/Kapanan İstatistikleri, TOBB.

Kurulan ve kapanan şirket ve kooperatif ile ticaret unvanlı işyerleri sayılarını kapsayan TOBB 2012 yılı verilerine göre, TR21 Trakya genelinde ve illerinde kurulan şirket, kooperatif ve ticaret unvanlı işyeri sayıları, kapanan şirket, kooperatif ve ticaret unvanlı işyeri sayılarından yüksek seyretmektedir. Bu durum bize Bölgede yatırım sürdürülebilirlik oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca kurulan/kapanan oranları Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında Bölge ortalamasının 2009 ve 2011 yıllarında Türkiye oranından yüksek olduğu gözlenirken 2010 ve 2012 yıllarında Türkiye ortalamasının altında seyrettiği gözlenmektedir.

Tablo 160: Kurulan Veya Kapanan Şirket ve Kooperatifler İle Ticaret Unvanlı İşyeri Sayıları, 2012

Yıl	Bölge Adı	Kurulan			Tasfiye		Kapanan		
		Şirket	Koop.	Ger. Kişi Tic. İşl.	Şirket	Koop.	Şirket	Koop.	Ger. Kişi Tic. İşl.
2012	Türkiye	38.887	877	67.455	19.203	2.342	14.168	1.895	31.915
	TR21	435	28	1.827	197	67	139	78	1.451
	Tekirdağ	295	11	1.192	126	26	96	23	744
	Edirne	83	14	247	44	28	22	46	351
	Kırklareli	57	3	388	27	13	21	9	356
2011	Türkiye	53.409	1.033	60.430	20.487	2.724	13.095	1.896	41.130
	TR21	741	24	1.619	189	96	132	69	923
	Tekirdağ	469	11	1.060	113	29	84	26	530
	Edirne	133	12	209	44	48	31	37	222
	Kırklareli	139	1	350	32	19	17	6	171
2010	Türkiye	50.420	1.547	50.939	16.558	3.004	11.400	2.042	29.920
	TR21	684	56	1.356	134	114	99	68	786
	Tekirdağ	421	29	863	91	51	55	25	513
	Edirne	116	19	204	24	47	33	34	155
	Kırklareli	147	8	289	19	16	11	9	118
2009	Türkiye	43.239	1.152	44.375	13.460	2.444	10.402	1.841	32.292
	TR21	614	47	1.263	126	87	76	62	590
	Tekirdağ	394	18	736	85	28	43	17	320
	Edirne	134	17	243	28	44	21	39	171
	Kırklareli	86	12	284	13	15	12	6	99

Kaynak: Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri, TOBB.

Söz konusu veriler iller boyutunda değerlendirildiğinde; sanayi ve ticaret alanında daha gelişmiş olan Tekirdağ ilindeki iş demografisi sayısal verilerinin Kırklareli ile Edirne toplamından fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Kurulan ve kapanan şirket ve kooperatif ile ticaret unvanlı işyeri sayılarında en büyük değişim sırasıyla; perakende, inşaat, otel, lokanta ve kahvehane, imalat ve gayrimenkul kiralama ekonomik faaliyet alanlarında görülmektedir.

Tablo 161: Hukuki Statüsüne Göre Şirket Sayıları, 2010

	Tekirdağ¹	Edirne²	Kırklareli³
Kollektif şirket	45	59	19
Limited şirket	6377	2029	712
Anonim şirket	372	314	157
Kooperatif şirket	532	591	65
Toplam	7326	2993	953

Kaynak:

¹ Tekirdağ Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Brifing raporu,

² Edirne İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Sayılarla Edirne,

³ Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası.

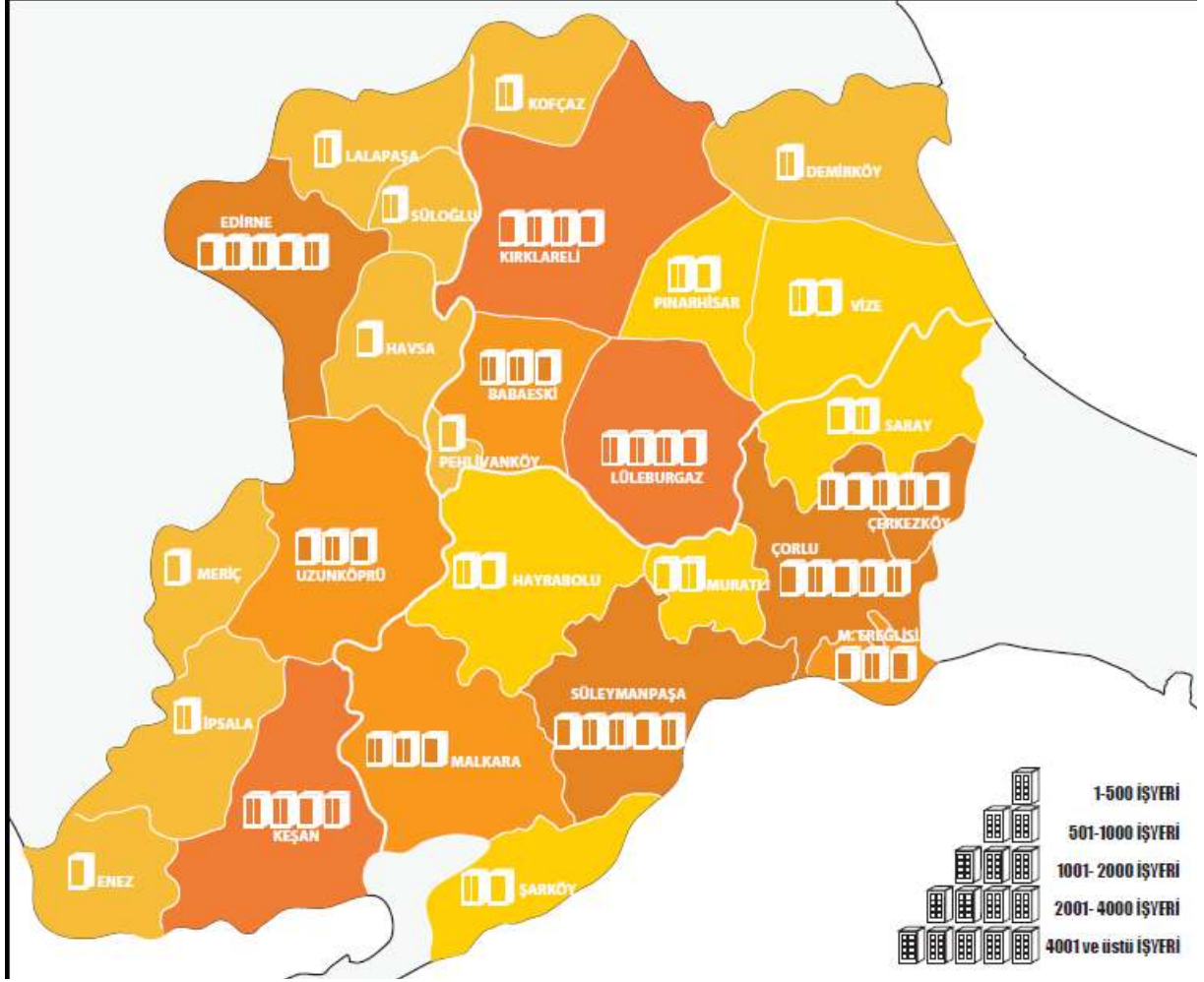
Tekirdağ ilindeki şirketlerin %87'lik önemli bir kısmı limited şirkettir, bu oran Edirne'de %68, Kırklareli ilinde ise %75 olarak gerçekleşmiştir. Edirne ilindeki şirketler arasında kooperatif şirketlerin payı diğer bölge illerine nazaran daha yüksek olup %20'lik bir paya sahiptir.

Tablo 162: Yerleşim Yerine Göre İşyeri Sayıları

	2008	2009	2010	2011	2012
BABAESKİ	1.240	1.199	1.427	1.452	1.372
ÇERKEZKÖY	3.721	3.712	4.109	4.466	4.630
ÇORLU	7.027	6.776	7.375	8.076	8.600
DEMİRKOY	205	191	262	296	285
EDİRNE	4.564	4.441	5.295	5.168	5.172
ENEZ	332	320	356	375	356
HAVSA	400	411	510	472	451
HAYRABOLU	555	560	593	638	663
İPSALA	345	359	421	409	415
KESAN	2.135	2.065	2.390	2.367	2.426
KIRKLARELİ	2.383	2.339	2.741	2.754	2.869
KOĞAZ	32	37	43	49	44
LALAPASA	131	129	159	167	135
LULEBURGAZ	3.111	3.036	3.606	3.617	3.695
M.EREĞLİSİ	778	841	854	946	1.022
MALKARA	951	927	854	1.155	1.155
MERİÇ	165	177	200	211	187
TEKİRDAĞ	4.753	4.688	5.188	5.733	5.822
MURATLI	553	558	626	697	688
PEHLİVANKOY	55	57	61	67	65
PINARHİSAR	504	482	585	590	573
SARAY	754	823	929	932	939
SARKÖY	650	651	727	784	780
SÜLOĞLU	103	93	109	113	129
UZUNKÖPRÜ	1.444	1.389	1.571	1.562	1.507
VİZE	489	510	595	628	591

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2012

Yukarıdaki tabloda 2008-2012 yılları arasında TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde SGK verilerine göre işyeri sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tabloda verilen bilgilere göre işyeri sayısının yoğunlaştığı yerler Çorlu, Tekirdağ ve Edirne Merkez ve Lüleburgaz ilçeleri olarak ön plana çıkmaktadır. İşyeri sayısının en az olduğu yerler ise Lalapaşa, Süloğlu, Pehlivan köy ve Kofçaz ilçeleridir.

Şekil 77: TR21 Trakya Bölgesi İşyeri Sayıları Dağılımı

Şekil 77’de 2012 yılı için TR21 Trakya Bölgesi ilçelerinde SGK verilerine göre işyeri sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.2.1.1.1. İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları

Tablo 163: İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları, 2011

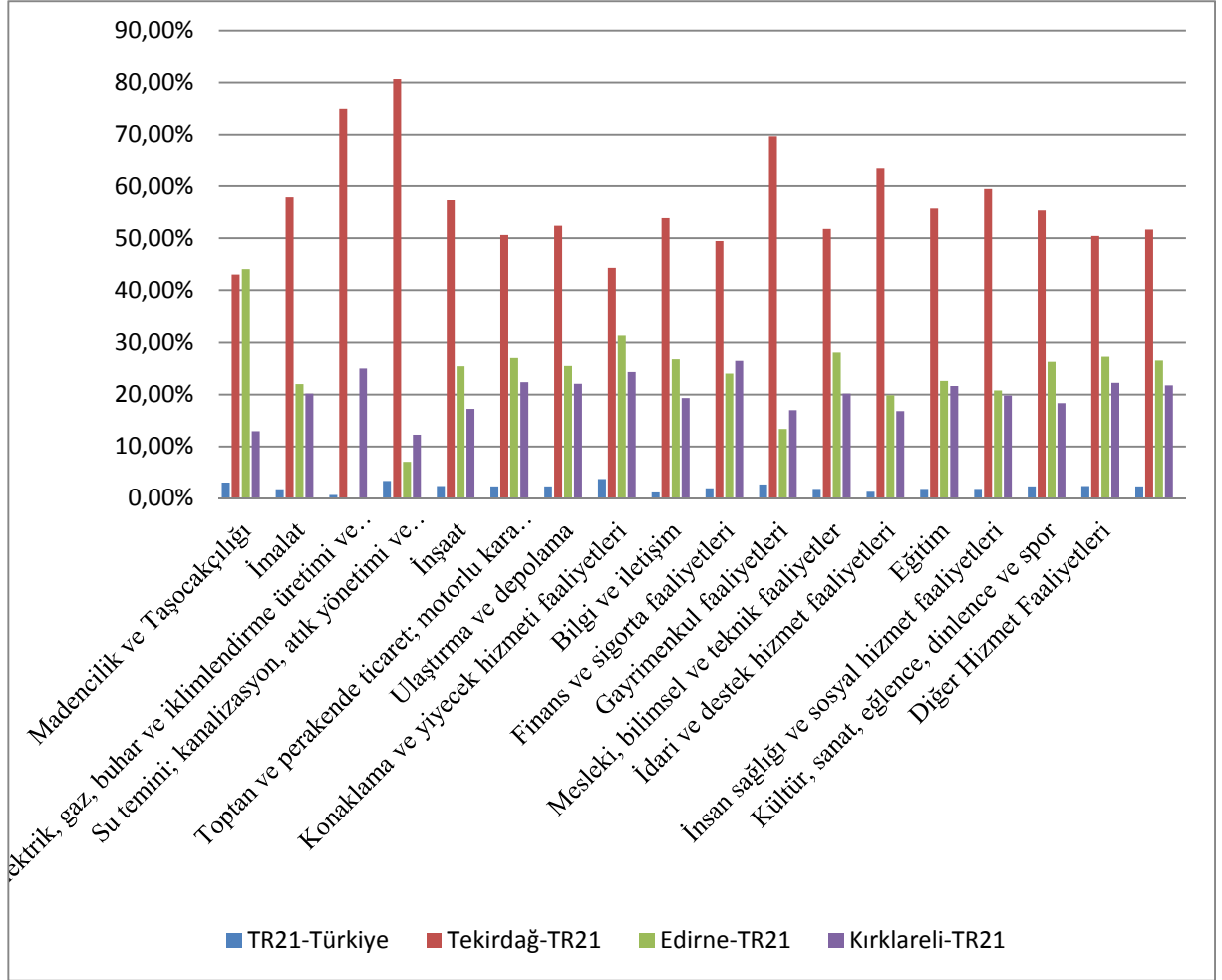
Sektör Adı/Bölge Adı	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Madencilik ve Taşocakçılığı	6394	193	83	85	25
Bölge İçindeki Payı		0,24%	0,20%	0,40%	0,14%
İmalat	397739	6954	4024	1529	1401
Bölge İçindeki Payı		8,80%	9,80%	7,30%	8,10%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2585	16	12	-	4
Bölge İçindeki Payı		0,02%	0,03%	-	0,02%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1709	57	46	4	7
Bölge İçindeki Payı		0,07%	0,11%	0,02%	0,04%
İnşaat	215530	5140	2946	1308	886
Bölge İçindeki Payı		6,49%	7,20%	6,22%	5,13%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1256855	28790	14573	7778	6439
Bölge İçindeki Payı		36,34%	35,60%	36,99%	37,31%
Ulaştırma ve depolama	585726	13579	7113	3466	3000
Bölge İçindeki Payı		17,14%	17,38%	16,48%	17,38%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	291616	10901	4826	3418	2657
Bölge İçindeki Payı		13,76%	11,79%	16,26%	15,40%
Bilgi ve iletişim	27933	321	173	86	62
Bölge İçindeki Payı		0,41%	0,42%	0,41%	0,36%
Finans ve sigorta faaliyetleri	42412	819	405	197	217
Bölge İçindeki Payı		1,03%	0,99%	0,94%	1,26%
Gayrimenkul faaliyetleri	43683	1155	805	154	196
Bölge İçindeki Payı		1,46%	1,97%	0,73%	1,14%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	177707	3236	1676	908	652
Bölge İçindeki Payı		4,08%	4,09%	4,32%	3,78%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	39229	494	313	98	83
Bölge İçindeki Payı		0,62%	0,76%	0,46%	0,48%
Eğitim	16662	305	170	69	66
Bölge İçindeki Payı		0,38%	0,41%	0,32%	0,38%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	41175	737	438	153	146
Bölge İçindeki Payı		0,93%	1,07%	0,72%	0,84%
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	39710	916	507	241	168
Bölge İçindeki Payı		1,16%	1,24%	1,15%	0,97%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	235498	5609	2828	1532	1249
Bölge İçindeki Payı		7,08%	6,91%	7,29%	7,24%
Toplam Girişim sayısı	3422163	79222	40938	21026	17258

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, İş İstatistikleri, TÜİK.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2011 yılı itibarıyla iş kayıtlarına göre girişim sayıları incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam 79.222 girişim olduğu görülmektedir. Bu girişimlerin %51,7'si Tekirdağ'da, %21,8'i Kırklareli'de, %26,5'i ise Edirne'de bulunmaktadır.

Sektörlerin iller içindeki ağırlık yüzdelerine baktığımızda, hem Bölge genelinde hem de Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde ağırlığı en yüksek olan üç sektör sırasıyla; 'toptan perakende ve ticaret', 'ulaştırma ve depolama' ve 'konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri'dir.

Şekil 78: Girişim Sayıları Oranları, 2011

Şekil 78'de iş kayıtlarına göre girişim sayılarında illerin Bölge içindeki payları ve Bölgenin de Türkiye geneli içindeki payına yer verilmiştir. İllerin girişim sayıları bakımından Bölge içindeki payları incelendiği zaman 'Madencilik ve Taşocakçılığı' sektörü hariç diğer tüm sektörlerde en büyük payların Tekirdağ ilinde olduğu görülmektedir. 'Madencilik ve Taşocakçılığı' sektöründe ise girişim sayıları bakımından Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri arasında en büyük payın Edirne iline ait olduğu görülmektedir.

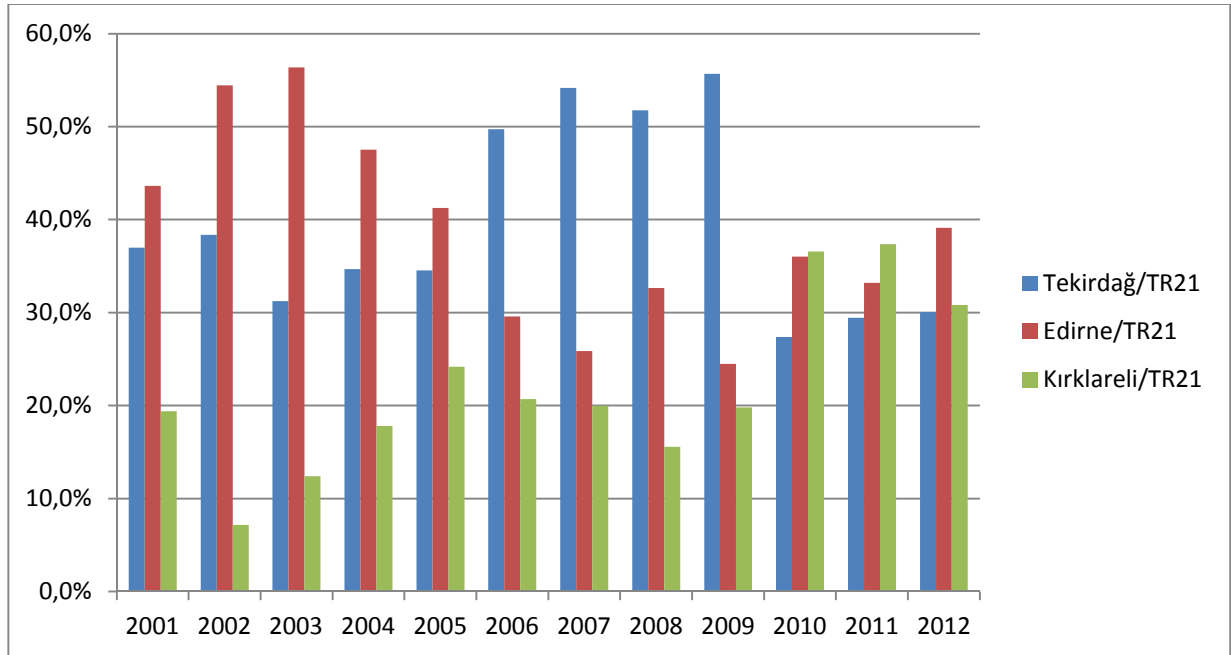
3.2.1.2. Bölgeye Yönelik Kamu Yatırımları

Tablo 164: Kamu Yatırım Tahsislerinin İllere Göre Dağılımı (cari fiyatlarla – bin TL)

Yıl/Bölge Adı	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21 Trakya	Türkiye
2001	15.181	17.908	7.965	41.054	9.358.212
2002	19.703	27.958	3.682	51.343	15.533.564
2003	13.232	23.886	5.258	42.376	16.009.223
2004	22.218	30.449	11.402	64.069	16.093.343
2005	34.797	41.550	24.361	100.708	19.899.447
2006	63.088	37.525	26.253	126.866	21.608.226
2007	102.722	49.070	37.907	189.699	21.513.108
2008	125.804	79.328	37.864	242.996	21.915.452
2009	161.560	71.091	57.519	290.170	27.458.727
2010	84.758	111.500	113.183	309.441	33.832.966
2011	110.698	124.813	140.568	376.079	36.400.287
2012	120.266	156.444	123.329	400.039	44.434.287

Kaynak:

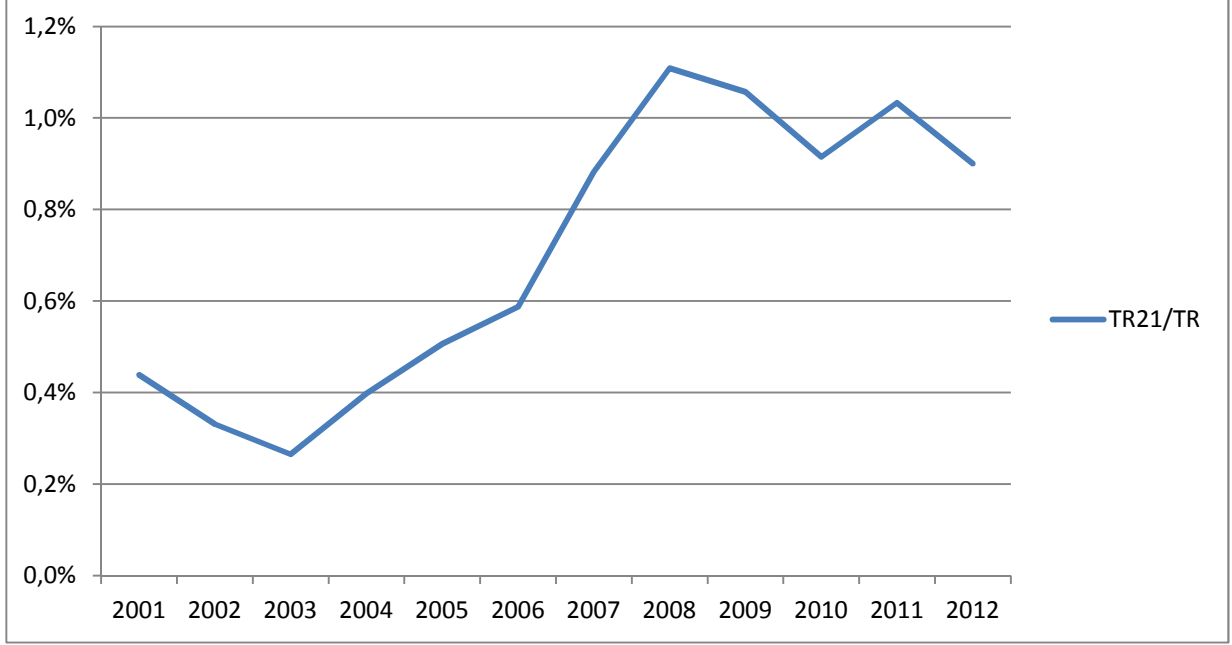
http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/14390/KAMU_YATIRIMLARININ_ILLERE_GORE_DAGILIMI-2012.pdf

Şekil 79: Kamu Yatırım Tahsislerinde İllerin Payları

Kaynak: http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/14390/KAMU_YATIRIMLARININ_ILLERE_GORE_DAGILIMI-2012.pdf

2001-2005 yılları arasında TR21 Trakya Bölgesi'nde kamu yatırım tahsislerinde en büyük pay Edirne ilindeyken 2006-2009 yılları arasında kamu yatırım tahsislerinde en büyük pay Tekirdağ iline aittir. 2010 ve 2011 yıllarında ise TR21 Trakya Bölgesi'nde kamu yatırım

taahsisleri açısından en büyük pay Kırklareli iline aittir. 2012 yılında kamu yatırım tahsislerinde %39,1'lik bir oran ile Edirne ili ilk sırada yer alırken, Edirne ilini sırasıyla %30,8 ile Kırklareli ve %30,1 ile Tekirdağ illeri takip etmektedir.

Şekil 80: Toplam Kamu Yatırım Tahsislerinde TR21 Trakya Bölgesi'nin Payı

Kaynak:

http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/14390/KAMU_YATIRIMLARININ_ILLERE_GORE_DAGILIMI-2012.pdf

Kamu yatırım tahsislerinde TR21 Trakya Bölgesi'nin payı 2001-2003 yılları arasında azalmış 2004-2008 yılları arasında artmış 2008-2010 yılları arasında ise tekrar azalma eğilimine girmiştir. Türkiye genelinde kamu yatırım tahsislerinde 2011 yılında 2010 yılına nazaran artış gösteren TR21 Trakya Bölgesi'nin payı 2012 yılında tekrar azalma eğilimi göstermiş ve TR21 Trakya Bölgesi'nin 2012 yılı kamu yatırım tahsis payı %0,9 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 165: Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı, 2012*

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21 Trakya
Tarım	2.150	64.438	11.099	77.687
Madencilik	9.405	2.612	27.300	39.317
İmalat	-	-	-	0
Enerji	8	3.576	17.762	21.346
Ulaştırma-haberleşme	11.180	23.059	2.056	36.295
Turizm	-	5.319	-	5.319
Konut	500	-	-	500
Eğitim	44.680	37.981	29.954	112.615
Sağlık	23.500	10.300	5.600	39.400
Diğer Kamu Hizmetleri	28.843	9.159	29.558	67.560
İl Toplamı	120.266	156.144	123.329	399.739

Kaynak:

http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/14390/KAMU_YATIRIMLARININ_ILLERE_GORE_DAG_ILIMI-2012.pdf

*Yatırım Programında toplam dışı tutulan yatırımlar dahil edilmiştir.

Yukarıdaki tabloda kamu yatırımlarının illere göre dağılımına yer verilmiştir. Buna göre 2012 yılında Tekirdağ ve Kırklareli illerinde en çok kamu yatırımı eğitim sektörüne Edirne ilinde ise tarım sektörüne yapılmıştır. İller ve sektörler bazında bölgeye yönelik kamu yatırımları incelendiğinde Tekirdağ ve Kırklareli’de ulaştırma, Edirne’de tarım sektörünün önde geldiği görülmektedir. Tarım ve ulaştırma için mevcut projelerden bir kısmı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 166: Sektörlere Göre Kamu Yatırımları

Sektör	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Ulaştırma	Hızlı tren projesi, bölünmüş yol yapımları, Mevcut yolların onarım ve iyileştirmeleri	Bölünmüş yol yapımı, köylere yönelik yol stabilize kaplama ve onarım projeleri	Bölünmüş yol yapımı, otoyol iyileştirmeleri, köprü yapımları
Tarım	Orman koruma, işletme ve yangın koruma projeleri, taşkın koruma, sulama ağaçlandırma ve erozyon kontrol projeleri,	Meriç taşkın projeleri, İpsala sulama projeleri, Tunca, Hamzadere ve Çakmak barajları inşaat ve sulama projeleri	Orman koruma, işletme ve yangın koruma projeleri, taşkın koruma, sulama ağaçlandırma ve erozyon kontrol projeleri,

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

3.2.1.3. Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri

Tablo 167: Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri, 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
TR21 Trakya					
İşlem Hacmi	3.680.500.684	4.716.942.779	5.312.107.351	6.086.362.259	6.970.131.621
Değişim %	18,2	28,2	12,62	14,58	14,52
Türkiye oranı %	5,89	6,83	6,92	6,54	6,09
Tekirdağ					
İşlem Hacmi	710.219.949	971.385.938	1.261.184.448	1.438.712.333	1.989.735.746
Değişim %	27,5	36,77	29,83	14,08	38,3
Türkiye oranı %	1,136	1,406	1,642	1,546	1,738
Hayrabolu					
İşlem Hacmi	206.253.820	249.435.944	282.079.818	337.865.828	379.758.931
Değişim %	3,25	20,94	13,09	19,78	12,4
Türkiye oranı %	0,33	0,361	0,367	0,363	0,332
Çorlu					
İşlem Hacmi	355.548.628	475.560.046	458.575.812	530.266.868	562.299.264
Değişim %	29,07	33,75	-3,57	15,63	6,04
Türkiye oranı %	0,569	0,688	0,597	0,57	0,491
Malkara					
İşlem Hacmi	252.186.745	322.651.421	307.545.351	352.300.943	346.928.280
Değişim %	20,18	27,94	-4,68	14,55	-1,53
Türkiye oranı %	0,403	0,467	0,401	0,379	0,303
Edirne					
İşlem Hacmi	591.237.167	717.631.011	918.301.747	1.191.754.980	1.074.932.759
Değişim %	6,61	21,38	27,96	29,78	-9,8
Türkiye oranı %	0,946	1,039	1,196	1,281	0,939
İpsala					
İşlem Hacmi	125.756.720	148.834.687	253.367.448	240.685.242	314.531.540
Değişim %	17,82	18,35	70,23	-5,01	30,68
Türkiye oranı %	0,201	0,215	0,33	0,259	0,275
Keşan					
İşlem Hacmi	153.640.997	179.201.979	216.290.991	228.839.357	252.761.517
Değişim %	10,73	16,64	20,7	5,8	10,45
Türkiye oranı %	0,246	0,259	0,282	0,246	0,221
Uzunköprü					
İşlem Hacmi	338.385.705	441.254.735	489.188.992	580.428.519	827.233.520
Değişim %	0,66	30,4	10,86	18,65	42,52
Türkiye oranı %	0,541	0,639	0,637	0,624	0,722
Kırklareli					
İşlem Hacmi	259.794.452	274.854.448	359.077.002	415.940.511	399.006.219
Değişim %	23,91	5,8	30,64	15,84	-4,07
Türkiye oranı %	0,416	0,398	0,468	0,447	0,348
Babaeski					
İşlem Hacmi	375.623.003	516.713.228	307.171.868	245.062.163	210.219.770
Değişim %	26,96	37,56	-40,55	-20,22	-14,22
Türkiye oranı %	0,601	0,748	0,4	0,263	0,184
Lüleburgaz					
İşlem Hacmi	311.853.499	419.419.343	459.323.873	524.505.515	612.724.076
Değişim %	35,18	34,49	9,51	14,19	16,82
Türkiye oranı %	0,499	0,607	0,598	0,564	0,535

Kaynak: Ticaret Borsası İstatistikleri, TOBB.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

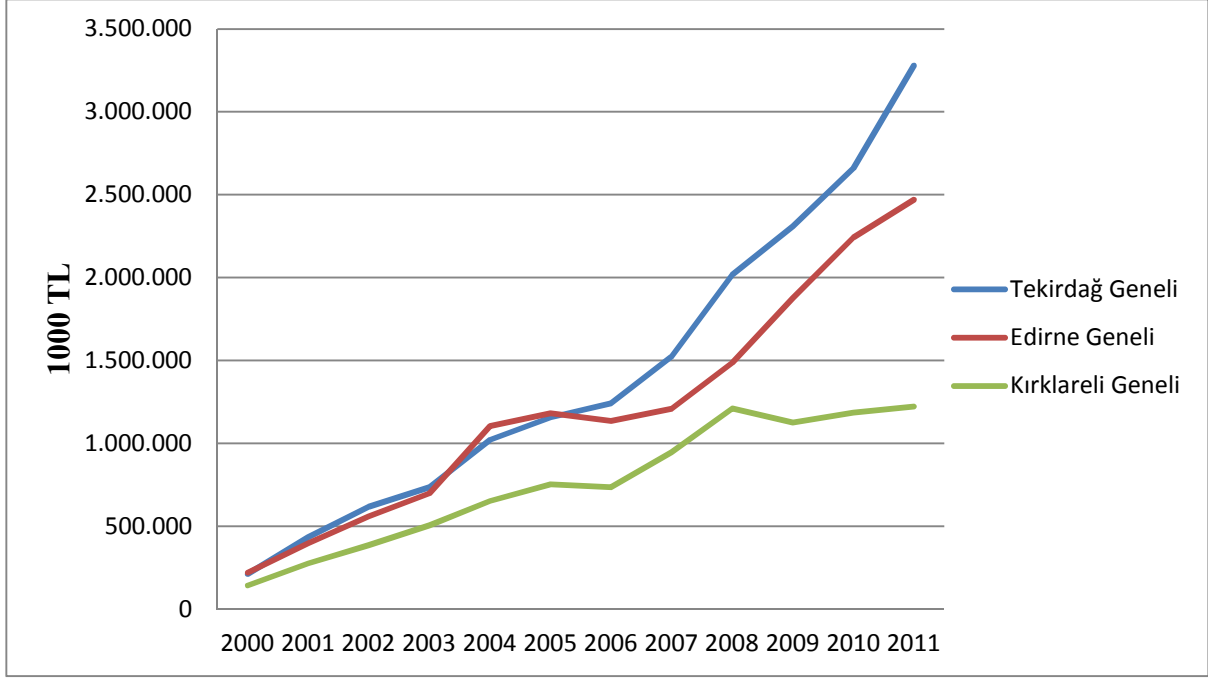
TR21 Trakya’da Tekirdağ, Çorlu, Hayrabolu, Malkara, Edirne, Babaeski, Uzunköprü, İpsala, Keşan, Kırklareli ve Lüleburgaz Ticaret Borsası olmak üzere toplam 11 adet Ticaret Borsası mevcuttur. Tekirdağ genelinde mevcut Ticaret Borsaları 2011 yılı verilerine göre toplamda 3.278.722.221 TL (Türkiye toplamının %2,86’sını oluşturmaktadır) ile Bölgede en yüksek işlem hacmini gerçekleştirmiştir ve bu değer Kırklareli’de mevcut Ticaret Borsaları işlem hacimleri toplamının 2 katından fazladır. Edirne Ticaret Borsalarının işlem hacimleri toplamı 2.469.459.336 TL’dir. TR21 Trakya genelinde işlem hacimleri toplamı 2011 itibari ile 6.970.131.621 TL ile Türkiye toplamının %5,89 unu oluşturmaktadır.

Tablo 168: Ticaret Borsalarının İşlem Hacimlerine Göre Türkiye Genelindeki Sıralaması, 2011

Sıra	Borsa Adı	İşlem Hacmi	Türkiye Geneline Oranı (%)
11	Tekirdağ	1.989.735.746	1,738
32	Edirne	1.074.932.759	0,939
46	Uzunköprü	827.233.519,8	0,722
49	Lüleburgaz	612.724.076,4	0,535
53	Çorlu	562.299.263,5	0,491
69	Kırklareli	399.006.219	0,348
75	Hayrabolu	379.758.930,7	0,332
81	Malkara	346.928.279,5	0,303
85	İpsala	314.531.540,3	0,275
95	Keşan	252.761.517,3	0,221
101	Babaeski	210.219.769,8	0,184

Kaynak: Ticaret Borsası İstatistikleri, TOBB.

Tabloda TR21 Trakya Bölgesi’ndeki Ticaret Borsalarının işlem hacimlerine göre Türkiye sıralamasına yer verilmiştir. Buna göre Tekirdağ Ticaret Borsası Bölge genelinde en yüksek işlem hacmine sahiptir ve Türkiye genelinde 11 sırada yer almıştır. Tekirdağ Ticaret Borsasını Türkiye genelinde 32. Sırada yer alan Edirne Ticaret Borsası izlemektedir

Şekil 81: Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri

Kaynak: Ticaret Borsaları İstatistikleri, TOBB.

2000-2011 yılları arasında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerimizde mevcut Ticaret Borsaları işlem hacimleri sürekli artış eğilimindedir. En yüksek artış ise Tekirdağ ili genelinde göze çarpmaktadır.

3.2.1.4. Gayrisafi Katma Değer

Cari fiyatlarla bölgesel gayrisafi katma değer (GSKD) ve sektörlerin gayrisafi katma değer içindeki payı iktisadi faaliyet kollarına göre tablo 166'da 2004, 2005, 2006, 2007 ve 2008 yılları için verilmiştir.

Tablo 169: Cari Fiyatlarla Bölgesel Gayrisafi Katma Değer (GKD) Ve Sektörlerin Gayrisafi Katma Değer İçindeki Payı - İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Temel Fiyatlarla, 2008

Yıl	Bölge	Tarım (1000tl)	Tarım Pay (%)	Sanayi (1000tl)	Sanayi Pay (%)	Hizmet (1000tl)	Hizmet Pay (%)	GSKD Toplam (1000tl)
2008	Türkiye	72.274.585	8,5	232.475.082	27,2	549.835.548	64,3	854.585.214
	TR21 Trakya	2.679.030	11,5	8.268.925	35,6	12.279.770	52,9	23.227.726
2007	Türkiye	64.331.717	8,5	209.515.201	27,8	480.537.624	63,7	754.384.542
	TR21 Trakya	2.323.860	11,7	6.975.313	35,1	10.570.725	53,2	19.869.898
2006	Türkiye	62.662.754	9,4	188.646.805	28,2	417.108.706	62,4	668.418.265
	TR21 Trakya	2.218.415	12,5	6.007.980	34	9.453.452	53,5	17.679.847
2005	Türkiye	60.713.747	10,6	160.331.023	28	350.669.700	61,3	571.714.470
	TR21 Trakya	2.215.329	14,9	4.883.715	32,9	7.752.412	52,2	14.851.456
2004	Türkiye	52.997.645	10,7	138.411.772	28	303.474.641	61,3	494.884.058
	TR21 Trakya	2.039.616	16,4	4.069.217	32,8	6.293.006	50,7	12.401.839

Kaynak: Ulusal Hesaplar, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2006 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nde oluşan cari fiyatlarla gayrisafi katma değer toplamı 23.227.726.000 TL'dir ve bu değer içerisindeki en yüksek pay 12.279.770.000 ile hizmet sektörlerine aittir. Hizmetleri %35,6 ile sanayi; %11,5 ile de tarım izlemektedir. 2004, 2005, 2006, 2007 ve 2008 yılları için cari fiyatlarla GSKD bölgede tüm sektörler için artma eğiliminde olmasına rağmen, oran olarak tarımın payı azalmakta; sanayi ve hizmet sektörlerinin payı artmaktadır. Bu veriler bize söz konusu yıllar itibari ile bölgede sanayi ve hizmet sektörlerinin tarımdan daha hızlı geliştiğini göstermektedir. Ayrıca tarım ve sanayinin GSKD payı Türkiye ortalamasının üzerinde, hizmetlerde ise altındadır.

Tablo 170: Bölgesel Gayrisafi Katma Değerin Sektörler Bazında Ülke Oranları, 2008

BÖLGE ADI	Tarım (bin TL)	Tarım (%)	Sanayi (bin TL)	Sanayi (%)	Hizmetler (bin TL)	Hizmetler (%)	GSKD (bin TL)
Türkiye	72.274.585	8,5	232.475.082	27,2	549.835.548	64,3	854.585.214
İstanbul	492.416	0,2	63.111.124	26,7	172.689.547	73,1	236.293.086
Ankara	1.874.313	2,6	18.139.064	24,9	52.771.342	72,5	72.784.720
Bursa, Eskişehir, Bilecik	3.096.864	5,5	23.857.967	42,1	29.715.582	52,4	56.670.413
İzmir	2.702.316	4,8	14.941.853	26,7	38.214.987	68,4	55.859.157
Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	3.201.951	6,1	20.132.181	38,3	29.242.185	55,6	52.576.318
Adana, Mersin	5.262.912	15,4	8.042.157	23,6	20.815.049	61	34.120.118
Antalya, Isparta, Burdur	4.742.685	14,4	4.844.194	14,7	23.355.001	70,9	32.941.880
Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	6.127.161	19,8	9.994.636	32,3	14.848.475	47,9	30.970.272
Aydın, Denizli, Muğla	4.442.273	14,4	6.717.177	21,8	19.639.293	63,8	30.798.743
Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	4.488.073	18,6	5.206.010	21,6	14.446.972	59,8	24.141.055
Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	2.679.030	11,5	8.268.925	35,6	12.279.770	52,9	23.227.726
Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	3.399.323	15,5	5.973.057	27,3	12.508.585	57,2	21.880.965
Konya, Karaman	4.056.912	20	4.519.005	22,3	11.694.460	57,7	20.270.377
Balıkesir, Çanakkale	3.701.969	20,1	4.164.902	22,6	10.586.950	57,4	18.453.821

Kaynak: Milli Gelir İstatistikleri, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi cari fiyatlarla gayrisafi katma değer toplamı 2008 yılında 23.227.726.000 TL ile Türkiye toplamının %2,7'si olarak gerçekleşmiştir. Bu oran TR21 Trakya Bölgesi'ni, Türkiye genelinde düzey 2 bölgeleri arasında TR32 (Aydın, Denizli, Muğla), TR33 (Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak), TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) bölgelerinden sonra 11'nci sıraya yerleştirmiştir. 2008 yılı için cari fiyatlarla gayrisafi katma değer sektörler bazında bölgeler arasında incelendiğinde TR21 Trakya Bölgesi tarımda 14'üncü sırada; sanayide 7'nci sırada, hizmetlerde de 13'ncü sırada yer almaktadır.

3.2.1.5. *Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer*

Tablo 171: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (GSKD), 2008

	2005		2006		2007		2008	
	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)
Türkiye	8.336	6.185	9.628	6.684	10.744	8.267	12.020	9.384
TR21 Trakya	10.734	7.965	12.504	8.680	13.733	10.567	15.682	12.243

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2008 yılı verilerine göre kişi başına düşen gayrisafi katma değerde Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi 15.682 TL ve 12.243 ABD \$'ı ile Türkiye genelinde düzey 2 bölgeleri arasında 5'inci sıradadır. 2005-2008 yılları için bu değerler sürekli artış göstermiştir.

Tablo 172: Kişi Başına GSKD Bazında Düzey-2 Bölgelerinin Sıralaması

Sıra	Bölge Adı	Kişi başına GSKD (TL)
1	İstanbul	18.689
2	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	16.990
3	Bursa, Eskişehir, Bilecik	16.630
4	Ankara	16.136
5	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	15.682
6	İzmir	14.817
7	Antalya, Isparta, Burdur	13.236
8	Aydın, Denizli, Muğla	11.626
9	Balıkesir, Çanakkale	11.528
10	Zonguldak, Karabük, Bartın	11.187
11	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	10.575
12	Adana, Mersin	9.431
13	Konya, Karaman	9.239
14	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	9.042
15	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	8.855
16	Kayseri, Sivas, Yozgat	8.726
17	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	8.696
18	Kastamonu, Çankırı, Sinop	8.551
19	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	7.605
20	Erzurum, Erzincan, Bayburt	7.071
21	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	7.066
22	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	5.888
23	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	4.882
24	Şanlıurfa, Diyarbakır	4.770
25	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	4.613
26	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	4.379

Kaynak: Milli Gelir İstatistikleri, TÜİK.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu'nun (Türkonfed) yaptırdığı 'Orta Gelir Tuzağından Çıkış' adlı çalışmada Düzey-2 Bölgeleri için TÜİK verilerinden yararlanılarak Gayri Safi Bölgesel Hasıla Değerleri tahmin edilmiştir. Bu çalışmaya göre TR21 Trakya Bölgesi'nde 2004, 2008 ve 2011 yıllarında GSBH değerleri sırasıyla 9.783.777 \$, 20.169.848 \$ ve 20.991.150 \$ olarak tahmin edilmiştir. Bu hesaplamalara göre TR21 Trakya Bölgesi GSBH açısından bir sıralama yapıldığı zaman düzey-2 bölgeleri arasında 11'nci sırada yer almaktadır. Bu çalışmada tahmin edilen değerlere göre bazı düzey-2 bölgelerinin GSBH değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 173: Bölgesel Gayrisafi Milli Gelir

Kodu	Bölge	2004	2008	2011
TR10	İstanbul	108.430.481 \$	205.185.630 \$	213.540.645 \$
TR51	Ankara	32.915.996 \$	63.202.774 \$	65.776.347 \$
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	24.637.040 \$	49.209.880 \$	51.213.672 \$
TR31	İzmir	26.401.754 \$	49.209.880 \$	51.213.672 \$
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	9.783.777 \$	20.169.848 \$	20.991.150 \$

Kaynak: Yeldan, Taşçı, Voyvoda, Özsan, 2012 'Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?', TÜRKONFED.

Tablo 174: Kişi Başı Gayri Safi Bölgesel Hâsıla (ABD Doları)

	Bölge	2004	2008	2011
TR10	İstanbul	8.974	16.160	15.674
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	8.115	14.556	14.331
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	7.828	14.293	14.080
TR51	Ankara	7.883	13.894	13.449
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	7.117	13.425	13.375
TR31	İzmir	7.454	12.778	12.731
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	6.833	11.378	11.004
TR00	Türkiye	5.764	10.376	10.335

Kaynak: Yeldan, Taşçı, Voyvoda, Özsan, 2012 'Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?', TÜRKONFED.

Çalışmada, yazarların TÜİK verilerinden hareketle hesapladıkları değerlere göre kişi başı Gayri Safi Bölgesel Hasıla açısından Türkiye genelinde bir sıralama yapılırsa Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi 5. Sırada yer almaktadır. TR21 Trakya Bölgesi 2011 yılında kişi başına gayrisafi bölgesel hâsılada 13.375 Dolarlık bir değer ile 10.335 Dolar olan Türkiye ortalamasının önüne geçmiştir.

3.2.1.6. Dış Ticaret

TR21 Trakya Bölgesi; dış ticaret rakamları ekonomik kriz öncesi 2008 yılı için değerlendirildiğinde, ihracatta yılda 745.783.000 Dolar ve %0,56 oran ile Türkiye'de 16'ncı sırada, ithalatta ise yılda 936.477.000 Dolar ve %0,46 oran ile Türkiye'de 13'ncü sırada yer almaktadır. Global ekonomik kriz sonrası 2009 yılında Bölgenin ihracatı 645.126.780 Dolara, ithalatı 619.228.000 Dolara gerilemiştir. 2010 yılı ihracatı 719.763.187 Dolara, ithalatı ise

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

897.566.021 Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 821.891.861 Dolar ve 1.133.031.125 dolar olmuştur. 2012 yılı verilerine bakıldığında ise ihracatın 784.681.000 dolar ithalatın ise 900.072.000 Dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. TÜİK 2012 yılı dış ticaret verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi Düzey-2 bölgeleri arasında ihracatta 16'ncı sırada, ithalatta ise 15'nci sırada yer almaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nin 2012 yılında ülke ihracatına katkısı %0,51 ve ithalata katkısı ise %0,38 düzeyinde gerçekleşmiştir.2012 yılı TR21 Trakya Bölgesi ihracatında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinin payları sırasıyla %76,04, %5,98 ve %17,98 düzeylerinde olmuştur. İthalatta ise ihracatta olduğu gibi en büyük pay %71,23'lük bir oran ile Tekirdağ iline aittir. Tekirdağ ilini sırasıyla %13,4 ve %15,37'lik oranlar ile Edirne ve Kırklareli illeri takip etmektedir.

Tablo 175: Yıllara Göre İhracat Ve İthalat Verileri (Vergi Kimlik Numaralarının Bağlı Olduğu İle Göre), 2012

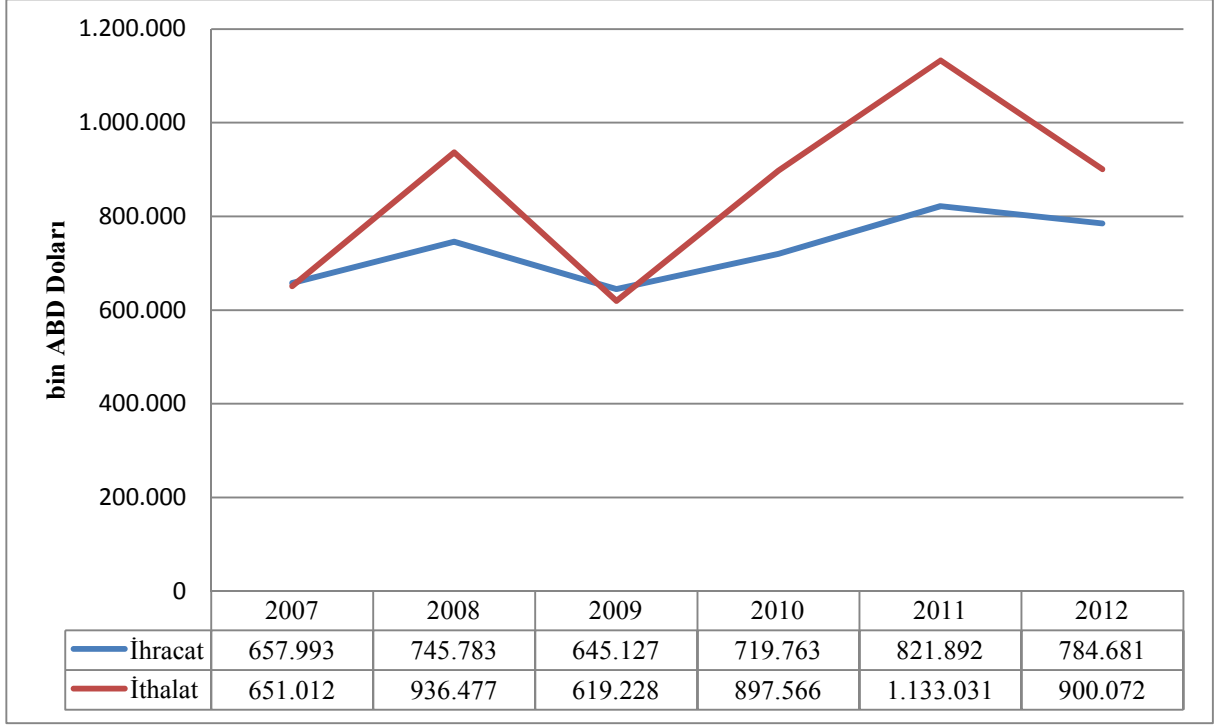
	İl Adı	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İhracat	(bin Dolar)						
	Türkiye	107.271.750	132.027.196	102.142.613	113.883.219	134.906.869	152.488.652
	TR21	657.993	745.783	645.127	719.763	821.892	784.681
	Tekirdağ	528.304	577.966	483.240	546.332	655.580	596.654
	Edirne	93.857	103.431	93.267	79.095	60.340	46.906
	Kırklareli	35.832	64.386	68.620	94.335	105.972	141.121
İhracat	İl Payları						
	TR21	100	100	100	100	100	100
	Tekirdağ	80,29	77,50	74,91	75,90	79,76	76,04
	Edirne	14,26	13,87	14,46	10,99	7,34	5,98
	Kırklareli	5,45	8,63	10,64	13,11	12,89	17,98
İthalat	(bin Dolar)						
	Türkiye	170.062.715	201.963.574	140.928.421	185.544.332	240.841.676	236.545.042
	TR21	651.012	936.477	619.228	897.566	1.133.031	900.072
	Tekirdağ	494.426	612.105	473.826	603.210	779.629	641.103
	Edirne	57.005	170.531	83.882	198.437	213.164	120.648
	Kırklareli	99.581	153.842	61.520	95.919	140.238	138.321
İthalat	İl Payları						
	TR21	100	100	100	100	100	100
	Tekirdağ	75,95	65,36	76,52	67,21	68,81	71,23
	Edirne	8,76	18,21	13,55	22,11	18,81	13,40
	Kırklareli	15,30	16,43	9,94	10,69	12,38	15,37

Kaynak: Dış Ticaret İstatistikleri, TÜİK.

2012 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi ihracatının % 76'sı ve ithalatının % 71'i, bölgede dış ticaret hacmi en gelişmiş il olan Tekirdağ'da gerçekleşmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde ithalat rakamları Küresel ekonomik krizin etkilerinin en çok hissedildiği yıl olan 2009 yılında belirgin bir biçimde azalmıştır. 2009 yılında ihracat rakamları ise büyümeye pozitif katkı yaparak ithalatın üzerinde gerçekleşmiştir. 2009 yılından 2012 yılına kadar hem ihracat hem de ihracat rakamlarında artış gözlenmektedir. Ancak 2012 yılına gelindiğinde dış ticaret hacminde bir daralma yaşanmış ve dolayısıyla hem ihracat hem de ithalat rakamları azalmıştır.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bölgede Çorlu, Çerkezköy, Lüleburgaz ve Muratlı gibi sanayi bölgelerinin bulunmasına rağmen dış ticaret rakamlarının düşük gözükmesinde söz konusu verilerin firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre hesaplanmış olmasının etkisi vardır. İhracatın ithalatı karşılama oranı TR21 Trakya Bölgesi için yıllar itibari ile farklılık göstermektedir. 2008,2010, 2011 ve 2012 yıllarında ithalat ihracattan daha fazla; 2007 ve 2009 yılları içinse ihracat ithalattan daha fazladır. Özellikle 2009 yılı bölge dış ticareti ekonomik krizin ülke genelinde atlatılmasına pozitif etki sağlamıştır.

Şekil 82: TR21 Trakya İçin Yıllara Göre İhracat ve İthalat Miktarları

Kaynak: Dış Ticaret İstatistikleri, TÜİK.

3.2.1.6.1. Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre Dış Ticaret

Tablo 176: Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre İhracat ve İthalat Verileri (bin ABD Doları)*, 2011

İHRACAT	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam	784.680.761	596.653.659	46.905.966	141.121.136
Tarım ve ormancılık	32.077.368	5.721.064	1.958.777	24.397.527
Balıkçılık	-	-	-	-
Madencilik ve taşocakçılığı	3.742.882	3.128.915	159.141	454.826
İmalat	733.591.272	584.184.966	44.788.048	104.618.258
Elektrik, gaz ve su	-	-	-	-
Toptan ve perakende ticaret	15.269.239	3.618.714	-	11.650.525
Gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri	-	-	-	-
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri	-	-	-	-
İTHALAT	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam	900.071.982	641.103.204	120.647.527	138.321.251
Tarım ve ormancılık	163.990.576	26.462.312	66.914.767	70.613.497
Balıkçılık	2.430	-	2.430	-
Madencilik ve taşocakçılığı	21.913.634	21.892.066	520	21.048
İmalat	696.832.627	589.307.892	42.516.121	65.008.614
Elektrik, gaz ve su	-	-	-	-
Toptan ve perakende ticaret	17.327.966	3.436.185	11.213.689	2.678.092
Gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri	-	-	-	-
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri	4.749	4.749	-	-

Kaynak: Dış Ticaret, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

*Veriler firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göredir.

TÜİK 2012 verilerine göre Bölge dış ticaretinin sektörlere göre dağılımında imalat sanayi ihracatta %93,49 ve ithalatta %77,42 ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sıralarda ise ihracatta %4,1; ithalatta %18,22 ile tarım ve ormancılık sektörü yer almaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nin elektrik, gaz ve su ile gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri faaliyet alanlarında kayda degecek bir dış ticareti yoktur.

3.2.1.6.2. Dış Ticaret Potansiyeli

Ekonomi Bakanlığı'nın 'İl İl Dış Ticaret Potansiyeli Araştırması'nda 2010 yılı itibariyle orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı yüz milyon doların üzerinde olan iller listelenmiştir. Bu listede 187 milyon ABD\$'lık orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı ile Tekirdağ ili de yer

almıştır.⁸⁵ Yine aynı araştırmaya göre illerin ihracatta çeşitlilik değerleri baz alınarak yapılan sıralamada Tekirdağ ili Türkiye genelinde 8'nci sırada yerini alarak ilk 10 il içerisinde girmiştir. İl İl Dış Ticaret Potansiyeli araştırmasında Kırklareli ve Tekirdağ illeri 'Sıradan Olmayan Ürünler İhraç Eden ve Çeşitliliği Yüksek İller' grubunda yer alırken Edirne ili 'Sıradan Ürünler İhraç Eden Çeşitliliği Düşük İller' grubunda yer almıştır.

Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan 'İl İl Dış Ticaret Potansiyeli' araştırmasında illerin başlıca ihracat pazarlarına ve ithalat partnerlerine yer verilmiştir.

Tablo 177: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre İhracat Pazarları

İller	İhracat Pazarları	İthalat Partnerleri
Tekirdağ	Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Bulgaristan	Almanya, Bulgaristan, İtalya, Çin, G. Kore
Edirne	Bulgaristan, Hollanda, Kosova, İtalya, Rusya	Ukrayna, Bulgaristan, Rusya Fed., Romanya, Endonezya
Kırklareli	İspanya, Çin, Ukrayna, Bulgaristan, Fransa	Bulgaristan, Ukrayna, Finlandiya, Avusturya, Çin

Kaynak: Dış Ticaret, Ekonomi Bakanlığı.

Tablo 178: TR21 Trakya Bölgesi İllere Göre Dış Ticarete Rekabet Gücü Yüksek Sektörler

Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Tungsten, molibden, tantal, magnezyum krom ve diğer eşya	Melas	Pamuk(kadre edilmemiş, penyelenmemiş)
El kalburları, elekler, düğme, çitçit, fermuar, parfüm spreylere, mankenler	Nişasta, Şeker, İçki Sanayi Artıkları	Pamuk Döküntüleri-İplik Döküntüleri dahil
Epoksi reçineler-ilk şekilde	Ağaçtan Demiryolu traversleri	Kesici ağızlı bıçaklar
Beton Pompaları	Kraft Kağıt ve Kartonlar	Vatkadan Mamuller, örme fitiller, mensucattan teknik eşya
Isı değişikliği yöntemi ile iş yapan cihazların aksam, parçaları	Ağaçlardan yarı- beyaz, beyaz kimyasal odun hamuru	Diğer sebzeler-taze, soğutulmuş

Kaynak: Dış Ticaret, Ekonomi Bakanlığı.

TÜRKONFED'in yaptırdığı 'Orta Gelir Tuzağından Çıkış' adlı araştırmada TÜİK verilerinden hareketle ihracatçı ve ithalatçı firmaların bölgesel dağılımı hesaplanmıştır.

⁸⁵ Ekonomi Bakanlığı, İl İl Dış Ticaret Potansiyeli Araştırması

Tablo 179: TR21 Trakya Bölgesi İhracatçı Firma Sayısının Yıllara Göre Gelişimi

	1996	2002	2007	2011	1996-2011 Yıllık Artış Hızı	2002-2011 Yıllık Artış Hızı
İhracatçı Firmalar	190	305	426	442	%5,42	%4,21
İthalatçı Firmalar	350	318	464	641	%3,85	%8,10

Kaynak: Yeldan, Taşçı, Voyvoda, Özsan, 2012 ‘Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?’, TÜRKONFED.

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi ithalatçı ve ihracatçı firma sayısının yıllara göre gelişimine yer verilmiştir. Tabloda yer alan bilgilere göre 1996 yılından bu yana Bölgede hem ithalatçı hem de ihracatçı firma sayısı artmıştır. 2002-2011 yılları arasında ihracatçı firma sayısının yıllık artış hızı %4,21 olurken ithalatçı firma sayısının yıllık artış hızı %8,10 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Türkonfed’in yaptırdığı ‘Orta gelir Tuzağı’ndan Çıkış’ adlı araştırmada Düzey-2 bölgelerinin ihracatın teknoloji seviyesi ile ithalatın teknoloji seviyesi arasındaki fark olarak tanımlanan dış ticarete teknoloji açığı seviyeleri sektörel dış ticaret verileri kullanılarak birer endeks değeri hesaplanması yoluyla tespit edilmiştir.

Tablo 180: TR21 Trakya Bölgesi, İhracat ve İthalatın Teknoloji Seviyeleri ve Dış Ticarete Teknoloji Açığı

	2002	2011
İhracatın teknoloji seviyesi	2,915	2,668
İthalatın teknoloji seviyesi	2,928	2,629
Dış Ticarete teknoloji açığı seviyesi*	-0,013	0,039

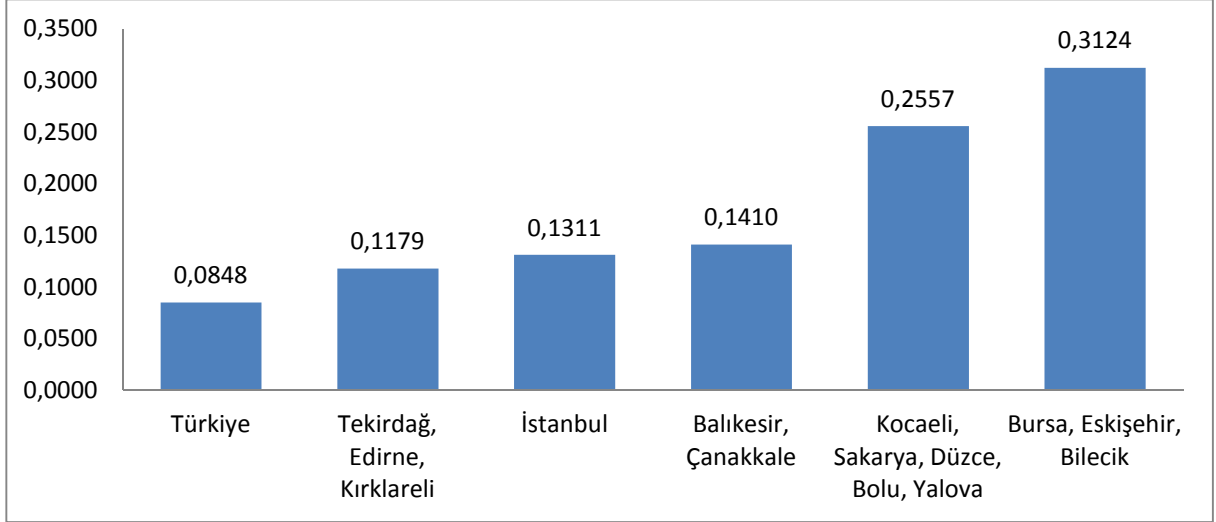
Kaynak: Yeldan, Taşçı, Voyvoda, Özsan, 2012 ‘Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?’, TÜRKONFED.

* İhracat ile ithalatın teknoloji seviyeleri arasındaki fark olarak tanımlanan teknoloji açığının hesaplanmasında hizmet sektörleri ihracatı kapsam dışı bırakılmıştır.

Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde 2002 yılında ihracatın teknoloji seviyesi ithalatın teknoloji seviyesinden daha düşük olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise ihracatın teknoloji seviyesi ithalatın teknoloji seviyesinden daha yüksek olmuştur. Raporla göre bölgeler, ihracatın Teknoloji seviyelerine göre sıralandığı zaman Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi 26 Düzey-2 bölgesi içinde 15. Sırada ve İthalatın teknoloji seviyesine göre yapılan sıralamada ise 26 Düzey-2 bölgesi içinde 20. Sırada yer almıştır.

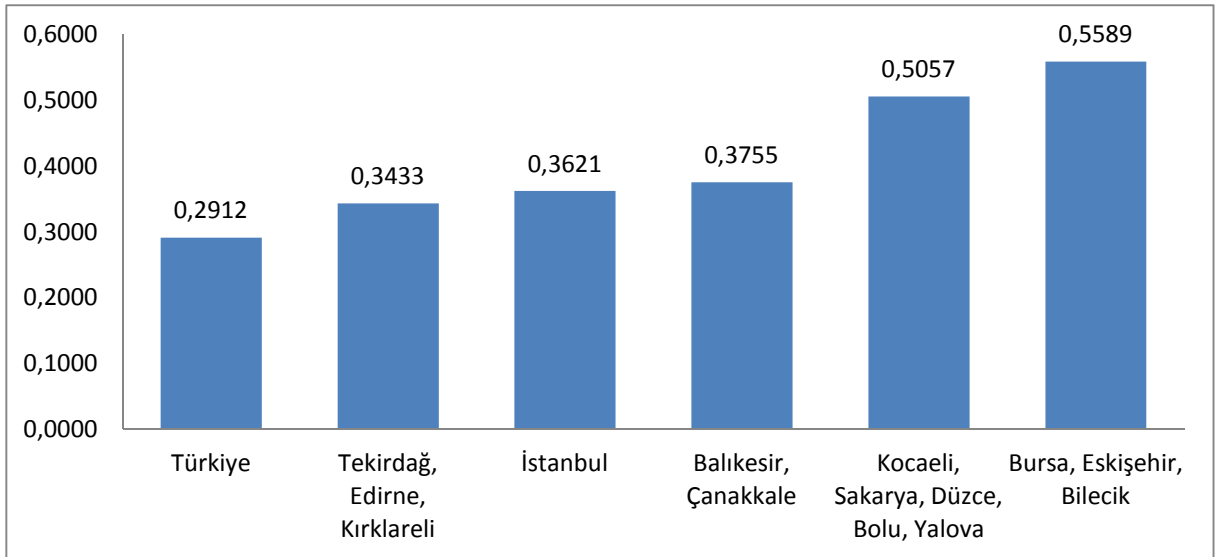
3.2.1.6.3. Dış Ticarete Yoğunlaşma ve Çeşitlilik

Aşağıdaki grafiklerde çeşitli endeks değerlerine göre bölgelerin dış ticarete yoğunlaşma ve çeşitlilik seviyeleri hesaplanmıştır.

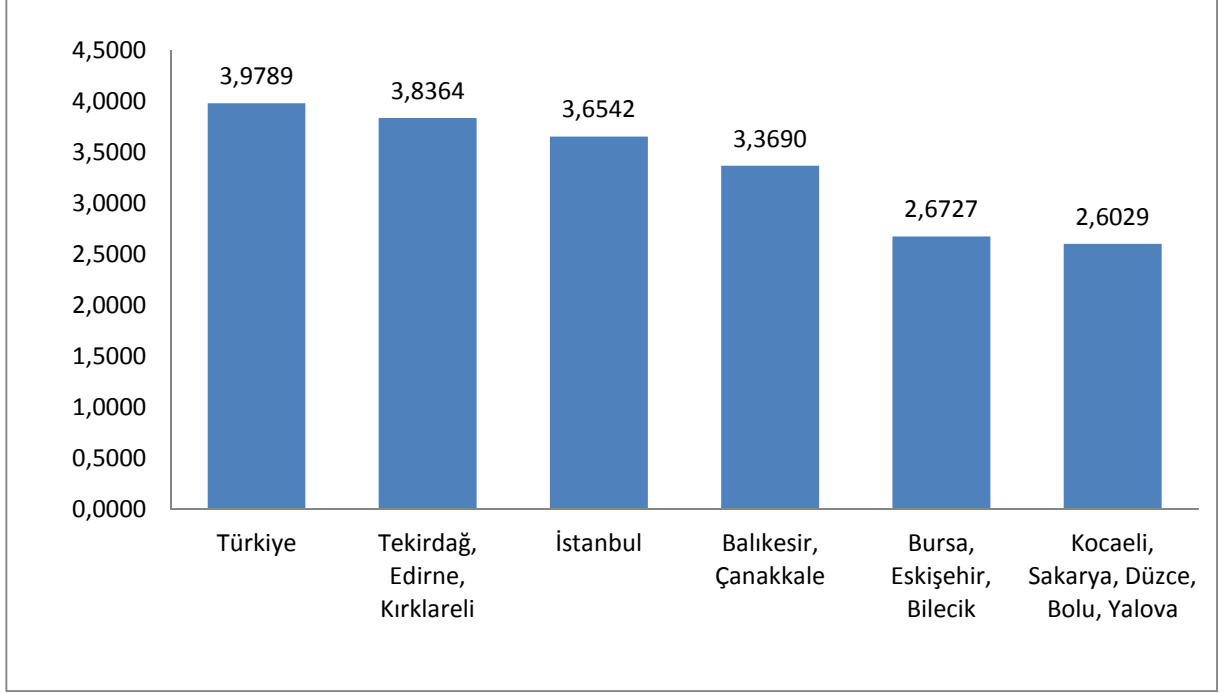
Şekil 83: Herfindahl-Hirschman Endeksi'ne Göre (HH) Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik, 2012

Şekil 83'te 2012 yılı ihracat değerlerine (ISIC-Rev3 faaliyet sınıflandırmasına) göre hesaplanmış Herfindahl-Hirschman Endeks yöntemi kullanılarak TR0 Türkiye ve Marmara Bölgesi'nde bulunan düzey-2 bölgeleri için dış ticarete yoğunlaşma ve çeşitlilik değerleri hesaplanmıştır. Herfindahl-Hirschman Endeks Değeri'nin 1'e yaklaşması dış ticarete belirli sektörlerde yoğunlaşmanın artması ve çeşitliliğin azalması anlamına gelmektedir. Endeks değerinin 1'e eşit olması ise o ülkenin sadece bir ürün veya hizmet ihraç etmesi anlamına gelmektedir. Şekil 83'ten görülebileceği gibi TR21 Trakya Bölgesi'nin HH Endeks değeri Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla birlikte Marmara Bölgesi'ndeki diğer düzey-2 bölgelerinden düşüktür.

Şekil 84: Gini-Hirschman Endeksi'ne Göre Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik

Şekil 84'te 2012 yılı ihracat değerlerine (ISIC-Rev3 faaliyet sınıflandırmasına) göre hesaplanmış Gini-Hirschman Endeks yöntemi kullanılarak TR0 Türkiye ve Marmara Bölgesi'nde bulunan Düzey-2 bölgeleri için dış ticarete yoğunlaşma ve çeşitlilik değerleri hesaplanmıştır. Gini-Hirschman Endeksi de HH endeksi gibi 0 ile 1 arasında değerler almakta ve endeks değerinin 1'e yaklaşması da ihracatta yoğunlaşmanın artması anlamına gelmektedir. Yine HH endeksinde olduğu gibi bu endeks değerinde de TR21 Trakya Bölgesi Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla birlikte diğer Marmara Düzey-2 bölgelerinden düşüktür.

Şekil 85: Entropi Endeksi'ne Göre Dış Ticarete Yoğunlaşma Ve Çeşitlilik

Şekil 85'te 2012 yılı ihracat değerlerine (ISIC-Rev3 faaliyet sınıflandırmasına) göre hesaplanmış Entropi Endeks yöntemi kullanılarak TR0 Türkiye ve Marmara Bölgesi'nde bulunan düzey-2 bölgeleri için dış ticarete yoğunlaşma ve çeşitlilik değerleri hesaplanmıştır. Entropi Endeksi de ihracatta yoğunlaşma ve çeşitliliği ölçmeye yarayan endekslerden biridir. Önceki 2 endeksin aksine burada endeks değerinin artması ihracatta yoğunlaşmanın azalması ve çeşitliliğin artması anlamına gelmektedir. Bu yöntemle göre TR21 Trakya Bölgesi'nin endeks değeri Türkiye ortalamasının altında olmakla birlikte diğer Marmara Düzey-2 Bölgelerinden yüksektir.

Sonuç olarak Şekil 83, 84 ve 85'te belirtilen her üç yöntemin endeks değerlerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nin ihracat çeşitliliği TR0 Türkiye'den düşük olmakla beraber diğer Marmara Düzey-2 Bölgeleri'nden yüksektir. Dolayısıyla Marmara Bölgesi'nde bulunan diğer Düzey-2 Bölgeleri'nin TR21 Trakya Bölgesi'ne göre ihracatta yoğunlaşmasının daha fazla olduğu görülmektedir.

3.2.1.7. Rekabet Analizi

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2012 yılında yapılan rekabetçilik analizinde sektörlerin rekabetçilik seviyeleri elmas analizi yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada elmas analizi kullanılarak rekabetçilik seviyesi tespit edilecek olan sektörler belirlenirken ise ‘Üç Yıldız Analizi’, ‘Dış Ticaret Karneleri’ ve ‘Kümelenme Temelli Analiz’ gibi yöntemler kullanılmıştır. Üç yıldız analizinde belirli göstergeler için bazı oranlar tespit edilir ve bu oranların üzerinde değerlere sahip olan göstergeler için 1 yıldız verilir. TR21 Trakya Bölgesi illeri olan Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illeri için Üç Yıldız Analizi yöntemi kullanılarak bu üç ilde hangi sektörlerin üç yıldız olarak elmas analizi yönteminde kullanılacağı tespit edilmiştir. Buna göre Tekirdağ ilinde NACE 2 kod seviyesinde 3 yıldız alan sektörler tekstil ürünleri imalatı, deri ve ilgili ürünler, kağıt ve kağıt ürünleri ve elektrikli teçhizat imalatıdır. Kırklareli ve Edirne illerinde ise NACE 2 kod seviyesinde üç yıldız alan sektör bulunmamaktadır. Ancak her üç ilimizde de NACE 4 kod seviyesinde 3 yıldız alan sektörler bulunmaktadır. Dış Ticaret Karneleri Yönteminde ise sektörlerin potansiyelleri belirlenirken sektörlerin ihracat yapabilme kapasiteleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu yöntem kullanıldığında Bölgede 10 üzerinden 6 puan alan sektörlerin tamamının Tekirdağ ilinde bulunduğu gözlenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre ihracatta öne çıkan sektörler;

- Beyaz Eşya,
- Deri,
- Kağıt,
- Kauçuk v
- Tekstil sektörleri

olmuştur.

Kümelenme yaklaşımına göre ise eğer dar bir coğrafyada bir sektördeki firmaların yoğunlaşması söz konusu ise o kümelenmenin belirli bir gelişmişlik seviyesinde olduğu kabul edilir. Çalışma sonucunda Tekirdağ ilinde, yöntemde belirlenen kriterlere uygun olarak 33 adet sektör saptanmıştır. Kümelenme Temelli Analiz kapsamında belirlenen kriterlere sahip sektör sayısı Edirne ve Kırklareli illerinde ise sırasıyla 8 ve 6 adettir. Yapılan çalışmalar sonucunda üç yıldız analizi, dış ticaret karneleri ve kümelenme temelli analiz yöntemleri kullanılarak belirlenen sektörler ikinci bir elemeye daha tabi tutularak elmas modeli analizi yapılacak olan sektörler belirlenmiştir. Beyaz eşya, deri, kauçuk ve tekstil sektörleri tüm analizlerde öne çıkmıştır. Bununla beraber tarım makineleri ve turizm sektörleri ise analizlerde öne çıkmamasına rağmen gerçekleştirilen görüşmeler ve Bölgenin öncelikleri göz önünde bulundurularak bu sektörlerin de analizinin yapılmasına karar verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda yukarıda bahsi geçen üç analize ait bilgiler yer almaktadır. Buna göre ‘Beyaz Eşya’ ve ‘Deri’ sektörleri üç yıldız analizi, dış ticaret karnesi analizi ve kümelenme temelli analiz çalışmalarının her üçünde de rekabet gücü yüksek çıkan sektörler olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 181: TR21 Trakya Bölgesi Sektörlerin Rekabet Gücü*

Sektör	Üç Yıldız Analizi	Dış Ticaret	Kümelenme Temelli
Beyaz Eşya	X	X	X
Deri	X	X	X
Gıda	X		X
İlaç	X		
Kağıt ve kağıt Ürünleri	X	X	
Kauçuk ve Kauçuk Ürünleri	X	X	X
Lojistik			X
Tarım Makineleri			
Tekstil ve Hazır Giyim	X	X	X
Turizm			

Kaynak: Rekabet Analizi, Trakya Kalkınma Ajansı.

*İşaretili olan sektörler, sözü geçen analizlerde yüksek rekabet gücüne sahip sektörler olarak ortaya çıkmış olan sektörlerdir.

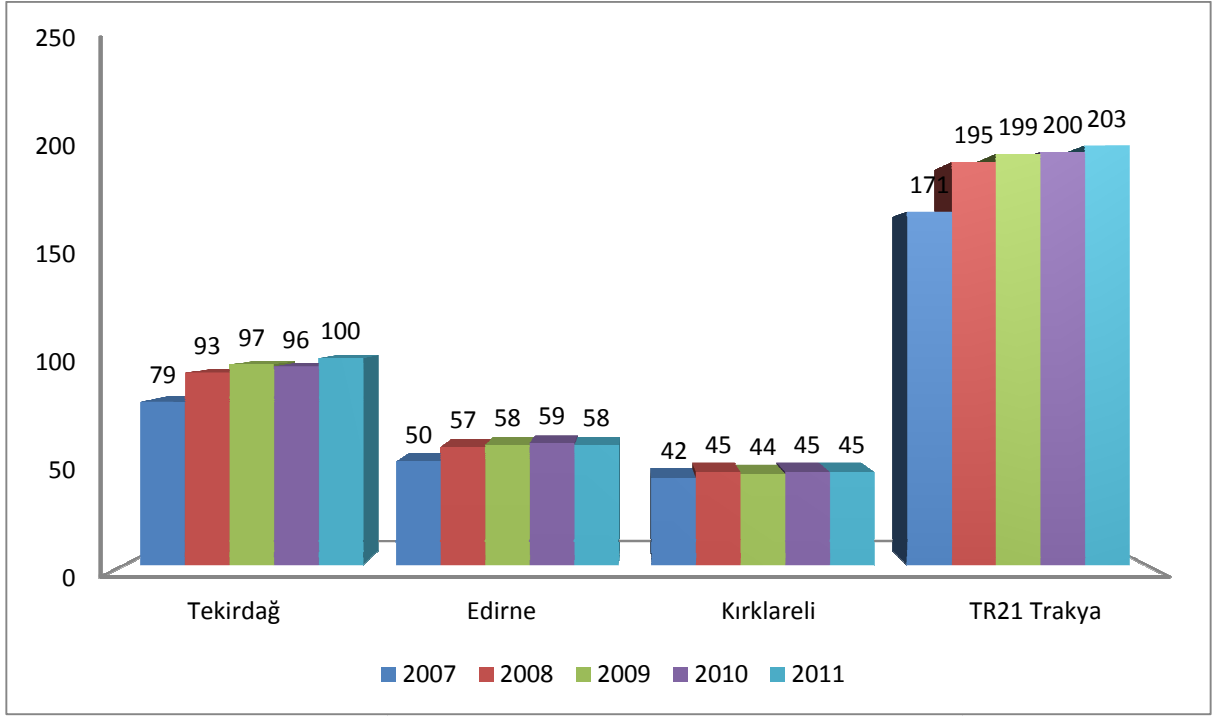
Elmas Modelinde, Analiz yapılırken 5 adet değişken göz önünde bulundurulmuştur. Bu değişkenler Devlet(Devletin Bölgeye yönelik o sektöre ilişkin politikası),Faktör Koşulları(iş gücü, hammadde vb) ,Firma Stratejisi ve Rekabet Yapısı, Talep Koşulları ve İlgili ve Destekleyici Kuruluşlar(kümelenme) gibi etkenlerden oluşmaktadır.

Ürün/yükün çıkış ve varış noktaları arasındaki tüm malzeme hareketlerinin entegrasyonu olarak tanımlanan lojistik sektöründe coğrafi konumu ve güçlü ulaştırma altyapısı ile Trakya Bölgesi öne çıkabilme potansiyeline sahiptir. TR21 Trakya Kalkınma Ajansı tarafından belirli bazı sektörlerin rekabet gücünü ölçmek amacıyla yapılmış olan Rekabet Analizinde kullanılan Elmas Modelinin ortaya koyduğu sonuçlara göre lojistik rekabet edebilirlik potansiyeli yüksek bir sektör olarak ön plana çıkmıştır. Rekabet Analizinde rekabet edebilirlik potansiyeli yüksek çıkan diğer sektörler ise süt ve süt ürünleri sektörü, üzüm ve üzüm ürünleri sektörü, Tarım Makinaları Sektörü, Tekstil ve Hazır Giyim sektörleridir.

3.2.2. Finans

TR 21 Trakya Bölgesi'nin finansal analizini yapmak için kullanılacak veriler aşağıda yer almaktadır:

- Mevduat bankası şube sayılarının illere göre dağılımı,
- Mevduat bankası şube başına düşen kişi sayısı,
- Mevduatın illere göre dağılımı,
- Kredinin illere göre dağılımı,
- Kredi ve mevduatların türlerine göre dağılımı,
- Sigorta acente sayıları,
- Vergi tahakkuk ve tahsilât bilgileri.

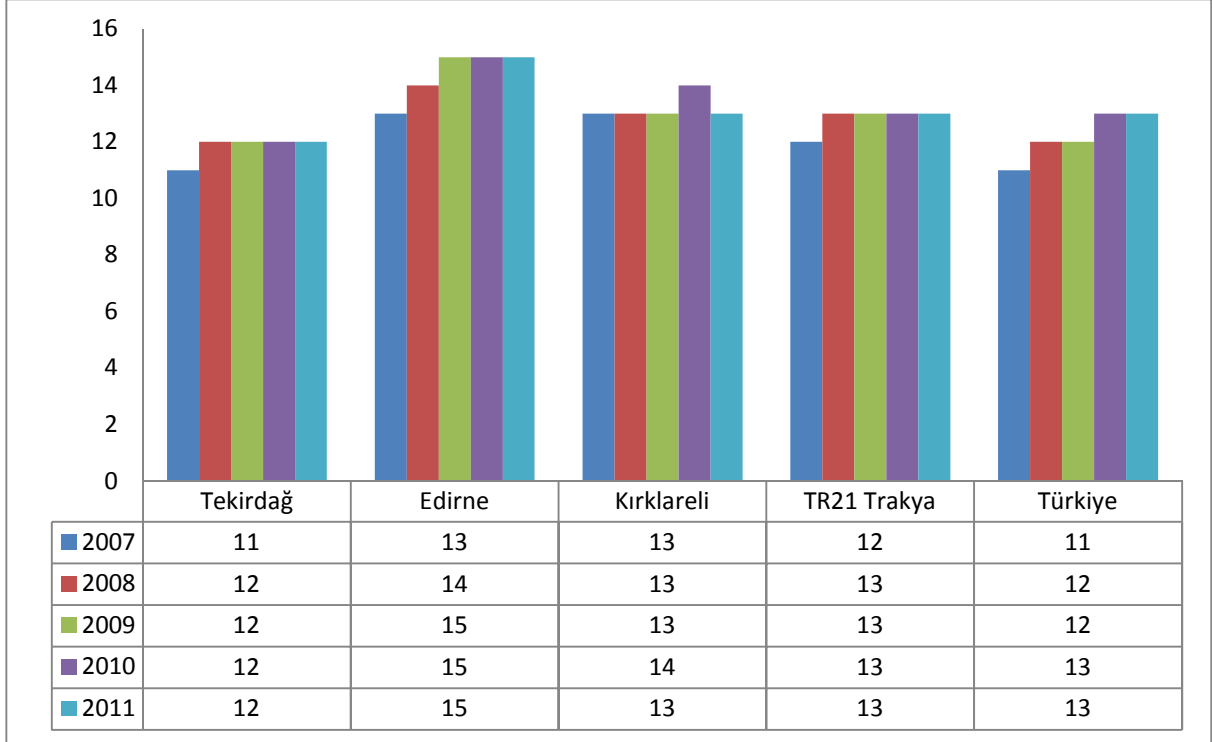
Şekil 86: Mevduat Bankası Şubesi Sayıları

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Mevduat Bankası Şube Sayıları'nın illere göre dağılımının gösterildiği yukarıdaki tablo incelendiğinde 2011 yılı itibarıyla TR21 Trakya Bölgesi'nde toplam 203 mevduat bankası şubesi bulunduğu görülmektedir. 2007 yılından 2011 yılına kadar olan gelişmeye bakıldığında bu beş yıl süresince banka şube sayılarının 171'den 203'e çıktığı görülmektedir.

Türkiye'de 2011 yılı itibarı ile toplam 9.760 mevduat bankası şubesi bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nin 203 şube ile toplam içindeki payı %2,1'dir. Bu pay her ne kadar düşük görünse de, 100.000 kişiye düşen şube sayısını gösteren aşağıdaki tablo incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesi'nde nüfusa oranla Türkiye ortalamasının üzerinde şube sayısı bulunduğu görülmektedir.

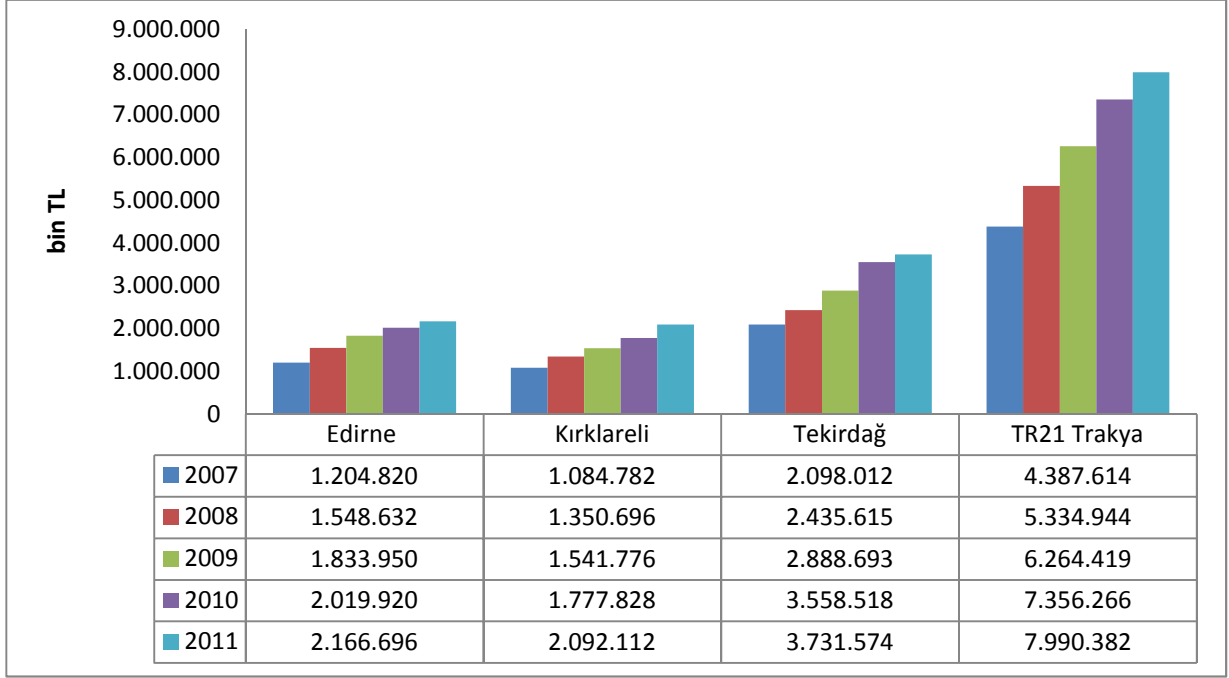
TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Şekil 87: 100.000 Kişiye Düşen Şube Sayısı

2011 yılı itibarı ile 100.000 kişiye düşen şube sayısı Edirne’de 15, Kırklareli’de 13 ve Tekirdağ’da 12’dir. 100.000 kişiye düşen şube sayısı açısından düşünüldüğünde Türkiye ortalaması ise 13’tür.

3.2.2.1. Mevduat ve Krediler

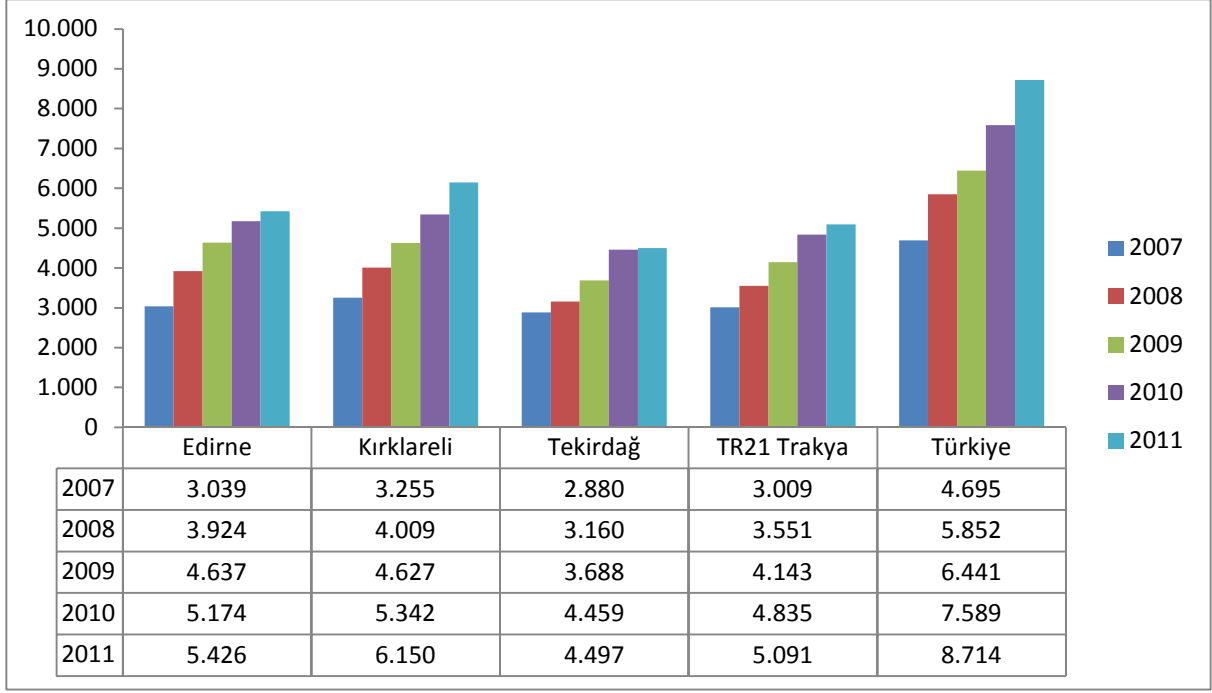

Şekil 88: Mevduatın İllere Göre Dağılımı*

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

*Toplam mevduat = TL+YP.

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illeri içine alan TR21 Trakya Bölgesi'ndeki toplam mevduat incelendiğinde, mevduatın TR21 Trakya düzeyinde 2007 yılından 2011 yılına gelindiğinde mevduat büyüklüklerinin %82,1 arttığı görülmektedir. 2011 yılı itibarıyla üç il arasında en yüksek mevduata sahip olan il Tekirdağ'dır. Tekirdağ'ı Edirne ve Kırklareli illeri takip etmektedir. TR 21 Trakya Bölgesi mevduatının Türkiye'deki toplam mevduat (651.184.540.000TL) içindeki payı %1,23'tür. Türkiye'nin toplam mevduatı içindeki bu pay düşük görünmektedir. Nitekim aşağıdaki tablo üzerinden fert başına mevduat incelendiğinde de TR21 Trakya Bölgesi'nin Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

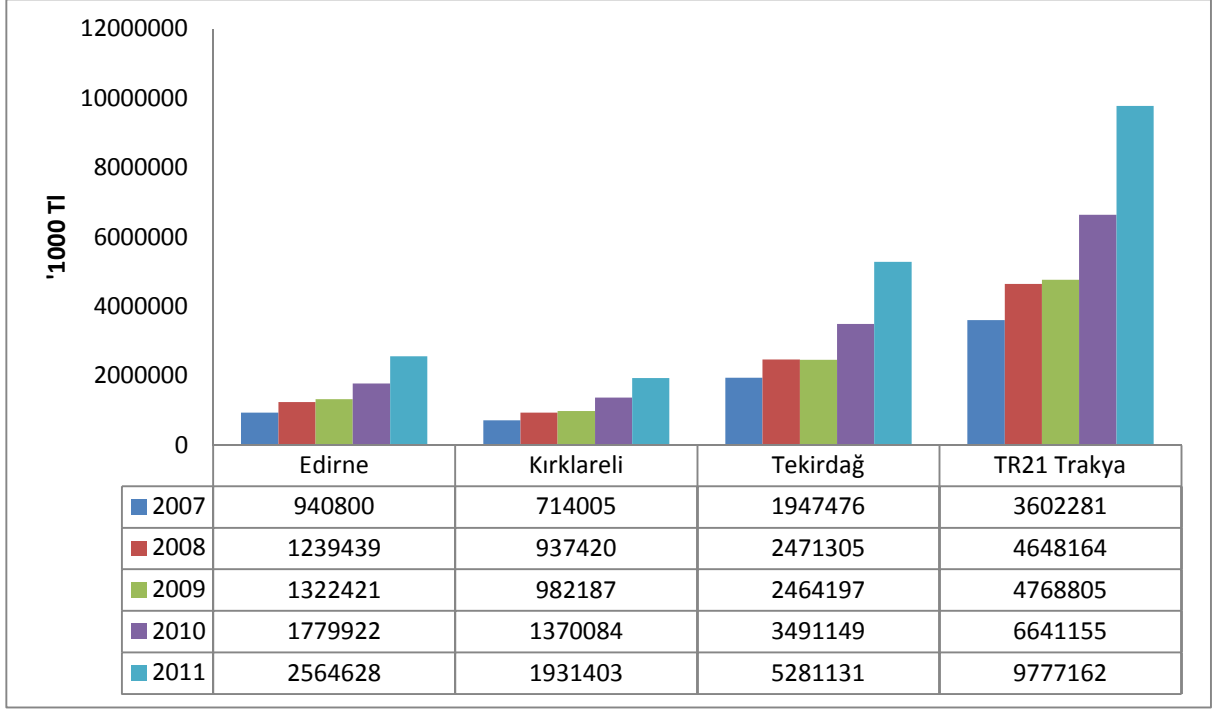
Şekil 89: Kişi Başı Mevduatın İllere Göre Dağılımı (TL)

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Kişi Başı Mevduatın İllere Göre Dağılımı tablosuna göre TR21 Trakya Bölgesi'nde kişi başına düşen mevduat tutarı 5.091 TL'dir, Türkiye ortalaması ise 8.714 TL'dir. Tekirdağ, toplam mevduat açısından TR21 Trakya Bölgesi içinde 1. sırada yer almasına karşın, kişi başı mevduat bakımından son sırada yer almaktadır. Kişi başı mevduat sıralamasında Kırklareli 1. sırada yer alırken, Edirne 2. sırada bulunmaktadır.

İl bazında kredileri incelediğimizde ise, aşağıda Kredilerin İllere Göre Dağılımı grafiğinde görebileceğimiz gibi, TR21 Trakya düzeyinde 2008 yılında kredilerde 2007 yılına göre %30'luk bir artış olduğu gözlemlenmektedir. 2009 yılında ise çok küçük miktarda bir artış meydana gelmiştir. 2009 yılından 2010 yılına gelindiğinde ise kredilerde %39,3'lük bir artış meydana gelmiştir. 2011 yılında ise %47,2'lik bir artış yaşanmıştır. Tekirdağ, TR21 Trakya Bölgesi içinde kredilerin toplam tutarı bakımından 2011 yılı itibarıyla 1. sırada yer almaktadır. Tekirdağ'ı Edirne ve Kırklareli takip etmektedir.

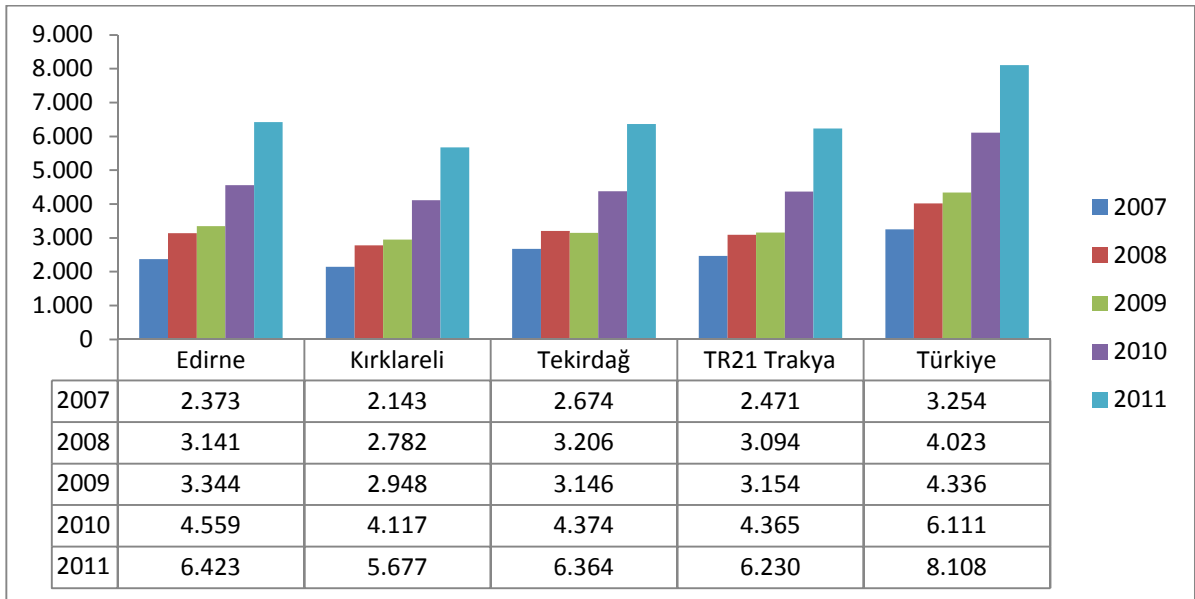
TR21 Trakya Bölgesi'nin mevduat bakımından Türkiye'deki payı %1,23 olurken, kredilerden %1,61 ile daha büyük bir pay aldığı görülmektedir.

Şekil 90: Kredilerin İllere Göre Dağılımı

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

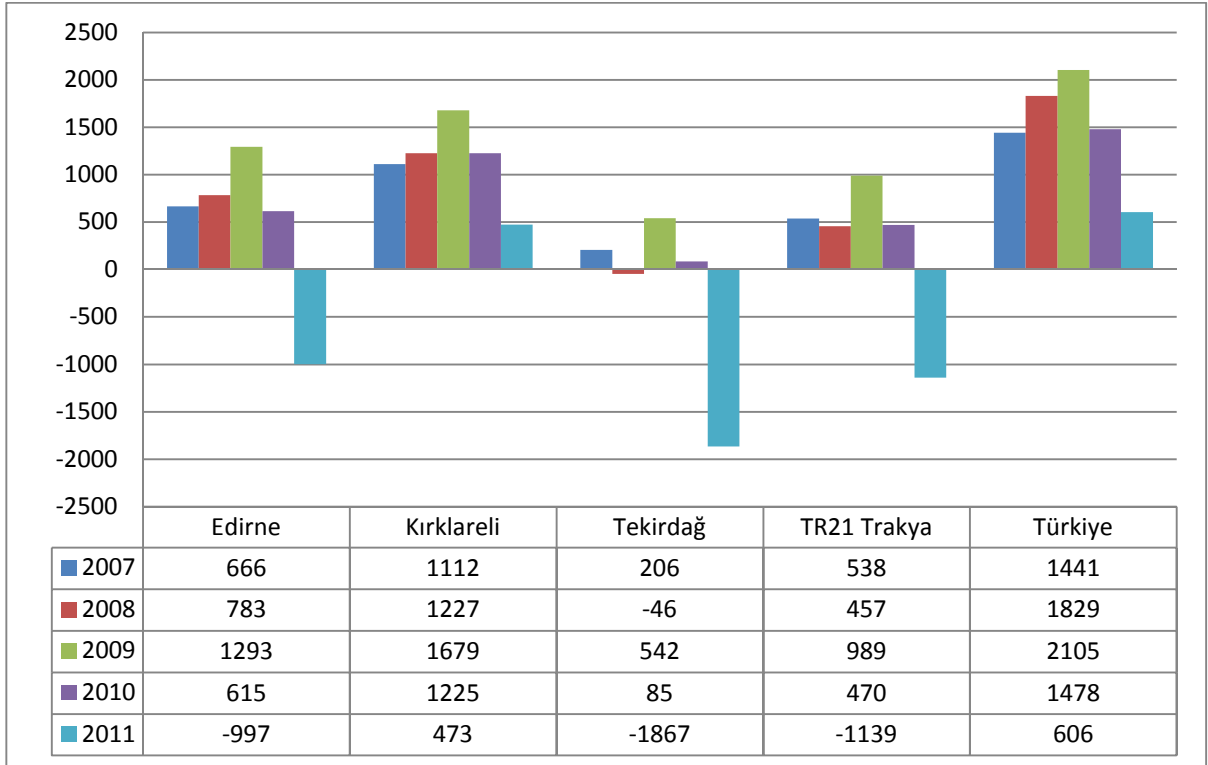
Toplam kredi tutarında Tekirdağ TR21 Trakya Bölgesi içinde 2011 yılında 1'nci sırada yer almaktadır. Tekirdağ ilini Edirne ve Kırklareli illeri izlemektedir. Kişi Başı Kredilerin İllere Göre Dağılımı grafiğine bakıldığında, Edirne'nin kişi başı kredi tutarında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ kişi başı kredi tutarı bakımından Türkiye ortalaması olan 8.108 TL'nin altında kalmaktadır.

Şekil 91: Kişi Başı Kredilerin İllere Göre Dağılımı (TL)

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Kişi başına mevduat-kredi farkı incelendiğinde 2011 yılında Edirne ve Tekirdağ illerinde bu kişi başına kredilerin kişi başına mevduattan bariz bir şekilde büyük olduğu görülmektedir. Kırklareli ilinde ise kişi başına mevduatlar diğer yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da kişi başına kredilerden yüksek seyretmiştir. TR21 Trakya Bölgesi genelinde de kişi başına mevduatlar kişi başına kredilerden düşük seyretmiştir. Türkiye’de kişi başına toplam mevduat tutarı toplam kredi tutarının 606 TL üzerinde iken bu rakam TR21 Trakya Bölgesi için -1139 TL’dir. Bu durum, Türkiye’ye kıyasla TR21 Trakya Bölgesi’nde mevduatların daha yüksek oranda kredi olarak kullanıldığını göstermektedir.

Şekil 92: Kişi Başı Mevduat-Kredi Farkı (TL)

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

3.2.2.2. Mevduat ve Kredilerin Türleri

TR21 Trakya Bölgesi’nde mevduatların türlerine göre dağılımını incelediğimizde, 2011 yılı mevduatlar toplamı içinde %66,58 ile en büyük paya tasarruf mevduatlarının sahip olduğu görülmektedir. Tasarruf mevduatlarından sonra en büyük paya %17,38 ile döviz tevdiat hesapları sahiptir. Bu iki mevduatın toplam mevduat içindeki ağırlığını 2011 yılı için diğer bölgelerle kıyasladığımızda, Balıkesir-Çanakkale Bölgesi’nde tasarruf mevduatlarının %65, döviz tevdiat hesaplarının %20,25; Bolu-Düzce-Sakarya-Kocaeli-Yalova illerinden oluşan Kocaeli Alt Bölgesinde tasarruf mevduatlarının %47,02, döviz tevdiat hesaplarının %23,97 paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 182: TR21 Trakya Bölgesi'nde Mevduatlar (Bin TL)

Yıl	Tasarruf Mevduatı	Resmi Kuruluşlar Mevduatı	Ticari Kuruluşlar Mevduatı	Bankalar Mevduatı	Döviz Tevdiat Hesabı	Diğer Kuruluşlar Mevduatı	Kıymetli Madenler Depo Hesapları	Mevduatlar Toplamı
2011	5.320.255	281.189	681.156	0	1.389.065	157.445	161.272	7.990.382
2010	5.187.640	239.730	598.919	3	1.186.884	115.006	28.084	7.356.266
2009	4.234.620	186.504	517.907	4	1.205.835	105.118	14.431	6.264.419
2008	3.751.632	131.912	330.586	388	1.056.076	63.644	706	5.334.944
2007	3.018.321	108.822	278.566	0	894.007	87.776	121	4.387.614
2007-2011 değişim	76	158	145	0	55	79	133183	82

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Türkiye genelinde ise toplam mevduatlar içinde tasarruf mevduatları %41,37 döviz tevdiat hesapları %29,43 paya sahiptir. Türkiye geneliyle kıyaslandığında TR21 Trakya Bölgesi'nin tasarruf mevduatı oranının oldukça yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

2007-2011 yılları arasındaki değişime bakıldığında, kıymetli madenler depo hesaplarının, her ne kadar toplam mevduat içerisindeki payı çok küçük olsa da, 2007-2011 yılları arasında %1331 artış yaşadığı gözlemlenmektedir. Buna 2008 yılında bu konuda Hazine Müsteşarlığı tarafından düzenlenen ve kıymetli maden alımlarının bankalar aracılığı ile yapılmasını mümkün kılan mevzuatın ve 2008-2009 yıllarında altın fiyatlarında yaşanan önemli yükselişin yol açtığını söyleyebiliriz. Bu büyük değişim yalnızca TR21 Trakya Bölgesi'nde değil, bütün bölgelerde eşzamanlı olarak gerçekleşmiştir.

Toplam mevduatlar içinde yüksek paya sahip olan kalemler içinde 2007-2011 döneminde en büyük artışların %158 ile resmi kuruluşlar mevduatı ve %145 ile ticari kuruluşlar mevduatında yaşandığını görülmektedir.

Tablo 183: TR21 Trakya Bölgesindeki Toplam İhtisas Kredileri (bin TL)

Yıl	Tarım	Gayrimenkul	Mesleki	Denizcilik	Turizm	Diğer	İhtisas Dışı Krediler	Krediler Toplamı
2011	1.195.013	0	142.916	0	0	101.346	8.337.887	9.777.162
2010	691.684	0	64.441	0	0	87.275	5.797.755	6.641.155
2009	510.853	0	73.002	0	0	88.089	4.096.861	4.768.805
2008	384.988	743	67.464	0	0	89.346	4.105.623	4.648.164
2007	295.474	1.047	56.819	0	0	80.970	3.167.971	3.602.281

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Kredilerin türlerini incelediğimizde ise, ihtisas dışı kredilerin bütün yıllar itibarı ile %85'in üzerinde paya sahip olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise ihtisas dışı kredilerin toplam kredilere oranı %94'tür (İller Bankası'nın belediyelere vermiş olduğu krediler, Kıbrıs ve yabancı ülkeler kaynaklı krediler hariçtir). Toplam kredilerin yıllar içindeki gelişimine baktığımızda 2008 yılında gözle görülür bir artış yaşanırken, 2009 yılında 2008 yılına göre çok az (%2,5) bir artış yaşanmış, hatta bazı kredi türlerinde düşüş görülmüştür. TR21 Trakya Bölgesi'nde sanayinin yoğunlaşmış olduğu Tekirdağ ilinde krediler toplam tutarında düşüş görülmüş, Kırklareli ve Edirne'de ise artış görülmüştür. 2010 ve 2011 yıllarında ise oldukça yüksek artışlar gözlemlenmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında toplam kredilerde meydana gelen artışlar sırasıyla %39 ve %47 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında toplam kredi miktarı yaklaşık 9.777.162.000 olmuştur. Türkiye genelinde ise, 2010 yılında kredilerde %43,18, 2011 yılında %34,49'luk artış gerçekleşmiştir. Çanakkale-Balıkesir Bölgesi'nde ise artış oranı 2010 ve 2011 yılları için sırasıyla %39,52 ve %36,64 olmuştur. 2010 yılında Bolu-Düzce-Kocaeli-Sakarya-Yalova illerinden oluşan Kocaeli Alt Bölgesi'nde toplam krediler %51,98 2011 yılında ise %38,84 artış göstermiştir.

Tablo 184: İllere Göre Şube Başına Ortalama Nüfus

İller	Sıra	Şube Başına Kişi Sayısı		2000-2011 % Değişme
	No.	2000	2011	
Edirne	9	7.463	6.885	-8
Kırklareli	17	6.694	7.560	13
Tekirdağ	25	7.357	8.299	13

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Türkiye Bankalar Birliği'nin 2011 yılı istatistiklerine göre illere göre şube başına ortalama nüfus bakımından Edirne 9, Kırklareli 17 ve Tekirdağ 17. Sırada yer almaktadır.

Tablo 185: İllere Göre Nüfus Başına Ortalama Mevduat, 2011

İller	Sıra No	Kişi Başına Mevduat (TL)		2000-2011 % Değişme
		2000	2011	
Kırklareli	11	586,2	6149,7	949,1
Edirne	16	488,4	5426	1010,9
Tekirdağ	26	524,6	4496,6	757,1

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Türkiye Bankalar Birliği'nin 2011 yılı istatistiklerine göre illere göre nüfus başına ortalama mevduat bakımından Kırklareli 11, Edirne 16 ve Tekirdağ 26'ncı sırada yer almaktadır.

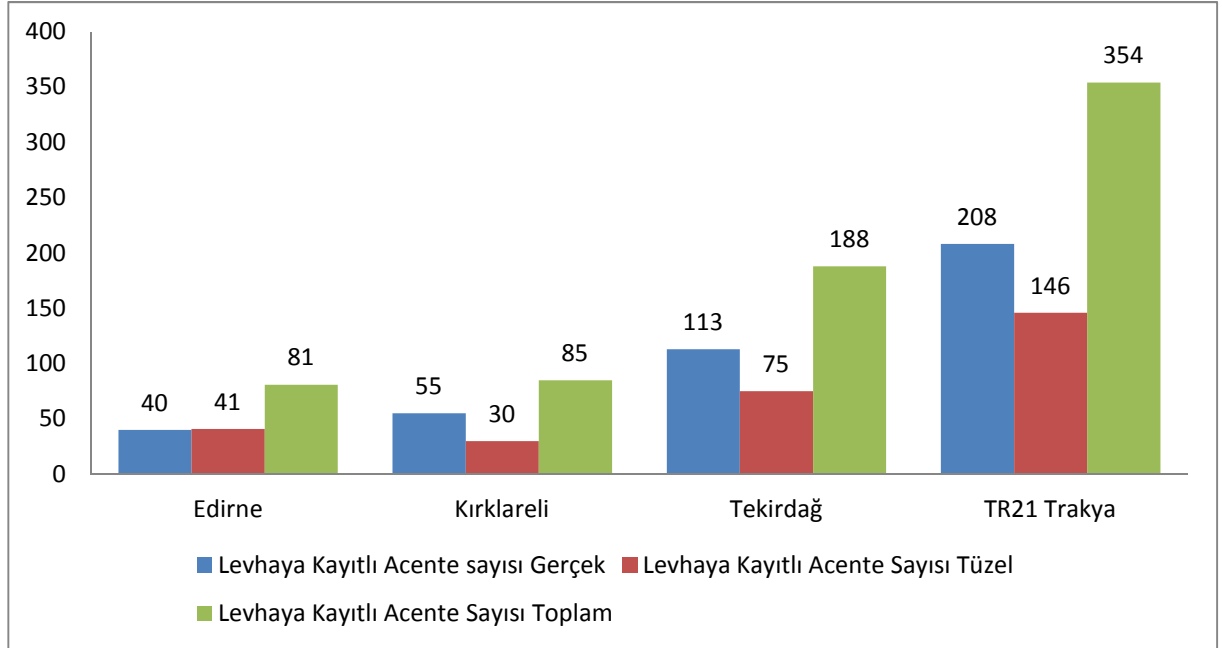
Tablo 186: İllere Göre Şube Başına Ortalama Nüfus

İller	Sıra No.	Kişi Başına Kredi (TL)		2000-2011 % Değişme
		2000	2011	
Edirne	11	410	6.423	1.467
Tekirdağ	12	186	6.364	3.327
Kırklareli	18	179	5.677	3.069

Kaynak: Bankacılık İstatistikleri, Türkiye Bankalar Birliği.

Türkiye Bankalar Birliği'nin 2011 yılı istatistiklerine göre illere göre nüfus başına ortalama kredi bakımından Edirne 11, Tekirdağ 12 ve Kırklareli 18. Sırada yer almaktadır.

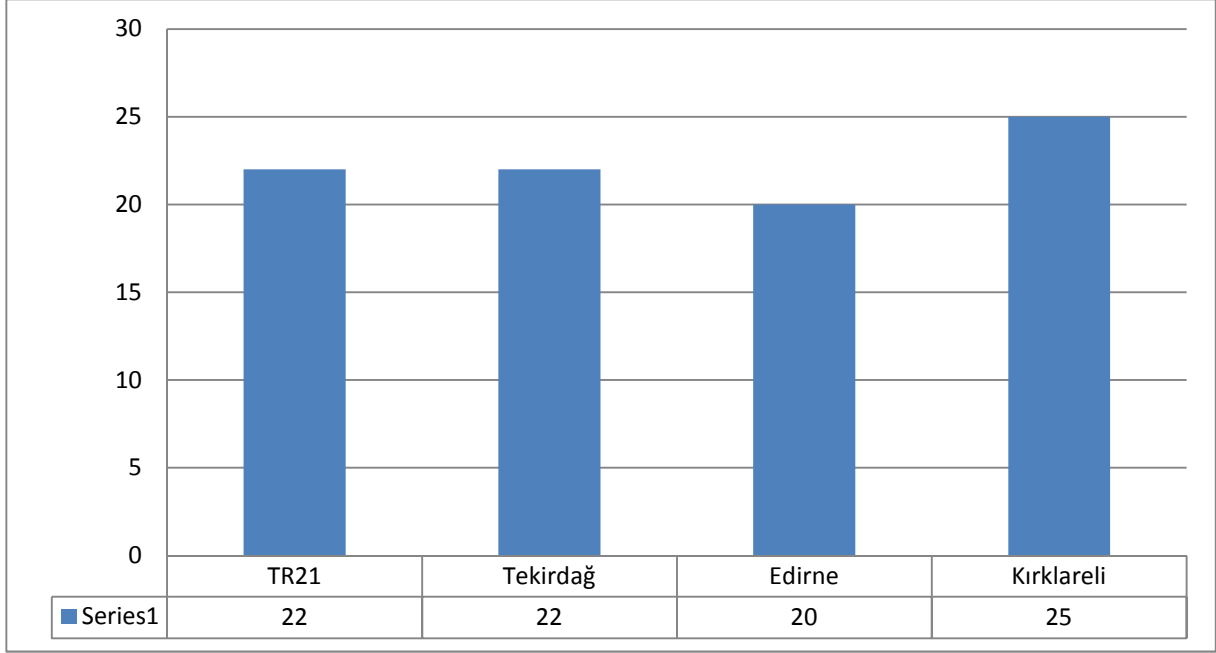
3.2.2.3. Sigorta Acente Sayıları

Şekil 93: Sigorta Acente Sayısı

Kaynak: Sigortacılık İstatistikleri, TOBB.

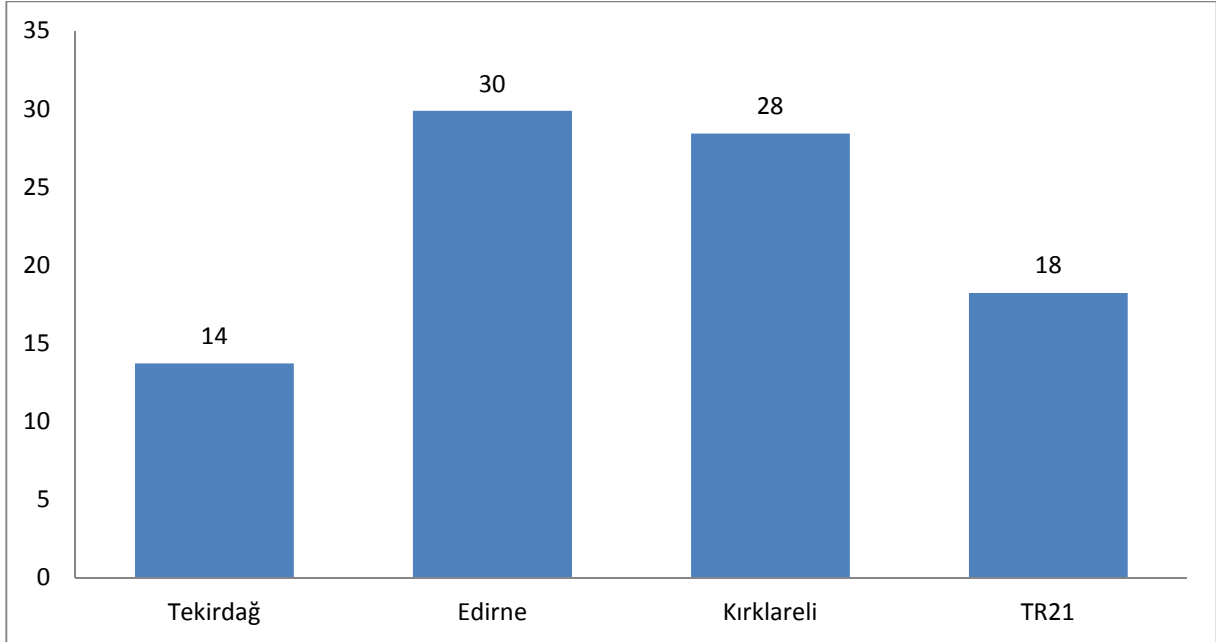
TR21 Trakya Bölgesi'nde levhaya kayıtlı toplam 354 acentenin 188 tanesi Tekirdağ ilinde, 85 tanesi Kırklareli ilinde ve 81 tanesi de Edirne ilinde bulunmaktadır.

Şekil 94: 100.000 Kişiye Düşen Acente Sayısı

Kaynak: Sigortacılık İstatistikleri, TOBB.

100.000 kişiye düşen acente sayısı incelendiğinde ise, en çok acenteye sahip olan Tekirdağ'ın üç il içinde ikinci sıraya gerilediği görülmektedir. Kırklareli, 100.000 kişiye en fazla acente düşen il, Edirne ise üç il arasında en son sıradadır (20 kişi).

Şekil 95: TR21 Trakya Bölgesi 100 Firmaya Düşen Acente Sayısı *

Kaynak: Sigortacılık İstatistikleri, TOBB.

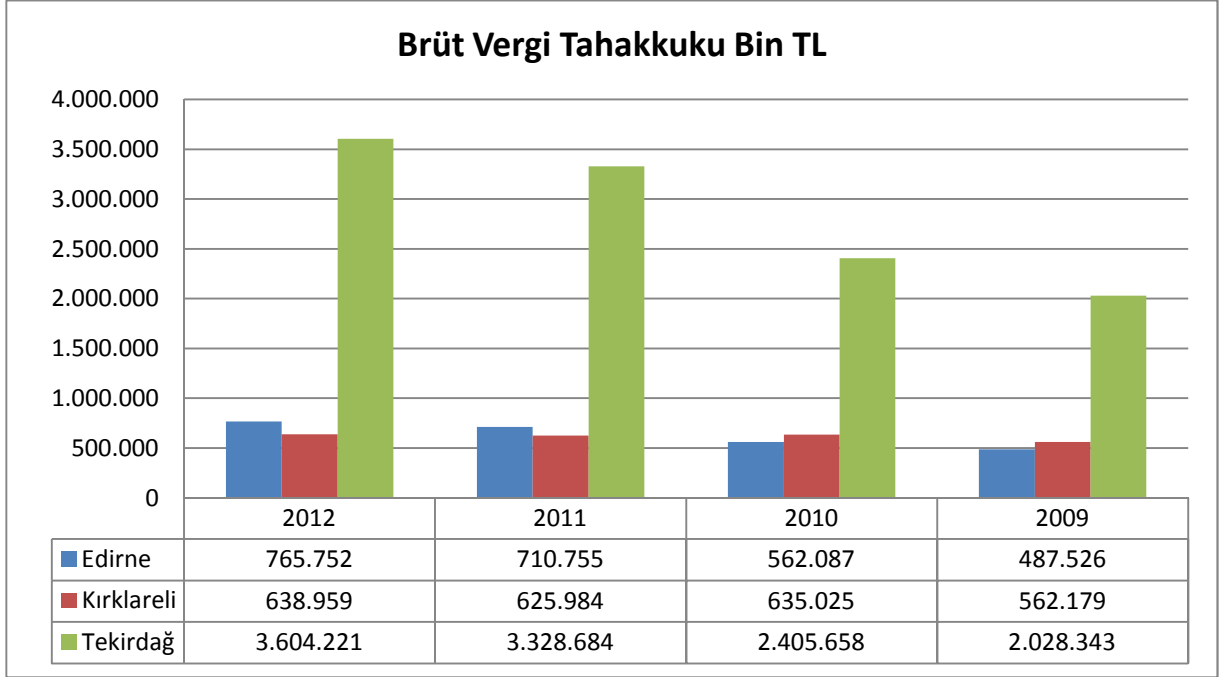
*Firma sayısı olarak sanayi siciline kayıtlı firma sayısı esas alınmıştır.

100 firmaya düşen acente sayılarını incelediğimizde ise, diğer iki ile göre sanayileşme oranı yüksek olan Tekirdağ'ın, acente sayısı yüksek olmasına rağmen firma başına en düşük acente

sayısına sahip olduğu görülmektedir. TR21 Trakya ortalaması ise 100 firma başına 18 acentedir.

3.2.2.4. Vergi Tahakkuku ve Tahsilâtı

TR21 Trakya Bölgesi'nin vergi tahakkuku ve tahsilâtı verileri incelendiğinde, üç il arasında vergi tahakkuku en yüksek olan ilin Tekirdağ olduğu görülmektedir. Son iki yılda, Tekirdağ'ı sırasıyla Edirne ve Kırklareli takip etmektedir. 2012 yılı için bütün iller arasında toplam vergi tahakkukundaki sıralama incelendiğinde, Tekirdağ'ın 10. Sırada yer aldığı görülmektedir. Kırklareli ve Edirne ise sırasıyla 39 ve 34. Sıradadır.

Şekil 96: Brüt Vergi Tahakkuku (bin TL)

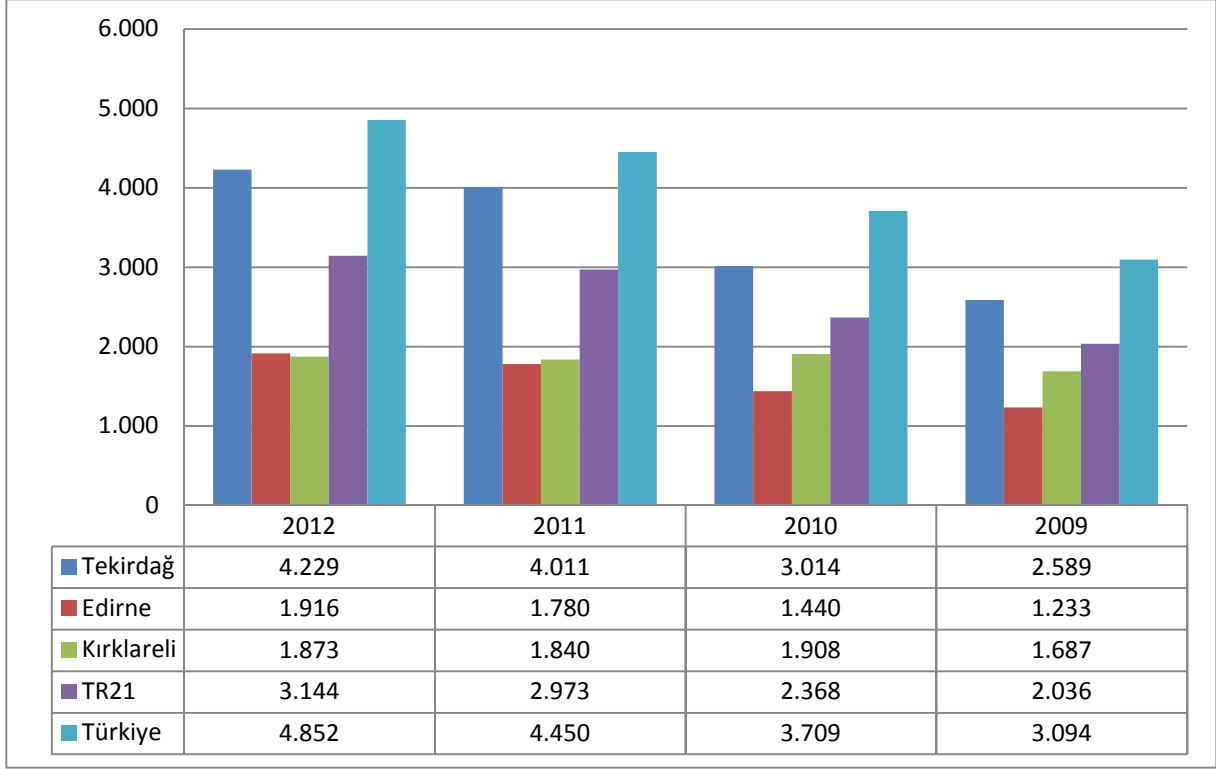
Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı, 2012

Tablo 187: Toplam Vergi Tahakkukunda İllere Göre Sıralama

	2009	2010	2011	2012
Edirne	33	34	33	34
Kırklareli	28	30	37	39
Tekirdağ	10	10	10	10

Kaynak: Vergi İstatistikleri, Gelirler İdaresi Başkanlığı, 2012

Kişi başına vergi tahakkuku incelendiğinde, son 2 yılda üç ilde de artış yaşandığı görülmektedir. 2012 yılı istatistiklerine göre kişi başına vergi tahakkukunda Tekirdağ 5, Edirne 17 ve Kırklareli 19. sıradadır. Kişi başına vergi tahakkuku Türkiye ortalaması ile kıyaslandığında ise üç ilin de Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. 2012 yılı itibarı ile TR21 Trakya Bölgesi kişi başına vergi tahakkuku Türkiye ortalamasının %35 kadar altındadır.

Şekil 97: Kişi Başına Vergi Tahakkuku (TL)

Kaynak: Vergi İstatistikleri, Gelirler İdaresi Başkanlığı, 2012

Tahakkuk eden verginin tahsilât nispetine bakıldığında ise, Tekirdağ ve Edirne illeri üst sıralarda yer alırken Kırklareli oldukça gerilerde kalmaktadır. Türkiye genelinde 3 il arasında en üst sırada olan il ise Tekirdağ'dır.

Tablo 188: Tahakkuk Edilen Verginin Tahsilat Nispeti (%)

Yıl	2012		2011		2010		2009	
	Tahsilât Nispeti (%)	İl sırası	Tahsilât Nispeti (%)	İl sırası	Tahsilât Nispeti (%)	İl sırası	Tahsilât Nispeti (%)	İl sırası
Edirne	84,45	14	83,78	16	82,46	22	83,52	18
Kırklareli	66,71	80	65,9	81	74,02	64	86,37	10
Tekirdağ	86,03	11	84,63	12	84,39	12	86,75	9

Kaynak: Vergi İstatistikleri, Gelirler İdaresi Başkanlığı, 2012

3.2.3. Ulaştırma ve Lojistik

Küreselleşen dünyada, ekonomilerin daha fazla entegre hale gelmesiyle hız unsuru ön plana çıkmış ve lojistik faaliyetlerin önemi artmıştır. Farklı taşıma modlarını entegre eden intermodal taşımacılık sistemleri, lojistik faaliyetler için önemli olmaya başlamıştır. Coğrafi anlamda Avrupa'yı Asya'ya bağlayan bir köprü niteliğinde olan TR21 Trakya Bölgesi farklı taşıma modlarının kesiştiği bir geçiş bölgesidir.

Ekonomi Bakanlığı'nın 2012 yılı verilerine göre yapılan 152.560.775 bin dolarlık ihracatın %38,8'i AB üyesi ülkelere, %9,4'ü ise diğer Avrupa ülkelerine yapılmıştır. İthalatta da benzer oranlar söz konusudur. Yine 2012 verilerine göre yapılan 236.536.949 bin dolarlık ithalat içinde AB üyesi ülkelere yapılan ithalat toplam ithalatın %37'sini oluştururken, diğer Avrupa ülkelerinden yapılan ithalatın oranı %15,8'dir. Dış ticaretimizde Avrupa'nın payının bu kadar büyük olması, TR21 Trakya Bölgesi'nin jeo-ekonomik konumunu daha önemli hale getirmektedir.

Dış ticarete ulaştırma şekli olarak denizyolu ve karayolu daha fazla tercih edilmektedir. TR21 Trakya Bölgesi gelişmiş karayolu ağı, limanları, havaalanı, var olan demiryolu hattı ile güçlü bir ulaşım altyapısına sahip, erişilebilirliği yüksek bir bölgedir.

3.2.3.1. TR21 Trakya Bölgesi Karayolları Ağı

Şekil 98: TR21 Trakya Bölgesi'nde Karayollarının türü ve uzunlukları

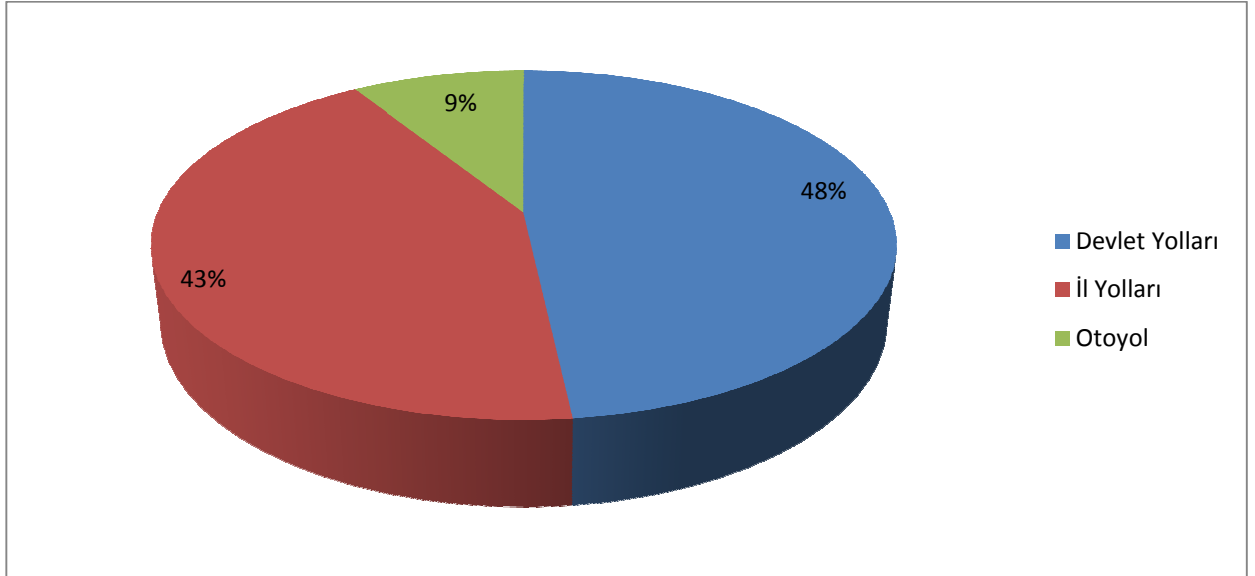
Kaynak: Karayolları Ağı, Karayolları Genel Müdürlüğü.

TR21 Trakya Bölgesi, konumu nedeniyle yoğun bir yolcu ve yük trafiğine sahiptir. TR21 Trakya Bölgesi'nde karayolu ulaşımı 992km devlet yolu, 880km il yolu, 184km otoyol ve 5.486 km köy yolu ile sağlanmaktadır. Doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu ana akslar ile bunları birbirine bağlayan tali yollar mevcut karayolu ağını oluşturmaktadır. Türkiye'yi Avrupa'ya bağlayan TR21 Trakya Bölgesi'nin ulaşım altyapısının ana aksını İstanbul-Kapıkule otoyolu oluşturmaktadır. Bölge trafiği İstanbul'un, sınır kapılarının, havaalanının, limanların ve sanayi bölgelerinin etkisi altındadır. Bu merkezlerde trafiğin daha yoğun olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 99: TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Karayolları Yol Çeşitleri

İl	Devlet Yolları	İl Yolları	Otoyol	Genel Toplam	Otoyol %
Türkiye	31.375	31.880	2.236	65.491	3,41%
TR21 Trakya	992	880	184	2.056	8,95%
Tekirdağ	383	256	47	686	6,85%
Edirne	267	421	60	748	8,02%
Kırklareli	342	203	77	622	12,38%

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Şekil 100: TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Karayolları Yol Çeşitlerinin Toplam İçindeki Payları

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı durumunda olan TR21 Trakya Bölgesi Türkiye geneline kıyasla gelişmiş bir karayolu ve otoyol ağına sahiptir. Türkiye genelindeki otoyollaşma oranı %3,41 iken bölge genelinde bu oran yaklaşık olarak %9 seviyesindedir. Otoyolların toplam yol uzunluğuna oranında Kırklareli yaklaşık %12,38 otoyol oranı ile Türkiye ortalamasına göre çok yüksek bir değere sahiptir.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

KGM'ce Yapılan			
Valilik Koordinasyonunda Yapılan		Valilik Koordinasyonunda Çalışılan	
Otoyol ve Bağlantı Yolları		Otoyol ve Bağlantı Yolları	
KGM'ce Çalışılan		İhale Edilecek Bölünmüş Yollar	

Şekil 101: TR21 Trakya Bölgesi Bölünmüş Yol Ağı

Kaynak: Yol Haritaları, Karayolları Genel Müdürlüğü.

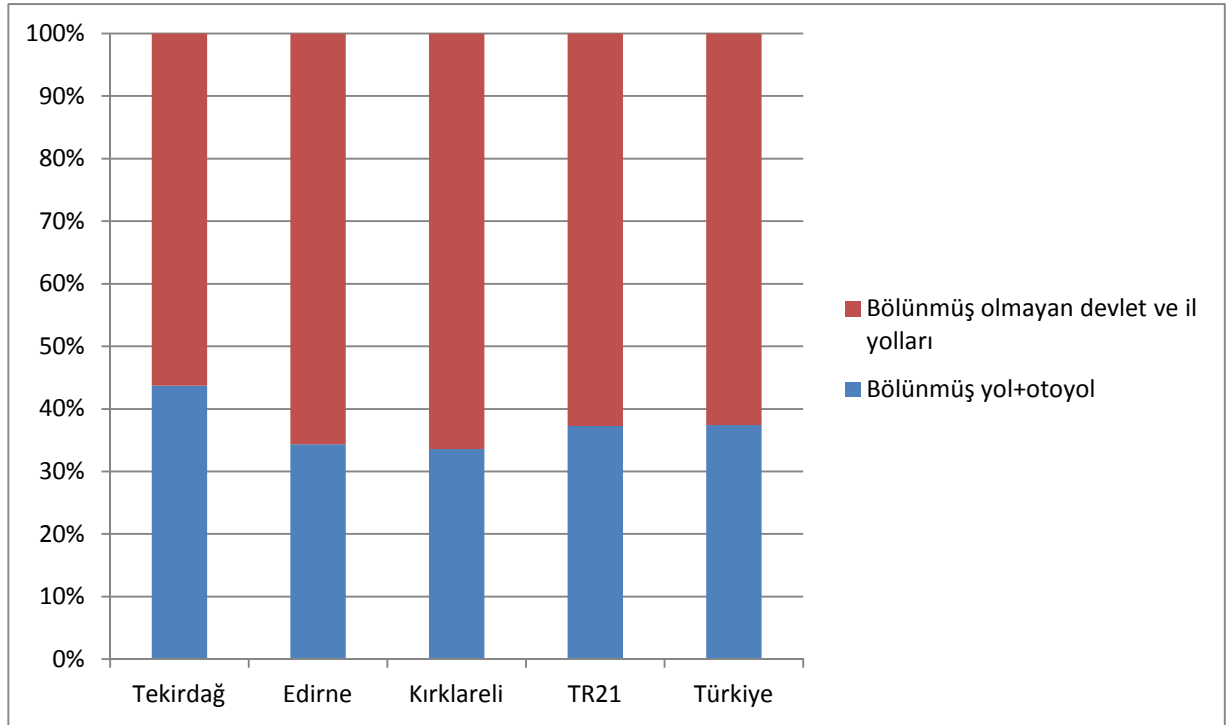
Türkiye genelinde bölünmüş yol ve otoyolların devlet ve il yollarına oranı %33,5 seviyesinde iken, TR21 Trakya Bölgesi'nde bu oran %40,9 seviyesine çıkmaktadır. Bu oran Bölge içinde en düşük %37,4 ile Edirne ilinde iken, Tekirdağ'da bölünmüş yol ve otoyolların devlet ve il yollarına oranı %46,9 seviyesindedir. Bölgedeki 582 km uzunluğundaki bölünmüş yolların 415km'lik kısmı 2003-2009 döneminde yapılmıştır.

Tablo 189: TR21 Trakya Bölgesi'ndeki, Devlet ve İl Yolları, Bölünmüş Yollar, Otoyollar (2013)

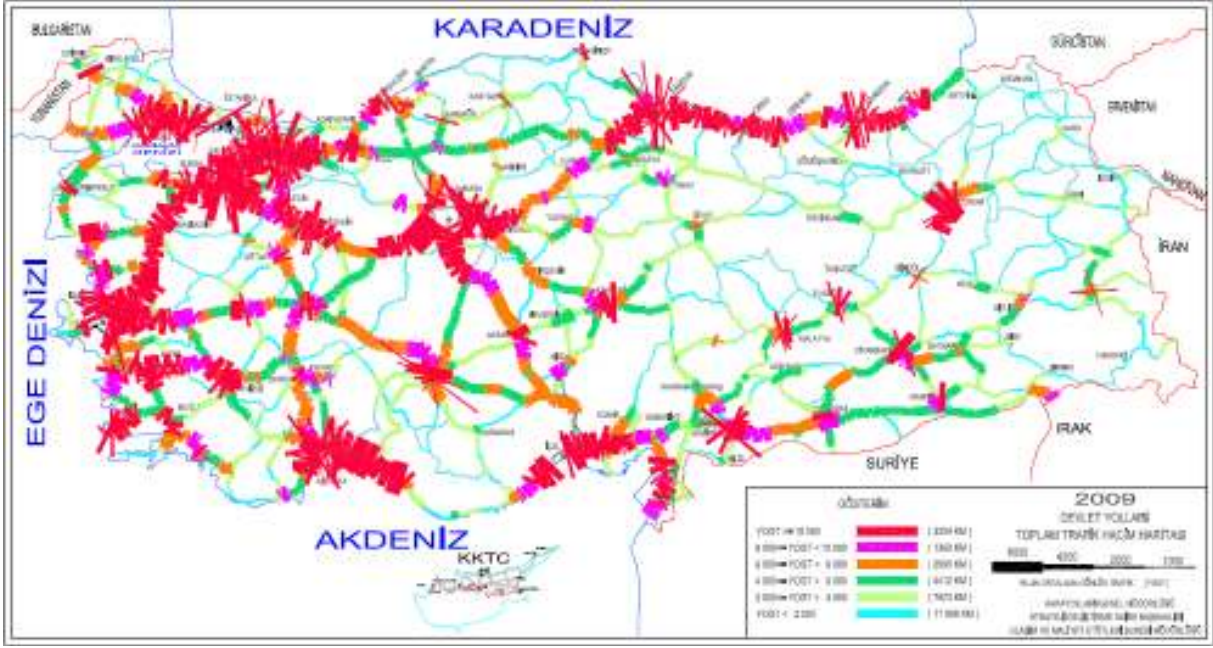
İl	Devlet ve İl Yolları	Bölünmüş Yol	Otoyol	Km ² 'ye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğu
Tekirdağ	639	253	47	4,75%
Edirne	688	197	60	4,23%
Kırklareli	545	132	77	3,33%
TR21	1872	582	184	4,10%
Türkiye	63.255	22.253	2.236	3,18%

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Kilometrekareye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğuna bakıldığında TR21 Trakya Bölgesi'nde bu oranın Türkiye geneline kıyasla yaklaşık %29 daha fazla olduğu görülmektedir. Bu oranın en az olduğu bölge ili olan Kırklareli'de dahi km² başına otoyol ve bölünmüş yol uzunluğu Türkiye genelinin üzerindedir.

Şekil 93: Karayollarında Bölünmüş Yol ve Otoyolların Payı (2013)

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Şekil 102: Devlet Yolları Toplam Trafik Hacim Haritası (2009)

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

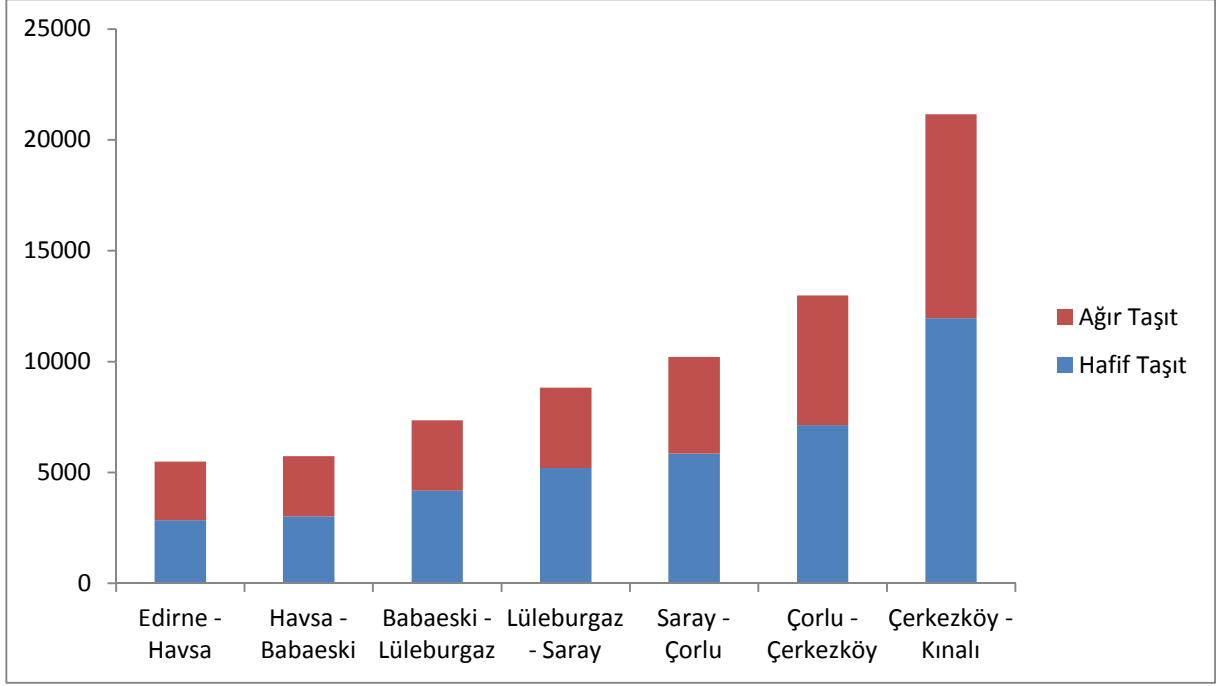
3.2.3.1.1. Trafik Yoğunluğu

Tablo 190: Otoyolların Yıllık Ortalama Trafik Değerleri, 2011

Kesim Adı	Uzunluk	Hafif Taşıt (Taşıt/Gün)	%	Ağır Taşıt (Taşıt Gün)	%	Toplam
Edirne – Havsa	19,9	2.851	52%	2.642	48%	5.493
Havsa – Babaeski	27,2	3.024	53%	2.719	47%	5.743
Babaeski - Lüleburgaz	24,4	4.183	57%	3.166	43%	7.349
Lüleburgaz – Saray	28,8	5.201	59%	3.621	41%	8.822
Saray – Çorlu	20,2	5.852	57%	4.359	43%	10.211
Çorlu – Çerkezköy	18,5	7.139	55%	5.838	45%	12.977
Çerkezköy – Kınalı	12,3	11.955	57%	9197	43%	21.152
Avcılar-Ispartakule	1	95382	74%	33620	26%	129.002
Ispartakule-Mahmutbey	13,1	113300	77%	33763	23%	147.063

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Bölgedeki trafik yoğunluğunu, Çorlu Havaalanı, Tekirdağ Limanı, sanayi bölgeleri ve sınır kapıları etkilemektedir. TR21 Trakya Bölgesi'ndeki yol ağı trafik sayımı sonuçlarına bakıldığında, trafik yoğunluğunun İstanbul'a ve sanayinin yoğunlaştığı Çorlu, Çerkezköy bölgelerine yaklaştıkça arttığı görülmektedir. Edirne – Havsa kesiminde yıllık ortalama günlük trafik 5493 taşıt/gün seviyesinde iken bu değer Çorlu-Çerkezköy ayırımında 12977, Çerkezköy – Kınalı ayırımında 21.152 olduğu görülmektedir. İstanbul'a gelince ise bu değerler 100.000'in üzerine çıkmaktadır.

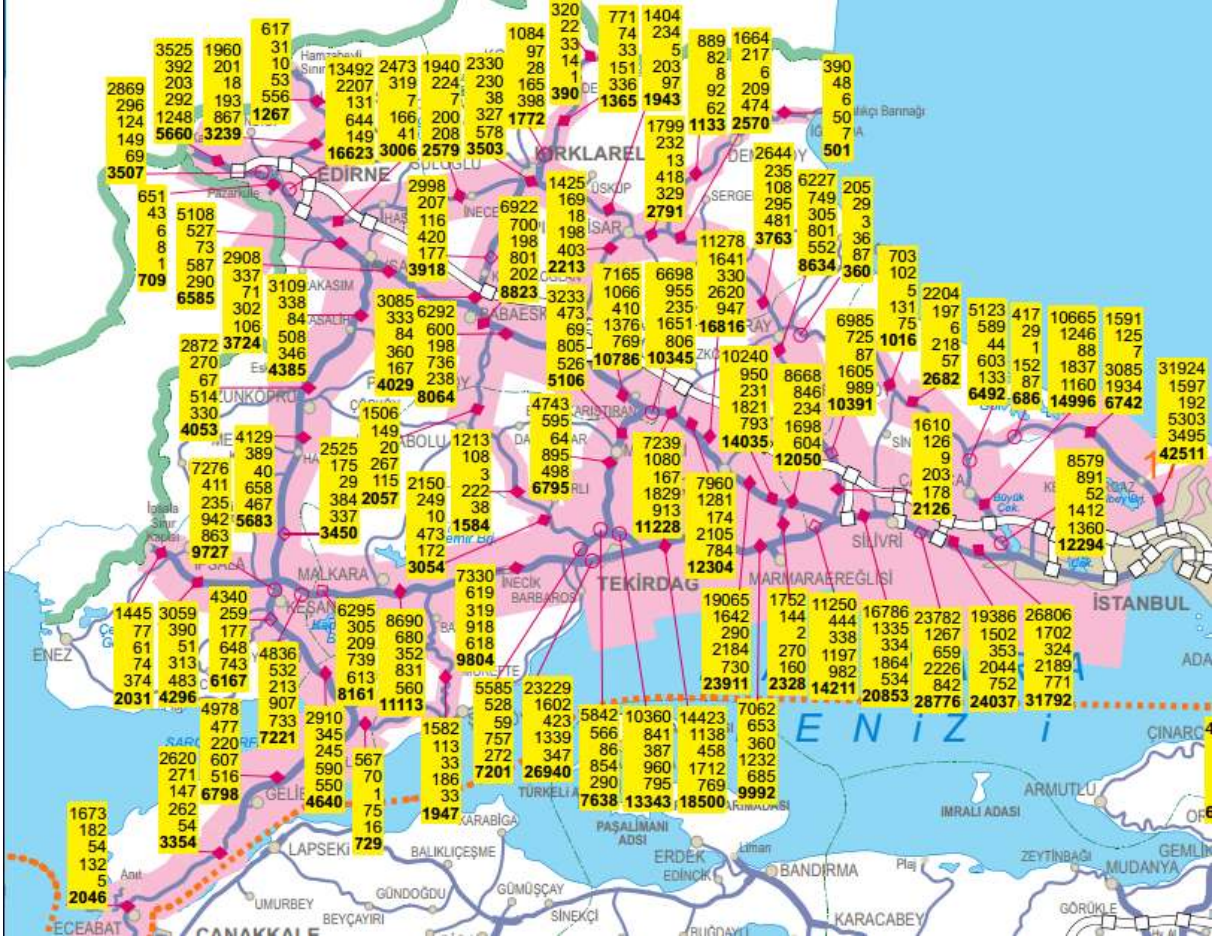

Şekil 103: Otoyol Trafik Değerleri

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Devlet yollarındaki yoğunluk da otoyollardaki yoğunlukla paralellik göstermektedir. Kınalı – İpsala aksı bölgede trafiğin en yoğun olduğu akslardan biridir. Bu aks üzerinde ise Tekirdağ limanının olduğu bölgede trafiğin daha fazla yoğunlaştığı görülmektedir. İstanbul – Kapıkule D-100 yolunda trafik yoğunluğunun özellikle sanayinin yoğunlaştığı Çorlu – Lüleburgaz aksında arttığı görülmektedir. Benzer şekilde sanayinin gelişmiş olduğu Çorlu – Çerkezköy hattında trafiğin arttığı, Saray – Kırklareli yönünde ise azaldığı görülmektedir. Havsa – Keşan – Eceabat ve Tekirdağ – Muratlı aksları bölge içi ulaşımın sağlanmasında önemi olan görece yoğun hatlardır.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Şekil 104: Devlet Yollarındaki Yıllık Ortalama Günlük Trafik Değerleri, 2011

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

TR21 Trakya Bölgesi'nde Yunanistan ve Bulgaristan'a açılan 5 adet kara sınır kapısı bulunmaktadır:

- Dereköy,
- Hamzabeyli,
- İpsala,
- Kapıkule,
- Pazarkule.

Dereköy, Hamzabeyli ve Kapıkule sınır kapıları Bulgaristan, İpsala ve Pazarkule sınır kapıları ise Yunanistan ile bağlantıları sağlamaktadır.

Tablo 191: Giriş-Çıkış Yapan Yıllık Ortalama Araç Sayısı, 2011

Sınır Kapıları	Otomobil	Midibüs	Kamyonet	Otobüs	Kamyon	Kmy+Röm +Çekici+Y. Rom	Toplam
Dereköy (B.)	106.014	153	3.976	11.220	3	236	121.602
Hamzabeyli (B.)	133.327	209	4.646	2.934	1.402	207.789	350.307
İpsala (Y.)	278.925	513	3.027	16.597	3.229	129.686	431.977
Kapıkule (B.)	6.106	21	875	504	4.688	454.368	466.562
Pazarkule (Y.)	123.601	32	1.424	1.015	2	162	126.236
Toplam	647.973	928	13.948	32.270	9.324	792.241	1.496.684
%	0,43	0	0,01	0,02	0,01	0,53	1
Türkiye Geneli Toplam	3.702.916	6.261	476.161	286.667	611.796	2.320.952	7.404.753
TR21 / TR Toplam	0,17	0,15	0,03	0,11	0,02	0,34	0,2

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

5 sınır kapısından yılda toplam 1.496.684 araç giriş-çıkış yapmaktadır bu da Türkiye toplam giriş-çıkış sınır trafiğinin %20'sine tekabül etmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'ndeki sınır kapılarındaki araç trafiğinde yoğunluğu otomobil, midibüs, kamyon, kamyonet, römork, çekici ve yarı römorklar oluşturmaktadır. Araç trafiğinin %43'ünü otomobil, %53'ünü kamyon, römork, çekici ve yarı römork trafiği oluşturmaktadır. Otobüs trafiğinin TR21 Trakya'daki sınır kapılarındaki payı %2 seviyesinde olsa da, bu trafik Türkiye genelindeki otobüs trafiğinin %11'ine denk gelmektedir.

Tablo 192: Sınır Kapılarındaki Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT), 2011

Sınır Kapıları	Otomobil	Midibüs	Kamyonet	Otobüs	Kamyon	Kmy+Röm+Çekici+Y. Rom	Toplam
Dereköy (Bulgaristan)	290	0	11	31	0	1	333
Hamzabeyli (Bulgaristan)	365	1	13	8	4	569	960
İpsala (Yunanistan)	764	1	8	45	9	355	1183
Kapıkule (Bulgaristan)	17	0	2	1	13	1245	1279
Pazarkule (Yunanistan)	339	0	4	3	0	0	346
Toplam	1775	2	38	88	26	2170	4101
Türkiye Geneli Toplam	10.145	17	1.305	785	1.676	6.359	20.287

Kaynak: Karayolu İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Bölgedeki sınır kapılarından özellikle Kapıkule ve İpsala kapılarındaki günlük trafik bölge trafiğinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

3.2.3.2. Demiryolu

TR21 Trakya Bölgesi'nin demiryolu ağı, Türkiye'nin uluslararası demiryolu şebekesi içerisinde yer almaktadır. Sirkeci'den başlayan demiryolu hattı ile Edirne ili sınırlarından Kapıkule hudut kapısı ile Bulgaristan'a, Pazarkule ve Eskiköy hudut kapıları ile Yunanistan üzerinden Avrupa'ya bağlantı kurulmaktadır.

Bosfor, Dostluk ve Selanik bağlantı trenleri ile Avusturya'nın Villach şehriden Edirne'ye otokuşet trenleri (Optima) ile uluslararası yolcu taşıma hizmeti verilmektedir. Düzenli tarifeli günlük 6 tren bu hat üzerinde işletilmektedir. ; İstanbul-Bükreş-İstanbul arasında her gün karşılıklı çalışan Bosfor Ekspresi ve İstanbul-Selanik-İstanbul arasında her gün karşılıklı çalışan tren seferi ile sağlanmaktadır. İstanbul-Sofya, İstanbul-Belgrad, İstanbul-Budapeşte ve İstanbul- Kışinev bağlantısı; Bosfor Ekspresine bağlanan vagonlarla sağlanmaktadır.

Aynı zamanda mevcut hat üzerinden, İstanbul-Uzunköprü, İstanbul-Kapıkule, Alpullu-Uzunköprü, Alpullu-Kapıkule, İstanbul-Çerkezköy arasında çalışan günlük 12 trenle yurtiçi yolcu taşıma hizmeti verilmektedir.

TÜİK 2011 yılı istatistiklerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nin toplam demiryolu hat uzunluğu 321 km olup, Türkiye toplam demiryolu hattına (9.642) oranı 3,33'tür. Bu hattın 110 km'lik kısmı Kırklareli, 96 km kısmı Edirne ve 115 km'lik kısmı Tekirdağ il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Şekil 105: Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu Hatları

Ayrıca 31 km uzunluğundaki Tekirdağ – Muratlı 1.Kısım Demiryolu güzergâhı tamamlanmıştır. Bu hattın tamamlanması ile birlikte Tekirdağ limanının demiryolu ile buluşması sağlanmıştır. Bölgedeki planlama aşamasında olan önemli bir demiryolu altyapı ise “Halkalı-Kapıkule Hızlı Tren” projesidir

Tablo 193: TR21 Trakya Bölgesi Demiryolu ile Taşınan Yolcu Sayıları

Yıllar	Yurtiçi Trenler	Uluslararası Trenler
2004	750.532	91.452
2005	848.080	104.093
2006	828.381	108.235
2007	888.715	95.028
2008	748.649	91.818
2009	601.944	94.822

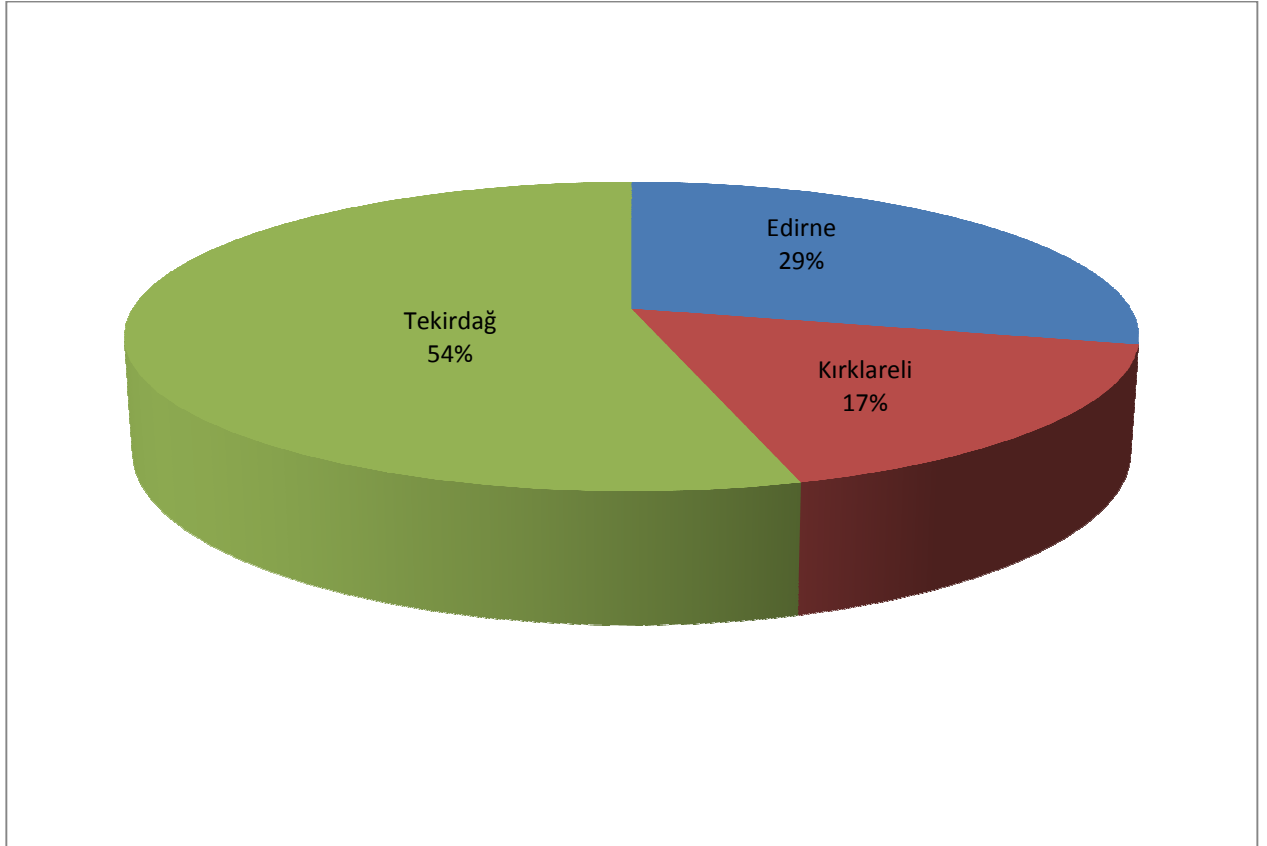
Kaynak: Yolcu İstatistikleri, Devlet Demiryolları.

Bölgede yer alan demiryolu hatları üzerinde taşınan yolcu sayıları yıllara göre kısmen yatay bir seyide düşüş eğilimi göstermektedir. Bölgedeki yurtiçi trenlerce 2004 yılında toplam 750.532 kişi taşınmış iken bu rakam 2009 yılında 601.994 kişiye düşmüştür. Bu durum Uluslar arası tren bağlantıları ile taşınan yolcu sayılarında ise artış göstererek; 2004 yılında 91.452 kişi iken 2009 yılında 94.822 kişi seviyesine yükselmiştir.

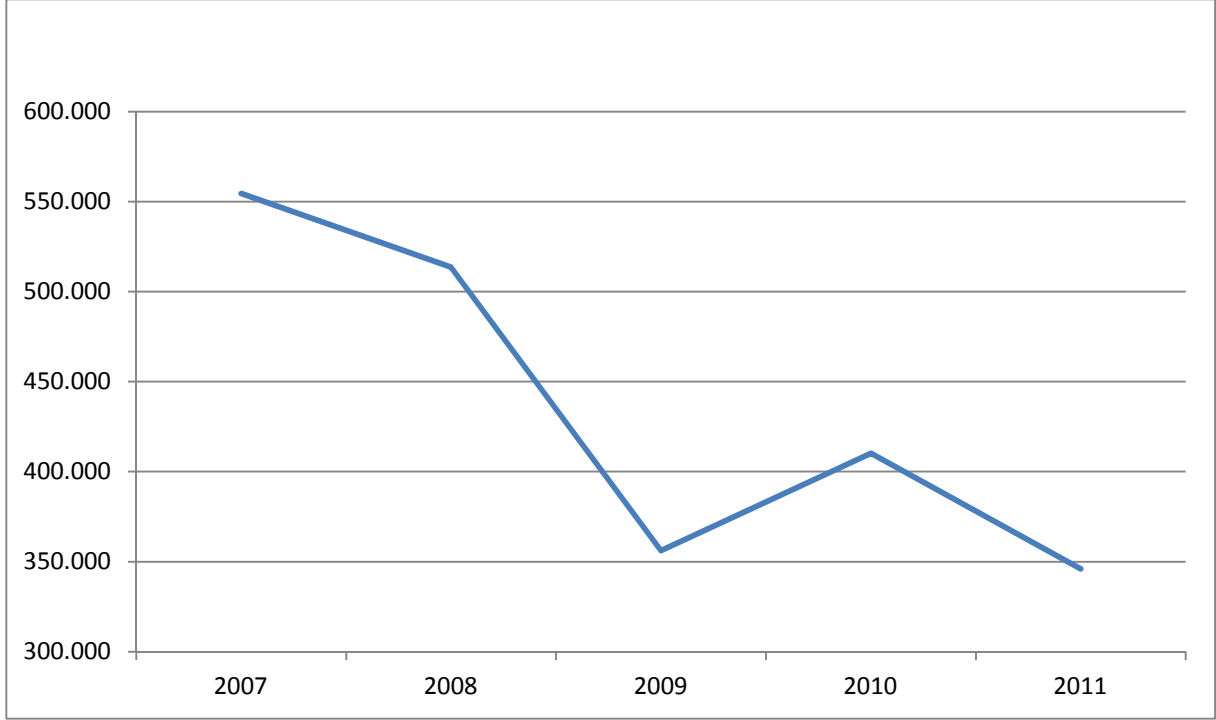
Tablo 194: Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ İline Bağlı İstasyonlardan Demiryolu Yük Taşımaları (Net ton)

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden
Edirne	145.897	23.495	139.786	34.355	67.538	46.079	116.561	15.544	89.775	9.440
Kırklareli	126.455	2.676	143.508	722	80.851	275	32.573	3.408	54.997	3.126
Tekirdağ	175.007	80.887	140.905	54.174	135.468	25.913	210.557	31.622	155.444	33.159
TR21	447.359	107.058	424.199	89.251	283.857	72.267	359.691	50.574	300.216	45.725

Kaynak: T.C Devlet Demiryolları, 2011

Şekil 106: 2011 Yılı Bölge İllerinde Gerçekleşen Demiryolu Yük Taşımacılığı Oranları

Kaynak: Yük Taşıma İstatistikleri, Devlet Demiryolları.

Şekil 107: TR21 Trakya Bölgesi Demiryolu ile Taşınan Yükün Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: Devlet Demiryolları

Bölgede demiryolu ile yük taşımacılığı azalan bir grafik göstermektedir. Bölge genelinde demiryolu ile 2007 yılında toplam 554.417 ton yük taşınması yapılmış iken bu rakam 2011 yılında % 60'lık bir azalma ile 349.941'e düşmüştür. Demiryolu yük taşımacılığı içinde Tekirdağ bölge içinde 2011 yılında; %54, Edirne %29, Kırklareli ise %17'lik bir paya sahiptir.

3.2.3.3. Denizyolu

TR21 Trakya Bölgesi'nin; Marmara, Ege ve Karadeniz'e kıyısı bulunmakta olup bu yönü ile Türkiye'nin 3 denize birden kıyısı olan tek bölgesidir. Bu itibarla bölgede liman ve denizyolu taşımacılığı gelişen sektör konumundadır.

Tablo 195: Bölgede Bulunan Limanlar ve Teknik Kapasiteleri

İskele Adı	Yeri	Yanaşma Yeri Uzunluğu (m)	Derinliği (m)
Tekirdağ Eski İskele(Akport)	Tekirdağ	346	4.00-7.50
Tekirdağ Yeni İskele (Akport)	Tekirdağ	686	4.00-9.50
TMO	Tekirdağ	300	11.00-11.00
Martaş	M.Ereğlisi	220	6.00-18.00

Kaynak: Liman İstatistikleri, Tekirdağ Liman Başkanlığı.

DLH Genel Müdürlüğü ve özel sektör tarafından yaptırılan diğer liman ve balıkçı barınakları aşağıdaki gibidir:

- Enez Balıkçı Barınağı,
- İbrice Balıkçı Barınağı,
- Şarköy Balıkçı Barınağı,
- Şarköy B.A. İskelesi,
- Eriklice Sahil Tahkimatı,
- Mürefte İskelesi,
- Mürefte Balıkçı Barınağı,
- Hoşköy Balıkçı Barınağı,
- Kumbağ Balıkçı Barınağı,
- Barbaros Balıkçı Barınağı,
- Tekirdağ Yeni İskelesi,
- Tekirdağ Eski İskelesi,
- Marmara Ereğlisi Balıkçı Barınağı,
- Yayla Balıkçı Barınağı,
- Sultaniçe Balıkçı Barınağı.

Tekirdağ limanı, eski ve yeni iskele olarak adlandırılmak üzere iki iskeleye sahiptir. Eski iskelenin iskele boyu; 346 m, iskele genişliği; 18.05 m olup, 5 adet gemi yanaşma yeri bulunmaktadır. Söz konusu iskelenin derinliği; 4–7,5 m olup, gerideki alanı dâhil toplam alanı; 5 632 m²'dir. Yeni iskelenin boyu; 686 m ve iskele genişliği; 20.55 m olup, 2 adet gemi yanaşma yeri bulunmaktadır. Söz konusu bu iskelenin derinliği; 4 m ile 9 m arasında değişmektedir. Yeni iskelenin, giriş kısmı dâhil toplam alanı; 21.172 m²'dir. TMO iskelesinin boyu; 300 m ve derinliği ise 11 m'dir. Martaş limanının iskele boyu 220 m derinliği ise 6-18 m arasında değişmektedir.

Ayrıca tamamlanma aşamasına gelmiş olan Tekirdağ-Muratlı Demiryolu hattının faaliyete geçmesine paralel olarak, istasyondan doğrudan limana demir yolu hattı getirilerek; Tekirdağ-Bandırma, Trans-Asya ve Trans-Avrupa hatlarında Türkiye Devlet Demiryollarının taşıdığı vagonların Marmara'ya giremeyen büyük bir kısmının, bu şekilde taşınması planlanmaktadır.

Şekil 108: Akport Limanı Marmara Bölgesi Ro-Ro Bağlantıları

TR21 Trakya Bölgesi genelinde limanlarda elleçleme sadece Tekirdağ Liman Başkanlığı'na bağlı limanlarda yapılmakta olup; 2012 yılında yapılan toplam ihracat 6.030.290 ton, 2012 yılı ithalatı ise 12.628.664 ton olup toplamda 19.758.745 ton yük(ihracat+ithalat+toplam kabotaj+toplam transit toplamı) elleçlenmiştir. 2012 yılı elleçlenen yükün Türkiye limanlarında elleçlenen yüke oranı % 5,10 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 196: Liman Başkanlıkları Bazında Yük Elleçleme İhracat ve İthalat (Ton)

		İhracat				
		Limn Başkanlığı	Türk Bayraklı	Kendi Ülke Bayraklı	Diğer Ülke Bayraklı	Toplam
2012	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	277.728	212.311	5.540.251	6.030.290	
2011	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	176.925	206.299	2.769.113	3.152.337	
2010	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	174.018	25.129	1.144.082	1.343.229	
		İthalat				
		Limn Başkanlığı	Türk Bayraklı	Kendi Ülke Bayraklı	Diğer Ülke Bayraklı	Toplam
2012	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	439.700	2.897.457	9.291.507	12.628.664	
2011	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	484.534	2.457.911	6.831.202	9.773.647	
2010	İğneada	0	0	0	0	0
	Tekirdağ	362.798	243.915	2.861.355	3.468.068	

Kaynak: Yük İstatistikleri, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü.

3.2.3.4. Havayolu

TR21 Trakya Bölgesi'nde hizmet veren yalnızca bir havaalanı bulunmaktadır. Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 1998 yılında hizmete giren havaalanı, 7/24 saat uluslar arası hava trafiğine açıktır. Yıllık yolcu kapasitesi 600.000 yolcu olan havaalanında yolcuya açık alanlar 2145 m² olup, 297 araçlık otopark mevcuttur. Havaalanının pisti 3000 x 45 m boyutlarında ve beton kaplamadır.

Tablo 197: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Uçuş Trafikliği

	Tüm Uçak Trafikliği	2011			2012			2012/2011 Değişim		
		İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	Tüm	21734	1473	23207	15252	1319	16571	-29,8242	-10,4549	-28,5948
	Ticari	903	950	1853	665	911	1576	-26,3566	-4,10526	-14,9487
TR	Tüm	579488	462881	1042369	600818	492229	1093047	3,680835	6,34029	4,86181
	Ticari	459059	433080	892139	483441	463456	946897	5,3113	7,013947	6,137833

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi, İstatistikler, 2012

Çorlu havaalanındaki uçak trafiğinin büyük kısmını ticari uçaklar oluşturmaktadır. Ticari uçakların daha yoğun olarak geldiği ülkeler Ukrayna, Türkmenistan, Azerbaycan, Kazakistan ve Özbekistan'dır. Yurt içinde düzenli olarak Çorlu - Ankara seferleri mevcuttur.

Tablo 198: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Yolcu Trafikliği

	2011		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	42.839	281	43.120
TR	58.258.324	59.362.145	117.620.469
Atatürk	13.421.536	23.973.158	37.394.694
S.Gökçen	8.704.249	4.420.421	13.124.670
	2012		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	26.250	7	26.257
TR	64.721.316	65.630.304	130.351.620
Atatürk	15.279.655	29.812.307	45.091.962
S.Gökçen	9.710.105	4.975.947	14.686.052
	2012/2011 değişim (%)		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	-38,72	-97,51	-39,11
TR	11,09	10,56	10,82
Atatürk	13,84	24,36	20,58
S.Gökçen	11,56	12,57	11,90

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi, İstatistikler, 2012

Tablo 199: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Yük Trafiği (ton)

	2011		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	300	14.964	15.264
Türkiye	617.835	1.631.639	2.249.473
Atatürk	158.822	910.834	1.069.656
S.Gökçen	70.665	113.348	184.013
	2012		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	181	12.756	12.937
Türkiye	633.076	1.616.058	2.249.134
Atatürk	185.105	1.046.398	1.231.504
S.Gökçen	73.428	103.323	176.751
	2011/2012 % Değişim		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çorlu	-39,67	-14,76	-15,25
Türkiye	2,47	-0,95	-0,02
Atatürk	16,55	15,88	15,13
S.Gökçen	3,91	-8,84	-3,95

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi, İstatistikler, 2012

Çorlu havaalanında 2012 yılında Türkiye toplamında gerçekleşen yük trafiğinin %0,58'i gerçekleşmiş iken, İstanbul'da var olan iki havaalanında 2012 yılında Türkiye toplamında gerçekleşen yük trafiğinin %62,61'i gerçekleşmektedir. İstanbul'daki 2 havaalanında 2012 yılında Türkiye toplam iç hat yolcu trafiğinin %38,61'i gerçekleşirken, Çorlu'da gelen – giden iç hat yolcu sayısı Türkiye toplamının yalnızca yüzde 0,04'üdür. Çorlu havaalanı konumu ile İstanbul'un hava trafiğinin azaltmasına yardımcı olabilecek potansiyele sahiptir. Çorlu havaalanının geliştirilerek kapasitesinin artırılması ve İstanbul Atatürk havaalanı ile raylı sistemle entegre edilmesi halinde, İstanbul'un ihtiyacı olan ek kapasitenin bir kısmının karşılanması için alternatif olabilir.

3.2.3.5. Erişilebilirlik, Yayılma ve Cazibe Parametreleri

TR21 Trakya Bölgesi'nin mevcut durum itibariyle Bölgede bulunan tüm ilçelerin erişilebilirliğini, yayılmasını ve cazibesini araştırmak amacıyla bir analiz yapılmıştır. Bu analiz yapılırken “Google Earth” programındaki mesafeler km cinsinden ve ulaşım süreleri dakika cinsinden dikkate alınmıştır.

Analizde, tüm ilçelerin birbirlerine olan mesafeleri ve ulaşım süreleri tablo halinde hazırlanarak EK 3'te sunulmuştur.

Bir ilçenin diğer tüm ilçelere olan mesafelerini dikkate alarak yapılan Coğrafi Erişilebilirlik sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 200: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik Durumu

İlçeler	Coğrafi Erişilebilirlik	Sıralama	Aralık
Babaeski	0	1	(0-6) 3
Lüleburgaz	0.745287155	2	(7-17) 6
Marmara Ereğlisi	5.830775975	3	(18-40) 11
Havsa	6.751424814	4	(41-70) 3
Pehlivanköy	8.59272249	5	(71-100) 3
Hayrabolu	10.96010522	6	
Muratlı	14.68654099	7	
Uzunköprü	15.16878562	8	
Kırklareli	15.9579132	9	
Çorlu	17.44848751	10	
Edirne	19.50898729	11	
Pınarhisar	20.82419991	12	
Tekirdağ	22.79701885	13	
Süloğlu	24.63831653	14	
Saray	32.39807102	15	
Malkara	33.09951776	16	
Vize	33.53792196	17	
Keşan	33.58176238	18	
Meriç	35.37921964	19	
Çerkezköy	35.55458132	20	
Lalapaşa	43.79658045	21	
Kofçaz	51.20561157	22	
İpsala	56.33494082	23	
Şarköy	75.23016221	24	
Demirköy	93.77466024	25	
Enez	100	26	

Tablo incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesi'nde en erişilebilir ilçenin Babaeski olduğu görülmektedir. Daha sonra Lüleburgaz, Marmaraereğlisi, Havsa ve Pehlivanköy ön plana çıkmaktadır. Bölgenin erişilebilirliği en az olan ilçeleri sırasıyla Enez, Demirköy, Şarköy ve İpsala olarak gözükmektedir.

Buna ek olarak, dakika ve km cinsinden ulaşım verileriyle beraber ilçelerin nüfuslarının da dikkate alınmasıyla yapılan analizde ilçelerin Yayılma ve Cazibe parametrelerine ulaşılmıştır. Genel bir tabirle Yayılma; bir yerleşimden ayrılma kapasitesi, Cazibe; bir yerleşime ulaşma kapasitesidir. Bu analiz sonucundan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

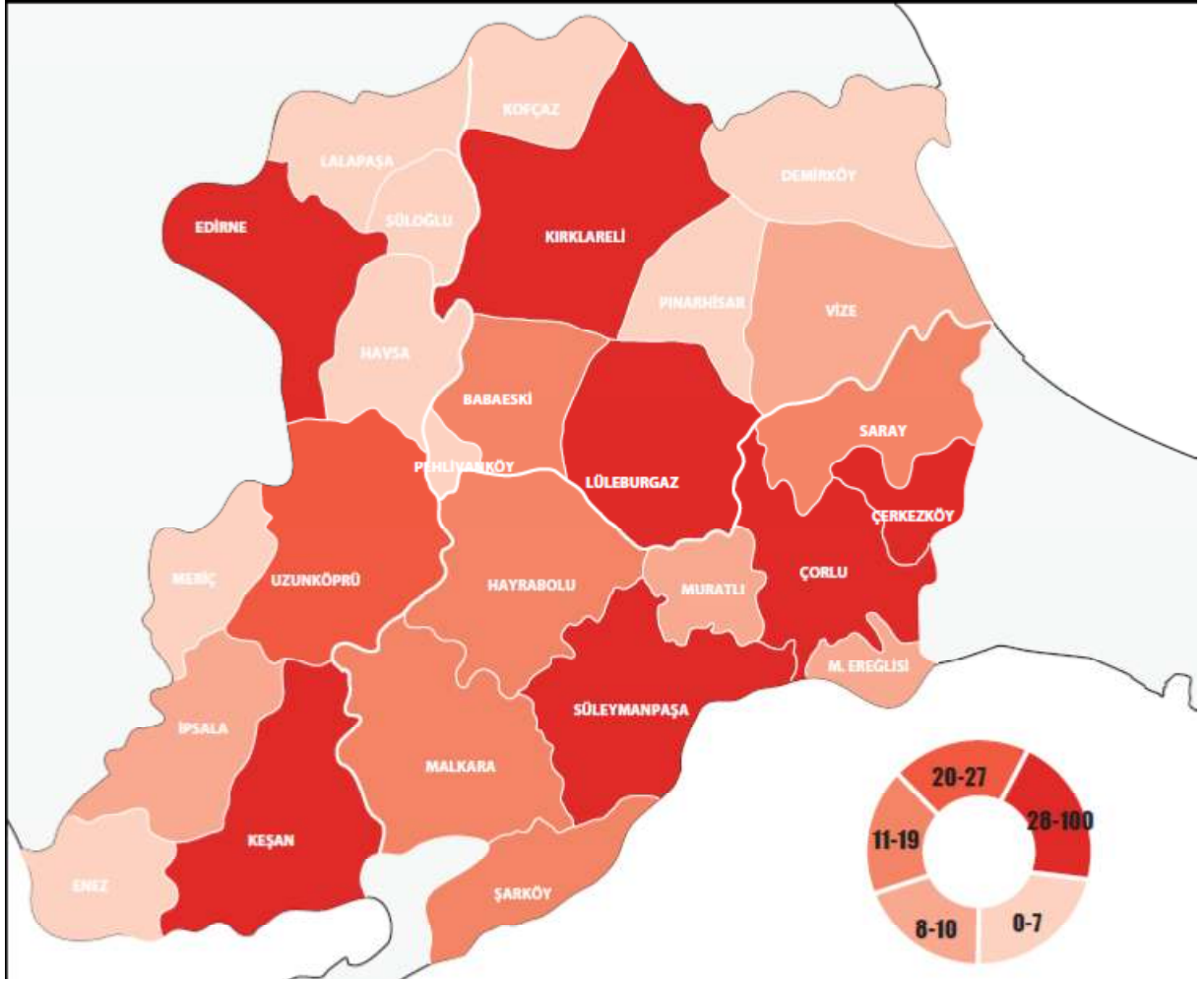
Tablo 201: TR21 Trakya Bölgesi Yayılma Durumu

İlçeler	Yayılma	Sıralama	Yayılma Aralık
Çorlu	100.0	1	0-7(9)
Çerkezköy	68.7	2	8-10(4)
Tekirdağ	64.3	3	11-19(5)
Edirne	58.8	4	20-27(1)
Lüleburgaz	50.0	5	28-100(7)
Kırklareli	31.8	6	
Keşan	28.4	7	
Uzunköprü	23.3	8	
Malkara	18.9	9	
Babaeski	17.7	10	
Saray	16.4	11	
Hayrabolu	11.7	12	
Şarköy	9.9	13	
İpsala	9.9	14	
Vize	9.4	15	
Muratlı	8.8	16	
Marmara Ereğlisi	7.0	17	
Havsa	6.6	18	
Pınarhisar	6.3	19	
Meriç	4.6	20	
Enez	2.7	21	
Demirköy	2.1	22	
Süloğlu	2.0	23	
Lalapaşa	1.6	24	
Pehlivanköy	0.6	25	
Kofçaz	0.0	26	

Tablo 202: TR21 Trakya Bölgesi Cazibe Durumu

İlçeler	Cazibe	Sıralama	Cazibe Aralık
Çorlu	100.0	1	51-100 (4)
Çerkezköy	71.7	2	31-50 (2)
Tekirdağ	65.7	3	20-30 (3)
Edirne	58.3	4	8-19 (7)
Lüleburgaz	43.1	5	0-7 (9)
Kırklareli	31.0	6	
Keşan	29.9	7	
Uzunköprü	22.6	8	
Malkara	20.2	9	
Saray	16.4	10	
Babaeski	14.7	11	
Şarköy	12.2	12	
İpsala	11.4	13	
Hayrabolu	11.4	14	
Vize	9.4	15	
Muratlı	8.6	16	
Marmara Ereğlisi	6.2	17	
Pınarhisar	6.0	18	
Havsa	5.5	19	
Meriç	5.0	20	
Enez	3.6	21	
Demirköy	2.8	22	
Süloğlu	2.0	23	
Lalapaşa	1.8	24	
Pehlivanköy	0.3	25	
Kofçaz	0.0	26	

Tablolar incelendiğinde yayılma ve cazibe açısından benzer bir sıralamanın olduğu görülmektedir. Çorlu yayılma ve cazibe açısından ön plana çıkan ilçedir. Çerkezköy, Tekirdağ, Edirne ve Lüleburgaz sırasıyla en cazip merkezler arasındadır. Diğer taraftan Kofçaz, Pehlivanköy Lalapaşa ve Süloğlu ilçeleri yayılımı ve cazibesi en düşük olan yerleşim yerleri olarak göze çarpmaktadır. Bölgedeki yayılma durumunun harita üzerinde gösterimine aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 109: TR21 Trakya Bölgesi Yayılma Durumu

3.2.4. Haberleşme

Haberleşme altyapısında mevcut durumu açıklayacak bilgiler 28.05.2009 tarih ve 27241 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşletmecilere Ait Ticari Sırların Korunması ile Kamuoyuna Açıklanabilecek Bilgilerin Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik” kapsamında yer almaktadır ve BTK bilgilerin kamuoyu ile paylaşılmaması gerektiğini vurgulamıştır. Dolayısıyla bu bölümde TR21 Trakya Bölgesi’nin durumu istatistikî veri sunulmadan kıyaslamalarla anlatılmaya çalışılmıştır. Kıyaslama için belirlenen ölçütler ve kıyaslama sonuçları aşağıda açıklanmıştır:

- *STH Penetrasyonu: sabit telefon hattı (STH) abone sayısının toplam nüfusa oranı:*
TR21 Trakya için hesaplanan STH penetrasyon değeri Türkiye için hesaplanan STH penetrasyon değerinden 5% fazladır.
- *İnternet Penetrasyonu: internet abone sayısının toplam nüfusa oranı:*
TR21 Trakya için hesaplanan internet penetrasyon değeri Türkiye için hesaplanan internet penetrasyon değerinden yaklaşık 1% fazladır.

- *Mobil Penetrasyon: mobil telefon abone sayısının toplam nüfusa oranı:*
TR21 Trakya için hesaplanan mobil penetrasyon değeri Türkiye için hesaplanan mobil penetrasyon değerinden yaklaşık 10% azdır.
- *Sabit Santral Kapasite Doluluk Oranı (KDO): STH abone sayısının sabit santral kapasitesine oranı:*
TR21 Trakya illeri için bu değer hesaplandığında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli için hesaplanan değerler arasındaki matematiksel ilişki " $KDO_{Tekirdağ} > KDO_{Kırklareli} > KDO_{Edirne}$ " şeklindedir.
- *Mobil Baz İstasyonu Başına Düşen Ortalama Mobil Telefon Abonesi (ORTGSM): Mobil telefon abone sayısının mobil baz istasyonu sayısına oranı:*
TR21 Trakya illeri için bu değer hesaplandığında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli için hesaplanan değerler arasındaki matematiksel ilişki " $ORTGSM_{Tekirdağ} > ORTGSM_{Edirne} > ORTGSM_{Kırklareli}$ " şeklindedir.
- *Toplu İnternet Kullanım Sağlayıcısı Başına Düşen Kullanıcı Sayısı (ORTİNT): Toplam nüfusun toplu internet kullanım sağlayıcısı sayısına oranı:*
Marmara Bölgesindeki iller için bu değer hesaplanırken 2000 Nüfus Sayım Sonuçları kullanılmıştır. Her insan potansiyel internet kullanıcısı olarak varsayılmıştır. Ayrıca bölge illerinde 2000 – 2009 yılları arasında gerçekleşen nüfus değişiminin ORTİNT değerlerine göre yapılacak sıralamayı etkilemeyeceği varsayılmıştır. Marmara Bölgesi illeri için hesaplanan değerler arasındaki matematiksel ilişki " $ORTİNT_{İstanbul} > ORTİNT_{Sakarya} > ORTİNT_{Balıkesir} > ORTİNT_{Bursa} > ORTİNT_{Kocaeli} > ORTİNT_{Kırklareli} > ORTİNT_{Bilecik} > ORTİNT_{Çanakkale} > ORTİNT_{Tekirdağ} > ORTİNT_{Edirne} > ORTİNT_{Yalova}$ " şeklindedir.

3.2.5. Turizm

İnsanların türlü amaçlarla yaptıkları yer değiştirmeler veya seyahatler genel itibarıyla turizm olarak adlandırılmaktadır. Bu amaçlar, başka yerleri görmek, tanımak, eğlenmek, dinlenmek, sağlık, din, eğitim, alveriş veya ticaret ve benzerleri olarak özetlenebilir. Eğitim, ticaret veya sağlık amacıyla gezmeye çoğunlukla sadece gezi veya seyahat denirken, görmek, tanımak eğlenmek, dinlenmek kısmen sağlık amacıyla yapılan gezilere turizm gezileri denmektedir. Bu amaçlı gezilere katılanlara ise turist denmektedir.⁸⁶

3.2.5.1. Dünyada ve Türkiye’de Turizm

Dünya Turizm Örgütü’nün istatistiklerine göre dünya genelinde turist sayısı 2011 yılında %4,6 büyüyerek 983 milyona ulaşmıştır. 2011 yılında turizm gelirleri ise %3,8 büyüyerek 1 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. Dünya Turizm örgütünün 2011 yılı raporunda 2012 yılı için dünya genelinde turist sayısında öngörülen artış miktarının %3 ve %4 arasında olduğu belirtilmiştir.⁸⁷ Dolayısıyla 2012 yılında dünya genelinde turist sayısının 1 milyara ulaşmış olduğu tahmin edilmektedir. TÜRSAB verilerine göre Türkiye’de 2012 yılında toplam turist

⁸⁶ <http://www.bilgievreni.com/index.php?topic=141.0>

⁸⁷ World Tourism Organization, annual report 2011, http://dtxqtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2011.pdf

sayısının 36 milyon ulaştığı tahmin edilmektedir. Buna karşılık tüm Türkiye'nin turizmden sağladığı gelirin yıllar içindeki artışına bakıldığında 1963'te 7 milyon \$ olan turizm gelirleri 1983'te 411 milyon ABD doları olmuştur, 2003'te ise 9 milyar 677 milyon ABD doları olduğu görülmektedir. 2009 yılında ise bir önceki yıla göre azalma olmasına rağmen turizmden sağlanan gelir 15 milyar 853 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir ve bu rakamlar yalnızca yabancı turistlerin getirdiği turizm geliridir. Türkiye'de 2012 yılında elde edilen turizm geliri ise 29 milyar 351 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.⁸⁸ Dünya Turizm Örgütü verilerine göre Türkiye 2011 yılında en çok turist çeken 6. Ülke olurken, en fazla döviz geliri elde eden 11. Ülke olmayı başarmıştır.

Ülkemizi 2012 yılı içinde ziyaret eden turistlerin dağılımında 1 milyon ve üzeri turist gönderen ülkelere baktığımızda Avrupa ülkelerinin başta yer aldığı görülmektedir. Bağımsız Devletler Topluluğu (Rusya başta olmak üzere), Almanya, Birleşik Krallık, Hollanda, Bulgaristan ve İran'dan 2012 yılında ülkemize 1 milyonun üstünde turist gelmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nin kapı komşusu olan Bulgaristan'ın Almanya, Rusya ve İngiltere'den sonra ülkemize en fazla turist gönderen ülkeler arasında 4'üncü sırada olduğu göze çarpmaktadır, ayrıca bu ülke komşuları arasında Türkiye'ye en fazla turist gönderen ülke konumundadır. Ancak bu rakamların yüksekliğinde Bulgaristan'da yaşayan Türklerin payı göz önünde tutulmalıdır. Yine bölgemizin yanı başında yer alan bir başka ülke Yunanistan'dan da ülkemize 669 823 turist gelmiştir.⁸⁹

3.2.5.2. Bölgenin Turizm Varlığı

TR21 Trakya Bölgesi, Anadolu ile Balkanlar arasında bir geçit konumunda ve dünyanın en büyük metropollerinden biri olan İstanbul'a yakın olmakla birlikte kültür turizm verileri bakımından Türkiye'nin pek çok bölgesine göre düşük seviyededir. TR21 Trakya Bölgesine ait verilere baktığımızda bölge daha çok tarım ve sanayi bölgesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirtilen 17 farklı turizm çeşidinden 10 tanesi bölgemizde yapılmakta olup hâlihazırda yapılmayan dört turizm çeşidine de olanak veren bir bölge konumundadır.⁹⁰

3.2.5.2.1. Bölge Turizm Varlığının Türkiye İçindeki Konumu

İstanbul'a olan yakınlık Bölgenin hem en büyük avantajları arasında hem de en büyük dezavantajları arasında yer almaktadır. İstanbul her yönüyle bir dünya başkenti olduğundan yerli yabancı tüm turistlerin cazibe merkezi konumundadır. İstanbul, Antalya'dan sonra ülkemizin turizm gelirlerinden en yüksek payı almaktadır. TR21 Trakya Bölgesi, İstanbul'un periferisinde kalan bir bölge olduğundan turizmde de daha çok bu şehre hizmet eder durumdadır. . Bununla birlikte Bölgenin Karadeniz, Marmara ve Ege Denizi'ne kıyısı bulunduğu İstanbul'da ikamet eden yerli turistler için Trakya Bölgesi, başta kıyı şeridi olmak üzere yazlık ve hafta sonu kaçış bölgesi olarak görülmektedir. Bu kaçışın yarattığı sorunlar da mevcuttur. Her şeyden önce yılın belli dönemini Trakya Bölgesinde geçiren kişiler genellikle bu bölgenin nüfusuna kayıtlı olmadıklarından nüfusla orantılı devlet

⁸⁸ TÜRSAB

⁸⁹ <http://www.tursab.org.tr/content/turkish/istatistikler/>

⁹⁰ <http://www.kultur.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF679A66406202CCB01BE11005CA65EC07>

bütçesinden pay alan Trakya illeri hizmet götördükleri kişi sayısından daha az gelir almaktadırlar. Ayrıca yaşanan yazlıkçı ve günöbirlikçi yerli turist akınında doğru veriler ve profesyonel turistik hizmetlerden ve sektörden bahsetmek güç olmaktadır. Villa ve kıyı yapılaşması önceden planlanmış alt ve üst yapıya bağılı olarak yapılmadığından, planlı olmayan bu yapılaşmalar hem deniz hem kıyı şeridi kirliliğı yanında bu yapılarda oturanlarla ilgili de sağılıksız verilere neden olmaktadır. Deniz ve kıyı şeridinde yaşanan çevre sorunları ve kirlilik zamanla turizmi yok etmektedir, sağılıksız kıyı yapılaşması ve kirlili denizler bir zaman sonra yazlıkçılara cazip gelmemektedir. Kirliliğın artığı yerlerde deniz turizmi cazibesini yitirirken, örneğın Saroz, Şarköy ve İğneada'da deniz ve kıyı şeridi daha bakir ve temiz olduğundan turizmde giderek önem kazanmaktadır. Bununla birlikte TR21 Trakya Bölgesi'nde sadece Şarköy Belediye Plajı'nın mavi bayrağı mevcuttur.

Tablo 203: Giriş ve Çıkış Kapılarının Bağılı Olduğı İl ve Ulaşım Yoluna Göre Giriş ve Çıkış Yapan Vatandaşların Sayısı, 2012

Sınır Kapıları ve Vasıta Cinsi	Ulaşım Yolu	Giriş Sayısı	Çıkış Sayısı
Edirne		898.379	897.712
Hamzabeyli	<i>Kara</i>	84.424	89.133
İpsala	<i>Kara</i>	235.061	240.329
Kapıkule	<i>Kara</i>	545.590	529.391
Kapıkule	<i>Tren</i>	4.342	4.655
Pazarkule	<i>Kara</i>	28.914	34.155
Uzunköprü	<i>Tren</i>	48	49
Kırklareli		44.694	44.285
Dereköy	<i>Kara</i>	44.694	44.285
Tekirdağ		2.631	2.327
Çorlu	<i>Hava</i>	27	46
Merkez	<i>Deniz</i>	2.604	2.281

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Tablo 204: Giriş ve Çıkış Kapılarının Bağılı Olduğı İl ve Ulaşım Yoluna Göre Giriş ve Çıkış Yapan Yabancıların Sayısı, 2012

Sınır Kapıları ve Vasıta Cinsi	Ulaşım Yolu	Giriş Sayısı	Çıkış Sayısı
Edirne		2.703.085	2.644.894
Hamzabeyli	<i>Kara</i>	322.335	287.364
İpsala	<i>Kara</i>	656.367	607.222
Kapıkule	<i>Kara</i>	1.528.061	1.548.626
Kapıkule	<i>Tren</i>	18.333	18.323
Pazarkule	<i>Kara</i>	177.313	182.767
Uzunköprü	<i>Tren</i>	676	592
Kırklareli		314.839	300.355
Dereköy	<i>Kara</i>	314.839	300.355
Tekirdağ		23.502	23.547
Çorlu	<i>Hava</i>	3.141	3.185
Merkez	<i>Deniz</i>	20.361	20.362

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Bölge, ulaşım ile ilgili anahat ve transit geçiş yol güzergahları üzerinde olduğu için 200'ncü ve 201'nci tablolarda verilen rakamlar Bölgenin gerçek turizm varlığını yansıtmamaktadır. Bu noktada Bölgeye giriş çıkış yapan vatandaşların rakamları yanında 202'nci tabloda yer alan konaklama verilerine bakmak Bölgedeki turizm varlığını daha doğru analiz etmemizi sağlayacaktır. Bölgenin AB ülkelerinden Bulgaristan ve Yunanistan'la sınırı olduğundan yurtdışı transit geçiş noktasıdır ve buradan çok fazla insan akışı söz konusudur. Transit geçiş yanında özellikle Edirne ili Yunanistan ve Bulgaristan'dan turist çekmektedir, ancak gelen turistler çoğunlukla günübirlik gelmekte ve konaklamayı tercih etmemektedir. Bölgeye günübirlik veya mevsimlik yerli ve yabancı turist akışı ile ilgili sağlıklı veri bulma konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Tablo 205: Belediye ve Turizm Belgeli Konaklama Tesis, Oda ve Yatak Sayıları (2011)

Turizm yatırımı Belgeli

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

	Tesis sayısı	Oda Sayısı	Yatak sayısı
TR	922	122.364	267.900
TR21	16	1.293	1.038
Tekirdağ	4	380	770
Edirne	10	781	1.414
Kırklareli	2	132	268
Turizm İşletmesi Belgeli			
	Tesis sayısı	Oda Sayısı	Yatak sayısı
TR	2.783	319.319	668.829
TR21	39	1.056	430
Tekirdağ	17	1.109	2.186
Edirne	20	841	1.633
Kırklareli	2	215	430
Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri			
	Tesis sayısı	Oda Sayısı	Yatak sayısı
TR	8.893	223.025	504.877
TR21	197	4.399	9.972
Tekirdağ	117	2.620	6.072
Edirne	35	895	1.872
Kırklareli	45	884	2.028

Kaynak: Konaklama Tesisleri İstatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Tabloyu incelediğimizde TR21 Trakya Bölgesi üç ili tesis, oda ve yatak kapasitesi bakımından Türkiye ortalamasının(düzyey-2 bölgelerine göre) altında kalmaktadır. Tesis sayısı bakımından Türkiye ortlaması 484, oda sayısı bakımından Türkiye ortalaması 25.565 ve yatak sayısı bakımından Türkiye ortalaması 55.446 dir.

Tablo 206: Batı Marmara, Doğu Marmara ve İstanbul Bölgelerindeki Belediye ve Turizm Belgeli Konaklama Tesis, Oda ve Yatak Sayıları, 2011

	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
TR21	<i>Tekirdağ, Edirne, Kırklareli</i>	252	6.748
TR1	<i>İstanbul</i>	1.302	73.373
TR22	<i>Balıkesir, Çanakkale</i>	1.001	24.645
TR41	<i>Bursa, Eskişehir, Bilecik</i>	246	12.247
TR42	<i>Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova</i>	418	14.896
TR0	<i>Türkiye</i>	12.598	664.708

Kaynak: Konaklama Tesisleri İstatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Yukarıdaki tabloda B.Marmara, D. Marmara ve İstanbul bölgelerindeki belediye ve turizm belgeli konaklama tesis, oda ve yatak sayıları gösterilmiştir. Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nin belediye ve turizm belgeli konaklama tesis, oda ve yatak sayıları Doğu ve Batı Marmara ile kıyaslandığı zaman oldukça az olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 207: Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Tesislerde Konaklamalar, 2011

Turizm Belgeli İşletmelerde Konaklama						
	Tesise Geliş Sayıları			Geceleme Sayıları		
	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>
Edirne	16.482	120.084	136.566	20.949	166.897	187.846
Kırklareli	444	9.786	10.230	958	22.050	23.008
Tekirdağ	16.439	56.939	73.378	40.229	118.078	158.307
TR21						
Trakya	33.365	186.809	220.174	62.136	307.025	369.161
Türkiye	19.264.058	14.350.129	33.614.187	78.888.865	27.616.616	106.505.481
Belediye Belgeli Tesislerde Konaklama						
	Tesise Geliş Sayıları			Geceleme Sayıları		
	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>
Edirne	7.004	150.531	157.535	10.406	191.600	202.006
Kırklareli	5.390	113.081	118.471	7.031	142.239	149.270
Tekirdağ	2.795	161.243	164.038	5.014	483.290	488.304
TR21						
Trakya	15.189	424.855	440.044	22.451	817.129	839.580
Türkiye	6.846.474	15.565.115	22.411.589	22.662.247	27.066.987	49.729.234

Kaynak: Konaklama Tesisleri İstatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Türkiye'deki toplam tesise giriş ve konaklama sayıları arasındaki farka bakıldığında yaklaşık 3 kata yakın bir fark gözlenir ancak bu durum TR21 Trakya Bölgesi'nde 2 katından daha az olarak gerçekleşmektedir. Özellikle Edirne ve Kırklareli illerindeki tesise giriş ve geceleme sayısı arasındaki fark oldukça düşük seviyededir. Tablo 204'e bakıldığında da tesise giriş ve konaklama sayıları bakımından TR21 Trakya Bölgesi'nde farkın en az oranda olduğu göze çarpar. Tüm bunların ışığında Bölgede yeterli ve nitelikli konaklama tesislerinin azlığı ve gelenlerin transit yolcu ya da günübirlikçi olması Bölgede geceleme sayılarının ülke geneline göre düşük seviyelerde kalmasına yol açmıştır. Bu durumda Bölgenin kültür ve turizm faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyen faktörlerin başında gelmektedir.

Tablo 208: Batı Marmara, Doğu Marmara ve İstanbul Düzey 1 Bölgelerindeki Yıllık Tesise Giriş ve Geceleme Sayıları, 2011

Batı Marmara-Doğu Marmara-İstanbul	Tesise Giriş Sayıları	Geceleme Sayısı
TR21 (Tekirdağ-Edirne-Kırklareli)	660.218	1.208.741
TR 1 (İstanbul)	8.623.541	18.609.488
TR 22 (Balıkesir-Çanakkale)	3.424.654	6.010.364
TR 41 (Bursa-Eskişehir-Bilecik)	1.505.899	2.773.534
TR 42 (Kocaeli-Sakarya-Düzce-Bolu-Yalova)	1.414.414	2.450.767

Kaynak: Konaklama Tesisleri İstatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

3.2.5.2.2. Bölge Turizm Varlığının Komşu Ülkelerdeki Sınır Bölgelerine Göre Konumu

TR21 Trakya Bölgesi'nin Bulgaristan ve Yunanistan'la sınırı ve Karadeniz, Marmara ve Ege Denizi ile kıyısı mevcuttur. Bulgaristan'ın Karadeniz kıyısında bulunan Varna şehri tam bir turizm cazibe merkezi durumundadır. İlin merkez nüfusu 350.000 civarındadır ve Bulgaristan'ın en çok turist çeken şehridir. Türkiye sınırına ve TR21 Trakya Bölgesi'ne ortalama 200 km uzaklıkta yer alan Varna şehrinde 261 otel ve 246 diğer konaklama mekânı ve toplam 59.434 yatak kapasitesi mevcuttur. 2009 verilerine göre şehri 843.972 kişi ziyaret etmiş ve toplam 3.879.451 gecelik konaklama gerçekleşmiştir. Bu rakam TR21 Trakya Bölgesi'nin tamamının 4,5 katından fazladır. Varna şehrini ziyaret eden yabancı turistler arasında Almanlar %26,1 ile ilk sırada gelmektedir. 2009 yılında yabancı turistlerin Varna şehrine bıraktığı para yaklaşık 81 milyon Avro'dur ve bu rakam şehre giren turizm kaynaklı paranın %80,8'ni oluşturmaktadır.⁹¹

TR21 Trakya Bölgesi'nde bulunan üç ilimiz Varna şehrinden çok daha güneyde ve üç denize de kıyıları olmasına rağmen Varna şehri turist sayısı ve turizm girdisi ile kıyaslandığında bu veriler çok düşük kalmaktadır. Varna şehrini turizmde ön plana çıkaran unsurlar arasında en önemlileri bölgede gelişmiş olan turizm hizmet sektörü ve turizm konaklama tesisleridir.

Bulgaristan'ın Varna şehrinin yanında Yunanistan'ın en doğusunda yer alan cazibe merkezi Kavala şehrinin turizmdeki durumu da yine bölgemizde yer alan üç ilden çok daha iyi durumdadır. Örneğin şehrin nüfusu 63.000 olmasına rağmen şehirde 219 otel ve 10.348 oda kapasitesi mevcuttur.⁹² Konaklama kapasitesi yanında Kavala şehrinin turizmini geliştiren en önemli unsurlar arasında diğer balkan ülkelerinden otobüslerle gerçekleşen turlar ve sahip olduğu uluslararası hava alanıdır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde özellikle sahil illerinde ve deniz cazibe merkezlerinde profesyonel konaklama ve turizm alt hizmet sektörlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte Trakya Bölgesi'nin kültür turizm varlıkları Marka değeri haline getirilerek yerli yabancı tur şirketlerinin gezi güzergâhları içine alınmalıdır.

⁹¹ <http://news.varna24.bg/149256.html> "Варна е на първо място по пренощували туристи" date:16.03.2010

⁹² <http://www.ellada.net/travelinfo/kavala.html>

3.2.5.3. *Kültür-Turizm Envanteri*

Trakya Kalkınma Ajansı'nın yaptırdığı TR21 Trakya Bölgesi Turizm Master Planı çalışması ve bu çalışmanın eki olarak hazırlanan TR21 Trakya Bölgesi Kültür ve Turizm Varlıkları Envanteri detaylı olarak bölgedeki önemli kültürel değerleri, kültürel varlıkları ve tarihi varlıkları onların potansiyelleri konusunda detaylı bilgiler sunulmaktadır. Bu raporda bu envanter özet olarak verilecek ve başat olan değer ve varlıklar verilecektir.

3.2.5.3.1. Deniz ve Doğa Turizmi

Bölgede deniz ve doğa turizminin yapılabileceği çok sayıda yer bulunmaktadır. Kuzey'de Istranca dağları ve güneyde Ganos dağları ile birlikte Enez ilçesi etrafındaki doğal alanlar agro-turizm ve eko-turizm için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bölgede yer alan göletler, mağaralar ve diğer doğal yapılar eko-turizmin çeşitlendirilebilmesi adına önemli değerlerdir.

Önemli bir tarım bölgesi olan TR21 Trakya Bölgesi'nde tarımsal üretimin birçok çeşidi bir arada görülebilmektedir. Bu nedenle Bölge agro-turizm için ve bunun ötesinde agro-turizm ile birlikte eko-turizmin gelişme potansiyeline sahiptir.

Aşağıda Bölgedeki deniz ve doğa turizmi konusunda ön plana çıkan yerler sayılmaktadır:

Tekirdağ - Güngörmez ve Güneşkaya Mağaraları, Tekir Dağları Ganos Tepesi, Yelkenli, Kumbağ, Değirmenaltı, Eriklice, Gaziköy, Hoşköy, Karaevli, Topağaç ve Kastro gibi plajlar mevcuttur.

Edirne - Gala Gölü Tabiat Koruma Alanı, Meriç Deltası Kuş Gözlem Alanı, Saroz Körfezi Plajları, Keşan'da Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Danişment ve Yayla ile Enez'de Karaincirli, Vakıf, Gülçavuş, Sultaniye ve Enez Plajları, Edirne Orman Kampları.

Kırklareli - İğneada, Demirköy ve Kıyıköy, Kastros Körfezi Tabiat Koruma Alanı ise Trakya'nın tek doğal karaçam ormanıdır⁹³.

3.2.5.3.2. Antik Kentler ve Tarihi Mekânlar

Bölgede bulunan antik kentler ve diğer tarihi mekanlar aşağıda belirtilmektedir:

Tekirdağ - Bisanthe, Perinthos, Heraion, Teichos, Ganos, Toronte, Apri.

Edirne – Enez (Ainos) ve Dolmenler, Sveti George Kilisesi ve Yahudi Havrası.

Kırklareli – Vize Antik Tiyatrosu, Aşağı Pınar Höyüğü, Roma Bizans Dönemine ait Vize Kalesi.

⁹³http://www.kidyad.org/index.php?option=com_content&view=article&id=162:tarihi-ve-doasy-la-krklareli&catid=34:krklareli-ve-tarih&Itemid=59

3.2.5.3.3. Osmanlı Dönemi Eserleri

TR21 Trakya Bölgesi hareket halinde olan birçok medeniyet için önemli olduğu gibi Osmanlılar için de İstanbul'dan önce fethedilen ve Osmanlı medeniyetinin kurulduğu önemli yerlerden bir tanesidir. İstanbul'dan önce Osmanlı'ya başkentlik yapan Edirne şehri Bölgede günümüzde Osmanlı varlıkları başkenti olmayı sürdürmektedir. Çok sayıda cami, imarathane, çeşme ve Osmanlı Sarayı Edirne'de bulunmaktadır. Edirne'nin yanı sıra tüm yerleşim yerlerinde küçük veya büyük Osmanlı eserlerini görmek mümkündür.

Bölgedeki Osmanlı dönemi eserlerinden ön plana çıkanlar aşağıda belirtilmektedir:

Tekirdağ - Rüstempaşa Külliyesi, Orta Cami, Eski Cami, Hasan Efendi Cami, İncik-İmaret Camisi, Hamami Mehmet Paşa Türbesi, Kırklar Türbesi, Sadi Baba Türbesi, Yalı Hamamı, İncik-Erenler Hamamı ve birçok tarihi çeşmeyi saymak mümkündür.

Edirne – Mimar Sinan'ın yaptığı Ali Paşa Çarşısı, Saray (Kanuni) Köprüsü ve Rüstem Paşa Kervansarayını ile birlikte, Fatih Köprüsü, Eski Camii, Bedesten Çarşısı, Arasta, Yeni Çarşı, Edirne Sarayı, Cihannüma Kasrı, Kum Kasrı Hamamı, Babusseade, Matbahi Amire ve Adalet Kasrı, Üç Şerefli Camii, II. Bayezid Camii ve Külliyesi, Yıldırım Camii, Fatih Camii(Enez Ayasofyası), Sokullu Külliyesi (Kasım Paşa Külliyesi), Bayezid Köprüsü, Gazi Mihail Bey Köprüsü, Şahabettin Paşa (Saraçhane) Köprüsü, Ekmekçizade Ahmed Paşa Köprüsü, Ekmekçioğlu Ahmed Paşa Kervansarayını, Meriç (Yeni Köprü) Köprüsü ile Eski Edirne Evleri kentin tarihi zenginlikleri arasındadır.

Kırklareli - Lüleburgaz Sokullu Külliyesi, Kırklareli Hızırbey Camii ve Arasta, Babaeski Cedid Ali Paşa Camii, Vize Süleyman Paşa Camii, Demirköy Dökümhanesi, Gazi Süleyman Paşa Camii (Küçük Ayasofya Kilisesi).

3.2.5.3.4. Gastronomi Turizmi

Bölgede çok sayıda gastronomi değeri olan üretimler bulunmaktadır. Süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, şarap ve Osmanlı mutfağı Bölgede ön plana çıkan gastronomik değerlerdir. Bu değerlerden başat olanları aşağıda belirtilmektedir:

Edirne Badem Ezmesi, Edirne Tava Ciğeri, Kırklareli Kalkan Balığı, Hardaliye, Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne Köfteleri, Tekirdağ Rakısı ve Trakya Peyniri, Şarköy ve Kırklareli yöreleri şarapları.

3.2.5.4. Marka Değeri Taşıyan Turizm Varlıkları

Bölgenin marka değeri taşıyan başat varlıkları aşağıda belirtilmektedir:

Selimiye Camii (Edirne): Edirne çarşıları, camileri, köprüleri, tarihi evleri ve özellikle de, muhteşem Selimiye ile ülkemize gelenleri karşılamaktadır. Selimiye Cami II. Selim tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve "ustalık eserim" dediği Selimiye Cami gerek Mimar Sinan'ın gerek Osmanlı mimarisinin en önemli başyapıtlarından biridir. Bununla birlikte eser UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesindedir⁹⁴.

⁹⁴ Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010

Uzunköprü Köprüsü (Edirne): Dünyanın en büyük taş köprüsü olma özelliğini taşıyan köprü, 1426-1443 yılları arasında II. Murat tarafından dönemin baş mimarı Müslihiddin'e yaptırılan, 1.392 metre uzunluğunda ve 6,8 metre genişliğinde, 174 kemeri olan Uzunköprü veya eski adıyla Ergene (Cisr-i Ergene) köprüsüdür.

Saroz Körfezi (Edirne): Trakya topraklarının Ege Denizi'ndeki kıyısıdır ve tertemiz kumsallarla kaplıdır. Saroz Körfezi su sirkülasyonunun yüksek olması ve sanayileşmemiş olmasından dolayı Ege'nin en temiz noktasıdır. Plaj turizmi yanında dalış sporuna da son derece elverişlidir. Hem tuzlu Ege sularının, hem daha az tuzlu Marmara'nın bütün balıklarını burada bulmak mümkündür. Zengin florası nedeni ile dalgıçların gözde noktaları arasındadır, bölgeye pek çok dalgıçlık turları düzenlenmektedir.

Istranca/Yıldız Dağları (Kırklareli): Uluslararası düzeyde Yıldız Dağları Avrupa Doğal Mirasının korunması açısından Orta ve Doğu Avrupa'daki 5 en önemli alandan biri olarak tanımlanmıştır. Bölgede Kasatura Körfezi tabiatı Koruma Alanı ve Longoz Ormanları Milli parkı olmak üzere iki korunan alan bulunmaktadır. Istranca Dağları'nda Dupnisa (İblisima) Mağarası bulunmakta, bu mağara İçinden nehir geçen, 3 km'den uzun galerisiyle görülmeye değer güzellikte el değmemiş sarkıt ve dikitlerle kaplıdır. Bölge mağara turizmine olduğu kadar av turizmine de açıktır.

İğneada (Kırklareli): Trakya'nın doğa ile iç içe sahil kasabası İğneada tam bir turizm cazibe merkezidir. İğneada'nın denizi temiz doğası da bakirdir ve bu nedenle bölgeye İstanbul'dan turlar gerçekleştirilmektedir.

Uçmakedere Yamaç Paraşütü (Tekirdağ): Koyu mavi denizi ve yemyeşil dağları ile Uçmakedere köyü, yamaç paraşütü tutkunlarının yeni adresi durumundadır. Ganos Nişantepe'den havalanan paraşütçüler Marmara Denizi kıyısında yer alan Uçmakedere Ayvasıl'a iniş yapmaktadır. Elverişli hava koşulları nedeni ile yılın 12 ayı paraşütle uçmaya imkân verdiği için yerli-yabancı paraşüt tutkunlarının uğrak yeridir.

Şarap Turizmi (Tekirdağ ve Kırklareli): Bölgede yeni yeni kendini göstermeye başlayan turizm türlerinden birisi de şarap turizmi, diğer adıyla eno-turizmdir. Özellikle Şarköy ve Mürefte dolaylarında yapılan bu turizm çeşidine bu alana ilgi duyan birçok turist rağbet etmektedir. Tarih öncesi dönemlerden bu yana Bölgenin bir şarap üretim merkezi olduğu dikkat alınır, Trakya'da şarap turizminin geleceğinin parlak olduğunu söylemek zor olmaz.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri (Edirne): 2012 yılında 651'ncisi düzenlenen Kırkpınar yağlı güreşleri 14. yüzyıldan bu yana düzenlenen uluslararası düzeyde tanınan bir kültürel mirastır. Bu miras ilk günkü heyecanı ve güzelliği ile her yıl devam ettirilmektedir. Güreşler, 2010 yılında UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası olarak kabul edilmiş ve uluslararası listeye alınmıştır.

3.2.5.5. *Turizm Sektöründe İstihdam ve Rekabet Gücü Verileri*

Trakya Bölgesi'nde turizm sektörünün rekabet gücü ve istihdam oranı rakamları yukarıdaki verilere paralel olarak gitmektedir.

TR21 Trakya Bölgesi'nde turizmin profesyonel sektörler arasında yer almamasından dolayı bu sektörde istihdam verileri ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır ve turizmde istihdam çoğunlukla mevsimlik ve sigortasızdır. Turizm sektörünün uzantısı restoran işletmeciliği gibi diğer alt hizmet sektörleri de bölgede güçlü durumda değildir.

Edirne şehri Traklar, Romalılar ve Bizanslıların egemenliğinden sonra 1365 yılından İstanbul'un fethine kadar geçen süreçte Osmanlılara başkentlik yapmıştır, bu nedenle şehirde pek çok tarihi eser bulunmaktadır. Sahip olduğu tarihi zenginliklerden dolayı hem İstanbullu yerli turistlerin hem de hem de komşu ülkelerden gelen turistlerinin ziyaret ettiği bir şehirdir. Bu tarihi zenginlikler şehrin turizmde rekabet gücünü artırmaktadır.

Tablo 209: Ekonomik Faaliyetlerine göre Rekabet Gücü Yüksek Sektörler, 2010

TR21 Trakya	Birinci Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör	İkinci Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör	Üçüncü Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör
Edirne	Tarım	Turizm	Tekstil
Kırklareli	Orman Ürünleri	Petrol Kimya	Taş Toprak
Tekirdağ	Tarım Makineleri	Lojistik	Şarapçılık ve Bağcılık

Kaynak: İş Piyasası Analizleri, İŞKUR.

Ancak Kırklareli ilimizin rekabet gücü yüksek sektörler arasında turizm yer almamaktadır. Rekabet gücü yüksek sektörler başında orman ürünleri, petrol kimya ve plastik ürünleri ile taş ve toprağa dayalı imalat sektörü gelmektedir⁹⁵. Bununla birlikte Bölge sahip olduğu Yıldız Dağları ve Karadeniz kıyı şeridi ile deniz ve doğa turizmi potansiyeline sahiptir. Bölge özellikle dağ yürüyüşü (trekking), ekolojik turizm ile alternatif köy turizmi konusunda ciddi bir potansiyele sahiptir.

Tekirdağ şehrinin de turizmde rekabet gücü düşük olmakla birlikte sahip olduğu kıyı şeridi ile deniz, Yelkenli ve yamaç paraşütü konusunda ciddi potansiyele sahiptir

3.2.5.6. *Sonuç ve Değerlendirme*

Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesi kültür ve turizm varlıkları konusunda fakir bir bölge değildir, ancak Bölgedeki varlıklar değerlendirilememiş, gün yüzüne çıkarılamamış ve tanıtılamamıştır. Trakya Bölgesi yoğun bir yolcu geçişine sahip olmakla birlikte bu yolcular çoğunlukla Bölgede konaklamamaktadır ve bölgeyi transit geçiş noktası olarak kullanmaktadır. Geceleme ve kalış talebinde yaşanan düşük talebin nedeni Bölgedeki konaklama olanaklarının kısıtlı olmasıdır. Bu sorunun çözülmesine yönelik bölgede kaliteli

⁹⁵ <http://statik.iskur.gov.tr/tr/UPK2A/rakovski/39%20K%c4%b1rklareli%20c4%b0li%20Faaliyet%20Raporu%202009.pdf>

konaklama tesis sayısı arttırılmalı ve turizm hizmet sektörünün geliştirilmesi sağlanmalıdır. Son yıllarda Edirne ve Tekirdağ'da yapılan 5 yıldızlı oteller bu ihtiyacı giderme noktasında önemli bir çözüm aracı olmuştur.

Tesis yanında Bölgede ayrıca kıyı ve deniz temizliği turizmi etkilediğinden bu alanların temizliğine çok ciddi önem verilmelidir. TR21 Trakya Bölgesi'nin 751km olan kıyı uzunluğu Türkiye'nin 7.816 km olan kıyı uzunluğunun %9,6'sını oluşturmaktadır. Ancak Bölgenin kıyı turizminde geldiği nokta bu potansiyelin altında yer almaktadır⁹⁶. TR21 Trakya Bölgesi kıyı şeridi boyunca uzanan yazlık yerleşmeleri planlı bir statüye alınmalı ve kıyı şeridi ile denizi kirleten durumlar ortadan kaldırılmalıdır.

⁹⁶ <http://www.dsi.gov.tr/topraksu.htm> "İl Çevre Durum Raporları"

4. ALTYAPI

4.1. Fiziki Altyapı

4.1.1. Barajlar, Göletler, Sulama ve Taşkın Tesisleri

Devlet Su İşleri (DSİ) XI. Bölge Müdürlüğü, TR21 Trakya Bölgesi'nde Edirne merkez olmak üzere, Tekirdağ ve Kırklareli illerini kapsamaktadır. Aşağıdaki tabloda, Bölge Müdürlüğü'nün gerek işlettiği gerekse inşa etmeye devam ettiği baraj ve hidroelektrik santralleri (HES) gösterilmektedir. Amaçlardaki kısaltmalarda S: Sulama, T: Taşkın koruma, İ: İçme ve kullanma suyu ve Endüstri Suyu Temini E: Enerji anlamına gelmektedir.

Tablo 210: Devlet Su İşleri (DSİ) XI. Bölge Müdürlüğü Baraj ve HES Tesisleri

İşletmede Olan Barajlar			İnşa Halindekiler		
İli	Adı	Amacı	İli	Adı	Amacı
Edirne	Altınyazı	S+T	Edirne	Çakmak Barajı	S
Edirne	Alıç Regülatörü	Kışın Altınyazı barajını takviye	Edirne	Tunca Barajı ve HES	S+E+T
Edirne	Kadıköy	S+T+İ	Kırklareli	Çayırdere Barajı	S
Edirne	Süloğlu	S+T+İ	Tekirdağ	Çokal	S+İ
Edirne	Sultanköy	S	Tekirdağ	Çokal barajı Yol rölekasyonu	Baraj rezervuarı altında kalacak Karayolu ve köy yolu için
Edirne	Hamzadere	S	Tekirdağ	Naipköy Barajı	İ
Kırklareli	Kayalıköy	S+T+İ			
Kırklareli	Kırklareli	S+T+İ			
Kırklareli	Armağan	S			
Tekirdağ	Karaidemir	S+T			

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 211: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Gölet ve Sulamaları, 2013

İli	Adı	Yılı	Sulama Alanı
Edirne	Meriç Meriç Merkez Göleti	1974	82 ha
Edirne	Uzunköprü Kurtbey Göleti	1974	234 ha
Edirne	Keşan Dokuzdere Göleti	1978	Sulama Şebekesi inşa edilmemiş
Edirne	Uzunköprü Başağıl Göleti	1978	83 ha
Edirne	Uzunköprü Beykonak Göleti	1978	71 ha
Edirne	Uzunköprü Değirmenci Göleti	1978	476 ha
Edirne	Keşan Kocadere Göleti	1979	381 ha
Edirne	Merkez Eskikadın Göleti	1979	36 ha
Edirne	Keşan Mecidiye Göleti	1981	217 ha
Edirne	Uzunköprü Bülbüldere Göleti	1982	89 ha
Edirne	Keşan Kavakdere Göleti	1983	135 ha
Edirne	Keşan Muzalidere Göleti	1983	97 ha
Edirne	Enez Çavuşköy Göleti	1984	372 ha
Edirne	Keşan Boztepe Göleti	1985	66 ha
Edirne	İpsala Kumdere Göleti	1986	23 ha
Edirne	Keşan Mercan Göleti	1986	Sulama Şebekesi inşa edilmemiş
Edirne	Meriç Küpdere Göleti	1987	61 ha
Edirne	Merkez Keramettin Göleti	1988	655 ha
Edirne	Meriç Küçükdoğanca Meriç Göleti	1990	61 ha
Edirne	Uzunköprü Yağmurca Göleti	1991	85 ha
Edirne	Keşan Kadıköy Göleti	1992	105 ha
Edirne	Keşan Yenimuhacir Göleti	1993	42,40 ha
Edirne	Havsa Osmanlı Göleti	1994	76 ha
Edirne	İpsala Yenikarpuzlu Göleti	1994	2868 ha
Edirne	Keşan Karasatı Göleti	1995	101,40 ha
Edirne	Merkez Uzgaç Göleti	1997	266 ha
Edirne	Uzunköprü Kavakayazma Göleti	1997	151 ha
Edirne	Keşan Çamlıca Göleti	2002	99 ha
Edirne	Uzunköprü Çiftlikköy Göleti	2002	82 ha
Edirne	Uzunköprü Gazihalil Göleti	2004	30 ha
Edirne	Keşan Karlıköy Göleti	2009	93 ha
Edirne	Enez Karaincirli Göleti	2010	172 ha
Edirne	Keşan Beyköy Göleti	2010	53 ha
Edirne	Uzunköprü Elmalı Göleti	2010	53 ha
Edirne	Keşan Mahmutköy Göleti	2011	114 ha
Edirne	Merkez-Korucuköy Göleti	1979	56 ha
Edirne	Merkez- Bucakdoğanca Göleti	1979	42 ha
Edirne	Keşan Koruklu göleti	1986	76 ha

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 212: Tablo 207'nin Devamı - DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Gölet ve Sulamaları, 2013

İli	Adı	Yılı	Sulama Alanı
Edirne	Keşan-Küçükdoğanca Göleti	2006	425 ha
Edirne	Keşan- Beğendik Göleti	2004	103 ha
Edirne	Meriç Kavaklı göleti	1989	28 ha
Edirne	Uzunköprü Kavacık Göleti	1973	53 ha
Kırklareli	Babaeski Sofuhalil Göleti	1983	56 ha
Kırklareli	Merkez Üsküp Göleti	1988	166 ha
Kırklareli	Burgaz Ahmetbey Göleti	2000	61 ha
Kırklareli	Lüleburgaz Sarıcaali Göleti	1990	128 ha
Kırklareli	Merkez Dolhan Göleti	2004	172 ha
Kırklareli	Lüleburgaz Turgutbey Göleti	2005	42 ha
Kırklareli	Vize Sergen Göleti	2009	341 ha
Tekirdağ	Hayrabolu Bayramşah Göleti	1979	145 ha
Tekirdağ	Şarköy Şarköy Merkez Göleti	1981	-
Tekirdağ	Muatlı İnanlı Göleti	1983	53 ha
Tekirdağ	Merkez Bıyıklı Göleti	1987	302 ha
Tekirdağ	Malkara Karacahalil Göleti	2006	130 ha
Tekirdağ	Çorlu- Ulaş Göleti	1987	24 ha
Tekirdağ	Çorlu- Türkmenali Göleti	2001	515 ha
Tekirdağ	Hayrabolu-Temrezli göleti	1994	125 ha
Tekirdağ	Malkara- Balabancık Göleti	2001	-
Tekirdağ	Saray-Güneşkaya Regülatörü	1968	222 ha

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 213: DSİ XI. Bölge Müdürlüğünün İnşa Halindeki Göletleri, 2013

İli	Adı	Fayda
Edirne	Lalapaşa 1 Göletleri ve Sulaması	1140 ha
Edirne	Lalapaşa 2 Göleti ve Sulaması	210 ha
Edirne	Uzunköprü Gazimehmet Göleti ve Sulaması	217 ha
Edirne	Uzunköprü KarabürçekGöleti ve Sulaması	96 ha
Edirne	Uzunköprü Harmanlı Göleti ve Sulaması	89 ha
Edirne	Uzunköprü Kırkkavak Göleti ve Sulaması	57 ha
Edirne	Lalapaşa Dombay Göleti ve Sulaması	217 ha
Edirne	Merkez Tayakadın Göleti ve Sulaması	70 ha
Kırklareli	Vize Sergen göleti	
Tekirdağ	Merkez Nusratlı Göleri ve Sulaması	126 ha

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 214: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki Sulama Tesisleri, 2013

Tesisin Adı	İl	İşletmeye Girdiği Yıl	Cazibe Sulama (ha)		Pompajlı Sulama (ha)		Toplam Sulama Alanı (ha)	
			Brüt	Net	Brüt	Net	Brüt	Net
Hayrabolu sulaması	Tekirdağ	1983	8.923	7.720	-	-	8.923	7.720
İrişhane pompaj sulaması	Edirne	1970	-	-	1.944	1.188	1.944	1.188
Süloğlu sulaması	Edirne	1981	4.009	3.500	-	-	4.009	3.500
Küplü pompaj sulaması	Edirne	1971	-	-	2.124	1.300	2.124	1.300
Altinyazı-Karasaz	Edirne	1971	2.541	2.150	4.983	4.350	7.524	6.500
Alıç regülatörü sulaması	Edirne	1971	59	50	-	-	59	50
Keşan sulaması	Edirne	1973	4.551	3.850	-	-	4.551	3.850
Yenikarpuzlu sulaması	Edirne	2003-2004-	-	-	2.868	2	2.868	2.753
Sultanköy sulaması	Edirne	2000-2002-	-	-	7.773	6.576	7.773	6.576
Hamzadere (telmata) sulaması	Edirne	2010-2011	-	-	1.350	1.142	1.350	1.142
Hamzadere (p4) sulaması	Edirne	2011	-	-	550	465	550	465
Hamzadere (cimra) sulaması	Edirne	2008	-	-	870	736	870	736
Ayalıköy sulaması	Kırklareli	1986	15.957	13.500	-	-	15.957	13.500
Kırklareli sulaması	Kırklareli	2005	13.679	11.942	-	-	13.679	11.942
Armağan çukurpınar sulaması	Kırklareli	2006	130	120	460	423	590	543

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 215: DSİ XI. Bölge Müdürlüğünün İnşa Halindeki Sulama Tesisleri, 2013

	İnşaatın Adı	Fayda (ha)
Tekirdağ	Evreşe Kavak Ovası Sulaması	12.757
Edirne	Sultanköy Sulaması	7.773
Edirne	Hamzadere Barajı Sulaması	27.335
Edirne	Merkez Kemalköy Yamaç Arazileri Sulaması	1.316
Edirne	Cimra Ovası Sulaması	4.329
Edirne	Cimra Ovası Sulaması İkmali	-
Edirne	Meriç Akçadam Yamaç Arazilerinin Sulanması	536
Edirne	Meriç Alibey Yamaç Arazilerinin Sulanması	236
Edirne	Küplü Yamaç Arazileri Sulaması	2.343
Edirne	Küplü Yamaç Arazileri Sulaması İkmali	-
Edirne	Edirne-Keşan Karasatı Göleti Sulaması	148
Kırklareli	Kırklareli Sulaması İlave Sulama Şebekesi İkmali	466
Kırklareli	Kızılcıkdere Sulaması	1.422
Kırklareli	Armağan Çukurpınar Sulaması İkmali	-
Kırklareli	Çayırdere Barajı Sulaması	2.583

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Tablo 216: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki ve İnşa Halindeki Taşkın Koruma, Erozyon ve Rusubat Kontrol Tesisleri, 2013

İşletmedekiler			
İli	Taşkın tesisi adedi	Koruma alanı (ha)	Koruduğu Yerleşim Yeri Adedi
Edirne	124	60.313	55
Kırklareli	75	9.359	47
Tekirdağ	100	14.774	53
İnşa Halindekiler			
İli	Taşkın tesisi adedi	Koruma alanı (ha)	Koruduğu Yerleşim Yeri Adedi
Edirne	10	49.576	58
Kırklareli	11	2.170	4
Tekirdağ	20	2.090	11

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

TR21 Trakya Bölgesi'nde 1.239.102 hektarlık tarım arazisi potansiyeli içinde DSİ tarafından etüd edilen sulamaya elverişli arazi miktarı 544.393 hektar ve bunun da ekonomik olarak sulanabilir miktarı yeraltı sulamaları dahil 393.152 hektar civarındadır. Halen bu miktarın yeraltı suyu sulamaları dahil 200.533 hektarlık bölümü (% 52) (DSİ tarafından 105.459 hektar) sulanmaktadır. 58.876 hektarlık bölümü (% 29) ise yatırım programlarına girmiş olup bunun 35.747 hektarının ihaleleri yapılmıştır ve inşaatları sürdürülmektedir. 23.129 hektarının ise henüz ihaleleri yapılmamıştır. Geride kalan 133.282 hektarlık bölümün (% 34) halen planlama ve projelendirme çalışmaları devam etmektedir.⁹⁷

Tablo 217: DSİ Bölge Müdürlüğü Sulama Projeleri

Yüzölçümü	1.896.100 ha
Tarıma Elverişli Arazi	1.239.102 ha
Sulanabilir Arazi	1.047.386 ha
Dsi Yer Üstü Sulamaları	413.388 ha
Planlama Projelendirme Aşaması	142.241 ha
Yatırım Programı Aşaması	73.523 ha
İşletme Aşaması	175.190 ha
Yer Altı Sulamaları	22.434 ha
Su Kaynakları	
Yıllık Ortalama Yağış	621 mm
Toplam Su Potansiyeli	9.921,7 hm ³ /yıl
Yer Üstü Suyu	9.461,0 hm ³ /yıl
Yer Altı Suyu	460,7 hm ³ /yıl

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

⁹⁷ DSİ, <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi11/topraksu.htm>, (erişim: 27.06.2013)

4.1.2. İçme ve Kullanma Suyu

TR21 Trakya Bölgesi'nde, içme ve kullanma suyu olarak yararlanılan Edirne'de Kadıköy ve Süloğlu barajları ile Çamlıca, Mecidiye ve Beğendik göletleri; Kırklareli'nde Kırklareli Barajı ve Kayalıköy Barajı (Edirne'ye içme suyu temin eder) ile Üsküp Göleti; Tekirdağ'da Çorlu-Türkmeneli ve Şarköy-Merkez göletleri ile henüz yapım aşamasında olan Naipköy Barajı olmak üzere toplam 12 adet tesis bulunmaktadır.

Tablo 218: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü İşletmesindeki İçme Suyu Tesisleri

Proje Adı	Verilen Yer	Edirne (hm ³ /yıl)	Kırklareli (hm ³ /yıl)	Tekirdağ (hm ³ /yıl)	Toplam (hm ³ /yıl)
Şarköy Göleti	Şarköy İlçesi	0	0	1,53	1,53
Türkmenli Göleti	Marmara Ereğlisi	0	0	1,3	1,3
Süloğlu Barajı	Edirne İli	8,2	0	0	8,2
Kayalıköy Barajı	Edirne İli	5,96	0	0	5,96
Kadıköy Barajı	Keşan İlçesi	3	0	0	3
Çamlıca Göleti	Çamlıca Beldesi	0,09	0	0	0,09
Beğendik Göleti	Beğendik Beldesi	0,05	0	0	0,05
Mecidiye Göleti	Mecidiye Beldesi	0,36	0	0	0,36
Kırklareli Barajı	Kırklareli İli	0	10,7	0	10,7
Kayalıköy Barajı	Edirne İli	0	0,49	0	0,49
Üsküp Göleti	Üsküp İlçesi	0	0,05	0	0,05
Toplam		17,66	11,19	2,83	31,68

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2013

Devlet Su İşleri tarafından Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerine tahsis edilen yıllık içme ve kullanma suyu miktarı toplam 31,68 hm³'tür. Bu suyun 17,66 hm³'ü Edirne, 11,19 hm³'ü Kırklareli ve 2,83 hm³'ü Tekirdağ iline aittir. Bölge genelinde, içme ve kullanma amaçlı yüzeysel su kaynaklarının %10,51'i göletlerden %89,49'u ise barajlardan sağlanmaktadır.⁹⁸

İçme suyu kaynakları açısından Tekirdağ'ın özel bir önemi bulunmaktadır. Zira ilin içme suyu yeraltından karşılanmaktadır. Dolayısıyla ilin içme suyu kaynakları, Çerkezköy ve Çorlu sanayisinin tehdidi altında bulunmaktadır. Bu bölgede, yeraltı suyu çekimi gereğinden fazla yapılmaktadır. Bunun sonucunda, yeraltı su seviyesi hızla düşmektedir. Bu durum, DSİ'nin açmış olduğu gözlem kuyularında yapılan ölçümlerde ortaya çıkmaktadır.⁹⁹

4.1.3. Ulaşım Altyapısı

TR21 Trakya Bölgesi'nde son yıllarda sanayiye avantaj sağlayacak ulaşım projeleri hız kazanmaktadır. Çorlu Havalimanı'nın kargo taşımacılığına yönelik olarak geliştirilmesi, Tekirdağ'da Asyaport Limanı'nın kurulması, Tekirdağ-Muratlı-Büyükkarıştıran Demiryolu projesi ve Halkalı-Bulgaristan Hududu Demiryolu projesi gibi çalışmalar hayata geçirilmeye başlanmıştır.

⁹⁸ 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, Plan Analitik Raporu, Ağustos, 2009

⁹⁹ ibid.

4.1.3.1. Karayolları

TR21 Trakya Bölgesi'nde, karayolları ulaşımın temel unsurudur. İstanbul ile Avrupa arasında bağlantı sağlayan D-100 karayolu, İpsala sınır kapısı ile Yunanistan'a, D-110 karayolu ve TEM otoyolları da Kapıkule sınır kapısından Bulgaristan'a bağlanmaktadır. Bölgedeki toplam karayolu uzunluğu yaklaşık 2.056 km'dir.(devlet yolu+il yolu+otoyol)

Tablo 219: TR21 Trakya Bölgesi Satın Cinslerine Göre Devlet Yolları Uzunlukları (km), 2013

İl	Devlet Yolları								
	Asfalt Yollar			Parke	Stabilize	Toprak	Geçit Vermez	Toplam Uzunluk	Bölünmüş Yol
	Asfalt Beton	Sathi Kaplama	Toplam						
Edirne	241	26	267	0	0	0	0	267	197
Kırklareli	191	151	342	0	0	0	0	342	127
Tekirdağ	300	83	383	0	0	0	0	383	217,5

Kaynak: Yol İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Tablo 220: TR21 Trakya Bölgesi Satın Cinslerine Göre İl Yolları Uzunlukları (km), 2013

İl	İl Yolları								
	Asfalt Yollar			Parke	Stabilize	Toprak	Geçit Vermez	Toplam Uzunluk	Bölünmüş Yol
	Asfalt Beton	Sathi Kaplama	Toplam						
Edirne	248	173	421	0	0	0	0	421	0
Kırklareli	11	191	202	1	0	0	0	203	10
Tekirdağ	128	96	224	0	0	0	32	256	35

Kaynak: Yol İstatistikleri, Karayolları Genel Müdürlüğü.

4.1.3.2. Demiryolları

Demiryolu taşımacılığı, TR21 Trakya Bölgesi'nin ikinci önemli ulaşım sistemidir. Bölgedeki demiryolu ağı 321 km'dir. Bu uzunluk, TCDD'nin aktif olarak kullandığı toplam demiryolu ağının %3,33'ünü oluşturmaktadır. İstanbul ile Edirne-Kapıkule'yi bağlayan demiryolu, endüstri alanları yoğun olan Muratlı, Çerkezköy ve Çorlu ilçelerinden geçmektedir. Ayrıca, "Halkalı-Bulgaristan Hududu Demiryolu Hattı'nın etüt proje mühendislik hizmetleri işleri hızla devam etmektedir.

4.1.3.3. Limanlar

TR21 Trakya Bölgesi'nin en önemli limanları Tekirdağ ilinde yoğunlaşmıştır. Bunlar arasında Tekirdağ-AKPORT Limanı, toplam 130.000 m²'lik konteyner alanı, 2 km²'lik rıhtım uzunluğu, yıllık 3.000.000 ton dökme yük ve 300.000 adetlik konteyner kapasitesi ile dikkat çekmektedir. Bunların yanı sıra, MARTAŞ Limanı ve BOTAŞ'a ait LNG Terminali de bölgede yer almaktadır.

ASYAPORT Limanı'nın yapımı ise halen devam etmektedir. Bu liman, kuruluş planlaması olarak uluslararası transit liman (Ana Liman – Hub Port) olarak inşa edilmektedir. İnşaatın şantiye altyapısı bitmiş olup, dolgu faaliyetlerine Nisan 2009 tarihinde başlanmıştır. ASYAPORT projesinin yıllık kapasitesi 2 milyon 500 bin konteyner olup, ilk işletme yılında 1 milyon konteyner kapasitesi ile hizmete başlaması planlanmaktadır.

ASYAPORT Limanı'ndan, Trakya'daki tüm sanayi bölgelerine ve İstanbul'a otoban ve bölünmüş yollarla ulaşım sağlanabilecektir. Bununla birlikte, Tekirdağ-Muratlı-Büyükkarıştıran Demiryolu projesinin tamamlanmasına bağlı olarak, Balkanlar ve diğer Avrupa ile bağlantı kurulacaktır.

4.1.3.4. Havaalanı

1998 yılında hizmete giren Tekirdağ Çorlu Havaalanı'nın şehre uzaklığı 15 km olup, sivil-askeri kategoridedir. 36 hektar arazi üzerinde toplam kapalı alanı 10.434 km²'dir. Havaalanında iki adet 3 km uzunluğunda pist ve on bir adet uçak kapasiteli park sahası mevcuttur. Yıllık yolcu kapasitesi 600.000 ve yıllık uçak kapasitesi 10.000'dir. 2009 Aralık itibariyle, Ankara - Çorlu hattında yolcu seferleri başlamıştır.

4.1.4. Haberleşme Altyapısı

TR21 Trakya Bölgesi illeri, ülkemizde kişi başına düşen ADSL abone sayısı bakımından ilk 15 içinde yer almaktadır.¹⁰⁰

4.1.5. Afet Altyapısı

TR21 Trakya Bölgesi açısından en önemli afet riski depremdir. Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde gerçekleşen depremlerin batıya doğru sürüklenmesi, Marmara Denizi'nin altında bulunan faylarda bir kırılma yaşanmasını olası kılmaktadır. Bölgenin jeolojik yapısı incelendiğinde ise, Ergene Havzası kuzeyinde herhangi bir tektonik hattın bulunmadığı ancak güney bölümün tektonik açıdan etkinlik halinde olduğu görülmektedir. Öncelikle, çöküntü havzaları olan Marmara Denizi ve Saroz Körfezi birbirine komşudur. Marmara Denizi ile Saroz Körfezi arasında Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın batı uzantılarından biri olan Saros-Gaziköy Fayı yer almaktadır ve etkinlik içindedir.

Tekirdağ ili yerleşim alanı 2. derece deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır ancak Barbaros, Ballı, Şarköy ve Mürefte yerleşim alanları 1. derece deprem kuşağı içindedir. Kırklareli ise 4.

¹⁰⁰ Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu ile Deloitte Türkiye'nin 2008-2009 dönemine ait "İllerarası Rekabetçilik Endeksi" Araştırması.

derece deprem kuşağında yer almaktadır. Edirne ili toprakları ise 1, 2, 3 ve 4. derece deprem kuşağı içinde yer almakla birlikte il merkezi 4. derece deprem kuşağı içinde yer almaktadır.

Tablo 221: Marmara Bölgesi Bazında DASK Poliçe Dağılımları, 2013 – Yürürlükteki poliçeler

İller	Konut Sayısı	Sigortalı Konut Sayısı	Sigortalılık Oranı	Prim
Tekirdağ	253.390	111.173	0,439	8.758.979
Edirne	94.780	35.950	0,379	2.115.468
Kırklareli	85.250	27.321	0,32	1.236.400
İstanbul	3.558.860	1.474.226	0,414	185.390.191
Bursa	639.790	191.595	0,299	28.387.035
Kocaeli	401.570	155.329	0,387	22.379.034
Balıkesir	321.870	97.863	0,304	12.968.434
Sakarya	182.230	77.351	0,424	11.033.268
Çanakkale	118.560	43.581	0,368	5.874.574
Yalova	76.190	37.522	0,492	5.041.898
Bilecik	48.520	14.524	0,299	1.833.100

Kaynak: Doğal Afet Sigortaları Kurumu, Zorunlu Deprem Sigortası İstatistikleri

Yürürlükteki DASK poliçelerin Marmara bölgesi illeri bazındaki dağılımına göre, sigortalılık oranı bakımından Tekirdağ ili 2. sırada yer almaktadır. Yalova ve Sakarya'nın 1999 Körfez Depremi'nde merkez üssü konumunda olmaları itibarı ile sigortalılık oranının yüksek olduğu göz önüne alındığında, Tekirdağ ilinde depreme yönelik tedbir alma bilincinin yüksek olduğu söylenebilir. Kırklareli ise 4. derece deprem kuşağında olmasına rağmen sigortalılık oranı bakımından genel itibarı ile iyi konumdadır.

Deprem yanı sıra, TR21 Trakya Bölgesi'nin karşı karşıya kaldığı bir diğer afet riski su baskınlarıdır. Özellikle, Edirne ilinde Meriç ve Tunca nehirlerinin debilerinin çok yüksek olduğu zamanlarda taşkın olayları görülebilmektedir. Ayrıca, şiddetli yağışlara bağlı olarak Tekirdağ ili kent merkezinde, Şarköy ve Malkara ilçelerinde su baskınlarına rastlanabilmektedir.

4.1.5.1. Sivil Savunma Birimleri

Tekirdağ ilinde, afetlere karşı tedbir ve önlem alınması amacı ile İl Savunma Müdürlüklerince "sivil savunma icra planı" hazırlanmıştır. Çorlu ve Malkara ilçelerinde sivil savunma personeli bulunmaktadır. Diğer ilçelerde ise bu işlemler ilçe yazı işleri müdürlüklerince yapılmaktadır. Edirne ili genelinde ise Merkez, Uzunköprü ve Keşan ilçelerinde oluşturulmuş sivil savunma birimleri bulunmaktadır. Kırklareli ilinde ise İl Savunma Müdürlüğü tarafından planlama, eğitim ve tatbikat çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

4.1.5.2. Yangın Kontrol ve Önleme Birimleri

Tekirdağ kent merkezi içerisinde meydana gelebilecek yangın olaylarında su temini maksadı ile şehir suyu şebekesine bağlı olarak 8 adet yangın hidrandı faal olarak montajlı vaziyette bulunmaktadır. İlave olarak 60 ton kapasiteli 1 adet keson suyu bulunmaktadır. İl bazında Merkez ilçe ve belediyelerinde toplam 29 adet itfaiye aracı mevcuttur.

Kırklareli ilindeki yangın kontrol ve önleme faaliyetleri özellikle ormanlık alanların korunmasına yöneliktir. Bu konudaki eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, teşkilatlanma ulaşım, gözetleme, haberleşme ve müdahale ekipleri şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, İl Orman İşletme Müdürlüğüne, Mahyadağ, Babatepe, Sivridikme, Yoğuntaş, Gazibaba bölgelerinde yangın gözetleme kuleleri bulunmaktadır. Ayrıca, Kırklareli Orman İşletme Müdürlüğü'nde biri Babatepe'de, biri İşletme Merkezi'nde ve diğeri de Edirne İşletme Şefliği Merkezi'nde olmak üzere 3 adet Ani Müdahale Ekibi bulundurulmaktadır. Bu ekiplerde, 3 adet arazöz mevcuttur. Yangın mevsimi boyunca da treyler ve dozerler kiralanmaktadır.

4.1.6. Kanalizasyon Şebekesi ve Atıksu Arıtma Tesisleri

4.1.6.1. Kanalizasyon Şebekesi

Kanalizasyon altyapısı, yeraltı sularının kirlenmesinin önlenmesi bakımından oldukça önemlidir. Kanalizasyon sisteminin olmadığı yerlerde parçalanmaya karşı dayanıklı maddelerin yeraltı sularına karışma ihtimali bulunmaktadır.

Tablo 222: TR21 Trakya Bölgesi'nde Kanalizasyon Altyapısı

	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Top. Belediye Nüfusuna Oranı (%)	Belediyelerde Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (1.000 m³/yıl)
2001	82	37.868
2002	87	40.854
2003	90	42.799
2004	91	43.257
2005	-	-
2006	91	51.699
2007	-	-
2008	93	54.513
2009	-	-
2010	91	52269

Kaynak: Altyapı İstatistikleri, TÜİK.

Edirne Belediyesi'nin şehir kanalizasyon şebekesi İller Bankası aracılığı ile yapılmış ve üç ayrı merkezde toplanmaktadır. Bu istasyonlardan pompalar vasıtasıyla herhangi bir arıtmaya tabii tutulmadan Meriç nehrine verilmektedir. Yağmur suyu kanalı mevcut değildir. Nehre atılan kanalizasyon suyu takriben 5.380.000 m³/yıl mertebesindedir. Edirne ili kanalizasyon

hattı 450 km olup, tamamı yeraltında bulunmaktadır. İl genelinde Belediyeler kanalizasyon şebekesi atıksularını hiçbir arıtıma tabi tutulmadan doğrudan nehirlerle deşarj etmektedir.

Kırklareli ilinde Merkez ilçeye bağlı yerleşim yerlerinin %98'inde kanalizasyon şebekesi bulunmakta, diğer kısımlarda ise foseptik kullanılmaktadır. Kanalizasyon suları, İnce Dere ve Bağlıca Dere'ye, Belediyeye ait olan mezbaha suları ise Şeytan Dere'ye deşarj edilmektedir. Tekirdağ ili kanalizasyon şebekesi ise, 1986 yılında yeni proje tatbikatı ile eski kanalizasyon sistemine ilave olarak ele alınmıştır. 121.981 metre boru döşemesine ek olarak, 4.593 adet yan parsel, 178 metre tünel geçişi söz konusudur. Kanalizasyon suları, kent merkezin batısı ve Altınova semtinde atıksu deşarj tesisleri ile denize deşarj edilmektedir.

Bu tesisler 900 lt/sn kapasitesinde olup, sular 1.750 metre açığa ve 40 metre derinliğe arıtmasız olarak deşarj edilmektedir. Tekirdağ ilinde evsel atıksular şehir kanalizasyon sistemine verilmektedir. Evsel atıksular borular ile kollektöre verilmekte ve muhtelif çapta ve uzunluktaki kolektör boruları vasıtasıyla Altınova Mahallesi'ndeki deniz deşarj pompa istasyonuna bağlanmaktadır.

4.1.6.2. Atıksu Arıtma Tesisleri

Tablo 223: TR21 Trakya Bölgesi'nde Atıksu Arıtma Tesisi Bulunan Belediyeler, 2010

Tekirdağ	Barbaros Belediyesi Marmara Ereğlisi Belediyesi Şarköy Belediyesi (Derin Deniz Deşarjı) Yenice Belediyesi Yeniçiftlik Belediyesi
Edirne	Yenikarpuzlu Belediyesi
Kırklareli	İğneada Belediyesi

Kaynak: Arıtma Tesisleri İstatistikleri, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlükleri.

4.2. Enerji

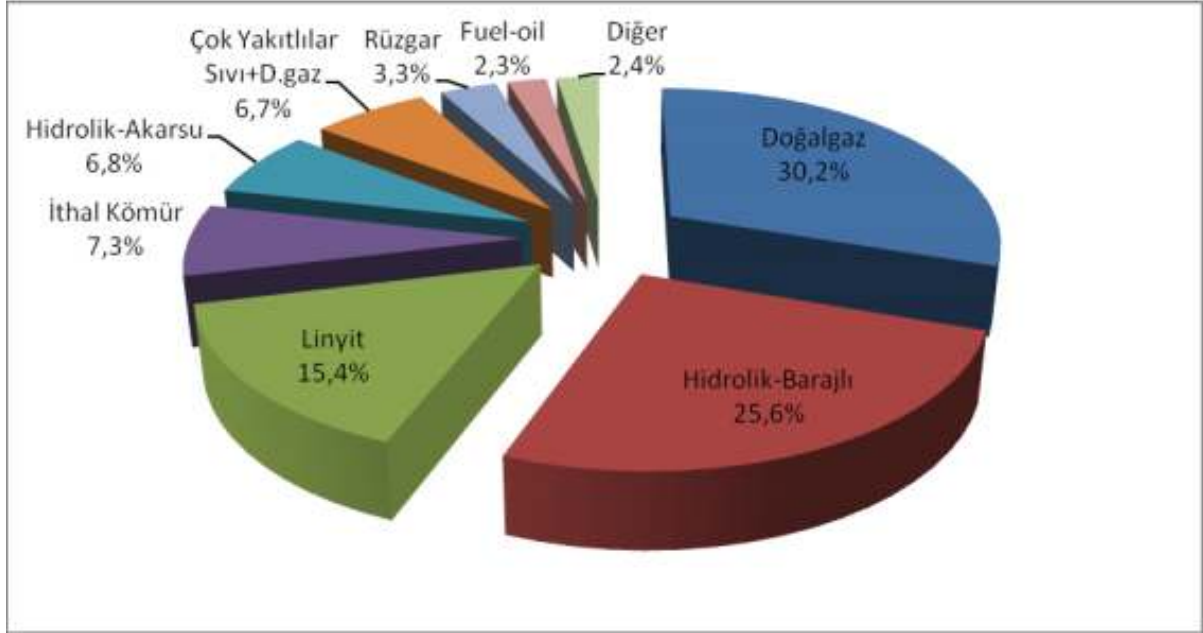
Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin enerji ihtiyacı sürekli olarak artmaktadır. Büyüyen nüfus ve gelişen sanayisiyle her yıl yeni yatırımların yapılması gereken enerji sektörü dinamik bir yapıya sahiptir. Günden güne artan enerji talebi Türkiye'nin başta doğal gaz ve petrol olmak üzere enerjide ithalata bağımlılığını arttırmaktadır. Türkiye, ancak tükettiği enerjinin yaklaşık %26'sını yerli kaynaklardan karşılayabilmektedir.¹⁰¹ Bundan ötürü enerji konusu sürdürülebilir kalkınmayı devam ettirebilmek için çözülmesi gereken öncelikli konular arasında bulunmaktadır.

4.2.1. Elektrik

4.2.1.1. Elektrik Kurulu Güç

¹⁰¹ http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-enerji-stratejisi.tr.mfa

Temmuz 2012 itibariye Türkiye elektrik kurulu gücü 55.139,2 MW seviyesine ulaşmıştır. Bunun %56'lık kısmı özel sektör tarafından işletilmektedir¹⁰².

Şekil 110: Türkiye'de Enerji Kurulu Gücünün Yakıt Türlerine Göre Dağılımı, 2011

Kaynak: Elektrik Piyasası Raporları, EPDK

Yukarıdaki şekilde EPDK 2011 yılı elektrik piyasası raporuna göre Türkiye'de enerji kurulum gücünün yakıt türlerine göre dağılımına yer verilmiştir. Buna göre en büyük pay%30,2 ile Doğalgaza aittir.

2012 yılı Trakya Kalkınma Ajansı Enerji Raporuna göre TR21 Trakya Bölgesi'nde İşletmede ve inşa halindeki santrallerin toplam kurulu gücü 4616 MW olup bölgede 4018,5 MW doğal gaz, 596 MW RES ve 0,8 MW biyokütle santral lisansı bulunmaktadır. İşletmede bulunan santrallerin üretim kapasitesi toplamı ise 2264 MW'dır. EÜAŞ'a ait olan Hamitabat santrali haricindekilerin tamamı özel sektöre aittir. Enerji raporuna göre Ağustos 2012 itibariyle Trakya Bölgesi'ndeki santrallerin toplam kurulu gücü Türkiye'deki elektrik üretim kapasitesinin %4,1'i seviyesindedir.¹⁰³

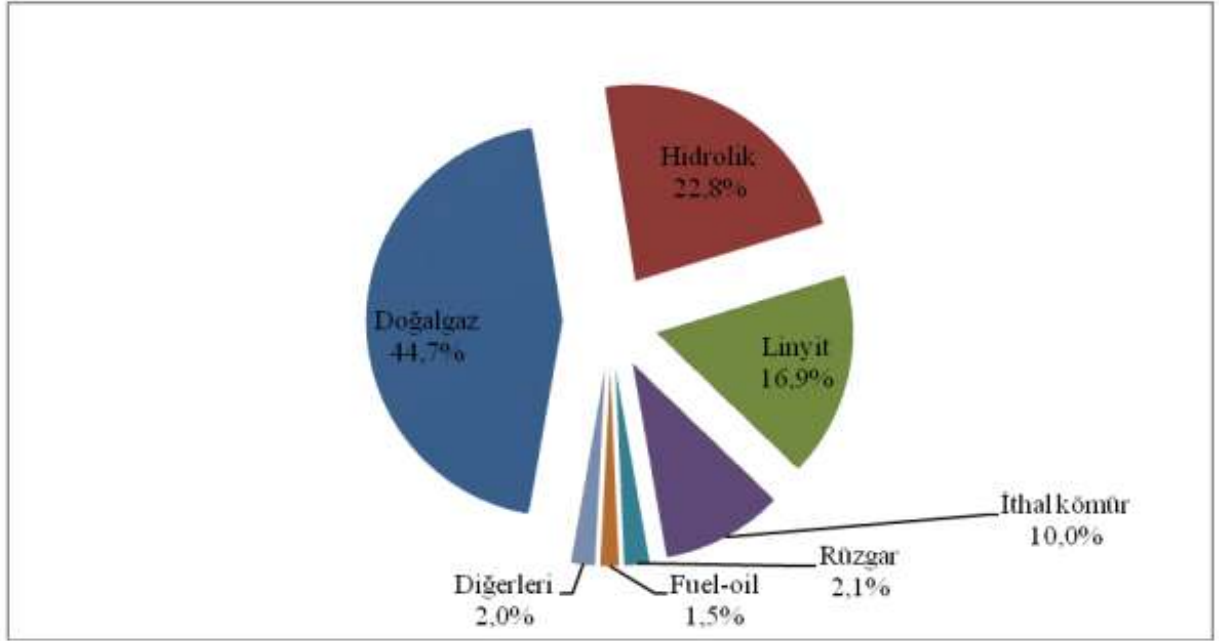
4.2.1.2. Elektrik Üretimi

EPDK Elektrik Piyasası raporuna göre 2011 yılı itibariyle üretimin %44'ü yerli kaynaklar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Üretimin yerli ve ithal olarak gelişimi incelendiğinde ithal kaynaklardan üretimin geçmiş yıllarda daha yüksek olduğu görülmektedir. İthal kaynaklardan üretimimizi temel olarak doğalgaz ve ithal kömürden yapılan üretim oluşturmaktadır. Yine aynı rapora göre yerli üretimimiz büyük oranda hidrolik ve linyit

¹⁰² Trakya Kalkınma Ajansı, Enerji Raporu

¹⁰³ Trakya Kalkınma Ajansı, Enerji Raporu

kaynaklardan yapılan üretimden oluşmaktadır. Bu bağlamda ithalata bağımlılığımız su gelirlerimiz ile yakından ilişkilidir.¹⁰⁴

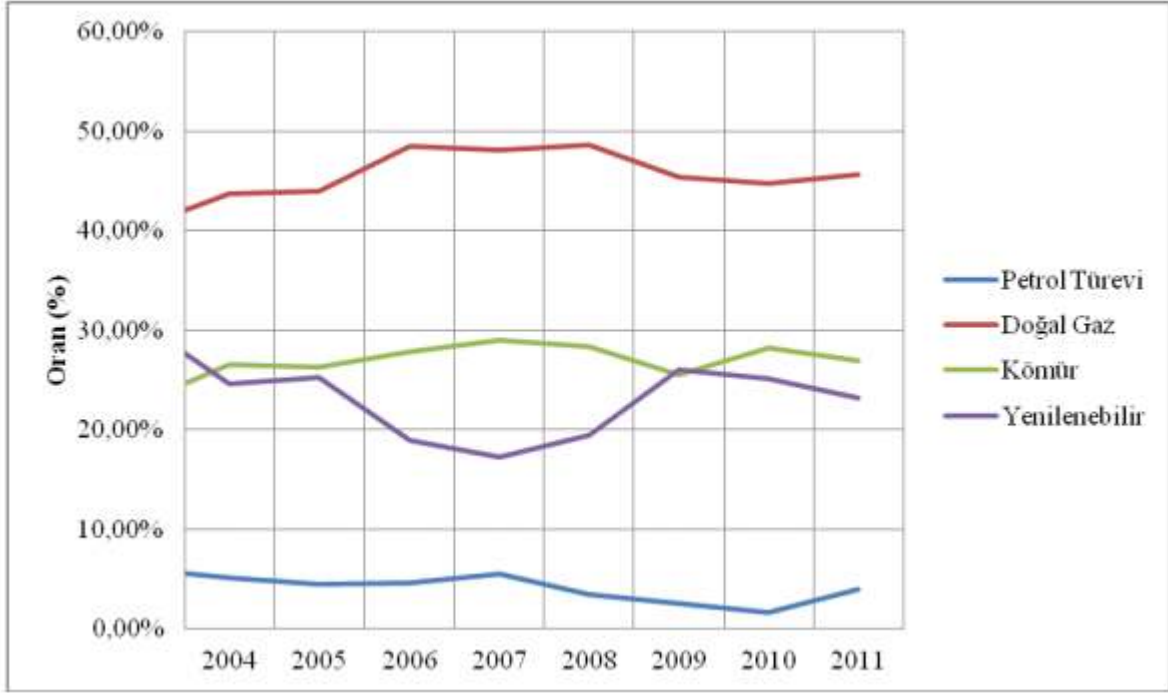
Şekil 111: Üretimin Kaynaklara Göre Dağılımı, EPDK, 2011

Kaynak: Elektrik Piyasası Raporu, EPDK.

Yukarıdaki şekilde elektrik üretiminin kaynaklarına göre dağılımına yer verilmiştir. 2011 EPDK Elektrik Piyasası Raporuna göre üretimin kaynaklara göre dağılımı incelendiği zaman en büyük payın %44,7 ile doğalgazda olduğu görülmektedir. Doğalgazdan sonra 2. Sırada gelen kaynak ise %22,8 ile Hidrolik kaynaklardır.

Yukarıda gösterilen üretimin kaynaklara göre dağılımı grafiği Türkiye’de üretilen elektrik enerjisinin yakıt türlerine dağılımı grafiği ile birlikte düşünüldüğü zaman elektrik kurulu gücünün %30,2’si doğalgaz olmasına rağmen, gerçekleştirilen üretimde doğalgazın % 44,7 ile daha yüksek bir paya sahip olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise Hidroelektrik santrallerden üretilen elektrik gelmektedir ve toplam içindeki payı %22,8’dir. Linyitten üretilen elektriğin toplam üretim içerisindeki payı ise %16,9’dur.

¹⁰⁴ EPDK, 2011 Elektrik Piyasası raporu, <http://www.epdk.gov.tr/index.php/elektrik-piyasasi/yayinlar-raporlar>

Şekil 112: Üretimin Kaynaklara Göre Gelişimi,2011, EPDK

Kaynak: Elektrik Piyasası Raporu, EPDK.

Şekilde görüldüğü üzere doğalgazın payında son yıllarda azalma görülmekle beraber genel olarak %40 ile %50 Aralığında değişmektedir. Benzer şekilde kömürün payı da %25 ile %30 arasında değişim göstermektedir. Yenilenebilir enerjinin payı 2007-2009 döneminde artmış olmakla beraber son yıllarda belirli oranda düşüş görülmüştür. Yenilenebilir kaynakların payı kömürden üretilen enerjinin payına yaklaşmıştır. Yenilenebilir kaynaklara ilişkin teşvik mekanizmasının henüz devreye girmesi ve sadece 2011 yılı aralık ayında uygulanması nedeniyle, mekanizmanın etkisinin ölçülmesi için erken olduğu değerlendirilmektedir.¹⁰⁵

¹⁰⁵ EPDK, Elektrik Piyasası Raporu

Tablo 224: TR21 Trakya Bölgesi Lisanslı Elektrik Üretim Santralleri, 2012

Santral yeri	Kurulu Güç (MW)	Tesis Tipi	Durumu
Keşan/Edirne	12	RES	İnşa halinde
Malkara/Edirne	3	RES	İnşa halinde
Keşan/Edirne	33	RES	İnşa halinde
Süloğlu/Edirne	60	RES	İnşa halinde
Lalapaşa/Edirne	3	RES	İnşa halinde
Uzunköprü/Edirne	48	RES	İnşa halinde
Enez/Edirne	15	RES	İşletmede
Şarköy/Tekirdağ	12	RES	İnşa halinde
Şarköy/Tekirdağ	881,5	Doğal gaz	İnşa halinde
Kıyıköy/Tekirdağ	44	RES	İnşa halinde
Çorlu/Tekirdağ	13	RES	İnşa halinde
Çorlu/Tekirdağ	50	RES	İnşa halinde
Merkez/Tekirdağ	30	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	101	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	26	Doğal gaz	İşletmede
Çerkezköy/Tekirdağ	123	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	0,8	Biyokütle	İnşa halinde
Şarköy/Tekirdağ	28,8	RES	İşletmede
Sırakayalar/Tekirdağ	12	RES	İnşa halinde
Lüleburgaz/Kırklareli	7,13	Doğal gaz	İşletmede
Çerkezköy/Tekirdağ	96	Doğal gaz	İşletmede
Çerkezköy/Tekirdağ	52	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	28	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	7,83	Doğal gaz	İşletmede
Çorlu/Tekirdağ	26,5	Doğal gaz	İşletmede
Tekirdağ	66,35	Doğal gaz	İşletmede
Vize/Kırklareli	55	RES	İnşa halinde
Vize/Kırklareli	120	RES	İnşa halinde
Merkez/Kırklareli	15	RES	İnşa halinde
Pınarhisar/Kırklareli	30	RES	İnşa halinde
Demirköy/Kırklareli	15	RES	İnşa halinde
Babaeski/Kırklareli	900	Doğal gaz	İnşa halinde
Lüleburgaz/Kırklareli	199	Doğal gaz	İşletmede
Kıyıköy/Tekirdağ	27	RES	İnşa halinde
Kırklareli	169,3	Doğal gaz	İşletmede
Lüleburgaz/Kırklareli	32,88	Doğal gaz	İşletmede
Lüleburgaz/Kırklareli	152	Doğal gaz	İşletmede
Lüleburgaz/Kırklareli	1120	Doğal gaz	İşletmede

Kaynak: Enerji raporu, Trakya Kalkınma Ajansı.

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Trakya Kalkınma Ajansı 2012 yılı Enerji Raporu'na göre TR21 Trakya Bölgesi'nde 18'i işletmede 20'si inşa halinde toplam 38 adet üretici firma görülmektedir.

4.2.1.3. Elektrik Dağıtım

TR21 Trakya Bölgesi'nde, elektrik dağıtım faaliyetleri ve ticareti Trakya Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TREDAŞ) tarafından yapılmaktadır. TREDAŞ Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İşletme Müdürlüklerinin yanı sıra 2001 yılında Çorlu, Çerkezköy, Lüleburgaz ve Keşan olmak üzere 7 işletme müdürlüğü oluşturmuştur. Böylece, yaklaşık 20.000 km²'lik alanda 3 il merkezi, 23 ilçe, 60 belde, 687 köye, yaklaşık 1.339 personel ile hizmet vermektedir. Bölgedeki toplam enerji nakil hattı uzunluğu (ENH) 17.580 km ve trafo sayısı 9.505 adettir.

Tablo 225: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Dağıtım, 2013

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Abone Sayısı (Adet)	437.606	220.771	191.337
Alınan Enerji (kWh)	2.994.451.697	1.059.143.006	1.357.215.822
Satılan Enerji (kWh)	2.715.316.584	968.903.990	1.273.221.427
Kayıp Enerji (%)	9,32	8,52	6,19
Net Satış Hasılatı (TL)	537.800.173,46	191.316.108,08	238.196.055,53
Tahsilat Oranı (%)	94,16	96,86	97,32
ENH Uzunluğu (Kurum+Özel)	6.901,2 km	6.104,6 km	4.574,2 km
Direk Sayısı (Kurum+Özel)	100.085	63.116	61.749
Trafo Sayısı (Kurum+Özel)	3.958	3.528	2.019
Trafoların Kurulu Gücü (EWA)	2.110,5	852,9	992,2
Trafoların Puant Gücü (Mw)	509,5	198,1	438,6

Kaynak: Bölge Bilgileri, Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş. (TREDAŞ).

2011 yılında TREDAŞ, TR21 Trakya Bölgesi'ndeki 849.714 abonesine toplam 4.957.442.001 (kWh) elektrik satmış olup, 12 aylık kaybı % 8,38 olmuştur. TR21 Trakya Bölgesi'nde, 2011 yılında tüketilen toplam 8.331.033 MWh elektriğin %40,49'unu otoprodüktörler, %59,51'ini TREDAŞ satmıştır.

4.2.1.4. Elektrik Tüketimi

2011 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi'nin elektrik tüketimi, Türkiye'deki toplam elektrik tüketiminin (186.099.551) %4,48'ini oluşturmaktadır. Bölgede toplam 849.714 elektrik abonesi bulunmakta olup, bunların %51,5'i Tekirdağ ilindedir.

Tablo 226: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Tüketimi (MWh), 2011

	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam Tüketim (MWh)	8.331.033	5.597.514	1.036.775	1.696.744
Resmi daire	254.642	136.889	69.346	48.407
Sanayi İşletmesi	5.981.229	4.361.915	381.861	1.237.452
Ticarethane	562.638	329.534	140.082	93.022
Mesken	1.028.280	543.966	262.059	222.255
Tarımsal sulama	114.768	7.627	102.261	4.880
Sokak Aydınlatma	100.520	42.086	34.327	24.107
Diğer	288.956	175.497	46.839	66.620
Kişi başına Toplam elektrik Tüketimi	5.308	6.745	2.596	4.988
Kişi başına sanayi elektrik Tüketimi	3.811	5.256	956	3.637
Kişi Başına mesken elektrik tüketimi	655	655	656	653

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Türkiye’de kişi başı elektrik kullanımı 3.199 kWh olup gelişmiş ülkeler ortalaması olan 8.900 kWh’ya göre oldukça düşüktür. Dolayısıyla bu durum yakın zamanda Türkiye’nin elektrik ihtiyacının daha da artacağına bir göstergesidir.

Tablo 227: Kişi Başına Elektrik Tüketimi (2011)

	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam Elektrik Tüketimi (MWh)	186.099.551	8.331.033	5.597.514	1.036.775	1.696.744
Türkiye Elektrik Tüketimine Oranı		0,04	0,03	0,01	0,01
Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh)	2.490	5.308	6.745	2.596	4.988
Kişi Başına Elektrik Tüketimi Sırası		1. Bölge	3. il	21. il	6. il

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

2011 yılında kişi başına elektrik tüketimi tablosundan TR21 Trakya Bölgesi’nde kişi başına elektrik tüketiminin 5.308 kWh olarak gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu oran Türkiye ortalamasının iki katından fazla olup Türkiye’deki 26 adet Düzey 2 bölge arasında görülen en yüksek değerdir. Tekirdağ, Türkiye’de kişi başına elektrik tüketimi kullanımında Çanakkale ve Kocaeli’nin ardından üçüncü sırada gelmektedir. Tekirdağ, kişi başına sanayi elektrik tüketiminde 5256 kWh ile Çanakkale ve Kocaeli’nin arkasından yine üçüncü sırada gelmektedir. Tekirdağ Türkiye’deki elektriğin %3’ünü, Edirne ve Kırklareli ise %1’erlik kısımlarını tüketmektedirler.

Tablo 228: Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesi'nde Elektrik Enerjisi Tüketimi(kWh)

YIL	Türkiye	TR21 Trakya	Türkiye oranı
2003	111.766.067	5.032.792	4,50%
2004	121.141.852	5.578.369	4,60%
2005	130.262.759	5.974.021	4,60%
2006	143.070.499	6.922.236	4,80%
2007	155.135.260	7.475.441	4,80%
2008	161.947.528	7.372.552	4,60%
2009	156.894.070	7.189.135	4,60%
2010	172.050.628	7.902.817	4,60%
2011	186.099.551	8.331.033	4,50%

Kaynak: Enerji İstatistikleri, TÜİK.

Türkiye ve Bölgedeki elektrik tüketimini incelediğimizde TR21 Trakya Bölgesi'nde kullanılan elektrik Türkiye'de tüketilen elektriğin 2003-2011 yılları arasında ortalama olarak % 4,6 sına tekabül etmektedir. 2011 yılında bölgede kullanılan elektriğin %67'si Tekirdağ ilinde, %20'si Kırklareli ilinde ve %12'si ise Edirne ilinde kullanılmıştır.

Tablo 229: TR21 Trakya Bölgesi'nde Kullanım Yerine Göre Elektrik Tüketimi (kWh)

YIL	Toplam tüketim (MWh)	Resmi daire (MWh)	Sanayi işletmesi (MWh)	Ticarethane (MWh)	Mesken (MWh)	Tarımsal sulama (MWh)	Sokak aydınlatma (MWh)	Diğer
2004	5.578.369	96.972	4.209.919	221.943	661.266	71.933	73.718	242.618
2005	5.974.021	111.842	4.377.480	334.250	697.586	86.871	75.267	290.725
2006	6.922.236	102.704	5.199.784	316.215	785.976	87.814	90.900	338.843
2007	7.475.441	193.093	5.541.522	369.728	841.131	108.778	68.961	352.228
2008	7.372.552	105.068	5.332.248	383.507	910.194	97.951	77.416	466.167
2009	7.189.135	106.523	5.186.604	386.351	923.704	108.024	90.225	387.704
2010	7.902.817	114.796	5.709.894	547.332	970.824	100.390	103.512	356.069
2011	8.331.033	254.642	5.981.229	562.638	1.028.280	114.768	100.520	288.956

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

TR21 Trakya Bölgesi'nde kullanım yerine göre elektrik miktarları incelendiğinde kullanılan elektriğin %70'den fazlasının sanayide kullanılmış olduğu görülmektedir. Bu oran 2008 yılında sanayinin daha gelişmiş olduğu Tekirdağ ilinde %77,9, Kırklareli ilinde % 72,9 olarak gerçekleşmiştir. Elektriğin sanayide kullanma oranı Edirne ilinde ise % 36,8 olmuştur. 2004-2011 yılları arasında elektrik, sanayiden sonra en çok meskenlerde kullanılmıştır.

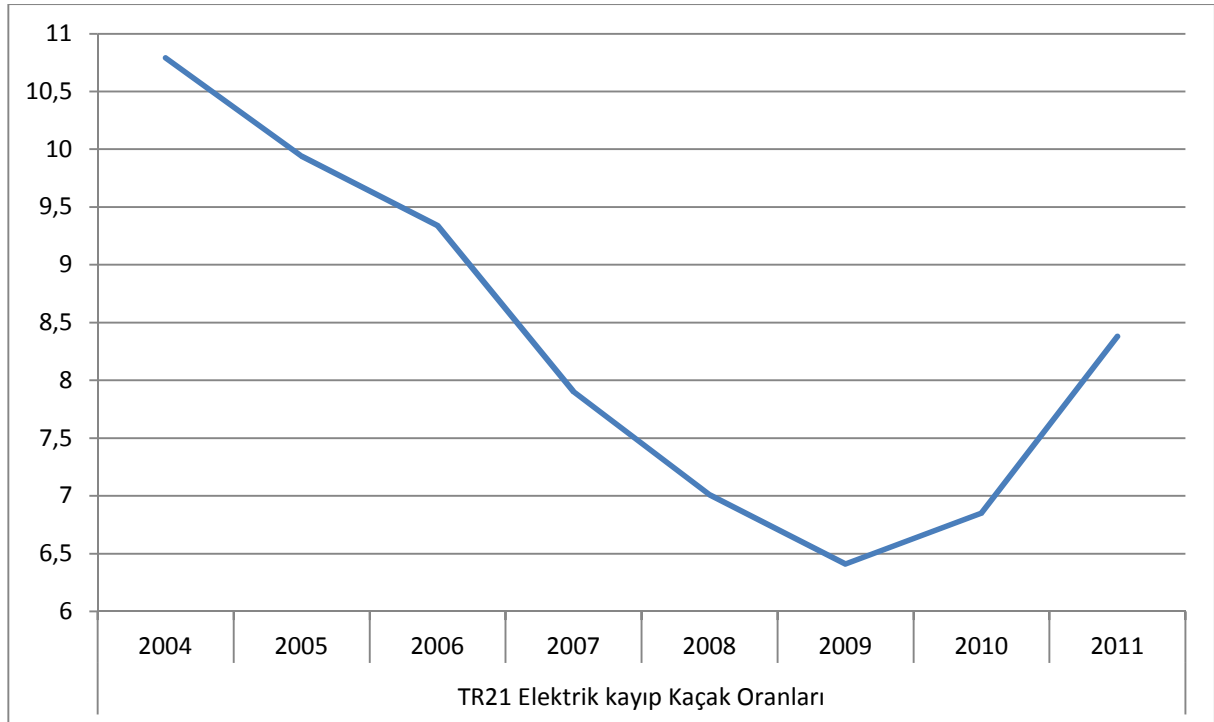
Tablo 230: Kullanım Yerlerinin Toplam Tüketime Oranı

YIL	Resmi daire (MWh)	Sanayi işletmesi (MWh)	Ticarethane (MWh)	Mesken (MWh)	Tarımsal sulama (MWh)	Sokak aydınlatma (MWh)	Diğer
2004	1,7%	75,5%	4,0%	11,9%	1,3%	1,3%	4,3%
2005	1,9%	73,3%	5,6%	11,7%	1,5%	1,3%	4,9%
2006	1,5%	75,1%	4,6%	11,4%	1,3%	1,3%	4,9%
2007	2,6%	74,1%	4,9%	11,3%	1,5%	0,9%	4,7%
2008	1,4%	72,3%	5,2%	12,3%	1,3%	1,1%	6,3%
2009	1,5%	72,1%	5,4%	12,8%	1,5%	1,3%	5,4%
2010	1,5%	72,3%	6,9%	12,3%	1,3%	1,3%	4,5%
2011	3,1%	71,8%	6,8%	12,3%	1,4%	1,2%	3,5%

Kaynak: Enerji İstatistikleri, TÜİK.

4.2.1.5. Elektrik Kayıp-Kaçak Oranları

Elektrik kayıp- kaçak oranlarını incelediğimizde 2004-2009 yılları arasında gözle görülür bir iyileşme sağlandığı görülmektedir. 2004 yılındaki %10,79'luk kayıp kaçak oranı 2009 yılında %6,41 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılından 2011 yılına gelindiğinde ise elektrik kayıp-kaçak oranlarında yine artışlar gözlenmiştir. 2011 yılı TR21 Trakya Bölgesi Elektrik kayıp-kaçak oranı %8,38 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 113: TR21 Trakya Bölgesi Elektrik Kayıp Kaçak Oranları

Kaynak: Enerji İstatistikleri, TREDAS.

4.2.2. Yenilenebilir Enerji Kaynakları

Çevre kirliliği ve iklim değişikliğinin dünyada önemli bir sorun haline gelmesi ile birlikte yenilenebilir enerji kaynakları önemini her geçen gün arttırmaktadır. Dünyada yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım her geçen gün artmaktadır. Avrupa Birliği 2020 yılında enerji üretiminin %20'sini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamayı hedeflemektedir.¹⁰⁶

Yenilenebilir enerji kaynakları; tükenmeyen kaynakları kullanması, sera gazını azaltmadaki etkisi, çevreye verdiği tahribatın diğer kaynaklara göre son derece sınırlı olmasının yanında Türkiye için dışa bağımlılığı azaltacak bir alternatif olması ve arz güvenliğine yapacağı olumlu katkısı dolayısıyla değerlendirmesi gereken önemli bir sektördür.

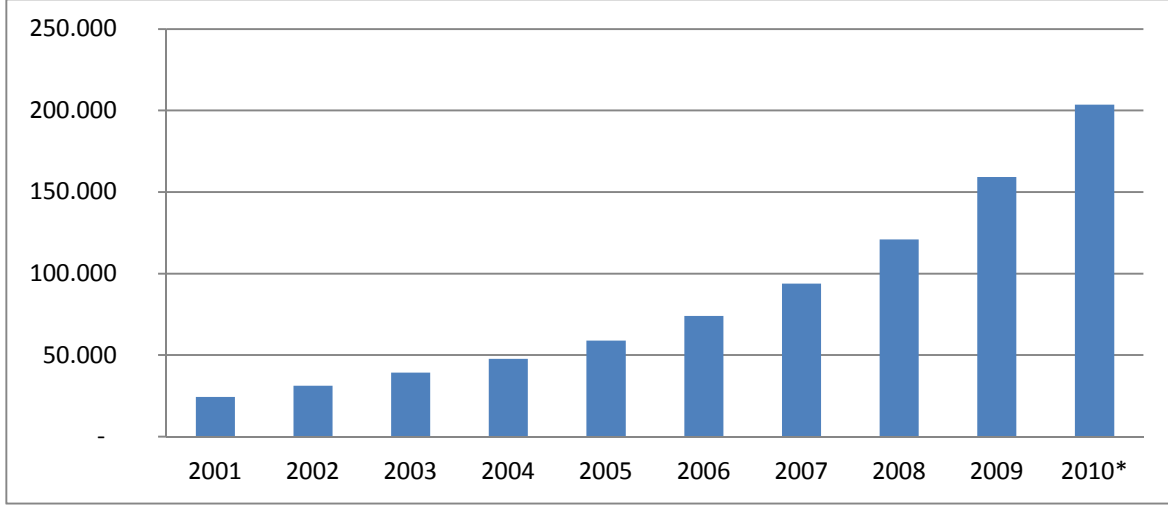
TR21 Trakya Bölgesi'nde ise üretilen enerjinin kaynakları fazla bir çeşitliliğe sahip değildir, yenilenebilir enerji kullanımının arttırılması için özellikle rüzgâr ve biyogaz potansiyelinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

4.2.2.1. Rüzgâr

Rüzgâr enerjisi emisyonu olmayan, doğa ile uyumlu bir enerji kaynağıdır. Yerli ve her zaman kullanılabilir bir enerji türüdür. Rüzgâr enerjisi yenilenebilir enerji kaynaklarının en önemli kısmını oluşturmaktadır. Rüzgar enerjisinin konvansiyonel üretim sistemleriyle rekabet edebilir bir teknoloji düzeyine çıkmış olması son yıllarda önemini gittikçe arttırmaktadır. Dünyada kurulu rüzgâr santralleri gücü incelendiğinde 2009 yılındaki kurulu rüzgâr santralleri gücü 2001 yılına göre 6,5 kat daha artmıştır. 2001'den beri sürekli olarak ciddi bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Kurulu rüzgâr elektriği gücü 2008 yılında 159.000MW'dır, 2010 yılında ise 203.500MW olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Avrupa, rüzgâr enerjisinde en yüksek kapasiteye sahip olup Almanya 25.777 MW'lık kurulu gücü ile ilk sırada gelmektedir. Danimarka'da elektriğin yüzde 20'si rüzgâr enerjisinden temin edilmektedir. İspanya'da kurulu rüzgâr enerjisi gücü 2009 yılında 19.000MW düzeyine ulaşmıştır.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Kjaer,C., Wind development in Europe, Şubat 2010

¹⁰⁷ www.ewea.org, (Erişim tarihi:29.06.2010)

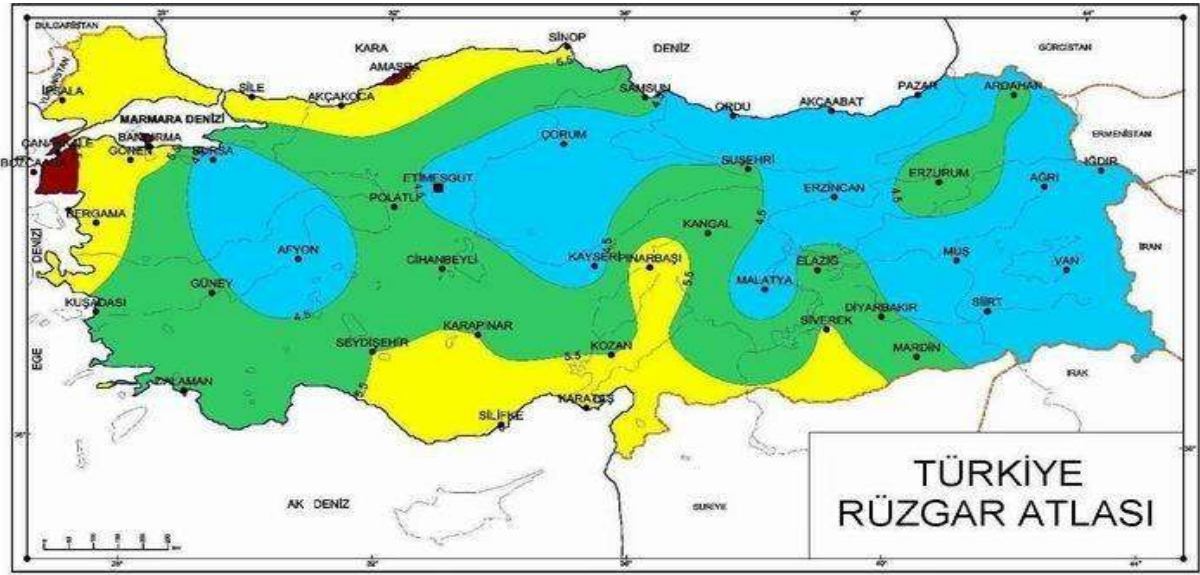

Şekil 114: Dünyada Kurulu Rüzgâr Elektrik Santrali Gücü Gelişimi (MW)*

Kaynak: <http://www.wwindea.org/home/index.php>.

*Tahmini rakamdır.

Türkiye’de ise 48.000MW’lık bir rüzgâr enerjisi potansiyeli bulunmakta olup yaklaşık olarak mevcut kurulu elektrik gücüne denk gelmektedir.¹⁰⁸ Türkiye ise 2023 yılında rüzgâr enerjisinden kurulu gücünü 20.000MW’a çıkarmayı hedeflemektedir.¹⁰⁹

* Açık yüzeyler için (yer düzeyinden 50 m yükseklikteki) rüzgar potansiyeli sınıf aralıkları

Şekil 115: Türkiye Rüzgâr Atlası

Kaynak: Rüzgar Enerjisi Envanteri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

¹⁰⁸ Toraman,M.F., Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Mayıs 2010

¹⁰⁹ Günaydın,Z.,Rüzgar Enerjisinde Politika ve Yasal Bakış, Şubat 2010

1998 yılından bu yana TR21 Trakya Bölgesi'nde rüzgâr ölçümleri yapılmaktadır. Bölge, rüzgâr enerjisi açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. Şarköy ilçesi Sarıkaya mevkiinde kurulan rüzgâr enerji santrali yılda yaklaşık 100 milyon kilowatt saat enerji üretmektedir. Bu miktar, Tekirdağ Merkez ve Şarköy ilçesinin tamamına yetecek düzeydedir.

Tablo 231: Coğrafi Bölgelere Göre Rüzgâr Gücü Yoğunluğu

Bölge Adı	Ortalama Rüzgâr Gücü Yoğunluğu (W/m ²)
Akdeniz Bölgesi	21,36
İç Anadolu Bölgesi	20,14
Ege Bölgesi	23,47
Karadeniz Bölgesi	21,31
Doğu Anadolu Bölgesi	13,19
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	29,33
Marmara Bölgesi	51,91

Kaynak: Rüzgar Enerjisi İstatistikleri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalarda Trakya Bölgesi'nde Edirne'nin güneyi, Tekirdağ'ın doğusu ve güneyi ile Kırklareli'nin doğusunda rüzgar santrali için uygun alanlar bulunmaktadır. YEGM tarafından belirlenen rüzgar değerlerine göre Edirne ve Kırklareli illerinde rüzgar hızı 5,5-7 m/s, Tekirdağ'da ise 6,5-7 m/s seviyelerindedir. Buradan hareketle bölgede önemli bir rüzgar potansiyeli olduğu değerlendirilmektedir.

Trakya Bölgesi'nde EPDK verilerine göre toplam 584 MW rüzgar kapasitesi lisanslandırılmıştır. Bunlardan 44 MW kapasite işletmede kalanı ise henüz inşa halinde veya inşaata başlanmamıştır. Lisanslı rüzgar üretimi için TEİAŞ tarafından üretime alınacak kapasite belirlenmiş ve bunun için bölgesel bazda kapasite ihaleleri yapılmıştır. Belirlenen mevcut lisansların inşaatının tamamlanması ve faaliyet geçmeleri ile birlikte Trakya Bölgesi'ndeki rüzgar potansiyelinin önemli bir kısmı değerlendirilmiş olacaktır.

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ bölgesindeki rüzgar potansiyelinin lisanssız elektrik üretimi kapsamında da değerlendirilmesi mümkündür. 21 Temmuz 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektrik Piyasasında Lisanssız Üretim Yönetmeliği'ne göre 500 kW ve altı kurulu güce sahip olacak tesisler lisans alma ve şirket kurma yükümlüğünden muaf tutulmuştur. Lisanssız üretim kapsamında kurulacak enerji üretim şirketlerinin ürettikleri enerji kendi tüketimlerinden mahsup edilerek kalan enerji kaynak bazında belirlenen sabit fiyatlarla bölgedeki dağıtım şirketine satılabilecektir. Özellikle sanayinin yoğun olduğu bölgelerde enerji maliyetlerinin azaltılması için lisanssız elektrik üretimi önemli bir fırsat doğurmuştur. Trakya Bölgesi özelinde sanayi tesislerinin yoğun olduğu Çorlu ve Çerkezköy bölgelerinde rüzgardan lisanssız elektrik üretimi kapsamında önemli potansiyel bulunmaktadır.

Bir tesisin üreteceği elektrik enerjisi kurulu gücü ile çalıştığı saatin çarpımı ile elde edilmektedir. 500 kW kurulu gücündeki bir tesis 10 saat çalıştırıldığı zaman 5000 kW's enerji üretebilmektedir. Elektrik santrallerinin yıllık toplam çalışma saatinin bir yıldaki toplam saat sayısına oranına kapasite faktörü denilmektedir. %30 kapasite faktörü olan bir santral bir yılda toplam $8760 \times 0,3 = 2628$ saat çalışabilmektedir. Bu durumda 500 kW kurulu gücü ve %30 kapasite faktörü olan bir santral bir yılda $500 \times 2628 = 1.314.000$ kW's enerji üretimi yapabilmektedir. Fakat rüzgârdan üretilen enerji bölgesine göre mevsimsel özellik göstermektedir. Üretilen enerji miktarı yaz-kış aylarında ve gece-gündüz saatlerinde önemli farklılık göstermektedir. Trakya Bölgesi'ndeki YEGM haritaları incelendiğinde Bölgedeki ortalama kapasite faktörünün %30 olarak alınması uygun görülmüştür. Bölgede bulunan örnek bir sanayi tesisi için rüzgardan yapılacak lisanssız üretimin yaklaşık ekonomik faydası aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹⁰

Tablo 232: Lisanssız Rüzgar Santrali Örnek Çalışma

Kurulu güç	500	KW
İlk yatırım maliyeti	2.000.000	TL
Yıllık işletme & bakım maliyeti	20.000	TL
Rüzgar hızı tahmini	7	m/s
Kapasite faktörü tahmini	30%	
Yıllık ortalama elektrik üretimi	1.314	MWs
Sanayi elektrik tarifesi	219	TL/MWs
Örnek aylık ortalama tüketim	250	MWs
Örnek aylık fatura	54.638	TL
Örnek yıllık toplam tüketim	3.000	MWs
Tesis kurulması yıllık kazanç	267.766	TL
Yaklaşık geri dönüş süresi	7.5	Yıl

Tablo 233: TR21 Trakya Bölgesi'nde Çeşitli Firmalara Verilen Rüzgâr Santrali Lisans Hakları Dağılımı, 2007

	Firma Adedi	Mekanik Kurulu Gücü (MW)
Tekirdağ	18	1.359
Edirne	15	685
Kırklareli	44	5.565
TR21 Trakya	65	7.609

Kaynak: Enerji Lisansları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.

¹¹⁰ Trakya Kalkınma Ajansı Enerji Raporu, 2012

Tablo 234: TR21 Trakya Bölgesi'nde Kurulabilecek Rüzgâr Enerjisi Santrali Güç Kapasitesi, 2009

	Toplam alan (km ²)	Toplam kurulu güç (MW)
Tekirdağ	925	4.626
Edirne	694	3.470
Kırklareli	615	3.079
TR21 Trakya	2.234	11.175

Kaynak: Rüzgar Enerjisi İstatistikleri, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü.

Tablo 235: Geçici Kabulü Yapılarak İşletmeye Alınan Rüzgâr Santralleri

Mevki	Şirket	Kurulu Güç (MW)
Tekirdağ-Şarköy	Alize Enerji Elektrik üretim AŞ	28,8
Edirne-Enez	Boreas Enerji üretim Sistemleri AŞ	15

Kaynak: Rüzgar Enerjisi İstatistikleri, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü.

4.2.2.2. Hidroelektrik Santraller

TR21 Trakya Bölgesi sınırları içerisinde nehir ve su kaynaklarının eğimlerinin düşük olması sebebiyle su enerjisinden yararlanılamamaktadır. Bölgede çalışan herhangi bir hidroelektrik santrali bulunmamaktadır. Bölgenin ilk hidroelektrik santrali olacak olan Tunca barajı, Edirne ilinde Türk-Bulgar sınırında kurulması planlanmaktadır. Kurulması için görüşmelerin devam ettiği bu baraj 11,68MW'lık bir elektrik gücüne sahip olacaktır.

4.2.2.3. Güneş

Coğrafi konumu nedeniyle sahip olduğu güneş enerjisi potansiyeli yüksek olan Türkiye'nin ortalama yıllık toplam güneşlenme süresi 2.640 saat (günlük toplam 7,2 saat), ortalama toplam ışınım şiddeti 1.311 kWh/m²-yıl (günlük toplam 3,6 kWh/m²) olduğu tespit edilmiştir. Güneş Enerjisi potansiyeli 380 milyar kWh/yıl olarak hesaplanmıştır.

Bölgede küçük kapasiteli evsel su ısıtma sistemleri dışında güneş enerjisi ile çalışan tesis bulunmamaktadır.

4.2.2.4. Biyogaz

Bölgemizde özellikle hayvancılığın önemli bir yer tutması nedeniyle hayvan gübrelere biyogaz enerji üretme potansiyeline sahiptir. Ayrıca biyogaz sonucunda fermente olmuş olan gübrenin tarımda verimliliği artırma amaçlı kullanılması da mümkündür. EPDK verilerine göre bölgemizde lisansı verilmiş şu anda 0,8MW'lık bir tesis bulunmaktadır. Mevcut durumda çalışan bir tesis bulunmamaktadır.

4.2.2.5. Jeotermal Enerji

TR21 Trakya Bölgesi'nde jeotermal enerji kaynağı bulunmamaktadır.

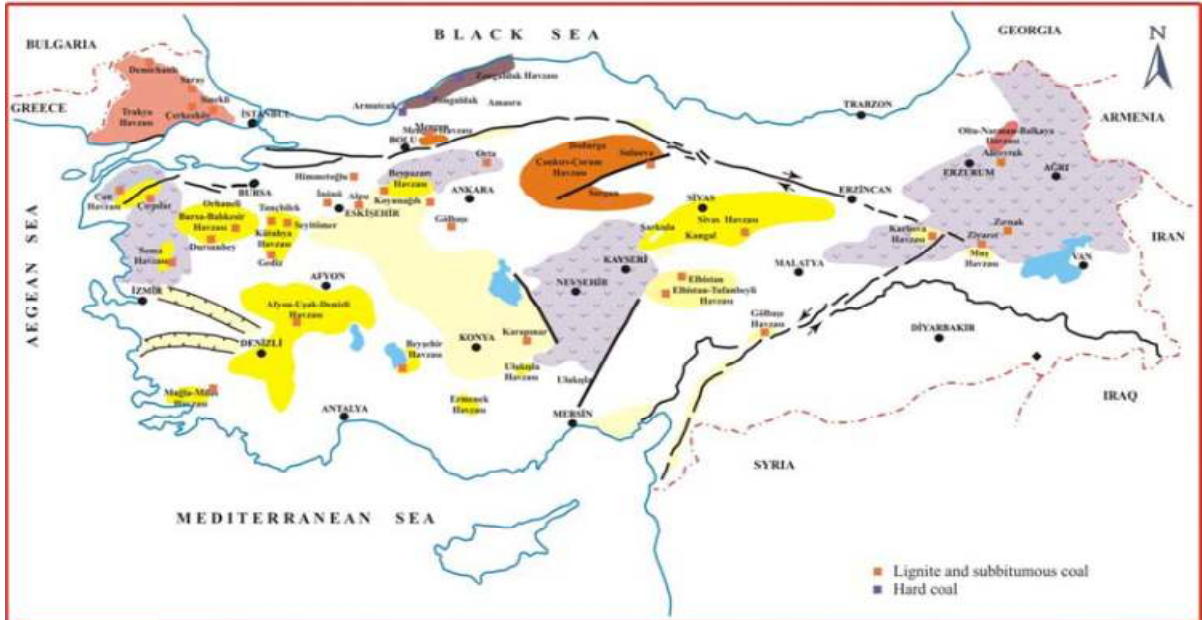
4.2.3. Kömür

TR21 Trakya Bölgesi önemli linyit yataklarına sahiptir. Bölgedeki linyit yatakları toplam rezervinin %60,31'i Tekirdağ, %29,35'i Edirne, %10,34'ü ise Kırklareli il sınırları içinde bulunmaktadır. Bölgedeki linyit rezervi Türkiye toplam linyit rezervinin % 2,76'sını oluşturmaktadır.

Tekirdağ ilinde oligosen yaşlı çökel birimler içerisinde gözlenen bu linyit oluşumları Saray ve Malkara ilçelerinde bulunmaktadır. Saray ilçesindeki Küçükyoncalı, Safaalan ve Edirköy linyit sahalarında termik santral ve teshin amaçlı kullanılmaya elverişli linyitlerin alt ısıl değerleri 1677 Kcal/kg ile 1947 Kcal/kg arasındadır. Malkara ilçesinde de Ahmetpaşa, Evrenbey-Karamurat, Hasköy-İbrice linyit sahalarında teshin amaçlı kullanılmaya elverişli alt ısıl değerleri 2277 Kcal/kg ile 2359 Kcal/kg arasında değişen toplam 11.600.000 ton muhtemel rezerv belirlenmiştir.

Edirne ilinin büyük bir bölümünde yüzeyeleşen genç çökel birimler içerisinde linyit yatakları ortaya çıkartılmıştır. Demirhanlı, Küçükdoğanca, Karayusuflu, Uzunköprü-Harmanlı sahalarında kaliteleri 2000-3500 Kcal/kg arasında değişen toplam 97 milyon ton dolayında linyit rezervi belirlenmiştir.

Kırklareli ilinde linyit yatakları Vize-Topçuköy sahasında yer almaktadır. 2300 Kcal/Kg kalitesinde olan linyitlerin toplam rezervi 34.200.000 ton olarak tespit edilmiştir. Ancak gevşek taban ve tavan kayaçları nedeniyle işletme güçlükleri bulunmaktadır. Bu sorunlar aşıldığında sahanın tam rezervi ortaya çıkarılabilir.

Şekil 116: Türkiye'deki Kömür Rezervlerinin Dağılımı, 2009

Kaynak: Kömür Rezervleri Envanteri, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Kömür Sektör Raporu.

Tablo 236: TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Linyit Rezervleri, 2010

	Rezerv (1000 Ton)							Eşdeğeri		
	Görünür	Muhtemel	Mümkün	Toplam	Kaynak	Potansiyel	Genel Toplam	İşletilebilir	Petrol	Taşkömürü
TR21 Trakya	141.175	65.698	0	206.873	123.876	0	330.749	73.225	74.727	106.751
Tekirdağ	141.175	11.595	0	152.770	46.691	0	199.461	73.225	40.152	57.360
Edirne	0	19.897	0	19.897	77.185	0	97.082	0	26.708	38.152
Kırklareli	0	34.206	0	34.206	0	0	34.206	0	7.867	11.239

Kaynak: Linyit Rezervleri Envanteri, Maden Tetkik Arama (MTA).

4.2.4. Doğalgaz

TR21 Trakya Bölgesi ülkemizin doğalgaz ve kömür kaynaklarına ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, doğalgaz miktarı ve üretimi rakip ülkeler ile kıyaslanmayacak düzeydedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde doğalgaz çıkarılmasına rağmen Türkiye'de üretimin tüketimi karşılama oranı %2'de kalmaktadır.

Edirne

Edirne il sınırları içerisinde herhangi bir doğalgaz rezervi mevcut değildir.

Kırklareli

Kırklareli ili sınırları içerisinde mevcut olan ve TPAO Trakya Bölge Müdürlüğü'ne bağlı olarak üretim yapılan 5 adet doğalgaz sahası bulunmaktadır. Doğalgaz sahalarında 2008 yılı içerisinde üretimi yapılarak satılan miktar 62.861.780 sm³'tür.

Doğalgaz sahaları:

- Hamitabat- 16 kuyu,
- Kumrular -3 kuyu,
- Kavakdere-1 kuyu,
- Umurca- 4 kuyu,
- İncilibayır- 4 kuyu.¹¹¹

Tekirdağ

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğüne bağlı Tekirdağ ili sınırları içinde kalan faaliyet alanlarında muhtelif sahalarda üretilip boru hatları vasıtasıyla civarındaki sanayi kuruluşlarına arz edilen doğalgaz sahalarının isimleri, mevkileri ve üretim miktarları Tablo 234'te verilmiştir.¹¹²

¹¹¹ İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2008

¹¹² İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu, 2008

Tablo 237: Tekirdağ İlinde Çıkan Doğalgaz Miktarı, 2008

Saha Adı	Mevki	Çıkan Doğalgaz Miktarı (m ³ /gün)
Vakıflar	Vakıflar Köyü Civarı	5.000
Sevindik	Y.Sevindikli Köyü Civarı	30.000
Karaçalı	Velimeşe-Önerler Köyü Civarı	40.000
G.Karaçalı	Velimeşe-Önerler Köyü Civarı	220.000
Yulaflı	Yulaflı Köyü Civarı	120.000
Göçerler	Beyazköy Civarı	400.000

Kaynak: Doğalgaz İstatistikleri, Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu.

Amerikan şirketi Thrace Basın Natural Gas tarafından Tekirdağ ili Hayrabolu ilçesinde doğalgaz çıkarılmakta olup günlük kapasitesi 300.000m³/gün, rezerv alanı 100 km², miktarı 200.000 m³/gündür.¹¹³

Türkiye’de diğer bazı doğalgaz ithal eden ülkeler gibi doğalgaz arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi, arz güvenliğinin ve arz esnekliğinin artırılması için hem baz yük tesisi olarak çalıştırmak hem de ihtiyaç duyulduğunda pik düşürücü olarak devreye sokulmak üzere Marmara Ereğlisi’nde LNG ithal terminali yapılmıştır. 1994 yılında işletmeye alınan terminalin sürekli enjeksiyon kapasitesi 685.000 m³/gündür.¹¹⁴

Türkiye’de diğer bazı doğalgaz ithal eden ülkeler gibi doğalgaz arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi, arz güvenliğinin ve arz esnekliğinin artırılması için hem baz yük tesisi olarak çalıştırmak hem de ihtiyaç duyulduğunda pik düşürücü olarak devreye sokulmak üzere Marmara Ereğlisi’nde LNG İthal Terminali yapılmıştır. 1994 yılında işletmeye alınan terminalin sürekli enjeksiyon kapasitesi 685.000 m³/saattir.

¹¹³ İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu, 2008

¹¹⁴ www.botas.gov.tr

Şekil 117: TR21 Trakya Bölgesi'nden Geçen Doğalgaz Boru Hatları

Kaynak: Doğalgaz Boru Hatları, BOTAŞ.

Şekil 118: Türkiye-Avusturya (NABUCCO) Doğalgaz Taşıma Projesi

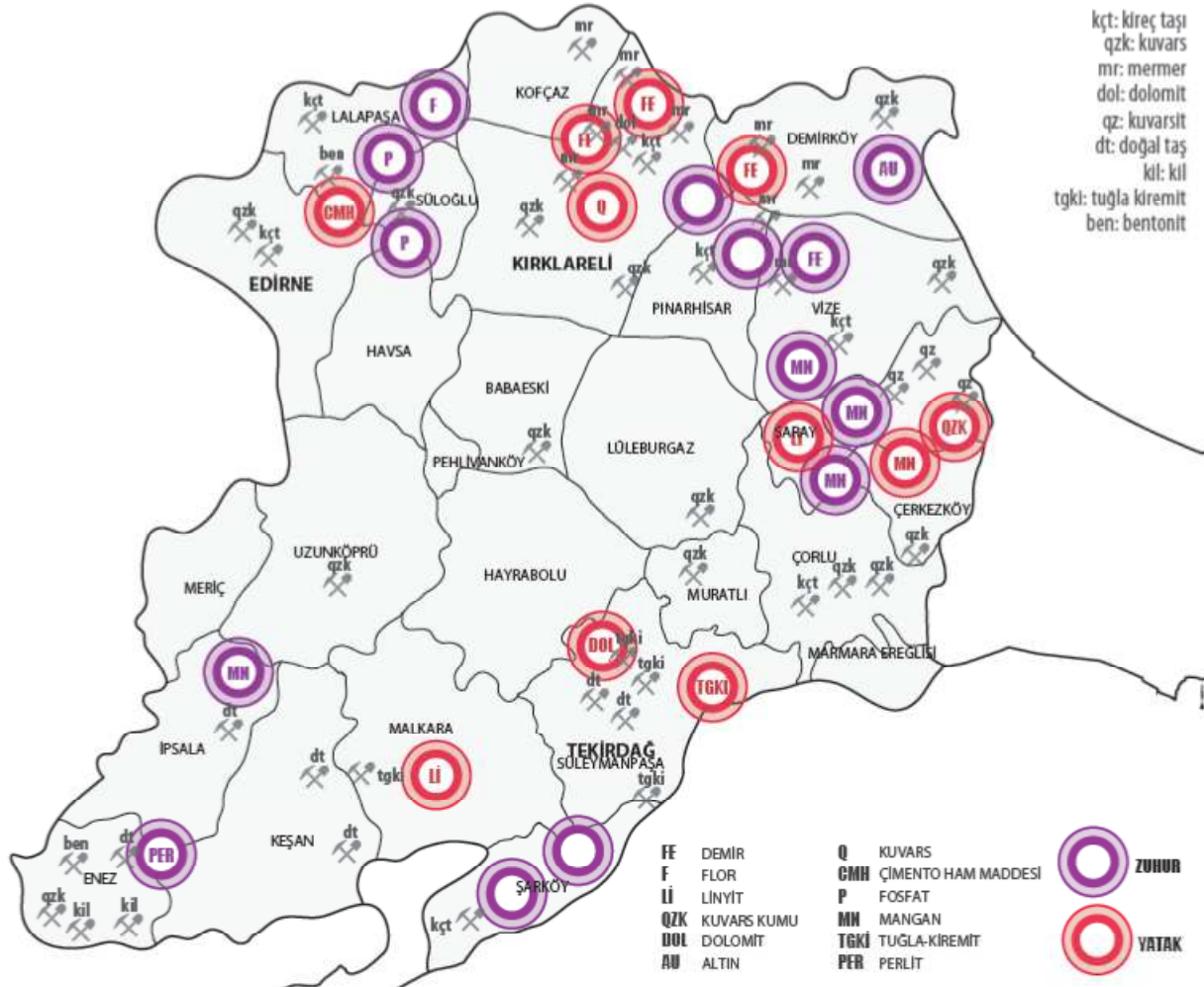
Kaynak: Doğalgaz Boru Hatları, BOTAŞ.

Türkiye-Avusturya doğalgaz boru hattı projesi (NABUCCO) ile doğalgazın Bulgaristan'dan başlayıp Romanya, Macaristan güzergâhını izleyerek Avusturya'ya ulaşmasını sağlayacak projenin gerçekleştirilmesi için güzergah üzerindeki bu 5 ülke bir araya gelerek bir şirket kurulmasına karar verilmiştir. Bu amaçla, 2004 yılında merkezi Viyana'da olan "Nabucco Company Study Pipeline GmbH" şirketi kurulmuştur. Bu önemli doğalgaz boru hattının bir kısmı TR21 Trakya Bölgesi'nden geçmektedir.

4.2.5. Petrol

Edirne ve Tekirdağ illeri sınırları içerisinde petrol rezervi bulunmamaktadır. Türkiye Petrolleri A.O. 1960 yılında Trakya Bölgesi'nde küçük çapta arama ve sondaj çalışmaları yapmış olup, Kırklareli İlinde Deveçatağı ve Osmancık sahalarında petrole rastlanmıştır. Zamanla Deveçatağı kuyusu verim düşmesi nedeniyle kapatılmış, Trakya'da petrol üretiminin yapıldığı tek kuyu olan Osmancık kuyusunda ise üretim halen devam etmektedir.¹¹⁵

4.2.6. Madenler

Şekil 119: TR21 Trakya Bölgesi Maden Haritası

Kaynak: MTA verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Bölgedeki illerin yeraltı zenginlikleri genel olarak incelendiğinde; Tekirdağ ilinin başlıca yer altı zenginliği linyittir. Bunun dışında geçmiş yıllarda manganezle ilgili çalışmalar yapılmış olup, Saray-Safaalan'da %29 Mn tenörlü 18.000 ton mümkün rezerv tespit edilmiştir. Bu yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir. Ayrıca ilçedeki bir diğer maden oluşum ise yine Safaalan sahasında yer alan %88-93 SiO₂ tenörlü kuvars kumu olup, toplam görünür+muhtemel rezervi 6.338.770 tondur. Üretilen kuvars kumu ve kuvarsit ulusal cam sanayinde

¹¹⁵ İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2008

değerlendirilmektedir. Tuğla-kiremitle ilgili olarak yapılan çalışmalar sonucunda Keşan-İncecik sahasında 10 milyon ton jeolojik rezerv tespit edilmiştir.¹¹⁶

Kırklareli ili endüstriyel hammaddeler bakımından daha zengindir. Büyük çoğunluğu yine Istranca masifi içerisinde yer alan dolomit, feldispat, kuvars, mermer ve tuğla-kiremit hammaddeleri bilinmektedir. Kırklareli'ndeki mermer sahaları zaman zaman işletilmekte ve piyasada kendi isimleriyle bilinmektedir. Dereköy-Trakya Graniti pembemsi zonlu plajioklaslar nedeniyle pembe renk vermektedir. Diğer mineraller kuvars, biyotit, hornblend, piroksen, sfen ve apatittir. Pınarhisar ve Vize'nin kuzeyinde geniş alanlar boyunca yayılım gösteren fosilli kireçtaşları çimento hammaddesi ve yapıtaşı olarak değerlendirilmektedir. Buna ek olarak Topçuköy'de linyit rezervleri Eskitaşlı, Hamitabat, Kumrular, Mesutlu, Müsellim, Umurca ve Yeşilköy'de doğal gaz rezervleri tespit edilmiştir. Deveçatak, Kavakdere, Kuzey Osmancık, Turgutbey'de petrol oluşumları saptanmıştır. Bir diğer endüstriyel hammadde zenginliği feldispattır. Üsküp-Ahmetçe, Yündalan sahasında % 4.65 K₂O, %0,9 F₂O₃ tenörlü 10.800 ton mümkün feldispat rezervi bilinmektedir. 2008-2009 yıllarında Trakya endüstriyel hammaddeler aramaları projesi kapsamında da Merkez ilçesi Koruköy ve Yörükbayırı sahaslarında da feldispat oluşumları tespit edilmiş olup, Koruköy sahasında toplam 88.332.187 ton görünür rezerv, Yörükbayırı sahasında ise toplam 432.602.844 ton görünür rezerv belirlenmiştir. Düşük kaliteli olan yatak işletilmemektedir. Dereköy-Kapaklı Köyü sahası ise bilinen kuvars sahasıdır. Sahada 58.080 ton görünür rezerv tespit edilmiştir. Ergene Tersiyer havzası içerisinde yer alan endüstriyel hammadde kaynağı ise, Merkez- Pehlivan Köyü-Mercan Dere-Koca Tepe tuğla-kiremit sahaslarıdır. Sahalar orta-iyi kaliteli toplam 20.000.000 ton muhtemel rezerve sahiptir.¹¹⁷

Edirne il sınırları içinde bentonit, fluorit, fosfat, kuvars kumu gibi endüstriyel minerallerin yanında yapıtaşı, kırmataş (bazalt, kalker), kum-çakıl, tuğla kili ve çimento hammaddesi (traş, kil, kalker) ile taş rezervleri bulunmaktadır. Bölgede MTA tarafından 1960-1996'lı yıllar arasında yapılan arama çalışmalarıyla, Enez İlçesi doğusunda Çavuşköy, Yenice ve Hisarlı yörelerinde bentonit (ağartma toprağı) yatakları belirlenmiştir. Halen işletilmekte olan bu yatakların toplam rezervi 50 milyon ton civarındadır. Lalapaşa İlçesinin güneyinde ise 1990'lı yıllarda yapılan çalışmalarla çimento hammaddesi olarak kullanılabilir kalitede 20,7 milyon ton kireçtaşı, 6,8 milyon ton kil rezervi ortaya çıkarılmıştır. Yine Lalapaşa İlçesi'nde Veysel Köyü civarında kurşun cevherleşmeleri ile beraber florit oluşumları ile Lalapaşa-Mezarlık Sırtı ve Domurcalı yörelerinde % 0.81-12 P₂O₅ içerikli 40-100 cm kalınlıklarında, ekonomik boyutlu olmayan fosfat zuhurları saptanmıştır. Bunların dışında, Edirne İlinin İpsala İlçesi kuzeyinde Sultan Köyü sahasında % 8.87 MnO tenörlü 2000 ton görünür rezerve sahip manganez zuhuru saptanmıştır.¹¹⁸

¹¹⁶ Maden Tetkik Arama

¹¹⁷ MTA

¹¹⁸ MTA

Tablo 238: TR21 Trakya Bölgesi Maden Rezervleri, 2008 (ton)

	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Altın	112.500	0	0	112.500
Bentonit	50.000.000	0	50.000.000	0
Bakır-Molibden-Volfram	230.000.000	0	0	230.000.000
Çimento Ham.	20.700.000	0	20.700.000	0
Demir	2.190.00	0	0	2.190.000
Dolomit	6.565.561.831	0	0	6.565.561.831
Feldispat	520.945.831	0	0	520.945.831
Kuvars	6.396.853	6.338.773	0	58.080
Manganez	74.000	18.000	2.000	54.000
Mermer	3.150.000	0	0	3.150.000
Tuğla Kiremit	30.000.000	10.000.000	0	20.000.000

Kaynak: Maden Envanteri, MTA.

Tekirdağ genelinde verilen maden işletme ruhsatı sayısı 92, Edirne’de 77, Kırklareli’de ise 66 olup bölge genelinde toplam 235 maden işletmesi bulunmaktadır. Kömür ocakları bölgedeki ağırlıklı maden ocaklarını oluşturmaktadır. Kömürden sonra 34 maden ocağı ile kalker ve 16 maden ocağı ile kuvars kumu maden ocakları gelmektedir.

Tablo 239: TR21 Trakya Bölgesi’nde İllere Göre Maden İşletme Ruhsatları, 2008

	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Kömür	90	45	43	2
Granit	5	0	0	5
Bentonit-Kaolen	6	1	4	1
Mermer	5	0	0	5
Dolomit	3	0	0	3
Kuvars Kumu	16	6	4	6
Kalker	34	4	10	20
Kum-Çakıl	1	1	0	0
Çimento Kili	3	0	3	0
Tras	3	1	2	0
Bazalt	13	10	3	0
Tuğla Kili	8	5	3	0
Au,Ag,Pt	1	0	0	1
Kuvarsit	2	0	0	2
Kil	1	0	0	1
Maden Türü Belirsiz	44	19	5	20
Toplam	235	92	77	66

Kaynak: Maden Envanteri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (MİGEM).

Madenler ile ilgili ek haritalar Ek 4’te mevcuttur.

4.2.7. Enerji Verimliliği

Enerji verimliliği, binalarda yaşam standardı ve hizmet kalitesinin, endüstriyel işletmelerde ise üretim kalitesi ve miktarının düşüşüne yol açmadan, birim hizmet veya ürün miktarı başına enerji tüketiminin azaltılmasıdır. Isıtma, aydınlatma ve ulaşım ihtiyaçlarımızı karşılarken, elektrikli ev eşyalarımızı kullanırken, kısacası günlük yaşantımızın her safhasında enerjiyi verimli kullanmak suretiyle, ihtiyaçlarımızı kısıtlamadan aile bütçesine, ülke ekonomisine ve çevremizin korunmasına katkı sağlamamız mümkündür.

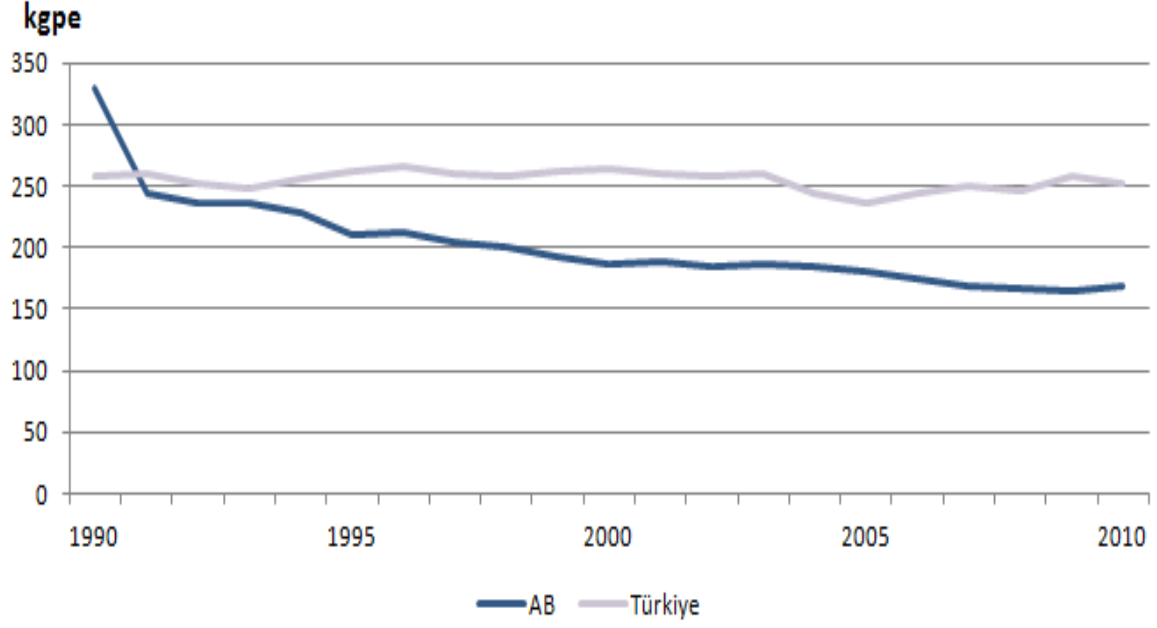
Enerji arz güvenliğinin sağlanmasında, %74'ler seviyesinde olan dışa bağımlılık oranımızın ve bundan kaynaklanan risklerin azaltılmasında ve iklim değişikliği ile mücadelenin etkinliğinin artırılmasında, enerjinin üretiminden kullanımına kadar olan süreçte verimliliğin artırılması, israfın önlenmesi ve enerji yoğunluğunun azaltılması büyük bir önem taşımaktadır.

Ülkemizde, EİE tarafından yapılan çalışmalar sonucunda bina sektöründe %30, sanayi sektöründe %20 ve ulaşım sektöründe %15 olmak üzere önemli düzeyde tasarruf potansiyeli tespit edilmiştir.

Bu potansiyelin değerlendirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması amacıyla Enerji Verimliliği Kanunu 2007 yılında ve bu Kanuna dayanılarak Bakanlığımız tarafından hazırlanan Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik ise 2008 yılında yürürlüğe girmiştir.¹¹⁹

Belirli bir dönemde üretilen GSYİH ile aynı dönemde tüketilen enerjinin oranı olarak hesaplanan enerji yoğunluğu enerji verimliliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Buna göre 1 birim GSYİH üretmek için daha az enerji tüketilmesi enerjinin daha verimli kullanıldığı anlamına gelmektedir.

¹¹⁹ www.etkb.gov.tr, (Erişim tarihi: 21 Haziran 2010)

Şekil 120: Enerji Yoğunluğu, 2012

Kaynak: Enerji Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı.

Trakya Kalkınma Ajansı 2012 yılı Enerji Raporuna göre Türkiye 1990 ‘lı yıllarda AB ortalamasına göre enerjiyi %28 daha verimli kullanmış olmasına rağmen 2010 yılına gelindiğinde enerjiyi AB ortalamasından daha %50 daha az verimli kullanır hale gelmiştir.

TR21 Trakya Bölgesi’nin elektrik kullanımı Türkiye ortalamasının iki katından fazla olduğundan enerji verimliliği açısından önemli bir iyileştirme potansiyeli bulunmaktadır. Bölgede enerji, yoğun olarak sanayi tarafından kullanıldığından ısı geri kazanımı, daha verimli motorların kullanılması, kojenerasyon, trijenerasyon gibi enerji sistemlerinin kullanılması enerji verimliliğine yönelik yapılabilecek olan konulardan bazılarıdır.

4.3. Bilişim ve Teknoloji

Bilişim; bilginin üretilmesi, toplanması, sınıflanması, depolanması, güncellenmesi ve dağıtılması süreçlerinin elektronik aletler aracılığı ile yapılmasını ifade etmektedir. Teknoloji ise bilginin özel bir alanda kullanılabilir hale getirilmesi anlamına gelmektedir.¹²⁰ Ekonomi biliminde ise teknoloji doğal kaynakların, iş gücünün ve ekipmanın bir araya getirilmesi ve üretim yapılması metoduna verilen isimdir.¹²¹ Kısaca mal ve hizmet üretim süreçleri bilişim ve teknoloji kullanılarak şekillendirilir. En verimli, çevre dostu ve güvenli sistemler oluşturulurken, süreçlerin hızlı ve özgün yenilenmesi bilişim ve teknolojideki gelişmişlikle sağlanabilir. Ayrıca gelişmiş bilişim ve teknoloji altyapısı ile başarılı ve sürekli yenilenmeyi gerçekleştiren toplumlar küresel ekonomide mukayeseli üstünlük kazanır.

... Geçmişte üretim yapısının ve uluslararası sermayenin akış yönünün belirlenmesinde etken olan ucuz işgücü ve hammadde bolluğu gibi geleneksel

¹²⁰ Merriam Webster Dictionary, www.m-w.com, 9.6.2010, 10:33.

¹²¹ The New Palgrave Dictionary, <http://www.dictionaryofeconomics.com>, 9.6.2010, 10:42.

*faktörler önemini görece yitirirken, etkin işleyen bir piyasa mekanizmasına, kurumsal yapıya, gelişmiş bir teknolojik ve ticari altyapıya sahip olmanın ve pazarın değişen tercihlerini yakından izleyebilmenin önemi artmıştır. Uluslararası piyasalarda uzmanlaşmaya ağırlık veren, üretim teknolojisini ve yenilik yaratma kapasitesini geliştirebilen ülkeler mal ve hizmet üretiminde giderek daha bilgi yoğun ve yüksek katma değer getiren bir yapıya geçiş yapabilmektedir.*¹²²

Mal ve hizmetleri geçmişe nazaran daha bilgi yoğun, yüksek katma değerli, çevre dostu ve güvenli üretebilmeyi sağlayan inovasyon – yenilik yaratma, yeniliğe uyum sağlama – kapasitesi ekonomik kalkınmanın bağlı olduğu etkenlerden biridir. İnovasyon, ekonomi yazınında çoğunlukla üretimde kullanılan teknolojilerin geliştirilmesi olarak ele alınmıştır. Bunun yanı sıra ekonomik faaliyetlerin etkin şekilde gerçekleştirilmesi ve toplumun yeni teknolojileri kullanmaya yatkınlığı yenilikçilik konulu araştırmaların eğildiği temel noktalardır.¹²³ Diğer bir deyişle inovasyon sisteminin temelinde hem teknik hem de sosyo-ekonomik ve demografik bileşenler bulunur. Dolayısıyla toplumun inovasyon potansiyeli teknik, sosyo-ekonomik ve demografik göstergeleri göz önünde bulunduran bütünsel bir yaklaşımla belirlenmelidir.

Hollanders (2009)¹²⁴, Chen (2008)¹²⁵, Nijkamp (2010)¹²⁶ ve U.S. Innovation¹²⁷ çalışmalarındaki bütünsel yaklaşımlarıyla Trakya Bölgesi'nin mevcut durumunu raporlamak için kullanılacak göstergelerin seçiminde ve sınıflandırılmasında etkili olmuşlardır. Kriterlerin belirlenmesinde göz önünde bulundurulan diğer husus da bölgesel verilerin ulaşılabilirliği olmuştur. Tablo 237'da inovasyon göstergeleri ve ilgili bölgesel verilerin ulaşılabilirliği verilmiştir.

¹²² Devlet Planlama Teşkilatı, 2006, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Ankara, s. 13.

¹²³ Lazonick, William, 2004, *Indigenous Innovation and Economic Development: Lessons from China's Leap into the Information Age*, Industry and Innovation, Sayı.11/4, s. 273.

¹²⁴ Hollanders, Hugo, 2009, *Regional Innovation Scoreboard 2009, Methodology Report*, Pro Inno Europe, Inno Metrics.

¹²⁵ Chen, Yun-Chung, 2008, *Why Do Multinational Corporations Locate Their Advanced R&D Centres in Beijing?*, Journal of Development Studies, 44:5, 622 — 644

¹²⁶ Nijkamp, Peter, Zwetsloot, Frank and van der Wal, Sander, 2010, *Innovation and Growth Potentials of European Regions: A Meta-Multicriteria Analysis*, European Planning Studies, 18,4, 595 — 611

¹²⁷ U.S. Innovation, www.usinnovation.org/files/Innovation_Indicators807.pdf, 2.6.2010, 16.05.

Tablo 240: İnovasyon Göstergeleri

Kategori	İnovasyon Göstergesi	Geniş Tanım	Ölçütler	Veri Ulaşılabilirliği	Kaynak
Kaynaklar	İnsan Kaynakları	Kalifiye işgücüne erişim	Fen ve Mühendislik Fakültesi Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Mezunlarının Sayısı	Hayır	?
			Yükseköğretim Kurumları Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Mezunlarının Sayısı	Evet	TÜİK
			Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarına Katılım	Evet	Ulusal Ajans
			Bölge illerinin ortalama ÖSS Puanına göre Türkiye Sıralaması	Evet	ÖSYM
			Yabancı Dilde Eğitim Veren yükseköğretim Programları	Evet	Trakya Üniversitesi
	Sermaye ve Destek	Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri için sermaye	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Ar-Ge Merkezi Belgesi Verdiği İşletmeler	Evet	SAGM
			Risk Sermayesi	Hayır	?
			İmalat Sanayinin Teknoloji Yoğunluğuna Göre Sınıfı	Evet	Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İl Brifingleri
		Akademik Destek	Bölge Üniversitelerindeki Mühendislik ve Fen Bilimleri Fakülteleri	Evet	nku.edu.tr, trakya.edu.tr, kirkklareli.edu.tr
			Öğretim Görevlisi (Profesör, Doçent ve Yrd. Doçent) Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Evet	TÜİK
			Bilimsel Yayın Sayısı	Evet	ISI Web of Knowledge

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

		Ar-Ge ve inovasyon destek programları	Ar-Ge Kanunu: KOSGEB, TÜBİTAK ve Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin yürüttüğü destek programları	Evet	TÜBİTAK, KOSGEB, TRAKYA TEKNO PARK
			AB Ar-Ge Proje Ortaklıkları: EUREKA, 7. Çerçeve Programı, Rekabet Edebilirlik ve Yenilikçilik Programı	Evet	TÜBİTAK(ABÇPM)
Yenilikçi Faaliyetler	Yatırım	Firmaların ve kamu kuruluşlarının yenilik yaratma ve yeniliğe uyum sağlama amacıyla yaptığı yatırımlar	Ar-Ge Harcaması	Kısmen	Teknopark, Trakya Üni.
			Bilişim Teknolojilerine Yapılan Yatırımlar	Hayır	?
			Ar-Ge Haricindeki İnovasyon Faaliyetleri için Yapılan Harcama	Hayır	?
	İşbirliği ve Girişimcilik	Yenilikçi firmalar ve kamu kuruluşları arasındaki işbirliği ile bölgedeki girişimcilik potansiyeli	Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programlarına Başvurular	Evet	KOSGEB, SAGM, TEYDEB
			Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları	Evet	Namık Kemal Üniversitesi
			TÜBİTAK'ta Görev (hakem / panelist) Alan Bölge Üniversitelerinde Görevli Öğretim Üyelerinin Sayısı	Evet	TÜBİTAK
	Sınai Haklar	Buluş niteliği taşıyan ya da mal ve hizmet üretiminde rekabet edebilirliğe hizmet eden yenilikçi fikirlerin mülkiyet hakkı	Patent Başvuru ve Tescil Sayıları	Evet	TPE
			Faydalı Model Başvuru ve Tescil Sayıları	Evet	TPE
			Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları	Evet	TPE

Performans Göstergeleri	Yenilikçi KOBİ'ler	İnovasyon sürecinde başarılı KOBİ'ler	Üründe ya da üretim sürecinde yenilikçi KOBİ'lerin sayısı	Hayır	?
			Pazarlama ya da Kurumsal Alanda yenilikçi KOBİ'lerin sayısı	Hayır	?
			İş gücü masraflarını önemli ölçüde azaltan KOBİ'lerin Sayısı	Hayır	?
			Hammadde ve enerji masraflarını önemli ölçüde azaltan KOBİ'lerin sayısı	Hayır	?
	İstihdam, Ticaret Hacmi ve Hibe	Ekonomik Göstergeler	Orta yüksek ve yüksek teknoloji sanayi sektörlerindeki istihdam oranı	Hayır	?
			Bilgi yoğun hizmet sektöründeki istihdam oranı	Hayır	?
			TÜBİTAK Tarafından İşletmelere Verilen Hibe	Evet	TEYDEB
			Hem firmaya hem pazara yeni ürünlerin satışından elde edilen gelirin ciroya oranı	Hayır	?
			Firmaya yeni olup pazara yeni olmayan ürünlerin satışından elde edilen gelirin ciroya oranı	Hayır	?

4.3.1. Kaynaklar

Bilişim ve teknoloji endüstrisinin gelişimi Bölgedeki insan kaynaklarının ve işletmelerin teknolojik yenilikler yaratabilme ve yeniliklere uyum sağlayabilme kapasitesine bağlıdır. Dolayısıyla bu bölümde bölge insanının eğitim durumu, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinde bulunan sermaye, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine destek verebilecek akademik personel ve inovasyon faaliyetlerinin faydalanabileceği uluslararası ve ulusal destek programlarına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

4.3.1.1. İnsan Kaynakları

İnsan kaynakları profilini yansıtmak için sırasıyla yükseköğretim kurumlarından mezuniyet oranları, hayat boyu öğrenme ve gençlik programlarından faydalanma durumu, illerin ortalama ÖSS puanına göre sıralaması ve yabancı dilde eğitim veren yükseköğretim programları ele alınmıştır.

Tablo 241: TR21 Trakya Bölgesi ve Türkiye İçin Yükseköğretim Kurumlarından Mezuniyet

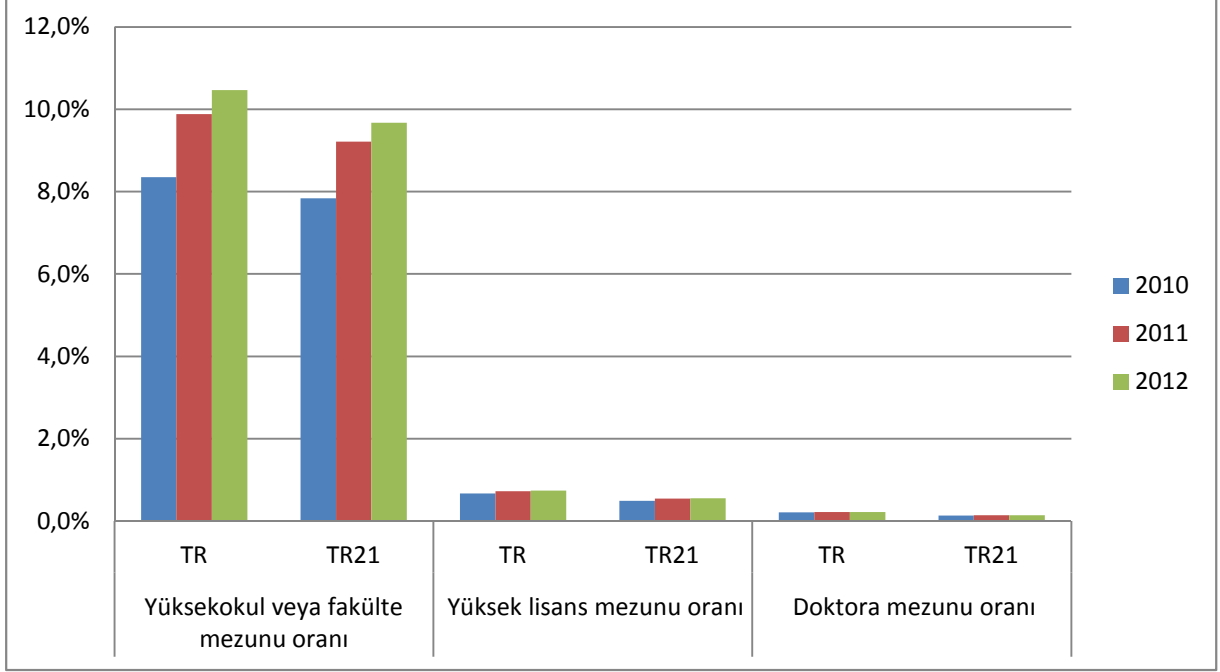
Türkiye				
Yıl	15 yaş ve üzeri Toplam Nüfus	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu
2008	52.636.605	3.508.954	247.544	73.244
2009	53.550.830	4.320.813	279.268	95.500
2010	54.671.391	4.566.049	365.791	113.862
2011	55.618.439	5.495.749	401.773	121.923
2012	56.521.805	5.913.187	416.741	122.619
TR21 Trakya				
Yıl	15 yaş ve üzeri Toplam Nüfus	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu
2008	1.201.988	75.795	3.780	905
2009	1.211.597	90.630	4.386	1.340
2010	1.219.500	95.584	6.043	1.625
2011	1.264.539	116.506	6.899	1.795
2012	1.286.151	124.360	7.122	1.829

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Yukarıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi'nde ve Türkiye genelinde 2008-2012 yılları arasında yükseköğretim kurumları mezuniyet sayılarına yer verilmiştir. Tablodaki bilgilere göre 2008-2012 yılları arasında Türkiye genelinde yükseköğretim kurumlarından mezun olanların sayısı %68,5 oranında artarken TR21 Trakya Bölgesi'nde %64,1 oranında artmıştır. 2008-2012 yılları arasında yüksek lisans mezunu sayısı Türkiye genelinde %68,4 TR21

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Trakya Bölgesi'nde ise %88,4 oranında artmıştır. Doktora mezunu sayılarının 2008-2012 yılları arasındaki gelişimi incelendiği zaman ise Türkiye genelindeki artış oranı %67,4 olurken TR21 Trakya Bölgesi'nde bu oran %102,1 olmuştur.

Şekil 121: TR21 Trakya ve Türkiye için Yükseköğretim Kurumlarından Mezuniyet Oranı

Yükseköğretim kurumlarından mezun olanların sayısının toplam nüfusa (15 yaş ve üzeri) oranı, TR21 Trakya Bölgesi ve Türkiye için hesaplanarak Tablo 239'da belirtilmektedir. Lisans, yüksek lisans ve doktora kategorilerinde hesaplanan değerler incelendiğinde TR21 Trakya Bölgesi için hesaplanan değerler Türkiye için hesaplanan değerlerden düşüktür.

Tablo 242: Yükseköğretim Kurumlarında Mezun Olanların 15+ Nüfusa Oranı

TR			
Yıl	Yükseköğretim veya fakülte mezunu oranı	Yüksek lisans mezunu oranı	Doktora mezunu oranı
2008	6,7%	0,5%	0,1%
2009	8,1%	0,5%	0,2%
2010	8,4%	0,7%	0,2%
2011	9,9%	0,7%	0,2%
2012	10,5%	0,7%	0,2%
TR21			
Yıl	Yükseköğretim veya fakülte mezunu oranı	Yüksek lisans mezunu oranı	Doktora mezunu oranı
2008	6,3%	0,3%	0,1%
2009	7,5%	0,4%	0,1%
2010	7,8%	0,5%	0,1%
2011	9,2%	0,5%	0,1%
2012	9,7%	0,6%	0,1%

Kaynak: TÜİK, ADNKS verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 243: TR 21 Trakya Bölgesi'nde Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarına Katılım (2009)

	Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP)			Gençlik Programı		
	Başvuru Sayısı	Kabul Sayısı	Ödenek (€)	Başvuru Sayısı	Kabul Sayısı	Ödenek (€)
Türkiye	3.273	763	25.771.078	1.639	421	7.012.256
TR21 Trakya	40	15	433.675	9	3	41.456
Tekirdağ	21	7	246.475	3	1	5.198
Edirne	15	6	113.300	5	2	36.258
Kırklareli	4	2	73.900	1	0	0

Kaynak: Ulusal Ajans.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları, 1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla yeni bir döneme girmiştir. 2013 yılı sonuna kadar sürecek yedi yıllık dönemi kapsayan Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları, önceki programlarda olduğu gibi AB üyesi ülkeler, EFTA ülkeleri ve Aday Ülkelerin (Türkiye) katılımıyla gerçekleştirilecektir. Ayrıca, Batı Balkan ülkeleri ve İsviçre'nin de önümüzdeki yıllarda programlara katılımı öngörülmüştür. Bu programlar kapsamında TR21 Trakya Bölgesi'nde hayata geçen 18 proje için sağlanan ödenek Türkiye genelinde gerçekleştirilen projelere sunulan toplam ödeneğin 1,4%'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 244: TR21 Trakya Bölgesi İllerinin ÖSYS’de Başarı Durumu

	2010		2011	
	Başvuran	Yerleşen	Başvuran	Yerleşen
Tekirdağ	13.283	7.266	14.796	7.979
Edirne	7.621	4.189	7.878	4.100
Kırklareli	6.500	3.748	6.993	3.798

Kaynak: Sınav İstatistikleri, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS).

Tablo 241’de 2010 ve 2011 yıllarında TR21 Trakya Bölgesi illerinde ÖSYS’ye başvuran ve bir yüksek öğretim kurumuna yerleşen adaylara ilişkin istatistiklere yer verilmiştir. Tablodaki bilgilere göre 2011 yılında Tekirdağ ve Kırklareli illerinde ÖSYS’ye başvuran adayların %54’ü, Edirne ilinde ise %52’si bir yükseköğretim kurumuna yerleşmiştir. 2011 yılında ÖSYS öğrenci yerleştirmelerinde Türkiye genelinde Edirne ili 47. Sırada, Kırklareli ili 50. Sırada ve Tekirdağ ili de 29. Sırada yer almaktadır. 2012 yılına ait illere göre ÖSYS’ye başvuran ve bir yükseköğretim kurumuna yerleşen adaylara ilişkin istatistiklere ulaşılamamıştır. 2012 yılında Türkçe-Sosyal(sözel) puanına göre en başarılı iller sıralamasında Edirne 5. Tekirdağ ise 10. Sırada yer almıştır.¹²⁸ 2013 yılında ise YGS puan ortalamalarına göre illerin başarı sıraları incelenecek olursa Türkiye genelinde Tekirdağ 32., Edirne 24. ve Kırklareli ili ise 18. Sırada yer almıştır.

Namık Kemal Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesi’nde bütün programlar için eğitim dili Türkçedir. Trakya Üniversitesi’nde yabancı dilde eğitim veren programlar Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık ve Balkan Dilleri bölümlerine ait programlardır. Trakya Üniversitesi (TÜ) Mütercim Tercümanlık Bölümlerindeki öğrenci sayısı Tablo 242’de verilmektedir. TÜ Balkan Dilleri Bölümü Arnavutça, Boşnakça ve Yunanca Anabilim Dallarında öğrenci alarak eğitimini sürdürmektedir. Romence, Bulgarca ve Rusça Anabilim Dallarına henüz öğrenci alınmamaktadır.

Tablo 245: Mütercim Tercümanlık Bölümünde Eğitim Gören Öğrenci Sayısı, 2010

Anabilim Dalı	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Mütercim Tercümanlık Almanca	25	32	23	25
Mütercim Tercümanlık Bulgarca	20	28	20	-
Mütercim Tercümanlık İngilizce	10	15	70	35

Kaynak: Öğretim İstatistikleri, Trakya Üniversitesi.

4.3.1.2. Sermaye ve Destek

Bu bölümde Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine destek olan kurumsal kaynakların ve destek programlarının bölgesel varlığı analiz edilmiştir.

Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri için mevcut sermayeyi finansal rakamlarla tespit edebilmek mümkün olmamıştır. TÜİK tarafından sunulan bir veri olmadığı gibi kurumlar da gizlilik

¹²⁸ ÖSYM, Sınav Arşivi, ÖSYS, 2012 erişim tarihi:05.06.2013

premsipleri doğrultusunda finansal bilgilerini kamuoyu ile paylaşmamaktadır. Bu nedenle Bölgedeki sermayeyi temsil etmesi açısından Ar-Ge merkezi belgesi almış firmaların sayısı ile firmaların mal ve hizmet üretimlerinde kullandıkları teknoloji/bilgi yoğunluğuna göre sınıflandırması verilmektedir. Teknoloji yoğun sektörlerin varlığı Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine destek verecek bir sermayenin mevcudiyetine işaret etmektedir.¹²⁹

Tablo 246: Türkiye geneli ve TR21 Trakya Bölgesi'nde AR-GE harcamaları

	Bölge Adı	Gayri Safi Yurtiçi AR-GE Harcaması ve AR-GE İnsan gücü: AR-GE Harcaması (1000 TL)	Gayri Safi Yurtiçi AR-GE Harcaması ve AR-GE İnsan gücü: AR-GE İnsan gücü (Kişi)
2010	Türkiye	9.267.590	147.417
2011	Türkiye	11.154.150	164.287
2010	Batı Marmara	237.737	4.558
2011	Batı Marmara	340.706	5.451

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

¹²⁹<http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/tarih/tr/saygilis/bilgieko.pdf>

Tablo 247: Faaliyette Olan Ar-Ge Merkezleri, 2012

Kodu	İşletme adı	Sektörü	Şehir
004.MERKEZ.2008	BSH Ev Aletleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Dayanıklı Tüketim Malları	TEKİRDAĞ
008.MERKEZ.2008	Arçelik Kurutma Makinası Ve Elektrik Motorları Ar-Ge Bölümü	Dayanıklı Tüketim Malları	TEKİRDAĞ
060.MERKEZ.2009	Hema Endüstri A.Ş.	Otomotiv	TEKİRDAĞ
080.MERKEZ.2010	Deva Holding A.Ş.	İlaç	TEKİRDAĞ
094.MERKEZ.2010	Yünsa Yünlü Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil	TEKİRDAĞ
093.MERKEZ.2010	Intersource Tekstil Ve Konfeksiyon San. Ve Tic. A.Ş.	Tekstil	TEKİRDAĞ
146.MERKEZ.2011	Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Kimya	TEKİRDAĞ
054.MERKEZ.2009	Eczacıbaşı Zentiva Sağlık Ürünleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	İlaç	KIRKLARELİ

Kaynak: Ar-Ge Merkezleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü.

Tablo 245’te faaliyette TR21 Trakya Bölgesi’nde faaliyette olan AR-GE merkezlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi’nde faaliyette bulunan 8 AR-GE merkezinden 7’si Tekirdağ ilinde 1’i de Kırklareli ilinde bulunmaktadır.

Tablo 248: TR21 Trakya Bölgesi İllerinde Ar-Ge Merkezi Belgesi Alan Firma Sayısı, 2012

Türkiye	Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
129	8	7	0	1

Kaynak: Ar-Ge Merkezleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü.

AR-GE Merkezleri 5746 sayılı *Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi* kanununda “Dar mükellef kurumların Türkiye’deki işyerleri dahil, kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan sermaye şirketlerinin; organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az elli tam zaman eş değer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği

olan birimleri” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım içine girerek Ar-Ge merkezi belgesi alan 129 firmadan 8 tanesi TR21 Trakya Bölgesi’ndedir.

Tablo 249: Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetlerine Akademik Destek Verebilecek Üniversite Birimleri

Bölümler	Trakya	Namık Kemal	Kırklareli
<i>Bilgisayar Mühendisliği</i>	X		
<i>Elektrik-Elektronik</i>			
<i>Elektronik ve Haberleşme</i>		X	
<i>Makine Mühendisliği</i>	X	X	
<i>Ziraat Mühendisliği</i>	X	X	
<i>Kimya</i>	X		X
<i>Biyoloji</i>	X	X	
<i>Fizik</i>	X	X	X
<i>Tıp Fakültesi</i>	X	X	
<i>Teknopark</i>	X		

Kaynak: Bölge Üniversiteleri İnternet Sayfaları.

Üniversitelerin kurumsal kapasitelerinin irdelendiği bu bölümde Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan uzmanlık alanlarının kurulu olduğu üniversiteler, öğretim görevlisi başına öğrenci sayısı ve üniversitelerin uluslararası dergilerde yayınlanmış bilimsel yayın sayısı incelenmiştir.

TR21 Trakya Bölgesi’nde üç adet kamu üniversitesi bulunmaktadır. Trakya Üniversitesi (TÜ) 1982 yılında, Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) 2006 yılında ve Kırklareli Üniversitesi 2007 yılında kurulmuştur. Bu üniversitelerde bölgedeki Ar-Ge çalışmalarına katkıda bulunabilecek bölümlerin dökümü aşağıda verilmiştir.

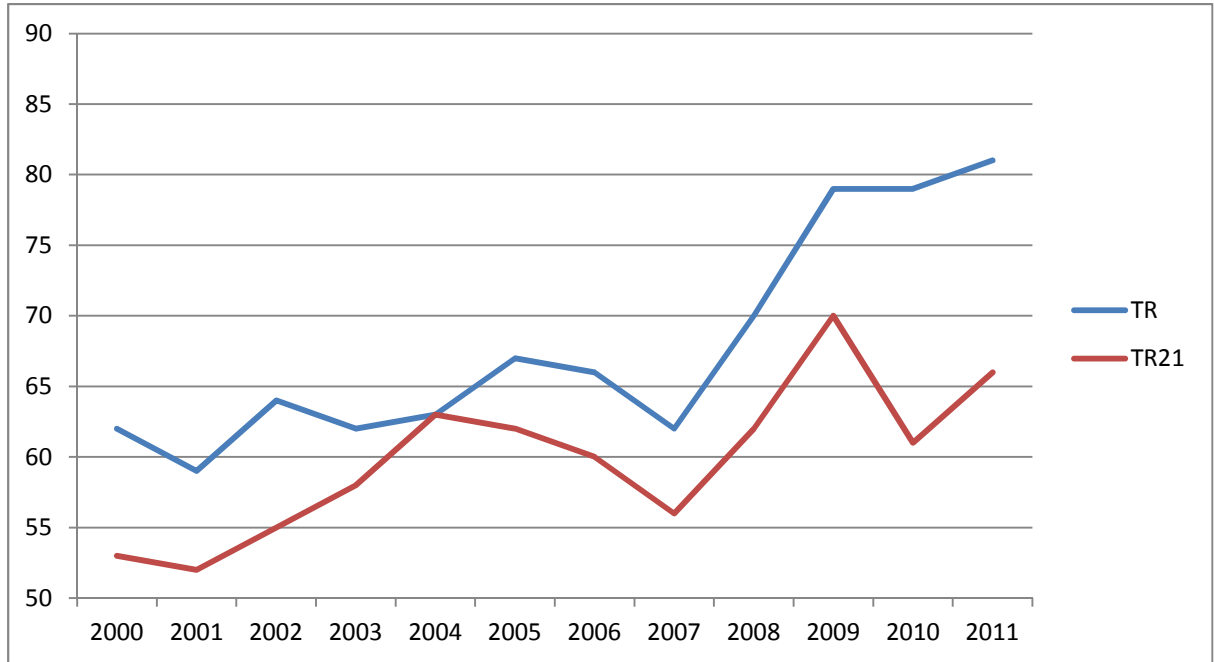
Trakya Üniversitesi bünyesinde 2008 yılında kurulan Trakya Teknopark’ın önemli görevlerinden birisi ‘üniversitelerdeki akademik bilginin teknolojik ürünlere dönüştürülerek ekonomiye katma değer sağlanmasıdır’.¹³⁰ Trakya Teknopark’da ağırlıklı olarak yazılım ve bilişim teknolojileri olmak üzere otomotiv teknolojileri, finansal teknolojiler, yem ve yağ teknolojileri ve mekanik tasarım teknolojileri alanlarında hizmet veren firmalar mevcuttur. Teknopark’ın bölgedeki işbirliğinin geliştirilmesine ilerleyen dönemde daha fazla katkıda bulunması beklenmektedir. Bunun için Trakya Teknopark bünyesinde faaliyet gösteren firma sayısının ve hizmet verilen alanların çeşitliliğinin artırılmasına yönelik yatırımların yapılması gereklidir.

¹³⁰ http://trakyateknopark.com.tr/?p1=ge&p2=h_te

Tablo 250: Öğretim Üyesi (Yrd. Doç., Doç. ve Prof.) Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Yıl	TR	TR21
2000	62	53
2001	59	52
2002	64	55
2003	62	58
2004	63	63
2005	67	62
2006	66	60
2007	62	56
2008	70	62
2009	79	70
2010	79	61
2011	81	66

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler TÜİK.

Şekil 122: Öğretim Görevlisi Başına Öğrenci Sayısı

Kaynak: Eğitim İstatistikleri, Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Bölgedeki üniversitelerin henüz istenilen düzeye gelemediğini gösteren diğer bir veri ise öğretim görevlisi başına düşen öğrenci sayısıdır. Yükseköğretim kurumlarının sunduğu eğitim hizmetlerine artan talebin de etkisi ile TR21 Trakya Bölgesi'nde öğretim görevlisi başına öğrenci sayısı giderek artmaktadır. Türkiye geneline benzer bir eğilim görülmesine rağmen, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan üretim yerlerine (İstanbul-Kocaeli-Çorlu-Çerkezköy) yakınlığı nedeniyle Bölgedeki öğrenci sayısında hızlı bir artış görülebilir. Bu durumda öğretim görevlisi sayısının da paralel olarak artırılması gereklidir.

Üniversitelerin bilimsel verimliliklerinin önemli ölçütlerinden birisi de bilimsel yayınlardır. TR21 Trakya Bölgesi üniversitelerinin imzasını taşıyan yayın sayısında 2005'ten günümüze artan bir eğilim görülmektedir. Bu yayınlar konularına göre sınıflandırıldığında tıp ve mühendislik bilimlerine ait çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Namık Kemal ve Kırklareli Üniversiteleri'nin kuruluş aşamasında olmaları nedeniyle bu konuda istenileni veremedikleri görülmektedir.

Tablo 251: Yıllara Göre TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Bilimsel Yayın Sayıları, 2010

	2005	2006	2007	2008	2009	Nisan 2010
Türkiye	16.713	18.917	21.943	22.738	26.614	8.684
TR21 Trakya	232	258	376	349	410	142
TR21 Trakya/Türkiye oranı (%)	1,39	1,36	1,71	1,53	1,54	1,64
Namık Kemal Üniversitesi	0	3	26	45	87	42
Trakya Üniversitesi	232	254	350	299	317	98
Kırklareli Üniversitesi	0	1	0	5	6	2

Kaynak: Yayın İstatistikleri, ISI Web of Knowledge.

5746 sayılı kanun kapsamında Ar-Ge merkezlerine Ar-Ge indirimi, gelir vergisi stopajı teşviki, damga vergisi istisnası ve sigorta primi desteği sağlanmaktadır.

4691 sayılı Kanun kapsamında kurulmuş olan Trakya Teknopark içinde faaliyet gösteren firmalara vergi istisnaları ve vergi indirimleri sağlanmaktadır. Ayrıca bu kanun kapsamında öğretim üyelerine şirket kurabilme hakkı tanınmıştır.¹³¹

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) aşağıdaki başkanlık birimlerinin belirlediği destek programlarına yapılan başvurulardan uygun görülenlere destek vermektedir.

- Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB),¹³²
- Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB),¹³³

¹³¹ <http://sagm.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=107>

¹³² <http://www.tubitak.gov.tr/sid/480/pid/478/index.htm>

¹³³ <http://www.tubitak.gov.tr/sid/364/pid/364/index.htm>

- Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB),¹³⁴
- Bilim ve Toplum Daire Başkanlığı.¹³⁵

Türkiye'nin de bulunduğu 18 ülke ve Avrupa Birliği'nin de katılımıyla oluşturulmuş olan Eureka, Avrupa Birliği 7. Çerçeve Programı, Avrupa Birliği Rekabet Edebilirlik ve Yenilikçilik Programı Türkiye'deki inovasyon faaliyetlerini destekleyen uluslararası programlardandır.¹³⁶

KOSGEB, Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı¹³⁷ ile KOBİ'lere destek sağlamaktadır.

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Ar-Ge Genel Müdürlüğü (SAGM) Sanayi Tezleri Programı (SAN-TEZ) inovasyon ve Ar-Ge'nin önemini kavramış kendi teknolojisini üreten ve satan, rekabet gücü ve refah seviyesi yüksek bir Türkiye¹³⁸ hedefine ulaşılmasına katkı sağlayacak üniversite-sanayi işbirliklerini desteklemektedir.

4.3.2. Yenilikçi Faaliyetler

İnovasyon kapasitesini geliştirmek için ilgili bölgesel kaynakların ticari ve bilimsel faaliyetlerle etkinleştirilmesi gerekmektedir. Etkinlik düzeyini izlemek ve takip etmek için belirlenen ölçütler üç başlık altında toplanmıştır – yatırım, işbirliği ve girişimcilik, sınai haklar.

4.3.2.1. Yatırım

Bu bölümde yer alan ölçütler ile ekonomik kalkınma arasında doğrudan ve güçlü bir ilişki olup olmadığı tartışılabilir; inovasyon potansiyelini izlemek ve değerlendirmek amaçlı kurulmuş sistemlerin *yatırımları* takip etmeye devam edeceği su götürmez bir gerçektir. Altın ve Kaya (2009)¹³⁹, Ar-Ge harcamalarının uzun dönemde Türkiye için ekonomik büyümeye katkısı olacağını savunur.

TR21 Trakya Bölgesi'nde kamu ve özel sektör tarafından yapılan toplam Ar-Ge harcaması belirlenmemiştir. TÜİK veri tabanında ulusal düzeyde sunulan verinin alt bölgelere dağılımı mevcut değildir. Sadece Trakya Teknopark bünyesinde faaliyet gösteren firmaların yaptığı Ar-Ge harcamasına ulaşılabilmektedir.

2013 yılı Ocak ayı verilerine göre Trakya Teknopark bünyesinde faaliyet sürdüren 45 adet AR&GE firması bulunmaktadır. Sektör dağılımı; Bilişim teknolojileri olmak üzere Enerji, Medikal, Kimya, Gıda, Finans, Otomotiv, Tekstil, Yem ve Yağ ve Teknolojileri şeklindedir.

¹³⁴ <http://www.tubitak.gov.tr/sid/455/pid/453/index.htm>

¹³⁵ <http://www.tubitak.gov.tr/sid/461/pid/461/index.htm>

¹³⁶ <http://www.fp7.org.tr/>

¹³⁷ <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=6>

¹³⁸ <http://sagm.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=108>

¹³⁹ Altın, Onur ve Kaya, Ayşen, 2009, *Türkiye'de Ar-Ge Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensel İlişkinin Analizi*, Ege Akademik Bakış, 9:1, 251 – 259

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Trakya Teknopark'ta faaliyete başlayan firmalar 78 farklı projeyi hayata geçirmiş, 19 farklı Ar-Ge projesini tamamlamış ve ürünlerini piyasaya sürmüştür.¹⁴⁰

Tablo 252: Trakya Teknopark Bünyesinde Gerçekleşen AR-GE Harcaması, 2010

2009	1.637.342,62
2010 (30.04.2010 itibariyle)	321.680,75
Toplam	1.959.023,37

Kaynak: Ar-Ge İstatistikleri, Trakya Teknopark Yönetici A.Ş..

Trakya Teknopark bünyesinde ürün geliştirme faaliyetleri amacıyla yapılan harcamaların sektörlere göre dağılımı ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 253: Ürün Geliştirme İçin Yapılan Harcamalar, 2010 (TL)

Yıl	Sektörler				Toplam
	Tasarım Teknolojileri	Yazılım - Bilişim Teknolojileri	Otomotiv Teknolojileri	Finansal Teknolojiler	
2009	1.511.257,50	712.838,31	300.000,00	20.650,00	2.544.745,81
2010 (30.04.2010)	-	385.653,33	422.500,00	-	808.153,33
Toplam	1.511.257,50	1.098.491,64	722.500,00	20.650,00	3.352.899,14

Kaynak: Ar-Ge İstatistikleri, Trakya Teknopark Yönetici A.Ş..

Daha önce de belirtildiği gibi Türkiye'deki 129 Ar-Ge merkezinden 8 tanesi TR21 Trakya Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir. Ar-Ge merkezlerinin sektörlere ve illere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 254: TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Ar-Ge Merkezleri (adet)

	Dayanıklı Tüketim Malları	Otomotiv	İlaç	Tekstil	Kimya	Toplam
Tekirdağ	2	1	1	2	1	6
Kırklareli	0	0	1	0	0	1
Toplam	2	1	2	2	1	8

Kaynak: Ar-Ge İstatistikleri, Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Tablo 255: Trakya Üniversitesi Ar-Ge Bütçesi

	2010	2011	2012
--	-------------	-------------	-------------

¹⁴⁰ Trakya Teknopark Yönetici A.Ş

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bilimsel Araştırma Projeleri İçin Harcanan Ödeneğin Toplam Bütçe Harcamasına Oranı	2,95%	5%	7%
---	-------	----	----

Kaynak: 2012 yılı Performans Programı, Trakya Üniversitesi.

Trakya Üniversitesi'nin 2012 yılı bütçesinde Ar-Ge için 4.198 bin TL planlanmıştır. Ayrıca 2012 yılında TÜBİTAK, DPT ve yurt-dışı destekli programlardan 5.000 bin TL fon sağlanması hedeflenmiştir.

Bu bölümde ele alınması gerekli görülen diğer iki ölçütle (Bilişim Teknolojilerine Yapılan Yatırım ve Ar-Ge Haricindeki İnovasyon Faaliyetleri için Yapılan Harcama) ilgili bölgesel verilere ulaşılamamıştır.

4.3.2.2. İşbirliği ve Girişimcilik

Paydaşlar arasındaki işbirliği ve inovasyon hedefli girişimcilik, kaynakların etkinleştirilmesinde kullanılan araçlar arasındadır. Bu doğrultuda *İşbirliği ve Girişimcilik* göstergesini izlemek ve değerlendirmek için 'Ar-Ge ve inovasyon destek programlarına yapılan başvuru sayısı', 'bilimsel ve teknolojik işbirliği ağları ve platformları' ve 'TÜBİTAK'da görev (hakem/panelist) alan öğretim görevlisi sayısı' belirlenen ölçütlerdir.

TR21 Trakya Bölgesi'nden KOSGEB'e yapılan başvurularla ilgili bilgi aşağıdaki tablodadır.

Tablo 256: KOSGEB'e Başvuran ve Desteklenen Firma Sayısı

Yıl/Bölge	Tekirdağ	Edirne
2008	-	-
2009	-	-
2010	48	-
2011	98	-
2012	103	17
	Tekirdağ	Edirne
2008	-	-
2009	-	-
2010	25	-
2011	80	22*
2012	83	17

Kaynak: KOSGEB Edirne Hizmet Merkezi Müdürlüğü, KOSGEB Tekirdağ Hizmet Merkezi Müdürlüğü.

*Tablo 253'te yer alan Edirne iline ait 2011 verisi, başvurusu 2011 yılında KOSGEB Tekirdağ HMM'ye yapıлып, ödeme aşamasında Edirne KOSGEB HMM'ye devredilen proje sayısıdır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde KOSGEB'e yapılan proje başvuruları 2010 yılında başlamıştır. 2010 ve 2011 yıllarında sadece Tekirdağ KOSGEB HMM başvuru almıştır. 2012 yılında ise Tekirdağ KOSGEB HMM ve Edirne KOSGEB HMM proje başvurusu almıştır.

Tablo 257: Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programına Başvuran Sayıları

Yıl	Başvuran	Desteklenen
2008	-	-
2009	-	-
2010	6	6
2011	5	1
2012	13	-

Kaynak: Destek İstatistikleri, KOSGEB Tekirdağ Hizmet Merkezi Müdürlüğü.

Tablo 254'te TR21 Trakya Bölgesi'nde yapılan Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programına Başvuru sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi'nde Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programına Başvuru sadece Tekirdağ KOSGEB HMM'ne yapılmıştır.

TÜBİTAK TEYDEB 2005-2012 yılları birikimli istatistiklerine göre özel sektöre yönelik Ar-Ge ve yenilik destek programlarına başvuru bakımından Tekirdağ ili %1'lik bir oran ile 13.ve Kırklareli ili de %0,4'lük oran ile 20. sırada yer alarak en çok başvuru yapan 20 il içerisine girmiştir. Hibe destek tutarının illere göre dağılımına bakıldığında ise yine 2005-2012 yılları birikimli istatistiklerine göre Tekirdağ ili ülke genelinde %8'lik oran ile 13. Sırada yerini almıştır.¹⁴¹

TR21 Trakya Bölgesi'nden TÜBİTAK TEYDEB'e yapılan başvuruların sayısı tablo 255'te özetlenmiştir.

Tablo 258: TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Firma Dağılımı

Başvuran Firma	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	6	7	24	15	6	21	56
Edirne	-	1	1	-	-	-	2
Kırklareli	-	4	-	3	2	5	11
TR21	6	12	25	18	8	26	69
Desteklenen Firma	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	9	12	38	17	10	26	112
Edirne	-	1	2	-	-	-	3
Kırklareli	-	7		4	2	6	19
TR21	9	20	40	21	12	32	134

¹⁴¹ TÜBİTAK, TEYDEB

Kaynak: TEYDEB, TÜBİTAK.

Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Firmaların yıllara göre dağılımının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

Tablo 259: TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Proje Dağılımı

Proje Başvurusu							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	9	12	39	17	10	26	113
Edirne	-	1	2	-	-	-	3
Kırklareli	-	7	-	4	2	6	19
Toplam	9	20	41	21	12	32	135
Desteklenen Proje							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	7	6	19	8	7	12	59
Edirne	-	-	1	-	-	-	1
Kırklareli	-	4	2	3	-	3	12
Toplam	7	10	22	11	7	15	72

Kaynak: TEYDEB, TÜBİTAK.

TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen Proje Dağılımı da TÜBİTAK TEYDEB Desteklerine Başvuran ve Desteklenen firma dağılımında olduğu gibi yine dalgalı bir seyir izlemektedir.

Tablo 260: TÜBİTAK TEYDEB Hibe Destek Tutarı ve Proje Başına Düşen Ortalama Destek Tutarı Dağılımı

Hibe Destek Tutarı (milyon TL) (cari)							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	2,92	2,87	1,23	3,45	3,43	1,55	15,45
Edirne	-	-	-	0,18	-	-	0,18
Kırklareli	-	-	0,44	0,37	1,23	0,008	2,048
Toplam	2,92	2,87	1,67	4	4,66	1,558	17,678
Proje başına düşen ortalama hibe destek tutarı (milyon TL) (cari)							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011 Toplam
Tekirdağ	0,97	0,41	0,12	0,16	0,2	0,11	0,31
Edirne	-	-	-	0,18	-	-	0,18
Kırklareli	-	-	0,09	0,12	0,25	0,004	0,23
Toplam	0,97	0,41	0,21	0,46	0,45	0,114	0,29

Kaynak: TEYDEB, TÜBİTAK.

Tablo 261: TÜBİTAK TEYDEB Destek Programları Kapsamında Desteklenen Projelerin Ortalama Süresi (ay)

	Ortalama Proje Süresi (ay)
Tekirdağ	15
Edirne	18
Kırklareli	20
TR21	16

Kaynak: TEYDEB, TÜBİTAK.

TR21 Trakya Bölgesi'nde de Düzey 2 Bölgelerine göre Türkiye ortalamasında olduğu gibi TÜBİTAK TEYDEB Destek Programları kapsamında Desteklenen Projelerin Ortalama Süresi ise 16 aydır.

Tablo 262: TÜBİTAK TEYDEB Destek Programları kapsamında en çok başvuru yapılan sektörler

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Makine ve İmalat	33%	-	-
Otomotiv	18%	-	-
Beyaz Eşya	14%	-	-
Tekstil	9%	-	21%
Kimya	7%	33%	21%
Biyoteknoloji	-	33%	16%
Tarım ve Gıda	-	33%	11%
Makine ve İmalat	-	-	11%

Kaynak: TEYDEB, TÜBİTAK.

Tekirdağ ilinde TEYDEB destek programına en çok başvuru yapılan sektör %33'lük bir oran ile makine ve imalat sektörüdür. Makine ve İmalat sektörünü sırasıyla otomotiv, beyaz eşya, tekstil ve kimya sektörleri izlemektedir. Edirne ilinde TEYDEB destek programına en çok başvuru yapılan sektörle %33'erlik oranlar ile Kimya, Biyoteknoloji ve Tarım ve gıda sektörleridir. Kırklareli ilinde ise TEYDEB destek programına en çok başvuru yapılan sektörler %21'erlik oranlar ile Tekstil ve Kimya sektörleridir. Tekstil ve Kimya sektörlerini sırasıyla Biyoteknoloji Tarım ve Gıda ve Makine ve İmalat sektörleri izlemektedir.

TR21 Trakya'dan TÜBİTAK ARDEB'e yapılan başvurularla ilgili bilgi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 263: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yıllara Göre ARDEB'e Önerilen Proje Sayısı

	Kırklareli Üniversitesi (KÜ)	Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ)	Trakya Üniversitesi (TÜ)	TR21	TR içindeki payı
2003	0	0	4	4	0,48%
2004	0	0	5	5	0,30%
2005	0	0	8	8	0,20%
2006	0	13	15	28	0,71%
2007	0	22	7	29	0,59%
2008	0	32	14	46	0,96%
2009	0	34	8	42	0,90%
2010	6	43	15	64	1,31%
2011	4	38	22	64	1,32%
2012	1	34	20	55	0,96%

Kaynak: ARDEB, TÜBİTAK.

Tablo 260'ta TR21 Trakya Bölgesi'nde yıllara göre ARDEB'e önerilen proje sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Tabloda yer alan bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde ARDEB'e önerilen proje sayısının Türkiye geneli içindeki payı oldukça düşük kalmıştır.

Tablo 264: Desteklenmesi Uygun Bulunan San-Tez Proje Listesi

Dönemi	Üniversite	İl
2011-2	NKÜ	Tekirdağ
2011-2	NKÜ	Tekirdağ
2012-1	NKÜ	Tekirdağ
2012-1	NKÜ	Tekirdağ
2012-2	Trakya Ü.	Edirne

Kaynak: San-Tez Proje İstatistikleri, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Trakya Tekstil, Deri, Enerji ve Çevre Teknolojileri İnovasyon Merkezi'nin kuruluş çalışmaları Namık Kemal Üniversitesi bünyesinde yürütülmektedir. Merkezin vizyonu Ar-Ge faaliyetlerinin bölgedeki işletmelerle işbirliği içinde yürütülmesiyle yeniliğin ticarileştirilmesinde ve yayılımında kolektif hareket eden bir yapıya sahip olmaktadır.

Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) yürütücülüğünde ve katılımcı kuruluşlardan biri olan Marmara ve Kuzey Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu'nun (MAKSİFED) koordinasyonunda faaliyet gösterecek olan merkez, 15 Kasım 2008 tarihinde başlatılan, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) İŞBAP projesi kapsamında kurulmaktadır.¹⁴²

Bölgedeki bilimsel projelere akademik danışmanlık yapabilecek insan kaynağını temsil etmesinin yanı sıra bu insan kaynağının aktif katılımcılığını göstermesi nedeniyle TÜBİTAK'da görev alan öğretim görevlilerinin sayısı takip edilmesi gereken bir ölçüttür.

Tablo 265: TÜBİTAK'da Görev (Hakem) Alan Öğretim Görevlisi Sayısı

Yıl	Namık Kemal Üniversitesi		Trakya Üniversitesi		Kırklareli Üniversitesi	
	Hakem Sayısı	Türkiye Sıralaması	Hakem Sayısı	Türkiye Sıralaması	Hakem Sayısı	Türkiye Sıralaması
2007	12	54	21	39	0	-
2008	16	50	13	56	0	-
2009	21	49	11	59	1	97
2010	27	47	15	58	1	115

Kaynak: Hakem İstatistikleri, TÜBİTAK.

Namık Kemal Üniversitesi 2007'den bu yana Türkiye sıralamasında yükselirken Trakya Üniversitesi sıralamada 39'unculuktan 58'inciliğe gerilemiştir.

¹⁴² <http://nku.tr/bultenler/BultenTrakyaDerinovasyonMERk.pdf>

4.3.2.3. *Sınâî Haklar*

Endüstriyel yeniliklerin mülkiyet hakkına sahip olmak için yapılan patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvuruları bölgede sürdürülen yenilikçi faaliyetlerin yoğunluğu hakkında fikir verici olacaktır. Aşağıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi'nden yapılan başvuruların ve tescillenen başvuruların sayısı verilmektedir.

Tablo 266: Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye	Patent	Başvuru	960	1.099	1.844	2.268	2.588	3.250	4.087	4.543
		Tescil	94	122	317	337	456	642	847	1.025
	Faydalı Model	Başvuru	1.884	2.423	2.968	2.942	2.842	2.994	3.175	3.725
		Tescil	963	1.659	2.146	1.833	2.151	2.022	1.948	2.245
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	4.925	5.510	5.984	6.093	5.927	6.567	7.525	7.864
		Tescil	4.388	5.708	5.856	5.783	5.378	6.360	6.915	7.274
TR 21 Trakya	Patent	Başvuru	26	24	47	56	87	105	122	162
		Tescil	0	3	1	3	12	15	17	24
	Faydalı Model	Başvuru	8	15	31	33	17	17	18	30
		Tescil	3	5	12	33	27	14	14	14
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	29	12	28	20	17	21	44	55
		Tescil	22	13	21	22	12	24	34	49
Tekirdağ	Patent	Başvuru	25	20	37	52	72	89	113	143
		Tescil	0	1	1	3	12	15	15	17
	Faydalı Model	Başvuru	7	12	26	25	12	12	10	24
		Tescil	3	4	10	28	23	9	9	9
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	14	11	19	18	13	15	31	49
		Tescil	11	12	13	20	9	17	24	41
Edirne	Patent	Başvuru	0	0	2	3	5	4	3	11
		Tescil	0	1	0	0	0	0	1	3
	Faydalı Model	Başvuru	1	1	1	4	1	2	2	3
		Tescil	0	1	1	1	2	0	1	2
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	0	0	2	0	0	1	10	5
		Tescil	0	0	2	0	0	1	8	5
Kırklareli	Patent	Başvuru	1	4	8	1	10	12	6	8
		Tescil	0	1	0	0	0	0	1	4
	Faydalı Model	Başvuru	0	2	4	4	4	3	6	3
		Tescil	0	0	1	4	2	5	4	3
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	15	1	7	2	4	5	3	1
		Tescil	11	1	6	2	3	6	2	3

Kaynak: Başvuru ve Tescil İstatistikleri, Türkiye Patent Enstitüsü.

Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvurularında ve tescillenen başvuru sayısında artan bir eğilim görülse de TR21 Trakya Bölgesi'nden yapılan başvurular Türkiye toplamının çok küçük bir bölümünü teşkil etmektedir.

4.3.3. Performans Göstergeleri

Kaynakların yenilikçi faaliyetlerle etkinleştirilmesinin ekonomik sonuçlarını gözlemlemek için iki kategori oluşturulmuştur – yenilikçi KOBİ'ler, istihdam, ticaret hacmi ve hibe. Fakat ulaşılan bölgesel veri TR21 Trakya Bölgesi'nin inovasyon performansının bu ölçütler doğrultusunda sunulabilmesi için istenilen düzeyde detaylandırılmamıştır. Dolayısıyla yukarıda belirtilen 2 kategoride Bölgeyi anlatabilmek için Trakya Teknopark'da faaliyet gösteren firmalar, KOSGEB Ar-Ge destek programından mezun olan projeler ve TÜBİTAK TEYDEB ve ARDEB destek programlarından faydalanan işletmelerle ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

4.3.3.1. Yenilikçi KOBİler

KOSGEB'e yapılan başvurular ile ilgili detaylı bilgi tablo 253'te ve TEYDEB'e yapılan başvurularla ilgili detaylı bilgi ise tablo 255'te verilmiştir.

Tablo 267: ARDEB'in Desteklediği Proje Sayısı

	Kırklareli Üniversitesi	Namık Kemal Üniversitesi	Trakya Üniversitesi	TR21	TR içindeki payı
2003	0	0	0	0	0,00%
2004	0	0	1	1	0,21%
2005	0	0	3	3	0,21%
2006	0	1	8	9	0,68%
2007	0	5	2	7	0,55%
2008	0	6	3	9	0,77%
2009	0	6	3	9	1,02%
2010	0	11	4	15	1,25%
2011	0	4	3	7	7,00%
2012	1	12	5	18	1,64%

Kaynak: ARDEB, TÜBİTAK.

TÜBİTAK ARDEB tarafından 2003 – 2012 yılları arasında desteklenen projelerin sayısı ve TR21 Trakya/Türkiye oranı Tablo 264'te verilmiştir. Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde ARDEB tarafından desteklenen proje sayısının Türkiye geneline oranı oldukça düşük kalmaktadır.

4.3.3.2. İstihdam, Ticaret Hacmi ve Hibe

Ocak 2013 yılı verilerine göre Trakya Teknopark'da 45 adet AR-GE firması ve 102 adet Ar-Ge personeli bulunmaktadır. Trakya Teknopark bünyesinde faaliyet gösteren 45 adet AR-GE firmasının sektör dağılımı ise Bilişim, Enerji, Medikal, Kimya, Gıda, Finans, Otomotiv, Tekstil, Yem ve Yağ Teknolojileri şeklindedir. 21.07.2009 tarihinde faaliyete geçmiş yeni bir

teknoloji geliştirme bölgesidir. Trakya'daki Ar-Ge istihdamını incelerken bölgedeki Ar-Ge merkezleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 268: Teknopark'ta Faaliyet Gösteren Firmaların İhracat Dökümleri* (2010)

Sektör	Miktar (\$)	İhracat Yapılan Ülke
Finansal Teknolojiler	2.086	Hollanda
Bilişim Teknolojileri	20.000	Ukrayna

Kaynak: Trakya Teknopark Yönetici A.Ş.

*Toplam ciro: 3.352.899,14 TL

TÜBİTAK TEYDEB destek programları kapsamında 2006-2011 yıllarında bölgeye aktarılan hibe miktarı Tablo 257'da verilmiştir. Rakamlar artan eğilim sergilese de 2011 yılında verilen toplam finansal desteğin sadece 0,99%'u TR21 Trakya Bölgesi'ne aktarılmıştır. İlaveten hibe miktarına göre yapılan mukayesede TR21 Trakya illeri arasında dengesizlik görülmektedir.

TÜBİTAK ARDEB destek programları kapsamında 2007 – 2012 yıllarında bölgeye aktarılan hibe miktarı ve üniversitelerin toplam destek içindeki payı tablo 266'da verilmiştir.

Tablo 269: ARDEB'in Verdiği Finansal Destek (bin TL)

	Kırklareli Ü.	NKÜ	Trakya Ü.	TR21	TR
2007	0	340	279	619	254.173
2008	0	444	436	881	211.654
2009	0	524	390	913	182.715
2010	0	1.166	785	1.951	206.806
2011	0	662	532	1.194	203.173
2012	0	1.183	719	1.902	177.768
2007-2012 toplamı	0	4.317	3.142	7.459	1.236.289
Toplam İçindeki pay	0,00%	0,35%	0,25%	0,60%	100,00%

Kaynak: ARDEB, TÜBİTAK.

4.3.4. Değerlendirme

Önceki bölümlerde bölgesel veri sunulurken sunulan veriye ilişkin gerek TR21 Trakya içinde gerekse Türkiye genelinde kıyaslama yapılmıştır. Dolayısıyla bu bölümde mukayese yapmak yerine bölgede teknoloji/bilgi yoğun ve çevreci mal ve hizmet üreten işletmelerin gelişmesini ve sayısının artmasını destekleyebilecek ya da engelleyebilecek önemli etkenler anlatılmıştır. Bir diğer deyişle bölgenin güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri arasından en göze batanlar belirtilmiştir.

İnsan Kaynakları ve Akademik Destek – TR21 Trakya Bölgesi'nin insan kaynakları profili yenilikçilik faaliyetlerinin verimli şekilde gerçekleştirilmesi için yeterli görünmese de

Türkiye'nin en iyi üniversitelerine olan coğrafi yakınlığı nedeniyle TR21 Trakya kalifiye iş gücüne ve akademik desteğe erişimin en kolay sağlanabileceği bölgelerden birisidir.

Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetleri için Sermaye – TR21 Trakya, lojistik altyapısının uygunluğu nedeniyle küresel işletmelerin Türkiye'ye yapacağı yatırımlara aday olacaktır. Bilgisayar donanımı üretiminin sürekli yenilik gerektirdiği gerçeğinden yola çıkarak TR21 Trakya Bölgesi'nde bilgisayar donanımına yönelik büyük çapta bir Ar-Ge sermayesinin oluşması beklenebilir. Bu sermaye sadece yatırımcı firmanın değil beraberinde bölgeye getireceği yan sanayinin de katkısıyla oluşacaktır.

TR21 Trakya Bölgesi'ndeki mevcut sermaye ele alındığında da sektöründe öncü ve yenilikçi kuruluşların bölgede üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini sürdürdükleri görülmektedir. Türkiye'de Ar-Ge merkezi belgesi almış 3 ilaç firmasından 2 tanesi ve 3 beyaz eşya firmasından 2 tanesi TR21 Trakya Bölgesi'nde Ar-Ge faaliyeti yürütmektedir. Ayrıca önemi çeşitli kaynaklarca sürekli vurgulanan nanoteknoloji alanında faaliyet gösteren bir firmanın Ar-Ge faaliyetleri de Kırklareli ilinde yürütülmektedir. Bu işletme bor minerallerini nanoteknoloji ile işleyerek elektrik enerjisi ve yakıt tasarrufuna yönelik katı yağlayıcılar üretmektedir. Bunun yanı sıra firmanın bor minerallerini nanoteknoloji ile buluşturduğu projelerden bazıları şunlardır:

- Polimerlerin çeliğin yerine ikame edilmesi projesi
- Bilgisayar hafıza çiplerinde soğutma elemanları projesi
- Tıpta kanser tümörlerinin tedavisi ve suni kemik yapımı projesi

Sonuç olarak TR21 Trakya Bölgesi Türkiye'nin Bilgi ve Teknoloji üretiminde öncü bir bölgesi değildir. Fakat yukarıda da belirtildiği gibi TR21 Trakya'nın rekabet gücünü artıran güçlü yönleri ve fırsatları vardır. Medikal, nanoteknoloji, mekanik tasarım ve bilgisayar teknolojisi bilimlerinde sürdürülebilir inovasyon programlarının uygulanması için elverişli bir bölge olduğu söylenebilir.

5. ÇEVRE

Bilindiği üzere çevre sorunu denildiğinde öncelikle yer altı ve yer üstü sularının kirliliği ve bunu meydana getiren atıkların depolanması, geri kazanımı ve yok edilmesi ile toprak, hava ve gürültü kirliliği anlaşılmaktadır. Bunun yanında konu özellikle TR21 Trakya Bölgesi açısından değerlendirildiğinde, orman ve kıyıların tahribatı, plansız kentleşme ve bunun sonucu meydana gelen görüntü ve gürültü kirliliği, mera ve sulak alanlarda oluşan kayıplar ile bölgedeki mevcut biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı da önem arz eden sorunlar arasında sayılabilir.

Bu bölümde çevre yönünden mevcut durum sıvı, katı ve endüstriyel atık yönetimi, hava kirliliği orman ve biyolojik çeşitlilik yönünden incelenecektir.

5.1. Su ve Atıksu Yönetimi

5.1.1. Bölgenin Su Kaynakları Potansiyeli

Türkiye’de, su kaynakları açısından fakir olan ancak bir su bolluğu yanılgısının yaşandığı TR21 Trakya Bölgesi’ndeki artan nüfus, sanayileşme ve kentleşme Bölgeyi hızla su krizine sürüklemektedir. Trakya’da yerüstü sulamaları dışında içme-kullanma ve sanayi suyu da ağırlıklı olarak yeraltı suyundan sağlanmaktadır.¹⁴³

TR21 Trakya Bölgesi; Meriç -Ergene Havzası 14.560 km²; Kuzey Marmara Havzası 4105 km² olmak üzere toplam alanı 18.665 km² olan iki alt havzadan oluşmaktadır. Bölge; toplam yıllık 9.921,7 hm³/yıl su potansiyeline sahiptir.

Tablo 270: TR21 Trakya Bölgesi Toplam Su Potansiyelinin İllere Göre Dağılımı, 2013

	Birim	Bölge Toplamı	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yerüstü Suyu	hm ³ /yıl	2.461,0 (84%)	713,0 (%81)	611,0 (%78)	1.137,0 (%90)
Yeraltı Suyu	hm ³ /yıl	460,70 (16%)	167,70 (%19)	168 (%22)	125 (%10)
Toplam Su Potansiyeli	Hm ³ /yıl	2.921,70 (100%)	880,70 (%100)	779 (%100)	1.262 (%100)
Meriç Nehri (Sınır Girişi)	hm ³ /yıl	5.842,0	-	5.842,0	-
Meriç’e (Yunanistan Kesiminden)	hm ³ /yıl	1.158,0	-	1.158,0	-
Bölge Toplam Su Potansiyeli	hm ³ /yıl	9.921,70	880,70	7.779	1.262
Doğal Göl Yüzeyleri	ha	3.860,0	273,0	3.224,0	363,0
Baraj Rezervuar Yüzeyleri	ha	5.551,0	2.211,0	1.433,0	1.907,0
Gölet Rezervuar Yüzeyleri	ha	1.781,0	143,0	1.584,0	54,0
Akarsu Yüzeyleri	ha	1.250,0	-	1.136,0	114,0
Toplam Su Yüzeyleri	ha	12.442,0	2.627,0	7.377,0	2.438,0

Kaynak: Su İstatistikleri, DSİ.

TR21 Trakya Bölgesi su kaynaklarının %95’ini yerüstü su kaynakları, %5’ini yeraltı su kaynakları oluşturmaktadır. Bölge illeri içersinde yer altı suyu potansiyeli 168 hm³/yıl ile en fazla Edirne ilinde bulunmaktadır.

Yukarıdaki tablonun ayrıntılı incelenmesinden Meriç Nehri’nin tek başına TR21 Trakya Bölgesi’nin su potansiyelinin %70’ini oluşturduğu görülmektedir. Bu çerçevede, Meriç Nehri’nde oluşan kirlenmenin önüne geçilmesi hayati önem taşımaktadır.

¹⁴³ Candeğer, Osman <http://www.trakyagundemi.com/kirklareli/14992573/babaeski-de---dunden-yarina-trakya-da-yer-alti-sulari-masaya-yatirildi.html>, 08.06.2010

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

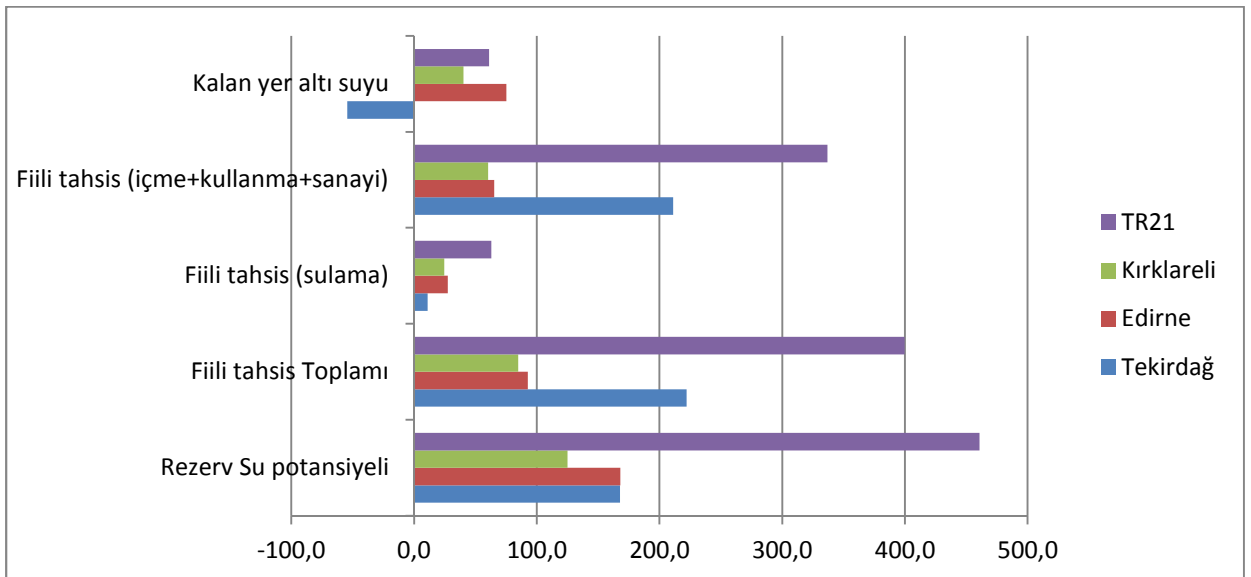
Yerüstü ve yeraltı sularının beslenmesinde iklim, özellikle yağış koşulları çok önemlidir. TR21 Trakya Bölgesi, Marmara geçiş iklim tipi içinde yer almaktadır. Bölgede genel olarak Akdeniz iklim koşulları hakimdir. Bölgenin kuzeyindeki dağlık ve platoluk kesim, Karadeniz'in ve Balkanlar'ın etkisi altında olup, güneye ve güneydoğuya doğru gidildikçe bunların etkisi azalmaktadır. Kışın Bölgede Balkanlar'dan gelen soğuk hava dalgalarının etkileri gözlenirken, bazen de Akdeniz'den gelen ılık lodoslu havalar etkindir. Bölgedeki yıllık ortalama yağış miktarı 596,5 mm'dir. Kırklareli ilinin ortalama akış/ yağış oranı arazi eğiminden dolayı diğer illere yüksektir. Bölgenin kuzeyine çıkıldıkça yağışın miktarı ve süresi artar. Bölgede yaz ayları kurak olmasına rağmen, tüm yıl boyunca yağış görülmektedir.

Sanayi ve modern tarımda, kimyasal gübre ve ilaç kullanımı, su kaynaklarını kirletmektedir. Özellikle sanayideki atık sular, yüksek oranda tuz ve ağır metalleri içermektedir. Aşırı gübre kullanımı ve atık suların arıtılmasındaki proses yetersizliği sonucu ise su kaynaklarının hızla kirlenmesi ve geri dönüşü mümkün olmayan bir noktaya gelinmesi kaçınılmaz olacaktır.

Tablo 271: TR21 Trakya Bölgesi'nde Yeraltı Suyu Potansiyelinin İlleri Göre Kullanımı, 2013, (hm³)

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
Rezerv Su Potansiyeli	167,7	168,0	125,0	460,7
Fiili Tahsis Toplamı	222,0	92,8	84,9	399,7
Fiili tahsis (Sulama)	11,0	27,5	24,5	62,9
Fiili tahsis (içme+kullanma+Sanayi)	211,1	65,3	60,4	336,8
Kalan yer altı suyu	-54,3	75,2	40,1	61,0

Kaynak: Su İstatistikleri, DSİ.

Şekil 123: Yeraltı Suyu Potansiyelinin İllere Göre Kullanımı, 2013**Kaynak:** Su İstatistikleri, DSİ.

Tekirdağ başta olmak üzere Edirne ve Kırklareli’nde içme ve sulamadaki ihtiyacın önemli bir bölümü yeraltı sularından karşılanmaktadır. Özellikle Tekirdağ, içme suyu ihtiyacının tamamının yeraltı sularından karşılandığı bir il olma özelliğini taşımaktadır.

DSİ XI. Bölge Müdürlüğü Jeoteknik Hizmetler ve YAS Şube Müdürlüğüne, TR21 Trakya’da mevcut 13 adet gözlem kuyusundan aylık ve mevsim başı (nisan-mayıs), mevsim sonu (ekim-kasım) yeraltı suyu seviye ölçümleri yapılmaktadır. Marmaracık yakınındaki kuyuda 1990’lı yıllarda başlayan su seviyesi düşümü son dönemlerde 25.00 metreye ulaşırken, Çerkezköy ve Yukarı Sevindikli kuyularındaki seviye düşümü 60.00 metreye varmıştır. Çerkezköy kuyusunda yeraltı su seviyesi 1990 yılında -45.00 m iken bugün -105,00 m olarak ölçülmektedir. Bu durum, sanayi kuruluşlarının aşırı çekiminden oluşmaktadır. Sanayileşmenin yoğun olmadığı Saray civarında statik seviye düşümlerinin uzun yıllarca 20.00 m dolaylarında olduğu görülmektedir. Keza yıllardır sulama yapmayan Haznedar’da düşüm 8-10 m dolayındadır. Yenilenen Havsa ve Doyran kuyularında ise farklı bir durum görülmektedir. Yöredeki çeltik ekimi nedeniyle sulama zamanında düşen seviyeler, sulama sezonu bitince eski seviyelerine geri dönmektedir.¹⁴⁴

Sonuç olarak, su çekimi ve kirlilik riski açısından Ergene yeraltı suyu havzasının en kritik kesimini Çorlu-Çerkezköy hattı oluşturmaktadır. Bölgedeki akarsuların kuzeyde Istranca Dağları’ndan doğup, güney ve güneybatıya doğru yönelerek aktığı dolayısıyla bölgedeki yüzeysel akış ve yeraltı suyu beslenmesinin kuzeyden güneye doğru olduğu düşünüldüğünde, bölgenin kuzeyindeki alanlara yeni sanayi yerleşmelerinin getirilmemesi ve bu alanlarda kimyasal gübre ve ilaç kullanımının sınırlandırılması büyük önem taşımaktadır.

5.1.2. Atıksu Yönetimi**5.1.2.1. Bölgedeki Atıksu Durumuna Genel Bakış**

TR21 Trakya Bölgesi’nde kıt su kaynaklarının plansız kullanılması yanında, atık su yönetimi ile ilgili olarak da ciddi sorunlar mevcuttur. Bölgedeki her üç il için de su kirliliği çevre sorunları içerisinde en önemli olandır. Evsel sıvı atık, evsel katı atık, sanayi atıkları, zirai faaliyetler kaynaklı kirlilik, su kaynaklarını ciddi boyutta etkilemiştir.

Ergene Havzası’nın özellikle doğu bölümünde sanayi yoğunluğu yaşanmaktadır. Havzada çok sayıda sanayi tesisinin varlığı Bölgeye büyük bir nüfus yükü bindirmektedir. Nüfus yoğunluğu yaşanan bölgelerde evsel nitelikli atık suların havza kirliliğine önemli ölçüde etkisi olmaktadır. Bu noktada belediyelere ait evsel nitelikli atık su arıtma tesisleri büyük önem kazanmaktadır.

¹⁴⁴ Candeğer, Osman <http://www.trakyagundemi.com/kirklareli/14992573/babaeski-de---dunden-yarina-trakya-da-yer-alti-sulari--masaya-yatirildi.html>, (08.06.2010)

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2010 yılında Türkiye genelinde atık su arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun, belediye nüfusu içindeki payı %62 olarak tespit edilmiştir. TR21 Trakya Bölgesi için ise bu oran yalnızca %3'tür. Evsel atık suların arıtılması için belediyelere ait yeterli sayıda arıtma tesisi bulunmamaktadır. TÜİK 2010 yılı verilerine göre Bölge belediyelerinde toplam 9 adet atık su arıtma tesisi bulunmaktadır.

2010 yılı itibariyle Türkiye çapında atık su yönetimi hizmetleri çevresel yatırım harcamaları 842 milyon TL'dir. Buna karşılık, 2010 yılı için atık su yönetimi hizmetleri çevresel yatırım harcamaları TR21 Trakya Bölgesi'nde 1 milyon 588 bin TL'dir ve oransal olarak %0,19 gibi bir orana sahiptir.

Bu çerçevede, Trakya Bölgesi'ndeki Belediyelerin sahip oldukları mevcut atıksu arıtma tesisleri son derece yetersiz olduğu gibi aynı zamanda söz konusu yetersizliğin giderilmesine dönük olarak ciddi bir girişimin de olmadığı görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda, Bölge belediyeleri bazında günlük deşarj olunan atık su miktarı ve belediyelerin sahip olduğu atıksu arıtma tesislerine ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 272: TR21 Trakya Belediyeleri Atıksu Yönetimi (2010)

Yıl	Bölge Adı	Belediyelerde Kişi Başı Günlük Atıksu Miktarı (Litre/Kişi-Gün)	Belediyelerde Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (1000 Metreküp/Yıl)	Belediyeler Tarafından Arıtılan Atıksu Miktarı (1000 Metreküp/Yıl)	Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Belediye Nüfusu İçindeki Payı (%)	Belediyelerdeki Toplam Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyelerdeki Fiziksel Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyelerdeki Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyelerdeki Gelişmiş Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Doğal Arıtma Sistemi Sayısı	Atıksu Yönetimi Hizmetleri Çevresel Yatırım Harcamaları (TL)
2001	Türkiye	147	2.301.152	1.193.975	35	126	25	98	3	...	92.288.242
2002	Türkiye	154	2.497.657	1.312.379	35	145	28	114	3	...	105.087.604
2003	Türkiye	173	2.860.980	1.586.550	38	156	31	121	4	...	238.214.204
2004	Türkiye	174	2.922.783	1.901.040	45	172	35	133	4	...	297.774.482
2005	Türkiye	314.863.918
2006	Türkiye	181	3.366.894	2.140.494	51	184	26	135	23	...	773.050.102
2007	Türkiye	1.008.636.957
2008	Türkiye	173	3.261.455	2.251.581	56	236	29	158	32	17	518.585.047
2009	Türkiye	776.789.396
2010	Türkiye	182	3.582.131	2.719.151	62	326	39	199	53	35	842.016.123
2001	TR21	125	37.869	10.322	9	1	1	-	-	...	1.278.060
2002	TR21	127	40.854	10.878	10	2	1	1	-	...	796.044
2003	TR21	129	42.801	11.708	10	3	1	2	-	...	1.405.952
2004	TR21	129	43.257	11.599	11	4	1	3	-	...	3.375.763
2005	TR21	1.398.679
2006	TR21	132	51.699	1.907	2	7	1	6	-	...	1.606.891
2007	TR21	2.155.438
2008	TR21	136	54.512	696	1	7	-	6	-	1	170.580
2009	TR21	1.526.920

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2010	TR21	125	52.269	2.520	3	9	1	6	-	2	1.588.843
2001	Tekirdağ	147	21.811	10.322	18	1	1	-	-	...	723.151
2002	Tekirdağ	146	23.190	10.878	21	2	1	1	-	...	680.254
2003	Tekirdağ	149	24.573	11.708	21	3	1	2	-	...	1.259.278
2004	Tekirdağ	146	24.506	11.599	22	4	1	3	-	...	987.322
2005	Tekirdağ	1.247.000
2006	Tekirdağ	133	27.912	1.699	4	5	1	4	-	...	331.524
2007	Tekirdağ	1.539.159
2008	Tekirdağ	140	29.763	566	1	4	-	4	-	-	170.580
2009	Tekirdağ	1.526.920
2010	Tekirdağ	119	27.426	2.310	4	6	1	4	-	1	1.588.843
2001	Edirne	123	9.628	-	-	-	-	-	-	...	554.909
2002	Edirne	128	10.588	-	-	-	-	-	-	...	110.883
2003	Edirne	126	10.947	-	-	-	-	-	-	...	71.734
2004	Edirne	126	11.078	-	-	-	-	-	-	...	2.313.501
2005	Edirne	151.679
2006	Edirne	132	12.656	158	1	1	-	1	-	...	1.275.367
2007	Edirne	616.279
2008	Edirne	142	14.046	100	1	2	-	1	-	1	-
2009	Edirne	-
2010	Edirne	137	13.372	180	1	2	-	1	-	1	-
2001	Kırklareli	84	6.430	-	-	-	-	-	-	...	-
2002	Kırklareli	89	7.077	-	-	-	-	-	-	...	4.907
2003	Kırklareli	91	7.281	-	-	-	-	-	-	...	74.940
2004	Kırklareli	95	7.672	-	-	-	-	-	-	...	74.940
2005	Kırklareli	-

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

2006	Kırklareli	131	11.132	50	0	1	-	1	-	»»	-
2007	Kırklareli	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	-
2008	Kırklareli	118	10.704	30	0	1	-	1	-	-	-
2009	Kırklareli	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	»»	-
2010	Kırklareli	126	11.471	30	0	1	-	1	-	-	-

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

5.1.2.2. Bölgedeki Atıksu Arıtma Tesisine Sahip Belediyeler

Tekirdağ'da atık su arıtma tesisi bulunan belediyeler, Marmara Ereğlisi Belediyesi, Yeniçiftlik Belediyesi, Yenice Belediyesi, Sultanköy Belediyesi ve Barbaros Belediyesi'dir. Tekirdağ Merkez Belediyesi atık suyu derin deniz deşarjı yöntemi ile Marmara Denizi'ne boşaltmaktadır. Arıtma tesisi de bulunan Şarköy Belediyesi, derin deniz deşarjı yöntemini kullanmaktadır.

Edirne'de yalnızca Yenikarpuzlu Belediyesi, Süloğlu Belediyesi ve Lalapaşa Belediyesi atık su arıtma tesisine sahiptir. Kırklareli ilinde de sadece İğneada Belediyesi atık su arıtma tesisine sahiptir. Kırklareli'nde evsel nitelikli atıksular kolları yoluyla Ergene Nehri'ne deşarj edilmektedir.¹⁴⁵

5.1.2.3. Bölgedeki Su Kaynaklarının Kirlenme Nedenleri

Yer altı ve yer üstü suları pek çok farklı sebeple kirliliğe maruz kalabilmektedir. Konu TR21 Trakya Bölgesi açısından incelendiğinde öne çıkan nedenler aşağıdaki tabloda başlıklar halinde yer almaktadır.

¹⁴⁵ 1/100 000 Ölçekli TR21 Trakya alt bölgesi ergene Havzası revizyon Çevre Düzeni Planı Plan Analitik Raporu, Ağustos 2009

Tablo 273: İl Sınırları İçerisinde Kirliliğe Maruz Kalmış Su Kaynaklarının Kirlilik Nedenleri, 2010

İller	Su Kaynağı	Kirlenme Nedenleri				
		<i>Evsel Sıvı Atıklar</i>	<i>Evsel Katı Atıklar</i>	<i>Sanayi Atıkları</i>	<i>Zirai Faaliyetler</i>	<i>Denizcilik Faaliyetleri</i>
Tekirdağ						
	Ergene Havzası	X	X	X	X	
	Marmara Denizi	X				X
Edirne						
	Ergene	X		X		
	Meriç	X				
	Tunca	X	X			
	Arda	x				
Kırklareli						
	Ergene	X		X	X	
	Uğurludere	X		X	X	
	Büyükkarıştıran Deresi	X		X	X	
	Soğucakdere	X		X	X	
	Pınarhisar Deresi	X		X	X	
	Şeytandere	X		X	X	
	Çimenlidere			X	X	
	Bağlıcadere	X		X	X	
	İncidere	X		X	X	

Kaynak: Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü, Çevre Envanteri Dairesi Başkanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu.

5.1.2.4. Tekirdağ İlindeki Kirlenme Nedenleri

Tekirdağ ilinde ve tüm ilçelerinde (Çorlu, Çerkezköy, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Malkara, Hayrabolu, Saray, Şarköy) kanalizasyon şebekesinin bulunmaması veya var olanın yetersiz olması, yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atık suların arıtılmaması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması, fosseptik çukurlarının sağlıklı bir şekilde inşa edilmemesi ya da fosseptiklerin çökmesinden sonra, atıkların gelişi güzel yerlere boşaltılması, arıtma tesislerinin yetersiz olması su kirliliği yaratan sebeplerdir. Marmara Ereğlisi, Muratlı, Malkara, Hayrabolu, Saray, Şarköy ilçeleri için zirai mücadelede ilaçların kontrolsüz kullanımı da önemli bir su kirliliği nedenidir.¹⁴⁶

¹⁴⁶ TC. Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu (2007-2008), Ankara 2010

5.1.2.5. Edirne İlindeki Kirlenme Nedenleri

Ergene Nehri, Edirne illi sınırları içinde evsel ve endüstriyel atıkların deşarj edildiği alıcı ortamdır. İlerdeki su kirliliğinin en önemli nedenlerinden biri konut alanlarının sebep olduğu evsel kirlilik yüküdür. Edirne’de yalnızca Yenikarpuzlu Belediyesi atık su arıtma tesisine sahiptir. Edirne Merkez İlçede, Keşan, Uzunköprü, İpsala, Enez, Meriç, Havza, Lalapaşa, Süloğlu ilçelerinde atık suların kaynaklanan su kirliliğinin ana nedeni yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atık suların arıtılmamasıdır.¹⁴⁷

Ayrıca, arıtma tesisi olan sanayilerin arıtma tesislerini verimli çalıştırmamaları ve küçük sanayilerde toplu arıtmanın mümkün olmaması ile küçük yerleşim merkezlerinde arıtma işleminin yapılmaması diğer temel kirlenme nedenleri arasında sayılabilir.

Edirne’de de sanayi tesislerinin atık suları ilin iki önemli akarsuyu olan Ergene ve Meriç Nehirlerine direkt ya da dolaylı olarak deşarj edilmektedir. Sanayileşmesi Kırklareli ve Tekirdağ illerine göre daha düşük olan Edirne ilindeki OSB’de atık su arıtma tesisi kurulması için 2010 yılı itibariyle çalışmalara başlanmıştır.

5.1.2.6. Kırklareli İlindeki Kirlenme Nedenleri

Kırklareli, TR21 Trakya Bölgesi’nde Tekirdağ’dan sonra sanayinin en çok geliştiği ildir. Evsel nitelikli atık su (5.000 m³/gün) gibi, endüstriyel atık su da (30.000 m³/gün) Ergene Nehri’ne boşaltılmaktadır.

Kırklareli Merkez İlçe’de su kirliliğinin nedenleri, yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atık suların arıtılmaması, zirai mücadele ilaçlarının kontrolsüz kullanımı, kimyasal gübre kullanımı, arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması, arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olmasıdır. Lüleburgaz, Babaeski, Pınarhisar, Vize, Pehlivanköy, Demirköy, Kofçaz ilçelerinde evsel nitelikli atık suların arıtılmaması, zirai mücadele ilaçlarının kontrolsüz kullanımı, kimyasal gübre kullanımı su kirliliği yaratan ortak nedenlerdir. Babaeski, Pınarhisar, Pehlivanköy, Demirköy ve Kofçaz ilçelerinde kanalizasyon şebekesinin bulunmaması veya yetersiz olmasının diğer sebeplere eklenmesi gerekir. Lüleburgaz ve Pınarhisar’da fosseptik atıklarının vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması da önemli bir su kirliliği nedenidir. Lüleburgaz ve Babaeski’de arıtma tesislerinin kapasite, verim ve personeli yetersizdir. Kıyıköy, İğneada, Sergen, Yenice, Kaynarca, Üsküp, Kavaklı, İnece, Karahalil, Alpıllu, B.Mandıra Beldeleri’nde kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması, yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıkların arıtılmaması, zirai mücadele ilaçlarının kontrolsüz kullanımı, kimyasal gübre kullanımı su kirliliğinin ana nedenleridir.¹⁴⁸ Ayrıca, Kırklareli OSB’de atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır.

¹⁴⁷ TC. Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu (2007-2008), Ankara 2010

¹⁴⁸ TC. Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu (2007-2008), Ankara 2010

5.1.3. Atık Suların Diğer Etkileri Ve Atıksu Kirliliğine İlişkin Çözüm Önerileri

Atık sular, alıcı ortamlarda çok çeşitli sorunlar oluştururlar. Ergene Havzası'nda suyun fiziksel ve kimyasal özelliklerinde değişiklik meydana gelmiş, canlı hayatı tehdit altına girmiş, içme kullanma suyuna atık su karışmış, yer altı suyunda kirlilik meydana gelmiş ve kötü koku ortaya çıkmıştır. Tunca Nehri ve Arda Nehri'nde de suyun fiziksel ve kimyasal özelliklerinde değişiklik meydana gelmiştir. Atık suların denizlere verdikleri zararın da dikkate alınması gerekir. Marmara Denizi, suyun fiziksel ve kimyasal özelliklerinde değişiklik meydana gelmiş ve pek çok kıyıda kötü koku çevreyi sarmıştır.¹⁴⁹

Trakya'da su kirliliği ile mücadele etmek Ergene Havzası'nda kanalizasyon şebekelerine arıtma tesisi yapılması, endüstriyel atıkların arıtmaya tabi tutulması, işletmelerin atık suları için deşarj izni alması, denetimlerin daha sık ve etkili bir şekilde yapılması gerekmektedir. Marmara Denizi'nde kirliliğin önlenmesi için endüstriyel atıkların arıtmaya tabi tutulması, deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması, işletmelerin atık suları için deşarj izni alması gibi önlemler alınması gerekir.

5.2. Katı Atık Yönetimi

Atık yönetimi; atıkların toplanması, taşınması, bertaraf edilmesi ve geri kazanımını içeren süreçlerinin tamamına verilen isimdir.¹⁵⁰ Katı atıklar; evsel, tıbbi, endüstriyel, tehlikeli atıklar vb... gibi farklı kategorilere ayrılmaktadır.

Günümüzde katı atıklar artık yerleşim yerlerinden uzak bir yerde bertaraf edilmesi gereken bir atık türü olmaktan çok toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf gibi birçok farklı unsuru içine alan bir yönetim sistemini zorunlu kılmaktadır. Artan nüfus, gelişen sanayileşme ve yükselen hayat standardı sonucunda üretilen katı atıkların miktarlarında da artış gözlenmiş ve kompozisyonları değişmiştir. Atık kompozisyonlarındaki değişim daha çok kâğıt, karton, cam, metal ve plastik gibi geri dönüşebilir atıkların çöp içindeki oranının artışı; organik atıklar ile kül ve cüruf oranlarının azalışı şeklinde olmuş sonuç itibarıyla miktarları gittikçe artan katı atıklar önemli bir çevre sorunu haline gelmiştir.

Katı Atıklar vahşi depolandığında halk sağlığı açısından tehlike oluşturması, haşerelerin artması, metan gazı sıkışması sonucu patlama ve yangın, yer altı sularının kirlenmesi gibi sorunlar oluşturmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi'nde, faaliyete düzenli katı atık birlikleri de bulunmakla birlikte genel olarak katı atık birliklerinin birçoğunun halen katı atık düzenli depolama tesislerini faaliyete geçirememeleri nedeniyle Bölgedeki il ve ilçelerin büyük bir çoğunluğunda vahşi depolama yapmakta ve buda atık depolama ve bertarafı konusunda ciddi sorunlar yaratmaktadır.

Vahşi depolama sahalarının çoğunda sızıntı suyu kontrolü ve gaz çıkışı konularında hiçbir önlem alınmamakta ve sızıntı suları yer altı sularına karışmaktadır. Birçok belediye bahar aylarında böceklenmeyi engellemek amacıyla ilaçlama yapmaktadır. Çok az sayıda

¹⁴⁹ TC. Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu (2007-2008), Ankara 2010

¹⁵⁰ AB atık çerçevesi yönetmeliği

belediyede tıbbi atıklar ve evsel atıklar ayrı toplanmaktadır. Ayrıca meteorolojik olaylar sebebiyle çöplerin dağılmasını engellemek amacıyla depolama alanının etrafı çit ile çevrilmek zorundadır. Bu konuda da Bölgede büyük eksiklik yaşanmaktadır. Vahşi depolama alanlarında katı atıkların içinden süzülen sızıntı suları, bir takım kimyasal, biyolojik ve fiziksel olaylara maruz kalarak oluşur ve katı atıkların muhtevassından kaynaklanan çok sayıdaki kirletici bileşik ve elementi içerir. Bu kirleticiler yeraltı sularına sızarak ciddi boyutlarda kirliliğe neden olurlar.

Aşağıdaki tabloda TR21 Trakya Bölgesi'nde bertaraf yöntemine göre katı atık yönetimine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 274: Bertaraf Yöntemine Göre Katı Atık Yönetimi (2010)

Bölge Adı	Atık hizmeti Verilen Belediye sayısı	Atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfus içinde oranı (%)	Atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içinde oranı (%)	Toplanan atık miktarı (1000 ton)	Kişi başı ortalama belediye atık miktarı (kg/kişi-gün)
TR	2.934	83	99	25.277	1,14
TR21	83	82	100	715	1,56
Tekirdağ	33	88	100	376	1,47
Edirne	23	74	99	194	1,84
Kırklareli	26	80	100	144	1,49

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, TÜİK.

Türkiye genelinde 1,14 kg olan günde ortalama kişi başına düşen atık miktarı, TR21 Trakya Bölgesi'nde 1,56 kg olup Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu durum Bölgede katı atıkların önemli bir sorun teşkil ettiğini gözler önüne sermekte ve ayrıca katı atığın düzenli şekilde depolanmaması nedeniyle araziye atılan katı atık miktarının yüksekliğine işaret etmektedir.

Katı atık bertaraf tesisleri düzenli depolama, yakma, kompost ve geri kazanım yoluyla atıkları bertaraf etmek amacıyla düzenlenmiş yerlerdir. Bölgede düzenli depolama alanlarının faaliyete geçmesi zaman periyodu olarak; belediyelerin oluşturduğu birliklerin kurulması ve bunların tüzüğünün Bakanlar Kurulu'nca onaylanmasıyla başlayan yer belirleme süreci, Çevresel Etki Değerlendirme süreci ve ihale süreci ve inşaat aşaması olarak özetlenebilir.

5.2.1. Katı Atık İşleme, Bertaraf Ve Geri Kazanım Tesisleri

Tekirdağ ilinde katı atıklar ilgili belediyeler tarafından sadece toplanarak il dışında belirlenen alanlarda toplanmaktadır. Tekirdağ ilinde katı atıklar vahşi depolama yöntemine göre depolanmakta ve hiçbir ayrıştırma çalışması yapılmamaktadır. 2011 yılı Tekirdağ İl Çevre ve

Durum Raporu'na göre vahşi depolama yapılan Tekirdağ ilinde bulunan belediyeler 4 bölgeye ayrılmış, bölge birlikleri kurulmuş ve iş termin planları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulmuştur. Yine aynı rapora göre katı atıkların geri kazanımı konusunda ambalaj atıkları, tehlikeli atıklar (kontamine olmuş plastik ve alüminyum cürufur), bitkisel atık yağlar konularında geri dönüşümü sağlayan lisanslı firmalar bulunmaktadır.

2011 yılı Edirne İl Çevre Durum Raporu'na göre katı atık bertarafı konusunda turizm, kültür, ulaşım ve atık miktarları göz önüne alınarak il üç bölgeye ayrılmış ve bu bölgelerde 3 katı atık birliği oluşturulmuştur.

Kırklareli ilinde KIRKKAB I ve KIRKKAB II olmak üzere 2 adet katı atık yönetim birliği kurulmuştur.

Aşağıdaki tabloda, TR21 Trakya Bölgesi'nde oluşturulan Katı Atık Yönetim Birlikleri iller itibarıyla yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere, Bölge belediyeleri katı atık bertarafı hususunda girişimlere başlamış durumda bulunmaktadırlar.

Tablo 275: Tekirdağ İli Katı Atık Yönetimi

Katı Atık Yönetim Birlikleri	İştirak Eden Belediyeler
Tekirdağ İli Çevre Hizmetleri Birliği	Tekirdağ Merkez, Muratlı, Hayrabolu ve çevre belde belediyeleri
Tekirdağ 3. Grup Çevre Bel. Katı Atık Bertaraf Tes. Yapma ve İşletme Birliği	Çorlu, Marmara Ereğlisi ve çevre belde belediyeleri
Batı Tekirdağ Katı Atık Birliği	Malkara, Şarköy ve çevre belde belediyeleri
Tekirdağ 4. Grup Çevre Bel. Katı Atık Bertaraf Tes. Yapma ve İşletme Birliği	Çerkezköy, Saray ve çevre belde belediyeleri

Tablo 276: Edirne İli Katı Atık Yönetimi

Katı Atık Yönetim Birlikleri	İştirak Eden Belediyeler
Edirne Katı Atık Yönetim Birliği	Edirne Merkez, Havsa, Lalapaşa, Süloğlu ve çevre belde belediyeleri
Orta Edirne Katı Atık Birliği	Uzunköprü, Meriç ve çevre belde belediyeleri

Güney Edirne Katı Atık Birliği (GÜNEKAB)	Keşan, Enez, İpsala ve çevre belde belediyeleri
--	---

Tablo 277: Kırklareli İli Katı Atık Yönetimi

Katı Atık Yönetim Birlikleri	İştirak Eden Belediyeler
KIRKKAB I	Kırklareli Merkez, Demirköy, Kofçaz, Pınarhisar ve çevre belde belediyeleri
KIRKKAB II	Lüleburgaz, Babaeski, Pehlivan köyü, Vize ve çevre belde belediyeleri

Kaynak: Çevre ve Orman Bakanlığı Atık Yönetimi Eylem Planı, Atık Yönetim Birlikleri Merkez Belediyeleri, Meriç-Ergene Havzası Koruma Eylem Planı.

Bölgedeki katı atık birliklerine ilişkin mevcut durum tablo 272’de verilmiştir.

Tablo 278: Katı Atık İşleme, Bertaraf Ve Geri Kazanım Tesisleri, 2013

BELEDİYE	MEVCUT DURUM
TEKİRDAĞ	
Tekirdağ İli Çevre Hizmetleri Birliği	Düzenli Depolama Tesisi İşletilmektedir
Tekirdağ 3. Grup Çevre Belediyeler Katı Atık Birliği	Düzenli Depolama Tesisi Yer Seçimi Aşamasındadır.
Tekirdağ 4. Grup Çevre Belediyeler Katı Atık Birliği	Düzenli Depolama Tesisi Yer Seçimi Aşamasındadır.
Batı Tekirdağ Katı Atık Birliği	Birlik fesih edilmiştir. Tekirdağ İli Çevre Hizmetleri Birliği’ne katılım için çalışmalar devam etmektedir.
KIRKLARELİ	
Kırklareli Katı Atık Birlikleri Yapma Ve İşletme Birliği	Tesis Faal Haldedir.
Kırklareli 2. Grup Katı Atık İşletme Birliği	Çed Süreci Devam Etmektedir. Çdp Yer Sorunu Bulunmaktadır.
EDİRNE	
Edirne Katı Atık Yönetim Birliği	ÇED Aşamasındadır
Güney Edirne Katı Atık Birliği	ÇED Olumlu Kararı Çıkmıştır. İnşaat İhalesi Hazırlıkları Devam Etmektedir.
Orta Edirne Katı Atık Birliği	ÇED Olumlu Kararı Alınmış, Proje Süreci Devam Etmektedir.

Kaynak: [http://www.csb.gov.tr/dosyalar/images/file/Mehmet%20Ceyhan\(1\).pdf](http://www.csb.gov.tr/dosyalar/images/file/Mehmet%20Ceyhan(1).pdf), erişim: 15.08.2013

TR21 Trakya Bölgesi'nde 2 adet düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerden biri Tekirdağ-Merkez'de, diğeri Kırklareli-Merkezdedir. Tekirdağ'da yer alan tesiste Tekirdağ Merkez, Karacakılavuz, Banarlı, Kumbağ, Hayrabolu, Çerkezmüşellim, Muratlı, Barbaros belediyelerinin ve bağlı köylerin atıkları toplanmakta; Kırklareli'ndeki tesiste ise Kırklareli Merkez, Babaeski, Üsküp, İnce, Alpullu, Büyükmandıra, Karahalil, Sinanlı, Kaynarca, Kavaklı, Kofçaz, Demirköy, Sergen, Yenice, İğneada ve Kıyıköy'ün atıkları toplanmaktadır.

5.2.1.1. Eysel Katı Atıklar

Hayat standardındaki yükselme, teknolojik gelişmeler ve tüketim kalıplarındaki değişimler sonucu evsel katı atıklar gün geçtikçe hem miktar hem de hem de çeşit olarak artmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde evsel katı atık miktarları Edirne ili için 389 ton/gün, Tekirdağ ili için 477 ton/gün'dür ancak Kırklareli içinse Çevre İl Durumu raporlarında bu konuda net bir veri belirtilmemiştir. Bölgenin çevresel açıdan en önemli kısmını oluşturan Ergene havzasında yer alan il ve ilçe merkezlerinde günlük evsel katı atık miktarı yaklaşık 575 ton, tıbbi atık miktarı yaklaşık 1,3 ton olarak gerçekleşmektedir.¹⁵¹

5.2.1.2. Tıbbi Atıklar

2008 Kasım'ında Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanan Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'nda Babaeski, Havsa, Kofçaz, Malkara, Pehlivan köyü, Saray, Süloğlu ilçe merkezlerinde Tıbbi atıkların kireçleme yapılmadan gömüldüğü belirtilmiştir. Bununla birlikte pek çok depolama alanında gaz çıkışı sağlayacak bacaların bulunmadığı ve uçucu atıkların etrafa yayılmasını engelleyici çit vs... olmadığı tespit edilmiştir. İllerde toprak kirliliğinin öncelikle sanayi kaynaklı ve vahşi depolama sonucu olduğu belirlenmiştir.¹⁵²

Tablo 279: Tıbbi Atık Verileri

	Tıbbi Atık Miktarı(Ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Lisanslı Tıbbi Atık Toplama Aracı
Edirne	1043	Sterilizasyon	Var
Kırklareli	410	Kireçle gömme	Var
Tekirdağ	728	Kireçle gömme	Var

Kaynak: Tıbbi Atık 2011 Yılı Durum Raporu, Çevre Yönetimi GM, Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı

Tablo 276'da Tıbbi Atık 2011 yılı Durum Raporuna göre bazı tıbbi atık bilgilerine yer verilmiştir. Çevre ve Orman Bakanlığı Atık Yönetimi Eylem Planı'nda tıbbi atıkların Tekirdağ ve Kırklareli'de hizmete giren katı atık düzenli depolama tesislerinden, Tekirdağ'da

¹⁵¹ Çevre ve Orman Bakanlığı 2008

¹⁵² Türkiye Çevre Sorunları ve öncelikleri envanteri değerlendirme raporu 2007-2008, Ankara 2010

düzenli depolanarak bertaraf edilmesi Kırklareli’de ise sterilizasyon tesisi kurulması öngörülmüştür. Bölgede sterilizasyon ve düzenli depolama uygulamaları ve kapasitesi yaygınlaştıkça özel çukurlarda kireçleyerek gömmek suretiyle bertaraf yöntemi artık terk edilmiş olacaktır.

5.2.1.3. Ambalaj Atıkları

Geri dönüşümde önemli yer tutan ambalaj atıklarının geri kazanımında 2011 yılı verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi’nde faaliyet gösteren 32 adet lisans veya geçici çalışma izni alan toplama-ayırma ve/veya geri dönüşüm tesisi bulunmaktadır.¹⁵³ Bu tesislerin iller arasındaki dağılımına bakıldığında Edirne ilinde 2 adet Kırklareli ilinde 3 adet ve Tekirdağ ilinde de 27 adet olduğu görülmektedir.

Tablo 280: 2011 TR21 Trakya Bölgesi Atık Cinsine Göre Toplama-Ayırma Ve/Veya Geri Dönüşüm Tesislerinin Dağılımı

Ambalaj Atık Cinsi	Tesis Sayısı
Cam, Plastik, Metal, Kâğıt, Kompozit	16
Cam, Plastik, Metal, Kâğıt-Karton, Kompozit	1
Kâğıt-karton	6
Plastik	7
Plastik, Metal, Karton, Cam, Kompozit vb.	2
Toplam	32

Kaynak: Atık Yönetimi Daire Başkanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı.

Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesi’nde atıkların toplanması konusunda bir sıkıntı göze çarpmazken, atıkların bertarafı konusunda ciddi sorunlar vardır. Bölgede bununla ilgili somut adımların atılmaya başlanması ve depolama sahalarının faaliyete geçmesi bu konuda bir yol alınmaya başlandığının göstergesidir. Bölgenin geri kalanındaki belediye birliklerinin bu yönde cesaretlendirilerek sürecin hızlandırılması önemlidir. Ancak ilerisi için katı atık konusunda Bölgede daha kapsamlı çalışmalara, planlamalara ve yatırımlara ihtiyaç duyulacağı açıktır.

¹⁵³ Çevre ve Orman Bakanlığı, 2011, Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı

5.3. Endüstriyel Atıklar

5.3.1. TR21 Trakya Bölgesi'ndeki Endüstriyel Atıkların Kompozisyonu

Tekirdağ ilinde sanayi faaliyetleri Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde yoğunlaşmış olup il bazında toplam endüstriyel atık miktarı yıllık olarak 2000-2500 ton arasındadır. Çorlu ilçesinde oluşan atık miktarı sektörler itibarıyla aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 281: Tekirdağ İlindeki Endüstriyel Atık Kompozisyonu (2011)

Endüstri Kategorisi	Tehlikeli Atık Miktarı (Ton/Yıl)
Deri	81,3
Tekstil	14,1
Gıda	2,5
Kağıt	0
Elektrik	111,7
Metal	212,7
Diğer	14
Toplam	436,8

Kaynak: Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu.

Dagh Watson modeli kullanılarak hesaplanan Çorlu İlçesindeki endüstri kategorizasyonuna bağlı tehlikeli atık miktarları Tablo 278'de verilmektedir. Tablodan da görülebileceği gibi Çorlu'daki tehlikeli atık miktarı yaklaşık 450 ton/yıl'dır.

Ergene nehri Çerkezköy ve Çorlu gibi sanayi tesislerinin bulunduğu yerlerden geçerek buraların kirliliğini içinde barındırmasının yanında Edirne İlinde de evsel ve endüstriyel atıkların deşarj edildiği alıcı ortam özelliğindedir. Ergene nehri Meriç nehri ile birleşerek içerdiği tüm kirletici faktörleri Saroz Körfezine taşımaktadır.

5.4. Hava Kalitesi

Genel anlamda hava kirliliğinin temel sebeplerini ısınmadan, sanayiden ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan etmenler meydana getirir. TR21 Trakya Bölgesi'nde oluşan hava kirliliğinin sebepleri incelendiğinde yerine göre bu etmenlerden birinin ön plana çıktığı görülür. Tablo 279'da Çevre ve Orman Bakanlığı 'Temiz Hava Eylem Planı' raporuna göre Marmara Bölgesi'nde bulunan ilçelerin hava kirlilik derecelerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 282: Marmara Bölgesinde Yer Alan İl Ve İlçelerin Kirlilik Dereceleri, 2010

İller	I. Grup Kirli İl/İlçeler	II. Grup Kirli İl/İlçeler
Balıkesir	Merkez, Bandırma	Diğer İlçeler
Bilecik	Merkez, Bozöyük, Osmaneli	Diğer İlçeler
Bursa	Merkez, Diğer İlçeler	Büyükorhan, Harmancık, Keles, Orhaneli, Yenişehir

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Çanakkale	Merkez, Biga, Çan, Gelibolu	Diğer İlçeler
Edirne		Merkez, Tüm İlçeler
İstanbul	Merkez, Tüm İlçeler	
Kırklareli	Lüleburgaz	Merkez, Diğer İlçeler
Kocaeli	Merkez, Tüm İlçeler	
Sakarya	Merkez, Akyazı, Hendek, Arifiye, Erenler, Serdivan	Diğer İlçeler
Tekirdağ	Merkez, Çorlu, Çerkezköy, M. Ereğlisi	Diğer İlçeler
Yalova	Merkez	Tüm İlçeler

Kaynak: Temiz Hava Eylem Planı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü.

Bu bilgilere göre Edirne ilinde birinci grup kirlilik derecesine sahip ilçe bulunmamakla beraber Merkez dâhil tüm ilçeler 2. Grup kirli ilçeler sınıfında yer almaktadır. Kırklareli ilinde 1. Grup kirli ilçeler sınıfında yalnızca Lüleburgaz ilçesi yer almakta olup diğer bütün ilçeleri 2. Grup kirli ilçeler arasındadır. Tekirdağ ilinde ise Merkez, Çorlu, Çerkezköy ve Marmara Ereğlisi ilçeleri 1. Grup kirli ilçeler arasında yer alırken diğer bütün ilçeleri 2. Grup kirli ilçeler arasında yer almaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi'nde hava kalitesi ölçümü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Marmara Bölge Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü tarafından Tekirdağ İlinde il merkezi ve Çerkezköy ilçesinde, Edirne İlinde Karaağaç Mahallesi ve Keşan İlçesinde, Kırklareli İlinde Merkez ilçe, Lüleburgaz İlçesi ve İğneada Beldesinde bulunan ölçüm istasyonlarında gerçekleştirilmektedir. TR21 Trakya Bölgesi'nde mevcut istasyonlardaki ölçümlere göre hava kirliliğinin özellikle sonbahar-kış sezonunda daha yüksek değerler aldığı görülmektedir.

Tablo 283: TR21 Trakya Bölgesi Kış Sezonu Kükürtdioksit ve Partiküler Madde Ortalamaları

2011-2012	PM10 (partiküler madde-duman) Kış Sezonu Ortalaması (µg/m3)		Kış Sezonu SO ₂ (kükürtdioksit) Ortalamaları (µg/m3)	
	Değer	TR Sıralaması	Değer	TR Sıralaması
Edirne	97	21	92	3
Kırklareli	-(*)	-	-	-
Tekirdağ	-	-	138	2
2012-2013	PM10 (partiküler madde-duman) Kış Sezonu Ortalaması		Kış Sezonu SO ₂ (kükürtdioksit) Ortalamaları	
	Değer	TR Sıralaması	Değer	TR Sıralaması
Edirne	81	38	44	12
Kırklareli	52	82	14	44
Tekirdağ	70	51	71	6

Kaynak: Kirlilik İstatistikleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

(*) ‘-’ işareti o istasyonda %75 ve üzeri ölçüm verisi olmadığı için kış sezonu ortalaması o istasyon için hesaplanamamış demektir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü verilerine göre 2011-2012 kış sezonunda TR21 Trakya Bölgesi illerindeki kış sezonu ortalamalarının PM_{10} parametresinde 2011-2012 kış sezonu için $112 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olan Uzun Vadeli Sınır Değerini (UVS) ve SO_2 parametresinde $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olan UVS değerini aşmadığı görülmektedir. Ancak 2011-2012 itibariyle Tekirdağ ili SO_2 (kükürt dioksit) kış sezonu ortalamasına göre ölçüm istasyonlarının ortalama değerleri en kirliden en temize doğru sıralanırsa Tekirdağ ölçüm istasyonunda gözlemlenen ortalama değer Şırnak ilinden sonra en kirli 2. değer ve Edirne ölçüm istasyonunda gözlemlenen ortalama değer de en kirli 3. Değer olmuştur. 2012-2013 kış sezonunda yine TR21 Trakya Bölgesi illerindeki kış sezonu ortalamalarının PM_{10} parametresinde 2012-2013 kış sezonu için $90 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olan Uzun Vadeli Sınır Değerini (UVS) ve SO_2 parametresinde $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olan UVS değerini aşmadığı görülmektedir. 2012-2013 kış sezonunda Tekirdağ ilindeki SO_2 değeri tüm istasyonlar içerisinde 6. sırayı almıştır.¹⁵⁴ Buna göre özellikle TR21 Trakya Bölgesi'ndeki illerde bulunan istasyonlardan alınan verilere göre illerde hava kirliliğine neden olan partikül madde ortalamalarının UVS değerlerini aşmadığı görülürken SO_2 ortalamalarının kış aylarında arttığı görülmektedir.

Hava kirliliğine neden olan kaynaklar arasında Edirne ve Tekirdağ'da evsel ısınma, Kırklareli'nde ise trafik ilk sırada yer almıştır, kirliliğe neden olan suni faktörlerde ise ilk sıra Tekirdağ ve Kırklareli'nde kullanılan yakıtlar, Edirne'de ise plansız kentleşme olarak belirtilmiştir¹⁵⁵. Ancak tüm bu faktörlerin sorunun tek başına kaynağı olduğu düşünülmemeli diğer faktörlerin de olabileceği unutulmamalıdır. Yine adı geçen raporda hava kirliliğinin giderilmesi hususunda karşılaşılan güçlükler üç ilde de personel yetersizliği ve yeterli denetim yapılamaması olarak ortaya çıkmıştır. Bunların ışığında Bölgede evsel ısınmada kömür gibi hava kirliliğine sebep olan yakıtlar yerine doğalgaz gibi ısınma kaynaklarının kullanılması ve gerekli denetimlerin belediyelerce yapılması hava kirliliğinde hissedilir bir düşüş meydana getirecektir. Fakat artan nüfus, kontrolsüz endüstriyel ve kentsel büyüme bu konuda sorunların devamlı sürmesine sebep olmaktadır, bu nedenle sanayi tesislerinin uygun yerlerde kurulması, özellikle evsel ısınmada doğalgaz kullanımının yaygınlaşması, planlı kentleşme, etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması da hava kirliliğini azaltma konusunda yapılması gerekenlerin başında gelmelidir. Özellikle Çorlu ve Çerkezköy civarına hava ölçüm istasyonu kurulması, endüstrinin ve artan nüfusa bağlı olarak büyüyen kentsel alanın, hava kirliliğine olan etkilerinin izlenmesi gelecekteki analizler açısından önemlidir.

5.5. Akarsu Kirliliği

Akarsular, kar, yağmur ve kaynak suları ile beslenirler. Akarsuların kirliliğine sebep olan başlıca faktörler endüstriyel atıklar, evsel atıklar, tarımsal faaliyetler sonucu oluşan pestisit ve gübre gibi kimyasal atıklardır. Sular belli bir seviyeye kadar olan kirliliği doğal yollarla arıtma özelliğine sahiptirler. Ancak bu seviye aşıldığında kirlilik suda yaşayan bazı canlıları

¹⁵⁴ <http://www.csb.gov.tr/gm/cygm/index.php?Sayfa=sayfahtml&Id=1494>

¹⁵⁵ Türkiye Çevre Sorunları ve öncelikleri envanteri değerlendirme raporu 2007-2008, Ankara 2010

etkiler. Böylece ekolojik dengenin etkilenir ve suların sahip olduğu kendi kendini temizleme kapasitesini yok olmasına yol açabilir.

Ergene Nehrine deşarj yapan bazı endüstrilerin atık sularında ağır metaller bulunmaktadır. Ağır metaller besin zinciri yoluyla girdikleri canlı bünyelerde birikime uğrayarak toksik etki yaparlar. Özellikle sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde kirliliğin artması endüstriyel atık suların Ergene Nehri kirliliğine olan büyük etkisini gözler önüne sermektedir.

Ayrıca Ergene Havzası'nın tarıma elverişli olası sebebiyle Bölgede zirai faaliyetler de yüksek oranda gerçekleşmektedir. Tarım alanlarının fazla olması nedeniyle bölgede tarımsal kirliliğin de su kirliliğine etkisi büyüktür. Bilinçsiz ilaçlama ve gübreleme, özellikle akarsularda kirliliğe neden olmaktadır.

Bölgede nüfusun fazla olması çarpık kentleşmeyi beraberinde getirmiş ve havzada kontrol edilemeyen bir evsel atık su problemini ortaya çıkartmıştır. Bazı belediyeler atıksularını Ergene Nehrine deşarj etmekte ve böylece mevcut kirlilik yükü daha da artmaktadır.

5.6. Göl-Gölet ve Baraj Kirliliği

Göl kirlenmesine sebep olan en büyük etkenler akarsu kirliliği, tarımsal kirlilik, atıksu deşarjları ve atmosferik olaylardır. Atmosferik olayların başında Asit yağmurları yer almaktadır. Asit yağmurları suyun pH değerinin düşmesine ve su içindeki metallerin tepkimeye girmesine böylece kirliliğin oluşmasına neden olur.

Havzada kurum ve kuruluşlarca yapılmış olan çalışmalarda Ergene Havzası'ndaki göl, gölet ve barajlarda henüz tehlike arz edecek boyutlarda kirlilik olmadığı, ancak bazı gollerde sınır değerlerini aşmamış ağır metaller ve kirletici parametrelere rastlandığı belirtilmektedir. Göl, gölet ve barajların, daha çok akarsularla beslendiği düşünüldüğünde zaman içinde gollerin kirliliklerinin de tehlikeli boyutlara ulaşması muhtemel olduğu belirtilmektedir.

Ergene Havzasındaki gollere sanayiden kaynaklanan atıksu deşarjı veya belediyelerden evsel atık su deşarjı yapılmamaktadır.

5.7. Deniz Kirliliği

TR21 Trakya Bölgesi'nin Karadeniz, Akdeniz ve Marmara Denizine kıyısı vardır. Havzada yapılan çalışmaların raporlarına göre; özellikle Marmara Denizindeki kirlilik, Marmara Denizinin iç deniz statüsünde olması nedeniyle Karadeniz ve Ege Denizine göre çok daha yoğundur. Havzanın Deniz kirliliğine etkisi, Evsel ve Endüstriyel atıkların arıtılmadan veya kısmen arıtılarak denize deşarj edilmesinden kaynaklandığı belirtilmektedir.

TR21 Trakya'daki belediyelerin bir kısmı evsel atık sularını denize deşarj etmektedir. Ayrıca endüstriyel, evsel ve tarımsal faaliyetler sonucunda akarsulara karışan kirleticiler de akarsular vasıtasıyla denizlerde kirliliğe sebep olmaktadır.

5.8. Ormanlar ve Tabiat Varlıkları

Çevresel zenginlik açısından önemli yer tutan ormanlar 6831 sayılı Orman Kanuna tabi olan alanlardır. TR21 Trakya Bölgesi'nde 3 nemli orman sahası mevcut olup bunlar; Ganos Nemli Ormanlar Sahası (Tekirdağ), Istranca Nemli Ormanlar Sahası (Kırklareli) ve Longoz (Subasar) Ormanları'dır (Kırklareli). Bunların yanında yer yer kuru orman sahaları da bulunmaktadır. Tekirdağ ilinin yaklaşık %17'si, Edirne ilinin %17'si ve Kırklareli ilinin de %34'ü orman alanlarıyla kaplıdır, yalnızca Kırklareli ilinin orman varlığı Türkiye ortalamasının (%26) olan üstündedir.¹⁵⁶

Orman alanları, milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma yerleri ve yaban hayatını geliştirme sahaları bölgelerin koruma alanlarıdır. Türkiye genelinde 40 milli park, 31 tabiat koruma alanı, 107 tabiat anıtı, 80 yaban hayatını geliştirme sahası ve 184 adet tabiat parkı bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesi illerinde bulunan koruma alanları ise tablo 279'da gösterilmiştir.

Tablo 284: TR21 Trakya Bölgesi Koruma Alanları, 2013

Milli Parklar			
İl	İlçe	Adı	Alanı (ha)
Kırklareli	Demirköy	İğneada Longoz Ormanları	3155
Edirne	Enez-İpsala	Gala Gölü Milli Parkı	6.090
Tabiat Parkları			
İl	İlçe	Adı	Alanı (ha)
Kırklareli	Kavaklı	Kavaklımeşe Korusu	35,55
Tekirdağ	Merkez	Atatürk Ormanı	28,4
Tekirdağ	Saray	Çamlıköy	45,1
Edirne	Keşan	Danişment Tabiat Parkı	13,19
Edirne	Keşan	Gökçetepe Tabiat Parkı	50
Sulak Alanlar			
Kırklareli	Demirköy	İğneada Longozu	-
Kırklareli	Demirköy	Dupnisa Mağarası	-
Edirne	Merkez	Meriç Deltası	-
Tabiat Koruma Alanları			
Kırklareli	Vize	Kasatura Körfezi	329

Kaynak: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı.

Tablodaki bilgilere göre TR21 Trakya Bölgesi'nde 1'i Kırklareli 1'i Edirne illerinde olmak üzere 2 Milli Park, 1'i Kırklareli, 2'si Tekirdağ, 2'si Edirne illerinde olmak üzere 5 Tabiat Parkı, 2'si Kırklareli 1'i Edirne illerinde olmak üzere 3 sulak alan ve Kırklareli ilinde 1 Tabiat Koruma Alanı bulunmaktadır.

¹⁵⁶ Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı TR2 Batı Marmara Master Planı, 2007

Edirne İli Merkez İlçe, Lalapaşa, Süloğlu, Havsa, Uzunköprü, Meriç İlçeleri grubunda ormanlar daha çok yüksek kısımlarda bulunmaktadır. Lalapaşa Muhittin Baba (601 m) sırtı ve civarı ile Uzunköprü B. Hacıdağ (359 m) silsilesi geniş orman alanlarıdır. Keşan Orman İşletme Müdürlüğü'nün sorumluluğunda bulunan ormanların yayılım alanları: Keşan, Enez, İpsala İlçeleri ile Gelibolu İlçesinin küçük bir kısmıdır. Bu sahalarda bulunan ibreli ağaç türleri çoğunluk kızılcam olmak üzere, karacam, sahil camı, fıstık camı türlerinden oluşmaktadır. Yapraklı ağaç türlerinden meşe, dişbudak, ıhlamur, akasya, gürgen, aylantus ve kavak da bulunmakta olup, ibreli türler bu orman sahalarının çoğunda yayılış gösterirken, yapraklı türler genellikle dere kenarları ile yangın emniyet yolları kenarlarında, kavak ise Meriç Nehri kenarında yayılış göstermektedir.¹⁵⁷

Kırklareli orman varlığı açısından oldukça zengin olup, ilin yaklaşık %40'ı ormanla kaplıdır. Kırklareli ilinde 2008 yılı içinde, yakacak odun üretimi 451.050 ster, toplam endüstriyel odun üretimi ise, 204.935 m³ civarındadır.¹⁵⁸

Ormanlık alanlar Tekirdağ'daki toplam alanın %17'sini oluşturmaktadır. Bu oran, Türkiye ortalamasının altındadır. Tekirdağ'daki orman alanları güneybatı bölümündeki Merkez, Şarköy ve Malkara ile Kuzeydoğu bölümünde yer alan Saray, Çerkezköy bölgesinde yer almaktadır. Yöre ormanlarının %61'i meşe baltalığı olup, %39'u çam, kayın, kuru ormanları ve ağaçlandırma sahalarıdır. Tekirdağ İlinde Orman Genel Müdürlüğü tarafından işletilmekte olan devlet ormanlarından üretilip kullanıma sunulan belli başlı orman ürünleri; tomruk, maden direği, sanayi odunu, yakacak odun, kâğıtlık odun, ıhlamurdur.¹⁵⁹

5.9. Genel Değerlendirme

TR21 Trakya Bölgesi'nde mevcut çevresel sorunların iller itibarıyla önem sırasına göre sıralanması şeklinde oluşturulan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 285: 2007-2008 Döneminde TR21 Trakya Bölgesi'nde Yer Alan İllerin Çevre Sorunlarının Öncelik Sırası

	Hava Kirliliği	Su Kirliliği	Toprak Kirliliği	Atıklar	Gürültü Kirliliği	Görsel Kirlilik	Orman Tahribatı	Erozyon	Asit Yağmurları	Plansız Kentleşme	Kıyı Tahribatı	Mera Tahribatı	Koku Problemi	Biyolojik Çeşitlilik ve Habitat Kaybı	Sulak Alan Kayıpları
Tekirdağ	2	1	4	3	5	10	13	11	12	7	6	14	8	15	9
Edirne	4	1	2	3				5							

¹⁵⁷ TC. Edirne Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü, Edirne İli Çevre Durum Raporu, 2008

¹⁵⁸ TC. Kırklareli Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü, Kırklareli İli Çevre Durum Raporu, 2008

¹⁵⁹ TC. Tekirdağ Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü, Tekirdağ İli Çevre Durum Raporu, 2008

Kırklareli	2	1	4	3	7	8			5	6					
-------------------	---	---	---	---	---	---	--	--	---	---	--	--	--	--	--

Kaynak: Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü, Çevre Envanteri Dairesi Başkanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu.

Tablodan da görüleceği üzere, TR21 Trakya Bölgesi'nin en önemli 3 çevre sorunu su kirliliği, hava kirliliği ve atıklar olarak sıralanabilir.

5.9.1. Geçmişten Geleceğe Trakya

Bu Bölümde Tarihi Kentler Birliği'nin "Uygarlığın Aktığı Coğrafya: Dün, Bugün, Yarın" konulu çalışmasından yararlanılmıştır. Bu kapsamda Trakya'da "dünün değerleri", "bugünün beklentileri" ve "yarının stratejileri" tartışılmış ve ortaya konulmuştur. Buna göre dünün değerleri "Kültürel Değerler, Doğal Değerler, Ekonomik Değerler, Eğitsel Değerler" olmak üzere dört başlık altında toplanabilir.

Kültürel Değerler:

- ❖ Neolitik dönem izleri: höyük yerleşimleri
- ❖ Trak Medeniyetinin izleri: tümülüsler, dolmenler, menhirler
- ❖ Hellenistik dönem izleri: koloni kentleri
- ❖ Roma ve Bizans dönemi izleri: Yerleşimler, kaleler, yollar
- ❖ Osmanlı dönemi izleri: anıtsal yapılar, sivil mimarlık örnekleri, çeşmeler, köprüler, askeri yapılar, endüstri yapıları

Doğal Değerler:

- ❖ Akarsu ve havzalar: Meriç Nehri, Ergene Nehri, Çökertme Havzası
- ❖ Göller ve sulak alanlar: Gala, İğneada, Longoz
- ❖ Orman alanları: Istranca ve Ganos yamaçları, Longoz Ormanları, Uçmakedere
- ❖ Kıyı ovaları: Meriç Deltası
- ❖ Mağaralar: Dupnisa Mağarası
- ❖ Yeraltı suları
- ❖ Biyolojik çeşitlilik: Longoz Ormanları'nda bulunan bitki türleri, memeli türleri, sürüngen türleri, deniz balığı türleri ve tatlı su balık türleri bulunur. İğneada ve Saros'taki balık türleri de oldukça zengindir. Gala Gölü ise kuş türleri açısından zengindir.
- ❖ Kuş göç yolları

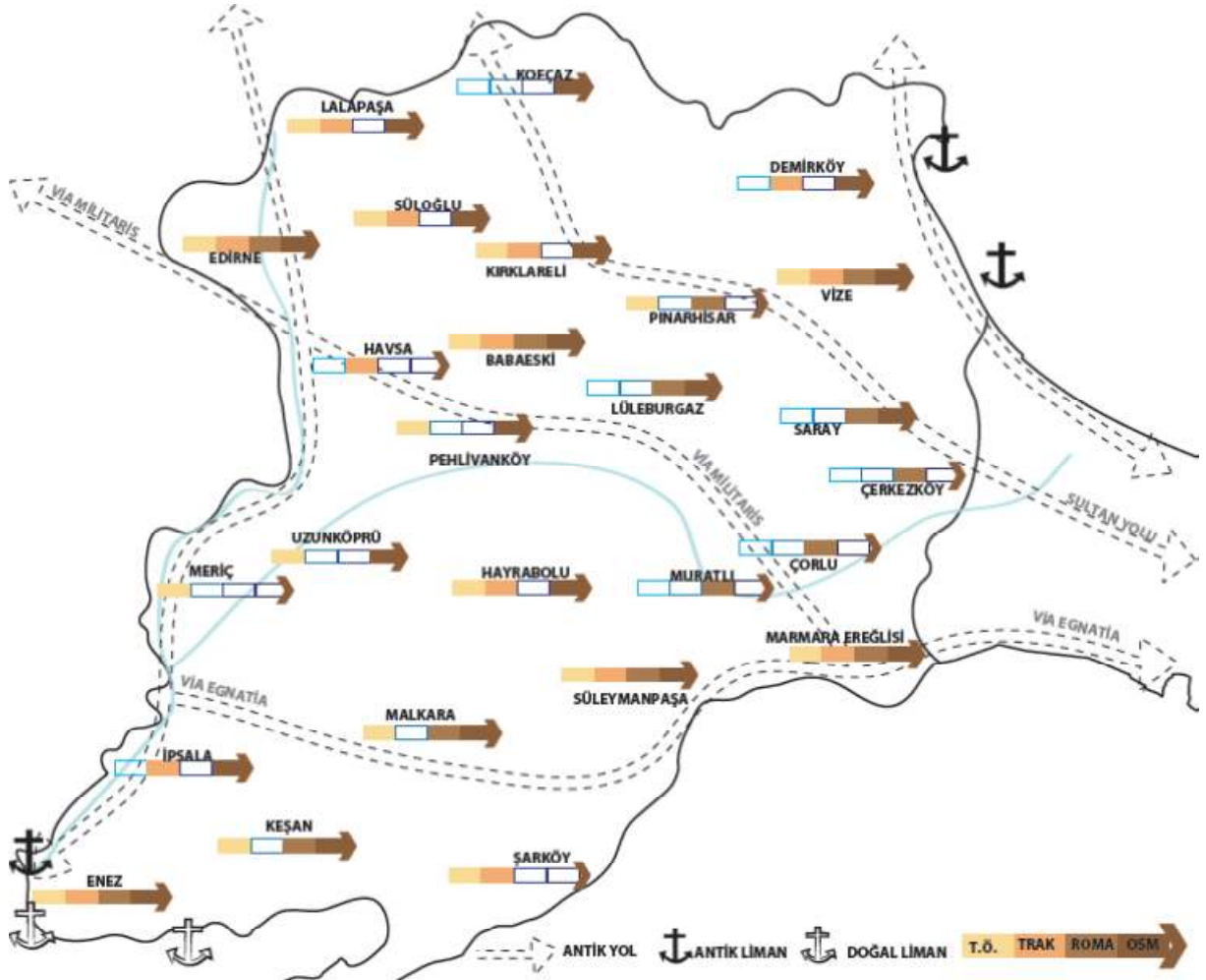
Ekonomik Değerler:

- ❖ Üretim Alanları: Meriç ve Ergene havzaları
- ❖ Ürünler: üzüm, şarap ve zeytinyağı Mis sabunu, badem ezmesi, devahi miski, aynalı süpürge gibi yerel ürünler
- ❖ Bölgenin ticaret yollarının geçiş konumunda olması

Eğitsel Değerler:

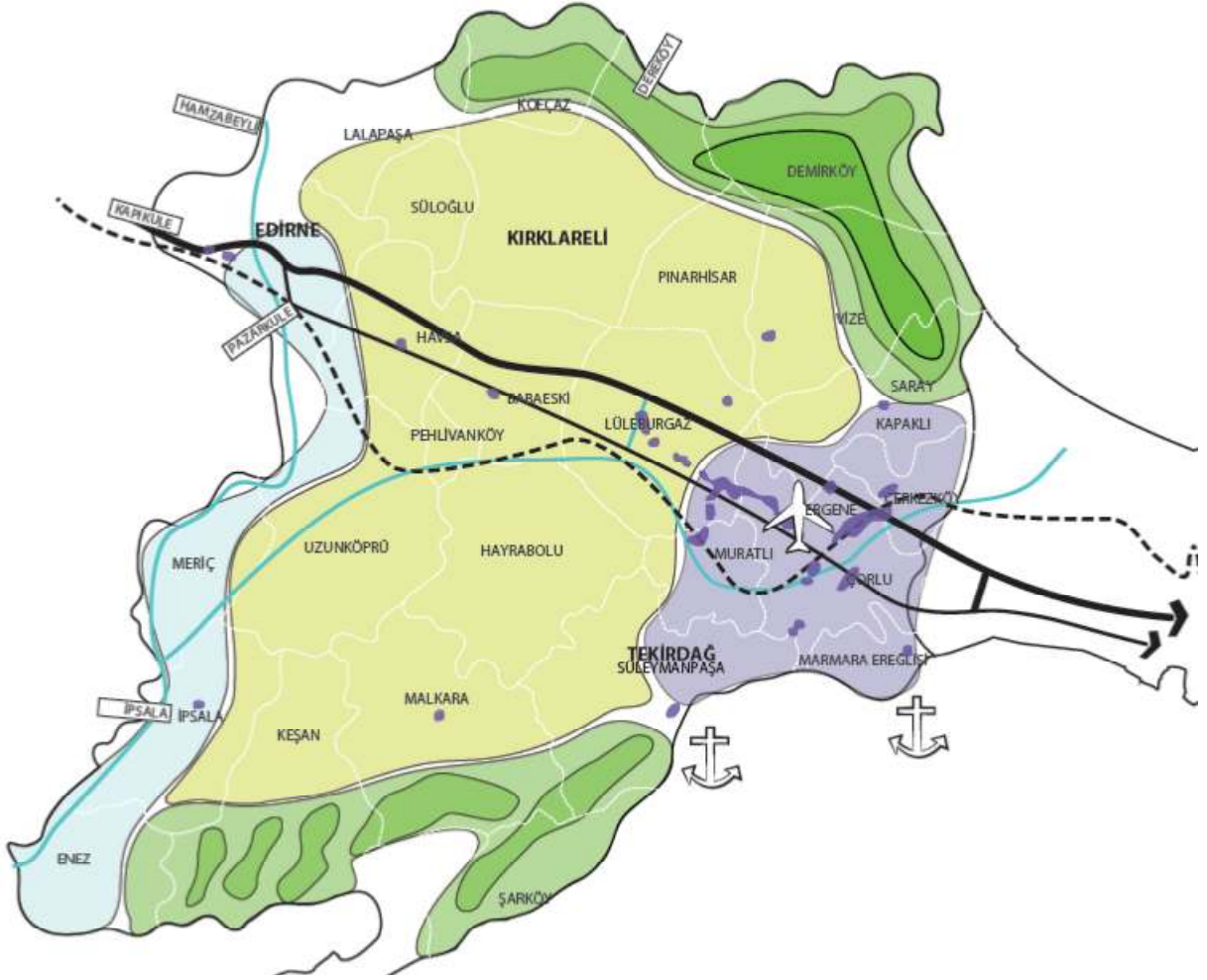
- ❖ Arkeolojik Veri Yoğunluğu
- ❖ Mimari Nitelikler
- ❖ Biyolojik Çeşitlilik
- ❖ Göç Olgusu

Aşağıdaki Haritada sırasıyla Trakya Bölgesi'nde yer almış olan medeniyetlere yer verilmiştir.

Şekil 124: Trakya'nın Dünyü

Tarihi Kentler Birliği'nin çalışmasında bugünün beklentileri olarak ise kültürel ve Doğal değerlerin korunması, işbirliği ve ekonomik kalkınma ana eksenleri ortaya çıkmıştır. Ortaya konulan bu beklentiler Trakya Kalkınma Ajansı'nın 2014-2023 Bölge Planı öncelikleri ile de büyük ölçüde uyumludur. Şekil 124'te verilen harita Trakya Bölgesi'nin Bugününü ortaya koymaktadır.

Şekil 125: Trakya'nın Bugünü

Şekilde yeşil renk ile gösterilen alanlar korunarak kullanılması düşünülen ve turizm potansiyelinin yükseltilmesi planlanan yerlerdir. Mor renk ile gösterilen yerler planlı sanayi alanları ve organize sanayi alanlarının yer aldığı sanayi ve hizmet bölgesi olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca 2014-2023 Bölge Planı kapsamında mor renk ile gösterilen sanayi ve hizmet alanlarının bulunduğu bölgenin kent ve yaşam merkezleri ile olan bağlantılarının güçlendirilmesi öngörülmektedir. Mavi renk ile gösterilen yerler Bölgede sulu tarım havzası konumunda olan yerlerdir. Sarı renk ile gösterilen iç bölgeler ise tarım ve hizmet alanları olarak ortaya çıkmaktadır.

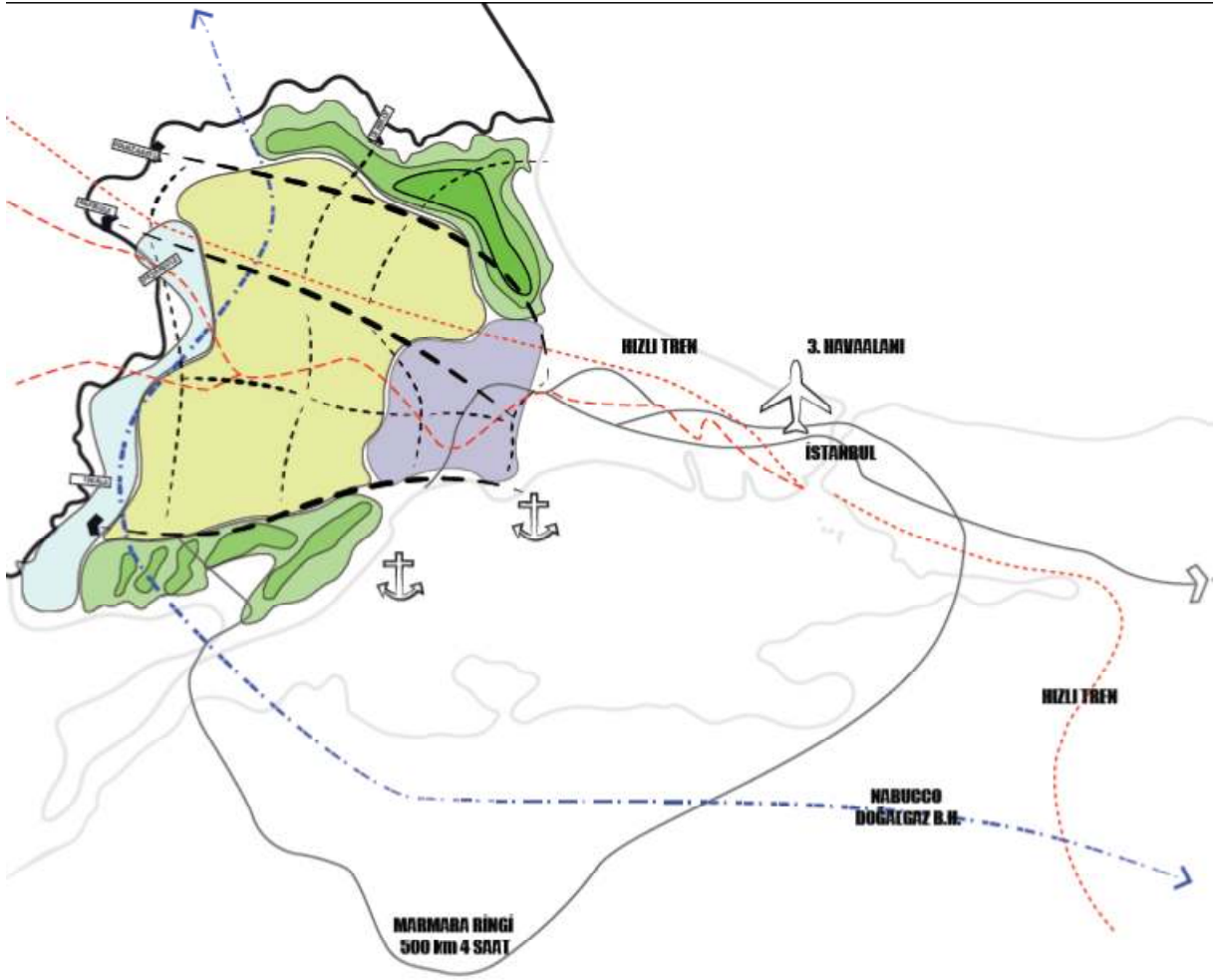
Tarihi Kentler Birliği'nin çalışmasında yarının stratejiler belirlenirken Bölge'nin geleceğini büyük ölçüde etkileyecek olan projeler göz önünde bulundurulmuştur.

Bu projelerden bazıları;

- ❖ Marmara Ringi
- ❖ Kuzey Marmara Otoyolu
- ❖ Doğalgaz botu hatları gibi projelerdir.

Ortaya çıkan stratejiler ise;

- ❖ Kültürel ve doğal mirasın korunması ve sürdürülmesini sağlayarak bölgesel bir kimlik oluşturulması
- ❖ Bölge için işbirlikçi ve bütünsel bir gelişim modelinin geliştirilmesi
- ❖ Ekonomik kalkınma modellerinin kültür ve doğa öncelikli turizm kavramı etrafında şekillendirilmesi şeklindedir.

Şekil 126: Trakya'nın Yarını

Şekil 126'da verilen harita gelecekte gerçekleştirilmeleri muhtemel projeler ve bu projelerin Bölge'ye olası etkileri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bu projelerin gerçekleştirilmesi halinde TR21 Trakya Bölgesi'nin Marmara ve Sınır ötesi ile olan etkileşimini güçlendirerek potansiyelini geliştirmesi beklenmektedir.

5.9.2. Bölgeye Özel Kalkınma Yaklaşımı Senaryoları

Kalkınma senaryolarının hazırlanmasında; göç, bölge içi gelişmişlik farklılıkları, su ve kurumsal kapasite eksiklikleri gibi ana belirleyici unsurlar dikkate alınmak suretiyle; bölge genelinde sosyo-ekonomik açıdan dengeli bir büyümenin sağlanması hedefine yaklaşım ele alınmıştır.

2023 Yılına kadar TR21 Trakya Bölgesi için 4 olası kalkınma alternatifi hazırlanmıştır.

Alternatifler;

1. Mevcut duruma hiçbir müdahale olmaması durumunda 2023 görünümü,
2. Tarım ve tarıma dayalı sanayiye ağırlık verilerek diğer alanların ihmal edilmesi durumunda 2023 görünümü,
3. Dış yatırımların bölgeye çekilmesi ile birlikte diğer alanların ihmal edilmesi durumunda 2023 görünümü,
4. Karma bir yaklaşım ile bölgenin doğusunda sanayi ağırlıklı bir büyüme ve batıda ise tarım ve tarıma dayalı sanayinin desteklenmesi durumunda 2023 görünümü.

Her bir alternatif hazırlanırken nüfus, göç, kentleşme düzeyi, işgücü ve işgücünün sektörel dağılımı gibi unsurların alternatifler bazında farklılaşacağı öngörülmüştür.

Tüm senaryolar içerisinde hızlı tren ve otoyol projeleri gibi büyük kamusal projelerin aynı hızda devam ettiği, çevre kirliliğinin giderilmesi ve su kaynaklarının korunarak kullanılması yönünde aynı hassasiyetin gösterildiği ve eş çalışmaların yapıldığı öngörülmüştür.

5.9.2.1. Mevcut Durumun Devam Ettirilmesi

Bölge hali hazırda doğu bölümünde yer alan sanayi alanları ile iç ve batı kesimlerde yoğunlaşan tarım faaliyetleri ile iki farklı ekonomik yapıya sahiptir. Bölgenin kuzey ve güzeyi ise birbirine benzeyen coğrafi özellikleri ve koruma alanları dolayısı ile ormancılık faaliyetleri, tarım ve turizm alanlarında ön plana çıkmaktadır.

Mevcut durumda en büyük sorunların başında bölgenin iç ve batısında tarım dışında alternatif sektörlerin olmayışı dolayısı ile istihdam imkânların azlığı gelmektedir. Bu alana bir müdahale olmaması durumunda bu bölgelerden sanayi yoğun bölgelere göç artarak devam edecek ve bu kesimlerde sosyo-ekonomik gelişmişlik azalan ekonomik faaliyetlerle paralel olarak azalacaktır. Kırsal nüfusunun hızlı azalışı tarım sektöründe verim başta olmak üzere pek çok sorunu hızlandıracaktır. Bununla birlikte bölgenin sanayi alanlarında gelişme İslah OSB'lerin kurulması ile birlikte artarak devam edecek ve Çorlu-Çerkezköy-Lüleburgaz aksında yeni kurulan Ergene ve Kapaklı ilçeleri ile birlikte hızlı bir büyüme yaşanacaktır. Bu hızlı büyüme dolayısı ile Bölgenin ana çekim noktası bu aks olacaktır. Ancak bu hızlı büyümeye yönelik yeterli altyapı ve sosyal imkânlar eş zamanlı sağlanamayacağından dolayı bu bölgede gelişme ve kalkınma aynı paralelde götürülemeyecektir.

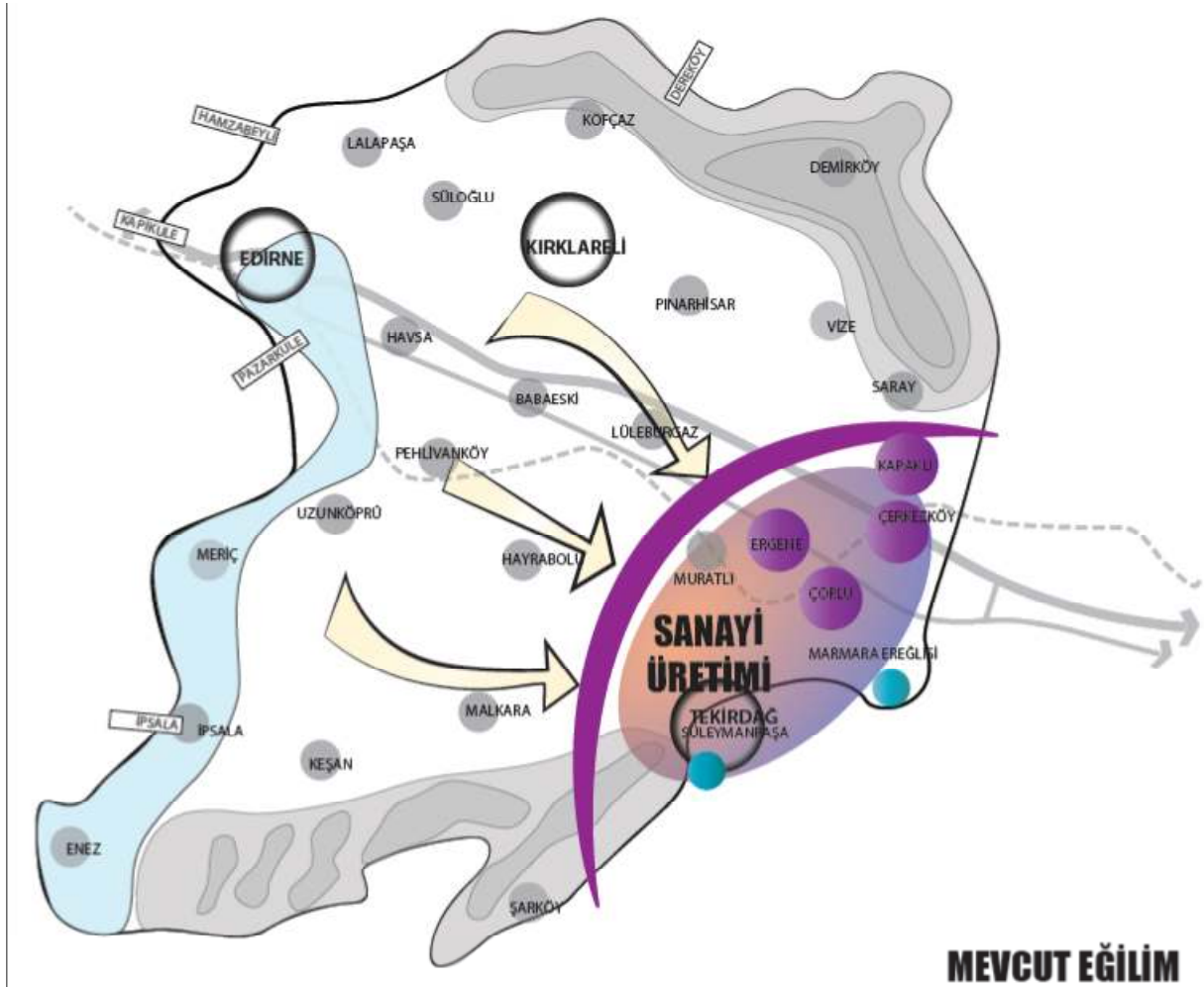
Bölgenin doğusunda nüfus artışı hızla devam ederken, batıda yerleşimlerin önemli bir bölümünde nüfus azalmaya devam edecek ve kısmen sabit kalacaktır.

Bölgenin genel olarak ekonomik büyümesi devam edecek, bu büyüme içinde sanayi sektörü ön plana çıkarırken tarım sektörü küçülmeye devam ederken, hizmetler sektörü yatay bir seyir izleyecektir.

Bölge içi gelişmişlik farklarında önemli bir iyileşme olmadan fark açılmaya devam edecektir.

Mevcut durumunda devam etmesi durumunda özet durum;

- ❖ Kırdan kente olan göç artarak devam edecek,
- ❖ Bölge içi gelişmişlik farkları artmaya devam edecek,
- ❖ Bölge içinde sosyo-kültürel yaşam imkânlarında önemli bir değişim gözlenmeyecek,
- ❖ GSKD içinde sanayinin payı artacak, hizmetler sabit bir çizgi izlerken, tarım düşecek,
- ❖ Bölgesel büyüme devam ederken kalkınma sağlanamayacak.

Şekil 127: Mevcut duruma hiçbir müdahale olmaması durumunda 2023 görünümü

5.9.2.2. Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayiye Öncelik Verilmesi Sonrası Durum

Trakya Bölgesi hali hazırda buğday, ayçiçeği, çeltik gibi ürünlerin üretiminde ülke çapında önemli bir paya sahip olan bir bölgedir. Bu ürünlerdeki verim ülke ortalamasının oldukça

üzerindedir. Buna rağmen bölgede kırsal alanlardan hızlı bir göç yaşanmakta ve GSKD içinde tarımın payı küçülmektedir.

Aynı şekilde tarıma dayalı sanayi alanında bölgede mevcut tarımsal ürünlerin işlenmesi alanında kapasite fazlası bulunmaktadır. Bölgede üretilen süt, üzüm, buğday, ayçiçeği, çeltik gibi ürünlerin tamamı bölgede yer alan işletmelerde işlenirken, söz konusu işletmeler bölge dışından da önemli miktarda hammadde getirerek işlemektedirler.

Tarım ve tarıma dayalı sanayi alanında oldukça iyi üretim potansiyeli bulunmasına ve bu alanda kurulu kapasite olmasına rağmen tarımdaki küçülüşün ana nedeni olarak mevcut tarımsal faaliyetlerin artan nüfusu taşıyamaması öne çıkmaktadır. Bölgede tarımın çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle meyve, sebzeçilik, hayvancılık ve arıcılığın bu bağlamda alternatif ürünler olarak üretilmesi tarım alanında bölgenin sıkışıklığını gidermede etkili olabilecektir.

Bu noktada söz konusu senaryo içerisinde bu alternatif ürünlerin tarımsal üretimdeki paylarının %25 ve üstüne çıkartılması durumundaki olası etkileri düşünülmüştür.

Bölge genelinde özellikle tarımsal faaliyetlerin yoğunluk kazandığı iç ve batı bölümlerinde alternatif tarım ürünlerinin yetiştirilmesi ile birlikte çiftçinin ekonomik gelirinde önemli artışlar olacaktır. Söz konusu ekonomik artış bu bölgelerde hizmetler sektöründe de canlanmaya yol açacak ve kırsal merkez olarak ön plana çıkma eğiliminde olan Kırklareli Merkez, Edirne, Keşan ve Babaeski gibi illerin bu konumları güçlenerek bu yerleşimler daha da ön plana çıkacaktır. Bu durum bölge içinden bölgenin doğusuna olan göçü kısmen azaltacak ve kırsal kent merkezleri göçün öncelikle tutulduğu yerleşimler olacaktır.

Bölgenin iç kesimleri ile batısında yukarıda ifade edilen değişim yaşanırken bölgenin doğusundaki sanayi kentleri dış göç alarak büyümeye devam edecektir. Bu büyüme mevcut durumun devamı niteliğinde bölgenin isteklerinden ziyade yatırım fırsatlarına odaklı bir tarzda gerçekleşecek ve bu alanlardaki kent merkezleri büyümeyi sağlarken sosyo-ekonomik kalkınmayı sağlamakta zorlanacaktır.

Ancak tarımsal üretimdeki farklılaşma, kırsaldaki göç eğilimi uzun süre tutamayacak ve tarımsal üretimde yaşanacak belli bir doygunluk sonrasında kırsalda küçülme devam edecektir. Bu durumda tarım sektöründe yeniden bir yapılanma gündeme gelerek tarım sektörünün canlandırılmasına yönelik çaba sarf edilecektir.

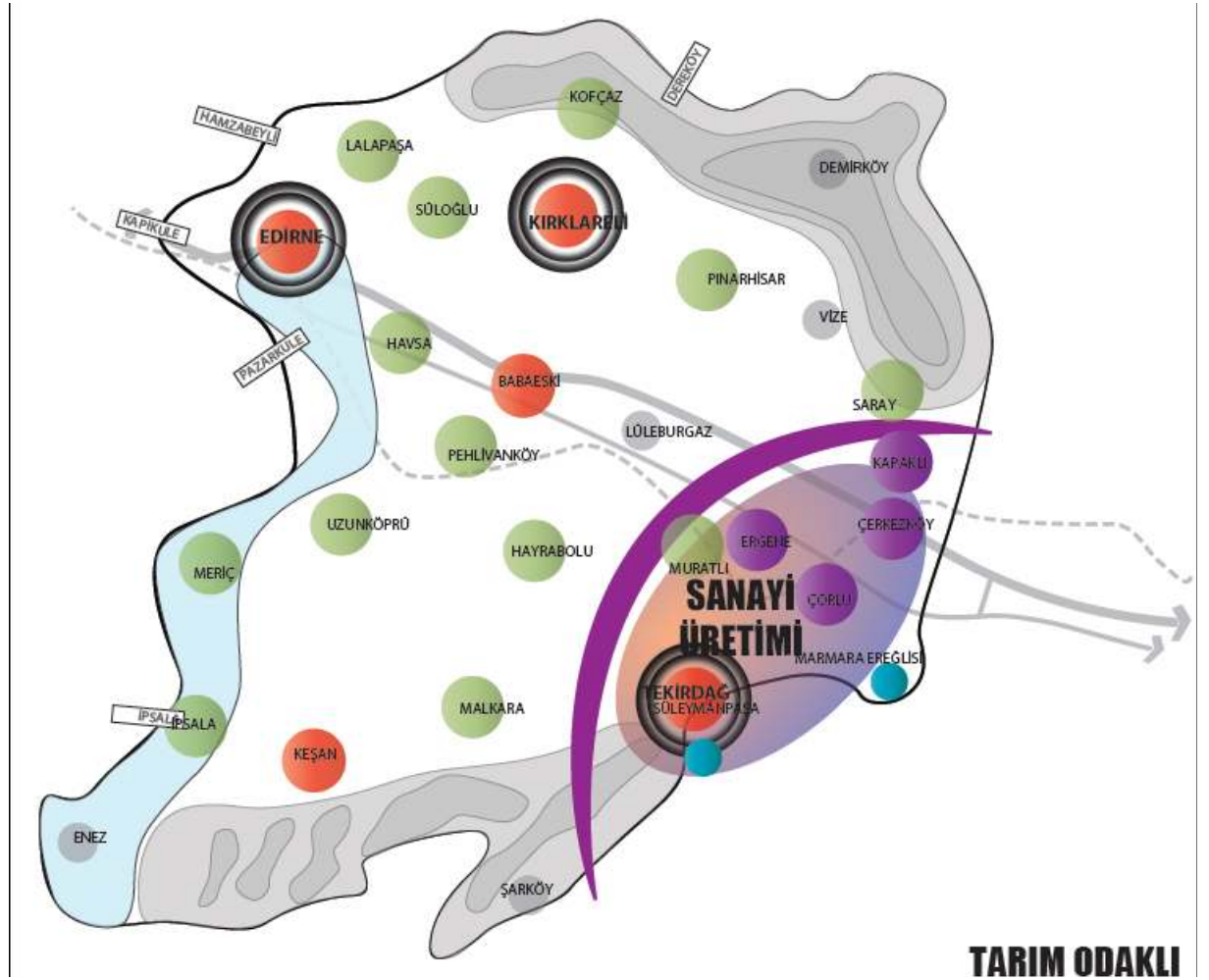
Bölgenin doğusunda nüfus artışı hızla devam ederken, batıda nüfusu tutacak kent merkezleri oluşacak ve bu kentler aracılığı ile göçte bir tampon bölge oluşacaktır.

Bölgenin genel olarak ekonomik büyümesi devam edecek, bu büyüme içinde sanayi sektörü ön plana çıkarırken tarım sektörü ve hizmetler sektörü mevcut durum ile benzer bir seyir gösterecektir.

Bölge içi gelişmişlik farklarında bölgenin tamamına yayılmasa da öne çıkacak yeni kırsal merkezler dolayısı ile kısmi iyileşme sağlanacaktır.

Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayiye Öncelik Verilmesi Sonrası Özet Durum;

- Kırsaldan kente olan göç kırsal kent merkezlerine yönelecek ve nüfus bölge içinde tutulacaktır,
- Bölge içi gelişmişlik genel olarak artarken gelişmişlik farkları kısmen azalacaktır,
- GSKD içinde sanayinin payı artmaya devam edecek, tarım ve hizmetler sektörünün paylarında önemli bir değişim olmayacaktır,
- Yeni tarımsal ürünler ile birlikte tarıma dayalı sanayi gelişecektir.

Şekil 128: Tarım Ve Tarıma Dayalı Sanayiye Ağırlık Verilerek Diğer Alanların Göz Ardı Edilmesi Durumunda 2023 Görünümü

5.9.2.3 Dış Yatırımların Artması Sonrası Durum

Bu senaryo kapsamında; bölge genelinde çevre düzeni planı ile belirlenmiş olan sanayi parsellerinde herhangi bir değişiklik olmadan, bölgeye çekilecek sanayinin belirli bir politika çerçevesinde katma değeri yüksek, ileri teknoloji kullanan ve ihracat kabiliyeti yüksek sektörleri içerecek şekilde belirlenerek bu yönde politikalar geliştirildiği öngörülmüştür. Senaryo içerisinde mevcut sanayi alanları içerisinde yeni serbest bölge oluşacağı ve Tekirdağ Limanlarının uluslararası limanlar olarak kullanılacağı da varsayılmıştır.

Söz konusu senaryo ile planlı sanayi alanlarının yoğunlaştığı bölgenin doğusunda gelişme çok hızlı bir yapıya bürünecektir. Bu bölgedeki gelişme yeni gelen sanayinin yapısı ile birlikte göçü tetiklerken nitelikli göçüde beraberinde getirecektir.

Gelen yeni yatırımlar ile Çorlu-Çerkezköy-Lüleburgaz aksındaki sanayi parsellerindeki doluluk nedeni ile yeni gelen sanayi bölgenin batısına yönlendirilecek ve bu bölgelerdeki sanayi parselleri de dolarak sanayi üretimi artacaktır.

Tarımda küçülme devam ederken bölgenin iç ve batısında oluşan yeni sanayi yatırımları ile bu bölgelerde ekonomik faaliyetler artacak ve Organize Sanayi Bölgelerinin bulunduğu Edirne, Kırklareli, Malkara, Hayrabolu, Vize ve Havsa kırsal göçü kendine çeken kent ve üretim merkezleri olarak ön plana çıkacaktır.

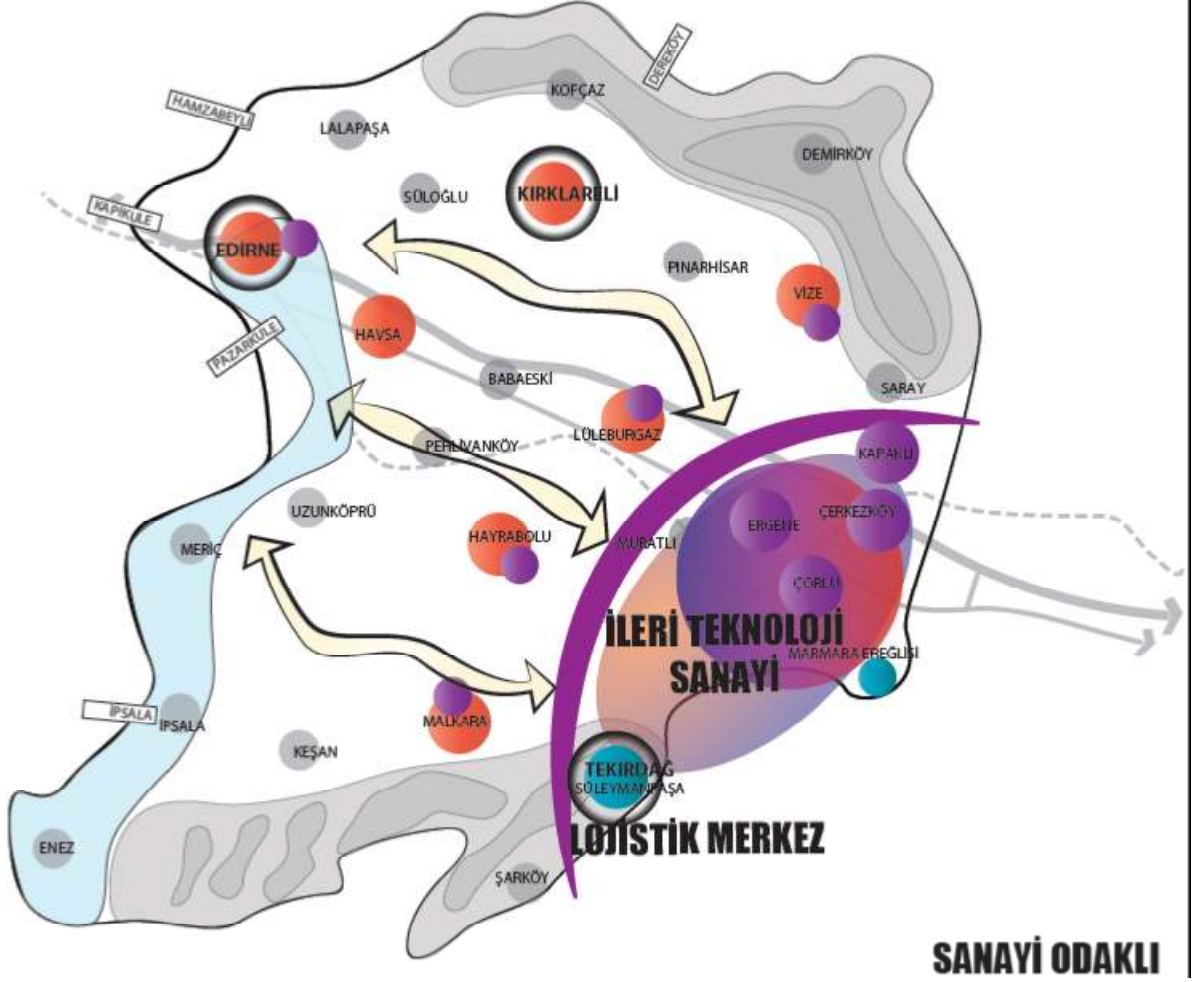
Bölgenin doğusunda nüfus artışı hızla devam ederken, batıda nüfusu tutacak bu kent ve üretim merkezleri aracılığı ile göçte bir tampon bölge oluşacaktır.

Bölgenin ekonomik büyümesi çok hızlanacak ve bu büyüme içinde sanayi sektörü ön plana çıkarken tarım sektörü küçülecek, hizmetler sektörü ise gelişen sanayi ile birlikte yükselecektir.

Bölge içi gelişmişlik farklarında bölgenin tamamına yayımlamamakla birlikte öne çıkacak yeni üretim merkezleri dolayısı ile bölge genelinde bir iyileşme sağlanacaktır.

Dış Yatırımların Artması Sonrası Özet Durum:

- *Sanayi üretiminin hızı artacak,*
- *Bölgenin doğusu sanayileşme ile birlikte aşırı göç alacak ve hızlı büyüyecek,*
- *Bölgenin batısında oluşacak üretim merkezleri göç için tampon bölge oluşturacak,*
- *Sosyal altyapının aşırı gelişen bölgelerde göç ve sanayileşme birlikte aynı hızda büyümemesi dolayısı ile yaşam kalitesi düşecek,*
- *Tarım sektöründe küçülme hızlanacak,*
- *Suyun kritik önemi artarak yaşam ve üretimi tehdit edecek.*

Şekil 129: Dış Yatırımların Artması Sonrası Durum

5.9.2.4 Karma Senaryo

Bu senaryo kapsamında; alternatif 2 ve 3'de yer alan varsayımların kabul edilerek karma bir senaryo ile sanayi ve tarımsal üretiminin birlikte gelişmesi durumundaki öngörüler ele alınmıştır.

Bölge genelinde sanayi üretimi planlı sanayi içinde olmak şartıyla bölgenin doğusunda belirli bir yoğunluğa ulaşması sonrası iç ve batı bölgelerdeki planlı sanayi alanlarına kayacaktır.

Tarım alanında yürütülecek etkili politika ve desteklemeler ile birlikte tarımda ürün deseninde çeşitlenme sağlanacak bu durum hem tarımda gelir artışı sağlayacak hem de yeni tarıma dayalı sanayi girişimlerini teşvik edecektir.

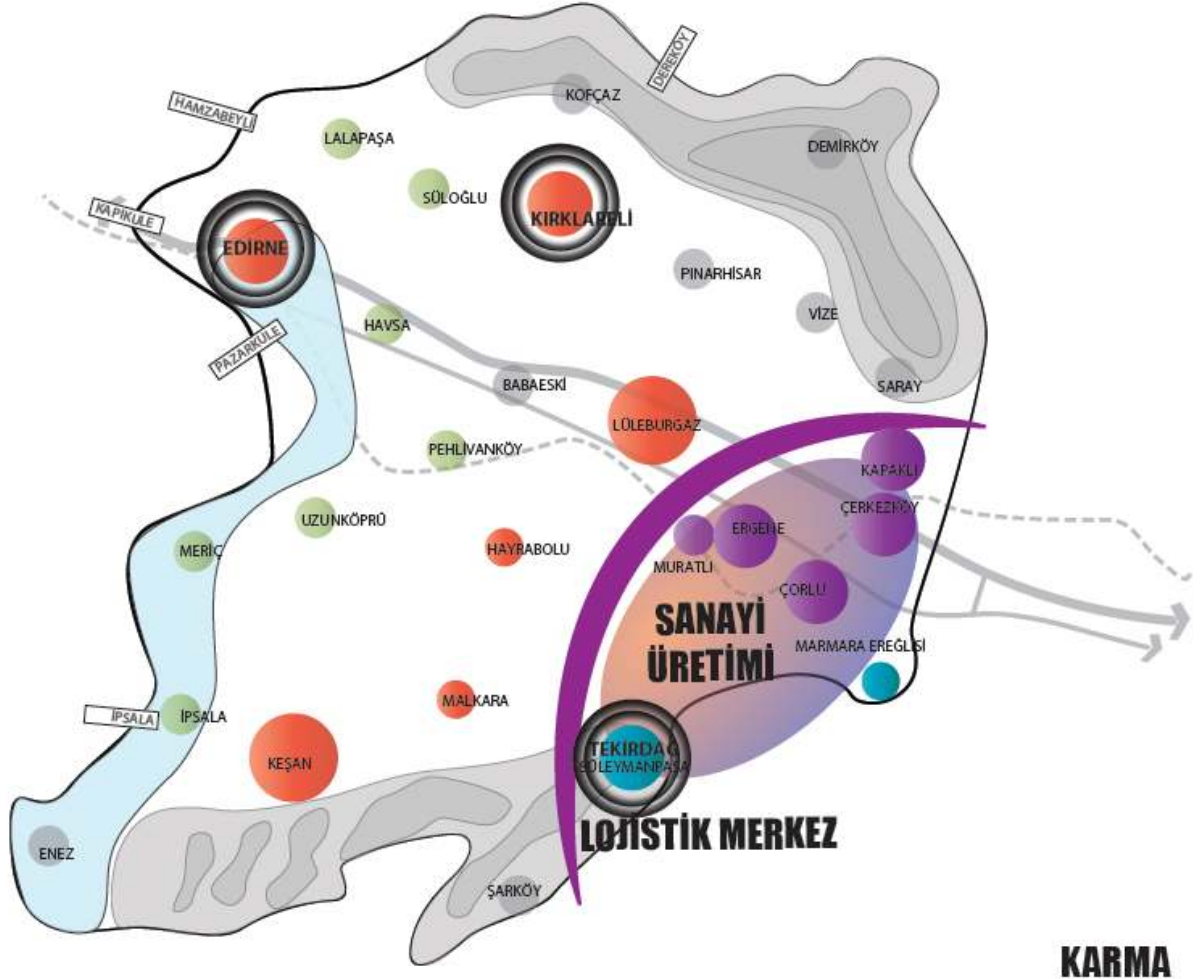
Tarım ve sanayi alanında yaşanan bu iki yönlü gelişme ile birlikte bölgenin doğusu sanayi ağırlıklı gelişmesini katma değer artışı sağlayacak bir yapıya dönüşmüş olarak sürdürürken bölgenin batısı sanayi ve tarımsal üretimde yaşanan gelişmeler ile birlikte oluşacak yeni kent ve üretim merkezlerinde göçü tutacak ve dengeli kalkınmayı sağlayacaktır.

Bölge genelinde bu çok boyutlu gelişme hizmet sektörünü de tetikleyecek ve özellikle Edirne Merkez, Kırklareli Merkez Lüleburgaz, Keşan, Tekirdağ Merkez, Çorlu, Çerkezköy, Ergene ve Kapaklı gibi ilçeler hizmet kentleri fonksiyonlarını arttıracaklardır.

Söz konusu diğer tüm alternatifler içinde en hızlı fakat en dengeli gelişme bu senaryo içerisinde yaşanacaktır. Bölge içi gelişmişlik farklarında önemli ölçüde iyileşme sağlanacaktır.

Karma Senaryo Sonrası Özet Durum:

- Bölge genelinde bir büyüme yaşanacak ve bölge içi gelişmişlik farkları azalacaktır,
- Kırsaldan göç azalacak ve bölgenin batısında güçlenen yeni hizmet ve üretim merkezlerinde bu göç durdurulacaktır,
- GSKD içinde hizmetler sektörünün payı artacak sanayi ve tarım sektöründe mevcut durumla orantılı bir gelişme yaşanacaktır.

Şekil 130: Karma Bir Yaklaşım İle Bölgenin Doğusunda Sanayi Ağırlıklı Bir Büyüme Batıda İse Tarım Ve Tarıma Dayalı Sanayinin Desteklenmesi Durumunda 2023 Görünümü

6 EKLER

Ek 1: TR10, TR31, TR41, TR42, TR51, TR52, TRB2 ve TRC1 bölgeleri için Shiftshare analizi sonuçları

Tablo286: Shift Analizi Sonuçları – TR21 Trakya Bölgesi

TR21 (Tekirdağ, Kırklareli, Edirne)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	2,691	915	860	916	1
B	-229	860	-587	-1,61	3
C	-21,168	51,544	-25,767	-46,945	3
D	-3,264	1,179	-821	-3,622	3
E	2,984	506	-523	3,001	2
F	-11,307	21,42	-2,642	-30,085	3
G	23,553	10,008	2,292	11,253	1
H	6,681	5,058	4,464	-2,841	4
I	19,76	872	10,527	8,361	1
J	4,382	78	1,321	2,983	1
K	-464	849	-317	-996	3
L	1,354	11	776	567	1
M	-22,403	5,193	-13,549	-14,047	3
N	22,99	3,337	9,713	9,94	1
O	19,527	2,713	7,676	9,138	1
P	17,396	651	7,035	9,71	1
Q	-18,849	2,58	-11,014	-10,415	3
R	-25,54	5,488	-12,154	-18,874	3
S	282	75	-264	471	2
T	-109	25	-106	-28	3
U	-	-	-	-	-

Tablo 287: Shift Analizi Sonuçları – TR10 İstanbul

TR10 (İstanbul)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	1,838	2,077	1,951	-2,19	4
B	-1,137	1,951	-442	-2,178	3
C	-157,665	337,804	-168,866	-326,603	3
D	-11,189	6,389	-4,448	-13,13	3
E	-1,661	1,613	-1,667	-1,607	3
F	62,682	206,06	-25,412	-117,966	3
G	244,337	181,604	41,598	21,135	1
H	160,586	75,536	66,666	18,384	1
I	434,54	15,658	189,112	229,77	1
J	203,027	7,178	120,896	74,953	1
K	11,85	23,207	-8,658	-2,699	3
L	30,288	213	15,676	14,399	4
M	-535,909	142,254	-371,186	-306,977	3
N	424,406	55,022	160,148	209,236	1
O	-28,163	32,101	90,836	-151,1	4
P	171,866	8,113	87,656	76,097	1
Q	-300,817	39,147	-167,122	-172,842	3
R	-220	65,404	-144,857	-140,547	3
S	-37,126	5,577	-19,548	-23,155	3
T	-13,047	1,662	-6,984	-7,725	3
U	4,242	2	83	4,157	1

Tablo 288: Shift Analizi Sonuçları – TR31 İzmir

TR31 (İzmir)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	6,614	1,957	1,838	2,819	1
B	682	1,838	-432	-337	3
C	104,982	61,464	-30,725	74,243	2
D	2,61	1,097	-764	2,277	2
E	-4,546	1,998	-2,064	-4,48	3
F	59,856	40,457	-4,989	24,388	2
G	87,574	32,423	7,427	47,724	1
H	60,191	14,078	12,425	33,688	1
I	98,658	3,11	37,556	57,992	1
J	14,448	317	5,338	8,793	1
K	1,148	2,211	-825	-238	3
L	4,702	33	2,392	2,277	1
M	-70,237	18,818	-49,103	-39,952	3
N	97,464	13,861	40,345	43,258	1
O	63,408	6,582	18,624	38,202	1
P	34,026	1,533	16,564	15,929	1
Q	-60,247	8,065	-34,432	-33,88	3
R	-49,283	12,045	-26,676	-34,652	3
S	-2,213	469	-1,645	-1,037	3
T	-1,644	206	-865	-985	3
U	1,123	5	249	869	1

Tablo 289: Shift Analizi Sonuçları – TR41 Bursa, Eskişehir, Bilecik

TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	7,819	1,641	1,541	4,637	1
B	4,077	1,541	-1,007	1,706	2
C	81,914	85,791	-42,887	39,01	2
D	-532	1,12	-780	-872	3
E	3,263	580	-600	3,283	2
F	82,953	31,759	-3,917	55,111	2
G	44,802	23,7	5,429	15,673	1
H	35,562	10,713	9,455	15,394	1
I	65,262	2,132	25,75	37,38	1
J	15,124	206	3,465	11,453	1
K	1,138	1,335	-498	301	2
L	2,994	16	1,147	1,831	1
M	-46,769	12,133	-31,658	-27,244	3
N	59,004	5,881	17,118	36,005	1
O	50,996	5,336	15,099	30,561	1
P	27,042	1,08	11,668	14,294	1
Q	-35,305	5,082	-21,696	-18,691	3
R	-49,674	13,416	-29,714	-33,376	3
S	-936	179	-629	-486	3
T	-1,178	140	-586	-732	3
U	259	0	12	247	1

Tablo 290: Shift Analizi Sonuçları – TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova

TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	4,729	3,284	3,085	-1,64	4
B	1,253	3,085	-361	403	2
C	-40,851	116,794	-58,385	-99,26	3
D	-1,642	1,281	-892	-2,031	3
E	533	1,379	-1,424	578	2
F	-14,828	65,481	-8,075	-72,234	3
G	34,546	23,777	5,446	5,323	1
H	46,97	23,75	20,961	2,259	1
I	82,447	2,834	34,233	45,38	1
J	16,549	242	4,068	12,239	1
K	456	1,232	-460	-316	3
L	1,282	5	339	938	1
M	-67,624	18,283	-47,707	-38,2	3
N	75,86	11,214	32,64	32,006	1
O	59,816	8,187	23,168	28,461	1
P	28,96	954	10,312	17,694	1
Q	-63,101	7,845	-33,491	-37,455	3
R	-69,974	15,673	-34,712	-50,935	3
S	-469	90	-317	-242	3
T	-758	111	-465	-404	3
U	2,646	35	1,9	711	1

Tablo 291: Shift Analizi Sonuçları – TR51 Ankara

TR51 (Ankara)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	1,399	1,306	1,226	-1,133	4
B	2,512	1,226	-509	1,313	2
C	19,421	57,407	-28,697	-9,289	3
D	-1,572	2,62	-1,824	-2,368	3
E	-865	815	-842	-838	3
F	-24,373	85,616	-10,558	-99,431	3
G	31,059	47,496	10,88	-27,317	4
H	48,483	15,101	13,328	20,054	1
I	123,574	5,733	69,247	48,594	1
J	37,94	1,216	20,473	16,251	1
K	-2,245	3,776	-1,409	-4,612	3
L	9,126	60	4,396	4,67	1
M	-248,64	50,037	-130,56	-168,11	3
N	166,929	21,339	62,11	83,48	1
O	235,837	12,205	34,537	189,095	1
P	67,832	3,833	41,414	22,585	1
Q	-95,057	12,496	-53,345	-54,208	3
R	-75,896	26,532	-58,763	-43,665	3
S	453	219	-767	1,001	2
T	-5,891	942	-3,956	-2,877	3
U	8,16	152	8,231	-223	4

Tablo 292: Shift Analizi Sonuçları – TR52 Konya, Karaman

TR52 (Konya, Karaman)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	3,978	1,026	964	1,988	1
B	-673	964	-453	-1,739	3
C	22,454	24,763	-12,379	10,07	2
D	3	938	-653	-282	3
E	-1,633	792	-818	-1,607	3
F	25,462	20,717	-2,555	7,3	2
G	17,792	10,806	2,475	4,511	1
H	18,022	5,222	4,609	8,191	1
I	22,789	779	9,404	12,606	1
J	3,561	76	1,284	2,201	1
K	248	600	-224	-128	3
L	858	6	420	432	1
M	-22,791	5,768	-15,049	-13,51	3
N	22,118	3,535	10,29	8,293	1
O	43,181	3,38	9,566	30,235	1
P	16,044	774	8,36	6,91	1
Q	-13,412	2,114	-9,027	-6,499	3
R	-15,134	4,956	-10,976	-9,114	3
S	-124	25	-89	-60	3
T	-356	56	-234	-178	3
U	1,05	12	653	385	1

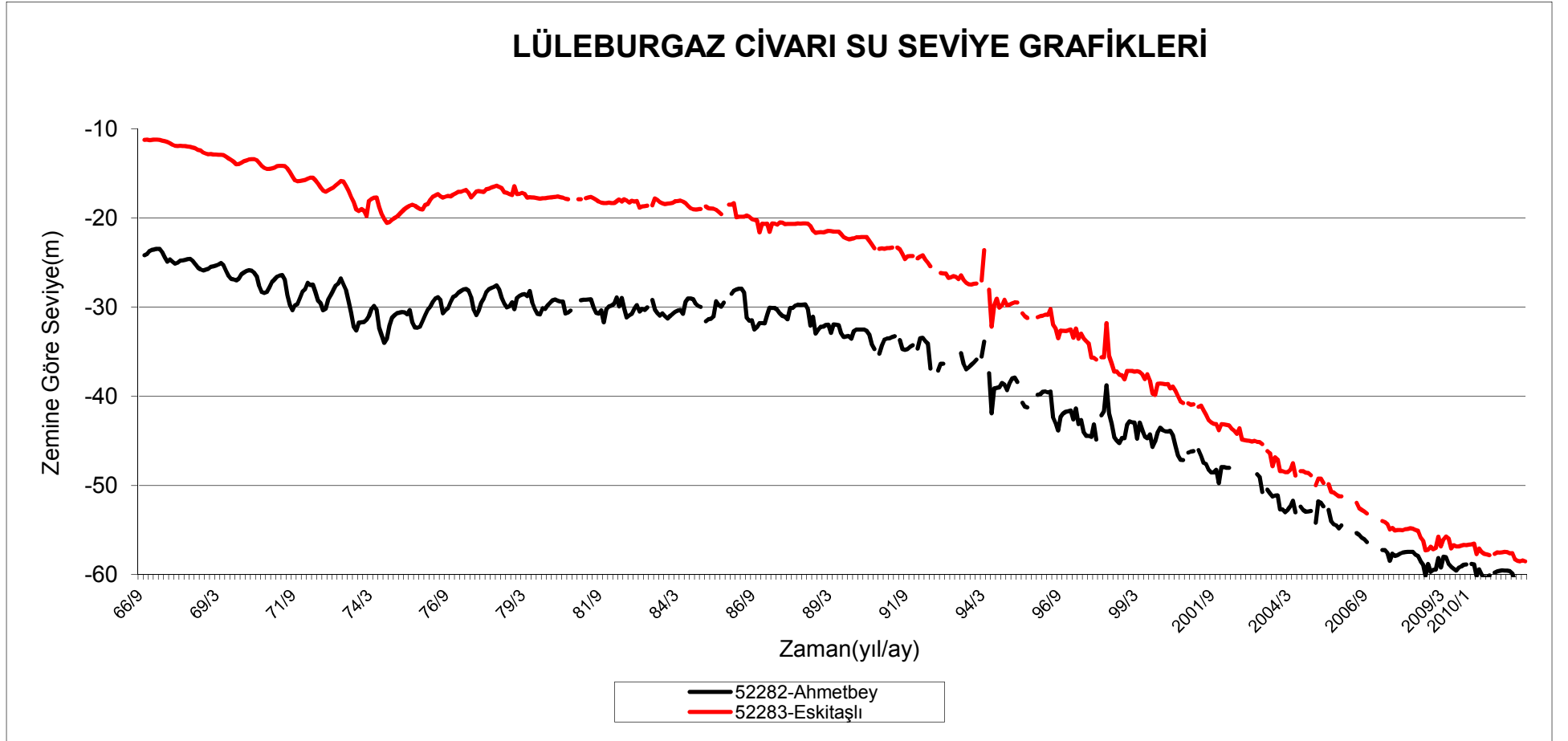
Tablo 293: Shift Analizi Sonuçları – TRB2 Van, Muş, Bitlis, Hakkari

TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	888	262	246	380	1
B	2,07	246	-96	1,844	2
C	1,895	3,025	-1,512	382	2
D	1,315	397	-277	1,195	2
E	-1,12	648	-669	-1,099	3
F	79,765	8,843	-1,091	72,013	2
G	4,069	2,698	618	753	1
H	7,591	935	825	5,831	1
I	6,13	108	1,303	4,719	1
J	3,541	57	959	2,525	1
K	148	132	-49	65	2
L	-	-	-	-	-
M	-9,796	2,219	-5,791	-6,224	3
N	23,9	871	2,534	20,495	1
O	15,533	3,742	10,589	1,202	1
P	9,411	511	5,523	3,377	1
Q	-6,345	768	-3,278	-3,835	3
R	-7,328	2,074	-4,594	-4,808	3
S	-44	7	-23	-28	3
T	-611	72	-302	-381	3
U	165	2	131	32	1

Tablo 294: Shift Analizi Sonuçları - TRC1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis

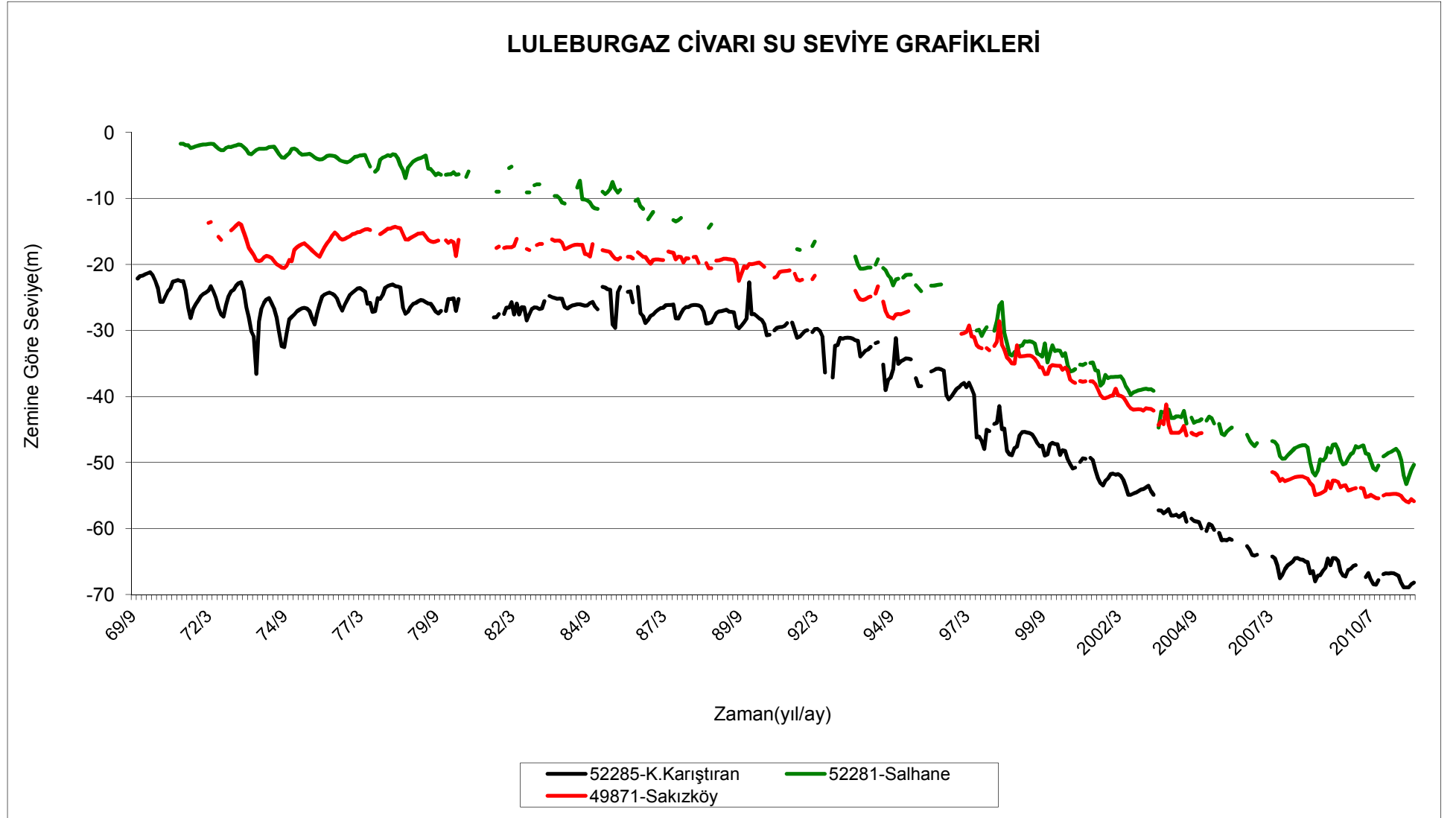
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	Total Shift	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Zone
A	1,999	451	424	1,124	1
B	1,338	424	-178	919	2
C	49,248	24,691	-12,343	36,9	2
D	-168	757	-527	-398	3
E	-559	726	-750	-535	3
F	20,467	17,378	-2,143	5,232	2
G	23,345	8,022	1,838	13,485	1
H	18,239	2,962	2,614	12,663	1
I	16,192	330	3,982	11,88	1
J	3,137	44	737	2,356	1
K	227	558	-208	-123	3
L	438	1	48	389	1
M	-21,211	4,599	-12,001	-13,809	3
N	38,366	2,95	8,585	26,831	1
O	31,227	3,925	11,105	16,197	1
P	17,523	819	8,845	7,859	1
Q	-8,733	1,213	-5,178	-4,768	3
R	-9,697	3,392	-7,512	-5,577	3
S	-124	52	-183	7	2
T	-762	95	-398	-459	3
U	178	0	24	154	1

Ek 2: Rasat Kuyu Grafikleri

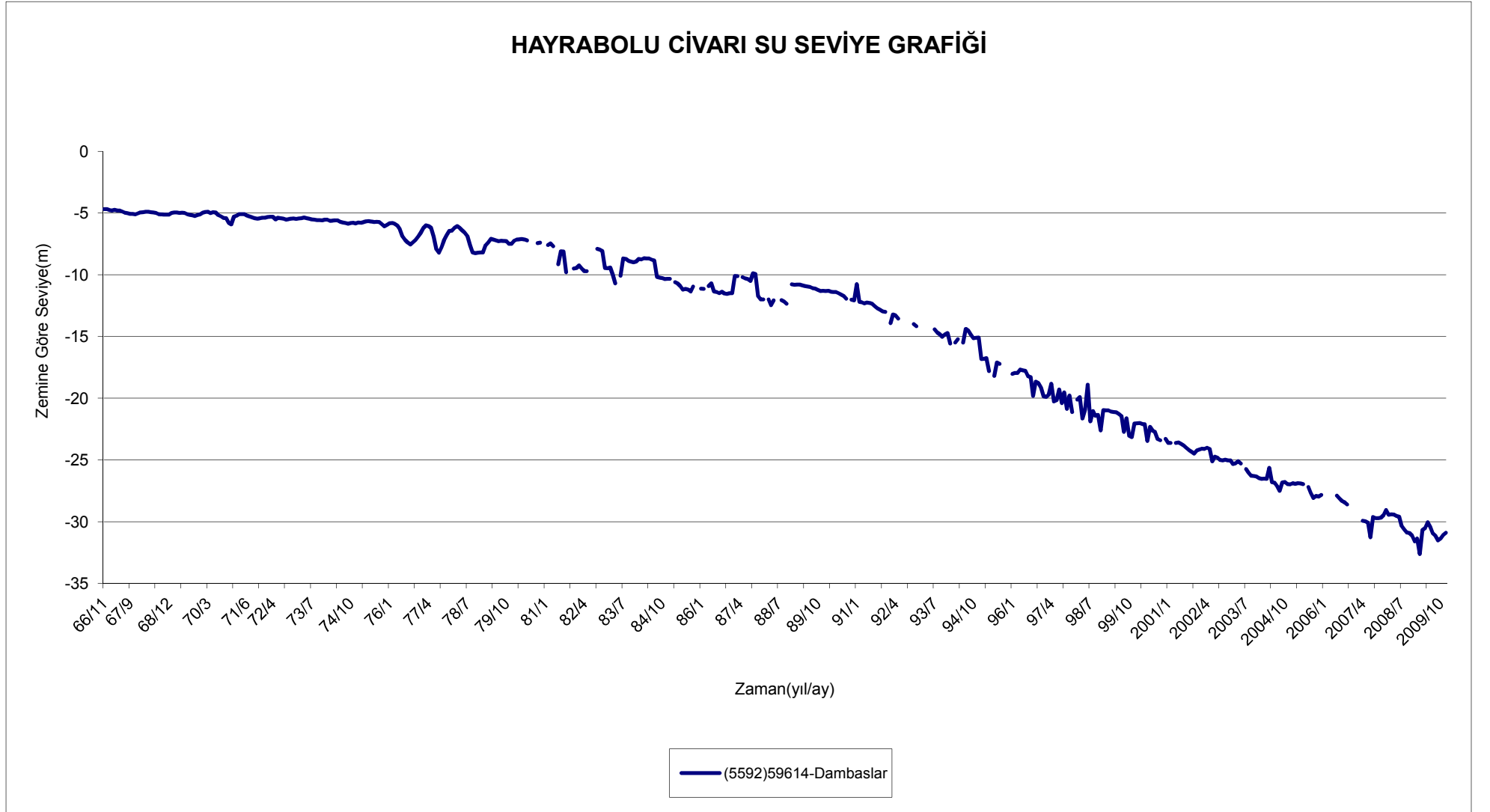
Şekil 131: Lüleburgaz Civarı Su Seviye Grafikleri-1

Kaynak: DSİ

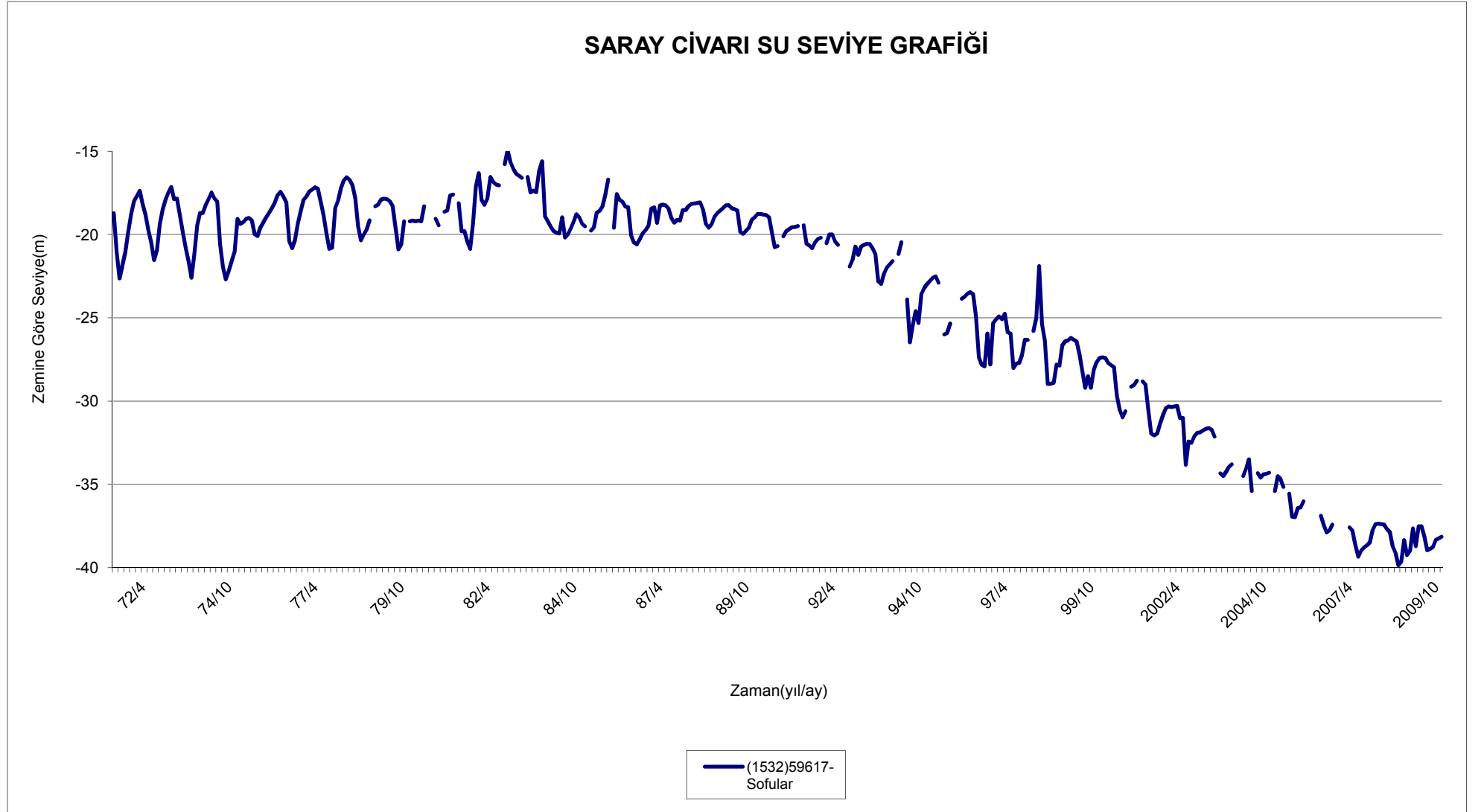
Şekil 132: Lüleburgaz Civarı Su Seviye Grafikleri-2

Kaynak: DSİ

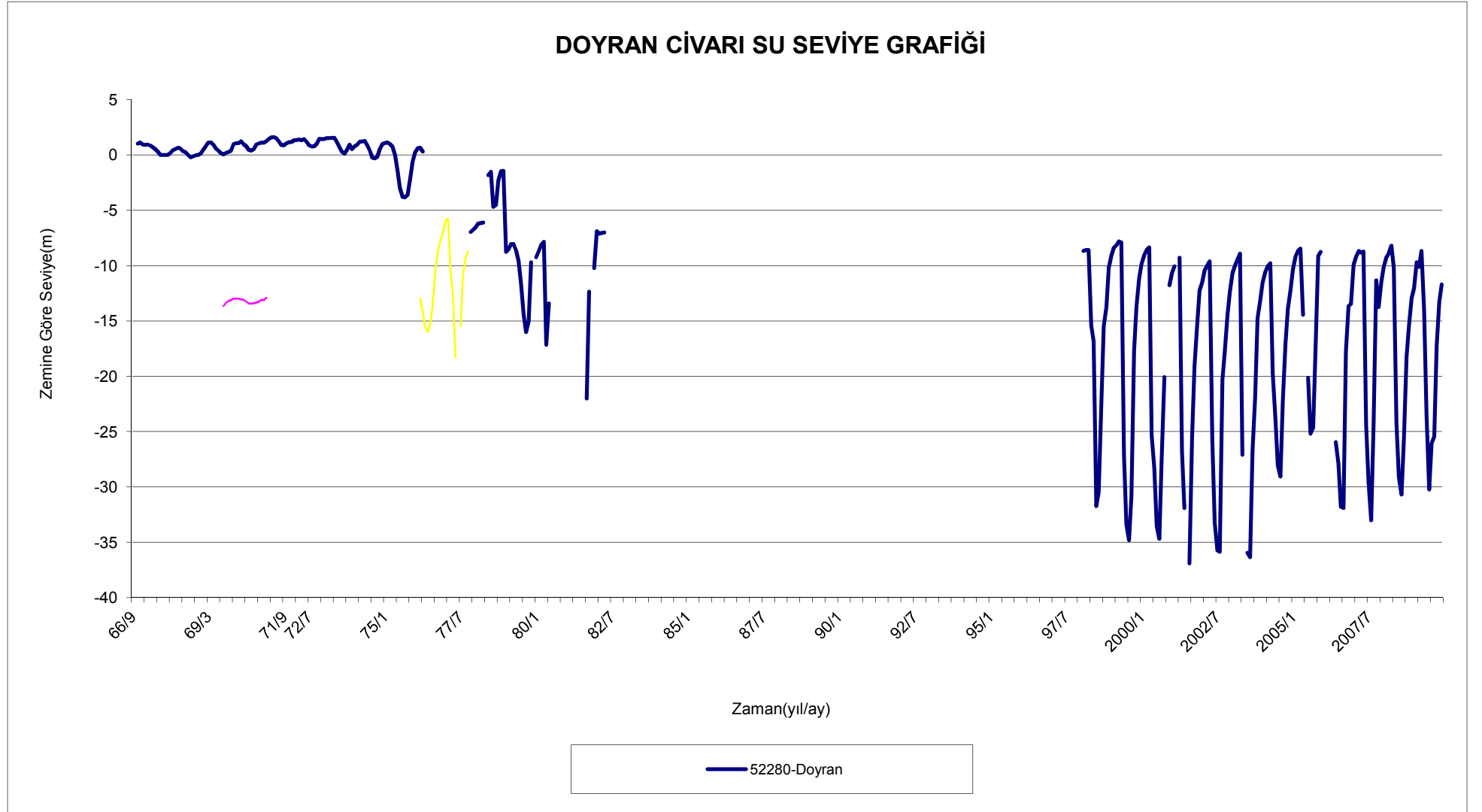
Şekil 133: Hayrabolu Civarı Su Seviye Grafiği

Kaynak: DSİ

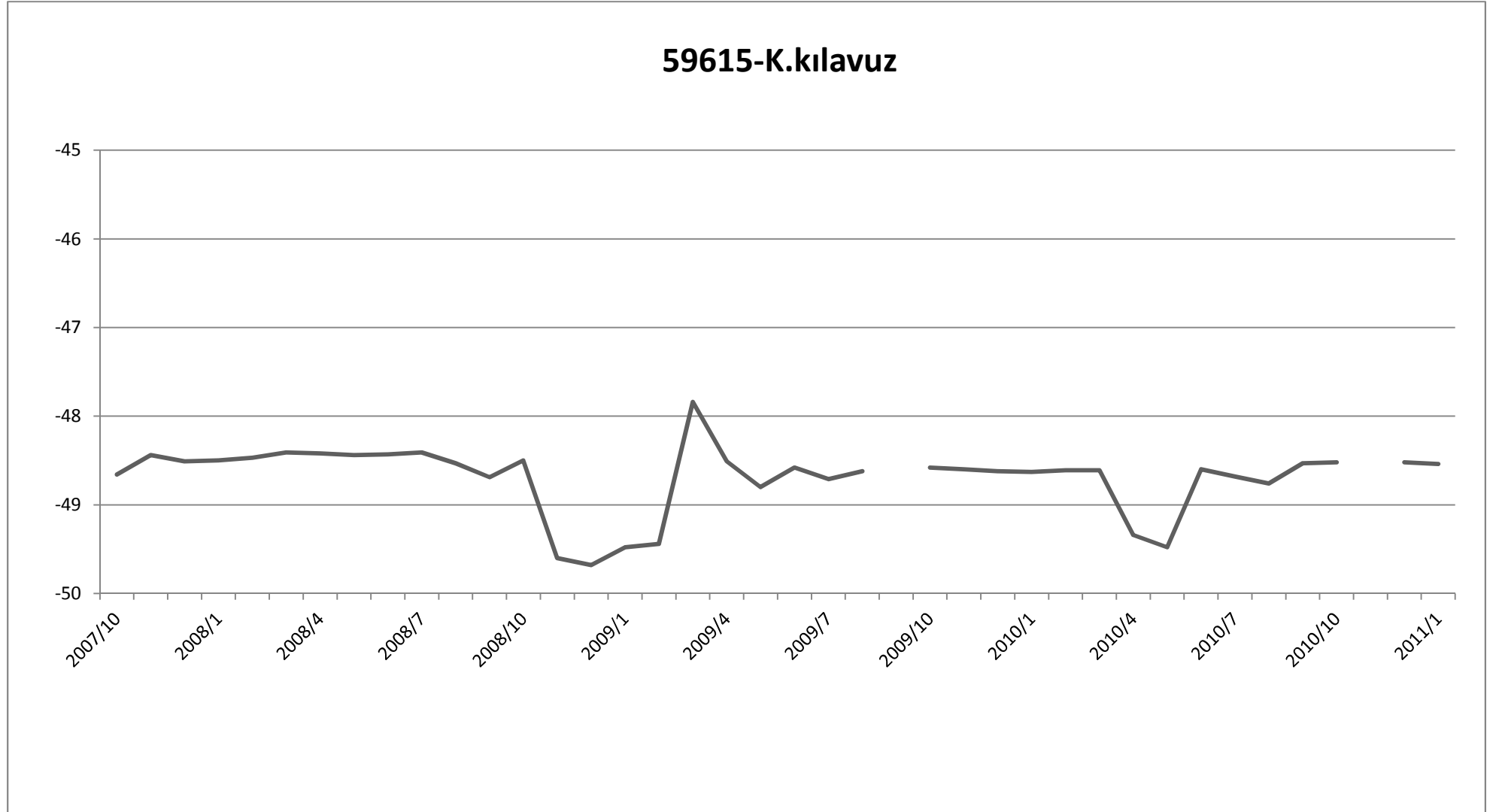
Şekil 134: Saray Cıvırı Su Seviye Grafiği

Kaynak: DSİ

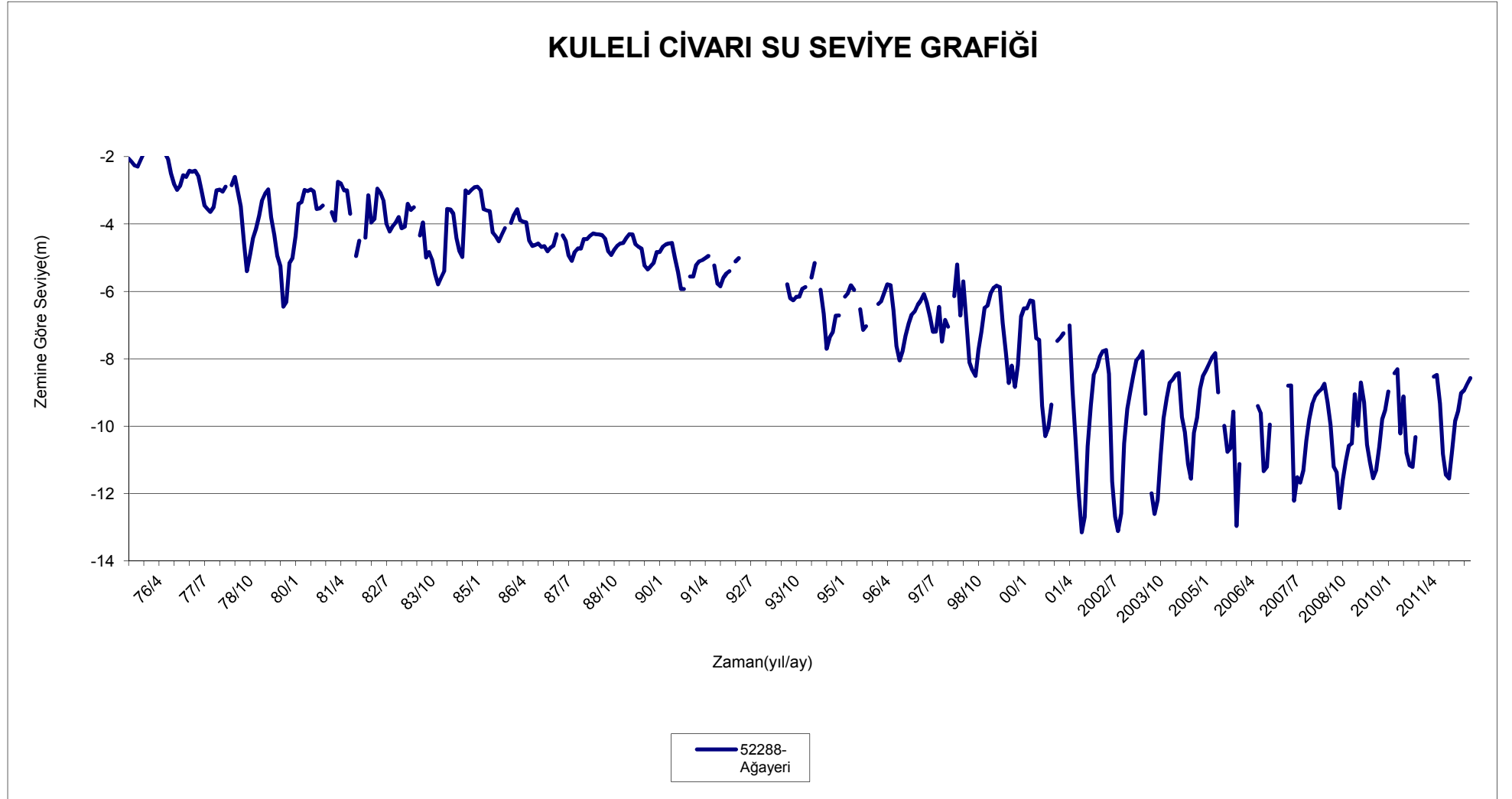
Şekil 135: Doyran Civarı Su Seviye Grafiği

Kaynak: DSİ

Şekil 136: Karacakılavuz Civarı Su Seviye Grafiği

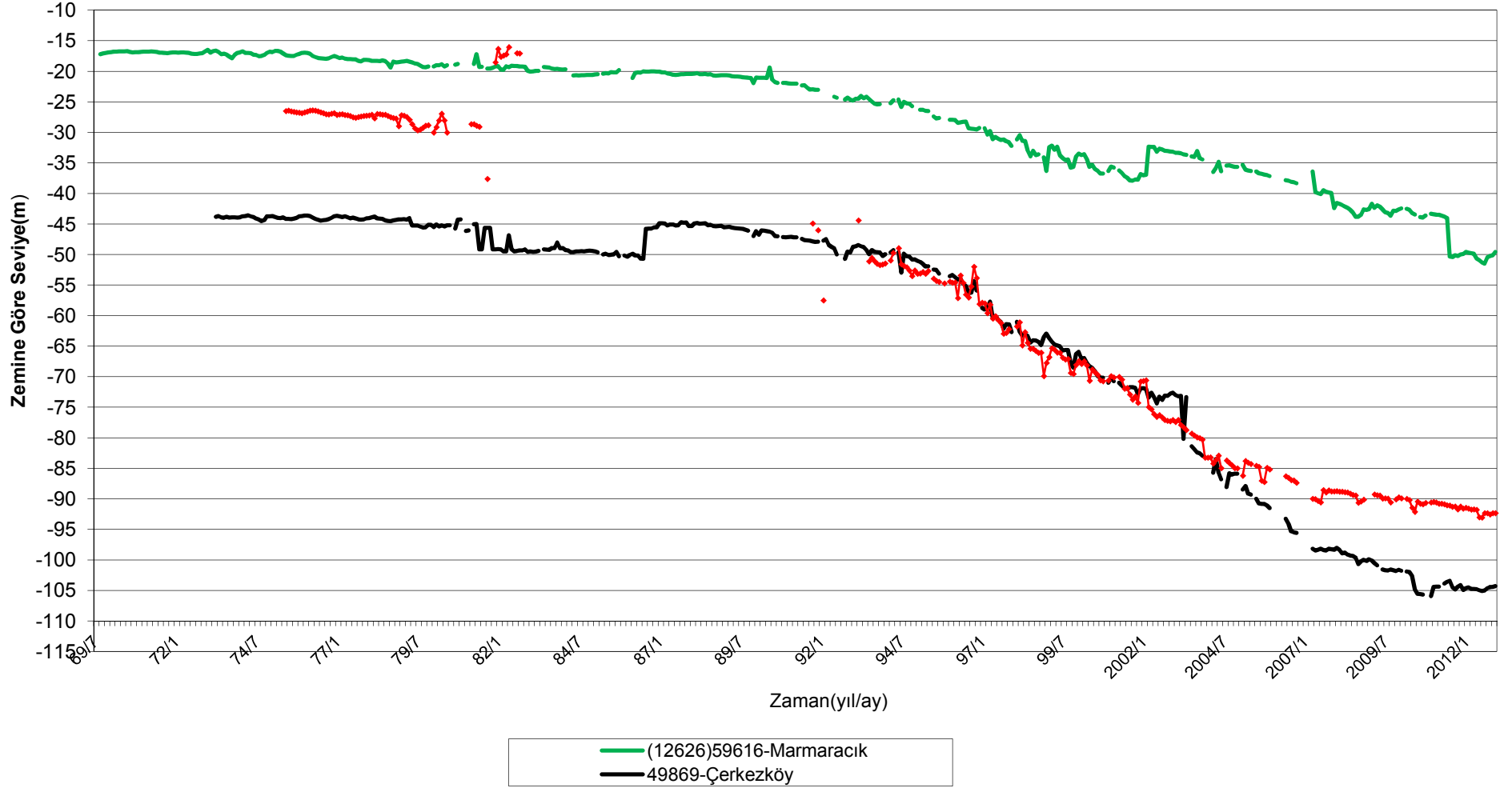
Kaynak: DSİ

Şekil 137: Kuleli Civarı Su Seviye Grafiği

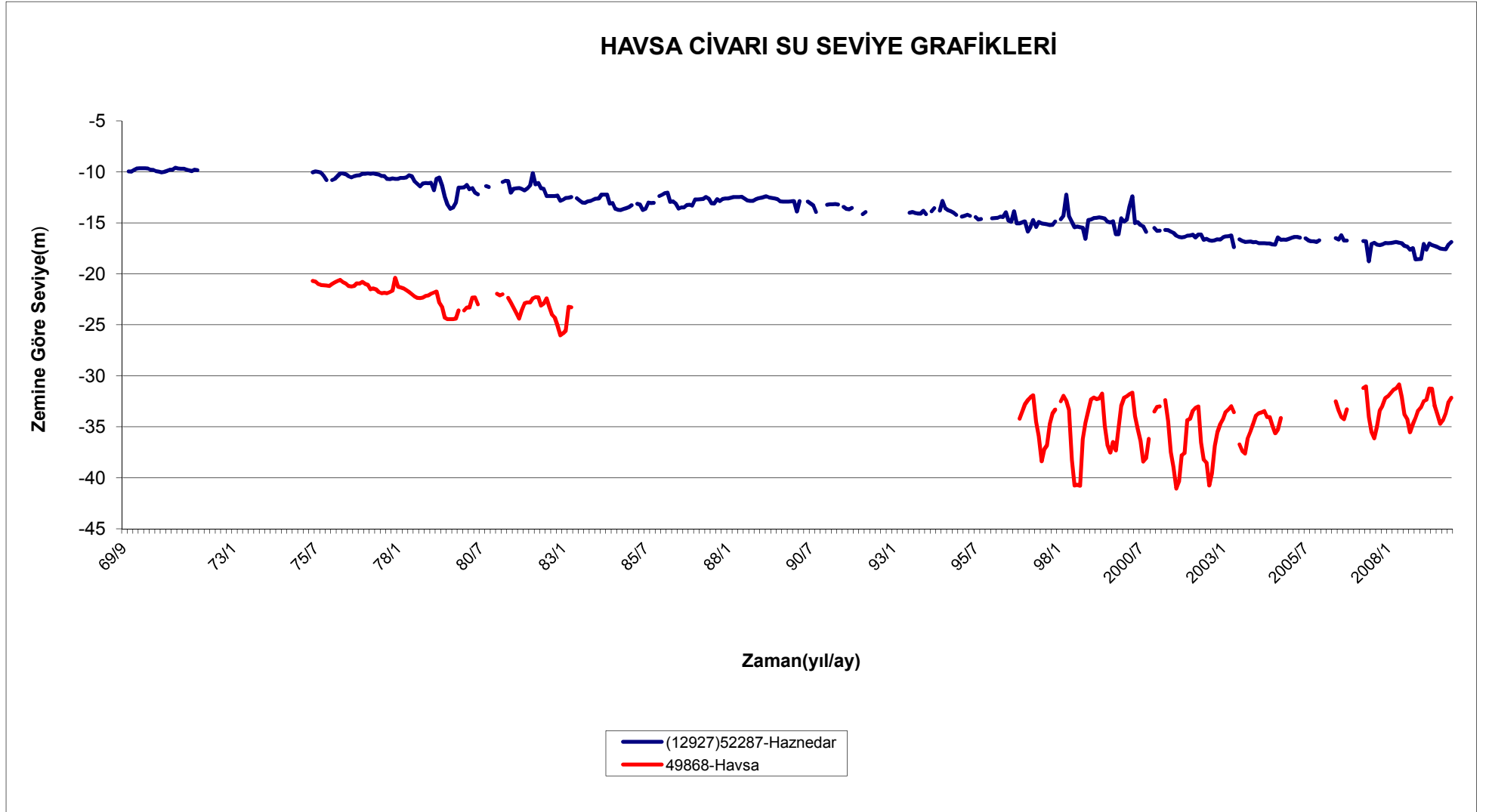
Kaynak: DSİ

ÇORLU CİVARI SU SEVİYE GRAFİKLERİ

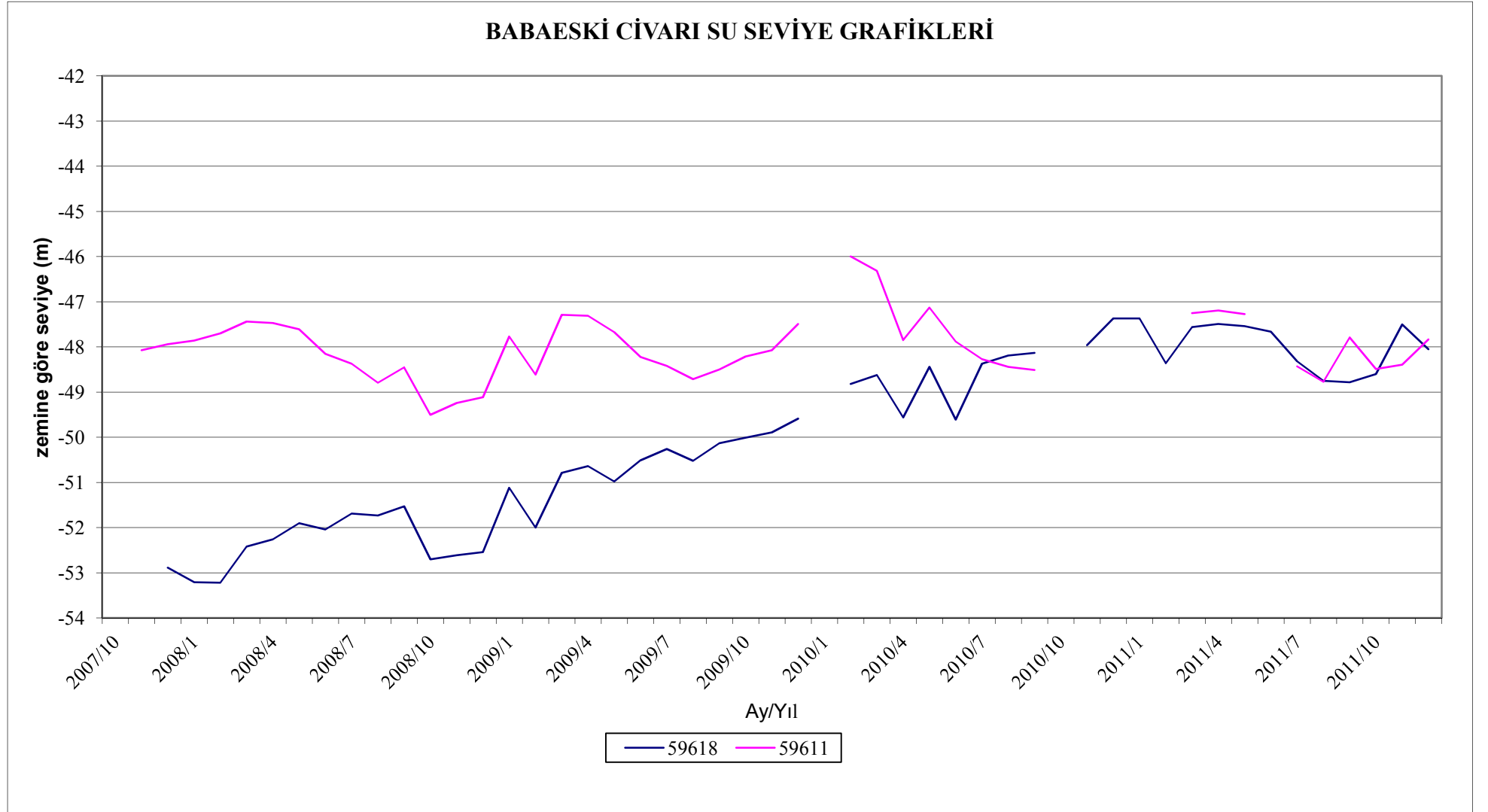
Şekil 138: Çorlu Civarı su Seviye Grafiği

Kaynak: DSİ

Şekil 139: Havsa Civarı Su Seviye Grafikleri

Kaynak: DSİ

Şekil 140: Babaeski Cıvarı Su Seviye Grafikleri

Kaynak: DSİ

Ek 3: Coğrafi Erişilebilirlik

Tablo 295: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik, Km Cinsinden Mesafeler

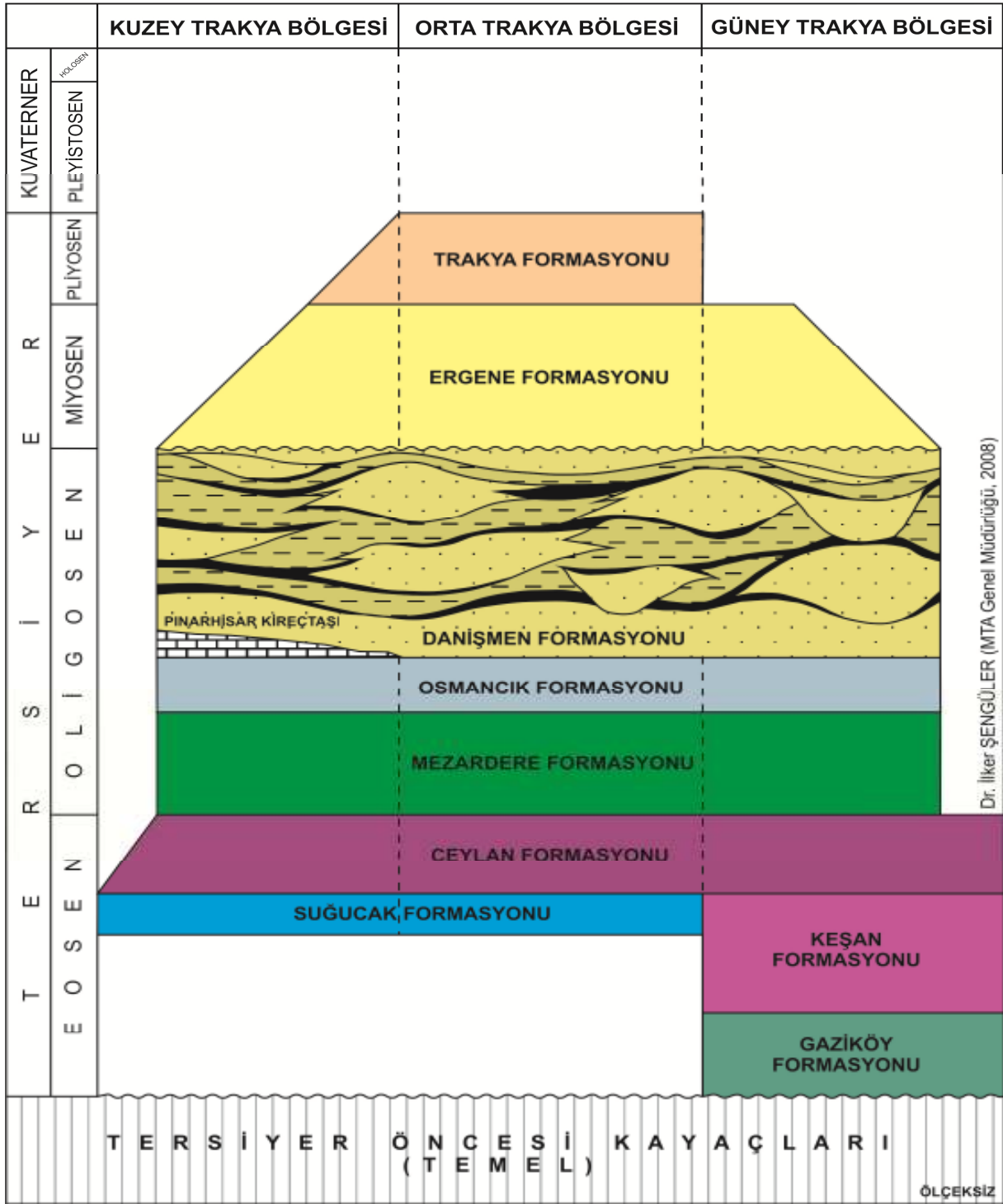
	KM CİNSİNDEN MESAFELER																									
	Tekirdağ İlçeler									Kırklareli İlçeler								Edirne İlçeler								
	T.Dağ	Ç.Köy	Çorlu	H.Bolu	Malkara	Mar.	Muratlı	Saray	Şarköy	Kırklareli	Babaeski	Demirköy	Koçaz	L.Burgaz	P.Köy	P.Hisar	Vize	Edirne	Enez	Havsa	İpsala	Keşan	L.Paşa	Meriç	Süloğlu	U.Köprü
Tekirdağ	0	61	40	54	59	40	23	77	85	113	83	140	139	60	79	80	81	142	145	110	109	84	165	119	136	92
	61	0	25	115	121	47	54	16	147	90	100	90	115	63	121	61	35	145	207	126	171	147	146	178	138	152
	40	25	0	78	100	32	29	37	126	113	73	130	133	50	95	70	56	139	185	100	149	125	162	174	132	159
	54	115	78	0	46	83	43	91	92	67	33	125	93	44	25	76	97	96	130	57	94	70	119	65	87	39
	59	121	100	46	0	90	81	135	47	113	79	171	139	89	69	122	140	137	89	96	53	106	163	28	126	57
	40	47	32	83	90	0	43	91	92	124	33	125	93	42	25	76	97	87	131	60	95	70	119	65	87	38
	23	54	29	43	81	43	0	56	107	92	62	119	118	39	68	58	60	121	167	89	131	106	144	147	115	82
	77	16	37	91	135	91	56	0	161	76	90	76	101	62	112	47	22	135	221	118	185	160	132	177	129	156
85	147	126	92	47	92	107	161	0	159	125	224	185	144	116	164	166	180	126	152	96	70	207	123	181	103	
Kırklareli	113	90	113	67	113	124	92	76	159	0	36	77	26	58	58	34	55	64	191	45	155	130	56	105	38	84
	83	100	73	33	79	33	62	90	125	36	0	113	62	26	24	64	85	56	173	29	122	113	79	87	58	49
	140	90	130	125	171	125	119	76	224	77	113	0	91	81	129	53	60	142	281	121	251	226	133	201	113	180
	139	115	133	93	139	93	118	101	185	26	62	91	0	84	84	59	80	71	209	64	173	149	55	124	40	103
	60	63	50	44	89	42	39	62	144	58	26	81	84	0	48	33	54	85	197	53	161	136	106	111	78	90
	79	121	95	25	69	25	68	112	116	58	24	129	84	48	0	86	107	59	140	32	90	80	86	55	62	26
	80	61	70	76	122	76	58	47	164	34	64	53	59	33	86	0	26	99	238	78	202	178	90	137	70	116
81	35	56	97	140	97	60	22	166	55	85	60	80	54	107	26	0	120	225	114	189	164	111	159	92	137	
Edirne	142	145	139	96	137	87	121	135	180	64	56	142	71	85	59	99	120	0	173	27	137	113	30	87	32	66
	145	207	185	130	89	131	167	221	126	191	173	281	209	197	140	238	225	173	0	143	36	62	187	82	176	109
	110	126	100	57	96	60	89	118	152	45	29	121	64	53	32	78	114	27	143	0	99	88	54	63	34	42
	109	171	149	94	53	95	131	185	96	155	122	251	173	161	90	202	189	137	36	99	0	29	157	37	140	74
	84	147	125	70	106	70	106	160	70	130	113	226	149	136	80	178	164	113	62	88	29	0	139	56	115	48
	165	146	162	119	163	119	144	132	207	56	79	133	55	106	86	90	111	30	187	54	157	139	0	116	22	95
	119	178	174	65	28	65	147	177	123	105	87	201	124	111	55	137	159	87	82	63	37	56	116	0	91	28
	136	138	132	87	126	87	115	129	181	38	58	113	40	78	62	70	92	32	176	34	140	115	22	91	0	69
92	152	159	39	57	38	82	156	103	84	49	180	103	90	26	116	137	66	109	42	74	48	95	28	69	0	

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Tablo 296: TR21 Trakya Bölgesi Coğrafi Erişilebilirlik Dakika Cinsinden Mesafeler

		DAKİKA CİNSİNDEN MESAFELER																									
		Tekirdağ İlçeler									Kırklareli İlçeler									Edirne İlçeler							
		T.Dağ	Ç.Köy	Çorlu	H.Bolu	Malkara	Mar. E.	Muratlı	Saray	Şarköy	Kırklareli	Babaeski	Demirköy	Koçfaz	L.Burgaz	P.Köy	P.Hisar	Vize	Edirne	Enez	Havsa	İpsala	Keşan	L.Paşa	Meriç	Süloğlu	U.Köprü
Tekirdağ	T.Dağ	0	69	41	57	56	35	28	90	87	118	87	164	156	67	95	93	97	111	143	106	98	76	134	134	120	102
	Ç.Köy	69	0	36	100	116	61	77	23	148	96	74	127	135	97	99	66	40	98	203	94	158	137	169	162	108	162
	Çorlu	41	36	0	85	87	32	52	53	118	80	68	146	125	48	92	74	70	89	174	87	129	107	110	132	98	109
	H.Bolu	57	100	85	0	59	79	53	104	104	63	35	152	104	46	41	80	101	74	184	72	98	77	97	79	103	47
	Malkara	56	116	87	59	0	72	70	132	53	116	89	206	158	100	93	133	138	118	51	108	144	30	149	86	149	86
	Mar. E.	35	61	32	79	72	0	51	102	105	91	34	152	104	63	40	79	101	76	144	54	99	78	96	79	103	47
	Muratlı	28	77	52	53	70	51	0	66	104	94	63	141	132	43	91	69	73	87	160	82	114	93	110	132	96	98
	Saray	90	23	53	104	132	102	66	0	165	80	73	110	118	57	99	49	23	98	210	87	175	154	152	138	107	118
	Şarköy	87	148	118	104	53	105	104	165	0	168	141	239	210	142	145	168	172	167	137	160	99	77	191	134	188	138
Kırklareli	Kırklareli	118	96	80	63	116	91	94	80	168	0	34	107	43	47	59	36	58	66	226	48	141	120	85	99	54	79
	Babaeski	87	74	68	35	89	34	63	73	141	34	0	126	76	27	32	53	75	49	164	27	128	97	101	76	54	61
	Demirköy	164	127	146	152	206	152	141	110	239	107	126	0	140	107	153	78	92	161	287	148	235	214	178	193	154	173
	Koçfaz	156	135	125	104	158	104	132	118	210	43	76	140	0	29	100	77	98	102	228	90	183	162	76	181	64	121
	L.Burgaz	67	97	48	46	100	63	43	57	142	47	27	107	29	0	48	35	56	57	180	43	135	113	89	93	66	73
	P.Köy	95	99	92	41	93	40	91	99	145	59	32	153	100	48	0	81	103	54	144	33	118	87	78	57	64	34
	P.Hisar	93	66	74	80	133	79	69	49	168	36	53	78	77	35	81	0	27	92	209	79	164	143	109	130	85	110
	Vize	97	40	70	101	138	101	73	23	172	58	75	92	98	56	103	27	0	113	225	91	180	159	130	151	105	131
Edirne	Edirne	111	98	89	74	118	76	87	98	167	66	49	161	102	57	54	92	113	0	163	25	118	157	37	76	45	56
	Enez	143	203	174	184	51	144	160	210	137	226	164	287	228	180	144	209	225	163	0	169	56	74	199	112	177	106
	Havsa	106	94	87	72	108	54	82	87	160	48	27	148	90	43	33	79	91	25	169	0	119	78	63	58	39	38
	İpsala	98	158	129	98	144	99	114	175	99	141	128	235	183	135	118	164	180	118	56	119	0	30	151	58	130	69
	Keşan	76	137	107	77	30	78	93	154	77	120	97	214	162	113	87	143	159	157	74	78	30	0	123	67	109	48
	L.Paşa	134	169	110	97	149	96	110	152	191	85	101	178	76	89	78	109	130	37	199	63	151	123	0	102	32	82
	Meriç	134	162	132	79	86	79	132	138	134	99	76	193	181	93	57	130	151	76	112	58	58	67	102	0	88	34
	Süloğlu	120	108	98	103	149	103	96	107	188	54	54	154	64	66	64	85	105	45	177	39	130	109	32	88	0	68
U.Köprü	102	162	109	47	86	47	98	118	138	79	61	173	121	73	34	110	131	56	106	38	69	48	82	34	68	0	
	TOPLAM	2364	2655	2242	2094	2599	1977	2179	2583	3560	2208	1844	3983	3012	1861	2040	2319	2609	2289	4125	1998	3129	2610	2843	2651	2406	2190
	COĞRAFI ERİŞİLEBİLİRLİK (TOPLAM/29)	82	92	77	72	90	68	75	89	123	76	64	137	104	64	70	80	90	79	142	69	108	90	98	91	83	76

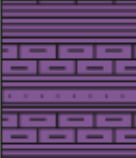

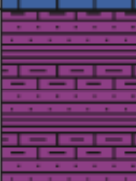
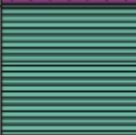
Ek 4

Şekil 141: Trakya Havzasında Kömürlü Danışmen Formasyonunun Çökelişi

Kaynak: MTA

TR21 TRAKYA BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

YAŞ	FORMASYON	KALINLIK (m)	L İ T O L O J İ		ÇÖKELME ORTAMI
KUWATERNER	ALÜVYON			Kum, kil, silt	Güncel
PLİYOSEN	TRAKYA FORMASYONU	50		Çakıltaşı, kumtaşı	Akarsu ve alüvyon yelpazesi
MİYOSEN	ERGENE FORMASYONU	100-300		Kumtaşı, kilitaşı ve silttaşı	Acı sulu göl ve akarsu
	ÇEKMECE FORMASYONU	100-200		Çamurtaşı, kumtaşı, marn ve kireçtaşı	Akarsu ve göl
	ÇANAKKALE FORMASYONU	40-100		Kilitaşı, kumtaşı ve silttaşı	Akarsu, göl, lagün, kıyı ve kıyı ötesi
	HİSARLIDAĞ VOLKANİTLERİ	?		Tüf ve aglomera	Kaletepe erüpsiyonu (?)
OLİGOSEN	DANIŞMEN FORMASYONU	200-600		Gri-yeşil renkli kilitaşı, kumtaşı, çakıltaşı, tüf ve linyit	Akarsu Delta bataklığı Delta
	OSMANCIK FORMASYONU	300-600		Kumtaşı, şeyl, yer yer çakıltaşı, kireçtaşı ve ince linyit bantları	Delta, akarsu ve göl
	MEZARDERE FORMASYONU	500-1200		Yeşil-gri renkli şeyl, marn ve tüf	Delta ve sahil yakını
EOSEN	CEYLAN FORMASYONU	400-1000		Tüf arakatlı gri renkli marn, şeyl, kumtaşı ve killi kireçtaşı	Açık deniz ve türbiditik
	SOĞUCAK FORMASYONU	40-300		Gri-bej renkli mikritik yer yer resifal kireçtaşı	Şelf ve paleoyükselim
	KEŞAN FORMASYONU	500-1500		Marn, şeyl ve kumtaşı	Akarsu-göl, delta ve türbiditik (litoral-neritik)
	GAZİKÖY FORMASYONU	600-1000		Koyu gri-siyah renkli şeyl ve kumtaşı	Türbiditik ve derin deniz

MTA ve TPAO çalışmalarından Dr. İliker ŞENGÜLER tarafından düzenlenmiştir

Şekil 143: Ergene (Trakya) Havzasının Genelleştirilmiş Stratigrafik Kesiti
Kaynak: MTA

7 KAYNAKÇA

(2013). <http://www.eczanetr.com/istatistikler.asp>

Azabağaoğlu, Ö., Gaytancıoğlu, O., Kubaş, A., Oraman, Y., (2001). Süt Hayvancılığının Karşılaştığı Sorunlar ve Süt Ürünlerinin Pazar Durumu: Trakya Bölgesi Örneği, Türkiye-Hollanda Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu, Ankara: Tarımsal Ekonomik Araştırma Enstitüsü.

Berber, Metin, Uğur Sivri, Ezgi Baday Yıldız. (2010). Türkiye’de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2012). 81 İl durum Raporu, <http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/81-il-durum-raporu-2012-11052012113452.pdf>.

Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü. (2012). <http://sagm.sanayi.gov.tr/>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Türkiye. (2013).

<http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=3475> (21.06.2013)

Candeğer, Osman. <http://www.trakyagundemi.com/kirklareli/14992573/babaeski-de---dunden-yarina-trakya-da-yer-alti-sulari-masaya-yatirildi.html> (08.06.2010)

Cangir, C. (2000). Tekirdağ İli’nde Organik Madde Kapsamları, Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu III (11-13 Kasım 1999). TMMOB Makina Mühendisleri Odası.

Chen, Yun-Chung. (2008). *Why Do Multinational Corporations Locate Their Advanced R&D Centres in Beijing?*, Journal of Development Studies, 44:5, 622 — 644.

CIA. (2013). The World Factbook, <https://www.cia.gov/index.html>

Çapraz, İ, Yılmaz, V. Ekim. (2005).Süt ve Süt Ürünleri Sektör Profili. İstanbul Ticaret Odası KOBİ Araştırma ve Geliştirme Şubesi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2009). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı.

<http://www.csb.gov.tr/gm/mpgm/index.php?Sayfa=sayfaicerik&IcId=498>

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2013). Hava Kalitesi Bülteni,

<http://www.csb.gov.tr/gm/cygm/index.php?Sayfa=sayfahtml&Id=1494> (25.05.2013)

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü. (2010). Temiz Hava Eylem Planı.

Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü. (2010). Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu.

Deloitte Türkiye., EDAM. (2009). Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi Raporu, http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Turkey/Local%20Assets/Documents/Turkey-tr_cf_RekabetEndeksi_090309.pdf

Deloitte Türkiye. URAK. (2007-2008, 2008-2009 ve 2009-2010). İller Arası Rekabetçilik Endeksi, http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Turkey/Local%20Assets/Documents/turkey_tr_finansalhizmetler_rekabetcilikendeksi_290411.pdf.

Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü. (2012). Yük İstatistikleri, https://atlantis.denizcilik.gov.tr/istatistik/istatistik_yuk.aspx.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi. (2012). İstatistikler, <http://www.dhmi.gov.tr/istatistik.aspx>.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2006). Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Ankara, s. 13.

Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü. (2013).

Diñer. Bülent ve Metin Özaslan. (2004). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004).

Diñer. Bülent. Metin Özaslan ve Taner Kvasoğlu. (2003). İllerin Ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2003), DPT Bölgesel Gelişme Ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. Yayın no: DPT 2671.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu. (2013). İstatistikler, <http://www.dask.gov.tr/zorunlu-deprem-sigortasi-istatistikler.html> (25.05.2013).

DPT. (2008). Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri.

DSİ XI. Bölge Müdürlüğü. (2013). <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi11/index.htm>

Dünya Turizm Örgütü. (2011).

http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2011.pdf (Mayıs 2013)

Edirne Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2013). Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmeler

Edirne Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü. (2013)

- Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2013). 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.
- Edirne İl Sağlık Müdürlüğü. (2010). Hekim ve Hastane Yatak Sayıları.
- Edirne Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü. (2010). Sayılarla Edirne.
- Ekonomi Bakanlığı. (2012). Yatırım Teşvik İstatistikleri, <http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=EE7EE7B1-D8D3-8566-45201CE77E5F0FDD>
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu. (2011). Elektrik Piyasası Raporları, <http://www.epdk.gov.tr/index.php/elektrik-piyasasi/yayinlar-raporlar>
- Eriñ, S. 1984, Klimatoloji ve Metotları. İ.T.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü. İstanbul
- FAOSTAT. (2013). <http://faostat.fao.org/site/291/default.aspx> (Mayıs, 2013)
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (2012). İller İtibariyle Genel Bütçe Vergi Gelirleri, <http://www.gib.gov.tr/>.
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. (2007). TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, <http://www.tarim.gov.tr/Sayfalar///IceriklerDetay.aspx?rid=224&NodeValue=198&KonuId=189&ListName=Icerikler>
- Hollanders. Hugo. (2009) *Regional Innovation Scoreboard 2009, Methodology Report*, Pro Inno Europe, Inno Metrics.
- İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı. (2013). Sivil Toplum Kuruluşları İstatistikleri, http://www.dernekler.gov.tr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=51&Itemid=66&lang=tr.
- İçişleri Bakanlığı. (2012). <http://www.migm.gov.tr/>
- İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. (2008). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu.
- İnan. İ.H., Kubaş. A., Gaytancıoğlu. A., Azabağaoğlu, Ö. Unakıtan, G. (2002). Türkiye Bitkisel Yağ Sektörünün Üretici, Sanayici ve Tüketici Düzeyinde Analizi ve Yağ Açıklarının Nedenlerinin Belirlenmesi, TÜBİTAK Projesi, TOGTAG-2495.
- İstanbuluoğlu, A., Konukcu, F., Kocaman, İ. (2006). “Trakya Bölgesi Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Sulu Tarım Uygulamaları: Mevcut Verilerin Sorunların Çözümü İçin Analizi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(2): 139 – 152.

- İş Bankası. (2012). Türkiye’de İllerin Gelişmişlik Endeksi Sıralaması Araştırması,
http://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/ar_03_2012.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2011). Türkiye’nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasının Analizi,
http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13562/Turkiyenin_Insani_Gelisme_Endeksive_EndeksSiralamasininAnalizi.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2012). Kamu Yatırım Tahsislerinin İllere Göre Dağılımı,
http://www2.dpt.gov.tr/kamuyat/2013/2013_Iller_Kitabi.pdf
- Kalkınma Bankası. (2012). Türkiye Ekonomisi’nde Bölgesel Gelişmişlik Farklılıkları, Doğu Anadolu’nun Bölgesel Gelişmedeki Yeri ve Çözüm Önerileri,
http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/ga/2012-GA/Dogu_Anadulunun_Bolgesel_Gelismedeki_Yeri_B.pdf
- Karakaya, M.D. (2009). Provincial and Regional Population Projections For The Centenary of The Republic of Turkey, s.298, s.331, s.371.
- Karayolları Genel Müdürlüğü. (2013).
<http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/default.aspx>
- Kırklareli Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2013). Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmeler
- Kırklareli Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü. (2013)
- Kırklareli İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2013). 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.
- Kırklareli İl Sağlık Müdürlüğü. (2010). Hekim ve Hastane Yatak Sayıları.
- Kırklareli Üniversitesi. (2012). Personel İstatistikleri.
- Kıymaz, T. Tarakçıoğlu. M. (2002). Biyoteknoloji Alanındaki Gelişmelerin Yansımaları ve Türkiye'nin Politika Seçenekleri. Planlama Dergisi, DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı Özel Sayısı: 235 – 242.
- KOSGEB Edirne Hizmet Merkezi Müdürlüğü. (2012). Destek İstatistikleri.
- KOSGEB Tekirdağ Hizmet Merkezi Müdürlüğü. (2012). Destek İstatistikleri.
- Kubaş, A. (2003). Trakya Bölgesinde Sınai Yapı ve Sanayileşme, Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Balkanlarla İlişkiler ve Türkiye Ekonomisi, Türkiye Ekonomi Kurumu, 143-156, Ankara, 2003.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2011).

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/TR,50930/istatistikler.html>

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2012). Kültür Merkezi İstatistikleri,

<http://www.ktbayirimisletmeler.gov.tr/TR,9785/kultur-merkezleri.html>

Lazonick. William. (2004). *Indigenous Innovation and Economic Development: Lessons from China's Leap into the Information Age*, Industry and Innovation. Sayı.11/4, s. 273.

Maden İşleri Genel Müdürlüğü. (2008). <http://www.migem.gov.tr/>

Maden Tetkik Arama. (2008). <http://www.mta.gov.tr/v2.0/index.php>

Merriam Webster Dictionary. www.m-w.com. (9.6.2010)

Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2013). <http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx#sfU>

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). Milli Eğitim İstatistikleri, <http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>

Namık Kemal Üniversitesi. (2012). Personel İstatistikleri.

Nijkam. Peter. Zwetsloot. Frank and van der Wal, Sander. (2010). *Innovation and Growth Potentials of European Regions: A Meta-Multicriteria Analysis*, European Planning Studies, 18,4, 595 — 611

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2013).

<http://www.milliparklar.gov.tr/AnaSayfa.aspx?sflang=tr>

Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı. Türkiye'nin 2011–2012 Tarım Yılı Kuraklık Analizi.

OSB Üst Kuruluşu (OSBUK). (2013). <http://osbbs.osbuk.org.tr/arama.php?anaMod=8>

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Sistemi. (2012). Geçmiş Yıllardaki Sınavlara Ait Sayısal Bilgiler, <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12668/gecmis-yillardaki-sinavlara-ait-sayisal-bilgiler.html>.

Öztürk, İ. Ö., Avcı ,R. Ve Kahraman. T. (2007). Trakya Bölgesinde Yetiştirilen Bazı Arpa (*Hordeum vulgare* L) Çeşitlerinin Verim ve Verim Unsurları İle Bazı Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi. *U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21 (81): 59-68.

Semerci, A. (2006). Trakya'da Tarımsal Yapı, Verimlilik ve Gelişmişlik Düzeyi, *Tarım ve Mühendislik*, 76-77: 63 – 69.

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2012). Sigortalı Çalışan Sayısı

Soysal, M. İ. ve Gürcan, E. K. (2005). Tekirdağ İli Arı Yetiştiriciliği Üzerine Bir Araştırma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2(2): 161 – 165.

Stimson, R. J., Stough, R.R. and Roberts, B.H. (2006). Regional economic development: analysis and planning strategy, Springer, New York

Şengüler, İ. (2008). Trakya Havzası Kömür Aramaları Projesi Raporu (Cilt: 1-2) (2005-2006-2007 Yılı Sondajları), MTA Rapor No: 11069 (yayımlanmamış), Ankara.

Şeref, S. (2003). Bilgi Ekonomisine Geçiş Sürecinde Türkiye Ekonomisinin Dünyadaki Konumu, DPT. Yayın No. DPT:2675.

T.C Devlet Demiryolları. (2011). Yük İstatistikleri.

T.C. Tekirdağ Valiliği İl Çevre Orman Müdürlüğü. (2008). Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı. (2004). Tekirdağ İli Tarım Master Planı

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı. (2005). Edirne İli Tarım Master Planı

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı. (2006). Kırklareli ili Tarım Master Planı

Tekirdağ Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2013). Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmeler.

Tekirdağ Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü. (2013)

Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2013). 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.

Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü. (2010). Hekim ve Hastane Yatak Sayıları.

Tekirdağ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl Müdürlüğü. (2004). Tekirdağ Tarım Master Planı.

The New Palgrave Dictionary. <http://www.dictionarofeconomics.com> (9.6.2010)

TOBB. (2012). Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri, <http://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.aspx>

Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş. (2013). Bölge Bilgileri, <http://www.tredas.com.tr/Kurumsal/Sayfalar/Bolge-Bilgileri.aspx>

Trakya Kalkınma Ajansı. (2012). Enerji Raporu, <http://www.trakya2023.com/content-359-raporlar.html#.UcRpdvni68>

Trakya Kalkınma Ajansı. (2012). Rekabet Analizi. <http://www.trakya2023.com/content-359-raporlar.html#.UcRpdvni68>

Trakya Teknopark Yönetici A.Ş. (2010). Teknopark'ta Faaliyet Gösteren Firmaların İhracat Dökümleri.

Trakya Üniversitesi. (2012). 2012 Yılı Performans Programı, <http://www.trakya.edu.tr/>

Trakya Üniversitesi. (2012). Personel İstatistikleri.

TÜBİTAK. (2011). Destek İstatistikleri.

TÜBİTAK. (2012). <https://arbis.tubitak.gov.tr/pages/bilgipinari/istatistik.html>

TÜİK. (2011). Kültür İstatistikleri. Yayın No: 3882

TÜİK. (2013). 2013-2075 Dönemi Nüfus Projeksiyonu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=39

TÜİK. (2013). ADNKS. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

TÜİK. (2013). Bölgesel istatistikler. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do>

TÜİK. (2013). Veritabanı.

<http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do?metod=search&araType=vt>

Türkiye Bankalar Birliği. (2011). İstatistikî Raporlar, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu. (2013). Esnaf ve Sanatkar İstatistikleri, <http://www.tesk.org.tr/tr/yeni/istatistik.php> (28.02.2013)

Türkiye İş Kurumu. (2012). İş İstatistikleri.

<http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop>

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2011). Ticaret Borsaları Fiyat Bilgileri,

<http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/TicaretBorsalariBilgiSistemi.aspx>

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2013). Sanayi Veritabanı, İl Bazında En Çok Kodlanan Ürünler, [http://sanayi.tobb.org.tr/\(03.06.2013\)](http://sanayi.tobb.org.tr/(03.06.2013)).

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2013). Sanayi Veritabanı, TOBB'a Kayıtlı İşletmeler, [http://sanayi.tobb.org.tr/\(03.06.2013\)](http://sanayi.tobb.org.tr/(03.06.2013))

- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2013). Sigorta Acenteleri,
<http://www.tobb.org.tr/SigortacilikMudurlugu/SigortaAcenteleri/Sayfalar/Istatistikler.aspx>
(23.06.2013)
- Türkiye Patent Enstitüsü. (2012). Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım İstatistikleri,
<http://www.tpe.gov.tr/portal/default.jsp>.
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği. (2012). Milliyetlerine Göre Gelen Turistler,
<http://www.tursab.org.tr/tr/istatistikler> (23.05.2013)
- Tüysüz, N. (2011). Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması, Uzmanlık Tezi, Kalkınma Bakanlığı, Yayın No:2827
- U.S. Innovation. www.usinnovation.org/files/Innovation_Indicators807.pdf (2.6.2010)
- Yeldan, Taşçı, Voyvoda, Özsan. (2012). Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye?.
TÜRKKONFED.
- YÖK. (2010). 2010 Yılında Tüm Üniversitelerde SCI+SSCI+AHCI'te Yayımlanan Yayınların Yayın Sayısına Göre Sıralaması,
http://www.yok.gov.tr/documents/10279/13131/2010_yili_yayin_istatikleri/0713cb97-edb2-460f-8007-7c37df8d78bf.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2013). Kuraklık ve Sınıflandırması,
<http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/kuraklik-analizi.aspx?d=yontemsinif#sfB>
- Bağdatlı, C. (2012). Trakya Bölgesi Su Kaynakları ve Gelecek Projeksiyonu, Trakyakent Dergisi, sayı:3, s.52-54, http://cuneytbagdatli.com.tr/sayfalarr.php?sayfa_id=10